

IN ROBERTI²
BELLARMINI SOCIETA-
TIS IESV, SECVNDVM TOMVM
CONTROVERSIARVM,

TRIPLEX INDEX:

PRIMVS scriptorum omnium in hoc volumine
citorum;

ALTER difficiliorum locorum sacrae Scripturae
passim explicatorum;

TERTIVS verò praecipuarum rerum, ac senten-
tiarum, quae in omnibus illis secundi Tomi
Controuersis continentur.

AUCTORE IOANNE BAPTISTA
CONFALONERIO ROMANO, PHILOSO-
phia, & sacra Theologia DOCTORE.

Cum PONT. MAX. CAESAR. MAI. REGIS GALLIAE
& Reip. VENETAE Gratia & Priuilegio.

INGOLSTADII,

Ex Typographia DAVIDIS SARTORII.

Anno M. D. XC.

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
ART AND
ARCHAEOLOGY
OF THE
UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE

PRINTED BY
J. B. LANE
AT THE
UNIVERSITY PRESS
CAMBRIDGE

ILLVSTRISSIMO,
ET REVERENDISSIMO
FABIO BLONDO PATRIARCHÆ
HIEROSOLYMITANO,

IOANNES BAPTISTA
CONFALONERIVS S. P. D.

PROPHETA ille egregius, cuius testimonio CHRISTVS ipse nostræ salutis auctor dignatus est uti, & ad cuius lectionem hortatur B. Hieronymus, omnino sapienter pronunciat: Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. Et in Evangelio veritas ipsa verissimè dixit: Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum; quod aliquo etiam modo in hac vita, dum corporis compagibus continemur, quotidiana exempla declarant. Nosti profectò, Præsul Amplissime, quantoperè fulgeat suis Controuersis, & quam sibi in cœlo coronam parauerit ROBERTVS BELLARMINVS Politianus Societatis IESV; qui non solum genere vitæ, & sanctitate religionis, cui se totum ab adolescentia addixit; sed etiam doctrinæ multiplicis præstantia, ac disciplinarum ferè omnium cognitione, ut eius contra hæreticos scripta ostendunt, toto terrarum

Matth. 24.

Hieron præfat. in comment. Dan.

Dan. 12.

Matth. 5.

orbe iam notus, clarissima luce resplendet. Et sanè
 is mihi videtur (dicam nè, an verò modestiæ causa
 taceam?) videtur, inquam, mihi lucerna quædam lu-
 cens in caliginoso loco, tenebrasq; omnes discutiēs.
 quid enim magis obscurum, aut maiori tectum cali-
 gine, quàm hæreticæ prauitatis inscitia? quid magis
 tetrum, quid densioribus obductum tenebris, quàm
 intellectus tot errorum fuliginē obscuratus, & in-
 quinatus? quæ maior calamitas, quàm per cæcitatem
 mentis incredibilem, in regione vmbre mortis ha-
 bitare? Testes sunt ciuitates plurimæ, in quibus cru-
 delis hæc hæresis lues, grassatur, ac serpit. Testes ii-
 dem ipsi, quos hæc tenebricosa caligo in tanta sen-
 tentiarum confusione, non tantùm cum aliis; sed e-
 tiam secum dissentientes, in perpetuo dissidio dere-
 linquit; cùm sæpe accadat, vt non modò in eadem
 Prouincia, vel in eadem ciuitate, verùm etiam in ea-
 dem domo Parentes, & filij diuersissimæ religionis
 monstra confingant. Testes denique sunt hæretico-
 rum tot inter se pugnantes editi libri, tot sibi contra-
 riæ vel eiusdem auctoris interpretationes, tot hor-
 ribiles blasphemix, tot mendacia impudentissima,
 tot demùm calumniæ in eorundem verbosissimis
 scriptis passim insertæ. At, quas caligines noster hic
 Auctor (cuius opera in indicem redigenda suscepi)
 omnino discussit? illas videlicet, quas istud obscuris-
 simum, & fœdissimum hominum genus, siue in cœ-
 lo, siue in terra, siue infra terram diuersis excogitatis
 erroribus, sibi animo finxit. Si enim cœlum specte-
 mus, nihil in eo reperiemus, quod aliqua fuligine as-
 pergere, hæc inferorum portenta nō tentarint; nam
 beatorum sedes, quas ipsi nunquam erant ingressu-
 ri, verborum saltem telis aggredi voluerunt, & vs-
 que ad DEI solium, superbiæ alis elati ascendentes,
 cum Trinitate spoliarunt; CHRISTI diuinitatem
 palàm,

palàm, & sine vllis ambagibus abnegarunt, illiq; veram carnem, atq; animam ademerunt, & nouo nescio quo figmēto vbiquitatis humanam CHRISTI naturam, cum Diuina confuderunt; cui etiam vt veram, atq; omnium Patrum consensu debitam adorationem, venerationemq; auferret, diuersis inuentis blasphemiiis, omnes conatus adhibuerunt, nervos omnes intenderunt. Spiritum verò sanctum esse Filij creaturam, vel non procedere à Patre, & Filio tanquam ab vno principio, ore ferreo affirmare nō dubitarunt. Quid sanctos viros sempiterno DEI aspectu perfruentes? nōne illos ea beatitudine, qua ipsi erant in omnem æternitatem priuandi, priuare omni studio contenderunt? nōne eisdem, ac beatis Angelorum mentibus cultum illum, ac venerationem, quibus eos est omnis antiquitas profecuta, negare moliti sunt?

Si verò oculos in terram coniiciamus, videbimus non defuisse hæreticos quosdam, qui nihil industriæ prætermiserunt; sed omnibus vsi sunt machinis, vt libris Testamenti veteris, & noui, omnem prorsus auctoritatem detraherent, traditiones recusantes, veram CHRISTI Ecclesiam, siue eam consideres, vt in conciliis congregatam, siue vt toto orbe terrarum diffusam, nulla ratione agnoscentes, in clarissima luce veluti nocturæ quædam semper cecutientes, in Pontificem Romanum, qui non secus atq; sol quidam Christianum orbem illustrat, oculos figere non valentes, militantem Ecclesiam hoc debito sibi capite ornatam quodammodo decollantes. At, fortè reliquis membris pepercerunt, ne sibi met ipsis, qui membra Ecclesiæ se esse profitentur, iniuriam facere viderentur? Non ita est: sed mirum in modum inuehuntur in Clericos omnes, in eorum institutionem, ac potestatem inuadūt. quos in Monachos, seu

Regulares confilia Euangelica sectantes impetus faciunt? quo deniq; in laicos furore, seu seculares eorumq; potestatem, & dominium in controuersiam reuocantes, insultant? Quid plura? eò etiam deueniunt, vt quidam eorum septem Ecclesię Sacramenta de medio tollere conati sint, alij ea omnia, quantum in illis fuit, virtute, & efficacitate spoliarent, nonnulli etiam aliqua recipienda, sed aliqua respuenda iactarent. quid de sacrificio Missę falsò non sparserunt in vulgus? quos de votis errores non protulerunt? quæ benè poti, plenoq; ventre de ieiuniis mendacia eructarunt? quid de festis diebus, Templis, Altaribus, Reliquiis, Crucibus, & Imaginibus non sunt ementiti? nòne omnia pietatis monimenta dissiparunt, omnes leges Ecclesiasticas neglexerunt, disciplinam, atque ordinem vniuersum respnerunt, Populorum ergo Principes obedientiam, Principum erga inferiores potestatem negarunt? nòne vt omnem moderationem, omnem virtutem, omnem domus DEI decorem, ac pulchritudinem exterminarent, omnibus tum animi, tum corporis viribus elaborarunt?

Si denique statuamus nobis ante oculos, quæ infra terram in loco fiunt, quem Purgatorium appellamus, cum ad animarum purgationē à DEO Optimo Maximo sit constitutus; audiemus pias illas animas vociferantes se viuorum suffragiis adiuuari, atque ab ipsis expectantes aliquod leuamen, siue per sacrificium, siue per Indulgentias, aut alia huiusmodi pia opera: & tamen fuerunt, qui non solum eas his suffragiis priuarent, sed etiam ipsum totum Purgatorium funditus quātum quidem in ipsis fuit, euerterent, & abolerent. Sed quid dico Purgatorium? immò etiam ipsam Gehennam, atque ipsos veros, & locales inferos, apud quos sibi sedem paratam scire debe-

debebant, multi negarūt, & imaginarios nescio quos inferos, cū iam veros experiantur, ex suo sibi capite sunt commenti. En quanta sit hæreticorum hominum audacia, quanta inscitia, quanta cæcitas, vt clarissimum cælum tot stellis, atque luminibus exornatum tenebris obducere, nobis in hac nocte uiuentibus, lunæ splendorem eripere, verum scilicet fidei lumen, quo saltem cœlestia tanquam in ænigmate, si non facie ad faciem possumus contemplari, Animas Purgatorij suffragiis spoliare, æternorum deniq; ignium tetras tenebras suis commentis obscurare non vereantur.

Hæc ideo dixi, Patriarcha præstantissime, vt breuiter perstringerem ea omnia, quæ Auctor hic noster quem præ manibus enucleandum quodammodo habemus; in duobus tomis Controuersiarum, quæ hucusq; editæ sunt, confutanda, atque explicanda suscepit: quæ, quia non modò variarum disciplinarum scientiam, & linguarum peritiam, sed etiam totius antiquitatis cognitionem, omniumq; historiarum, & temporum notitiam sine dubio requirunt: idcirco de hoc præsertim Theologorum genere, non dubito quin vera dixerit S. Augustinus, cū ait Doctores Theologos illos esse, qui fidem Catho-

Lib. 2. contra Iulianum, cap. ultimo.

Contra epist. fundamenti, capit. 4.

licam in lacte sugunt, in cibo sumunt, cuius lac & cibum paruis magnisq; ministrant; & quibus post Apostolos sancta Ecclesia plantatoribus, rigatoribus, ædificatoribus, pastoribus, nutritoribus crescit: cæteram enim fidelium turbam, vt idem Auctor alio loco scriptum reliquit, credendi simplicitas tutissimam facit. Libenter equidem, quoniam noster hic Auctor ab Vrbe abest, in Galliam videlicet missus à SIXTO V. Pontifice Optimo Maximo, pudore deposito, quem eius mihi præsentia incuteret, possem ostendere illum non Catholicam modò fidem, sed

omnem, vt ita dicam, sciētiam, vnà cum lacte nutritis suxisse, nisi eius quem absentem, vti præsentem videor intueri, modestia me retardaret. Satis tamen est, si paruis, id est, rudioribus facilitatem, & perspicuitatem his suis libris eum communicasse; magnis verò, id est, doctioribus, doctrinæ & eruditionis pastum administraffe, summa cum veritate dicamus.

Iam verò mihi me ipsum spectanti, & laborem hunc meum in secundum Tomum Controuersiarum intuenti, statim mihi venit in mentem ipsa mei operis leuitas, vnde, licet alter Scripturarum, & rerum index, quem in primum Tomum paruę editionis elaboraui, sine meo nomine Ingolstadij Anno M. D. LXXXIX. à Dāuide Sartorio sit impressus: constitueram tamen hunc quasi secundum partum domi seruare, & mea vtilitate, quam mihi vt finem proposueram esse contentum. Sed sicut parentes vel illum vnum quem ad sui solatium in priuatis ædibus retinent apud se filium, in tenella etiam illa ætate opportunam nacti occasionem non possunt aliquando non suis Dominis offerre: ita ego qui me tibi Præsul Amplissime, & mea omnia tanquam Domino debere profiteor, mearum esse partium noui, vt quem superioribus mensibus alterum indicem in hunc redegeram ordinem, non typis impressum, sed scripto tantum exaratum communicarem, vt illum si quando maioris momenti negotia paterentur, si non volutare; oculis saltem inspicere, vel aspicere dignareris; communicaui tunc quidem: sed dici vix potest, quantum ad deuinciendas hominum voluntates valeat humanitas. accurrunt ad eam omnes, illa neminem excludit, sermone suo neminem priuat, neminem congressu, illa facilem se præbet omnibus, allectat animos, ad amandum impellit, & in iis quosdam amoris accendit igniculos. Te ipsum
allo-

alloquor, FABI BLONDE Patriarcha meritisime, cum per humanitatis campos, quasi per propriam tuam possessionem excurro. hac ego ita sum illectus, quemadmodum illici par fuit, ut te non tantum communes ob causas, sed priuatas etiam, & proprias admirari, ac venerari vel maxime debeam. Tua, inquam, humanitas, & mira suauitas morum, non solum communis cum tuo Illustrissimo fratre DOMINICO BLONDO Rom. Senatore dignissimo; sed tibi maxime propria fuit, quæ meum hunc qualemcumque laborem non solum liberalissimè excepit; sed ut communior esset utilitas typis mandari voluit, in lucemq; prodire. Ego cum tantæ humanitati repugnare inhumani hominis esse viderem, ne huiusmodi mihi nota inureretur, tuæ voluntatis significationi, quæ mihi verum mandatum fuit, non parere nefas esse duxi, & è vestigio meum hoc opus, in lucem emisi; fateor enim me in hoc indice persoluendo, non nisi perquirendarum, ac disponendarum rerum laborem, & quidem non exiguum suscepisse. cæterum res ipsæ cuius sint, nemo est qui ignoret. Itaq; in hac re illud mihi contigisse video, quod olim in sacris literis Baruch contigisse legimus, qui & Notarius, & discipulus Hieremiæ fuit. Omitto *Hier. 36.* nunc, utrumque Prophetam fuisse, & utriusque libros esse canonicos, ut Concilium Tridentinum, & *Seß. 4.* multi Patres asserunt. solum in hoc, discrimen ponere mihi licet, quod Baruch ex ore Hieremiæ illa sumpsit, & scripsit; ego verò quæ in scholis audiui, tandem Deo bene iuuante, eadem ex eiusdem Doctoris libris memoriæ causa excepi, atque in indicem breuiter, ut potui, quasi tot flores in suos fasciculos, ex amœnissimis hortis collegi.

Quæ cum ita sint, vides opinor, Præsul Amplissime, quæ nam tibi offerre sim ausus. Sed hoc mihi magnam

gnam adfert consolationem, te nimirum non esse talem, qui aut munus potius, quàm animum spectes, aut cui facile par dignitati res vlla possit offerri. Accipe igitur munus hoc quantulumcunque est, quod sanè tuum iam erat totum, & paruum hunc industriæ meæ partum, quem priuatis quasi indutum vestibus antea benignissimè aspexisti, iam veluti publico nobilitatum amictu, & amplissimo tui nominis patrocínio munitum agnosce, agnosce hoc ab amantissimo, & deuinctissimo cliente, sui erga te amoris & obseruantiae pignus esse; sic enim me tibi in omnem vitam plurimum debere ob magnitudinem beneficij, meritorumq; tuorum, atque animi erga te mei monumentum perpetuum agnoscent, & simul etiam te non mihi modò, sed omnibus etiam ad virtutem, & Theologiæ studium fore inuitamentum intelligent. Vale. Deusq; te ad omnem felicitatem conseruet incolumem. Romæ x vii. Cal.

Nouembris, M. D. LXXXIX.

I N D E X

SCRIPTORVM OM- NIVM IN HOC SECVNDO TOMO CITATORVM.

Scriptores Hebræi.

SANCTI Iacobi Li-
turgia.
Misna Hebraorū.
Rabī Abenezra.
Rabī Salomon.
Thalmud.

Scriptores Græci.

S. Amphilo-
chius.
Anastasi-
us Nicanus.
S. Antonius Magnus.
Aquila.
S. Athanasius.
Athenagoras.
S. Basilus.
Bessarion Cardinalis.
Clemens Alexandrinus.
Cyrillus Alexandrinus.
Cyrillus Hierosolymitanus.
Didymus.
S. Dionysius Arcopagita.
Dionysius Alexandrinus.
S. Ephrem.
S. Epiphanius.
Euodius.
Eusebius Casariensis.
Eusebius Emis-
senus.

Euthymius Zigadenus.

Gennadius.
S. Germanus Constantino-
politianus Patriarcha.
S. Gregorius Nazianzenus.
S. Gregorius Neocæsariensis.
S. Gregorius Nyssenus.
Græcorum Censura ad Con-
fessionem Lutheranorum.
seu Censura Orientalis. seu
Hieremias Constantinopo-
litanus Patriarcha.
S. Ignatius.
S. Ioannes Chrysostomus.
Ioannes Climacus.
Ioannes Damascenus.
S. Iustinus Martyr.
Macharius Aegyptius.
Maximus Monachus.
Methodius.
Michael Psellus.
Nicolai Cabasilas.
Nicolai Methonensis.
Oecumenius.
Origenes.
Passio S. Andrea Apostoli.
Photius.
Proclus Constantinop.
Procopius Gazæus.

Samo-

Samonas Gazensis.
 Simeon Theſſalonicenſis.
 Solitarius.
 Sophronius.
 Stephanus Heduenſis.
Theodoretus.
 Theodoretus Studytes.
 Theophylaſtus.
 Theophilus Alexandrinus.
 Theophilus Antiochenus.
 Victor Antiochenus.

Scriptores Latini.

Adelmannus Brixienſis.
 Adrianus.
 Alanus Copus.
 Albertus Magnus.
 Albertus Pighius.
 Albinus Alcuinus.
 Alexander I. Papa.
 Alexander Alenſis.
 Algerus.
 Aloyſius Lipomanus.
 Alphoſus a Caſtro.
 Alphoſus Toſtatus Abulenſis.
 Alphoſus Virueſius.
 Amalaricus Treuirenſis.
 S. Ambroſius.
 Ambroſius Catharinus.
 S. Anacletus Papa.
 Anaſtaſius II. Papa.
 Andreas Vega.
 Angelus.
 S. Anſelmus Cantuarienſis.
 Antididagma Colonienſium.
 S. Antoninus.
 Antonius Demochares.
 Arnobius.

S. Auguſtinus.
 Beatus Rhenanus.
 V. Beda.
 S. Benediſtus.
 Benediſtus Arias Montanus.
 S. Bernardus.
 S. Bonaventura.
 Burckardus.
 S. Calixtus Papa.
 Cameracenſis.
 Caſſiodorus.
 Catechiſmus Romanus.
 Caſarius Arelatenſis.
 Cenſura Orientalium.
 Cenſura Colonienſium.
 Chriſtianus Druthmarus.
 Chryſoſtomus Iauellus.
 Claudius à Saintes.
 S. Clemens Romanus.
 S. Cæleſtinus Papa.
 Conradus Brunus.
 S. Cornelius Papa.
 Cornelius Ianſenius.
 S. Cyprianus.
 S. Damasus Papa.
 Diegus Andradius Pagnus.
 Dionyſius Carthuſianus.
 Dominicus à Soto.
 Egeſippus.
 Enchiridion Colonienſe.
 S. Enariſtus Papa.
 S. Eucherius.
 S. Euſebius Papa.
 S. Fabianus Papa.
 Fauſtus Rhegienſis.
 Felix X. Papa.
 Franciſcus Victoria.
 Franciſcus Ferrarienſis.

Frideri-

*Fridericus Staphylus.**S. Fulbertus Carnotensis.**S. Fulgentius.**Gabriel Biel.**Gagnaus.**Gaspar Casalins.**Gaspar Schazgerus.**S. Gaudentius.**Gelasius Papa.**Godefridus Tilmanus.**Gratianus.**S. Gregorius Papa.**Gregorius de Valentia.**Gustmundus Auerfannus.**Gulielmus Alanus.**Gulielmus Bibliothecarius.**Gulielmus Durandus.**Gulielmus Lindanus.**Gulielmus Okam.**Gulielmus Parisiensis.**Haymo.**Hefychius, siue Ificius.**S. Hieronymus.**S. Hilarius.**Hilarius Papa.**Honorius I. Papa.**Hofius Cardinalis.**Hugo Lingonienfis.**Hugo de S. Victore.**Humbertus.**S. Hippolytus Martyr.**Jacobus Almayn.**Jacobus Pamelius.**Jacobus Latomus.**S. Innocentius I.**Innocentius II.**Innocentius III.**Innocentius IV.**Ioannes II E.**Ioannes XXII.**Ioannes Antonius Delphinus.**Ioannes Capreolus.**Ioannes Cassianus.**Ioannes Chrysostophorus.**Ioannes Cochlaus.**Ioannes à Deuentria.**Ioannes Dierembergius.**Ioannes Driedo.**Ioannes Eckius.**Ioannes Faber.**Ioannes Garelius.**Ioannes Gerson.**Ioannes Gropperus.**Ioannes Hasselanus.**Ioannes Hentenius.**Ioannes Hesselius.**Ioannes Hoffmeisterus.**Ioannes à Louanio.**Ioannes Maior.**Ioannes Medina.**Ioannes Parisiensis.**Ioannes Roffensis.**Ioannes Scotus.**Iodocus Clichtoueus.**Iodocus Tiletanus.**Ionas Aurelianensis.**S. Irenaus.**S. Isidorus.**Iulianus Pomerius.**Iulius Papa I.**Iuo Carnotensis.**Lactantius.**Lantfrancus.**S. Leo I.**Leo IX.**Leo Tuscus.**Leontius.**Lucius III.*

Malmes Berienfis.
 Marcellus Francolinus.
 Marianus Victorius.
 Marsilius Patavinus.
 Martinus Bracarenfis.
 Martinus Ledesmius.
 Martinus Peresius.
 S. Maximus Episcopus.
 S. Melchiades Papa.
 Melchior Canus.
 Michael Baius.
 Missale Pij V.
 Minutius Felix.

Nauarrus.
 Nicolaus Papa.
 Nicolaus Cusanus.
 Nicolaus Lyranus.
 Nicolaus Sanderus.

Optatus Mileuitanus.
 Ordo Romanus.

Pacianus.
 Palladius.
 Paschasius Corbeienfis.
 S. Paulinus.
 Paulus Burgenfis.
 Petrus Aiala.
 S. Petrus Chrysologus.
 Petrus Cluniacensis.
 Petrus Damiani.
 Petrus Galatinus.
 Petrus Lombardus.
 Petrus Paludanus.
 Petrus à Soro.
 S. Pius Papa I.
 Pontificale Romanum.
 Possidius.
 Primasius.
 S. Prosser Aquitanus.

Rabannus Maurus.
 Radulphus Flauiacensis.
 Remigius Altsiodorensis.
 S. Remigius Remensis.
 Richardus de S. Victore.
 Richardus Armachanus.
 Ruardus Tapperus.
 Rupertus Tuitiensis.
 Sulpianus Massiliensis.

Tertullianus.
 Tharsicius Martyr.
 S. Thomas Aquinas.
 Thomas de Argentina.
 Thomas Caietanus.
 Thomas VValdensis.
 Tilmannus Brendebachius.
 Uictor Cartennensis.
 Vigilus Papa.
 Vincentius Lyrinensis.
 S. Urbanus Papa.
 VValfridus Strabo.

Historici Græci, & Latini;
 Philosophi, & Humanistæ.

Abbas Vrspergensis.
 Ado Treuirensis.
 Acneas Sylvius.
 Aimonius.
 Albertus Kranzius.
 Aristoteles.
 Aulus Gellius.
 Ausonius.
 Bernardus Luxemburgensis.
 Blondus.

Euagrius.

Enagrius.
Eusebius Casariensis.

Eutropius.

Gilbertus Genebrardus.
S. Gregorius Turonicus.

Guido Carmelita.

Gulielmus Abbas.

Homerus.

Joannes Diaconus.

Ioannes Micrologus.

Iosephus Historicus.

L Laurentius Surinus.

Laurentius Valla.

Ludonicus Vines.

Macrobius.

Marcus Tul. Cic.

Martinus Polonus.

Nicephorus Calixtus.

Nicephorus Cartophilax.

Nicolaus Villagagnonius.

Ouidius.

Paulus Aemilius.

Paulus Diaconus.

Philastrinus.

Philippus Bergomensis.

Philo Iudaus.

Platina.

Plinius.

Polydorus Virgilius.

Prudentius.

Ruffinus.

Salustius.

Sedulius.

Sigebertus.

Simeon Metaphrastes.

Socrates.

Sozomenus.

Strabo.

Suetonius.

Sulpitius Severus.

Titus Livius.

Trithemius.

Tripartita historia.

Trismegistus.

Valerius Maximus.

Varro.

Victor Viicensis.

Volateranus.

Virgilius.

SECTARII ET HÆRETICI RECENTIORES, QUORVM errores in hoc volumine per- stringuntur.

Alexander Alefsius.

Anabaptista.

Andreas Carolo-

stadius.

Berengarius.

Bernardinus Ochinus.

Bertramus.

David Chytræus.

Erasmus Roterodamus.

Georgius Maior.

Henricus Bullingerus.

Hermannus Hamelmannus.

Huldricus Zuuinglius.

Jacobus Schmidelinus.

Joachi-

*Ioachimus VVestphalus.**Ioannes Brentius.**Ioannes Caluinus.**Ioannes Huß.**Ioannes Langus.**Ioannes à Lasko.**Ioannes Oecolampadius.**Ioannes Tilmanus.**Ioannes VViclef.**Ioannes VVigandus.**Lucas Löffius.**Magdeburgenses.**Martinus Bucerus**Martinus Kemnitiuss.**Martinus Lutherus.**Matthias Illyricus.**Nicolaus Selneccerus.**Orho Prunfelsius.**Petrus Oxoniensis.**Petrus Boquinus.**Petrus Martyr.**Philippus Melancthon.**Sarcerius.**Theodorus Bez. a.**Tilmannus Heshusius.**VVilhelmus Klebitius.**VVolfgangus Musculus.*

Veteres Sectarios de industria prætermittendos putavi, tum quia eorum errores obiter in hoc opere confutantur, & Vel ad primum. Tomum iam impressum, Vel ad tertium Deo Volente imprimendum pertinent; tum etiam, quia multa eorum nomina infra in rerum ac sententiarum indice continentur.

I N D E X

LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ, QVÆ IN SECVND TOMO CONTROVERSIARVM explicantur.

*Numerus PRIMVS capita Bibliorum, SECVNDVS
controuersias generales, TERTIVS verò
paginas indicat.*

Ex veteri Testamento.

CAP.

G E N E S I S.

1. **S**PIRITVS Domini ferebatur super aquas. Bel-
larminus Tomo secundo, Controuersia ge-
nerali prima. Pagina 188
1. **C**rescite, & multiplicamini. 3. 552
2. In quocunq; die comederis ex eo morte morieris. 4. 328
2. Non est bonum hominem esse solum: faciamus ei adiu-
torium simile sibi. 5. 64
3. Relinquet homo patrem suum, & matrem, & adhærebit
uxori suæ. 5. 65
3. Adam, vbi es? 4. 242
4. Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius. Ad Cain
autem, & ad munera illius, non respexit. 1. 242. 250. 322.
3. 740. 4. 398
4. Vbi est Abel frater tuus? 4. 242
9. Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis
inter me, & inter terram. 1. 75. 242. 243
11. Vixit Thare septuaginta annis, & genuit Abram, Na-
chor, & Aran. 5. 269
11. Thare genuit Abram, Nachor, & Aran. Et infra. Duxe-
runt Abram, & Nachor uxores; nomen uxoris Abram
Sarai; & nomen Nachor Melcha filia Aran patris Mel-
chæ,

- chæ, & patris Iefchæ. 5. 250. 266
14. At verò Melchisedech Rex Salem, proferens panem, & vinum (erat enim sacerdos Dei altissimi) benedixit ei, &c. 3. 611. 614. & seq.
17. Ponam fœdus meum inter me, & te; & multiplicabo te vehementer nimis. & paulò pòst. Ego sum, & ponam pactum meum tecum, erisq; pater multarum gentium. Et infra. Daboq; tibi & semini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan. 1. 247
17. Vt sim Deus tuus, & seminis tui post te. 1. 71. 244. 247. 2. 16. 20. & 21
17. Circumdetis carnem præputij vestri, vt sit in signum fœderis inter me, & vos. 1. 60. & 189
17. Masculus cuius præputij caſo circumciſa non fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo, quia pactum meum irritum fecit. 1. 244
19. Dormiamus cum eo, vt ſeruare poſſimus ex patre noſtro ſemen. 5. 264
20. En morieris propter mulierem, quam tulifti, habet enim virum. 3. 615
20. Verè ſoror mea eſt, filia patris mei, & non filia matris meæ, & duxi eam in vxorem. 5. 250. 266
22. Poſtquam adorauerimus reuertemur ad vos. 3. 660. 661
24. Iſaac accepit Rebeccam vxorem (quam ſcilicet pater ei dederat.) 5. 196
29. Si fuerit Dominus mecum, & dederit mihi panē ad manducandum, erit mihi Dominus in Deum. 1. 248
41. Septem boues, ſeptem anni ſunt. 3. 88. 92
43. Niſi reduxero puerum, ero peccati reus in te omni tempore. 4. 350
49. Lauabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine vxæ pallium ſuum. 3. 153. & 172

CAP.

E X O D V S.

4. Cumq; eſſet in itinere, in diuerſorio (Moſes) occurrit ei Dominus, & volebat occidere eū. Tulit igitur Sephora acutiſſimam petram, & circumcidit præputium filij ſui. 1. 246. 2. 41. 42. 43
6. Accepit Amram vxorem Iochabed patruſcem ſuam, quæ peperit ei Aaron, & Moſen. 5. 247

12. Tollat vnusquisque agnum per familias, & domos suas, &c. 3. 632. & seq.
12. Aspergite ex eo superliminare, & vtrumque postem. 1. 266
12. Est enim Phase, id est, transitus. 3. 90. 92
14. Reuersæ sunt aquæ, & operuerunt currus, & equites cuncti exercitus Phataonis, qui sequentes ingressi fuerant mare. 1. 189
15. Sumpsit ergo Maria Prophetissa sotor Aaron. 1. 133. 136
16. Manna pluens è cælo. 1. 189
17. Aqua scaturiens ex petra. 1. 189
19. Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta. 1. 133. & 135
22. Si seduxerit quis virginem necdum desponsatam, dormiueritque cum ea, dotabit eam, & habebit eam vxorem. 5. 196. & 202
24. Hic est sanguis testamenti, quod mandauit ad vos Deus. 3. 94 641. 642. 643
34. Nec vxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis. 5. 197. 199. 202

CAP. LEVITICVS.

4. 5. & 6. Anima, quæ peccauerit, &c. pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege, & dabit eum sacerdoti, iuxta æstimationem, mensuramque delicti, qui rogabit pro eo coram Domino, & dimittetur ei, pro singulis quæ faciendo peccauit. 1. 82. & 248. 3. 829. 4. 353. & 397
5. Agat pœnitentiam pro peccato. 4. 246
5. Faciet vnum pro peccato, & altetum in holocaustum. 3. 664
11. Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. 5. 85
13. & 14. Adducetur ad sacerdotem. 4. 243
18. Omnis homo ad proximum sanguinis sui non accedet, &c. 5. 246. 251. & 257
20. Nolite ambulare in legitimis nationum, quas ego expulsurus sum ante vos, omnia enim hæc fecerunt, & abominatus sum eas. 5. 256

CAP. NUMERI.

5. Vir siue Mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, & per negligentiam transgressi

- gressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint,
confitebuntur peccatum suum. 4. 246
14. Et scietis ultionem meam. 4. 329
30. Mulier si quippiam voverit, &c. 5. 199. & 202

CAP. DEUTERONOMIVM.

4. Non addetis ad verbum, quod ego præcipio vobis, nec auferetis ex eo. I. 332. 333
7. Filiam tuam nõ dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo. 5. 197. 199. 202. & 218
7. Non erit apud te sterilis vtriusq; sexus. 4. 295
12. Sanguis eorum pro anima est. 3. 234
16. Immolabis Phasæ Domino Deo tuo de ouibus, & bobus, in loco quem elegerit Dominus. 3. 441
22. Si inuenerit vir, puellam virginem, & apprehendens concubuerit cum illa, dabit, &c. 5. 199. 202
24. Non poterit prior maritus accipere eam in vxorem, quia polluta est, & abominabilis facta est coram Domino. 5. 183. & 185
25. Si habitauerint fratres simul, & vnus moriatur sine liberis, non exhibit vxor eius extra domum, sed ducet eam frater alius. 5. 251. & seq.

CAP. I O S V E.

3. Populus incedebat contra Iordanem. I. 190
10. Sol contra Gabaon ne mouearis, & Luna contra vallem Haialon. I. 201

CAP. I V D I C E S.

4. Erat autem Debora prophetis vxor Lapidoth, quæ iudicabat populum in illo tempore. I. 133. 136
6. Ponam hoc vellus lanæ in area: si ros in solo vellere fuerit, &c. I. 76. 226. 242

CAP. I. R E G V M.

2. Si peccauerit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in Deum peccauerit vir, quis pro eo orabit? 4. 202
2. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem. 3. 645
20. Puer hoc non sciebat, nisi tantum Dauid, & Ionathas. 5. 172

CAP. II. R E G V M.

12. Quia blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, propter

pter verbum hoc, filius qui natus est tibi, morte morietur.

4. 327. 328. & 332

12. Peccaui Domino.

4. 152. & 182

12. Dominus quoq; transtulit peccatum tuum.

4. 68. & 182

13. Noli frater mi, noli opprimere me, noli facere stultitiam hanc; quin potius loquere ad Regem, & non negabit me tibi.

5. 270

24. Peccaui valde in hoc facto, sed precor Domine, vt transferas iniquitatem serui tui, quia stultè egi nimis.

4. 374

CAP.

III. REGVM.

I. Erimus ego, & filius meus Salomon peccatores.

4. 350

II. Certissime auerrent corda vestra, vt sequamini Deos alienos.

5. 218

CAP.

IV. REGVM.

5. Naaman Syrus curatus à lepra.

1. 190

16. Non fecit quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui.

1. 334

20. Reduxit vmbra per lineas, quibus iam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus.

242

21. Extruxit altaria vniuersæ militiæ cœli, in duobus atriis templi Domini. & infra. Posuit quoque idolum luci, quem fecerat in templo Domini.

1. 334

CAP.

T O B I A S.

12. Sacramentum Regis abscondere, bonum est.

1. 25

12. Eleemosyna à morte liberat, & ipsa est quæ purgat peccata.

4. 176

CAP.

I O B.

42. Agopœnitentiam in fauilla, & cinere.

4. 42

PSAL.

P S A L M I.

1. Non resurgent impij in iudicio, neq; peccatores in concilio iustorum.

3. 552

5. Odisti omnes, qui operantur iniquitatem.

2. 84

7. Et in eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.

1. 14

17. Clamauerunt, nec erat qui saluos faceret, ad Dominum, nec exaudiuit eos.

4. 202. 203

18. Cœli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiant

- nunciant firmamentum. 1. 136
18. Delicta quis intelligit? 4. 308
21. Narrabo nomen tuum fratribus meis. 1. 134. 137
21. Manducauerunt, & adorauerunt omnes diuites plebis. 3.
- 222
31. Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. 4. 183. & 393
33. Iuxta est Dominus his qui tribulato sunt corde: & humiles spiritu saluabit. 4. 130. 133
34. Declina à malo, & fac bonum. 4. 114
37. Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum. 4. 309
44. Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem. 2. 84
44. Vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ confortibus tuis. 1. 134. & 137
50. In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. 2. 20
50. Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor. 1. 188. 190. 2. 82
50. Cor contritum, & humiliatum Deus non despicias. 4. 130
77. Panem Angelorum manducauit homo. 1. 254
83. Videbitur Deus Deorum in Sion. 3. 90
109. Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. 1. 134. 137. 3. 612. 613. & 624
113. Deus autem noster in cœlo. 3. 109
141. Eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum. 3. 651. & 800
146. Qui sanat contritos corde. 3. 14

CAP.

P R O V E R B I A.

1. Timor Domini principium sapientiæ. 4. 218
1. Quia vocaui, & renuistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret, &c. tunc inuocabunt me, & non exaudiam, mane consurgent, & non inuenient me. Ego quoque in interitu vestro ridebo. 4. 202. 203
9. Sapientia ædificauit sibi domum, immolauit victimas suas, miscuit vinum, & posuit mensam suam. 3. 646
16. Misericordia, & veritate redimitur iniquitas. 4. 350
28. Qui abscondit scelera sua non dirigetur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. 4. 283

30. Non addas quicquam verbis illius, & arguaris, inueniaris que mendax. 1. 332

CAP. ECCLESIASTICVS.

4. Non confundaris confiteri peccata tua. 4. 247

CAP. 7 S A I A S.

1. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit Dominus? plenus sum; holocausta Arietum, & adipem pinguium, & sanguinem vitulorum, & agnorum, & hircorum nolui. Lauamini, mundi estote. 1. 187. & 231
1. Auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, &c. si fuerint peccata vestra vt coccinum, sicut nix dealbabuntur, & si fuerint rubra vt vermiculus, velut lana alba erunt. 4. 394-395
1. Quiescite agere peruersè, discite benefacere. 4. 114
1. Vinum tuum mistum est aqua. 3. 458
11. Spiritus timoris Domini. 4. 218
19. Cognoscent Ægyptij Dominum in die illa, & colent eum in hostiis, & muneribus. 3. 646
24. Secretum meum mihi. 1. 24
29. Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me. 1. 330
30. Cùm reuersus ingemueris, tunc saluus eris. 4. 183
43. Ego sum, qui deleo iniquitates. 1. 208
44. Deleui vt nubem iniquitates tuas, & quasi nebulam peccata. 2. 83. 4. 236
53. Disciplina pacis nostræ super eum. 4. 395
53. Posuit Deus in eo iniquitatem omnium nostrum. 4. 389. 395. 396
54. In misericordia sempiterna misertus sum tui. 2. 104. & 105
55. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum, & miserebitur eius. 4. 155. 156
63. Quare nos errare fecisti de via tua? indurasti cor nostrum ne timeremuste. 4. 215
64. Tu iratus es, & peccauimus. 3. 615
66. Omnes gentes, & linguæ venient, & videbunt gloriam meam, & ponam in eis signum, &c. 1. 266
66. Cælum mihi sedes est. 3. 109

66. Et assumam ex eis Sacerdotes, & Leuitas.

3. 646

CAP.

HIEREMIAS.

3. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me dicit Dominus.

2. 105. 5. 185

11. Mittamus lignum in panem eius.

3. 151. 152. 153

14. Cum ieiunauerint, non exaudiam preces eorum.

4. 202. 203

18. Repente loquar aduersus gentem, & aduersus regnum, ut eradicem, & destruam, & disperdam illud. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo,agam & ego pœnitentiam, quod cogitavi ut facerem ei.

1. 274

23. Cœlum, & terram ego impleo.

3. 278

23. Quid paleis ad triticum dicit Dominus? nunquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petras?

4. 132

24. Ego ero illis in Deum, & ipsi erunt mihi in populū.

1. 248

31. Propitius ero iniquitatibus eorum; & peccatorum eorum non recordabor amplius.

4. 183. & 392

33. Non interibit de Dauid vir, qui sedeat super thronum domus Israël: & de Sacerdotibus, & de Leuitis non interibit vir à facie mea, qui offerat holocausta.

3. 646

50. In diebus illis, & in tempore illo, ait Dominus, quæretur iniquitas Israël, & non erit; & peccatum Iuda & non inuenietur, quoniam propitius ero eis, quos reliquero.

4. 394-395

CAP.

EZECHIEL.

9. Vniuscuiusque vas interitus in manu eius.

1. 14

9. Signa Thau super frontes virorum gementium, & dolentium.

1. 266

18. Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiam, vita viuet, & non morietur, omnium iniquitatum eius non recordabor.

2. 36. 4. 149. 183. & 392

18. Conuertimini, & agite pœnitentiam.

4. 149

20. In præceptis Patrum vestrorum nolite incedere.

1. 334.

2. 94

33. Impietas impij non nocebit ei, in quacunque die conuersus fuerit ab impietate sua.

4. 371. 372. & 392

33. Quo-

33. Quotiescunq; ingemuerit peccator, omnium iniquitarum eius non recordabor. 4. 318

CAP. DANIEL.

4. Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiiis pauperum. 4. 176. 180. 233. 349. & 350
8. Tulit iuge sacrificium, & deiecit locum sanctificationis. 3. 647. 696
11. Deum autem Mahuzim in loco suo venerabitur, & Deum quem ignorauerunt patres eius colet auro, & argento. 3. 386. 387

CAP. OSEAS.

6. Misericordiam volo, non sacrificium. 3. 50. & 594
14. Omnem aufer iniquitatem, & accipe bonum: & reddemus vitulos labiorum nostrorum. 4. 398

CAP. IOEL.

2. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in fletu, & in planctu. 4. 42. & 150
2. Effundam spiritum meum super omnem carnem. 2. 148. & 152
2. Et prophetabunt filij vestri, & filiae vestrae. 1. 133. 136

CAP. AMOS.

4. Sacrificate de fermentato laudem. 3. 442
5. Quod si obtuleritis mihi holocausta, & munera vestra, non suscipiam, & vota pinguium non respiciam. 1. 238
8. Occidet sol in meridie, & conuertam diem festum vestrum in luctum. 3. 443. vide etiam 3. 436

CAP. MICHAEL.

7. Proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. 1. 188. 4. 393

HABACUCH.

Iustus autem in fide sua viuet. 1. 206. 2. 76

CAP. ZACHARIAS.

13. In die illa erit fons patens domui David, & habitantibus Hierusalem, in oblationem peccatoris, & menstruatæ. 1. 188

CAP. MALACHIAS.

1. Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, B 5

- tuum, & munus non suscipiam de manu vestra: ab ortu enim solis vsque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda. 3. 648. & seq.
3. Purgabit filios Leui, & colabit eos, quasi aurum & quasi argentum, & erunt offerentes Domino sacrificium in iustitia. 3. 654

CAP. II. *MACHABAEORVM.*

6. Eleazarus, ad supplicium ducebatur, &c. 1. 320
9. Orabat hic scelestus, Deum, à quo non esset misericordiam consecuturus. 4. 203

Ex nouo Testamento.

CAP. *MATTHAEVS.*

3. **V**IDENS autem multos Phariseorum, & Sadducæorum venientes ad Baptismum suum. 1. 146. 2. 110
3. Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahamæ. 3. 266. & 267
3. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam. qui autem post me venturus est, &c. ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni. 1. 181. & 184. 2. 8. 114. 115. & 119
3. Et ecce aperti sunt ei cœli. 3. 297
3. Et vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se. 2. 115. 116. 3. 355. 356
3. Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam. 3. 523
3. Ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est. 1. 136
3. Qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari: & qui dimissam duxerit adulterat. 5. 125. 147. 149. 150. 154. 155. 158. 171. 182. & 186
7. Attendite à falsis Prophetis. 1. 135. & 139
8. Vade, ostende te sacerdoti. 4. 243
10. Qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. 2. 37
11. Omnes Prophetæ, & Lex vsque ad Ioannem. 1. 18. & 307

11. Si in Tyro, & Sydone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in te, olim in cilicio, & cinere pœnitentiam egissent. 4. 43
11. Iugum meum suauē est, & onus meum leue. 2. 97
12. Qui autem dixerit verbum contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro. 4. 208. 209
13. Vobis datum est nosse mysteria regni Dei. 1. 29
14. Non licet tibi habere vxorem fratris tui. 5. 258
15. Irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. 1. 328
15. Omne, quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emittitur. 3. 111
16. Tibi dabo clauēs regni cœlorum, & quodcunq; ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis; & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in cœlis. 4. 233. 234. & 338
18. Si oculus tuus scandalizat te, erue eum. 5. 148
18. Quæcunq; alligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlo, & quæcunq; solueritis super terram, erunt soluta & in cœlo. 4. 233. 235. 338
18. Vbi fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo, illic sum in medio eorum. 1. 93
18. Non dico tibi septies, sed septuagies septies. 1. 274
19. Qui fecit hominem ab initio, Masculum, & Fœminam fecit eos. & dixit; propter hoc dimittet homo patrem, & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. 5. 124. & 125
19. Quod Deus coniunxit, homo non separet. 1. 286. 5. 65. 102. 142. 150. & 186
19. Quoniam Moyses ad duritiā cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras. 5. 183
19. Ab initio autem non fuit sic. 5. 186. vide 5. 159
19. Quicumque dimiserit vxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: & qui dimissam duxerit, mœchatur. 5. 125. 142. 143. 147. 155. 156. & seq. 171. & seq. 176. 182
19. Sinite paruulos, & nolite prohibere eos ad me venire, talium enim est regnum cœlorum. 2. 49. 52
19. Faci-

19. Facilius est camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum cœlorum. 3. 627. 289.
4. 210
19. Apud Deum omnia possibilia sunt. 3. 270 288
10. Voca operarios, & redde illis mercedem. 4. 354
22. Baptismus Ioannis vnde erat; è cœlo an ex hominibus? 2. 110
22. Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob. non est Deus mortuorum, sed viuentium. 1. 244. 247. 248
23. Omnia quæcunque dixerint vobis seruate, & facite, secundum opera verò eorum nolite facere. 1. 147. 2. 28
23. Hæc oportet facere, & illa non omittere. 1. 328
24. Si quis vobis dixerit, ecce hic est Christus, aut illic: nolite credere. 3. 112
24. Quis, putas, est fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus suus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore. 1. 156. 2. 62
26. Non in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo. 3. 440
26. Semper pauperes habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis. 3. 113. 114. 115. & 237
26. Prima die azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, vbi vis paremus tibi comedere pascha? 3. 433
26. Accepit Iesus panem, & benedixit, ac fregit; deditque discipulis suis, & ait; Accipite, & manducate, Hoc est corpus meum. 3. 352. 404. 448. 482. 483. & 747
26. Hoc est corpus meum. hæc singula verba fusissimè explicantur. 3. à pag. 54. vsque ad 98. vide similiter 3. 339. 379. 383. 403. & seq. 463. 467. & seq. 480. & 481
26. Bibite ex hoc omnes. 3. 552. 553. & seq. vide etiam 3. 569
26. Hic est enim sanguis meus noui Testamenti. 3. 58. & seq. 93. & seq. 158. 403. & seq. 463. 467. 642. 643. & 731
26. Qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. 3. 73. 74. 555. 665. 715. & 731
26. Non bibam amodo de hoc genimine vitis vsque in diem illum. 3. 97 98. 454. & 706
26. Et hymno dicto, exierunt in montem oliueti. 3. 554. & 802
27. Ave Rex Iudæorum. 1. 153. & 159
27. Et

27. Et velum templi scissum est. 2. 128
 28. Angelus Domini descendit de cœlo, & accedēs reuoluit lapidem, & sedebat super eum. 3. 295
 28. Non est hic, surrexit enim. 3. 278. 279
 28. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. 1. 91. 92. 93. 97. 2. 12. 14. 43. 45. 55 & 94
 28. Vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi. 2. 152

CAP.

M A R C V S.

1. Fuit Ioannes in deserto baptizans, & prædicans Baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. 2. 36. 58. 111. 113. 124. & 125
 1. Ego baptizo vos aqua; ille verò baptizabit vos Spiritu sancto. 1. 181. 2. 26. 113
 1. Pœnite mini, & credite Euangelio. 4. 106. 115. & 116
 3. Qui blasphemauerit in Spiritum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti: quoniam dicebant, spiritum immundum habet. 4. 205
 5. Fides tua te saluam fecit, vade in pace, & esto sana à plaga tua. 3. 476. 4. 87
 6. Vngebant oleo multos ægros, & sanabantur. 5. 6. & 7
 6. Non licet tibi habere vxorem fratris tui. 5. 258
 10. Quicumque dimiserit vxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam. & si vxor dimiserit virum suum, & alij nupserit, mœchatur. 5. 126. 155. 171. & sequentib.
 10. Sinite paruulos venire ad me. 2. 49. 52. & 67
 10. Quisquis non receperit regnum Dei velut paruulus, non intrabit in illud. 2. 78
 10. Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus sum; aut baptismo quo ego baptizor, baptizari? & quomodo coarctor, donec perficiam illud. 2. 30. 31
 13. Quod vobis dico, omnibus dico, vigilate. 3. 557
 14. Primo die Azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli; quò vis eamus, & paremus tibi vt mādudes Pascha? 3. 90. 433. & 637
 14. Biberunt ex eo omnes. 3. 553
 14. Hic est sanguis meus noui Testamenti, qui pro multis effun-

- effundetur. 3. 94. 158. 404. 463. 467. & sequentib.
& 555
16. Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium
omni creaturæ: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, sal-
uus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur. 1. 55.
63. 182. & 207. 2. 57. 102. & 103. 4. 236
16. In nomine meo Dæmonia eiicient. 1. 92. 97. 2. 10
16. Super ægros manus imponent, & bene habebunt. 2. 151.
153
16. Assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. 3. 116
16. Illi autem profecti prædicauerunt vbique Domino coo-
perante, & sermonem confirmante, sequentibus si-
gnis. 1. 57

CAP.

L V C A S.

1. Multos filiorum Israël conuertet ad Dominum Deum ip-
forum. 2. 115. & 116
1. Exultauit infans in utero meo. 2. 78
1. Ioannes est nomen eius. 2. 136
1. Præbis ante faciem Domini, parare vias eius. & Ad dandā
scientiam salutis plebi eius. 2. 119. & 188
2. Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. 4. 192. 193
2. Non recedebat à templo, ieiuniis, & obsecrationibus ser-
uiens die, ac nocte. 4. 345
3. Prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem pec-
catorum. 2. 36. 58. 111. 113. 124. 125
3. Facite fructus dignos pœnitentiæ. 4. 351
3. Ego quidem aqua baptizo vos, &c. ipse vos baptizabit in
Spiritu sancto, & igni. 1. 181. 184. 2. 8. 114. 115. 119
5. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? vt autem
sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra
dimittendi peccata, tunc ait Paralytico; tolle lectum
tuum, &c. 1. 208
6. Factum est in Sabbatho secundo primo. 3. 438
7. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.
4. 177. 184. 186. & 187
8. Quis me tetigit? tetigit me aliquis. 3. 388
10. Qui vos audit, me audit. 1. 327
11. Date elemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. 4.

13. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. 1. 117. 4. 319
15. Peccaui in cœlum, & coram te, &c. 4. 183
16. Lex, & Prophetæ vsque ad Iðannem. 2. 28
16. Omnis qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mœchatur, & qui dimissam à viro ducit, mœchatur. 5. 125. 155. & 171
18. Sinite pueros venire ad me; & nolite vetare eos; talium est enim regnum cœlorum. 2. 49
18. Facilius est camelum per foramen acus trāsire, quàm diuitem intrare in regnum cœlorum. 3. 267. 289. 290
22. Venit dies azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. 3. 433
22. Vbi vis paremus? 3. 90
22. Desiderio desiderauī hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar. 3. 90
22. Hoc est corpus meum. 3. à pag. 67. & sequentib.
22. Quod pro vobis datur. 3. 73. 74. 515. 665. & 666
22. Hoc facite in meam commemorationem. 1. 91. 134. 138. 2. 152. 3. 96. 478. 489. 490. 491. 557. 560. 643. 664. 669. 717. 760. 771. & 782
22. Hic est calix nouum Testamentum in sanguine meo. 3. 58. 68. 93. 94. 405. 463. 508. 643. & 731
22. Qui pro vobis fundetur. 3. 73. 158. 483. 508. 643. 665. 667. & 715
24. Finxit se longius ire. 3. 231
24. Et factum est dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis, & aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum, & ipse euauit ex oculis eorum. 3. 537. & 538
24. Palpate, & videte, quia spiritus carnem, & ossa non habet, sicut me videtis habere. 3. 117. 125. & 390
24. Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobiscum. 3. 115. & 123
24. Prædicate in nomine eius pœnitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes. 4. 54. 56. & 116
31. Sedete in ciuitate quoadusq; induamini virtute ex alto. 1. 304

CAP.

IOANNES.

1. Qui non ex sanguinibus, neq; ex voluntate carnis, neque

EX VO-

- ex völnntate viri, sed ex Deo nati sunt. 2. 21
1. De plenitudine eius, nos omnes accepimus. 2. 116
1. Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. 2. 116.
123. 124
1. Hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. 1. 145. 181. 2. 26.
115. & 116
2. Vocatus est autem Iesus, ad nuptias. 3. 349. 5. 65
3. Nisi quis natus fuerit denuð, non potest videre regnum
Dei. 2. 16. & 22
3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, nõ po-
test introire in regnum Dei. 1. 55. 117. 183. 184. 191. 206.
& 282. 2. 16. 28. 49. 57. 83. & 115
3. Qui non credit, iam iudicatus est. 2. 73
3. Qui de terra est, de terra loquitur, qui de cœlo venit su-
per omnes est. 3. 120
4. Qui biberit ex aqua hac, non sitiet in æternum. 3. 47
4. Veniet hora, quando neq; in monte hoc, neq; in Hiero-
solyms adorabitis Patrem. 1. 331. 3. 660. 661
4. Venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adora-
bunt Patrem in spiritu, & veritate. 1. 330. 331. 660. & 661
5. Qui verbum Dei audit, & credit ei, qui me misit, habet
vitam æternam. 1. 183. & 191
6. Hoc est opus Dei, vt credatis in eum, quem misit ille.
3. 52
6. Amen Amen dico vobis. 3. 41
6. Non Moyses dedit vobis panem de cœlo, sed Pater meus
dat vobis panem de cœlo verum. 1. 254
6. Ego sum panis vitæ, qui venit ad me non esuriat: & qui
credit in me non sitiet vnquam. 3. 54
6. Omnis qui audiuit à Patre, & didicit, venit ad me. 1. 183
6. Patres vestri manducauerunt manna in deserto, & mor-
tui sunt. 1. 254. 256. 3. 161
6. Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi. 3. 52. & 383
6. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum.
1. 36
6. Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mudi vita. 3. 38.
39. 40. 44. 47. 338. & 339
6. Litigabant ergo Iudæi ad inuicem dicentes; quomodo
potest hic nobis carnem suam dare ad manducan-
dum? 3. 40
6. Nisi

6. Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. qui manducat meam carnem, &c. 3. 41. 42. 48. 49. 51. 53. 54. 157. 511. & 551
6. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. 3. 41. 42. 180. & 499
6. Non sicut manducauerunt Patres vestri manna, & mortui sunt. 3. 41
6. Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. 1. 54. 191. 3. 52. 537. & 563
6. Hoc vos scandalizat? si ergo videritis Filium hominis ascendentem vbi erat prius? 3. 46
6. Spiritus est, qui viuificat, caro non prodest quicquam. 3. 119
7. Nondum erat spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus. 2. 27. 3. 90
8. Ne ego te condemnabo: vade, & noli amplius peccare. 4. 373
8. Nos ex fornicatione non sumus nati. 5. 132. 133
9. Lutum fecit Iesus, & aperuit oculos eius. 1. 116. & 191. 2. 74. & 82
10. Oves meæ vocem meam audiunt. 1. 135. 139
10. Ego & Pater vnum sumus. 3. 182
11. Soluite illum, & dimittite eum abire. 4. 248
12. Erant autem quidam Gentiles, qui ascenderant, vt adorarent in die festo. 3. 661
12. Vbi sum ego, illic & minister meus erit. 3. 121
13. Ante diem festum Paschæ, sciens Iesus, quia venit hora eius. 3. 435. & 441
13. Si non lauero te, non habebis partem mecum. Et; Exemplum dedi vobis, &c. 1. 287. & seq. 3. 848
13. Qui lotus est, non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus. 1. 272. 2. 82
13. Innuuit huic Simon Petrus, & dixit ei. 5. 110
14. Relinquo mundum, & vado ad Patrem. 3. 122
14. Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, &c. 4. 188
14. Qui non diligit me, sermones meos non seruat. 4. 187
15. Ego sum vitis vera. 3. 598
15. Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum

- suū vobis. 1.103
15. Maiorem hac dilectionē nemo habet, quā vt animam suam ponat quis pro amicis suis. 2.35
15. Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent. 3.551
16. Expedit vobis, vt ego vadam, si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos. 3.322
16. Arguet mundum de peccato, de iustitia, & de iudicio. 2.148. & 150
17. Et pro eis ego sanctifico meipsum. 3.605
17. Et ipsi in nobis vnum sint. 3.182
18. Ipsi non introierunt in Prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha. 3.441.444
18. Nobis non licet interficere quenquam. 3.435
19. Erat autem Parasceue Paschæ hora quasi sexta. 3.442
19. Consummatum est. 2.28.3.713
19. Exiuit sanguis & aqua. 1.294.295
20. Noli me tangere; nondum enim ascendi ad Patrem meum. 3.123
20. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. 1.284.4.512
20. Insufflauit & dicit eis; Accipite Spiritum sanctum. 2.153. 170. & 196. 3.355.356. 4.236
20. Quorum remisistis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. 1.93.148.149. & 284. 4.52. & seq. 233. & 235
20. Cū fores essent clausæ, &c. stetit Iesus in medio, &c. & post dies octo venit Iesus ianuis clausis. 3.291.292.293

CAP. ACTA APOSTOLORVM.

1. Ioannes quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto, non post multos hos dies. 2.114
1. Accipietis virtutem superuenientem Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes, &c. 2.148
1. Videntibus illis eleuatus est. 3.116
2. Et repleti sunt omnes Spiritu sancto. 2.179
2. Effundam de Spiritu meo super omnem carnem. 2.148. & 152
2. Pœnitentiam agite, in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum; & accipietis donum Spiritus sancti. 1.185. 2.11.14.58. 120. & 124. 4.56. & 86

1. Qui ergo receperunt sermonem eius baptizati sunt: & appositæ sunt in die illa animæ circiter tria millia. 2. 53. & 120
2. Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, & cōmunicatione fractionis panis, & orationib. 3. 539
3. Aurum, & argentum non est mihi. 3. 551
4. Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna. 3. 182
7. Non in manufactis templis habitat. 3. 125
8. Cū audissent Apostoli, qui erant Hierosolymis, quod recepisset Samaria verbū Dei: miserunt ad eos Petrum & Ioannem. 2. 151. 191. 195
8. Qui cū venissent orauerunt pro ipsis, vt acciperēt Spiritum sanctum. nondum enim in quenquam illorum venerat, sed baptizati tantū erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. 1. 168. 182. 211. & 283. 2. 11. 14. 148. 150. 179. 191. 180. & 181
8. Cū vidisset Simon, quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus sanctus. 1. 185
8. Poenitentiam age ab hac nequitia tua. 4. 86. 5. 17
8. Vir Æthiops Eunuchus venerat adorare in Hierusalem. 3. 661
8. Ecce aqua, quis prohibet me baptizari. 4. 195
8. Credo Filium Dei esse Iesum Christum. 2. 136. 149. & 191
9. Et vidit virum introeuntē ad se, Ananiam nomine, & imponentem sibi manum, vt visum reciperet. 2. 151. & 193
10. Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum. 4. 68. & 72
10. Iussit eos baptizari in nomine Domini Iesu Christi. 2. 141. 4. 194. & 195
13. Ministrantibus illis Domino, & ieiunantibus, dixit Spiritus sanctus, segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus ad quod assumpsi eos. 3. 671. 681. & 684
15. Nihil discreuit inter nos, & illos. 2. 148
15. Fide purificans corda eorum. 1. 102. 105. 191. & 210. 2. 75
15. Visum est Spiritui sancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, præter hæc necessaria, vt abstinere vos à sanguine, & suffocato. 1. 317

19. Neque si Spiritus sanctus est audiuius. In quo ergo baptizati estis? 2. 13
19. Ioannes baptizauit Baptismo pœnitentiæ populum dicens: in eum qui venturus esset post ipsum, vt crederet. 2. 111. vide etiam 2. 36. 58. & 113
19. His auditis baptizati sunt in nomine Domini I E S V. Et: cùm imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos, & loquebantur linguis, & propheta-
bant. 1. 182. 283. 2. 108. & seq. 119. 120. & sequentibus.
148. 179. & 181
19. Multi credentium veniebant confitentes, & annuncian-
tes actus suos; multi autem ex eis, qui fuerant curiosa
sectati contulerunt libros, & combusserunt coram om-
nibus. 4. 250
20. Vna Sabbathi, cùm conuenissemus ad frangendum pa-
nem. 3. 795
20. Testificans Iudæis, atq; Gentilibus in Deum pœnitentiã,
& fidem in Dominum nostrum Iesum Christum. 4. 106
21. Erant Philippo quatuor filiæ virgines prophetantes. 1
133. 136
22. Et nunc quid moraris? exurge, & baptizare, & abluc pec-
cata tua, inuocato nomine illius. 1. 65. & 185. 4. 188.
& 189
26. Vsq; in hodiernum diem sto, testificans minori, atq; ma-
iori nihil extra dicēs, quàm ea, quæ Prophetæ loquuti
sunt futura esse, & Moyse. 4. 68. & 72

CAP.

EPIST. AD ROMANOS.

1. Virtus enim Dei est in salutem omni credenti. 1. 215. & 216
1. Iustus ex fide viuit. 1. 206
2. Factores legis iustificabuntur. 1. 228
2. Circumcisio quidem prodest, si legem obserues. 1. 235
3. Quid ergo amplius Iudæo est? aut quæ utilitas Circum-
cisionis? Multum per omnem modum. Primum qui-
dem, quia credita sunt illis eloquia Dei, &c. 1. 74. 231.
& 235
3. Nunquid incredulitas illorum fidem Dei euacuauit? ab-
sit. 1. 273. 274. 2. 104. & 105
3. Causati enim sumus Iudæos, & Græcos, omnes sub pec-
cato esse. 1. 231. 235
3. Ex operibus legis nō iustificabitur omnis caro. 1. 229. & 231
3. Iusti-

3. Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu. 4. 395
3. Quem proposuit Deus propitiationem per fidem, in sanguine ipsius. 3. 96. 4. 388
3. Arbitramur enim hominem iustificari per fidem. 1. 191
3. An Iudæorum Deus tantum? nonne & Gentium? immò & Gentium; quoniam quidem vnus est Deus, qui iustificat circumcisionem ex fide, & præputium per fidem. 1. 232
4. Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. 1. 206. & 229
4. Et signum accepit Circumcisionis, signaculum iustitiæ fidei, quæ est in præputio, vt sit pater omnium credentium per præputium. 1. 60. 71. 74. 75. 207. & 232
4. Christus traditus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram. 1. 209
5. In quo omnes peccauerunt. 2. 20. & 64
5. Sicut per inobedientiam vnus hominis peccatores constituti sunt multi, ita & per vnus obedientiam iusti constituentur multi. 2. 83
6. Quicūq; baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus. Consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem. 1. 64. 2. 14. 61. 83. 103. & 104
6. Nunc verò liberati à peccato, serui autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam. 2. 103. & 104
7. An ignoratis fratres (sciētibus enim legem loquor) quia lex in homine dominatur quāto tempore viuit? Nam, quæ sub viro est mulier, viuente viro alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est à lege viri. 5. 160. 161
7. Mortificati estis legi per corpus Christi. 2. 28
8. De peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis. 4. 389
8. Non enim accepistis spiritū seruitutis iterum in timore; sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, &c. 4. 215
8. Quos prædestinauit, hos & vocauit; quos vocauit, hos & iustificauit; quos iustificauit, hos & magnificauit. 2. 53. & 73
9. Non qui filij carnis, hi filij Dei; sed qui filij sunt promissionis æstimantur in semine. 2. 21

9. Iacob dilexi, Esau autem odio habui. 2. 19
 10. Hoc est verbum fidei quod prædicamus, &c. 1. 102. & 105
 10. Corde creditur ad iustitiam; ore autem confessio fit ad salutem. 1. 206. 2. 17. & 59
 10. Fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. 1. 103. 204. & 208. 2. 70. & 71
 13. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. 1. 327
 13. Hora est iam nos de somno surgere. 5. 14

CAP.

I. AD CORINTHIOS.

1. Nunquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis? 1. 97. & 98
 1. Non misit me Christus baptizare, sed euangelizare. 1. 95
 3. Ego plantaui, Apollo rigauit, Deus autem incrementum dedit. 2. 113
 3. Qui plantat, & qui rigat vnum sunt. 3. 182
 5. Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus; itaque epulemur in azymis sinceritatis, & veritatis. 3. 633. & 637
 6. Contemptibiles qui sunt in Ecclesia, hos constituite ad iudicandum. 3. 775
 7. Bonum est homini mulierem non tangere: propter fornicationem autem vnusquisque suam vxorem habeat. 5. 177. & 188
 7. Vxori vir debitum reddat; similiter autem & vxor viro. 5. 128
 7. Mulier sui corporis potestatem non habeat, sed vir. similiter autem & vir, sui corporis potestatem non habet, sed mulier. 5. 128
 7. Melius est nubere, quàm vri. 5. 183
 7. Iis autem qui Matrimonio iuncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, vxorem à viro non discedere: quod si discefferit manere innuptam, aut viro suo reconciliari. & vir, vxorem non dimittat. 5. 143. 146. 147. 149. 163. 174. 175. 179. 180. 221. & 283
 7. Cæteris ego dico, non Dominus. si quis vxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare cum illo; non dimittat illam. 5. 143
 7. Filij vestri immundi essent; nunc autem sancti sunt. 2. 22
 7. Quodd

7. Quòd si infidelis discedit: discedat. 5. 142
7. Circumciscus aliquis vocatus est? non adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? non circumcitur. 1. 235. & 236
7. Circumcisio nihil est, & præputium nihil est. 1. 232. 235. & 236
7. Pretio empti estis, nolite fieri serui hominum. 2. 94
7. Alligatus es uxori? noli quærere solutionem. solutus es ab uxore? noli quærere uxorem. 5. 127. & 187
7. Mulier innupta & virgo cogitat quæ Domini sunt; vt sit sancta & corpore, & spiritu. 5. 87
7. Hoc ad vtilitatem vestram dico; non vt laqueum vobis iniiciam, sed ad id quod honestum est. 1. 325
7. Mulier alligata est legi, quanto tempore vir eius viuit; quod si dormierit vir eius, liberata est. 5. 160. 163
7. Cui vult nubat, tantum in Domino. 5. 219. 222
8. Scientia inflat; charitas ædificat. 4. 191
8. Si quis viderit eum qui habet sciētiam in Idolio recumbentem. 3. 67. 4
10. Omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari. 1. 189
10. Omnes eandem escam spiritualem manducauerunt; & omnes eundem potum spirituales biberunt. 1. 250. 251. & 256. 3. 33. 126. 127. & 572
10. Bibebant autem de spiritali consequente eos, petra: petra autem erat Christus. 1. 254. 3. 33. 62. 90. 91. 92
10. Hæc autem omnia in figura contingebant illis. 1. 46. & 189
10. Calix benedictionis, cui benedicimus, nōne communicatio sanguinis Christi est? &c. 3. 98. 99. 540. 568. & 672. & seq.
10. Et panis quem frangimus, nōne participatio corporis Domini est? 3. 91. & 92. vide etiam 3. 127. 128. 405. 406. 665. & 667
10. Quoniam vnus panis, vnum corpus multi sumus, omnes qui de vno pane, & de vno calice participamus. 1. 186. 2. 63. 3. 460. 500. & 540
10. Nōne qui edunt hostias participes sunt altaris? 3. 675
10. Non potestis calicem Domini bibere, & calicem Dæmoniorum. 3. 573

10. Non potestis menſe Domini patricipes eſſe, & menſa
Dæmoniorum. 2.83. 3.67. 5.771. & 772
10. Si quis vocat vos infidelium, & vultis ire: omne quod vo-
bis apponitur manducate, nihil interrogantes propter
conſcientiam. Si quis autem dixerit, hoc immolatum
eſt Idolis: nolite manducare. 3.674
11. Omnis mulier orans aut prophetans non velato capite:
deturpat caput ſuum. 1.133. & 136
11. Conuenientibus ergo vobis in vnum, iam non eſt Domi-
nicam cœnam manducare. 3. 773
11. Vnuſquiſq; enim ſuam cœnā præſumit ad manducandū.
& alius quidem eſurit; alius autem ebrius eſt. 3.772
11. Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, &c. 1.
134. & 138. 3. 555. 556. 558. 559. & 789
11. Accepit panem, & gratias agens, fregit; & dixit: Accipite &
manducate, Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis
tradetur. 3. à pag. 65. vſque ad 98. item 484
11. Hoc facite in meam commemorationem. 3. 559. 560. &
782. vide ſupra Lucæ 22.
11. Similiter & calicem, poſtquā cœnauit, dicens. 3. 556. & 572
11. Hic calix, nouum Teſtamentum eſt in meo ſanguine. 3.
93. & ſeq. & 405
11. Hoc facite quotieſcunq; bibetis in meam commemo-
rationem. 3. 490. & 560
11. Quotieſcunq; enim manducabitis panem hunc, & calicē
bibetis; mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.
1. 38. 55. 134. 137. 274. 3. 97. 378. 379. & 782
11. Quicunq; māducauerit panem hunc, vel biberit calicem
Domini indignè, reus erit corporis, & ſanguinis Do-
mini. Et; Qui manducat & bibit indignè, iudicium ſibi
manducat & bibit, non diiudicans corpus Domini. 3.
102. & ſeq. 333. 405. 406. 500 & 501
11. Probet autē ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de
calice bibat. 2. 62. 3. 500. 558. & 559
11. Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt
multi. 3. 32. 104. & 159. 4. 330
11. Quòd ſi nos ipſos diiudicarem: non vtrique iudicare-
mur. 4. 335. & 336
11. Si quis eſurit domi manducet. 3. 799
11. Cætera autem, cū venero, diſponam. 1. 312 3. 576
12. Vni-

12. Vnicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem. alij quidem per spiritum datur sermo sapientiæ, &c. 1. 148
12. Ita & Christus. 3. 90
12. Etenim in vno spiritu omnes nos, in vnum baptizati sumus. 1. 186. 2. 63. 105. & 128
12. Et omnes in vno spiritu potati sumus. 3. 573
12. Et, quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, secundò Prophetas, tertio Doctores, &c. 1. 130. & 131
12. Nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Prophetæ? &c. 2. 150
13. Si nouerim mysteria omnia. 1. 29
13. Si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam; charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. 2. 88. 4. 222
13. Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. 2. 34. & 35.
14. In Ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui vt & alios instruam. 3. 783
14. Vnusquisque Psalmum habet, doctrinam habet, Apocalypsim habet. Et: Potestis omnes per singulos prophetare. 1. 134. & 137
14. Spiritus Prophetarum, Prophetis subiecti sunt. 1. 148. & 156
14. Mulieres in Ecclesia taceant; non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse. 1. 133. 136. & 137
14. Si quis videtur Propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt mandata. 1. 327
14. Omnia honeste, & secundum ordinem fiant in vobis. 1. 318. 322
15. Sicut in Adam omnes moriuntur; ita & in Christo omnes viuificabuntur. 2. 83
15. Quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? 2. 36
15. Non corpus quod futurum est, seminas; sed nudum granum, vt puta, tritici. 3. 236
15. Seminatur corpus animale; surget spiritale. 3. 108
15. Caro, & sanguis regnum Dei possidere non possunt. 3. 108
16. Si quis non amat Dominum nostrum IESVM Christum anathema sit. 4. 189

II. AD CORINTHIOS.

CAP.

1. Qui confirmat nos Deus, & vnxit nos, & signauit, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris. 1. 264. 2. 171. & 187
2. Obsecro vos, vt confirmetis in illum charitatem. 4. 73. & 74
3. Qui idcirco nos fecit Ministros noui Testamenti. 1. 133. & 136
5. Si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. 2. 20
5. Si cognouimus secundum carnem Christum; sed nunc iam non nouimus. 3. 108
5. Posuit in nobis verbum reconciliationis. Per Christo ergo legatione fungimur. 1. 284. 4. 253
6. Nolite iugum ducere cum infidelibus. 5. 219. & 223
6. Quæ societas luci ad tenebras? Quæ conuentio Christi ad Belial? 2. 84
7. Quæ secundum Deum tristitia est, Pœnitentiam in salutem stabilem operatur. 4. 105. & 146
7. Et si scripsi vobis, non propter eum, qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est; sed ad manifestandam sollicitudinem nostram. 5. 258
7. Nunc gaudeo; non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam. 4. 105
7. Ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristauimus vos, &c. sed vindictam. 4. 353
12. Non egerunt pœnitentiam super immunditia, & fornicatione quam gesserunt. 4. 42

CAP.

AD GALATAS.

3. Cognoscite ergo, quia qui ex fide sunt, ij sunt filij Abraham. 2. 21
3. Quicumque in Christo baptizati estis, Christum induistis. 2. 61. & 105
4. Quanto tempore hæres paruulus est, nihil differt à seruo, cum sit dominus omnium, sed sub tutoribus, & actoribus est, vsque ad præfinitum tempus. 1. 330
4. Quomodo conuertimini iterum ad infirma, & egena clementa quibus denuò seruire vultis. 1. 323

4. Abra-

4. Abraham duos filios habuit. 5. 133
 5. Nolite iterum sub iugo seruitutis contineri. 1. 327
 5. Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersę legis faciendę. 1. 28. & 307. 2. 90. & 91
 5. In Christo IESV, neq; circumcisio aliquid valet, neq; præputium, sed fides, quę per charitatem operatur. 4. 190
 6. In Christo IESV, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed noua creatura. 1. 232. 4. 145

CAP. AD EPHESIOS.

1. In quo & credentes signati estis spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis. 1. 265
 2. Eramus natura filij irę. 2. 20. & 64
 2. Eratis illo in tempore sine Christo, alienati à conuersatione Israël, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo. 1. 245. & 248
 4. Vnum baptisma. 1. 273. 2. 125
 4. Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem; dedit dona hominibus. 1. 130
 4. Et ipse dedit quosdam quidē Apostolos, quosdam autem Prophetas; alios verò Euangelistas. 1. 131. & 285
 4. Induite nouum hominem. 2. 62. & 82
 4. Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis. 1. 265
 5. Christus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, mundans eam lauacro aquę in verbo vitę. 1. 60. 63. 66. 93. 186. 191. 208. 282. 2. 18. 81. 103. & 104
 5. Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem suam, & adhærebit vxori suę, & erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est. ego autem dico in Christo, & in Ecclesia. 1. 23. 25. & 286. 5. 66. 67. & seq.

CAP. AD PHILIPPENSES.

1. Quidam ex contentione Christum annunciant, non sincere, existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. quid enim? dum omnimodo, siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuncietur, & in hoc gaudeo, sed & gaudebo. 1. 147. 158. & 159
 3. Saluatorem expectamus, qui reformabit corpus humilitatis nostrę, configuratum corpori claritatis suę. 3. 128

AD COLOSSENSIS.

Huius Epistolæ argumentum, & explicatio habetur l. pagina. 326

CAP. I. Qui dignos nos fecit, in partem sortis sanctorum. 3. 848

1. Reconciliauit in corpore carnis eius per mortem; exhibere vos sanctos, & immaculatos, & irreprehensibiles. 2. 82
2. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, & inanem fallaciam. 1. 326. & 327
2. Circumcisi estis circumcisione, non manufacta in expositione corporis carnis, sed in circumcisione Christi. 1. 189. 233. 257
2. Consepulti ei in baptismo. 2. 64. & 83
2. Et vos cum mortui essetis in delictis, & præputio carnis vestræ, conuiuificauit cum illo. 2. 83
2. Quæ sunt vmbra futurorum, corpus autem Christi. 1. 233. 235
2. Si mortui estis cum Christo ab elementis huius mundi; quid adhuc tanquam viuentes in mundo decernitis, secundum præcepta ac doctrinas hominum? 1. 326. & seq. 2. 94. & 178
2. Rationem habentia sapientiæ in superstitione, & humilitate, non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis. 4. 338
3. Quæ sursum sunt querite, vbi Christus est in dextera Dei sedens. 3. 128
3. Filij obedite parentibus per omnia. 5. 201
3. Serui obedite per omnia Dominis carnalibus. Domino Christo seruite. 3. 128

CAP. II. AD THESSALONICENSES.

2. Mysterium iam operatur iniquitatis. 1. 25

CAP. I. AD TIMOTHEVM.

2. Obsecro primùm omnium fieri obsecrationes. 3. 734. 745. & 756
2. Sicut decet mulieres, promittentes pietatem per opera bona. 1. 136
1. Mulieri docere non permitto. 1. 136
2. Saluabitur per filiorum generationem, si permanserit in fide,

fide, & dilectione, & sanctificatione, cum sobrietate. 5. 71

3. Magnum pietatis Sacramentum. 1. 25. & 283
4. Nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. 3. 65
4. Noli negligere gratiam, quæ in te est; quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterij. 1. 285. 2. 193. 5. 37. & 43
5. Cum luxuriatæ fuerint in Christo, nubere volunt; habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. 2. 96. 5. 188. & 208
6. Aduersus Presbyterum accusationem noli recipere; nisi sub duobus, aut tribus testibus. 2. 195

CAP. II. AD TIMOTHEVM.

1. Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum. 1. 185. 5. 37. & 43
2. Si non credimus, ille fidelis permanet: negare se ipsum non potest. 2. 104. & 105
2. Ne quando det illis Deus pœnitentiam, ad cognoscendam veritatem, & resipiscant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur. 4. 140
4. Saluabit me in regnum suum cœleste. 1. 265

CAP. AD TITVM.

3. Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis, & renouationis. 1. 60. 66 186. 191. 206. 2. 83. 103. & 181. 3. 92. 4. 17

CAP. AD HEBRAEOS.

4. Non profuit illis sermo auditus, non admistus fidei. 1. 216
5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur, in iis quæ sunt ad Deum, vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis. 1. 131
5. Nec quisquam sumit sibi honorem; sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. 1. 132
5. Sic & Christus non semetipsum clarificauit, vt Pontifex fieret. 1. 132
5. Grandis sermo, & ininterpretabilis ad dicendum, quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. 3. 623
6. Non rursus iacentes fundamentum ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, baptismatum doctrinæ, impositionis quoq; manuum, ac resurrectionis mortuorum,

- & iudicij æterni. 1. 295. 2. 64. 149. 189. 4. 79
6. Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, renouari iterum ad Pœnitentiam. 1. 272. 273. 2. pag. 85. & 100. 4. 78. & 79. 4. 205. 208. & 210
7. Melchisedech Rex Salem, sacerdos Dei summi. 3. 622. 623. 624. & 629
7. Translato sacerdotio, necesse est, vt & legis translatio fiat. 3. 698
7. Reprobatio quidem fit præcedentis mandati, propter infirmitatem, & inutilitatem. 1. 233. & 236
7. Eò quod manet in æternum, sempiternum habet sacerdotium. 3. 631
8. Omnis Pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur, in his, quæ sunt ad Deum, vt offerat dona, & sacrificia pro peccato. 3. 630. & 731
8. Melius sortitus & ministerium, quanto & melioris testamenti mediator est, quod in melioribus promissionibus sancitum est. 1. 242
9. Solùmmodo in cibis, & in potibus, & iustitiis carnis. 1. 233
9. Hic sanguis testamenti, quod mandauit ad vos Deus. 3. 94. & 642
9. Sine sanguinis effusione, non fit remissio. 3. 715
9. Neque vt sæpe offerat semetipsum. 3. 711
10. Vmbra enim habens lex, futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum. 1. 233. & 236
10. In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesv Christi semel. 3. 711
10. Vna oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos. 3. 711
10. Iam non est oblatio pro peccato. 1. 234. & 236. 3. 712. & 732
10. Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda à conscientia mala, & abluti corpus aqua munda. 2. 64
10. Voluntariè enim peccantibus nobis, post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia. 4. 205. 208. & 211
10. Iustus ex fide viuit. 1. 206. 2. 153
11. Fide, plurimam hostiam Abel, quàm Cain, obtulit Deo. 7. 242. 250. & 322

12. Scitote, quoniam & postea cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus est; non enim inuenit pœnitentię locum, quanquã cum lachrymis inquisisset eam. 4. 203
13. IESVS Christus heri, & hodie; ipse & in secula. 1. 257
13. Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deseruiunt. 3. 673
13. Talibus enim hostiis promeretur Deus. 1. 169

CAP.

I A C O B V S.

1. Religio est, visitare pupillos, &c. & immaculatum se custodire ab hoc seculo. 1. 306
2. Abraham nõnne ex operibus iustificatus est? 1. 229
4. Vnus est legislator, & iudex, qui potest perdere, & liberare. 2. 94
4. Scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi. 5. 173
5. Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesię, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus; & si in peccatis sit, remittentur ei. 1. 249. & 285. 5. 8. 12. 13. & seq.
5. Confitemini alterutrum peccata vestra. 4. 254. 278
5. Orate pro inuicem, vt saluemini. 4. 254

CAP.

I. P E T R I.

2. Sicut modò geniti infantes. 2. 83
2. Tanquam lapides viui superædificamini, domos spirituales, sacerdotium sanctum. 1. 133. & 135
2. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta. 1. 133. & 135
2. Vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum. 1. 133. 134. & seq.
2. Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum. 3. 389
3. Quod & vos similis formæ saluos facit baptisma, nõ carnis depositio sordium, sed conscientię bonæ interrogatio in Deum. 1. 60. 76. 102. 105. 187. 189. 191. & 208. 2. 64. & 103

CAP.

I. J O A N N I S.

1. Si confiteamur peccata nostra, fidelis est, & iustus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. 4. 78. & 255
2. Et

2. Et vos vñctionem, quam accepistis ab eo, in vobis maneat, & vñctio docebit vos de omnibus. 2. 158. 171. & 172
3. Omnis, qui natus est ex Deo, peccatū non facit: quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. 2. 85
3. Nos scimus, quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. qui non diligit, manet in morte. 4. 189
4. Omnis spiritus, qui soluit IESVM, ex Deo non est, & hic est Antichristus. 3. 515. & 516
5. Hic est, qui venit per aquam & sanguinem, IESVS Christus; non in aqua solū; sed in aqua, & sanguine. 1. 295
5. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico vt roget quis. 4. 206. 208. & 211

CAP.

A P O C A L Y P S I S.

5. Fecisti nos Deo nostro regnum & sacerdotium, 1. 133. 135
7. Donec signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum. 1. 266
17. Et in fronte eius nomē scriptum Mysterium. 1. 24. & 282
17. Ego dicam tibi Sacramentum mulieris, & bestię quę portat eam, quę habet capita septem, & cornua decem. 1. 24. 294. & 295. 3. 86
20. Erunt sacerdotes Dei, & Christi eius. 1. 133. & 135.

I N D E X

P R Æ C I P V A R V M
R E R V M, A C S E N T E N T I A R V M,
Q V A E H I S Q V I N Q V E C O N T R O V E R S I I S
secundi Tomi continentur.

*Numerus prior controuersias generales, posterior
verò paginas indicat.*

A.

A A R O N.

- A** A R O N I S filij, & nepotes, aliqꝫ posteri tantum sacerdotes propriè dicti esse poterant. Bellarminus Tomo I I. Controuersia generali prima. Pag. 135. & 137. Item Controuersia 3. pag 596. & 603
 Aaronis sacerdotium fuit multorum, qui per mortem sibi inuicem succedebant. 3. 612
 Aaronis sacerdotium differebat à sacerdotio Christi, & Melchisedech. 3. 611. 612. 614. 616. 625. & 708
 Christus non erat sacerdos secundum ordinem Aaron, neque sacerdotium Aaronicum obtulit. 3. 603. 611. 626. & 627. Excellentia Christi supra Aaronem. 3. 623
 Ad sacerdotium Aaronis valdè se efferebant Hebraei. 3. 623
 In sacerdotio Aaronico erat sacrificium panis, & vini, sed & pars quadam, & quasi condimentum alterius sacrificij; non autem & sacrificium principale. 3. 625
 Aaronis sacrificium tam cruentum, quàm incruentum. 3. 625
 In sacrificio Aaronico panes, qui offerebantur cum animalibus, semper conspergebantur oleo, & & plurimum, inde fiebant lagana. 3. 625
 Aaronis sacrificium cruentum, & sub specie animantium occisorum. 3. 611. & 625. fuit etiam typicum, seu representatiuum. 3. 626

- 40
Aaronis sacrificium imperfectum fuit, nec potuit consummare
sacrificatos. 3. 626
Aaronis sacrificium conueniebat cum sacrificio Melchisedech,
quod utrunque erat typicum: sed differebat in specie typo-
rum. Aaronis enim typus erat cruentus; Alterius autem in-
cruentus. 3. 626
Aaronis sacrificium, & sacerdotium cessaturum pradicatur.
 3. 645
Aaronis mors. 4. 330

A B E L.

- ABELIS sacrificium non fuit Sacramentum.* 1. 242
Sed fuit figura Eucharistia. 3. 644. & 658
Vocatur aliquando spirituale. 3. 857
Vt sacrificium non valuit ad expiationem peccati. 1. 250
Comparatur cum nostro tantum, ratione fidei, non absolute.
 3. 840
Abelis, & Cain sacrificia, prima fuerunt ad Dei cultum. 3. 696

A B L V T I O.

- ABLVTIO pedum, quam Dominus instituit, non est Sacra-*
mentum. 1. 287
Ablutio in Sacramento baptismi, dicitur & est Verum Sacra-
mentum baptismi. 3. 410. & 411
Ablutiones Iudaica dicebantur à Veteribus Sacramenta. 1. 227.
Vide & Caremonia.
Ablutiones, & sacrificia Testamenti Veteris habuerunt pro-
missionem magis expressam, quam alia caremonia. 1. 234

A B R A H A M.

- ABRAHAM semper cum honore nominatur.* §. 133
Abraham vnus Dei fidelissimus cultor. §. 134
Abraham licet ob dignitatem primo loco ponatur inter fratres,
in Scriptura: tamen Aran maior erat natu quam Abra-
ham. §. 269
Abraham sacerdos erat. 3. 134
Abraham quare plures uxores simul habuerit. §. 132. *Vide &*
Polygamia.
Abraham duxit uxorem, filiam fratris sui. §. 250. 251
Abraha Vera uxor fuit Agar. §. 135. 136
Abraha coniugium cum Agar non fuit peccatum, sed myste-
rium. §. 132. & 135
Abraha soror dicitur Sara, de more scripturarum, quia consan-
guinea

guinea eius erat: fuit autem illi neptis ex fratre, non soror germana. 5. 266. & seq.

Abraha iustificatio. 1. 229. 239. & 247

Abraha data est circumcisio in signaculum iustitiae fidei, & esset Pater omnium credentium. 1. 74. 207. 239. & 247

Abraha & sociis datus est panis, & vinum in cibum, & potum à Melchisedech. 5. 537. 614. 628. Vide & Melchisedech.

Abraha sacrificium in voluntate tantum fuisse dicitur. 3. 723. & 724

Abraha sacrificium comparatur cum nostro, non absolute, sed ratione fidei, & deuotionis offerentis. 3. 840

Abrahamo maior Melchisedech. 3. 616

ABRENVNCIATIO.

ABRENVNCIATIO Satana in Baptismo. 2. 92. & 132

ABSOLVTIO.

Vide & Penitentia Sacramentum.

ABSOLVTIO sola & instrumentum Dei, & actiones Penitentis cum absolutione coniuncta, non & actiones humanae sunt, sed & instrumenta Dei, sunt causa efficientes remissionis peccatorum. 4. 33. & 98

Absolutio, non & actio quadam sacerdotis est; sed & instrumentum Dei, gratiam iustificantem efficit. 4. 95

Vus sacramentalis, qua efficienter, atque instrumentaliter concurrat ad remissionem peccatorum, proprie ac precipue in Verbo, quod sacerdos Dei nomine pronunciat dum absoluit, constituitur. 4. 47. Vide etiam 98. & Actiones Penitentis solum concurrunt ad remissionem peccatorum efficiendam, quatenus vim sacramentalem à Verbo absolutionis à quo formantur, participant. 4. 47

Absolutio est peccati ipsius (quo quasi & vinculo peccator constrictus tenebatur) relaxatio. 4. 57

Absolutio sacerdotis peccata dispergit, & flatu nebulas. 4. 236

Absolutio à sacerdote impendi non potest, nisi signa doloris aliqua conspiciantur, & nisi manifestatio aliqua doloris praecedat. 4. 100

Et qui signa doloris ostendunt, etiam si forte loqui nequeant; & sensu careant, dummodo constet eos desiderasse Sacramentum penitentiae, recte ab Ecclesia absoluntur. 1. 201.

234. 4. 157

- Absolutio in Veteri Ecclesia non solum furdis, sed etiam iis, qui ob vim morbi extra se positi erant, conferebatur.* 4. 240
- Absolutio sacerdotalis eam vim habet iustificandi, et multum damnentur, quod ante moriantur, quam à sacerdote absolui potuerint.* 4. 239
- Absolutio à muto, vel ab absente conferri non potest.* 5. 110
- Absolutio sacerdotis superueniens iam contrito, non est frustra, quia Sacramentum auget gratiam, et penam temporalem remittit; et nemo scire potest se veram contritionem habuisse; et per votum Sacramenti suo tempore suscipiendi, gratia reconciliationis accipitur.* 4. 198
- Absolutio sacerdotis superueniens iam contrito, et coram Deo absoluto non est falsa; quia Minister illis verbis nihil aliud significat, nisi se, quod in se est Sacramentum absolutionis impendere.* 4. 198
- Vide si placet de absolutione Magdalena.* 4. 187 et
- De Paulo iustificato ante Baptismum.* 4. 188 et 189
- Absolutio nihil confert, si sine fide percipiatur.* 1. 270
- Absolutio qua de causa repeti potest.* 1. 270
- Absolutionis sacramentalis figura fuit Lazari solutio.* 4. 248.
- 249
- Absolutionis forma est hac: Ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis in nomine Patris, et Filij, et Spiritus sancti. Amen. qua autem adiunguntur, sunt pia quadam preces.*
4. 24
- Absolutionis forma, qua utuntur Calvinista, sunt illa verba: remittuntur tibi peccata tua, si credis.* 4. 236. 240
- Absolutionis ritum aliquem ferè omnes Aduersarij agnoscunt, licet de vi, et efficacia, de Ministro, et aliis controuersia sit inter nos, et illos. 4. 46. qua verò de causa Lutherani Absolutionem requirant.* 4. 181
- Absolutionis ritus externus, et sensibilis, cum promissione remissionis peccatorum in Euangelio fundatus, ipsis etiam aduersariis testibus.* 4. 52. 53. 54. 55. 56. et 63
- Habet etiam mandatum diuinum.* 5. 57. 64
- Absolutionis ritus confertur etiam cum definitione Sacramenti.* 4. 57
- Absolutionis verba, si de sono, et numero syllabarum agatur, nulla sunt verba determinata, qua ad Sacramenti essentiam necessario requiruntur: si verò de sententia verborum*

- rum, Verba sunt determinata, & ex diuinis literis deprompta. 4.94
- Absolutionis Verba, Absoluo te à peccatis tuis, si mutarentur, dummodo eandem sententiam exprimerent; Et remitto tibi peccata tua; Vel remittuntur tibi peccata tua, nihil de sacramentali perfectione decederet. 4.88
- Absolutionis Verba cum sint signum, & causa remissionis peccatorum, sine illo dubio ad essentiam Sacramenti penitentia pertinent. 4.87
- Absolutionis Verba, Vera caremonia sunt (nō conciones Et Vult Calvinus) & sunt actiones externa ad significandam, & efficiendam iustificationem, atq; ad Deum eo ritu colendum à Christo instituta. 4.64.65
- Absolutionis Verba, non multum refert, Vtrum ab eo, qui Sacramentum percipit exaudiantur, & intelligantur, an secus; & lingua ne patria, an latina, Vel græca, Vel hebræa pronuncientur. 4.65
- Absolutionis Verba, Voce corporali à sacerdote pronunciata, sunt Vnum ex signis sensibilibus Penitentia à Deo institutis. 4.64. & 66
- Absolutionis Verbum, quia defuit in illa Penitentia, quam Christus, & Ioannes Baptista prædicarunt, idcirco dicimus non fuisse Sacramentum. 4.70
- Absoluendi potestas negata sacerdotibus à Nouatianis. 4.31. & 32
- Absoluendi potestas ex auctoritate, data Apostolis eorumque successoribus. 4.233.234. & seq.
- In sola absolutione, qui posuerint essentiam Sacramenti Penitentia. 4.29.88.93. & 94
- Responsiones ad eorum argumenta. 4.97. & 98
- Per absolutionem applicatur nobis Virtus sanguinis Christi. 4.83. & Vera medicina peccatorum. 4.30.31
- Per absolutionem remittuntur peccata, Deanimis Christi merita per sacerdotum ministerium applicante, idq; gratis, non ob meritum, Vel dignitatem contritionis. 4.16
- Per absolutionem sacerdotis Verè remittitur pœna aeterna, (licet antea per Veram contritionem fuerit remissa, Vel fuerit mutatus illereatus pœna aeterna, in reatum pœna temporalis) quia in voto, & pacto huius absolutionis remissa fuerat. 4.197.198

Per absolutionem sacerdotalem, remittitur quidem culpa, & pœna aeterna, sed non tota pœna temporalis alterius vite. 4. 339. 357. *Vide etiam* 4. 326. & 327

Remissio peccatorum per absolutionem, pendet aliquomodo ab enumeratione, qua fit in Confessione coram sacerdote. 4. 319.

Verè absoluitur, & absolutus creditur, qui vel propter oblivionem, vel propter ignorantiam, vix minimam partem suorum criminum aperiat sacerdoti. 4. 319

Ante absolutionem pœnitentibus olim imponebantur, & ab illis explebantur opera laboriosa, seu satisfactionis, qua non tam ad culpam, quàm ad pœnam temporalem expiandam referri consueverunt. 4. 339. & 381

Reprehenduntur ij, qui absolutionem pœnitentibus dabant, antè quàm iustam pœnitentiam egissent. 4. 80

In usu absolutionis non reperitur ulla actio propria, & naturalis. 1. 221

Sine sacramentali absolutione, homo non potest Deo reconciliari, qua quidem necessaria est in re, vel in voto. 4. 196. *Vide etiam* 4. 30. 182. 183. & seq. *Similiter & Confessio.*

Verbo Absolvo, quod à Vinculis soluendis, non à sordibus abluendis ducitur, non congruit ritus ablutionis. 4. 83

ABSTINENTIA.

ABSTINENTIA Vini, carniū, & rei uxoria est una ex caeremoniis, qua requiruntur ante baptismum catechumenorum. 2. 136

Abstinentia à carnibus feria VI. est optimum signum distinguens Catholicos ab hæreticis. 1. 320

ACCIDENS.

Vide infra Verbo Species.

ACCIDENS unum, in alio esse potest, vel quia mediante illo est in substantia, vel quia perficit operationem alicuius alterius accidentis. 1. 262

Accidentis esse, est inesse; & accidens nō tam dicitur ens, quàm entis. 3. 394. *explicantur aliqua propositiones qua huc faciunt.* 3. 395

Ad Accidentis essentiam non pertinet inhaerentia in subiecto; Unde accidens sine subiecto esse potest. 3. 394

Ar. 1. 10.

- Aristoteles aperte docet non esse inharrentiam de essentia accidentis.* 3. 393
- Accidentia sunt entia imperfecta, & habent triplicem ordinem ad substantiam.* 3. 396
- Accidentia habent propriam essentiam, & propriam existentiam distinctam ab existentia subiecti.* 3. 395
- Accidentia in Sacramento Eucharistia sunt in alio & in conservante, & non inharrent.* 3. 397
- Accidentia in Sacramento Eucharistia, sunt in se, & non subsistunt, quia sunt in se negativè, non positivè.* 3. 397
- Accidentia sola in Eucharistia locum habent rei continentis.* 3. 358
- Accidentia illa licet non sint in subiecto: tamen per se subsistunt more substantia, & à Deo sustentantur modo supernaturali.* 3. 397
- Accidentia panis sola, pertinent ad rationem Sacramenti Eucharistia.* 3. 164. 381. *significatio autem, & representatio, est in accidentibus, non in substantia.* 3. 628
- Accidentia panis in Eucharistia, quid naturaliter significant, & quid supra ordinem naturæ.* 3. 391
- Ex accidentibus Eucharistia principale est magnitudo, in qua fundantur omnia alia.* 3. 160
- Accidentia omnia remanent post mutationem panis in corpus Christi, in Sacramento Eucharistia.* 3. 349. *Vide Patres qui hoc dicunt.* 3. à pag. 360. *Concilia.* 367. *Rationes.* 372. *Item solutiones obiectionum* 3. à pag. 376. & *sequentibus.*
- Accidentium subiectum in Sacramento Eucharistia est quantitas.* 3. 354. 392
- Accidentium subiectum in aliis rebus ex sententia meliorum Philosophorum est materia.* 3. 334
- Accidentium natura aliquando substantia appellatur.* 3. 245. 246
- Transaccidentatio non datur in mysterio Eucharistia.* 3. 353

ACTIO, & ACTVS.

ACTIO sacramentalis eleuatur à Deo ad attingendum effectum supernaturalem, nempe gratiam. I. 220. 221

Actio sacramentalis propriè est actio Ministri dantis Sacramentum, non actio suscipientis. 1. 222. atque ibidem *Vide de Virtute sacramentali, qua aliquando est in elemento, aliquando in Verbo, aliquando in Utroque.*

Actio qualibet sacra, an possit vocari sacrificium. 3. 682

Actiones externa sumunt speciem suam à fine, & intentione. 1. 329

In qua parte, vel in quo instanti actionis sacramentalis fiat iustificatio. 1. 217. 224

In actione consistit Baptismus. 3. 410. 411. *non autem Eucharistia.* 4. 411. 412

Non agit contactu id, quod non agit per actionem suam propriam, & naturalem. 1. 221. 224

ACTVS idem non potest esse proprius, & elicitediuersarum Virtutum: potest tamen ab una elici, & ab alia imperari. 3. 594

Actus elicited, externus, & imperatus Virtutum. 1. 306

Actus interni, & externi Deo placent. 1. 319. 321

Per actus exteriores consumantur Virtutes. 1. 321

A D A M.

ADAMI Penitentia. 4. 355

Adami & Eua coniugium, significauit coniunctionem Christi & Ecclesia per modum figura. 5. 69. & 83. *item incarnationem Dominicam.* 5. 84

Adami & Eua coniugium, non fuit Sacramentum propriè dictum. 5. 69. 83. 84

Adamo, & Eua fuit data à Deo benedictio corporalis, non spiritualis, inde enim fecunditas corporibus attributa est; non autem auxilium gratiae spiritibus. 3. 83. 84

Cum Ada filiis non fuit opus dispensatione Dei, ut coniungerentur cum sororibus; cum tale coniugium iure natura prohibeatur excepta summa necessitate generis propagandi. 5. 266

A D O R A T I O

ADORATIO ex intentione potissimum pendet. 3. 582

Adoratio Eucharistiae, qualis. 3. 577. & seq. *Vide compendium Patrum infra.*

Adoratio corporalis, est cultus Dei. 1. 321
Per

Per adorationem aliquando non intelligitur quauis adoratio, sed solennis, & publica per sacrificium propriè dictum.
3. 660

Pro adoratione Dei, qua erat futura in Ecclesia, poni in Scripturis oblationes munerum omnis generis, est somnium Caluini.
3. 651

A D V E R B I A.

ADVERBIA, qua dicunt modum existendi corporalem, non dicuntur de Christo in Eucharistia, licet dicantur de ipso & est in cælo: alia Verò nihil prohibet dici.
3. 25

A D V L T E R I V M.

ADULTERIVM contra ius natura.
Adulterium in Decalogo prohibitum, & iterum in Leuitico.
5. 261

Adulterium qua pœna puniebatur in lege Veteri.
In adulterium uxoris consentienti iungebatur olim pœna trium annorum.
5. 157. 252
5. 179

Adulteros occidi non iubet lex Euangelica.
5. 157

Adultera emendationem cupiens, retinenda est.
5. 179

Adulteram, an Dominus absoluerit à peccatis, vel à pœna lapidationis tantum liberauerit.
4. 373

AD V L T V S. vide infrà V. Baptismus, vbi de suscipientibus Baptismum.

ADULTI per fidem, & contritionem Veram iustificantur, ante quàm re ipsa ad Sacramentum Baptismi accedant.
illisq; fides propria prodest.
1. 228.
2. 57. 77

Adulti cæci, surdi, & muti an baptizandi.
2. 65

Adulti cùm baptizantur tria Sacramenta eodem die illis ministrantur, Baptismus, Confirmatio, & Eucharistia.
1. 295.
& 300. 2. 157. 159. & 170

Adultorum probatio ante Baptismum.
2. 62

Adultis, cùm baptizabantur, Veteres non mutabant nomina in Baptismo.
2. 136. 137

Adultis necessaria Communio, & etiam cetera Sacramenta post Baptismum.
2. 58

Ad solos adultos pertinet ille locus: nisi māducaueritis carnem Filij hominis, &c. qui quidem adulti, aut re ipsa si possunt, aut saltem desiderio, tenentur Sacramentum Eucharistia aliquando percipere.
3. 48. 59

Ad Adultos etiam pertinet ille alius locus Scriptura; Qui cre-
diderit, & baptizatus fuerit, &c. 2. 57

In Adultis ad fidem Venientibus, quis ordo seruandus ante, &
post Baptismum. 2. 55

In Adultis ante perceptionem Sacramenti Baptismi, & aliorum
Sacramentorum, requiritur fides, et Pœnitentia. 1. 10. 171. 174.
 176. 204. 234. 2. 53. & 58. 4. 9. & 30. 56. 86. 161. & 210

Æ G R O T V S.

ÆGROTI Ungebantur, & nunc etiam Unguntur oleo extre-
ma Unctionis, ad sanandam animam, & aliquando etiam
sanatur corpus. 5. 12. & seq.

Ægroti per contactum simbria Christi sanabantur. 3. 322.
 325. Vide 5. 11. & 12

Ægroti à sensibus alienati reconciliari possunt, & in quo ca-
su; & etiam baptizari, si Baptismo careant. 1. 201. 234.
 4. 157

Ægrotorum Communicatio etiã in Veteri Ecclesia, & plurimum
siebat in Unatantum specie, nempe panis. 3. 543

Incommoda, qua orirentur, si fieret etiã in specie Vini. 3. 548

Pro Ægrotis asseruatur Eucharistia. 3. 409. 415. 416

Pro Ægrotis intingebatur olim panis sanguine Domini, quod
postea damnatum est. 3. 570

Æ T E R N I T A S.

ÆTERNITATIS mysterium confertur cum Eucharistia.
 3. 276

A E R I V S.

AERII hæresis, negantis non esse pro mortuis sacrificium offe-
rendum. 3. 750

Aëriani hæretici, negauerunt etiam discrimen inter Episco-
pum, & Presbyterum. 2. 195

A F F I N I T A S.

Vide & Matrimonium, & de impedimento cognationis.

AFFINITATIS gradus in Leuitico prohibiti. 5. 230

Affinitatem ex fornicatione ortam, esse Veram, licet paulò
sit imperfectior, quàm ea, qua ex legitimo Matrimonio con-
trahitur. 5. 231. 277

A G E N S.

AGENTIS Voluntarij, & rerum caterarum differētia. 1. 157
Agentis

Agentis alicuius, homopotest esse instrumentum multis modis. 1. 155. Et quibus modis statatur homo instrumentis. 1. 220. 221

A G N V S.

AGNVS Paschalis fuit Sacramentum vetus. 1. 46. 82. Et 110

Agnus Paschalis fuit figura Eucharistia; eiusq; celebratio fuit figura celebrationis Eucharistia. 3. 29. 450. 500. 525. 535. 572. Et praesertim à pag. 632. Et seq.

Circumstantia celebrationis Agni conferuntur cum circumstantiis celebrationis Eucharistia. 3. 633. 640. 641. item cum circumstantiis Passionis Domini. 3. 634. 635

Hac figura Agni Paschalis impleta est in ultimà cœna. 3. 639. Vide etiam 3. 633

Agnus Paschalis comparatur cum corpore Christi in Eucharistia. 3. 35. 163. 205. 214. 217. 221. 226. 253

Agnus Paschalis, Pascha etiam dicitur in Euangelio. 3. 633

Agnus Paschalis non dicebatur tropicè Pascha, sed proprie. 3. 90

Agnus Paschalis non dicebatur antitypon Eucharistia, sed typus. 3. 196

Agnus Paschalis res fuisset praestantior Eucharistia, si in ea non verè Christi corpus contineretur, et blasphemant haeretici. 3. 29. Et 30. Verè autem contineri corpus Christi in Eucharistia; notatur infra de Eucharistia, Et de Corpore Christi.

Agnus Paschalis die 14. ad vespèram immolabatur. 3. 441. 443. 633. Vide de Pascha.

Agni Paschalis Sacramentum non sustulit Christus, sed mutavit in aliud verè, Et propriè Sacramentum. 3. 699

Agni Paschalis celebratio sacrificium quoddam fuit; cum Victimam Et sacrificium absolute Agnus dicatur. 3. 637

Modus ille cruenta mactationis Agni, non impedit, quo minus Agnus Paschalis figura fuerit Eucharistia. 3. 640

Agni Paschalis immolatio erat etiam figura Passionis Domini, Et eodem die Passio peracta est, quo Agnus immolabatur. 3. 442. Et seq. 444. 450. 634. 641

Agnum Paschalem comedit Christus secundum ritum Mosai cum. 3. 706

Agnum, cum manducauit Dominus, legem observavit, non figuram implevit. 3. 634

ALEXANDER.

ALEXANDER Alensis existimavit Sacramentum Confirmationis institutum esse post mortem Apostolorum ab Ecclesia, in Concilio Meldensi. qua opinio defendi non potest. 1. 123. 125

Idem, quando dicit requiri in Ministro intentionem finis Sacramenti; per intentionem finis intelligitur intentio actionis integra, & completa. 1. 154

ALLELVIA.

ALLELVIA (quod significat laudate Dominum) canitur post Graduale in Missa. & quando debeat cani. 3. 812

Alleluia, est canticum lætitiæ. 3. 813

Alleluia, hac voce utebatur S. Paula ad Virgines convocandas. 3. 808

ALPHONSVS.

ALPHONSVS à Castro dixit Matrimonium non esse propriè Sacramentum nouæ legis, sed fuisse in lege Veteri apud Iudæos, & à Christo non tam institutum, quàm confirmatum; qua opinio tunc defendi non potest. 5. 82

ALTARE.

ALTARE, quasi altum. 3. 597

Altare soli Deo Vero, ritè erigi potest. 3. 597

Altare id omne vocamus, ubi recipitur Victimæ, per Verba consecrationis effecta. 3. 726

Altare, locus sanctus. 3. 253. 258

Altare vocatur sedes corporis Christi. 3. 198. 407

Altare & sacrificium sunt relatiua. 3. 596. 597

Altare figura quadam est Christi. 3. 199

Altare in terris dicitur mensa sacra. 3. 174. 406

Altare Idolorum mensa Daemoniorum appellatur. 3. 675

Altare & sacrificium schismaticorum. 3. 778

Altare visibile non requiritur ad sacrificium spirituale. 3. 646

Altare aliquod, spirituale videlicet, in cælo esse, nemo negare potest. 3. 841

Altare istud cæleste, vel Christum ipsum significat; vel altare dicitur esse in cælo, quia recipiuntur ibi sacrificia, qua Deo Vero immolantur in terris. 3. 841

Altaris nomine intelligitur mensa Domini. 3. 673. item Crux & Christus. 3. 673

Alta-

- Altaris nomen non usurpabant Apostoli, & quare.* 3.692
- Altaris oblationem vocat S. Augustinus corpus Domini, quod in Altari, & verum, ac proprium sacrificium Deo offertur.* 3.683
- Altaria non consueverunt erigi, nisi ad sacrificia propriè dicta.* 3.597.673.689
- Altaria semper habuerunt Veteres Patres ad Eucharistiam celebrandam.* 3.690. & sequentib. Vide qua dicuntur 3.726
- Altaria hac de causa demoliuntur heretici, quia intelligunt esse signa sacrificij propriè dicti.* 3.689
- Altaria non eriguntur Sanctis, sed in memoriam Sanctorum.* 3.754
- Altarium consecratio.* 3.792
- Altarium ritus, probatur sacrificium Missa esse verum sacrificium.* 3.689
- Altarium multitudo in eadem Ecclesia, arguit debere celebrari sacrificium Missa, pluries in eadem die.* 3.767
- Altaribus aggeniculari.* 3.779
- In Altari innuocatur Deus.* 3.199
- In Altari semper manere solet Crux.* 3.199
- In Altari, & in Vasis sacris agnoscunt corpus Domini Scriptura, & Patres.* 3.198.199.406.407.414. & seq.
- In Altari panis est, quoad speciem exteriorem; quoad vero interiorem substantiam, est corpus Christi.* 3.239
- Ad Altare dicuntur astare Angelicæ capite inclinato.* 3.212
- Super Altare colitur corpus, & sanguis Domini.* 3.200.201
- Non nisi in Altaribus consecratis, sacra Missarum solennia celebrari possunt.* 3.793

S. AMBROSIVS.

- S. AMBROSIVS existimavit Ioannem in suo Baptismo & sum forma quadam Verborum, videlicet: in nomine venturi Messia.* 2.111
- S. Ambrosius incommode videtur asserere, Baptismum collatū in nomine Christi, esse validum.* 2.11
- S. Ambrosium posuisse formam quandam Sacramenti Confirmationis, diuersam ab ea, qua vititur Ecclesia, falsum est.* 2.186
- S. Ambrosium duo tantum Sacramenta agnoscere, est mendacium*

cium Remnitij.

1.300

S. Ambrosium in Actibus cap. 19. accipere Baptismum Ioannis proprie, Baptismum vero Christi improprie, est mendacium eiusdem Remnitij.

2.121.122

AMBROSIVS CATHARINVS.

AMBROSIVS CATHARINVS proximè accedit ad illorum hæreticorum sententiam, qui dicunt non requiri intentionem Ministri in Sacramentis conficiendis. 1. 151. eius argumenta Vide 1. 162. & 163

Ambrosius Catharinus videtur sentire & malè, Matrimonium posse solui, quoad Vinculum, causa fornicationis. 5. 154.

A M E N.

AMEN. hac responsio quid significet. 3.248.470.784. & 811

AMICITIA, ET AMICVS.

Qui non magnifaciunt amicitiam alicuius, facile obliuiscuntur iniurias, quas illi fecerunt: sed cum reconciliari cupiunt, tunc ad memoriam redeunt omnes iniuria. 4.163

Amicos Dei facit Charitas.

4.185

A M O R. Vide & Dilectio.

AMANTIVM effectus.

3.208.209

Amor Proximi praeceptus à Domino in Ultima cæna. 3.642. 644

Amoris effectus.

3.374

Amoris Christi pignus erga Ecclesiam, est Eucharistia Sacramentum.

3.324. & 522

Cum Deus amat aliquem, amando facit bonum, & pulchrũ, infundendo illi gratiam suam.

1.269

ANABAPTISTÆ.

ANABAPTISTARVM hæresis. 2.48. & 67. Vide infra & Baptismus, Vbi de suscipientibus Baptismum.

Anabaptismus est repetitio eiusdem Baptismi.

2.120.121

ANANIAS.

ANANIAS imposuit manum Paulo, ad hoc & Visum recipere.

2.151. & 193

S. ANDREAS.

S. ANDREAE Apostoli liber legitimus, ab eius discipulis conscriptus.

3.131

ANGE-

A N G E L I.

ANGELI creati cum bona Voluntate, id est, cum Charitate.

4. 192

Angeli boni si fortè Sacramentum aliquod ministrarent, illud habendum esset ratum; At si Diabolus idem faceret, iterandum esset Sacramentum.

1. 129. 130

Angeli fruuntur Verbo aeterno in cælo; & nos fruimur hic in Sacramento Eucharistia.

3. 260

Angeli superantur à sacerdotibus in potestate cōsecrandæ Eucharistia.

3. 493

Angeli dicuntur astare ad Altare capite inclinato.

3. 212

Angeli per corpus assumptum non possunt propriè loqui.

1. 130

Angeli Videri, & tangi dicebantur, cū in corporibus assumptis viderentur, & tangerentur.

3. 207. 388

Angeli quibus formis apparuerunt in Testamento Veteri.

223. 355. 357. 358

Angelos in forma humana apparentes, Vocabant homines, Verosq; homines esse credebant, & Et homines illos tractabant, Sancti illi Testamenti Veteris.

3. 118. 216. 391

Angelos in corpore assumpto manducare, mirabile est.

202

Angelos habere præsentiā, & nos memoriā Christi; (Et quidam dicit) intellige de conspectu.

3. 260

Ab Angelis nostra orationes dicuntur deferri ad Deum, quia Voces, aut Verba nostra, sua intercessione Deo commendāt.

3. 841

Per manus Angelorum nostrum sacrificium Missa offerri dicitur, & in cælum deferri; quia ipsorum intercessione iuvatur nostrum obsequium, & cælius, quem nos illi immolando adhibemus.

3. 841. 844

Angelicus hymnus; Gloria in excelsis Deo.

3. 808

A N I M A.

ANIMA rationalis est spiritus per se existens; & tamen inclusus à Deo in corpore mortis huius.

3. 298

Animarationalis simul est in pluribus locis.

3. 275. 301

Anima rationalis quomodo incipiat esse in materia addita per augmentationem corpori, quod informat; & similiter quomodo desinat esse, quando deperditur aliqua pars.

3. 283

Anima

- Anima rationalis non dicitur cadere, cadente homine.* 3. 326
Anima nutritio per Sacramentum Eucharistia. Vide & Nutritio. & & Corpus Christi. Vide interim de cibo & potu spirituali anima. 3. 523. 526. 532
Anima apparitio. 3. 274
Anima passiones, ut timor, cupiditas, dolor, & gaudium, &c. moraliter quidem, nec bona, nec mala vocari possunt; naturaliter autem bona sunt. 4. 212. 213
Animas mortuorum hominum esse immortales, quomodo probaverit Dominus. 1. 248
De eadem anima rationali, quomodo contraria relationes dicantur. 3. 284
In Animam, quomodo agere possint Sacramenta, cum sint res materiales. item quomodo ignis corporeus animas & Demones &rat. 1. 117. & 223. 3. 298

ANNIHILATIO.

- ANNIHILATIO quomodo differat à Conuersione, & Creatione.* 3. 336. item à Corruptione. 3. 385
Annihilatio confertur cum Eucharistia. 3. 276

ANTICHRISTVS.

- ANTICHRISTVS pradicatur ablaturus iuge sacrificium; id est, Missa nostra sacrificium.* 3. 647
Antichristus colet Deum Mahuzim, non palàm, sed clàm; & Diabolum pro Deo colet in arce quadam munitissima. 3. 586. 587
Antichristum natum esse post annum Domini DC. communiter Lutherani docent. 3. 587. Vide nostrum indicem primi tomi Controuersiarum. & Antichristus.

ANTIOCHVS.

- ANTIOCHI conuersio, cum Vera non fuerit, nihil à Domino impetrauit.* 4. 203

ANTIQVITAS.

- ANTIQVITAS doctrina est signum Veritatis Catholica.* 3. 307. & seq.

ANTITYPON.

- ANTITYPON hac vox nusquam accipitur pro exemplari, sed pro imagine, qua è regione respondet exemplari. Vide 1. 35. & fuse 3. 194. 195. item 3. 235. 478. 479*

ANTO-

A N T O N I N V S .

A N T O N I N V S Caracalla notatur, quòd à nouerca Iulia non
abstinuerit. 5. 265

A P P A R I T I O .

A P P A R I T I O N E S Christi, facta in terra, Vel in aëre propin-
quo, diuersis sanctis Viris; Et Petro, Paulo, Antonio, Grego-
rio, & aliis. 3. à pag. 270. & seq. ad 273. item 3. 299

A P O S T O L I .

A P O S T O L I Vocantur dispensatores & ministri mysteriorum
Dei. 1. 124

Apostoli declararunt, & promulgarunt Sacramenta, non au-
tem instituerunt. 1. 125

Apostoli nunquam appellarunt Baptismum suum, quem alii
conferebant; cum tamen aliquando appellarent Euange-
lium suum, quod alii predicabant. 1. 146. 2. 110

Apostoli in initio Ecclesia non utebantur nominibus Sacerdotij,
Sacrificij, Templi, Altaris, & similium, Et facilius distin-
guerent Christiana sacra, à Iudaicis. 3. 692

Apostoli multa fecerunt, & tradiderunt, quæ non sunt literis
sacris mandata. 4. 72. 5. 81. Vide etiam 1. 93. 3. 706. & 716

Apostoli instituerunt aliquas carimonias. 1. 312. 315. 317.
& 326

Apostoli à Spiritu sancto inspirati statuerunt, Et à ieiuniis Eu-
charistia sumeretur. 3. 797

Apostoli composuerunt Symbolum. 3. 820

Apostoli instituerunt substantiales partes liturgia. 3. 819.
820

Apostoli græcè scripserunt. 3. 588

Apostoli fuerunt testes Testamenti Christi in Vltima cænacō-
diu. 3. 643

Apostoli reiecerunt à se munus ministrandi mensis, Et Verbo
Dei, & orationi diligentius instare possent. 5. 89

Apostoli quem ordinem seruabant in conuersione Gentilium.
2. 55

Apostoli à morte Christi & sive ad Pentecosten, publicè loquu-
ri non sunt. 2. 29

Apostoli post Ascensionem Domini, toti se ad orationem col-
ligere soliti erant, & maximè ad sacrificium celebran-
dum. 3. 487

E   *Apostoli*

- Apostoli an aliquid de votis praecripserunt.* 2. 96
- Apostoli ab humano quodam amore in Christum, ad spiritua-
lem abstrahuntur.* 3. 323
- Apostoli certis vicibus Christum prout adorabant; alias autem
mente, & animo illum venerabantur.* 3. 582
- Apostoli in ultima cena facti sunt sacerdotes; Episcopi autem
post resurrectionem Domini.* 2. 193. 5. pag. 7. & 53
- Apostoli consecrandi, & absoluendi potestatem acceperunt.*
1. 132
- Apostoli baptizati sunt baptismo Christi.* 2. 129
- Apostoli probabiliter, baptizati sunt ante Christi passionem.*
1. 132. 2. 26. & 27
- Apostoli baptizabant (etiam ante Christi passionem) in no-
mine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Lucas tamen sciens
rem esse notissimam, per compendium dicere maluit, Apo-
stolos baptizasse in nomine Christi. 2. 11. 13. 14. 25. 181. & 191.
Vide 4. 72*
- Apostoli iusserunt baptizari eos, qui fuerant baptizati baptis-
mo Ioannis.* 1. 275. 2. 26. 108. 111. 119. 120. 121. 122. 123
- Apostoli fuerunt primi, qui ceperunt & surpare ritum imposi-
tionis manuum in ordinationibus.* 5. 35. 57
- Apostoli, quos manus imponendo curabant, non erat opus, &
scirent quomodo id fieret.* 1. 168
- Apostoli manus imponendo dabant instrumentaliter Spiritum
sanctum.* 1. 211. Vide & Manus impositio.
- Apostoli singulari miraculo, & beneficio receperunt gratiam
Spiritus sancti promissam, sine ullo medio Sacramento.* 2.
148. & 179
- Apostoli sine Sacramento confirmati sunt die Pentecostes ab
ipso Deo immediate: non tamen sine visibili Symbolo, effe-
ctum inuisibilem significante.* 2. 174. 5. 37. 49
- Apostoli receperunt visibiliter Spiritum sanctum in forma
ignis; nos autem inuisibiliter per impositionem manuum.*
2. 114. 153. & 179
- Apostoli eadem semper materia & si sunt in Confirmatione;
nam semper manus imponendo signarunt Chrismate. &
utrumque, nempe manus impositio, & signaculum Chris-
matis ad ritum eundem pertinet; licet modo una pars, mo-
do altera à Scripturis, & Patribus exprimatur.* 2. 179.
180. 181

Apostoli dabant Sacramentum Confirmationis, & id ipsum, quod illi faciebant, cum manus imponebant, faciunt nunc Episcopi cum confirmant, vel chrismant: tantum distinguuntur persona à personis, & illa particularis impositio manuum ab ista, qua modo est. 2.182

Apostoli manus imposuerunt ut Episcopi. 2.192

Et eorum manus impositio erat efficacior, quàm ea, qua modo datur, quia cum effectu interno, videlicet gratia gratum faciente, dabat etiam externum, & dona gratis data, linguarum & miraculorum. 2.182

Et hac ratione dici potest, id quod nunc fit, esse loco eius, quod tunc fiebat, licet sit idem quoad substantiam. ibid.

Apostoli cur mirati, ac turbati non fuerunt, audientes Christum in cœna discentem, Hoc est corpus meum. Similiter multa alia sine turbatione audierunt, & crediderunt.

3.87

Apostoli cur dicantur ab Augustino māducasse panem Dominum, Iudas autem panem Domini. 3.107.108

Apostoli iubeantur accipere Eucharistiam. 3.59

Apostoli, antequam scriberentur Epistola, & Evangelia, nihil legebant ad consecrationem Eucharistiae, & solam orationem Dominicam post verba consecrationis addebant. 3.

467.719.749.750

Apostoli licet instio solam orationem Dominicam addidisse dicantur ad consecrationem: tamen postea iidem ordinauerunt ritum celebrandi, & multa alia addiderunt. 3.

722.821

Apostoli, si nihil addebant ad consecrationem præter Dominicam orationem, necesse est, ut consecrando sacrificarent.

3.726

Apostoli consecrationem panis in præcepto habuerunt. 3.562.
Vide si placet, explicationem illius loci Luca 22. Hoc facite in meam commemorationem. in Indice Scripturarum.

Apostoli, quare dum enumerantur in sacro Canone, non servatur ordo, qui est in Evangelio. 3.825

Apostoli præcipui Petrus, & Ioannes, non alia de causa missi sunt ab uno loco ad alium, ut manus imponerent; nisi quia hoc munus propriè pertinet ad primum gradum Ecclesiasticum. 2.151.191. & 195

- Apostoli Et plurimum rebus noxiis natura sua, aut certe non salutaribus, Stabantur ad curationem.* 5. 11
- Apostolorum traditio non minoris auctoritatis est apud nos, quam Scriptura.* 2. 51. 55
- Regula cognoscendi quando aliquid manat ex traditione Apostolica.* 3. 749
- Apostolorum traditio in Sacramento Confirmationis quanti facienda.* 2. 163. 183. *Vide Patres qui fuerunt propè tempora Apostolorum.* 2. 144. & seq.
- Apostolorum Synaxis.* 3. 771
- Apostolorum tempore, communio populi sub vna specie, ipsi autem sub vtraq, specie consecrabant.* 3. 539
- Apostolorum affectus erga Eucharistiam.* 3. 244
- Apostolorum vñctio, de qua Marci 6. referebatur solum aut precipue ad curationem morbi corporalis; non autem illa erat Sacramentum extrema vñctionis.* 5. pag. 7
- Apostolorum tempore, quis fuerit ritus, quare ratio reconciliandi eos, qui post Baptismum lapsi fuerant.* 4. 74
- Apostolorum Missa in priuatis domibus.* 3. 764. 767
- Apostolorum, & Episcoporum, licet proprium sit ministerium Verbi: tamen omnibus licet.* 2. 43
- Apostolis solis, an dictum à Domino, Euntes docete, &c.* 2. 43. 45. 46
- Apostolis simpliciter & absolute succedunt soli Episcopi.* 2. 191. 192
- Apostolis succedunt Episcopi, & Presbyteri.* 3. 557
- Apostolis Dominus dedit panem, & Vinum in vltima cœna, & secreto edocti sinceram Veritatem possent aliis quadam explicare, Et ait Cyprianus.* 3. 169. 170
- Apostolis dictum est à Domino, Hoc facite in meam commemorationem. & eo mandato, ordinati sunt primi Sacerdotes Testamenti noui.* 3. 489. 490. 491
- Apostolis solis dictum est, Bibite ex hoc omnes.* 3. 553. & seq. *Vide etiam* 3. 81
- Apostolis Christus dedit totum Sacramentum sub vtraq, specie.* 3. 554. 555. *Vide etiam* 3. 549
- Apostolis iussit Dominus facere quod ipse fecit, videlicet sacrificium sub specie panis, & vini.* 3. 663. & sequentibus. *Vide etiam* 3. 669

- Apostolis non videtur fuisse in usu Vocabulum Hebraicum*
 מִסָּחָה Missa. 3. 588
- Apostolis dedit Christus potestatem ligandi, & soluendi, & ipse à Patre acceperat.* 4. 313
- Apostolis quando concessit Dominus potestatem remittendi peccata hominibus, signo aliquo externo, eam potestatem exerceri voluit.* 4. 52
- Similiter intelligi potest illis datam esse potestatem remittendi peccata, tum infidelibus, & fidelibus, tum solum fidelibus.* 4. 54. 55. & 56
- Apostolis, & successoribus commissa cura gubernandi Ecclesiam.* 5. 214
- Apostolis, qui rudes, & simplices erant, & instituebantur & Magistri totius humani generis; omnia vel clarissime proponebat Christus, vel obscurius dicta, continuo explicabat.* 3. 62
- Apostolis carituris conspectu Christi, promisit Dominus Spiritum sanctum.* 3. 123
- Apostolis Christus dedit, id est, explicuit, siue implevit figuram corporis sui, quam in pane Haeremias posuerat.* 3. 152
- Apostolos & sos esse Chrismate in Confirmatione, constat.* 2. 157. 176. 179
- Apostolos (ut etiam aliquando Prophetas) & institutores Religionum licet Deus elegerit ignobiles, & imperitos; eos tamen instruit diuina sapientia, & aliis ornamentis.* 3. 314. 315
- Apostolos qua ratione ausus sit excommunicare, nouorum paradoxorum seminator Lutherus.* 3. 495
- Apostolos in particulari alicui lapsos post Baptismum, Absolutionem impendisse, vel multam imposuisse post enumerationem peccatorum, an legamus.* 4. 72. 248
- Apostolos, eorumque successores iudices à Domino in Ecclesia constitutos in causis penitentium probatur.* 4. 233. & seq.
- Apostolos misit Christus, quemadmodum ipse à Patre missus fuerat.* 4. 313
- Apostolos misit Christus ad reconciliandos homines Deo, ad Euangelium pradicandum, & ad Ecclesiam propagandam.* ibid.

- Apostolos misit Christus non ad delicias, sed ad crucem. ibid.*
Apostolos an ordinauerit Dominus, sine manuum impositione. 5. 37
Ab Apostolis ad nos manauit ritus sacrificandi pro mortuis. 3. 748. *similiter oratio pro defunctis in sacrificio Missæ.* 3. 821.
Et traditio de unctione sacerdotali. 5. 59
In Apostolica auctoritate continebatur omnis Ecclesiastica potestas; erant enim Christiani, membra Ecclesiæ, Sacerdotes, summi Sacerdotes, Et summi in toto orbe terrarum. 2. 192
Per Apostolos multa Dominus iussit, quæ per se non iussit. 3. 422. 424. Et 800
Pro peccatis Apostolorum Christus obtulit in cænâ sacrificium. 3. 731

A Q V A.

- A Q V A, quas proprietates habeat.* 2. pag. 8
Aqua non est procreata à Damone, Et Manichæi Et Marcionista impie dixerunt. 2. pag. 7
Aqua significat gratiam Spiritus sancti. 3. 47
Aqua significat populum. 3. 457. 460. 461
Aqua aliquando sumitur pro mortificatione peccatorum. 2. 17
Aqua Et sanguis ex latere Christi, quid significarunt. 1. 63. 294. 295. 2. 18
Aqua lustrationis quæ fuerit. 1. 190
Aqua initio mundi à Spiritu sancto Vitalem quandam vim accepit, Et animalia procrearet. 1. 188. Et similia. 1. 194. 195
Aqua paucos quosdam saluos fecit tempore Noë. 1. 187
Aqua de petra scaturiens non erat Sacramentum. 1. 251. Et seq. ad 256. fuit tamen figura Eucharistia. 1. 289. 3. 537. Vide in Indice Scripturarum, illum locum 1. Corinth. 10. Omnes eandem escam manducauerunt, Et c.
Illæ aqua vocatur potus spiritualis, non propter effectum, sed propter causam, Et propter significationem. 1. 253
Illæ aqua producebatur per miraculū opera Angelorū. 1. 254

AQVA BAPTISMI.

Vide & Baptismus.

- Aqua Vera Et naturalis est materia idonea baptismi.* 2. 818
Aqua ut est res permanens, non est Sacramentum baptismi, sed ablutio. 3. 411
Aqua

- Aqua concurrat sacramentaliter ad spiritualem regenerationem.* 1. 184. 185
- Aqua nomine declaratur effectus Spiritus sancti; qui est mundare.* 1. 184
- Aqua lauacro dicimur mundari.* 1. 186
- Aqua baptismalis consecratio, & Virtus.* 1. 95. 190 103. 104. 193. 194. 195. 196
- Aqua benedictio, non est de essentia baptismi.* 3. 411
- An Dominus benedixerit aquas baptismi.* 3. 66
- Aqua consecratio in baptismo, est una ex caremoniis, qua baptismum comitantur.* 2. 137
- Aquis dedit vim sanctificandi Christus, cum in Iordane baptizaretur.* 1. 202. 2. 27. 116. & 127
- Aqua benedicta non est Sacramentum.* 1. 17. 49. & 287. Vide in & Sacramentum, similia huic non esse Sacramenta. 1. 243. 251. 252. & seq. ad 256
- Aqua benedicta, est ad delenda peccata Venialia, et ad Demones coercendos.* 1. 49. 307. Vide etiam 1. 314. & 319
- Aqua benedictio ad quod genus caremoniarum reuocetur.* 3. 308
- Aqua benedictio inter Apostolicas traditiones numeratur.* 3. 803
- Aqua benedicta aspersio, diebus Dominicis ad Missam adhibetur.* 3. 803
- Aqua benedicta & si sunt multi Sancti, ad curandos morbos corporales.* 5. 26
- Aqua & vino miscenda in sacro calice. & Christum hoc instituisse asserunt Patres.* 1. 312. 3. a pag. 451. & seq. Vide & Vinum, & & Calix.
- Aqua, qua in calice ponitur varia significat.* 3. 461
- Aquam solam in sacro calice quinam ponebant.* 3. 241. 251

A Q V I L A.

- AQVILARVM cibus quare Vocetur Eucharistia.* 3. 215

A R C A.

- ARCAE Domini impensus est honor Deo acceptus in solenni processione, & circumgestatione.* 3. 584
- Cum Arca Dominus procedebat, cum filiis Israël, & viam demonstrabat.*

INDEX ARGVMENTVM.

- Argumentum ab auctoritate Scriptura negatiuè, ab hæreticis magnifieri solet, & debet.* 1.93
- Argumenta negatiua.* 3. 706. 716. 4. 72. 5. 81
- Argumentum à genere ad speciem, negatiuè valet, affirmatiuè non valet.* 1. 207
- Argumentum à figuris, quando sit reiiciendum, & quando non.* 3. 638. 639
- Argumentum ductum ex allegoriis, quam vim habeat ad veritatem confirmandam.* 4. 248
- Argumentum à contrario sensu, non concludit, nisi rectè accipiantur contraria.* 5. 173
- Argumentum à simili in legibus prohibentibus non solet valere.* 5. 249

ARIANI.

- ARIANI quo argumento oppugnant diuinitatē Christi.* 3. 327
- Ariani consueuerant recipi in Ecclesiâ orientali per unctionem Chrismatis; in occidentali autem per solam impositionem manuum.* 2. 165

ARTICVLVS.

- ARTICVLVS fidei. Vide & Fides.*
- Articulus sæpe ponitur in prædicato ad rem demonstrandam.* 3. 70
- Articulus facit, ut nomen accipiat in vna certa, determinata, & propria significatione.* 3. 74

ASCENSIO.

- ASCENSIO Christi ab eodem met figurata.* 3. 231
- Ascensio Christi super omnes cælos.* 3. 296
- Ascensionis die videntur dicta illa Verba: Euntes docete omnes gentes, &c.* 2. 46
- Ascensionis articulus non repugnat propria acceptioni Verborum Eucharistia. 3. 64. neque repugnat præsentia Christi in eadem Eucharistia. 3. 117. Vide etiam 3. 122. 123. 323*
- Mente nos debere ascendere in cælum, ibiq; tantum, Christum querere, non in Altari, sæpe blasphemant hæretici, qui confutantur.* 3. 210. 214. 215
- Quia ascēsurus erat Christus in cælum, voluit etiam relinquere suum corpus in terris in Sacramento Eucharistia. 3. 257*

A S I A T I C I.

ASIATICAE Ecclesia, initio nascentis fidei celebrabant Pascha eodem die, quo Hebraei. 3. 439

S. A T H A N A S I V S.

S. ATHANASIVS puer, aliis pueris baptismum per iocum contulit. 1. 158. 159. 2. 44. 4. 83

A T H L E T Æ.

ATHLETARVM Vnctio per similitudinem, explicat effectum chrismatis. 2. 178

A T T R I T I O.

ATTRITIO, qua etiam imperfecta contritio dicitur, donum Dei est, & Spiritus sancti impulsus. 4. 38. 138. & 218

Attritio, seu contritio saltem imperfecta, omnino necessaria est in adultis, necessitate mediæ, ad remissionem peccatorum, & iustificationem obtinendam. 4. 158. 159

Attritio cum solo Sacramenti Voto, non iustificat. 4. 198

Attritio ex timore pœna orta, bona, atq; utilis est. 4. 212. & seq.

Attritio ex timore concepta, qua dispositio est ad iustificationem, & qua Sacramento accedente, re vera iustificat; oritur ex illo timore, qui non solum opus externum peccati, sed etiam Voluntatem peccandi coërcet. 4. 220

Attritio sola sine Sacramento non sufficit ad iustificationem, cum Sacramento autem absolutionis, sufficit. 4. 225

A V E R R O E S.

AVERROES & alij infideles, mysterium Eucharistia, paradoxum asstimarunt. 3. 179

S. A V G V S T I N V S.

S. AVGVSTINVS multa mysteria fidei se ignorare confessus est. 1. 219

Multas differentias tradidit inter legem Veterem & novam. 1. 225. 226

S. Augustini humilitas. 4. 196

S. Augustinum fidem actualem tribuisse infantibus in Baptismo (quod sensit Lutherus) est omnino temerarium mendacium Martini Kemniti. 2. 70

Eiusdem Kemniti in signe mendacium est, S. Augustinum asserere peccatum in baptismo remitti, non ut non sit, sed ut non imputetur. 2. 80

LOCA QUÆDAM DIFFICILIORA
S. AVGVSTINI ab hæreticis oppugnata, & in hoc secundo
Tomo controuerſiarum explicata.

Ex primo Tomo sancti Augustini.

<i>Lib. 9. Confess. cap. 4.</i>	4. 194. 196
<i>Lib. 10. Confess. cap. 3.</i>	4. 317

Ex secundo Tomo.

<i>Epist. 23 ad Bonifacium.</i>	1. 176. 209. 3. 231. 5. 112
<i>Epist. 57. ad Dardanum.</i>	3. 231. 232. 301. 302. 4. 194. 195
<i>Epist. 59. ad Paulinum.</i>	3. 681. 683
<i>Epist. 118. ad Ianuarium.</i>	1. 296. 297
<i>Epist. 119. ad Ianuarium, cap. 19.</i>	1. 329
<i>Epist. 149. ad Iulianum.</i>	4. 123

Ex tertio Tomo.

<i>Lib. 3. de doctrina Christiana, cap. 9.</i>	1. 296. 297. 3. 233
<i>Lib. 3. de doct. Christ. cap. 12.</i>	5. 136
<i>Lib. 3. de doct. Christ. cap. 16.</i>	3. 49. 51
<i>In Enchiridio, cap. 65.</i>	4. 367. & cap. 83. 4. 205
<i>Lib. de Ecclesiasticis dogmatibus, cap. 54. (qui liber non est Augustini.)</i>	4. 403. 404
<i>Lib. eodem, cap. 74.</i>	2. 36
<i>Lib. de fide ad Petrum, cap. 19.</i>	3. 233
<i>Lib. 3. de Trinitate, cap. 10.</i>	3. 233
<i>Lib. 4. de Trinit. cap. 3.</i>	3. 233
<i>Lib. 15. de Trinit. cap. 26.</i>	1. 211. 2. 168

Ex quarto Tomo.

<i>Lib. de consensu Evangelistarum, cap. 1.</i>	3. 98
<i>Lib. 65. questionum ad Orosium, quest. 49. qui liber non est Augustini.</i>	3. 784. & 845
<i>Lib. de sermone Domini in monte, cap. 26. 27. & 28.</i>	5. 148
<i>Lib. questionum Veteris & noui Testamenti, quest. 59. qui liber non est Augustini, sed alicuius hæretici.</i>	1. 210. 3. 628
<i>Lib. 3. questionum in Leuiticum, quest. 53. aliâs 65.</i>	5. 260
<i>Lib. eodem, quest. 57.</i>	3. 566
<i>Lib. eodem, quest. 84.</i>	1. 210
<i>Lib. de catechizandis rudibus, cap. 26.</i>	3. 233

Ex

Ex quinto Tomo.

<i>Lib. 10. de ciuitate Dei, cap. 5.</i>	1. 41. 3. 234
<i>Lib. 10. de ciuit. cap. 6.</i>	3. 597. & 601
<i>Lib. 12. de ciuit. cap. 9.</i>	4. 192
<i>Lib. 14. de ciuit. cap. 7.</i>	4. 192
<i>Lib. 16. de ciuit. cap. 17.</i>	1. 244
<i>Lib. 21. de ciuit. cap. 25.</i>	1. 212. 3. 108. 234

Ex sexto Tomo.

<i>Lib. contra Adimantum Manichæum, cap. 12.</i>	3. 234
<i>Lib. 29. contra Faustum Manichæum, cap. 16.</i>	1. 211
<i>Lib. 20. contra eundem, cap. 21.</i>	3. 235
<i>Lib. 22. contra eundem, cap. 47.</i>	5. 136
<i>Lib. de Adulterinis coniugiis, cap. 11.</i>	3. 156
<i>Lib. eodem, cap. 21. (qua sunt Verba Pollentij.)</i>	5. 220
<i>Lib. 3. contra Maximinum, cap. 22.</i>	3. 235
<i>Lib. de bono coniugali, cap. 18.</i>	5. 75

Ex septimo Tomo.

<i>Lib. 2. contra epistolam Parmeniani, cap. 8.</i>	3. 693
<i>Lib. eodem, cap. 9.</i>	4. 193
<i>Lib. eodem, cap. 13.</i>	2. 39. 40. 46
<i>Lib. 2. contra literas Petiliani, cap. 104.</i>	2. 165. 168
<i>Lib. 1. de baptismo contra Donatistas, cap. 8.</i>	4. 194. 195
<i>Lib. 2. de bapt. cap. 3. 4. 5. 7. & 9.</i>	1. 145
<i>Lib. 3. de bapt. cap. 14.</i>	1. 176
<i>Lib. 3. de bapt. cap. 16.</i>	2. 164. & 166
<i>Lib. 4. de bapt. 21.</i>	4. 194. & 195
<i>Lib. 4. de bapt. cap. 22.</i>	2. 30
<i>Lib. 4. de bapt. cap. 24.</i>	1. 197. 2. 59
<i>Lib. 5. de bapt. cap. 23.</i>	2. 164. 165. 166
<i>Lib. 7. de bapt. cap. 53.</i>	1. 161
<i>Sermo de gestis cum Emerito.</i>	1. 268. & 269
<i>Lib. 2. de peccatorum meritis & remissione.</i>	4. 330
<i>Lib. 3. de peccat. mer. & rem. cap. 4.</i>	3. 49
<i>Lib. de Unitate Ecclesie contra literas Petiliani, cap. 16.</i>	&
19.	3. 630
<i>Lib. de Nuptiis & concupiscentiis, cap. 33.</i>	2. 103. 104
<i>Lib. contra Iulianum.</i>	3. 49
<i>Lib. de Prædestinatione Sanctorum.</i>	4. 194
	Ex

Ex octauo Tomo.

<i>In Psalmum 3.</i>	3. 235
<i>In Psal. 73.</i>	1. 240
<i>In Psal. 77.</i>	3. 126. 127
<i>In Psal. 98.</i>	3. 235

Ex nono Tomo.

<i>Tract. 5. in Ioannem.</i>	1. 161
<i>Tract. 13. in Ioan.</i>	4. 194. 195
<i>Tract. 25. in Ioan. cap. 6.</i>	3. 49. 237
<i>Tract. 26. in Ioan.</i>	1. 251. 255. 256. 3. 49. 106. 107. 126. 127.
§ 237	
<i>Tract. 30. in Ioan.</i>	3. 237
<i>Tract. 50. in Ioan.</i>	3. 114. 116. 237
<i>Tract. 59. in Ioan.</i>	3. 107. 237
<i>Tract. 72. in Ioan.</i>	1. 217
<i>Tract. 80. in Ioan. Unde tanta Virtus aquæ, &c.</i>	1. 100. §
<i>seq. item 197. 209. 223. 3. 403. 413. 4. 67</i>	
<i>Tract. 10. in epistolam Ioannis.</i>	3. 237

Ex decimo Tomo.

<i>Serm. 2. de Verbis Apostoli.</i>	3. 107. 108. 3. 237
<i>Ex lib. 50. homil. serm. 26.</i>	3. 238
<i>Serm. de baptismo ad infantes. cuius fragmentum recitat</i>	
<i>Beda in cap. 10. primæ ad Cor.</i>	3. 238. 4. 63
<i>Serm. de Sacramentis, apud eundem Bedam.</i>	3. 566

A Z Y M V S panis.

Vide & Panis. § & Pascha.

<i>A Z Y M V S panis, rectè panis Vocari potest.</i>	3. 448
<i>Azymus panis non differt specie à fermentato, & in utroque potest confici Sacramentum.</i>	3. 448
<i>Azymo pane, sape Deus & sus est, ad varia mysteria significanda.</i>	3. 449
<i>Azymo pane, atq; etiam fermentato utebantur Iudæi in rebus sacris.</i>	3. 449
<i>Azymo pane & ti ad Sacramentum Eucharistiæ conficiendum non est iudaizare, sed implere Iudaismi figuras.</i>	3. ibid.
<i>Azyma Iudæorum an Christianis comedere liceat.</i>	3. 446
<i>Azymorum diem festum non posse apud Hebræos celebrari die</i>	
<i>2. 4. vel 6. non fuit in & su tempore Christi, sed est traditio multò recentior.</i>	3. 438. 439. Vide etiam 3. 431. 432. 446. 447
<i>In</i>	

In die feſto Azymorum prohibebantur omnia opera ſeruilia.

3. 431. 441

Duo præcepta diſtincta de Azymo inueniuntur.

3. 430

Sit ne Azymo pane, an fermentato Sacramentum Euchariftia conficiendum.

3. à pag. 428

Item an ſit à Chriſto inſtitutum Sacramentum in azymo, vel fermentato. referuntur ſententia. 3. 430. & ſeq. probatur Veritas de Azymo. 433. Soluuntur argumenta Græcorum, & aliorum.

3. 440

Inſtitutionem conſecrationis in Azymis, Alexandro Papa falſò tribuit Caluinus.

3. 447

B.

B A L S A M V M.

BALSAMVM Verum, & natium non periit. Bellarminus Tomo ſecundo controuerſia generali 2. pagina 184

Balsamum in hortis Iudea naſcebatur; & nunc in Indiis. 2. 184

Balsamum oleo mixtum, eſt materia remota Sacramenti Confirmationis.

2. 172

Balsamum an requiratur in Chriſmate neceſſitate Sacramenti, an ſolum neceſſitate præcepti, ſunt dua opinionēs, & neutra eſt de fide, vel contra fidem.

2. 183

Balsamum & oleum reſpondent linguis illis igneis in die Pentecoſtes.

2. 174

Balsami, & olei benediſtio per orationes, & per ſignum crucis, eſt carcermonia, qua adhibetur in conſecratione Chriſmatis.

2. 196

BAPTISMI SACRAMENTVM.

De natura & definitione Baptismi.

Hæretici Variè definiunt.

2. pag. 6

Baptiſmum ipſum dici poſſe, atq; adeò eſſe Pœnitentia Sacramentum, & lapſos poſt baptiſmum reconciliari per memoriam baptiſmi, eſt hæſis Lutheranorum, qua habetur. 4. pag. 75 76. & ſeq. & confutatur.

4. 78. & ſeq.

Baptiſmum aqua non eſſe niſi ſignum interna renouationis, fuit hæſis VViclef, & Caluini.

4. 197

Aptiſſima eſt definitio Catechiſmi Romani, qui ex ſcripturis ita definiuit: Baptiſmus eſt Sacramentum regenerationis

per

per aquam in Verbo Vita. qua omnes particula explicantur.

2. pag. 5. § 6

Baptismi definitio optimè conuenit ablutioni. 3. 411

Baptismus esse Sacramentum noui Testamenti, à Christo instituti, probatur. 1. 282 2. 111

Baptismus est Sacramentum representatiuum mortis Christi. 3. 686

In baptismo præcipuè cernitur quid sit Sacramentum tantum, quid res tantum, § quid res § Sacramentum. 4. 63

In baptismo triplex res sacra demonstratur, gratia iustificans, passio Christi, § Vita aeterna. 1. 35

In baptismo est ipsa ablutio, est gratia regenerationis, § character spiritualis. 4. 85

Baptismus primò in lege natura adumbratus; deinde in lege Moysi, § in Euangelio, tum à Christo promissus; postea disertis Verbis imperatus; postremò passim exhibitus, § commendatus legitur. 4. 241

Baptismus aliquo modo est exemplar, aliquo modo imago diluuij. 3. 194. 195. Vide 1. 35. § 79

Baptismus confertur cum Sacramento confirmationis. 2. 155. § 160

Confertur cum Eucharistia. 3. 323. 410. 411. 474

Confertur cum Penitentia. 4. 80. 81. 82. 341. 357. 370. 386. 387. 388

Confertur etiam cum Ordinatione. 5. 39. 40. 41

Vera ratio similitudinis inter externa symbola baptismi, § sacramentorum ceterorum à fine sumenda est, ob quem Sacramenta instituta esse constat. 4. 66

De materia Baptismi.

Hæreticorum deliramenta circa materiam baptismi, varia sunt. 1 pag. 2. 3. 4. 5. § 299. 2. pag. 7. § 8

Nullus liquor est materia baptismi, qui non sit vera, § naturalis aqua. 2. 8

Omnis vera, § naturalis aqua, quantumuis accidentaliter alterata, § mutata, est materia idonea ad baptismum. ibid.

Cur aquam Deus elegit potius, quàm aliud elementum. ibid.

Aquas consecravit Christus tactu sua mundissima carnis. 1. 202. 2. 27. 116. § 127

Aqua baptismalis virtus. 1. 100. 103. 104. 193. 194. 105. 196

Aqua

Aqua baptismi vim habens ex Christi passione, & fide suscepta, propriè purgat peccata. 1. 171. 172. 173. 176. 190. 192. 193
Per aquas baptismi, de Diabolica servitute liberati, gratias Deo agere debemus. 1. 136. 196

In baptismo aspergimur aqua, ad significandam internam lotionem animæ. 3. 47. & 382

Aspersio aqua baptismi potest fieri in fronte, & extra frontem; immo nunc ordinariè vertici infantium infunditur aqua. 2. 145. *Confirmationis autem Sacramentum non perficitur nisi in fronte.* *ibid.*

Baptismus in actione consistit, nempe in ablutione, quæ verè est Sacramentum baptismi. 3. 410. 411. 412. 413. & 701

Baptismi pars materialis, videlicet ablutio, Sacramentum nominatur. 4. 47

Baptismus olim fiebat per immersionem; nunc plerumque per asperisionem. 5. 575

Mersio, & emersio in baptismo admonet nos mortis, quam mori debemus peccato; & resurrectionis, qua resurgere debemus ad novam vitam. 2. 5. 64

Baptismus per trinam mersionem quando praeceptus, & quando statutum est, ut per unam mersionem daretur. 2. 10. 173. 3. 576

Baptismus trina mersione collatus, non magis iustificat quàm si una tantum mersione conferatur. 3. 530

In baptismo si quis eodem tempore ter mergatur, unus est baptismus; si autem diuersis temporibus, tria essent baptismata. 3. 526

De forma Baptismi.

Errores circa formam Baptismi. 1. à pag. 88. & seq. 110. 112. 113. 2. pag. 9. 10. & 11

Concio Caluinistarum, baptismum præcedens, nullo modo esse potest forma baptismi, ut ipsi consingunt. 1. 88. & seq. 90. 93. 94. 95. *solvuntur argumenta Caluini.* 1. à pag. 100. & seq.

Baptismus si daretur in nomine Christi, aut alterius cuiusvis personæ, sine expressione aliarum, aut absolute, aut sub conditione repetendus. 2. 11. 12. & 13

Vera forma Baptismi est hæc: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, explicantur singula particula. 2. 11. 12. & 13

Veritas & necessitas huius formæ unde colligatur. 1. 91. & 92. 2. 11. 3. 469. 4. 95

- An Veteres disertis Verbis scripserint formam baptismi esse hanc dictam: Ego te baptizo, &c.* 2. 186. § 187
- In Baptismo requiruntur Verba, & forma Sacramenti in ipsa celebratione mysterij.* 1. 83. § 91
- In Baptismo, quod Sacramentum facit, non sunt humana preces, sed Verba Domini.* 3. 474
- Verba, quibus efficitur baptismus, non diriguntur ad aquam, sed ad hominem.* 3. 411
- Hac Verba à Domino præscripta in Baptismo, non habent formam instructionis, sed inuocationis, & benedictionis.* 1. 97
- Christus determinauit formam baptismi, cum in eius baptismo tota Trinitas sensibiliter apparuit.* 2. 27
- Inuocatio Trinitatis est Verbum quo consecratur Baptismus.* 1. 94. 95. § 101
- Ista Verba; Ego te baptizo, &c. possunt habere Varias significationes, & nihil fingi potest, quo determinetur hac indifferentia forma, nisi intentio Ministri, qui illa Verba profert, & cuius est tota actio.* 1. 154. 155. § 158. Vide etiam 1. 205. § infra Vbi de intentione Ministri.
- Forma baptismi Variatio contingere potest per additionem, deductionem, mutationem, corruptionem, transpositionem, & interruptionem.* 1. 111. § 112
- De forma Græcorum dicentium, Baptizetur seruus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* 1. 113. § 2. pag. 10.

De necessitate Baptismi.

- Pelagiani olim dixerunt baptismum non esse necessarium ad remissionem peccati originalis, sed solum ad assequutionem regni cælorum.* 2. 15
- At Ioannes VViclef, Zuuinglius, Bucerus, Caluinus, & Bullingerus, hi omnes, Pelagianis multò audaciores, non solum ad remissionem peccati, sed etiam ad regnum cælorum negant baptismum esse necessarium.* 2. 15. 16
- Contra hos Concilium Tridentinum statuit Baptismum esse necessarium ad salutem. quæ Veritas probatur ex Dei Verbo expresso. 2. 16. ex traditione Ecclesiæ. 2. 18. ex testimoniis Pontificum, & omnium fere Patrum. 2. 19. denique ex ratione.* 2. 19. 20. 21
- Sine baptismo infantes fidelium salui esse non possunt, si ex hac Vita recedant. 2. 16. 18. 19. hæresim contrariam huic Veritati* Vide

Vide 2. 15. & 16. & *praterea infra* & *Infans*, & paulò post
ubi de suscipientibus baptismum. 2. 47. 48. & seq.

*Argumenta aduersariorum contendentium probare filios fide-
 lum nasci liberos à reatu peccati originalis, atq; adeo san-
 ctos, & non egere baptismo, habentur* 2. pag. 20. 21. 22. & 24.
quibus locis habentur etiam responsiones.

Prater baptismum non datur aliud remedium pro paruulis. 2.
 16. 24. & 25

*Sine baptismo saluari paruulos predestinatos, est ineptissima
 responsio hæreticorum.* 2. 20. 25

*Paruuli, etiamsi sine sua culpa non baptizantur: non tamen si-
 ne sua culpa percuti, cum habeant originale peccatum.* 2.
 24. 25.

Baptismus necessarius in re, vel in voto. 2. 36. *Vide* 1 pag. 118.
 122. & 214. 4. 317.

Baptismo egere incipimus continuo ac nati sumus. 2. 61

Baptismus non differendus & seq; ad mortem. 2. 106

Baptismi semper est tempus. 2. 62

Sine baptismo non profunt Sacramenta cetera. 5. pag. 7

Sine baptismo latro saluatus est. 1. 122. 4. 195

*Pro necessitate baptismi, vide Ananiam exhortatum esse Pau-
 lum ad baptismum suscipiendum, cum iam eas electionis fa-
 ctus esset.* 4. 188. 189

*Vide etiam quare homines contriti, quibus remissa sunt pec-
 cata ante baptismum, nihilominus baptizantur.* 4. 198. ea-
 dem difficultas est de Absolutione, idcirco *Vide* & *Absolutio*.

**Quo tempore cœperit Baptismus esse necessarius,
 & de institutione Baptismi.**

Baptismus ante Passionem Domini institutus est. 2. 25

Institutio & mandatum baptismi. 1. 282. *Vide explicatio-
 nem illius loci Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit, &c. in indice
 scripturarum supra.*

*Baptismus, quo discipuli Christi baptizabant ante eius passio-
 nem fuit Sacramentum illud, quod nunc habemus, & de
 quo fit mentio Matth. &c. non autem fuit preparatio ad fi-
 dem, vel in aqua tantum sine spiritu, & sine remissione pec-
 catorum.* 2. 25. 26

*Baptismus Christi institutus est, quando Dominus ipse in Ior-
 dane à Ioanne baptizatus est.* 2. 27. & 127

Christus Dominus in die sui baptismi, non docuit Verbis materiam, aut formam baptismi; sed tunc primum statuit, & decrevit, quod postea declaravit Ioan. 3. Nicodemo, & alio tempore suis discipulis, & aqua esset materia baptismi, & & forma esset innuatio trium diuinarum personarum. 2. 27

Baptismus Christi non fuit necessarius necessitate mediæ, aut præcepti ante Christi mortem. 2. 28

Baptismus Christi caput esse necessarius necessitate mediæ simpliciter, & præcepti à die Pentecostes. 1. 117. 2. 28

Apostoli quia in baptismo, quem aliis conferebant, nihil suum agnoscebant, nisi nudum ministerium, nunquam appellauerunt baptismum suum. 1. 146. 2. 110. Vide supra & Apostoli.

In baptismo præcipuus auctor est Christus non Minister. 1. 145. 181. 202. 219. & 257

Baptismus fluxit ex latere Christi. 1. 63. 202. 294. 295. 2. 18

De Baptismo sanguinis, & flaminis.

An baptismus aquæ suppleri possit per Martyrium, tam in paruulis, quam in adultis, & per veram cordis conuersionem in adultis.

Martinus Remitius dissentit à Catholicis in modo explicandi hæc tria baptismata sanguinis, flaminis, & fluminis, non enim vult Martyrium, & Pœnitentiam remittere peccata, & facit baptismus aqua, sed solam fidem, quæ tempore martyrij, & pœnitentia apprehendit Christum, esse eam quæ iustificat. 2. 29. refellitur hæc hæresis. 2. à pagina 30.

& 37

Martyrium rectè dicitur, & est quoddam baptisma. 2. 30. Vide infra & Martyrium. & 1. pag. 197

Martyrium conuenit cum baptismo in configuratione hominis Christi passioni & morti, in remissione peccati originalis, & reliquis omnibus, si quæ sint admissa. & in remissione omnis pœnæ peccato debita, tam æternæ, quam temporalis. 2. 31. & seq.

Perfecta conuersio, ac Pœnitentia rectè baptismus flaminis dicitur; & baptismum aqua, saltem in necessitate supplet. 2. 36. Vide 1. pag. 197

Tam Martyrium, quam Pœnitentia peccata remittunt; non autem sola fides, quæ Martyres, aut pœnitentes Christum appre-

apprehendunt.

2. 37

Martyrium, & conuersio ad Deum, licet baptismata quadam sint: non sunt tamen Sacramenta.

2. 38

De Ministro Baptismi.

Ius baptizandi ex officio ordinario conuenit solis sacerdotibus, id est, Episcopis, & Presbyteris.

2. 38

Diaconis quoque ex officio conuenit baptizare, sed in absentia sacerdotum, aut eorum iussu.

3. 39

Nunquam licet laicis solenniter baptizare, neque etiam prauitum, praesente sacerdote, aut Diacono, aut etiam iis absentibus, extra casum necessitatis.

3. 39

Ad baptismum non est necessaria clauium potestas.

4. 56

Laicis baptizatis licet in casu necessitatis baptizare.

2. 39

Non baptizatis in casu necessitatis licet baptismum dare si sciunt ritum.

2. 39

Non modò viri, sed etiam femina in extrema necessitate possunt baptizare.

2. 41. 45. 46. 47

Licet in casu necessitatis baptizare iis, qui ministri Ecclesiastici non sunt, & baptismus ab istis collatus, ratum erit. hoc probatur contra Caluinum.

2. 41. 42. & sequentibus.

4. 83

Versus minister baptismi, quilibet homo esse potest.

1. 131

Iudas etiam baptizauit.

1. 147

Nemo potest baptizare seipsum, quia repugnat in coratio signi. 2. 12. 3. 701. 5. 95. & 114. neque baptizari potest unus pro altero.

3. 742. 694

Deus est, qui principaliter baptizat, licet per Ministros suos.

1. 145. 181. 202. 219. 233. 257. 2. 26. 3. 708. 4.

244

In baptismo, quando Minister igitur rebus, & Verbis; tunc etiam Deus igitur rebus, & Verbis.

1. 222

Baptizans applicat precium per passionem Christi acquisitionem.

3. 716

In Ministro requiritur intentio faciendi, quod facit Ecclesia Christi vera in genere. 1. 113. Vide 1. à pag. 150. & sequae ad 158.

& 205

Intentio introducendi nouum ritum in Ecclesia, etiamsi accidentaliter mutet formam; non perficit Sacramentum. 1.

112

Intentio requisita, est respectu operis, non ut est opus quoddam naturale, & quod ioco fieri potest; sed ut est opus sacrum, seu ut est caremonia, quã Christus instituit, siue qua Christiani utuntur. 1. 154

Baptismus posset conferri per iocum, vel cum intentione sacramentum conferendi, sed ob finem recreandi animum; vel sine hac intentione, sed cum illusione, & deceptione. & hoc modo non teneret baptismus, primo autem modo teneret. 1. 159. 161. 162. Vide etiam 1. 153. 154. & 164

De baptismo Athanasij pueri per iocum collato. 1. 158. & 159. 2. 44. 4. 83

De Mimo quodam nomine Genesio Verè, & seriò, & non fictè seu per iocum baptizato. 1. 150. & 160

Non debemus dubitare an Minister habuerit intentionem conferendi nobis baptismum; nisi aliquo signo exteriori id prodatur: sed debemus acquiescere in accepto baptismo, cum habere intentionem sit res facillima. 1. 161. 164

De suscipientibus Baptismum.

De baptismo infantum præcipuè, utrum scilicet infantes capaces sint baptismi; siue an liceat infantes baptizare contra Anabaptistas. Vide infra & Infans. & paulò antiè ubi de necessitate baptismi. 2. 15. 16. 18. & 19

Fuit hæresis tempore S. Bernardi, qua docuit non licere infantes baptizare. eadem est huius temporis Anabaptistarum, non licere baptismum tradere, nisi adultis, qui baptismum per se flagitant. 2. 48

Præter hos hæreticos, duo auctores, Erasmus videlicet, & Ludovicus Viues, obliquè id ipsum docuisse videntur. 4. 48

Catholica Ecclesia semper docuit infantes baptizandos. probatur ex scripturis. 2. 49. ex testimonio Ecclesia, qua tanquam traditionem Apostolicam id semper & docuit, & servauit. 2. 51. deniq; ex ratione. 2. 52. solvuntur obiectiones Anabaptistarum. 2. 55. & seq. ad 65

Quid sentiant Aduersarij de fide, qua requiritur in baptismo paruulorum. 2. 66. & seq.

Infantes non habent actualem fidem dum baptizantur. 2. 70. neq; habent illos novos motus, & inclinationes similes actibus fidei, & dilectionis. 2. 71

Non tamen iustificantur sine ulla fide. 2. 73. sed illis in baptis-

mo infunditur habitus fidei, spei, & charitatis. 2. 74

Credunt autem, partim re ipsa dum baptizantur (quia ipsum baptizari, infantibus est credere) partim aliena fide. 2. 25. & 75

Baptizantur ritè infantes, surdi, amentes, dormientes, & agroti à sensibus alienati, dummodo indicare possint aliquo modo suam voluntatem; Vel constet, eos antea baptismum desiderasse. I. 201. & 324

Fides aliena parvulis prodest, quia eos ad baptismum adducit, & quia hoc modo Deum honorant, & colunt dum fidem profitentur, & Sathana abrenunciant, & implent qua ad ritum baptismi pertinent, saltem per os alienum. 2. 77

Hac fides aliena est necessaria ad solennitatem ritus, ac caeremonia, non autem ad essentiam iustificationis, vel baptismi. 2. 77

Baptizari infantes in fide Ecclesia, vel parentum, non est error Papisticus, & somniant Illyricus, & Kemnitius, sed consensus Patrum. 7. 76

Mandatum de baptizandis parvulis ex scripturis, & traditionibus colligitur. 2. 49. 15 55. 59

An aliqui infantes baptizati sint à Christo, à Ioanne Baptista, & à Paulo. 2. 56

Per baptismum, in numerum Vocatorum adscribuntur parvuli. 2. 53

Ante Vocationem baptismi non potest tribui parvulis iustificatio sine baptismo. 2. 73

Contingit aliquando, & offerentes, & parentes, & ipsi baptizantes sint infideles: & tamen verè, & similiter datur infantibus baptismus. 2. 71

In Adultis baptizandis necessario requiritur actualis fides, & pœnitentia & dispositio quadam ad baptismum, atque hæc dispositio in adultis requiritur duplici de causa, primò propter peccata Venialia, quæ illi originali addiderunt. Secundò, quia Deus agit cum rebus secundum earum naturas, & ideo, qui habet Usu liberi arbitrii, non iustificatur à Deo, nisi etiam ipse concurrat per assensum liberi sui arbitrii. I. 10. 171. 174. 176. 183. 204. 234. 2. 53. 54. & 58. 4. 9. 30. 56. 86. 161. & 210. Vide & Adultus.

Adulti iustificantur per fidem, & contritionem veram, antè quàm re ipsa ad Sacramentum accedant. I. 228. Vide 4. 182.

187. 188. 189. & 198. & *suprà* & *Absolutio*.

In baptismo adultorum requiritur duplex fides, actualis una, qua pracedit baptismum, habitualis altera, qua sequitur.

2. 76

Fides, & dilectio inchoata, & Pœnitentia, saltem imperfecta, requiritur tam ante baptismum aqua, quam ante Martyrium, sine affectu ad aliquod peccatum. 2. 32. 34

Baptismi susceptio, est fidei professio, & commemoratio, & predicatio Christi. 2. 60. recipitur etiam fides in baptismo.

2. 74. 75

In baptismo, non est fides qua propriè purgat peccata, sed aqua, vim habens ex Christi passione, & fide suscepta. 1. 171.

172. 173. 176. 190. 192. 193

Adultorum probatio, & instructio quedam ante baptismum.

1. 94. 2. 62

De adultis intelligitur locus ille Marci, Qui crediderit, & baptizatus fuerit, &c. 2. 57

In adultis, quis ordo seruandus, ante, & post baptismum. 2. 55

Adulti cum baptizantur, tria Sacramenta illis ministrantur.

Baptismus, Confirmatio, & Eucharistia. 1. 295. 300. 2. 58.

157. 159. & 170. 3. 503. 504

Adultis non mutabantur olim nomina in baptismo. 2. 136. 137

Baptizandi sunt ij, qui baptizati sunt sine intentione. & in re dubia præstat repetere baptismum, saltem sub conditione, quàm exponere se periculo amittendi baptismum. 1. 162

Baptizatus debet sentire vim aqua in baptismo, esse à Spiritu sancto. 2. 57

Baptismus non prophanatur cum datur immundis; sed contrà potius sanctificat, & purgat immundos. 2. 24. neq; prophanatur etiam si detur reprobo. 2. 57

Baptismus hæreticorum modò detur Verbis præscriptis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, approbatur ab Ecclesia. 1. pag. 9. 18. & 95. sed præcipuè 1. à pag. 140. & seq. ad 150. 2. 45. atq; idem dicendum de malis Catholicis, quod habetur locis citatis.

Baptizati à Christo fuerunt beatissima Virgo, & B. Petrus. 2. 56

Integra familia baptizata. 2. 50. & 56

Christus baptizari voluit, vi tactu sua mundissima carnis daret aquis vim sanctificandi. 1. 202. 2. 27. 116

*Baptismo Christi sunt baptizati Apostoli, item Apollo. De Io-
anne*

anne autem Baptista, coniectura non levis est, cum fuisse à Christo baptizatum. at certum est eum à Christo saltem spiritu baptizatum. quod si non fuit baptizatus aqua, non mirum, quia mortuum est, antequam lex de baptismo Christi obligaret.

2. 119

Ad baptismum accedere, negligentes esse non debent Catechumeni.

4. 195

Baptizari non potest unus pro alio, quia susceptio Sacramenti ad sanctificandum suscipientem ordinatur. 3. 742. Et non prodest, nisi sumenti.

3. 694

Ante baptismum non leguntur Apostoli confessionem exegisse.

4. 248

De effectibus Baptismi.

Veri effectus baptismi apud Catholicos tres sunt. Primò baptismus tollit ac delet verè omnem culpam.

2. 78. Et seq.

Secundò baptismus confert ex opere operato gratiam, Et dona diuina, quibus verè, Et formaliter iustificatur homo. 2. 78.

Et 99. Vide etiam 2. 112.

Tertiò baptismus imprimit indelebilem characterem, ob quem reiterari non potest.

2. 78. Vide V. Character.

Ad hos tres effectus baptismi renocantur illi, quos Patres enumerant, Et quod faciat animam pulchram, Deo dilectam, splendentem, quòd eam obsignet regio sigillo, quòd faciat heredem Dei, quòd aperiat regnum cælorum, Et similia. 2. 78. 79

Baptismi efficacia non se extendit ad futura, sed solùm ad præterita; remittit enim peccata antea commissæ, Et nondum dimissa; non autem delet peccata futura. 2. 99. Et 103. 4. 84

Baptismo purgantur peccata futura, non immediatè, sed mediatè.

2. 104.

Baptismi suscepti fides, Et memoria non dimittit peccata. 2. 98. 99. 100. Et seq. 3. 503

Baptismi memoria quomodo possit esse frantum quoddam ad non peccandum.

4. 99. Et 102

Baptismi effectus est remissio peccatorum præteritorum, finis autem, Vita beata futura.

2. 103

Baptismus excellit omnibus aliis Sacramentis, quoad effectum remittendi peccata. 1. 303. Et primo loco numeratur in ordine.

1. 305

Baptismus institutus est ad peccata immediatè tollenda. 3. 738.

Vide 4. 80 81. & 310

In baptismo, non solè interna ablutio, sed etiam interna mundat animas; illa formaliter, ista efficienter. 3. 47

Baptismus an conferat primam gratiam. 2. 31. 34. 35. *Quod conferat gratiam ex opere operato, vide infra. in* 6. *Sacramentum, ubi de effectibus Sacramentorum in genere.*

Pactum Dei in baptismo initum.

1. 273. 274

Promissio gratia in baptismo, conditionata, non absoluta. 1. 282.

2. 102. 104. 105

Baptismus, non est sigillum accepta gratia (Calvinus enim somnians hunc novum tropum) sed est instrumentum conferens gratiam, & signum gratia, qua tunc datur in baptismo.

1. 185. 2. 24

Formalis iustificatio datur in baptismo.

1. 210

Baptismus quomodo iustificet secundum hæreticorum sententiam, & quomodo longè aliter secundum Catholicos. 2. 98. 99

Baptismi gratia amissa, non potest iterum recuperari per baptismum. 2. 99. *neque est expectandum secundum baptismam.*

4. 211

Post baptismum, Pœnitentia est secundat abula post naufragium. 2. 98. 99. *Vide* 6. *Pœnitentia. Per satisfactionem verò esse resurgendum à peccatis post baptismum commissis, nullus Catholicorum dixit.*

4. 387

Ad nanim baptismi non possunt redire q̃, qui peccant post baptismum, sed indigent alio remedio, magis arduo, & laborioso, videlicet Pœnitentia.

2. 99. 100. & seq.

Per baptismi gratiam impetratur Venia peccatorum Venialium, qua postea fiunt, si capetatur.

2. 104

In Sacramento baptismi reperitur actio propria, nempe lotio, sed hac quatenus naturalis actio non est caussa gratia, sed ut est res quadam.

1. 221

In baptismo datur Spiritus sanctus.

2. 147. 153

In baptismo nō sola gratia Dei operatur, sed opera etiam Adulti, & dispositiones.

4. 388

Baptismus refertur ad nostram sanctificationem.

3. 685

Potum spiritus haurimus in baptismo.

3. 373

Tres effectus regenerationis, & iustificationis, qua fit in baptismo.

1. 264

Baptismi

Baptismi, & aliorum Sacramentorum character (in quibus imprimitur) probatur ratione. 1. à pag. 269. & seq.

In Baptismo transit homo à Diabolo ad Christum, & adscribitur in eius familiam, & accipit potestatem participandi Sacramenta, aliâq; bona Ecclesia Christi. 1. 263

Baptismus ex communi sententia, aliquid Sacramentale confert, etiam si detur, & percipiat sine fide; & hoc Sacramentale, est Character. 1. 270

Per baptismi Characterem ius habemus ad Sacramentum penitentiae, quod Sacramentum percipere non possunt, qui baptismo carent. 2. 104

Baptismus non potest repeti, si fuerit semel ritè collatus. ac Vera, & sola causa huius est, impressio Characteris. 1. 262. 270. & 275

Refutantur aliae causae huius rei ab aduersariis adductae. 1. à pag. 271. & seq.

Qui vellet iterum baptizari, iterum sibi Christum crucifigere. 4. 211. *Qui nam rebaptizarent olim, Ecclesia reclamante.* 1. 275

Baptismus in suo quodam effectu, id est, Characterem, semper manet: non tamen eam vim habet, ut per modum signi dissimilis promissionem confirmare possit. 4. 85

Effectus Baptismi Christi significati in apertura caeli, in descensu Spiritus sancti, & in descensu columbae super caput Christi, &c. 2. 27. 116. & 127

Baptismus homines spirituales ex animalibus efficit. 2. 65. *Vide* 1. 275

Facit nos filios Dei, filios & fratres Christi; & fratres aliorum renatorum. 2. 21. 27. 63. & 139

Est perfectum Sacramentum, & perficit homines imperfectos, & est similis medicina corporali. 2. 60

Baptismi vnus effectus est testimonium bonae conscientiae. 2. 64

Baptismi proprium est renouare; Penitentia autem curare lapsos post Baptismum. 4. 78. 79

In Baptismo datur obsignatio Virtute Spiritus sancti. 1. 265. 266. 267

In Baptismo Christiani non accipiunt potestatem omnia Sacramenta ministrandi. & hoc notamus aduersus Lutheranos. 1. 126. 131. 132. 133. & seq.

- Baptizandi potentia minor est, quam consecrandi, nam per baptismum & Eucharistiam datur remissio peccatorum, & prater ea per consecrationem fit conuersio panis, qua non fit per baptismum.* 1.138. *contrarium dixit Lutherus.* 1.134
- In baptismo Diabolus amittit omnem virtutem.* 1.196
- In baptismo applicantur Christi merita per modum lauacri.* 3.509. *similiter applicatur sanguis Christi.* 4.83
- Is qui sunt in Christo iam per baptismum renati, & iustificati, noua vita necessaria est.* 4.146
- In baptismo representatur Christi mors.* 1.35.64.189.233.257.272. 2.pag.5.14.61.64. & 83
- Baptismi Sacramentum significatur nomine ignis.* 1.184. 2. pag.8. & 114
- Baptismi complementum & perfectio, est Confirmatio.* 2.192
- Per baptismum homines admittuntur ad Ecclesiam.* 2.53.4.234. *et quod ius acquirat Ecclesia super homines baptizatos.* 2.54
- Post baptismum in primitiua Ecclesia dabatur Spiritus sanctus in forma visibilis ignis per impositionem manuum Apostolorum.* 2.114. *Vide & Apostoli. & Confirmatio, & & Manus impositio.*
- Post baptismum Christi sequitur ignis tribulationis, & ignis diuini iudicii, & ignis purgatorii.* 1.184. 2 pag.8. & 114
- Doctrina de baptismo ad incipientes, non ad perfectos pertinet. quod est contra Anabaptistas, qui baptismum perfectorum esse volunt.* 2.64
- Baptismus & manus impositio sunt dua actiones diuerso tempore facta ab Apostolis.* 1.182

Quinq; alij effectus Baptismi confinguntur ab hæreticis, qui sunt quinq; expressi errores de Baptismo.

2. 79. 85. & sequentib.

- Primus ipsorum effectus, seu error est: Baptizatum non posse damnari, etiamsi velit, nisi nolit credere.* 2.79
- Contra quem errorem dicendum est; Baptismum non id efficere, ut baptizati non possint gratiam Dei amittere, nisi nolit credere.* 2.85
- Secundus ipsorum effectus siue error: Quod baptismus liberet ab obedientia diuina legis.* 2.79
- Cōtra dicimus; Baptismum non id efficere, ut homo solius fidei debitor sit; non autem implenda vniuersa legis Christi.* 2.89

Ter-

Tertius effectus sine error: Quòd baptismus liberet ab humanarum legum observatione. 2. 79

Contrà dicimus; Baptismum non liberare homines ab obligatione Ecclesiastica legis. 2. 93

Quartus effectus sine error: Quòd baptismus liberet ab omnibus votis. 2. 79

Contrà dicimus; Per baptismum non fieri irrita omnia vota. 2. 96

Quintus effectus, sine error: Quòd sola memoria baptismi iustificet à peccatis, qua sunt post baptismum. 2. 79

Contrà dicimus; Nò posse fieri, ut sola memoria & fide suscepti baptismi peccata remittantur, qua post baptismum fuit: sed necessarium esse penitentia Sacramentum. 2. 98

De comparatione baptismi Christi cum baptismo Ioannis.

Exponuntur errores circa hanc comparationem. 2. 107. & seq. *Explicatur Veritas, qua est, baptismum Ioannis nò fuisse idem Sacramentum, cum baptismo Christi.* 2. 110

Baptismus Ioannis nò habuit eandem vim, & efficaciam, quam habet baptismus Christi; nempe remittendi peccata ex opere operato. 2. 112

Probatur hoc ex Scripturis. 2. 113. *ex Patribus.* 116. & *ex ipsa persona & officio Ioannis.* 2. 119

Hanc Veritatem oppugnare conatur Caluinus, & alij docentes, eundem ritum, eandem gratia oblationem, vim, atque efficaciam habuisse. 1. 53. 182. 275. 280. 2. 107. 113. 104. 115. 118. 123. & seq.

Baptismus Ioan. dicitur suppliciorum, quia tantum erat baptismus penitentia. & quare sic dicatur baptismus penitentia. 1. 181. 2. 36. 58. 111. 113. 118. 124. & 125. *Christi autem dicitur lauacrum regenerationis.* 1. 60. 66. 181. 182. 186. 191. 206. 282. 2. 83. 103. 124

Baptismus Ioannis vocatur baptismus penitentia, quia ad penitentiam inuitabat, & penitentiam pariebat, & penitentia remissionem. Christi autem baptismus non gignit penitentiam, sed per penitentiam preparatos à peccatis purgat, eosq; renouat, & regenerat. 4. 87

Baptismus Ioannis quia non remittebat peccata ex opere operato, idcirco, ad illum accedentes prius confitebantur peccata sua. 4. 247. 248

Baptismus

- Baptismus Ioannis non celestis, sed humanus, quia non dabit Spiritum sanctum, nec remissionem delictorum.* 2. 117
- Baptismus Ioan. aliquo modo potuit remittere peccata, nempe ex deuotione, & fide accedentium, & etiam ex contritione, quam homines concipiebant ex concionibus, & baptismo Ioannis.* 2. 112
- Baptismus Ioan. in sola aqua; Christi autem, in aqua & spiritu.* 1. 181. 295. 2. 8. 26. & 113
- Baptismus Ioan. fuit similis in materia baptismo Christi.* 1. 181. 295. 2. pag. 8. 26. 113. 115. 119. & 124
- Baptismus Ioannis non habuit inuocationem Trinitatis, & habet baptismus Christi.* 2. 111
- Probabile est Ioannem, nulla omnino forma Verborum & consueuisse in suo baptismo.* 2. 111
- Baptismus Christi iterari non potest. at baptizati à Ioanne iterum ab Apostolis iussi sunt baptizari.* 1. 275. 2. 26. 108. & seq. 111. 119. 120
- Baptismus Christi est Sacramentum noui Testamenti, ab ipso auctore noui Testamenti institutum: at baptisma Ioan. neque fuit in predicatione Christi institutum, neque à Christo mandatum, sed à Ioanne.* 2. 111
- Baptismus Ioannis à Deo institutus mediante ipso Ioanne. Unde passim vocatur baptismus Ioannis. Baptismus autem Christi non dicitur baptismus Petri, Pauli, &c. ne videantur illi auctores baptismi Christi.* 2. 110
- Baptismus Ioannis ad legem nouam potius pertinuit, & quaedam preparatio ad Christi baptismum.* 2. 109
- Baptismus Ioannis cepit in fine legis Veteris, & non durauit, nisi annum unum, aut paulo amplius.* 2. 109
- Baptismus Ioannis sequitur Pœnitentia, & eius effectus; baptismum autem Christi præcedit, & eius dispositio.* 2. 124
- Baptismo Christi tribuitur remissio peccatorum, & immediatus eius effectus. at baptismo Ioannis nusquam tribuitur remissio peccatorum & effectus immediatus, & proximus.* 2. 125. Vide supra 2. 112. 116. 117. 118
- Ioannes enim prædicabat baptismum quod incitabat & inducitabat ad pœnitentiam, quam qui agerent & oporteret, consequerentur remissionem peccatorum.* 2. 121
- Baptismo Ioannis baptizatus est Christus, quia proprio baptismo (qui est lauacrum regenerationis) non indigebat.* 2. 116.

116. & 126. Vbi habentur multa hæreticorum blasphemia in Christum.

Baptismo Ioannis baptizatus est Christus, ad exemplum humilitatis; Et confirmaret baptismum Ioannis tanquam bonum, Et lauaret nostra crimina in Iordane, Et ipse in sua persona figuraret baptismum nostrum, & gratiam, quam in eo accipimus; & Et baptismum salutare institueret, & consecraret.

2. 127. 128. Vide etiam 1. 202. 2. 27. & 116

Ioannes Christum baptizauit eoritu, quo ceteros.

2. 111

Baptisma esse vnum, vel simile, non facit doctrina similitudo.

2. 124

Per baptismum Ioannis non erant homines illi vnum corpus, sed per circumcisionem; nunc autem sumus vnum corpus post Christi tempora per baptismum.

2. 128. Vide 1. 186. 2. 63.

& 105

Post baptismum Ioannis, necessario percipiendus erat Christi baptismus.

2. 119

Tota Hierusalem, omnis Iudæa, & regiones omnes Vicina Iordani, ibant ad Ioannem, Et baptizarentur.

2. 119

Secundum Scripturas tria baptismata distinguuntur. Vnum in aqua solum, & hoc erat Ioannis. alterum in spiritu & igne solo, id est, non in aqua, & hoc est visibilis missio Spiritus sancti. Tertium est in aqua, & spiritu simul, & hoc est Sacramentum baptismi Christi.

2. 115

De cæremoniis Baptismi.

De cæremoniis baptizandorum quinam scripserint.

2. 129

Calvinus, & Illyricus damnant hos ritus, paucissimis exceptis, & novos proprio ingenio excogitarunt. sed conuincuntur debere eos concedere.

2. 130

Ritus expressus baptismi habetur. 1. 282. pete in indice Scripturarum, explicationem illius loci ad Ephes. 5. mundans eam lauacro aqua in verbo vite.

Deritu baptismi dissensio fuit in Ecclesia, an hæretici verè baptizarent.

1. 317

De cæremoniis ante Baptismum.

Cæremonia que fiunt ante baptismum non sunt Sacramenta. 1. 287. sed sunt præparationes ad baptismum, & accidentaria cæremonia.

1. 15

Hæc

Has caremonias ante baptismum aliqui dicunt intelligi per interrogationem bona conscientia. 1. Pet. 3. 1.77

Cæremoniæ ante Baptismum sunt duodecim.

- I. *Quod Catechumeni, qui baptizari cupiunt, dant nomen suum, & ex eo tempore dicuntur competentes, seu electi, & recipiuntur ab Ecclesia, & instruuntur, & præparentur ad baptismum.* 2.131
- II. *Est scrutinium, siue examen, quod nomen etiam catechismi & exorcismi continet.* 2.132
- III. *Abrenunciatio Satana, & operum eius.* 2.132
- IV. *Fides professio.* 2.132
- V. *Signum crucis in fronte & in pectore.* 2.133
- VI. *Exorcismus, id est, adiuratio Damonũ certis precibus facta, & recedant ab homine baptizando. 2.133. Vide & Exorcismus.*
- VII. *Exsufflatio, qua quidem annectitur exorcismus.* 2.134
- VIII. *Gustus salis. dabatur etiam panis benedictus loco Eucharistia. quanquam etiam constat ipsum salem datum catechumenis loco Eucharistia.* 2.135
- IX. *Tanguntur salina nares, & aures; & dicitur, Epheta, id est, adaperire.* 2.135
- X. *Impositio manuum, & benedictio sacerdotalis. 2.135. Vide & Manuum impositio.*
- XI. *Unctio. Unguntur enim Catechumeni oleo benedicto, ante baptismum in pectore, & scapulis; Ungendi postea Chrismate post baptismum.* 2.136. 139. & 185
- XII. *Abstinencia vini, carniũ, et rei uxoria, aliãq; opera penitentia, non quidem ad satisfactionem, sed & paratores accedant ad Sacramentum baptismi.* 2.136

De cæremoniis quæ Baptismum comitantur.

- I. *Imponitur nomen baptizato.* 2.136
- II. *Debent esse susceptores, à quibus de sacro fonte lauetur baptizati, & postea diligentius in fide instruuntur.* 2.137
- III. *Consecratio aqua. Vide supra & Aqua.* 2.137
- IV. *Trinamersio.* 2.137. Vide 1.64. 2.pag.5. & 10
- V. *Tempus Paschale, & Pentecostes.* 2.138

De cæremoniis quæ sequuntur Baptismum.

- I. *Videtur fuisse osculum pacis, in signum, quod baptizatus est.*

est frater noster.

2. 139

II. *Unctio Chrismatis in Vertice. Vide & Unctio.*

2. 139

III. *Cereus accensus, qui datur baptizato, in signum fidei, & gratia accepta.*

2. 139

IV. *Vestis candida.*

2. 139. 157

V. *Caremonia olim fuit delibatio lactis, & mellis, seu vini; quæ tamen hoc tempore non est in usu, & etiam illa, lauandi pedes Neophytorum mox à baptismo.*

2. 139

BARBARIES.

BARBARIEM non fuisse obiciendam Innocentio III. propter Voces illas, Omnis & triusq; sexus.

4. 294

Barbaricè nullâ inesse Verbis illis, Omnis & triusq; sexus.

4. 294

BEATI.

BEATORVM corpora per resurrectionem ascensura in cælum.

3. 296

Beatorum sacerdotum in cælo, non est nisi ad offerendas laudes.

1. 135

BEDA.

BEDA incommodè opinatus est, ad baptismum sufficere invocationem unius personæ, & præsertim Christi.

2. 11. & 14

BELLVM

BELLI tempore non debent deferi plebes à Clericis.

3. 493

BENEDICTIO.

BENEDICTIO Adami & Eua fuit corporalis, non spiritalis.

5. 83. 84

Benedictio Melchisedech facta Abrahamo.

3. 616

Benedictio sacerdotalis, quæ fit catechumenis ante baptismum.

2. 135

Benedictio, & consecratio Chrismatis. probatur ex traditione Ecclesiæ, sanctorum Pontificum, ex Conciliis, & ex Patribus.

2. 175. & 176

Benedictio olei & balsami per orationes, & signum crucis.

2. 196

Benedictio à Christo facta ante consecrationem panis.

Benedictio panis, & vini facta à Christo in cæna illis Verbis, Hoc est corpus meum. &, Hic est sanguis meus, cōsecratio, & hoc modo pro eodem sumitur benedictio, & consecratio.

3. 468. 469. 471. 657. 727. Vide etiam quæ dicuntur 3. 99. 352.

378. 379. 407. 408. & 410

Benedictio panis facta à Christo in Emmau.

3. 537. 538

Benedi-

Benedictio, qua fit ab Episcopis, & Presbyteris in fine Missa.

3. 854

Benedictio sacerdotalis in Matrimonio. 5. 115. 117. 118. *Vide etiam* 5. 204. 205. & 285

Benedictio secundis nuptiis non datur.

5. 116. 120

Benedictio mensa & stolis.

3. 99

Benedictiones varia, ut Aqua, Rosa, Ensis, Agni Dei, Herbarum, Campanarum, Imaginum, &c. non sunt Sacramenta, & quare. 1. 17. & 49. *Vide similia* 1. 243. 251. & sequens ad 256

Benedictiones item aqua, olei, Vestium, palmarum, cinerum, candelarum, & agrorum, ad quod genus caeremoniarum reuocentur. 1. 308. & *quomodo sint & stiles.*

1. 314

Benedicere Dei, est benefacere.

3. 66

Benedicere, & gratias agere an sit idem.

3. 65

Benedicebat res insensibiles Christus, cum in eis aliquod magnum operaturus erat.

3. 66

Christus nusquam benedixit aquam, & panem benedixit. ibidem.

Minor à maiore benedici solet. Vide multa exempla. 3. 616. 622

B E N E F I C I V M.

BENEFICIORVM memoria, potest nos ad penitentiam prouocare.

2. 99. & 102

Pro beneficio accepto, & accipiendo, offerebantur hostia pacifica.

3. 607

B E R E N G A R I V S.

Berengarius primus auctor sectae Sacramentariorum aperte audentium defendere non esse Verè, & realiter corpus Domini in Eucharistia. 3. 12. *duas alias haereses promulgauit.*

3. 316

Quis fuerit, & quo tempore, & loco cæperit.

3. 307. 308

Eius haeresis examen, iudicium, & condemnatio.

3. 309

Ter abiurauit.

3. 312. 315. 368. 387

Prausius hareticus futurus. & in hoc aequalis Ario.

3. 315

Berengariana haeresis statim in sex sectas diuisa. 3. 313. *eius sectatores, homines scelerati.*

3. 316

Berengarianorum haeresis dicentium, corpus Domini non dari indignis, refertur. 3. 329. & *refellitur.* 3. 333

Berengarianorum haeresis dicentium, Verum panem et Vinum simul

simul cum vero corpore, & sanguine Domini consistere. refertur. 3. 329. & refellitur. 3. 352. & seq. 368. & 369

S. BERNARDVS.

S. BERNARDVS, ab ipsis etiã hæreticis sanctus appellatur, eiusq; miracula p̃ga multitudine numerari non possunt. 3. 313

S. Bernardus in sermone de S. Martino affirmat in Sacramento Eucharistia exhiberi nobis Veram carnis substantiam, sed spiritualiter, non carnaliter. qua vox non videtur multum frequentanda. 3. 25

S. Bernardus quando dicit, Angelos habere presentia, nos Verò memoriam Christi, intelligit per presentiam, conspectum. 3. 260

B I B L I A.

BIBLIA sacra vocantur Testamentum Vetus & nouum, in quibus continetur Voluntas Dei de bonis temporalibus dandis populo Hebraeorum, & de bonis aeternis dandis populo Christianorum. 3. 95

B I G A M I.

BIGAMI sacris initiari nequeunt, quia eorum Sacramentum Matrimonij, quadam perfectione caret. 5. 123

B L A S P H E M I A.

BLASPHEMIA in Filium hominis, à blasphemia in Spiritum sanctum distinguitur. 4. 208

B O H E M I.

BOHEMIS concessa communio sub utraque specie. 1. pag. 6. 3. 529. 571. 572

B O N A.

BONA temporalia saepe Deus dat iis, quibus non est daturus gratiam suam. et contra non dat bona temporalia iis, quibus est daturus Vitam aeternam. 1. 253

Bona temporalia non licet absolutè petere. 5. 23

Bonorum tria genera, animi, corporis, & externa. 4. 343

S. BONAVENTVRA.

S. BONAVENTVRA sentire videtur Sacramentum Confirmationis post mortem Apostolorum institutū esse ab Ecclesia in Concilio Meldensi. 1. 123. 125

B O N V S.

BONI, & mali in Ecclesia. 3. 638

C.

CÆREMONIÆ.

CÆREMONIARVM nomen, definitio, & partitio. Tomo secundo Controuer. generali 1. pag. 306
Hæreticorum errores, & mendacia circa cæremonias.

1. 308

Explicatio & probatio Veritatis. 1. 312

Solutio obiectionum contra cæremonias. 1. 325

Cæremonia Iudaorum in Testamento nouo dicuntur leges. 1

28. 307

Cæremonia illa legales Testamenti Veteris non iustificabant ex opere operato. 1. 230. probatur hoc Scripturis. 1. 231. 232. 233. & ad 236. Patribus. 1. 237. Rationibus. 241. Soluuntur obiectiones. 1. 244

Hæretici respondent, illas cæremonias legales iustificasse, quæ habebant annexum Verbum promissionis, quæ autem non habebant, non iustificasse. 1. 226. 233

Hæc responsio confutatur. 1. 234. 235. 236. 247. 252. 257. & sequentib.

Cæremonia legales erant inutiles ad iustificandum, etiam secundum se. 1. 234

Cæremonia legales Testamenti Veteris, dicuntur à S. Paulo elementa, infirma, egena, inutilia, non posse expiare peccata, nihil valere, nihil esse, & denique esse umbras. 1. 232. & que ad 236. 2. 178

Cæremonia Iudaica duplices erant, quædam ipsorum propriæ, quædam communes cum Gentilibus. 3. 803

Cæremonia quædam sacrificiorum Veterum. 3. 606. 645

Cæremonias scire, apud Iudeos summum quid fuit. 1. 320

Cæremonias Iudaicas, Dominus reprehendere solitus est in tribus. 1. 328

Cæremonias illas respuit Deus. 1. 240

Pœna pereundi animam suam de populo suo, dabatur iis, qui aliquam cæremoniam omisissent. 1. 246

Cæremoniæ, & totius legis Veteris efficacia cessauit in morte Christi. 2. 28. Vide etiam 3. 633

Controuersia de cæremoniis legalibus, sopita ab Apostolis.

1. 317

CÆRE-

- CAREMONIAE* aliqua à Christo, &el Apostolis instituta sunt, quae ex nulla Scriptura, sed ex sola traditione habentur. 1. 312
- Caremonia* aliqua, &im habent spiritualem. 1. 312
- Caremonia* noua ab Ecclesia institui possunt, non quidem ad iustificandum impium, sed ad alios effectus spirituales. 1. 314. 333. 334
- Caremoniae* ab Ecclesia instituta non possunt omitti, sine peccato, etiam citra scandalum. 1. 316. & seq.
- Caremonia* non sunt res indifferentes, sed sunt res vtilis, meritoriae, & pars quadam cultus diuini. 1. 318
- Caremonia* sunt vtilis, quia conseruant, nutriunt, et augēt internam piā affectionem, & deuotionem; intelligentiā & memoriā inuuant, fidem exercent, religionem conseruant, & distinguunt Catholicos ab haeticis. 1. 319. 320
- Caremonia* Ecclesia sunt quasi nota, quibus Ecclesia ab aliis sectis discernitur. 1. 320
- Caremonia* Ecclesia in quibus differant à Iudaicis, & Gentilibus. 1. 329
- Caremonia* quadam si ab omnibus non intelligantur, non tamen carent vtilitate etiam apud rudissimos, cum conciliens Generationem rebus sacris. 1. 332
- Caremonia* superuacanea quae sint. 1. 330
- Caremonia*, quas Deus non instituit, etiam ipsi placent. 1. 242. 250. 322. 332
- Caremonia* Christiana, et ab Ecclesia approbata cuius generis sint. 1. 328. Vide genera caremoniarum. 1. 307. 308
- Caremonia* Ecclesiastica non sunt praeipue cultus Dei, neque ab eis pendet essentia, et efficacia Sacramentorum, neque habent vim iustificandi, ut habent Sacramēta, nec sunt nimis multiplicanda. 1. 310
- Caremonia* sunt rudibus loco Scripturae, & picturae. 1. 319
- Caremonia* id sunt religioni, quod sal carnibus, & cortex medulla. 1. 319
- Caremonia* sunt actus religionis. 1. 320. Vide etiam 319. sine caremoniis, nulla religio siue vera, siue falsa consistere potest. 1. 320. caremoniis profitemur fidem, atque etiam sunt partes diuini cultus. 1. 321. & hunc cultum externum Deus commendat. 1. 322
- Caremonia* qualibet ad honorem Dei facta, non sunt proprie sacrificium. 3. 593. 594. & seq.

- Caremonia exsufflationis.* 2. 134. 4. 236
Caremonia dici potest res etiam naturalis, si ad aliquod significandum referatur. 5. 85
Caremoniarum institutio, ad quas sequatur gratia Spiritus sancti, nullius hominis est. 1. 283
Caremoniarum cognitio apud Christianos quoque fuit in magno pretio. 1. 320. Vide etiam 1. 317
Constantia sanctorum Virorum in caremoniis. 1. 320
Providentia Pastorum Ecclesia relinquitur modus ministrandi caremonias. 1. 316
Propter caremonias nata sunt in Ecclesia gravissima dissensiones. Et sub panis gravissimis imposita sunt leges de caremoniis. 1. 317
Vide praterea de caremoniis Sacramentorum in particulari. Et de caremoniis Baptismi. 1. 15. 2. 131. Et seq. Confirmationis. 2. 196. sacrificij Missae. 3. 800. Et seq. quas caremonias sacrificij Missae, merito omnes venerantur. 3. 487. 678. 717. De ritibus paenitentiae solennis. 4. 122. De caremoniis extremae unctionis. 5. 31. Ordinis. 5. 58. Et Matrimonij. 5. 284.

C A I V S.

- CAIVS Imperator reprehenditur, quod sororem, uxoris loco habere voluerit.* 5. 265

C A L A M I T A S.

- CALAMITATES, quae impiis immittuntur à Deo, saepenumero ad eum finem immittuntur, ut illi resipiscant. id tamen non est perpetuum.* 4. 400
Calamitates, quae iustis post conversionem immittuntur, ad offensam aliquo modo compensandam, referuntur. 4. 328. 332. 372. 393. 399. Et 401

C A L I X.

Vide & Sanguis Christi.

- CALIX à Domino benedictus, Et consecratus in cena.* 3. 66.
 Et 99
Calicis nomine intelligitur quod in vase continetur. 3. 81. 96
Calix sanguinis significatur in illis verbis, Hic calix, Et c. 3. 68. 69
Calix Eucharistia figuratus in Testamento Veteri in variis sacrificiis

crificiū.

3. 458. Vide etiam 3. 214

Calix signum est pretij, quo peccata remissa sunt, & spiritalis potus, quo anima nostra reficiuntur.

3. 575

Calix Eucharisticus Apostolis propinatus.

3. 454

Calix unus & idem, Apostolis à Christo traditus, ut ex eo biberent omnes.

3. 501. 554. 558. 569. isq; datus post cœnam.

3. 572

Calix. in hoc verbo tropus est, sed tropus est clarissimè explicatus, immò & tropus tam vsitatus, & vulgaris, ut non minus apertus sit, quam voces ipsæ propria

3. 94

Calix, communis dicitur, quia pro omnibus offertur Deo.

3. 561

Calix non debet dari, vel sumi necessariò ab omnibus, sed ab iis tantum, qui Sacramentum conficiunt.

3. 557. 558. 560

Calix unus, non multi, omnibus illis olim distribuebatur, qui in primitiua Ecclesia sumebant Eucharistiam sub specie vini.

3. 562. 568

Calix si daretur laicis, posset tolli panis: utrumq; autem tolli non potest.

3. 575

Calicis etiam potus dabatur olim laicis, quando pauci erant Christiani; sed hoc exemplum est, non preceptum.

3. 549.

562. 564

Calicis sumptio, cunctis sacerdotibus conuenit.

3. 569

Calicem offerri solere presentibus post expleta solennia, dixit Cyprianus.

3. 572

Calicum duorum meminit Lucas, unus ante consecrationem panis, alterius post consecrationem panis,

3. 97

Calices multos simul consecrare, nunquam fuit in vsu.

3. 547

In calice quomodo sit totus Christus.

3. 515.

& seq. Vide & Corpus Christi, initio. Vide etiam 3. 573

Quod re ipsa est in calice, videlicet solus sanguis Christi (non tamen à corpore, & anima, & diuinitate separatus) id offertur in sacrificio Missæ.

3. 461

In Calice à Domino consecrato fuit sanguis ante sumptionem, vel distributionem.

3. 404. 405

In sacro calice representamus Christi sanguinem ut effusum ex latere Christi.

3. 215. 230. 405. 549

Quia ex latere Christi exiit sanguis, & aqua, idcirco in calice vinum aqua temperandum est.

3. 457. 459

In calice vinum esse aqua temperandum probatur.

3. 453

Errores hæreticorum habentur. 3. 451. ad eorum argumenta,

- Et mendacia respondetur.* 3. 485. *Vide etiam* 3. 564
Reprehenduntur quidam sacerdotes, qui ex ignorantia in
calice Dominico solam aquam ponebant. 3. 421
In calice Christum posuisse vinum, licet expresse Evangelista
non dixerint: non tamen est dubitandum illo modo, quin
posuerit. 3. 706
In calice cæna Domini fundebatur sanguis Domini, id est, of-
ferebatur, Et libabatur Deo in representationem effusionis
futura in cruce. 3. 666. 667
A Calice abstinebant Manichæi, non propter eandem caus-
am propter quam etiam laici nunc abstinent. 3. 540. 567.
Et 568
Duo calices sanguinis in eodem altari existentes non sunt
duo Sacramenta, sicut nec dua species simul sumpta, vel dua
particula consecrata simul iuncta. 3. 526
Calix vini in Missa cur dicatur salutaris. 3. 815
CALICES sacri. Vide infra & Vasa sacra. 3. 793
Calicis magnitudo ea debuit esse, ut posset à sacerdote eleuari,
Et à Diacono huc atq; illuc deferri. 3. 547
In paruo calice sanguis Domini antiquitus etiam consecra-
batur, Et ex paruo calice, effundebatur modicum sangui-
nis Domini, in magnum calicem vino, Et aqua plenum, pro
communione populi. Et hoc modo dicebatur populus de ca-
lice bibere. 3. 547

CANON MISSÆ.

De canone Missæ. 3. 817. *Vide quæ dicuntur infra in & Missa*
in fine, ubi de caeremoniis.

CANONISTÆ.

CANONISTIS non ea fides adhiberi debet in iis, quæ per-
tinent ad ius diuinum, qualia sunt Sacramenta; quæ ad-
hibetur Theologis. 5. 96. *Et aliquando etiam canonista er-*
rant. 5. 116

CANTVS.

CANTVS in Missa probatur, Christus enim hymnum cecinit
in vltima cæna. 3. 803

CAPHARNAITÆ.

CAPHARNAITARVM dubitatio de carne Christi. 3. 45.
 120. 157. 176. 177 *Et* 236

CAPVT.

C A P V T.

CAPITIS inclinatio, & genuum incurvatio. 3. 801

C A R O.

CARO est radix, & quasi parens omnium haresum. 3. 121

Caro dici non potest substantia, sine quantitate, & complexione quadam accidentium. 3. 287

Carnis nomen, quomodo accipiat in Scriptura. 3. 120

Carnis nomine vocatur aliquando humana, & carnalis cogitatio. 3. 119. 120

Carnis afflictiones Deo gratae sunt. 4. 345. 346. affligitur caro laboribus, & arumnis. 4. 358

Carnem humanam in propria specie manducare horror est. & quare. 3. 374

Carnium humanarum māducatio in sacris, obiciebatur olim pro crimine Christianis. 3. 137

C A R O C H R I S T I.

Vide & Corpus Christi.

CARO Christi sumitur in Eucharistia Sacramento in memoriam passionis, & mortis Domini. 3. 51

Caro Christi spiritualiter reficit. 3. 107

Caro Christi corporaliter, realiter, & proprie sumitur in Eucharistia, in eaq; verè continetur. 3. 100. 101. & seq. 133. 134. 178. 179. & seq.

Caro Christi ita sumitur, ut indivisibiliter sumatur tota. 3. 176

Caro Christi sumitur sine ulla eius detrimento. 3. 198

Caro Christi per illas species panis, non assatur, neque coquitur. 3. 374

Caro Christi vocatur rectissimè alimonia spiritualis, quia datur in cibum spiritus, non corporis, & distribuitur spiritualiter, non corporaliter, quia non dividitur in panes, sed tota simul. 3. 176

Caro Christi dicitur panis, & panis caro Christi, & quare. 3. 38. 39. 40. 48. & 170. Vide infra & Panis.

Caro Christi, dicitur panis consecratus, quia talis est per substantiam; dicitur panis, quia talis est per effectum. 3. 169

Caro Christi, quia verè nobis in Sacramento communicatur, & unitur, dicimur nos vivere propter Christum secundum

- carnem.* 3. 181. dicimur etiam Unum esse cum Christo naturaliter. 3. 182. 183. similiter dicimur post communionem, Christophori, hoc est, Christum ferentes. 3. 184. § 517
- Caro Christi non sola charitate, sed re ipsa nobis commiscetur per Sacramentum Eucharistia.* 3. 209
- Caro Christi in Eucharistia, est eadem cum carne Christi, quæ fuit in cruce, quoad substantiam, & solum quoad accidentia distinguitur ab illa.* 3. 219. 236. 256
- Caro Christi duobus modis potest sensualiter videri, & tangi mediantibus speciebus panis.* 3. 388
- Caro Christi non debet tangi, nisi ab hominibus puris.* 3. 124
- Caro Christi dicitur Victimæ.* 3. 229
- Caro Christi adoratur.* 3. 188. 228. 229
- Caro Christi quomodo dicatur terra ab Ambrosio.* 3. 188. Vide quæ dicuntur. 3. 219
- Carnis Christi præsentia, vocatur ab Augustino præsentia visibilis Christi.* 3. 116
- Carnis Christi nomine, prorsus mysticè, & figuratè, intelligitur aliquando Verbum Dei, seu sermo Divinus.* 3. 156. 157
- Carnem suam promisit Christus sumendam in Sacramento, quod promissum implevit in Ultima cæna.* 3. 40
- Carnem Christi veram esse in Eucharistia rectissimè probatur, quia Christus, qui dixit carnem suam esse cibum nostrum, Deus est.* 3. 180
- Carnem Christi veram; fide manducare, est, credere Christum habere veram carnem, & in ea verè esse mortuum pro nobis.* 3. 180. Vide etiam 3. 168
- Carnem Christi manducari tropicè, dixit S. Augustinus; non ratione substantia ipsius rei; sed quoad modum sumendi carnem Christi; nam modus ordinarius sumendi carnem, est, ut ea visibiliter secetur in partes, & cocta sumatur, &c. Christi autem caro sumitur integra sine sui lesione.* 3. 51
- Carnem Christi diuinitati unitam, negare nihil prodesse, summa impietas est, cum totam nostram salutem illi B. Paulus tribuat.* 3. 119
- Carnem veram Christum habuisse, probatur ex mysterio Eucharistia.* 3. 248

Carnem suam voluit nobis Christus in terris relinquere. 3. 210
Carne sua animos nostros alit Christus. 3. 207. 256. Vide qua
dicuntur de nutritione in & Corpus Christi, & & Nutritio.

C A T E C H E S I S.

CATECHESIS puerorum, qui in infantia baptizantur, esse
Sacramentum Confirmationis, falsò dixit Calvinus. 2. 167

C A T E C H V M E N I.

CATECHUMENI debent primùm fieri, qui Christiani esse
Volunt. 1. 204

Catechumeni comparantur embrionibus. 4. 190

Catechumeni instruuntur de iis rebus qua fiunt tempore ba-
ptismi. 1. 300

Catechumeni cum qua fide dicuntur fideles à Patribus. 2. 76

Catechumeni ante remissionem peccatorum, nō servant omnia
mandata; Vel si ea servant, nō carent remissione peccato-
rum. 4. 188. Vide etiam 4. 185

Catechumeni si Christum super omnia diligant, iam apud
Deum remissionem consequuntur; si autem per inchoatam
dilectionem disponuntur ad gratiam, non habent adhuc re-
missionem peccatorum. 4. 189

Catechumeni dum diligere incipiunt, vivere incipiunt, perfe-
ctè & victuri, quando perfectè diligunt. 4. 189

Catechumeni auxilium Dei habent, quo possint vitare singula
peccata; non tamè omnia simul vitabunt, nisi postea quam
gratiam iustificationis fuerint adepti. 4. 191

Catechumeni ante remissionem peccatorum, servant aliquid
legis secundum substantiam operis, & faciunt opera bona;
sed non meritoria vitæ æternæ. 4. 193

Catechumeni, qui negligunt ad baptismum accedere, quan-
tumvis proficiant, nunquam sunt verè iustificati, cum nec
in re, nec in voto baptismum habeant, nec vera charitate
flagrent. 4. 195

Catechumeni diuina charitate flagrant, non carent remis-
sione peccatorum. 4. 195

Catechumeni in articulo mortis per veram contritionem, cum
desiderio baptismi suscipiendi, iustificari, & saluari possunt,
si non habeant, qui eos baptizent. 4. 186. Si verò contemnant
baptismum suscipere, damnantur, etiamsi potuerint ante
contemptum habere remissionem peccatorum. 4. 195

- Catechumeni signo crucis signantur.* 3. 194
- Catechumeni sine charitate, interdum optimè profitentur fide.* 5. 49
- Catechumeni arcebantur in liturgiis Græcorum, post illa Verba Diaconi: Sancta sanctis.* 3. 501
- Catechumenorum Missa, quæ erat.* 3. 590. 745. & 805
- Catechumenorum duo genera Auditorum, seu audientium, & Competentium seu electorum.* 2. 131. 4. 123
- Catechumenorum, & fidelium distinctio.* 2. 53
- Catechumenis Eucharistiam, nec sumere, nec videre licebat ante baptismum.* 3. 229. 417. & 551. post baptismum verò statim admittebantur ad communionem. 3. 504. Vide 1. 295. & 300. 2. 58. 157. 159. & 170. 3. 503. 504
- Catechumenis panis quidam sanctificatus dabatur loco Eucharistie, qui panis dici poterat corpus Domini symbolicum, qui representabat Eucharistiam.* 2. 135. 3. 159. & 229
- Hic panis sanctificatus, qui dabatur catechumenis loco Eucharistie, vocatur ab Augustino Sacramentum. idem tamen admonuit eum panem non fuisse corpus Christi.* 5. 74
- Catechumenis, & penitentibus, fides & eleemosyna sine charitate non profunt ad vitam æternam: absolutè tamen aliquam utilitatem adferunt.* 4. 190
- Cæremonia quæ fiunt Catechumenis ante baptismum, in baptismo, & post baptismum, vide supra in & Baptismus, & de cæremoniis.*
- Pro catechumenis sacrificium Missæ offerri potest.* 3. 745
- Gratia, et charitas, quæ interdum in Catechumenis reperitur, ex voto baptismi procedit.* 2. 102

CATHOLICI.

- CATHOLICI distinguuntur ab hæreticis, cæremoniis.* 1. 320.
- Vide 2. 229. & 230*
- Abstinencia à carnibus feria VI. est optimum signum distinguens Catholicos ab hæreticis.* 1. 320

CAVSSA.

- CAVSSAE intrinseca Sacramentorum, videlicet res, & materia, & Verba, & forma.* 1. à pag. 81. & seq. ad 115
- Causa extrinseca Sacramentorum, & finales.* 1. pag. 115. & seq.
- Efficiens.* 1. 122. & Ministerialis. 1. 125
- Causa infallibilis gratia est Sacramentum.* 1. 130. Vide & Sacramentum. & de efficientia.

Causa

Causa moralis, & causa physica gratia qua fit. I. 168. 171. *Vi-*
de praesertim I. 219. & seq.

Causa est prior effectui, & proinde ab eo non pender. 3. 300. 309

C E R E V S.

CEREVS accensus datur baptizato in signum fidei, & gratia
accepta. 2. 139

Cereorum accensio ad quod genus caeremoniarum reuocetur. I.
308. *Vide etiam* I. 311. & 322

De cereis, quibus in Missa ad Euangelium, & ad oblationem
corporis Domini, utimur. 3. 794. 795

De cereis fuerunt etiam dissensiones in Ecclesia. I. 318

C E R T I T V D O.

CERTITUDO infallibilis de sua salute, vel iustificatione, non
conuenit huic statui. I. 160. 4. 37

Certiundo moralis tantum, remissionis peccatorum in nobis ex
Sacramentis gignitur. I. 203. *Vide praesertim* 4. pag. 10. 11.
27. & 30. & infra V. *Peccatorum remissio.*

C H A R A C T E R.

De CHARACTERE quid sentiant haeretici. I. 257. 3. 57

Signum aliquod spirituale anima imprimitur, in quibusdam
Sacramentis, quod character appellatur. I. 259

Character non datur ad operandum simpliciter. 5. 49

Character non est relatio, sed absoluta qualitas. I. 260

Character tria habet officia, aptum facere ad cultum diuinum,
configurare Christo, & distinguere ab aliis. I. 261

Character sacramentalis in sola anima est tanquam in subie-
cto. I. 262

Character indelebilis est. I. 262

Characterem imprimunt tria solum Sacramenta, Baptismus
Confirmatio, & Ordo. I. 262

Characterem in anima, nec Circumcisio, nec ullum Sacramen-
tum Veteris legis imprimebat. I. 263

Nullus in Christo character fuit creatus. I. 263

Probatur character. I. 264. & seq.

Character est potestas quadam spiritualis, & supernaturalis
partim actiua, partim passiua, qua potentia non videtur
physica, sed moralis. I. 261

Character dicitur Sacramentum, & res Sacramenti. I. 262. &
271. *significat formam, seu figuram.* I. 260

Chara-

- Character non habet contraria, & est in subiecto incorruptibili.* 1. 262.
est quadam participatio sacerdotij Christi. 1. 263.
est effectus secundarius aliquorum Sacramentorum. 1. 264
- Character non potest videri, & cognosci in se, sed in sua causa.* 5. 269
- Character dicitur qualitas, qua homines fiunt apti ad officia quorundam Sacramentorum, danda, vel recipienda.* 1. 270
- Character est effectus aliquis sacramentalis, qui non est gratia, nec ipsa actio exterior, sed aliquid aliud permanens in anima.* 1. 143. 268. & 270
- Character est vera causa discriminis, cur aliqua Sacramenta repetantur, aliqua vero non.* 1. 270
- Character non est physica aliqua potentia, qua physicè aliquid operetur, sed signum diuini cuiusdam pacti, quo Deus concurrat ad effectum sacramentalem producendum in eo, qui habet characterem.* 2. 195
- Character Episcopalis, siue sit alius à Presbyterali, siue idem extensior & maior, est potestas absoluta, & perfecta, & independens, conferendi Sacramenta Confirmationis, & Ordinis.* 2. 194
- Character Presbyteralis est quidem potestas absoluta, perfecta, & independens, quoad Sacramentum Baptismi, & Eucharistia; est autem potestas, inchoata, imperfecta, & dependens à voluntate superioris, quoad Sacramentum Confirmationis.* 2. 194
- Character distinguuntur Christiani, ab iis qui non habent.* 1. 262
- Character Confirmationis, adscribimur in Christi militiam, sicut per baptismum in Christi familiam.* 2. 189
- Ex characterem probatur Confirmationem esse initerabilem, & supra notauimus de baptismo.* 2. 189

CHARITAS.

Vide & Conuersio in Deum. & & Dilectio.

- CHARITAS per ignem, & oleum significata.* 2. 174
- Charitas precipitur.* 1. 289
- Charitas in voluntate.* 1. 262
- Charitas vera non est, qua amorem iustitie, sine peccati odia gignat in eo, qui sibi peccati lethalis conscius sit.* 4. 155
- Charitas vera sufficit ad salutem, & iustificationem: quia tamen*

men Vera charitas, sine Vera contritione in eo, qui peccati mortalis conscientiam habet, nullo modo existere potest. 4.

162

Charitas sola sufficere dicitur ad salutem, quia nunquam est sola, sed chorum aliarum virtutum, partim sequitur, partim praecedit. 4. 162

Charitas poenitentiam requirit, & efficit. 4. 162. 184

Charitas facit amicos Dei, vel potius ipsa est amicitia hominis cum Deo. 4. 185

Charitas efficit filios Dei, ac dividit filios Dei à filiis diaboli. 4. 184

Charitas appellatur ab Augustino, bona voluntas, non quaecunque; sed illa, quae datur nobis per spiritum adoptionis, & quae diffunditur in cordibus nostris per spiritum inhabitantem, & quae sola perducit ad vitam aeternam. 4. 192

Charitas non est quodlibet initium cupiditatis boni, sed ipsa, perfecta boni cupiditas. 4. 193

Charitas Petri, in negatione Christi, quomodo sopita, & non extincta fuisse dicatur. 4. 194

Charitas Vera sine Sacramento, vel in re, vel in voto, esse non potest. 4. 197. & 317.

Charitas, non est necesse, ut praecedat saltem tempore ipsum Martyrium. 2. 35. Vide 2. 32

Charitas mutua est signum ad distinguendum populum Dei ab aliis populis. 1. 63

Charitatis donum, nomine Spiritus sancti intelligitur. 1. 149

Charitatis initium, distinguitur ab ipsa charitate, & Verumque est ex Deo. 4. 193. 194

Charitatis operibus redimitur ea poena, quam pro culpa debemus. 4. 358

Charitati magis incumbendum est, quam scientia. 4. 191

Charitatem cum peccato, siue reatu mortis aeternae simul habitare non posse, & Scriptura, & Patres docent. 4. 183. 184. & 192

Charitatem habens, legem implet, & rectè vivit. 4. 185

A charitate perfecta, per quam servantur mandata, & quae cum reatu peccati mortalis esse non potest, distinguitur amor imperfectus, quem habent homines ante remissionem peccatorum. 4. 192

Ad charitatem confectandam hortatio. 3. 134
Cum

Cum Vera charitate, habet homo adhuc debitum mortis aeternae, quando non suscepit actu Sacramentum, quia non implevit pactum, & votum, in quo sunt ei remissa peccata, & si ex negligentia pactum illud non impleat, damnabitur, non quia non habuerit ante remissionem peccatorum, sed quia pactum non servauit. 4. 197

Quod non sit ex charitate, non est quidem meritorium vitae aeternae, tamen verum, sincerum, atq; utile esse potest. 4. 222

Per charitatem impletur, si quid diuina legis impletur. 4. 193

Per fidem, & charitatem Deus in nobis habitat. 2. 75

Sine charitate nullum mandatum seruare possumus, nisi secundum substantiam operis. 4. 193

Sine charitate nullum bonum opus imputatur meritorium vitae aeternae. 4. 193

CHRISMA.

Vide & Confirmatio.

CHRISMA confertur cum Baptismo. 2. 155. cum Eucharistia. 2. 158. & cum Pœnitentia. 2. 161

Chrisma ex Usu Ecclesia non significat simplex oleum, sed Unguentum confectum ex pluribus rebus. 2. 173

Chrisma siue Unctio est materia Confirmationis. 2. 171. 174. 177. Vide & Materia Confirmationis.

Chrisma ut est materia Sacramenti Confirmationis, debet habere oleum admixto balsamo, 2. 172

Similiter debet esse benedictum & consecratum. 2. 174. 175. 176

Vtrum autem requiratur balsamum necessitate Sacramenti, an solum necessitate praecepti, sunt duae opiniones, & neutra est de fide, vel contra fidem. 2. 183

Chrisma non est loco impositionis manuum Apostolorum, quae Apostoli non uterentur Chrismate, & nos non utamur manuum impositione. 2. 182

Chrisma post consecrationem non est nudum Unguentum, sed Chrisma Christi. 3. 185

Chrisma iam consecratum salutatur ab Episcopo, & Presbyteris. 2. 199

Chrisma semel collatum repeti non potest, & hoc propter characterem. 2. 189

Chrisma appellatur oleum salutis, ut est instrumentum applicandae gratiae Christi. 2. 188

Chrisma prohibetur deferri à Clericis iunioribus. 2. 175

Chrisma

Chrisma non est institutum à Syluestro Papa, solum enim Syluester praecepit, ut Presbyteri tangerent Verticem baptizati Chrismate. 2. 178

Chrisma institutum à Christo. idq̃, habemus ex traditione non scripta, & certissima, & cui fides habenda est, ut ipsi Verbo scripto. 2. 163. 171. 183. *Vide* 1. 312. *Vide etiam Patres qui fuerunt circa tempora Apostolorum.* 2. 144. 155. 157. 159. 176

Chrisma singulis annis renouandum. 2. 175

Chrisma Sacramentum sacrosanctum est. 1. 312

Chrisma Unctio in Vertice baptizati ad crucis signam. 2. 139. *Vide etiam* 136. & 154. 177

Chrismate praecipue frons inungitur, & nisi in fronte adhibeatur Sacramentum nullum est. 2. 184. 185. *Vide & Frons.*

Chrisma Unctio, & signatio, cum manu fiat, rectissime manus impositio dici potest. 2. 154. *& Manus Impositio.*

Chrisma Unctionem, & manus impositionem idem esse, & utrunque significari, licet alterum tantum exprimatur. 2. 179. 180. 181

Chrisma effectus explicatur per similitudinem Unctionis Athletarum. 3. 178

Chrisma consecrationem, esse quandam speciem magia, & incantationis, est blasphemia horribilis haeticorum, quos tota Vetus Ecclesia conculcat. 1. 106. 107. 2. 174. 175. 176. 184. 196. 197

Chrisma usus non pertinet ad elementa huius mundi, & ad Iudaicas caeremonias. 2. 178

Quemadmodum Christus primò baptismum accepit, Secundo descendit in eum columba, Tertiò excepit eum tentatio, ita & nobiscum fit, qui primò baptizamur, deinde per Chrisma recipimus Spiritum sanctum, & sic tandem ad praelium descendimus cum Diabolo. 2. 158

Miracula facta in confirmationem Chrisma. 2. 161

Ceremonia qua fiunt in consecratione, & collatione Chrisma. 2. 196. 197

CHRISTIANI.

CHRISTIANI vocantur pisciculi, quòd nascuntur ex aquis. 1. 188

Christiani non nascuntur, sed fiunt. 2. 10

Christiani primum in duos quasi ordines seceabantur, in fideles &

- Et catechumenos; Et fideles diuidebantur in clericos, laicos,
 Et penitentes. 4. 123
 Christiani meritis dimiserunt circumcisionem, sabbatha, Et si-
 milia, quod res carnales, Et corporales essent. 1. 238
 Christiani retinent omnia genera honoris, Et cultus, quibus
 hebraei Deum colebant. 3. 699. Et 700
 Christiani qui esse volunt, debent primum fieri catechumeni.
 1. 204
 Christiani non accipiunt in baptismo potestatem omnia Sacra-
 menta administrandi, neque omnes aequi sunt sacerdotes.
 1. 131. 132. 3. 487. Et item seq. 654. Et 655. Vide haeresim Lu-
 theri. 1. 126. eius argumenta solvuntur. 1. 133. Et seq.
 Christiani omnes pii, quomodo dici possint spirituales sacerdo-
 tes. 1. 135. 3. 491
 Christiani per Dei gratiam plus possunt facere, quam Deus
 precipiat. 4. 378
 Christiani in baptismo debent nomina imponere filiis, Et no-
 mina Sanctorum, non autem Gentilium. 2. 136. Et 137
 Christiani sine Sacramento Confirmationis perfecti esse non
 possunt. 2. 154. Et 158
 Christiani proprie denominantur à chrismate. 2. 158. 176
 Christiani sunt etiam ij, qui mali sunt; modò baptismum per-
 ceperint, Et Christi fidem profiteantur. 2. 62
 Christiani in quibus ridebantur à Iudais, Et Paganis. 3. 327
 Christiani multi in exordio Ecclesie seruabant legalia Aposto-
 lis permittentibus. 3. 539
 Christiani, in quo succedant Apostolis. 1. 2. 192
 Christiani debent seruare Unitatem spiritus in vinculo pacis.
 2. 125
 Christiani olim nunquam congregabantur, nisi ob finem ora-
 tionis. 3. 810
 Christiani olim domi communicare soliti erant sub vna specie,
 videlicet panis, quam speciem accipiebant in manus suae, et
 domum deferrent, in publica caena administratione; ubi spe-
 ciem vini tantum sumebant. 3. 542. 543
 Christiani olim cauebant ne ulli Ethnici interessent nostris
 sacris. 3. 689
 Christiani non iudicant de infidelibus, sed de fidelibus tan-
 tum. 4. 56
 Christianorum filij non nascuntur liberi à reatu peccati origi-
 nalis,

nalis, atq; adeò sancti; neq; possunt saluari sine baptismo. 2. 16. 18. 19. argumenta hæreticorum solvuntur. 2. 20. 21. 22.

§ 24

Christianorum, & Iudæorum esca (apud Augustinum) eadem erat, non quoad rem ipsam, sed quoad significationem. 3. 127

Christianorum peccata omnia, esse peccata in Spiritum sanctum, est hæresis Origenis, qua refellitur. 2. 204

Christianis, quidam hæretici obtrudebant caeremonias partim Iudaicas, partim Ethnicas. 1. 326

Christianis tria crimina falsò fuerunt olim obiecta. 3. 137. Vide etiam 1. 298

Christianis rectissimè prohibentur quadam coniugia. 5. 273

Christianos non esse ita debitores legis diuina, & ab eius obedientia pendeat eorum salus; sed solum obligari ad fidem, in qua sit constituta libertas Euangelica, est hæresis Lutheri. 2. 89. 90. confutatur. 2. 92

CHRISTVS.

Vide qua in hoc eodem indice de Christo dicuntur, Verbo Corpus Christi, Verbo Crux, Filius Dei, Immolatio, Manducatio, Meritum, Mors, Oblatio, Passio, Propositio, Redemptio, Resurrectio, Sacerdotium, Sacrificium, Sanguis, Satisfactio, & Testamentum:

CHRISTVS dicitur sponsus Ecclesia. 1. 286

Sacerdos, Magister, & Pastor noster. 3. 708

Altare cæleste. 3. 841. Agnus & Leo. 3. 61. § 62. Panis. 3. 52.

Vide etiam in Verbo Panis. Vitis. 3. 63. § 598. § Petra. 1. 254. 3. 33. 62. § 90

Christus est vna persona diuina in duabus naturis subsistens. 3. 516

Christus Verus Deus est, & homo. contra Manichæos. 3. 234. 280. § 516. cuiusq; humanitas non est confusa cum diuinitate. 3. 279. 280

Christus ex Eucharistia probatur Creator, & filius Creatoris. 3. 141. 142

Christus assumpsit veram carnem, contra Marcionem, & Valentinianum. 3. 139

Christus habuit corpus verum, & solidum, non autem phantasticum. idq; experimento sensuum probatur contra Manichæum. 3. 389. 390

Christus caput nostrum, per gratiam Unionis hypostatica. 2.

128

Christus est auctor immediatus omnium Sacramentorum nostra legis, atque ab illis alligatus non erat. 1. 223. 224. 4. 311.

§ 313

Christus, quia Sacramentis alligatus non erat, poterat Apostolis dare effectum Sacramenti sine Sacramento, id est, ordinare illos Presbyteros, & Episcopos sine manus impositione, sicut eosdem Apostolos, sine Sacramento confirmavit.

§ 37

Christus absoluit Paralyticum, & Pœccatricem, absq; Confessione suorum peccatorum; idq; fecit non verbo sacramentali, sed propria, ac singulari sua potestate. 4. 70

Christus propria Vocis ministerio homines iustificabat absque Confessione Pœnitentium; idq; ante institutionem Sacramenti Confessionis. 4. 311. *neque satisfactionem exigebat, sed omnem culpam, & pœnam remittebat.* 4. 373. §

402

Christus per non sacerdotes poterat quidem Sacramenta conferre; tamen non est probabile eum hoc fecisse; nec legimus id unquam factum in Sacramentis magis necessariis.

§. pag. 7

Christus instituit Verba Sacramentorum. 1. 83. 91. § 106

Christus ut homo est causa instrumentalis in Sacramentis, sed instrumenti coniuncti. 1. 123

Christus Baptismum instituit, quando ipse in Iordane à Ioanne baptizatus est, & tunc dedit aquis vim sanctificandi. 2. 25. 27. 116. § 127. *Vide supra & Baptismus, ubi de necessitate, & institutione.*

Christus cur baptizari voluerit baptismo Ioannis. 1. 202. 2. 27. 116. 126 127. § 128. *Vide qua diximus in & Baptismus, ubi de differentia baptismi Christi, & Ioannis. Vide etiam ubi de effectibus baptismi.*

Christus baptizatus est anno 30. ætatis sue. 2. 61

Christus primò baptismum accepit, deinde descendit in eum columba, tertio excepit eum tentatio. 2. 158

Christus baptizavit beatissimam Virginem, & S. Petrum, an etiam baptizaverit aliquos infantes. 2. 56

Christus non baptizabat ordinariè per se, sed per discipulos. 1. 145. 181. 202. 2. 26. § 56

Christus

- Christus, & Ecclesia semper filios spirituales per Baptismum
gignunt, per Eucharistiam nutriunt, & per Confirmationem
roborant.* 2. 21. §. 78
- Christus per suos Ministros concionatur, baptizat, absoluit, li-
gat, sacrificium offert, & causas cognoscit lepra spiritualis.*
4. 244. Vide qua diximus de Ministro Baptismi.
- Christus figuras implet.* 3. 153. 154. 155. 156
- Christus non semel fuit antitypon, id est, typus, & figura sui i-
psius.* 3. 161. 196. 231. & 235
- Christus homo licet sit in cælo: tamen extra cælum etiam esse
potest, & ibi ipse voluerit.* 3. 109. 110
- Christus secundum præsentiam carnis, non ubique, nec semper
nobis adest: secundum diuinitatem autem, & ubique, & sem-
per.* 3. 243
- Christus secundum naturam humanam ascendit in cælum.* 3.
117. ibiq; assidue interpellat pro nobis. 3. 742
- Christus in cælo totus existit cum magnitudine, & omnibus
accidentibus, excepta relatione ad speciem panis, quam ha-
bet, & est in Eucharistia.* 3. 286
- Christus reliquit mundum, quoad conuersationem humanam,
qua absentia non repugnat, præsentia alterius generis.* 3.
122. 123. Vide etiam 3. 115
- Christus & appareat in terris, & & præsens sit in altari, non
deserit cælum, neq; descendit motu locali.* 3. 117
- Christus varie apparuit in terris.* 3. 270. & seq.
- Christus non semel inuisibilem se fecit.* 3. 299. & 302
- Christus ferebatur manibus suis, non in propria specie, sed in
aliena.* 3. 226. 227. 407. & 518
- Christus in Eucharistia existens, recte dici potest Dei datum,
& donum.* 3. 843
- Christus aliter est in Eucharistia, & aliter in aliis rebus, Deus.*
3. 582. Vide & Eucharistia.
- Christus in mensa dedit panem edendum, & militibus in cru-
ce, corpus vulnerandum.* 3. 168. 169
- Christus Dominus ex communi sententia Eucharistiam man-
ducauit, licet non exprimatur in Euangelio.* 3. 490. & 726.
Vide præterea qua dicuntur in Verbo Sacrificium, & ibi de ne-
cessitate consumptionis sacrificij.
- Christus docuit, & exemplo suo confirmavit communionem
sub vna specie, sufficere ad salutem.* 3. 537

- Christus per se, & propriè est adorandus in Eucharistia adoratione latria.* 3. 579
- Christus ubiq^{ue} adorari potest, & debet, & conuenit illi adoratio & Deus est. similiter in præsenti, & dum ambulabat adorabatur.* 3. 580
- Christus ambulauit super aquas.* 3. 300. & 302
- Christus misit Apostolos, & ipse à Patre missus fuerat.* 4. 313
- Christus instituit aliquas caremonias.* 1. 312
- Christus instruxit nos de Vero Dei cultu in generali.* 1. 326. 327
- Christus non consueuerat gratias agere, nisi cùm aliquod magnum, & mirabile facturum erat.* 3. 66. & in quibus actionibus legamus ipsum gratias egisse. *ibid.*
- Christus non consueuerat benedicere res insensibiles, nisi cùm in eis aliquid mirabile operaturus esset.* 3. 66
- Item nunquam benedixit aquam, panem autem benedixit.* *ibid.*
- Christus cùm aliquid mirabile faciebat, non semper eodem modo loquebatur.* 5. 85
- Christus consueuerat oculos in calum tollere cùm Patri gratias ageret.* 3. 484. & 721
- Christus fuit mediator per modum redemptionis.* 3. 692
- Christus est propitiator pro peccatis nostris.* 4. 388
- Christus repletus fuit spiritu timoris Domini; non secundum omnes species timoris, sed solum secundum speciem timoris filialis.* 4. 219
- Christus omnia fieri voluit secundum ordinem diuina prouidentia.* 3. 742
- Christus non omnino sustulit ea, quæ Deus in Veteri lege instituerat, nec cōtrarius erat Patri suo, aut sibi ipsi. sed aut perfecit, aut mutauit in meliora, & patet in præceptis, & Sacramentis.* 3. 699. Vide etiam 2. 28
- Christus immutauit plurima Dei præcepta, quæ pro tempore data erant, quæq^{ue} statui Synagoga, tantum conueniebant.* 5. 187
- Christus usq^{ue} ad mortem seruauit legem Moysi, & Pascha suo tempore legitime celebrauit.* 3. 433. & seq. Vide etiam 6. Pascha.
- Christus multa per se non præcepit, quæ postea per Apostolos eorumq^{ue} successores præcepit.* 3. 422. 424. & 800. item in multis rebus generatim præscripsit quid agi vellet, determinationem

- tionem autem, quoad tempus, locum, modum, & cetera similia, Ecclesia potestati reliquit.* 4. 374
- Christus tulit leges de Sacramentis ceteris, ita & de Matrimonio, & reliquit Ecclesia potestatem statuendi multa alia circa Sacramenta omnia.* 5. 273
- Christus non tulit quidem politicas leges; sed potuit tamen ferre si voluisset.* 5. 273
- Christus promisit consortium regni, & gloria.* 3. 122
- Christus à Pharisaïs tentatus, num liceret uxorem dimittere.* 5. 159. & 171
- Christus aliter per linguam, & Voces scriptas, aliter per Sacramentum corporis & sanguinis significatur.* 3. 222
- Christi quadam figura in altari.* 3. 199
- Christi natiuitas de Utero Matris clauso.* 3. 292. 293. 294. 295
- Christi ingressus ad discipulos ianuis clausis.* 3. 291. 292. 293. 299. 300. 302. Vide si placet 3. 277. 278. 279. 295. 296
- Christi Sacramentum instituentis in pane, & vino, figura fuit Melchisedech.* 3. 612. Vide & Melchisedech.
- Christi excellentia supra sacerdotium Aaronicum.* 3. 623. 624. Vide & Aaron, & & Sacerdotium.
- Christi obsequium à Maria Magdalena illi factū, & nostrum obsequium in Eucharistia, quale sit.* 3. 115
- Christi praesentia visibilis, & inuisibilis.* 3. 114 115
- Christi humanitas existit in Verbo, & non habet propriam subsistentiam.* 3. 305
- Christi innocentia, & puritas significat a per columbam.* 2. 116. 127. Vide etiam 2. 158
- Christi Unio cum Ecclesia significatur in mysterio Eucharistia.* 3. 457. item in Sacramento Matrimonij. 5. 66. 67. 68. 69. 76. 77. Vide & Matrimonium.
- Christi membra nos sumus, quia per Eucharistiam ipsum Dei filium suscipimus.* 3. 241
- Christi aspectus peperit contritionem Petro.* 4. 140
- Christi nomine facere aliquid, est Christi auctoritate facere.* 1. 92
- Christi multa mysteria, & actiones, licet non absolute essent necessaria: tamen non frustra facta sunt.* 3. 322
- Christi paupertas, & sinceritas significatur per azyma.* 3. 449
- Christo an sit gloria, esse in Eucharistia.* 3. 122
- Christum venturum significabant Sacramenta vetera.* 1. 241.

- Vide si placet* 1. 233. 235. 236
- Christum putat inè natum, passum, mortuum, & resurrexisse, qui nam hæretici dixerint.* 3. 133
- Christum negare si tormentorum, an sit peccatum in Spiritum sanctum.* 4. 207
- Christum perfectè, vel imperfectè diligentes.* 4. 189
- Christum induunt infantes per baptismum.* 2. 61
- A Christo manavit gratia omnium Sanctorum.* 2. 116
- A Christo curati, agnoscebant Christi virtutem.* 1. 213
- In Christo duas naturas esse probatur ex Sacramento Eucharistia. 3. 245. & coniunctio duarum naturarum in Christo, in qua re significetur.* 3. 458
- In Christo nullus character fuit creatus.* 1. 263
- In Christo posita sunt iniquitates nostra, & in ipso expiarentur.* 4. 388
- In Christo nos sumus naturaliter, quia naturam nostram sibi Deus uniuir. 3. 181. & quia per Eucharistia participationem unitur nobis caro Christi.* 3. 182
- Pseudo Christi cauendi. eorumq; proprietates.* 3. 112

CHRYSOStOMVS.

- CHRYSOStOMVS multa dicit per excessum, & amplificandi gratia.* 3. 774
- Idem docuit nullam fuisse differentiam inter baptismum discipulorum Christi, & Ioannis, quam opinionem non sequuntur communiter Theologi.* 2. 25
- ChrysoStomi duo loca difficiliora, qua videtur dicere, Christum comedisse suum Pascha pridie, quam illud comederent Iudæi, & praueniisse unum diem in cæna manducanda, exponuntur.* 3. 444. 445
- Item alia loca eiusdem, qua contra Eucharistia Sacramentum adferunt hæretici, solvuntur.* 3. 214
- ChrysoStomi non sunt Commentaria in Psalmum 22. 3. 216. neque opus homiliarum imperfectum (quod multis erroribus scatet.)* 3. 216. 217
- Idem nusquam scripsit epistolam ad Casarium.* 3. 216

CIBVS.

- CIBVS corrumpitur quidem, sed non annihilatur.* 3. 386
- Cibus conuertitur in hominem per nutritionem.* 3. 386
- Cibus licet profit ad opera corporis: non tamen ad opera spiritus.* 3. 799
- Cibus*

Cibus & potus spiritualis ad eandem rationem pertinent. 3.

523. 524. 526. 532. 563. & 565

Cibus & potus spiritualis est Eucharistia Sacramentum. 3. 458.

499. & 510

Cibi formam accepit Christus per consecrationem. 3. 726

Cibi proprietates. 3. 510

Cibi corruptio in stomacho, continet generationem, & corruptionem. 3. 385

Cibi qui sumuntur ad alendum corpus, ordinariè eum cursum tenent, quem Dominus describit, nimirum ut in secessum emittantur. 3. III. 112

De ciborum delectu fuerunt olim dissensiones in Ecclesia. 1. 318

CILICIVM.

CILICIÛ & sacci usus ad penitentiam, laudatur. 4. 344 355.
& seq. item 375

CINIS.

CINERVUM aspersio in prima die Quadragesimæ. 4. 124. Vide loca paulò antè notata de cilicio.

CIRCVMCISIO.

CIRCVMCISIO dicitur à S. Paulo ad iustificandum inutilis.
1. 231. item nihil valere, nihil esse, & per contemptum concisionem vocat, & nomine elementorum egenorum, & infirmorum illam intelligit. 1. 232

Item circumcisionem manufactam, quæ non expoliet nisi carnem, neq; sanctificet, nisi ad emundationem carnis. 1. 189. 233.

& 257. denique distinguit illam à nostris Sacramentis, & umbram à corpore. 1. 233. 235. & 236. 4. 146

Circumcisio dicitur à Patribus, data, non ut iustificaret, sed solum ut discernerentur Iudæi atq; adeò Abrahæ posteritas, ab aliis gentib; & ut cognoscibile perscueraret genus Abrahæ in hoc signo. 1. 237. 238. & 265

Item ab iisdem Patribus dicitur, nullo modo fuisse datâ à Deo in remedium peccati, aut habuisse annexam promissionem remissionis peccatorum, sed totam eius promissionem fuisse terrenam. Vide loca citata. & 1. 247. similiter locis cit. dicitur carnalis, & corporalis, tanquam elementum & adumbratio rei spiritualis, & umbra ac figura baptismi.

Circumcisio absolutè Sacramentum erat. 1. 46. & propriè non erat Sacramentum legis Mosaica, sed legis naturæ. 1. 229

- Circumcisio erat caremonia à Deo instituta ad initiandos homines illius temporis, & adiungendos populo Dei.* I. 46
- Circumcisio habuit annexam quandam promissionem, qua implebatur, etiamsi homines non crederent; non sic est de nostris Sacramentis.* I. 243
- Circumcisio erat signum commemoratiuum.* I. 75. *Vocabatur testamentum.* 3. 95
- Circumcisio semper, & omnibus fuit signū quoddā, non tamen omnibus, sed soli Abraha fuit sigillū iustitiæ fidei.* I. 74. *Vocatur aut sigillum iustitiæ fidei, quia obsignabat, & clandeabat iustitiā fidei, qua suo tēpore perficienda erat.* I. 73. 207. 239
- Circumcisio fuit figura baptismi.* I. 46. 189. 233. 238. 257. 263. 265. 2. 49. 4. 78. *item Confessionis.* 4. 268
- Circumcisio Iudaica fuit denudatio vniū pellicula, nostra autem per baptismum est expoliatio peccatorum omnium.* I. 133. *illa carnalis circumcisio opponitur spirituali Christianorum.* I. 233. 237. 238. 239. & 257
- Circumcisio, ex sententia S. Augustini, iustificabat ex opere operato.* I. 197. 221. 228. 240. 244. & seq.
- Circumcisio verò secundum S. Thom. & alios si sua non iustificabat, sed iustificabat quatenus fidei protestatio erat, & fidem applicabat.* I. 230
- Circumcisio non iustificabat ex opere operato.* I. 173. & præsertim 229. *probatur Scripturis.* I. 231. *Patribus.* 237. *rationibus in Scriptura fundatis, qua probant de omnibus Sacramentis Veteribus.* I. 241. *Soluuntur obiectiones.* I. 244. *Vide etiam 2. pag. 24. & 28*
- An verò iustificaret ex opere operantis.* I. 228. 234
- Circumcisio nullam vim habuit ex se, nisi ad præcidendam carnem.* I. 263
- Circumcisio quando vigeat fuit utilis, non quia iustificaret, sed quia circumcisi habebant legem Dei, & poterant facilius, quàm alij nosse Dei voluntatem.* I. 235. 236
- Vnde circumcisi quia habebant Dei legem, & oracula, in hoc præstabant gentibus incircumcisis.* I. 231
- Circumcisio nullam imprimebat characterem in anima.* I. 263. *sed tantum in carne.* I. 275. & hac de causa non repetebatur circumcisio I. 275
- Circumcisionis ritus præscribitur Gen. 17. & tamen ibi nulla habetur mentio verborum.* I. 82

Circumcisionis pactum cum Abrahamo. 1. 245. 246. *Institutio* & *promissio* terrena. 1. 247. & *pœna* tantum temporalis, qua dabatur circumcisi nolentibus. 1. 246. *eius figuram* implevit Christus, cum baptismum ei substituit. 3. 634. *eamq;* mutavit in aliud Sacramentum. 3. 699

Circumcisionem cur accepit Christus, qua non indigebat. 2. 126

Circumcisi an fuerint omnes innocentes antequam martyres efficerentur. 2. 28

In circumcisione imponebatur nomen parvulo. 2. 136

Per circumcisionem erant illi homines unum corpus. 2. 128

Post circumcisionem seruanda lex erat. 2. 91

C L A V E S.

CLAVES regni caelestis promissa Petro ante resurrectionem. 3. 47. 4. 233. & data post resurrectionem. *ibid.*

Claues datae sunt uniuerso ordini sacerdotali. 4. 297

Claues sacerdotibus datae, non tantum ad soluendum, sed etiam ad ligandum. 4. 338. 383

Clauium potestas iudicialis est, & propriè erga eos tantum exercetur, qui sunt in Ecclesia. 4. 56. & 234

Clauium metaphora intelligitur vera potestas ex auctoritate iudicialis, soluendi, & ligandi, communicata à Christo, Apostolis, eorumq; successoribus. 4. 52. 54. 234. 235

An vis sacramentalis in solis clauibus resideat. 4. 98

Clauium potestas extendit se etiam ad vinculum satisfactionis. 4. 383

Clauium potestatem non exerceri, nisi in predicatione Evangelij, falsum est. 2. 107

In clausum potestate continetur, ut sacerdos penitentibus opera quadam laboriosa prescribat. 4. 339. & 381

Sine istis clauibus non patet aditus ad cælum. 4. 234

C L E M E N S.

CLEMENS non fuit in ea opinione, ut existimaret non debere asseruari Sacramentum Eucharistia. 3. 421. immò contrarium docuit. 3. 422

Clementis Romani opera non ab omnibus recipiuntur. 3. 414. *Vide* 2. 168

C L E R I C I.

CLERICI, nomine Levitarum aliquando intelliguntur. 3. 651

Clerici, Episcopo in diebus solennibus sacrificanti, solēniter ministrantes, ad sumptionem Eucharistia tenentur. 3. 776
Clericorum nomine, olim omnes etiam ordines intelligebantur. 4. 123

Clericis olim dabatur communio laica, in pānam alicuius grauis delicti, & qua fuerit ista communio. 3. 544. 545

COELIBATVS.

COELIBATVS est inter consilia: aliquando tamen homines coguntur ad cœlibatum, & post votum continentia, & post uxorem dimissam per diuortium. 5. 182

Melius est homini cœlibatum colere, quàm Matrimonio iungi. 5. 188

COELVM.

COELVM natura sua solidum, & incorruptibile. 3. 296

Cælum vltimum, est verum corpus, & non est in loco. 3. 270. 287. 288. & 303

Cælum apertum vel diuisum esse, quando Scriptura dicunt; intelligunt de apertione cæli secundum apparentiam, ac metaphoricè. 3. 297

Diuiha mensa non est cælum, sed altare in terris. 3. 174

In cælo non est Sacramentum. 3. 109. & 110

In cælo non est altare aliquod corporale, & sensibile erectum, sed spirituale tantum, & etiam dicitur esse tabernaculum, thronū, incensum, tuba, corona, palma, et alia id genus. 3. 841

Cæleste illud altare quid sit. Vide & Altare.

In cælum non est translatus sacrificium, & sacerdotium. 3. 630. 631

In cælum nos mente debere conscendere, ibiq; tantum Christum quarere, non in Eucharistia, passim hæretici dicunt, qui refelluntur. 3. 210. 214. 215

Simul in cælo & in terra est corpus Christi. 3. 210. Vide &

Ascensio, Christus, & corpus Christi.

In cælum oculos attollere consueuerat Christus. 3. 484. & 80

COENA SACRA.

COENA sacra dicitur Missa. Vide & Missa.

Cena pura que dicebatur apud Iudaos. 3. 446

Cena Domini instituta fuit pridie passionis, & vno anno ante promissa fuit à Christo, & de eius cena futura eximiis fructibus ab eodem disputatum. 3. 74

Cena

- Cæna paschalis an prauenta à Christo propter suam mortem
 Et an in pane azymo, vel fermentato consecrauerit. Vide &
 Azyma. Et & Pascha.*
- In vltima cæna impleta est figura Melchisedech. Vide & Melchisedech.*
- In vltima cæna impleta fuit figura Agni Paschalis. 3. 639. Vide etiam 3. 633. item figura dedicationis, Et celebrationis Testamenti veteris facta per asperersionem sanguinis. 3. 641. Et seq. & seq. ad 645*
- In sacra cæna quid prius; Et quid posterius factum sit, oportet colligere in Euangelistis ex verborum sensu, Et significatione, non ex ordine, quo sunt scripta. 3. 404*
- Euangelista quid dixerunt de oblatione Christi in cæna. 3. 706. 716*
- In illa cæna Domini quinque actiones considerantur. 3. 407. 408. Vide etiam 3. 657*
- In actione sacra cæna tria facta sunt, consecratio, sumptio, Et distributio, qua tria imposita sunt sacerdotibus. 3. 489. 490. 557. 558. 560. Vide etiam an in aliqua ex his actionibus consistat sacrificium. 3. 681. Et seq. Et & Missa.*
- In sacra cæna illa dispensatio, nec est de essentia nec de integritate, sed solum affirmatio Domini precepto necessaria, Et ideo facienda quidem, sed suo loco, Et tempore. 3. 771*
- De hac distributione non necessaria simpliciter, ita ut si populus non comunice, sacerdos vel non possit sacrum facere, vel si faciat, imperfectè facere, Vide 3. 768. Et argumenta hæreticorum soluuntur. 3. 771. 776*
- In vltima cæna Christus Sacramentum Eucharistia instituit. 3. 632. 633. 642. 643. Et 802*
- In vltima cæna dedit Dominus Eucharistiam sub specie panis. 3. 572. deinde verò calicem. ibid.*
- In vltima cæna dedit Dominus discipulis corpus suū mortale quidem, sed modo immortalis, Et impassibilis. 3. 236. 237. dedit panē Et vinū. 3. 169. Vide 3. 81. Et vocauit in ea, panem corpus suum. 3. 170. Et panem benedixit. 3. 66. in ea iussit sui memoriam fieri. 3. 782. Et in ea fusus est sanguis non in propria specie, sed in specie vini. 3. 666. 667*
- In cæna Christus Dominus non explicuit tropum. 3. 63*
- In vltima cæna Christus condidit Testamentum nouum. 3. 30. 31. 642. 643. Vide & Testamentum.*

In Ultima cæna Christus se obtulit in sacrificium Deo Patri, et id ipsum iussit fieri ab Apostolis, eorumq; successoribus &sq; ad mundi consummationem. 3.663.667.670. item Vide 704.705.706.716.731.778

In Ultima cæna implevit Christus promissionem de danda carne sua in Sacramento. 3.40

In Ultima cæna Christus contrarium fecit, quod Praestigiatore facere solent. 3.81

De cæna Domini nihil scripsit S. Ioannes in proprio loco, & ceteri fecerunt, quia plurima de ea re ante scripserat. 3.44.

An secundum Euangelium, illa cæna propriè constiterit Unatantum specie. 3.572. Vide etiam 3.549. & 571

Post cænam Christus obtulit sacrificium; nos autè manè, quia ille implevit figuras; nos resurrectionem Domini celebramus. 3.797. & 799. similiter post cænam paschalem instituit Sacramentum, & indicaret Unam canam alterius Umbram, & figuram fuisse. 3.799

COGITATIO.

COGITATIO, nomine carnis aliquando intelligitur. 3.119. & 120

COGNATIO.

COGNATIONIS species ab Ecclesia addita, qua in Leuitico non continentur, & quomodo Matrimonium dirimant. 5.231

Cognationis gradus primus in ordine transuerso secundum ius canonicum. 5.227

Cognationis primum gradum, cur non ponat ius ciuile in ordine transuerso. 5.227

Cognationis ad quartum gradum coniugalem restricta caussa. 5.271

Cognationis ad septimum gradum olim in Ecclesia interdicta fuisse coniugia. 5.271

COITVS.

Vide &. Copula coniugalis.

COITVS ad formam Matrimonij pertinet, quando sponsalia per Verba de futuro, subsequitur copula coniugalis. 5.91

Costum, quomodo dicat Origenes fieri sine Spiritu sancto. 5.91

C O L L A T I O.

COLLATIONES spirituales distinguuntur à concionibus. 1.

138. 139

C O L L E C T A.

COLLECTA qua dicitur in Missa qua sit.

3. 809

C O L O R A T V M.

COLORATVM ne videatur, etiamsi sit in lumine, & cum ceteris circumstantiis Deus efficere potest.

5. 299

C O L V M B A.

COLVMB A attulit ramum olivæ post diluvium; ita nobis post baptismum advenit Spiritus sanctus per oleum.

2. 159

Columba habet analogiam cum Spiritu sancto. 3. 382. Vide 3. 357

Columba, in cuius forma descendit Spiritus sanctus, non de cælo propriè dicto missa est; sed in aëre, & ex aëre producta fuit. 3. 297. satis etiam fuit ut speciem columba exterioriorem haberet, & non est necesse, ut fuerit vera columba.

3. 382

Columba super caput Christi, illius innocentiam, et puritatem significavit.

2. 116

Columba descensus significavit nos fuisse recepturos Spiritum sanctum per Chrisma.

2. 158

Columba descensus significat unum effectum baptismi.

2. 127

C O M M U N I O S A C R A M E N T A L I S.

De nomine, & necessitate Communionis.

Communio, vel communicatio, siue vox græca κοινωνία sumitur in Scriptura pro distributione, pro confederatione, & participatione.

3. 100. 101

Communio non est necessaria nisi adultis post baptismum. 2. 58. & S. Thom. colligit esse de iure diuino, saltem aliquando.

3. 490

Ad communionem sacramentalem tenentur fideles adulti saltem semel in anno, in festo Paschatis: olim etiam tenebantur, in die festo Natalis Domini, & Pentecostes. 3. 774. & 779. 4. 293. 5. 279. & 280

Communio Sacramenti Eucharistia dabatur olim etiam infantibus. 2. 168. 170. 3. 49. 50. & 543. Vide alia in 6. Infans.

Com-

Communio danda pœnitentibus in articulo mortis, etiam si nulla, aut non plena præcesserit satisfactio, dummodo admoneantur, si supervixerint, et pœnitentiam integrè expleant. 3.416. 4.340

Communio, seu sumptio Eucharistia Sacramentum dici potest prout est signum rei sanctificantis animam. 3.426

Communio est usus primarius Eucharistia. 3.409. 424. 511. 576

Communio Eucharistia, incruent a latría vocatur. 3.684

Communio non reformatur à Catholicis, et Remnitiis mentitur. 3.47

De communione sub vna specie, seu de communione populi & laicorum.

Communio sub vna specie ab hæreticis oppugnatur. 3.511. et 576

Communio sub vna specie, quomodo defenditur, cū habeamus præceptū de mādicatione carnis, et de potu sanguinis. 3.54

Communio sub vna specie non pugnat cum diuinis literis, seu cum Christi mandato. idq; probatur variis rationibus. 3.334

I. *Ex figuris manducationis sub vna specie.* 3.535

II. *Ex doctrina et exemplo Christi.* 3.537

III. *Ex doctrina, et usu Apostolorum.* 3.539

IV. *Ex testimonio Veteris Ecclesia, præcipuè ex variis ritibus qui sunt Asservatio Sacramenti.* 3.541

Communicatio domestica. 3.542

Communicatio infantium. 3.543. *Vide loca paulò antè citata, et v. Infans.*

Communicatio agrotorum in specie panis tantum. 3.543. *et incommoda qua orirentur, si fieret sub specie vini.* 3.528.

et 548

Communicatio laica clericorum. 3.544

Communicatio ex præsanctificatis. 3.545

Ex quibus habemus in antiquissima Ecclesia fuisse communicatum sub vna specie. 3.556

v. *Ex consensu et testimonio Ecclesia posterioris, in variis regionibus.* 3.546

vi. *Ex incommotis qua sequerentur ex necessitate vtriusq; speciei. et impossibilitas implendi istam legem in aliquibus locis.* 3.548. *Irreuerentia sanctissimi Sacramenti. ibid. et horror, ac penuria vini.* 3.549

Soluantur obiectiones aduersariorum, ex Scriptura petita, quibus

- bus probare conantur communionem & trinusq; speciei omnibus esse necessariam.* 3. 550
- Soluntur objectiones, quas ipsi adferunt ex Patribus.* 3. 561.
- & ex ratione.* 3. 572
- Ecclesia iustis de causis precepit communionem sub &na specie.* 3. 575. & seq.
- Communio sub &na specie sufficit ad salutem, & Dominus id quater docuit, & exemplo confirmavit.* 3. 537. 538
- Communio sub &na specie, data etiam est tempore Apostolorum.* 3. 539
- Communio sub &na specie, qua populo datur, ab annis plus octingentis fuit in &su in Ecclesia.* 3. 546. 547
- Communio populi sub &na specie, nullum sacrilegium, nulla fraus, & nulla prauaricatio est, quod dicimus contra hereticorum blasphemiam.* 3. 564. 565
- Sola species panis dabatur olim in manibus fidelium (sumere autē in manus non erat communicare) & domum deferrent pro cōmunione in priuatis adibus: speciem autem &ini in Ecclesia ex calice bibebant. neq; enim licebat laicis calicē tangere, ne dum secum deferre. atque ha erant diuersa communionēs, & &traque sub altera tantū specie, & neutra sub &traq;.* 3. 541. 542. 543. 545. *Vide etiam pro &su antiquo popularis communionis.* 3. 547. & 549
- Communio illa sub &na specie, à coniugatis qui non audebant Ecclesiam ingredi ob actum cōiugalem patratum, domi sape fiebat.* 3. 543. *Vide etiam* 3. 219. 5. 280
- Communio laica in pœnam grauis alicuius delicti olim dabatur clericis, ablata eis communionē clericali.* 3. 544. 545
- Communio laica etiam peregrina dicebatur.* 3. 545
- Communio, seu consumptio Eucharistia, & à populo fit, non est pars sacrificij, & autem fit à sacerdote sacrificante, pars est essentialis, sed non tota essentia.* 3. 722
- Communio quotidiana fidelium laicorum post sacrificij Missa celebrationem, non erat olim semper in &su, licet aliquando fieret. neque dicendum est ita nunc debere esse, &el tunc fuisse necessariam, & sacerdos non posset sacrificium peragere, si populo non distribuereetur Eucharistia.* 3. 768. 769. 770. *argumenta in contrarium soluntur.* 3. à pag. 771. & sequentib.

Communio laicorum non est à Domino prohibita, etsi laicos nō communicauerit. 3.555

Populus cūm communicat sub vna specie, integrum Sacramentum accipit, non mutilatum, vel dimidiatum, neque quidquam perdit sumendo vnam tantūm speciem. 3.526. *rationem habes* 5.522

Tota Sacramentiratio in vna specie inuenitur. 3.521. *Et seq.*
Vide qua dicuntur 3.511.513.515.519.523

Communicantes sub vna specie, videlicet panis (vt faciunt hodie laici) sub illa Christi sanguinem verè sumunt, datur enim illis cibus spiritualis, qui est totalis refectio, continens cibum, Et potum. 3.523.526.530.563.565.566.567.573. *Vide etiam qua dicuntur de concomitantia.* 3.513.514. *Et* 519

Eius fructus, quem Lutherani omnes in Sacramentis quarunt non minus percipiunt, qui sub vna specie communicant, quàm qui sub duabus. 3.527

Ex qualibet specie percipitur tantum eius fructus, quem Catholici in Sacramento quarunt, quantum necessarium est ad salutem. 3.527

Licet plus gratia et fructus, ex vtraq³ specie, quàm ex vna tantum caperetur: non propterea opus esset, vel expediret, vt omnes vtramq³ speciem sumerent. 3.527.528

Nihil spiritualis fructus capitur ex duabus speciebus, quod non capiatur ex vna. 3.528

Plus gratia recipi potest ex frequēti communione sub vna specie, quàm ex rara sub vtraq³. *ibid.*

Magis lucratur, qui (vt Ecclesia obediat) communicat sub vna, quàm qui sub duabus, sine illo ingenti obedientie fructu. *ibid.*

Vnam speciem Ecclesia Catholica exhibet spectandam extra sacrificium; Et in processione vna species tantum circumfertur. 3.522

De communione post sacrum, si qua fuerant decreta, qua ad populum pertinerent, progressu temporis abrogata sunt. 3.776.

De communione sub vtraque specie.

Sententia hæreticorum, Et auctores qui hac de re scripserunt habentur. 3.511.512. *Et seq.*

Totus Christus in specie panis; Et totus in specie vini continetur.

itur. 3.515. Et sequentibus. Vide quæ dicuntur etiam de concōmitantia. 3.511.513.519.520

Totum esse sub utraq; specie, intelligi debet sub utraq; disiunctim Et seorsim. 3.521.3.523

In qualibet specie, panis scilicet et Vini, seorsim sumptis, reperitur duplex significatio Eucharistia, nempe interna refectio- nis, Et Vniōnis fidelium inter se, Et cum Christo. 3.523.524

In qualibet specie reperitur eadem causālitās, Et efficiētia grātia, quia idem Christus sub utraque continetur. 3.524: 527.532

In qualibet specie reperitur propria materia, Et forma, Et prōpria actio, Et consecratio. 3.524

Christus Dominus prius sub specie panis Sacramentum confe- cit, deinde sub specie Vini. 3.524.525

Christus instituit, Et distribuit omnibus presentibus cōmunio- nem sub duplici specie: sed nō iussit dari omnibus sub dupli- ci. 3.549.571.572.573.577. Unde habemus communionem sub duplici specie non esse necessariam.

Quando Christiani erant pauci, Ecclesia Vetus communicabat laicos in specie panis, Et Vini: crescente autem multitudine fidelium, magis, ac magis apparuit incommodum. 3.549.562: 564.571. Vide incommoda 3.528. Et 548

Neq; etiam omnes in Veteri Ecclesia utramq; speciem sume- bant. 3.549. Vide supra 3.542.543.545

Beatus etiam Paulus communionem sub utraq; specie, Vel Do- mini exemplo, Vel aliunde ostendit esse licitam, sed non do- cuit esse necessariam omnibus. 3.555.556

Vnde cōmunicandi ius laicis datur, Et tollitur à Prælatīs, atq; ab iisdem modus cōmunicandi sub Vna, Vel altera specie præscribi potest. 3.564. immò Concilium Tridentinum utri- usq; speciei necessitatem damnat. 3.527

Non est necesse ut singuli de populo communicent sub utraque specie, sed satis est, si in Ecclesia aliqui sint, qui id faciant. 3.563.565

Sacerdotes sumunt distincte species, ob integritatē sacrificij. 3: 522.526.557. Et 573. Vide 3.722. Vide V. Sacerdos, Et de inte- gritate sacrificij, ipsi tamen in feria VI. hebdomada sancta sub Vna specie sumunt Eucharistiam. 3.545

ad repræsentationem mortis Dominica perfectè exprimēdam requiritur duplex species. 3.574

In vna specie non habetur perfectè, & integrè sacrificij ratio, sed vtraque necessaria est. & sola species panis non representat exactè Christum vt mortuum, & sola species vini non representat sufficièter Christum, vt immolatum. 3.522. Sacrificium confici debere in vtraq; specie, an sit de iure diuino. 3.550

In qualibet specie inuenitur tota essentia, & ratio Sacramenti: ita vt hostia consecrata, vt conseruatur in templis, & vt à laicis sumitur, sine specie vini, absolutè, & propriè dici debeat Sacramentum Eucharistia, non Sacramentum mutilatum, aut dimidiatum. 3.522.523

In qualibet specie, Eucharistia vt est pignus amoris optimè potest conseruari. 3.522

In specie panis et vini Christum debuiffe sacrificare, colligimus ex sacerdotio Melchisedech. 3.612

Dua species Sacramenti cùm simul sumuntur, non sunt duo Sacramenta, sed vnum. 3.525

Quando quis sumit duas particulas cõsecratas simul sumptas, non sumit duo Sacramenta; cùm non multiplicentur Sacramenta, sed solùm angeatur quod est materiale in symbolo. 3.526.530.532

Duarum specierum significatio exactius, & clarius significant Christum esse alimentum animorum: non tamen aliquid significant, quod ab altera specie, licet paulò obscurius, non significetur. 3.530

Eadẽ res bis sumitur, cùm sumitur vtraq; species, & tunc non augetur gratia, quando bis sumitur eodem tempore, quia sumitur per modum vnius refectiois. 3.530

Fructus ex vtraq; specie à populo capi potest, etiamsi vtraque species non manducetur. 3.530. Vide 523

Non maior vtilitas sumitur ex communione sub vtraq; specie quàm sub vna. 3.524.526. & seq. 528. & seq. & 532

Neq; tamen frustra, aut inutiliter vtraq; species sumitur à sacerdotibus. 3.533

Ritus communicandi sub vna, vel duabus speciebus, nec ad substantiam Sacramenti pertinet (sed solùm ad modum) nec est de iure diuino ordinatus. 3.576

Vnde & Ecclesia vti potuit hoc ritu, & laici aliquando poterunt cõmunicare sub vtraq; specie, quando hac communio erat omnibus libera; quia Christus Dominus nõ prohibuit. neq;

neq; etiam eam iussit: non ergo habemus mandatum diu-
inum de hac re. 3. 556. 564. 565. 570. 571

Sitne & utraq; species necessario sumenda, tempore sanctorum Pa-
trum, non fuit hac quaestio introducta. Unde mirandum non
esset, si aliquis eorum obscurius loqueretur. 3. 561. 564

Sub specie panis omnibus debere distribui Sacramentum Eu-
charistia; sub specie autem vini, non item, clare colligimus
ex Scriptura. 3. 558. 560

Commixtio corporis cum sanguine, qua fit in Missa, ab aliqui-
bus etiam fiebat, cum populo Sacramentum Eucharistia por-
rigere volebant, qui reprehenduntur. 3. 851

Sacerdoti dispensanti olim sanguinem, & dicenti, sanguis Do-
mini nostri, &c. solebat populus respondere, Amen. 3. 784

Communio sub & utraq; specie Bohemis concessa. 1. pag. 6. 3. 528.
571. & 578

De præparatione ad communionem, & simul de ef-
fectu Eucharistia, quæ duæ quaestiones se-
parari non possunt.

Hæreticorum sententia de hac re habentur. 3. 493. 494. & seq.
Indignè sumunt Eucharistiam omnes illi, qui accedunt cum
conscientia peccati mortalis, idq; ex Scripturis probatur. 3.
499. ex traditione, & consensu Ecclesia. 3. 501. et ex ratione.
503. solvuntur obiectiones aduersariorum. 3. 506

Cur autè accedere liceat cum peccatis venialibus tantum. 3. 510

Indignè communicantes cum quibus comparètur. 3. 105. & 202
Miracula facta in eos, qui indignis manibus corpus Domini
tractare voluerunt. 3. 162

Dignè autem accedentes ad communionem, quibus compa-
rentur. 3. 222

Impij, & indigni sacramentaliter tantum communicant, quia
verè suscipiunt corpus Domini; non autem communicant
spiritualiter fructuosè, & utiliter; quia effectum corporis
Domini, videlicet gratiam, non sumunt. 3. 107. 108. 155. 161.
190. 193. 220. & 222

Illi dicuntur ab Augustino verè sumere Christi corpus, qui uti-
liter sumunt, & comedunt, id est, cum fructu, & effectū, seu
gratia iustificante. 3. 107. 108

Indignè accedentes ad cōmunionem puniebantur olim à Do-
pana infirmitatū, et mortis etiā corporalis. 3. 32. 104. 159. et 160

- Indignè accedentes ad communionem reprehenduntur.* 3. 102.
103. & sequentib.
- Eucharistia habet quidem vim ex se, sed non exercet illam, in eos qui indignè illam sumunt.* 3. 160
- Illi dignè accedunt ad Eucharistiā, qui probant seipsos, & moraliter faciunt quod in ipsis est.* 3. 507
- Dignitas, quam Deus à nostra imbecillitate exigit, est potius non indignitas, quàm dignitas.* 3. 507
- Munditia spiritualis, & summa puritas requiritur in iis, qui ad Eucharistiam accedunt.* 1. 288. 2. 62. 3. 103. 104. & seq. 124. 502. 503. & 852
- Preparatio ad Eucharistiā sumendam, nō est sola fides, sed vera pœnitētia, et confessio peccatorū.* 3. 498. 4. 293. 294. et 304
- Vide etiā, si placet, qua de servare possent ad preparationem.* 2. 62. 3. 129. 154. 211. & 244. Vbi de affectu Apostolorum circa Eucharistiā. Vide etiam qua dicuntur 3. 852
- Non nisi à ieiuniis corpus Domini ritè sumi potest.* 1. 312. 3. 148. 373. 560. 796. 799. 800
- In casu tamen necessitatis permittitur etiam post cibum, & agrotis periclitantibus.* 3. 796
- A communione, vel à sacro faciendo, non prohibetur, qui inter ablundū, aliquas aqua guttas traiecerit ad stomachū.* 3. 796
- Ab officio coniugali debent abstinere, qui corpus Domini suscipere volunt.* 3. 219. 543. 5. 280
- Semper in Ecclesia consuetudo fuit arcendi à communione catechumenos, energumēnos, & pœnitentes nondum reconciliatos.* 3. 504
- Communicandi ius lapsis restituitur.* 3. 564
- In communione inimus societatem cum Deo.* 3. 673
- Communio, seu consumptio Eucharistia, qua à populo fit, nō est pars sacrificij, & antem fit à sacerdote sacrificante, pars est essentialis, sed non tota essentia.* 3. 722
- Communio spiritualis qua in Missa à populo fit.* 3. 768. 773. 774
- Communio sacramentalis per realem presentiam corporis Christi, & mentalis tantum per solam fidem, & tra magis prodest.* 3. 324
- In sumptione Eucharistia, corpus Christi nullam in se laesionem patitur, neque esse suum naturale amittit: amittit tamen esse sacramentale, & desinit esse cibus sensibilis.* 3. 726.
- Vide etiam 3. 326*

In communione corpus Christi Verè nobis coniungitur. 3. 180.

181. 182. 183. 209

In communione non Unitur nobis Christus Ut efficiamur cum illo Una persona, sed solum Unimur nos Christo, per affectus, & Voluntatis confederationem. 3. 168

In communione Christus naturaliter est in nobis, quia naturā carnis suae nobis Unit. 3. 180. 181

In communione sumimus Christum tanquam cibum, & Viaticum, quo robaremur in hac Vita. 3. 214

Per communionem ita participatur corpus, et sanguis Domini, Ut fiat Unum participans, & res participata, intima quadā, & Vera coniunctio. 3. 101

Per communionem corpora nostra immortalia dicuntur, quia aluntur corpore Christi. 3. 140. 143. 146. Vide etiam 3. 50.

111. & 112

Vide spirituales nutritionem, quam per communionem acquirimus. infra in V. Corpus Christi. & V. Nutritio.

Ad fructum communionis percipiendum sufficit Sacramentū sumptum sub Una specie. 3. 47

Fructus percipitur ex communione, qui non perciperetur sine ista coniunctione, etiam si posset Deus id prestare, explicatur exemplo. 3. 322

Accedentibus non indignè ad hoc Sacramentum remittuntur peccata mortalia, quorum non habetur conscientia, neq; affectus. 3. 507. 508. 509. Vide etiā Vbi de effectu Eucharistiae.

Item prodest illis Eucharistia ad delendam penam, qua remanet luenda post culpam dimissam, similiter ad delenda peccata venialia, & quotidiana. 3. 509. & 510

Ad frequentem, & dignam communionem exhortatio. 3. 774. 775

Communicantes in Ecclesia Sacramentum percipere debent, non autem secum asportare, Ut olim fiebat. 3. 424

Communicantes monet Cyrillus Ut post communionem, tangāt digito labia sanctificata contactu corporis, & sanguinis Domini; deinde eodem digito sanctificent per contactum oculos, frontem, & alia membra. 3. 425

Communicare simul debemus. 3. 134

Christi feri dicimur post communionem. 3. 184. & 517

Post communionem, Corinthij ditiores solebant lautam cenam in Ecclesia seorsim à pauperibus manducare, Unde repre-

- henduntur à Paulo.* 3. 501. 568. 569
De communione post sacrū, si qua fuerant decreta, qua ad populum pertinerent, progressu temporis abrogata sunt. 3. 776
Communio non per mādicationem Eucharistia, sed per societatem, & coniunctionem in corpore Christi mystico, cōuenit etiam mortuis, atq; adeò etiam Sanctis. 3. 831

COMPARATIO.

- COMPARATIONES Sacramentorū inter se. Vide & Sacramentū.*
& in singulis Sacramentis adnotantur aliqua.
Comparationes non in omnibus rebus conuenire debent. 3. 173.
 & 337

COMPETENTES.

- COMPETENTES Catechumeni qui dicantur.* 2. 131. 4. 123.
Vide supra & Catechumeni.

CONCILIA VARIA.

- CONCILIVM Nicanum quo tempore celebratum.* 1. 144
Potissimum conuenit ob questionem Paschatis. 1. 317
Concilij Nicanī pars quadam canonis 14. licet non habeatur in omnibus editionibus: habetur tamen apud Ruffinum. 3. 415.
esse autem Veros canones Concilij Nicanī, quos descripsit Ruffinus, ibidem habetur.
Concilij Nicanī se censorem esse, Philippus Melanchthon profiteri ausus est. 4. 17. & 18
Concilium Constantiense, non repugnat Basileensi in communione sub vtraq; specie. 1. pag. 6
Concilij LV. Carthaginensis canon 78. explicatur. 4. 90
Concilij Mileuitani canones, Augustino precipuo auctore, compositi sunt. 5. 181
Tempore autem Augustini, quatuor generalia Concilia celebrata sunt. 1. 143. 144
Concilium Meldense, non instituit Sacramētum Confirmationis, & malè nonnulli opinati sunt. 1. 123. 125
Concilij Romani sub Nicolao II. confessio de Eucharistia Sacramento, explicatur. 3. 387. 388. *Berengarij abrenunciatio in illo Concilio habetur.* 3. 368
Concilia cōtra Berengariū, et Sacramentarios coacta. 3. 311. 312
Concilium Florentinum, quid sibi velit, quando dicit, loco impositionis manuum Apostolorum, dari nunc in Ecclesia confirmationem. 2. 180. 181

In Concilio Florentino cum Gracis actum esse de numero Sacramentorum Kemnitius mentitur. 1. 291

CONCILIVM TRIDENTINVM.

CONCILII Tridentini auctoritas. 1. 291

Aliquarum sessionum Concilij Tridentini capita quadam & canones citati, atq; etiam contra hareticos defensi.

Sessio 6. de iustificatione, caput quartum. Controver. 4. 182
cap. 5. 4. 183

cap. 6. 1. 176. 4. 35. 73. 104. 138. 175. 189. & 191

cap. 7. 1. 223. 2. 74. 76. 4. 73. 192

cap. 8. 1. 176. 4. 27. 35. & 180

cap. 9. 4. 137

cap. 14. 4. 73. 138. 157. 159. 327. 348

Sess. 6. can. 4. 4. 38. & 138

Sess. 7. can. 1. De Sacramentis. 1. 123. 124. 277. & seq.

can. 2. 1. 228

can. 3. 1. 302

can. 4. 1. 118. & seq. 191. & 210

can. 5. 1. 66. & seq. ad 73. 183. & seq. Vide pro isto, & superiori canone & Fides.

can. 6. } 1. 167. & sequentib. Vide qua notantur infra in

can. 7. } & Sacramentum, & ubi de effectibus.

can. 8. 1. 172. 175

can. 9. 1. 257. 259. & 262

can. 10. 1. 126. 128. 129. 131. 133. 3. 487. 655

can. 11. 1. 69. 113. 150. 152. & seq.

can. 12. 1. 140. 141. & sequentib. 153. 175

can. 13. 1. 205. & seq.

Sess. 7. can. 1. De Baptismo. 2. 107. 147

can. 2. 2 pag. 8. & 16

can. 3. Vide 2. 64

can. 4. 1. pag. 9. 18. 95. 140. & seq. 2. 34

can. 5. 2. 16. & sequentibus.

can. 6. 2. 79. & 85

can. 7. 2. 79. & 89

can. 8. 2. 79. & 93

can. 9. 2. 79. 85. & 96

can. 10. 2. 79. 85. & 93

can. 11. 1. 262. 270. & 275

- can.12. 2. 49. § 106*
can.13. 2. 49. § 75
can.14. 2. 49. § seq.
Sess. 7. can.1. De Confirmatione. 2. 141. § seq. 167
can.2. 2. 171
can.3. 2. 191
Sess. 13. cap.1. De sanctissimo Eucharistia Sacramento. 3. 21
cap.2. 3. 496. § 498
cap.3. 3. 403. 427. § 515
cap.4. 3. 334. § 366
cap.5. 3. 424
cap.6. 3. 403
cap.7. 4. 182
cap.8. Vide supra & Communio, & de preparatione.
Sess. 13. can.1. De sacrosancto Eucharistia Sacramento. 3. 22. et 286
can.2. 3. 334
can.3. 3. 403. 427. § 515
can.4. 3. 403
can.5. 3. 496. 498
can.6. 3. 424. 577. 584. § 684
can.7. 3. 403. § seq. 409. 415. 416
can.8. 3. 38. § seq. Vide & Manducatio.
can.9. 3. 58. 274. 279. 280
can.10. Vide & Sacerdos.
can.11. 3. 498. 499
Sess. 14. cap. 1. De penitentia Sacramento. 4. 19. 33. 67. 69. 71.
cap. 2. 4. 20. § 80. Vide in compendio Patrum, & de com-
parationibus Penitentia cum aliis Sacramentis.
cap.3. 4. 24. § 91
cap.4. De Contritione. 1. 176. 4. 38. 127. 137. 138. 151. 159.
175. 182. 198. 214. 220. 225
cap.5. De Confessione. 4. 27. § 231
cap.6. De Ministro Absolutionis. 4. 20
cap.8. De Satisfactione. 4. 341
cap.9. De operibus satisfactoriis. 4. 334
Sess. 14. cap.1. De doctrina extrema unctionis. 5. pag. 8. 12. 13
cap.2. 5. 27
cap.3. 5. 29. § 54
Sess. 14. can.1. De penitentia Sacramento. 4. 52
can.2. 4. 77
can.3.

can. 3. 4. 52. *Et seq. Vide in Indice locorum sacra Scriptura in id Ioan. 20. Accipite Spiritum sanctum.*

can. 4. 4. 35. 36. 38

can. 5. 4. 38. *Et* 212

can. 6. 4. 231

can. 7. 4. 231

can. 8. 4. 231

can. 9. *Vide & Absolutio.*

can. 10. 1. 131. *Vide & Christiani, Et & Sacerdos.*

can. 12. 4. 327

can. 13. 4. 343. 348

can. 15. 4. 338

Sess. 14. can. 1. de Extrema Unctionis Sacramento. 5. pagina 6. Et 21

can. 2. 5. 28. *Et* 29

can. 3. 5. 31

can. 4. 5. 29

Sess. 21. De hac sessione Vide omnia qua dicuntur in Verbo Communionis, sub Una, vel duabus speciebus. Vide etiam 3. 572

Sess. 22. caput 1. De sacrificio Missae. 3. 491. 5. pag. 7

cap. 2. 3. 737. 738

cap. 3. 3. 754. 756

cap. 4. 3. 819

cap. 5. 3. 789

cap. 6. 3. 768. 773

cap. 7. 3. 451. *Et seq.*

cap. 8. 3. 779

Sess. 22. can. 1. De sacrificio Missae. 3. 596

can. 2. 3. 489

can. 3. 3. 729. 734. 744

can. 5. 3. 753

can. 6. 3. 817

can. 7. 3. 786

can. 8. 3. 596

can. 9. 3. 451. *Et seq. Et* 780

Sess. 23. caput 1. De Sacramento Ordinis. 3. 491

cap. 2. 5. 52

cap. 3. 5. 52

cap. 4. 3. 491

Sess. 23. can. 1. 3. 42. Et 55

I 5 can. 2.

- can. 2.* §. 50. 51
can. 3. §. 32. 33
can. 4. §. 54. 56. 57
can. 5. §. 58
can. 7. §. 43. 44
Sess. 24. can. 1. De Sacramento Matrimonij. §. 64. 82
can. 2. §. 124
can. 3. §. 244
can. 4. §. 188. *Et seq.*
can. 5. §. 143. 176. 218. 223. 224
can. 6. §. 207
can. 7. §. 154. 167
can. 8. §. 143
can. 9. §. 207
can. 10. §. 279
can. 11. §. 285
can. 12. §. 282
Sess. 24. cap. 1. In Decreto de reformatione Matrimonij. §. 90.
 92. 106. 191. 193. *Et* 278
cap. 3. §. 515. 523. 527. *Et* 528
cap. 4. §. 231. 271
cap. 6. §. 206
cap. 10. §. 279

CONCIO.

Vide & Prædicatio Verbi Dei.

- CONCIO**, seu Verbum concionale, quod fingit ex capite suo
Calvinus, nullo modo dici potest sacramentale, vel forma
 alicuius Sacramenti, *Et* ad illius essentiam pertinere. l. 56.
sed præsertim l. Controu. à pag. 88. Et seq. 93. 100. 107. 108.
 3. 464. 467. 4. 64. 65
Concio aliter est causa gratia, *Et* cõcurrit ad iustificationem,
 quàm Sacramenta, *Vide hæresim Lutheranorum.* l. 177. *Et*
Caluinistarum l. 180. earumq; confutationem. l. 181. 183. item
 l. 197. 200. *Et seq.* Sacramenta Verò non iustificare more con-
 cionis, sed immediatè efficiendo sanctitatem. *Vide* l. 201
Concio distinguitur à collatione spiritali. l. 140. Item ab ora-
 tione. 3. 783
Concio non dicitur sanguis Verbi Dei. 3. 158
Concionis Verba sunt mera signa, neq; pendent ab intentione,
vt. pendent sacramentalia. l. 159. 201
Concionis

- Concionis primarius finis, fidem confirmandi.* 4. 63
Concionem habuit Christus post carnem. 1. 93. & 108
Concione finita, Missa interesse. 3. 775
Concionale Verbum non dicitur Verbum Vita; sed consecratorium & forma Sacramenti intelligitur per Verbum Vita. 1. 208
Concionandi, & baptizandi officia distinguuntur. contra Calvinum. 1. 95. & 108
Concionari est Domino administrare. 3. 672. 684. 692. 693
In concione bibit sanguis Christi spiritualiter. 3. 156
Apostoli ratum habuerunt, ut Stephanus, & Philippus, qui non erant Apostoli, concionarentur. 2. 44. 46

CONCOMITANTIA.

- Per naturalem concomitantiam, sub utraque specie, est totus Christus, & ex vi verborum Sacramenti tantum adest corpus sub specie panis, & sanguis sub specie vini.* 3. 22
Concomitantiam damnantes, refutantur. 3. 513. & seq. 576.
eorumq; argumenta solvuntur. 3. 519

CONCVBINA.

- CONCVBINA Vera & xor non est.* 5. 89
Concubina olim dicebatur illa, qua verè erat & xor, sed primum ducta, sine legalibus instrumentis. 5. 134
Concubina, aliquando in Scriptura dicuntur & xores. 5. 134

CONCVPISCENTIA.

- CONCVPISCENTIA ex actu coniugali accenditur potius, quam extinguatur.* 5. 78
Concupiscentia nomine, & rebellionis membrorum, actus matrimonij turpitudine, & immundities dicitur. 5. 86

CONFESSIO SACRAMENTALIS.

- De erroribus hæreticorum circa Confessionem.* 4. 227
Confessio omnium peccatorum mortalium iure diuino necessaria est, qui post baptismum in peccata labuntur, qua Veritas probatur ex verbis Domini in Evangelio. 4. 231. *Ex figuris qua confessionem sacramentalem præcesserunt.* 4. 241. *ex aliis locis noui Testamenti.* 4. 250. *ex testimoniis Conciliorum.* 4. 257. *ex traditione Veterum Patrum per singulas ætates.* 4. 260. *Refelluntur obiectiones Kemnitij ad loca Patrum.* 4. 281. *Demum, Confessionem esse iuris diuini confirmatur aliquot argumentis, qua ducuntur*
 I. *Ab antiquitate Confessionis.* 4. 287
 II. *A difficultate Confessionis.* 4. 288

111. *Ab Utilitate Confessionis, qua cernitur sine Deum consideremus, sine Sacerdotes, sine Ecclesiam ipsam, sine fideles singulos.* 4. 288. Vide etiam 4. 285. 286
117. *Ex miraculis, quibus Variis temporibus Deus testatus est, Veram esse fidem illam, quam Ecclesia Catholica, de confessione habet, ac tradit. Sumuntur autem miracula ex confessione temporalis, per quam ab aeterna confusione liberamur.* 4. 289
- Expansio illorum qui contempserunt confessionem.* 4. 289
- Ex integritate Confessionis.* 4. 290. 291. Denique, ex necessitate, & Utilitate Confessionis. 4. 290. 291
- Solvitur argumentum I. Calvini.* 4. 292. II. eiusdem 295. III. 305. IV. 308. V. 310
- Diluitur obiectio I. Kemnitij.* 4. 312. II. eiusdem 313. III. eiusdem cum obiectionibus Brentij. 4. 316. IV. 318
- Confessio primum in lege natura adumbrata.* 4. 242
- Clarius in lege Moysis instituta, & praescripta.* 4. 243. & 246
- Eadem à Christo in Euangelio Variis figuris expressa.* 4. 247. 248
- Eadem postea a promissa.* 4. 233. & 319
- Et à Christo instituta.* 4. 235. 251. item Vide 4. 292. 318. 319
- Accedit denique usus Confessionis peccatorum in specie tempore Apostolorum, nec non exhortatio, & commendatio.* 4. 250. & ad 256
- Confessio sacramentalis non est instituta aut praescripta ab Innocentio III. ipse enim tantum explicuit iure divino non convenire potestatem Sacramenti huius administrandi, nisi iis, qui iurisdictionem in alios habent, quales sunt proprii sacerdotes, & tempus ultra quod nemo Christianus eam differret, utiliter omnino praescripsit.* 4. pag. 30. 277. 293. 294
- Confessio quadam visibilis certi peccati in specie in Testamento Veteri.* 4. 246. 247. Vide etiam 4. 110. 116
- Confessio qua fiebat Ioanni, an fuerit singulorum delictorum.* 4. 70. & 247. fuit tamen figura Confessionis qua Christi Ministris facienda erat. ibid.
- Confessio peccatorum in specie tempore Apostolorum, an fieret privatim, vel publice.* 4. 253
- Confessio peccatorum originem habuit in Ecclesia ante omnia Concilia, Pontificumque decreta, Unde colligimus rem esse à Deo ipso praescriptam; neque enim praeceptum tam arduum populus fidelis ab hominibus admissurus fuisset.* 4. 257. & 287
- Confes-

Confessio, qua fit sacerdoti, est etiam in usu apud Græcos. 4. 257. Et 304. Et apud omnes Christianos semper fuit in usu. 4. 271

Confessio vel sola, vel cum adiunctis aliis Pœnitentia partibus Exomologesis à Patribus appellatur. 4. 260

Confessio solum in genere, Et de peccatis publicis, est in usu apud Lutheranos. 4. 262. Et ideo quadam loca Irenæi 4. 260. Tertulliani 4. 261. Et Cypriani 266. ad confessionem publicam publicorum scelerum, Remittitur detorquere conatur, sed locis citatis eadem testimonia pro nostra Exomologesi explicantur.

Idem Lutherani non omnium peccatorum in specie, neque necessario: sed aliquorum tantum, Confessionem fieri volunt. 4. 269. Vide etiam supra 4. 227. Vbi de hæresibus, Et qua dicuntur à Remittio de nouem generibus Confessionum, quas ipse ex suo capite excogitauit. 4. 283. Et seq.

Confessio sacramentalis necessaria est, cum sit secunda tabula post naufragium. 4. 274

Confessio sacramentalis omnium peccatorum sacerdoti facta necessaria est iis qui conscientiam habent peccati mortalis, Unde tenentur iure diuino pœnitentiam agere, Et reconciliationem cum Deo quarere, Et medium necessarium ad hanc reconciliationem obtinendam post baptismum est talis Confessio. 4. 182. Et 231

Confessio peccatorum debet fieri sacerdoti, ad eum modum, quo morbi ab ægrotis aperiuntur Medico. 4. 264. 269. Et 308. ex qua similitudine sequitur confessionem debere esse omnium peccatorum, Et esse iure diuino necessariam. 4. 286. similiter, sacerdotes cum sint iudices à Christo ad hoc instituti, nequeunt rectè iudicare, nisi peccata omnia cognoscant. 4. 231

Confessio omnium peccatorum qua nobis in mentem Venerint post diligentem excussionem sacerdoti faciendæ est. diligentiam autem moralem intelligimus, qualem in negotiis grauioribus adhiberi solemus. 4. 16. 28. 30. Et 309

Enumeratio autem peccatorum in confessione, non est impossibilis, neque ad desperationem adducit, neque carnisficia Vocari potest, quemadmodum eam Vocare audent impij hæretici. 4. 321. Vide supra 4. 309. Et 318

Confessio est pars materialis Sacramenti Pœnitentia; Et pars inter-

- integralis: ea tamen, sine qua essentia Sacramenti non confisteret.* 4. 99. § 100
- Confessio est unum ex signis sensibilibus Penitentia à Deo instituta.* 4. 64. 66. § 97
- Confessio debet fieri lingua & triq₃ nota.* 1. 322
- Confessio non est propriè opus Vita, sed dispositio ad Vitam.* 4. 190. disponit satisfactionem, & penitentia per confessionem nascitur. 4. 261
- Confessio animi renouationem significat.* 4. 57
- Confessio à morte liberat, Paradisum aperit, & spem salutis tribuit.* 4. 21
- Confessio & ordinatur ad confusionem & erubescentiam, pars dici potest satisfactionis.* 4. 307
- Confessio peccatorum ad iustificationem hoc tempore necessaria est, qua tempore Patrum Testamenti Veteris necessaria non erat.* 4. 310
- Remissio peccatorum pendet aliquo modo ab enumeratione qua fit in Confessione coram sacerdote.* 4. 319. Vide 4. 256
- Sine confessione aut eius voto, remitti non possunt peccata.* 4. 310. 311. § 312
- Sine confessione auriculari, Christus penitētes reconciliauit, antequam Sacramentum confessionis institueret, quia auctor est Sacramentorum, & ab illis non pendet, & quia & Deus peccata contra se, suamq₃ legem facta simpliciter donare poterat.* 4. 311
- Ad Confessionē non requiritur fides aliqua specialis, qua credamus nobis remitti, vel remissa esse peccata.* 4. 102. 106. 107
- Confessio, & satisfactio multum conferunt ad salutem, quod dicunt scholastici, sed non dicunt (& mentitur Remissus) per confessionem nos mereri remissionem peccatorum, nisi forè ex congruo, nec substituant meritum enumerationis, gratuita rondonationi.* 4. 319. 320
- Confessio sacramentalis non tam homini, quàm Deo fit.* 4. 282
- Confessio peccatorum testimonium est conscientia timentis Deum.* 4. 283
- Confessio peccatorum est preparatio ad communionem.* 3. 498. 4. 293. 294. § 304
- Confessionis materia sunt Verba, qua gerunt vicem rerum.* 1. 85. § 87. Actus penitentis discuntur quasi materia. 1. 87
- Idem peccatum saepius potest ad Confessionem adduci.* 4. 199

*Neg. repugnat ut uno die dicantur peccata, & alio die absol-
natur penitens.* 1. 222

Confessionis forma. Vide supra & Absolutio.

*Confessionis Ministrum non esse indicem, sed Praconem Dei,
neg. pro potestate absolvere, sed tantum annunciare peni-
tentibus indulgentiam, est haeresis Lutheranorum & Cal-
vinistarum.* 4. 231. contra quam 4. 232. & ad 240

*Confessionis Ministros esse iudices à Domino in Ecclesia consti-
tutos in causis penitentium, probatur Scripturis.* 4. 233. &
seq. Patribus. 236. & Ratione. 4. 239

Minister in hoc Sacramento non utitur nisi verbis. 1. 222

Confessionis sigillum colligitur. Vide 4. 301. & 306

Confessio non sacramentalis.

Confessio qua fit Deo non negligitur in Catholicis. 4. 282

*Confessio generalis quotidie recitatur à Sacerdote, & à Popu-
lo.* 4. 282. eius usus antiquissimus. 3. 806

Confessio publica scelerum occultorum, quare sit vetita. 4.
276

*Confessio quam sustulit Nectarius non erat instituta, ut per
eam sacerdos cognosceret peccata penitentis, & inde rectè
iudicaret, esset ne penitens ligandus vel solvendus, aut, qua
penitentia imponenda esset; sed solum ut penitens publica
illa confusione accepta, partem pœna, quae peccatis eius de-
beatur, lucret.* 4. 307. 308

*Confessionis, & Penitentia publica ritum (non priuata) vna
cum Presbytero Penitentiario, qui his confessionibus, &
penitentis publicis praeerat, sustulit Nectarius.* 4. 303. 304.
315. Vide 4. 299. & seq.

*Confessioni publica opponitur à Chrysostomo confessio qua fit
soli Deo in conscientia; sine sono verborum.* 4. 307

Vide de confessione qua fit soli Deo. 4. 282. 309. 317. &
319

*Confessionem publicam coram testibus, & tanquam in Eccle-
sia theatro passim carpit Chrysostomus.* 4. 306. 316

*Confessionem publicam non abrogarunt Episcopi quidam tem-
pore Decij, sed eam potius addiderunt ad priuatam.* 4. 314.
Vide 4. 299. 306. 307

*Olim etiam Penitentes publici ad Eucharistiam accedere
non poterant, nisi Presbytero Penitentiario priuatim omnia
peccata*

peccata sua confessi essent; & deinde ad eius arbitrium publicè coram cœtu Ecclesiæ peccata publicæ detexissent, & pœnitentiam publicam egissent. 4. 302. 314. 315. *de pœnitentia publicæ* Vide 4. 119. & seq. *Vide etiam* V. *Peccatum*, & V. *Sacerdos*.

Confessionem publicam mutatam fuisse in privatã anno CDL. ab aduentu Domini, est insigne mendacium Kemnitij. 4. 313. 314. 315. *Vide etiam alia mendacia eiusdem.* 4. 285. 311

S. CONFESSORES.

3. CONFESSORES multò serius, quàm Martyres in Ecclesiâ coliti capti sunt. 3. 824

CONFIRMATIONIS SACRAMENTVM.

An fit verum, & proprium Sacramentum.

Hæreses, Blasphemie, & mendacia hæreticorum. Controuers. I. pag. 3. 2. 141. & seq.

Calumniæ etiam mendacia, & calumnie circa hoc Sacramentum præter locum citatum. nempe 3. 143. & 144. *habentur etiam* 1. pag. 15. *Vide quæ dicuntur* 1. 277. & 278. & 2. 149. & 167. *quo alio loco ait, Confirmationem esse catechesim puerorum, qui in infantia baptizantur. ibiq; refellitur.*

Probatur Veritas, videlicet Confirmationem esse Sacramentum Verè, & propriè dictum. Ex Scripturis. 1. 52. & 283. 2. 147. 143. & seq. *Ex traditione, & testimoniis summorum Pontificum.* 2. 154. *Ex testimoniis Conciliorum.* 2. 156. *Ex testimoniis Patrum Græcorum.* 1. 283. 2. 157. *Ex testimoniis Latinorum.* 1. 284. 2. 159. *qui omnes Patres ex Apostolorum doctrina, & traditione hoc deducunt. Vide etiam* 2. pag. 163. 164. & 183

Diluuntur solutiones aduersariorum ad Patrum testimonia, quæ sunt etiam argumenta ipsorum, contra Veritatem. 2. 163 *Promissio gratiæ, & Spiritus sancti; (quæ est vnum ex requisitis ad constituendam essentiam alicuius Sacramenti) In hoc Sacramento Confirmationis amplissima habetur.* 1. 283. 2. 148

Promissio Spiritus sancti per hoc Sacramentum, toti Ecclesiæ perpetuò facta. 2. 151. & 152. *item, Confirmatio est caremonia dans gratiam à baptismo distinctam.* 2. 152. & seq.

Medium;

*Medium, seu organum, seu signum sensibile constans ex rebus
 Et Verbis, quibus applicetur illa promissio (quod est alte-
 rum requisitum ad essentiam Sacramenti) fuit manus im-
 positio cum oratione. 1. 283. 2. 148. Vide infra Manus im-
 positio.*

*Medium seu organum, quo applicatur illa promissio, perpe-
 tuum est.*

2. 152. 153

Confirmatio dicitur manus impositionis Sacramentum. 2. 155.

Et confirmatio intelligitur per manuum impositionem. 2. 189

*Illam manus impositionem non erat quadam oblatio baptizatorum
 Deo, ut in mentem venit Caluino, sed Verum Sacramentum
 Confirmationis.*

2. 149. 150. 151

*Confirmatio communiter nunc dicitur hoc Sacramentum,
 quod tamen Apostolorum tempore dicebatur manuum im-
 positio.*

2. 182

*Quod si Concilium Florentinum dicit loco illius manus im-
 positionis dari nunc in Ecclesia Confirmationem, vult dicere,
 id ipsum quod Apostoli faciebant, cum dicebantur impone-
 re manus, facere nunc Episcopos, cum dicuntur confirmare,
 vel chrismare.*

2. 182

*Hac manuum impositio coniuncta fuit cum unctione, Et signo
 crucis, simul enim hac duo fiunt, dum crucis signum Chris-
 mate pingitur in fronte confirmandorum.*

1. 283

*Patres ponunt essentiam huius Sacramenti in unctione Chris-
 matis, Et signaculo crucis in fronte. 2. 168. Vide 2. a pag. 155.
 Et seq. ad 162.*

*Pro tertio requisito ad Sacramentum aliquod constituendum,
 videlicet institutione, Et mandato diuino, habemus manda-
 ti executionem, Et traditionem non scriptam, Et certissi-
 mam, cui fides habenda est, ut ipsi verbo scripto. 1. 52. Et 283.
 2. 149. 163. Et 183. Vide Patres Apostolorum tempore vel
 prope, qui expresse dicunt, Confirmationem esse Sacramen-
 tum.*

2. 155. 157. 159

*Confirmationis institutionem probamus, ex eo quod est signum
 rei sacrae, cui est annexa promissio gratiae, quod signum nul-
 lus homo, vel Angelus instituere potest.*

5. 85

*Confirmationis Sacramentum non fuit institutum in Concilio
 Meldensi, ut nonnulli male opinati sunt. 1. 123. 125. neque à
 Syluestro Papa.*

2. 178

Confirmatio fit Chrismate. 2. 165. Vide etiā 2. 162. Et Chrisma:

Miracula ostensa in confirmationem huius Sacramenti. 2. 162

De Materia huius Sacramenti Confirmationis.

Heretici quid garriant. supra sunt notata loca. Vide etiam. 2.

171

Chrisma, siue Vnctio, materia est Sacramenti Confirmationis.

2. 171.

Materia Confirmationis, non est oleum simplex, sed oleum mixtum balsamo. 2. 172

Vtrum autem requiratur balsamum in Chrismate necessitate medij, an solum necessitate precepti, sunt duae opinioniones, & neutra est de fide, & contra fidem. 2. 183

Materia huius Sacramenti dicitur oleum salutis, quia facimus instrumentum duntaxat applicandae gratiae Christi. 2. 187. 188

Eadem semper materia & si sunt Apostoli in Confirmatione. 2. 180. 181

Chrisma, quod est materia Sacramenti Confirmationis, prius consecratum, ac benedictum esse debet. probatur ex traditione Ecclesiastica sanctorum Pontificum. ex Conciliis & Patribus. 2. 175. 176. 177. Vide & Consecratio.

Vnctio Chrysmatis ad crucis figuram in fronte hominis baptizati fieri debet, & sit vera, & proxima Sacramenti huius materia. 2. 177. Vide etiam 2. 168. & Patres pag. 155

De forma & necessitate Sacramenti Confirmationis.

Forma huius Sacramenti, sunt haec verba: Consigno te signo crucis, & confirmo te Chrismate salutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. 2. 185. Vide 1. 83. & 92

Haec omnia verba an habeantur apud antiquos auctores. 2. 185. 186. item in Scripturis. 2. 187

Confirmationis Sacramentum est praeceptum, sed non medium ad salutem simpliciter necessarium. 1. 116

Confirmatio necessaria est necessitate medij ad bene esse, posita diuina institutione. 1. 117

De effectu Sacramenti Confirmationis.

Vnus effectus est, quod gratiam conferat gratum facientem, & quidem maiorem, quam ipse baptismus, in ordine ad roborandam animam contra diaboli impetus; sed minorem in ordine

ordine ad remissionem peccati, quia non remittit totam penam. 2. 188

Cornesium, & Cyprianum tribuere Confirmationi effectum proprium Baptismi, est impostura Kemnitij, non enim ei tribuunt effectum baptismi, sed alium proprium. 1. 310

Patres distinguunt Confirmationem à baptismo, & effectum spiritualem ei tribuunt. 2. 168

Baptismus dat gratiam, & Spiritum sanctum, sed ad alios effectus quàm Confirmatio. ille armat, quia dat gratiam bene operandi; sed hac addit peculiare robur ad profitendam fidem, & ad pugnandum pro fide. deniq; ille proficit in suo genere, quia facit verè, & integrè iustos, & Dei filios: & tamen hac proficit in alio genere. 2. 144. 150. 170. 171. & 188

Immo in Confirmatione datur Spiritus sanctus in maiori plenitudine, quàm in baptismo. 2. 147. & 153. *& est complementum, & perfectio baptismi.* 2. 192. *presupponit enim totum effectum baptismi & superaddit gratiam copiosioram.* 1. 303

Huius Sacramenti effectus significati sunt in illis igneis linguis, quæ apparuerunt super Apostolos in die Pentecostes. 2. 173. 174

In primitiva Ecclesia post baptismum dabatur per hoc Sacramentum Spiritus sanctus in forma visibili ignis, & quod tunc dabatur visibiliter, nunc datur inuisibiliter. 2. 114. 153. & 179

Confirmatio non perficitur nisi in fronte. 2. 145

Confirmatio requirit puritatem, & fervorem fidei in corde, & constantem confessionem in ore. 2. 173

In Confirmatione adscribitur homo ad militiam Christi & gerat vexillum eius in fronte, & accipit robur & potentiam, & ex officio pugnet contra Demones. 1. 263

Alter effectus Confirmationis est Character, quo adscribitur homo in hanc militiam, sicut per baptismum in Christi familiam. 2. 189. 193

Confirmationem imprimere characterem probatur. 1. 262. *vide* 1. 264. 266. & 269

Hoc Sacramentum propter characterem non potest repeti, si sit semel ritè collatum. 1. 262. 270. 2. 189

Confirmatio ponitur secundo loco, & servetur ordo temporis quo ex natura sua sumi debet. 1. 305

De Ministro, & suscipientibus hoc Sacramen-
tum Confirmationis.

Solus Episcopus est proprius, & ordinarius Minister huius Sacramenti: potest tamen Presbyter ex dispensatione & extraordinaria concessione hoc Sacramentum conferre. 2. 155.

190. 191. & 194

Confirmare est actus ordinis episcopalis, & hic ordo est etiam in Presbytero saltem inchoatus, & imperfectus. 2. 194

Apostoli & Episcopi manus imposuerunt, & hoc Sacramentum contulerunt, & Episcopi soli succedunt Apostolis simpliciter, & absolute: Presbyteri tamen in aliqua resuccedunt, sed non in omnibus, neq; absolute. 1. 191. 192. 193

Minister in Confirmatione, quando & titur rebus, & Verbis, etiam Deus & titur illis. 1. 222

Confirmatio per unctionem, & manus impositionem, etiam infantibus olim dabatur. 2. 168

Christus nullum confirmavit, & tamen instituit Sacramentum Confirmationis. 5. 49

Confirmatio vera potest dari, & accipi à malis, & ipsum etiam baptisma. 2. 169. & 189

Confirmationis Sacramentum visibile accipiunt mali, sine invisibili gratia Spiritus sancti. 2. 169

Non nisi Confirmatis dabatur Eucharistia. 2. 168

De cæremoniis Confirmationis.

Cæremoniæ quæ adhibentur in consecratione Chrismatis feria V. in cœna Domini.

I. *Benedictiones olei, & balsami per orationes.* 2. 196

II. *Benedictiones olei, & balsami per signum crucis.*

III. *Halitus Episcopi aliquoties iteratus super ampullâ Chrismatis.*

IV. *Salutatio Chrismatis consecrati ab Episcopo & Presbyteris his Verbis: Ave S. Chrisma.*

Cæremoniæ quæ adhibentur in ipsa collatione huius Sacramenti præter cæremoniam essentialem ungendi, & signandi frontem cruce.

I. *est & adsit susceptor, qui Confirmandum offerat Episcopo.* 2. 197

II. *Vt & varia preces dicantur super confirmandos, & quidem cum manus impositione.*

III. *Vt*

- III. *Vt Confirmatio pax detur ab Episcopo.* 2. 198
 IV. *Vt Confirmatum, Episcopus manu leuiter cedat.*
 V. *Vt fascia ligetur frons.*
 VI. *Vt ad septem dies non lauetur caput, neq; frons.*
 VII. *Vt in sabbatho Pascha, & Pentecostes detur.*
 VIII. *Vt à ieiuniis detur, & accipiatur.*

CONIVGIUM & CONIVGES.

- CONIVGIUM, hominum à coniugiis beluarum quomodo differat. 5. 78
 Coniugium solum sine gratia Dei non esse sufficiens remedium contra fornicationem. 5. 78
 Coniugium in omni gradu potest à Deo dispensari. 5. 264
 Coniugium cum pluribus vxoribus, alioqui illicitum, Dei dispensatione aliquando factum est licitum. 5. 135
 Coniugium filiorum Ada cum sororibus, quomodo fuerat iustum, etiam contra ius natura. 5. 266
 Coniugium cum vxore fratris defuncti, non prohibitum iure natura, sed positiuo. 5. 246
 Coniugium inter fidelem & infidelem. 2. 22. eorumq; filij an dici possint sancti. 2. 22. 23
 Coniugium verum inter B. Virginem & Iosephum fuisse sine copula carnali. 5. 88
 Coniugij Sacramentum duobus modis potest considerari. 5. 101
 Coniugij in infidelitate, & post baptismum contracti discrimen. 5. 143
 Coniugia quadam in Leuitico prohibita, & quadam permissa in eodem gradu. 5. 248
 Coniugia iure natura, qua permissa & qua vetita. 5. 249
 Coniugia in quinto gradu, aut vltiore in recta linea vix vnam contingere possunt. 5. 249
 Coniux cur ex latere viri procreata. 5. 130
 Coniuges ex actu coniugali, accedunt potius, quam extinguunt concupiscentiam, ex quo oritur illis difficultas continentia quando inter se distant. 5. 78
 Coniuges qui altero viuente separantur, vt ducant alium vel aliam, sacrilegium committunt. Et inquit Ambrosius. 5. 73.
 Vide etiam 5. 75. & 77. coniugium autem vt verum Sacramentum, impie Lutherus sacrilegium audet nominare. 5. 86
 Coniuges Deo placere non possunt eo gradu, quo placere potest virgo. 5. 87

Coniuges saltem ad tempus ex consensu ab actu coniugij se abstinerere debent, & Vacent orationi. §. 87. § 163

Coniuges mutuam benevolentiam inter se habere debent. §. 68, 70. 71

Coniugum Christianorum impietas, & mali mores, non pollunt Sacramenti matrimonij sanctitatem. §. 84

Coniugum Christianorum officia in liberos. §. 78

Coniugum corpora, & coniuges ipsi cohabitantes, siue coniunctio, & societas eorum externa, quomodo sit materia Sacramenti matrimonij. §. 101

Coniugum adulterarum culpis ignoscere, non debet Maritis & videri durum. §. 170

Coniugum continentia perpetua ex consensu. §. 145

Coniugale vinculum quid sit. 1. 150

Coniugali actu quomodo acquiratur gratia, tum ex opere operato, tum ex opere operantis. §. 91

Non est necesse, & ubique est & vir, aut mulier sine coniuge, continuo detur ei coniux. §. 187

CONSANGVINITAS.

CONSANGVINITAS quomodo differat ab affinitate. §. 226

Consanguinitatis gradus in Leuitico prohibiti. §. 230

CONSCIENCIA.

CONSCIENCIAE pax oritur ex remissione culpa, & ex liberatione periculi mortis aeternae. 4. 390

Conscientia bonum testimonium consequitur iustificationem, & est quasi arrabo futura gloria. 1. 264. 2. 64

Conscientia stimulus tunc maximè sentitur, cum is placere incipit, quem peccando offendimus, & cuius gratiam desideramus. 4. 163

CONSECRATIO Chrismatis.

CONSECRATIO triplex, olei catechumenorum, olei infirmorum, & Chrismatis. 2. 175

Consecratio Chrismatis ab Episcopo. 2. 175. § 176

Consecrationem Chrismatis esse speciem magiae, vel incantationis, est horribilis blasphemia hæreticorum. Vide 1. 106.

107. 2. 174. 175. 184. 196. § 197

Consecrari nihil potest sine crucis signa. 2. 196

Consecratio Eucharistiæ, vide infra Verba sacramentalia,

CONSECRATIO necessaria est ad Sacramentum Eucharistiæ

- stia conficiendum.* 3. 99
- Consecratio Eucharistia quomodo dicatur fieri prece.* 3. 139.
140. 143. Vide 2. 187
- Consecratio panis apud hæreticos nihil ponit in pane nisi respectum rationis, immò nullam agnoscunt veram consecrationem panis.* 3. 145
- Consecratio Eucharistia sit solis Domini Verbis: Hoc est corpus meum, &c. 467. & seq. item 3. 485. an semper aliqui existimauerint consecrationem factam istis Verbis, an aliis.* 3. 195.
- De Verbis consecrationis Græcorum Vide & Græci. formam consecrationis qui referant.* 3. 484
- Consecratio panis facta à Christo, & benedictio an sint idem. Vide & Benedictio.*
- Consecratio Vera nō est illa lectio epistola ad Corinthios, quam inuenit ex capite suo Calvinus.* 3. 138. & 486. Vide cetera qua dicuntur in & Sacramentum. Vbi de causis intrinsecis Sacramentorum in genere.
- Consecratio ut ritè, & sine peccato fiat, requirimus vniuersum Canonem: fatemur tamen veram esse consecrationem, qua solis Verbis institutionis fieret.* 3. 486
- Consecratio est opus Dei per Ministrum.* 3. 465
- Consecratio corporis & sanguinis Domini non pendet à bonitate vel malitia ministri consecrantis.* 3. 333. 334. 472
- Consecratio corporis seorsim à sanguine.* 3. 668
- Consecratio non est propriè Sacramentum Eucharistia.* 3. 411.
412. & 426
- Consecratio nostra est repetitio illius prima, qua à Christo facta est.* 3. 469
- Consecratio Eucharistia ordinata ad communionem fidelium, vel ad sacrificium.* 3. 682. 683
- Consecratio Eucharistia ad essentiam sacrificij pertinet.* 3. 723.
& seq.
- Consecratio quare vocetur incruenta latría.* 3. 682. 684
- Consecratio, & oblatio Eucharistia.* 3. 633
- Consecratio Eucharistia rectè sit lingua latina.* 1. 322. 323. & seq. 3. 779
- Consecratio panis debet ordinari ad manducationem.* 3. 409.
Vide & Manducatio.
- Consecratio facit, ut qui panis est ante consecrationem, sit corpus Christi post consecrationem.* 3. 189. 190

- Consecratio panis an vocetur res celestis.* 3. 145
- Consecratio nutritioni comparatur.* 3. 337. *Vide & Nutritio.*
- Consecratio, seu benedictio ad Sacramentum faciendum pertinet, distributio, & manducatio ad usum.* 3. 410
- Consecratio Eucharistia repeti non potest in domibus ad quas defertur.* 3. 420
- Consecratio Vini in paruo calice.* 3. 547
- Consecratio multorum calicum nunquam fuit in usu.* 3. 547
- Consecratio quadam nona dici posset illa commixtio corporis & sanguinis Domini, qua fit in sacrificio Missa.* 3. 850. 851
- Consecrationis Eucharistia, instrumenta sunt Verba sacramentalia ex diuina institutione, ita vt habeant vim conuertendi, tanquam instrumenta Dei.* 3. 187. 198. & 466
- Consecrationis Verba necessaria simpliciter.* 3. 482. 483. 484.
- Verba consecratoria omnium Sacramentorum.* 1. 91
- Consecrationis nomine interdum Patres accipiunt totam liturgiam, vel certè totam actionem, quam nos Canonem vocamus.* 3. 479
- Consecrationis Verbis nõ fuerunt contenti Veteres Patres quando sacra faciebant, sed addiderunt alia non scripta.* 3. 486
- Consecrationis Verbis, Vera, & solènis oblatio celebratur.* 3. 725
- Consecrationem vocant Patres, preces, inuocationes, gratiarum actionem, & benedictionem.* 3. 470. 471. & hoc duplici de causa. 3. 479
- Consecrationem panis Apostoli habuerunt in praecepto.* 3. 562
- Consecrationes templorum, altarium, &c. quare non sint Sacramenta.* 1. 49
- In Consecratione Eucharistia res prophana fit sacra, panis videlicet conuertitur in corpus Christi, & res ista sacra Deo offertur.* 3. 725. & 726
- In Consecratione consistit representatio sacrificij crucis.* 3. 726
- In Consecratione descendere Angelorum Choros dicunt Patres.* 3. 727
- In potestate consecrandi Eucharistiam superantur Angeli à sacerdotibus.* 3. 492
- Consecrandi potentia maior est, quàm baptizandi.* 1. 138. *Vide*

Per consecrationem Eucharistia, ex pane fit caro Domini. 3. 169

Inuocatur super altare Deus omnipotens, & Spiritus sanctus vt descendat, & transmutet panem in corpus Christi. 3. 199

Per consecrationem sacrificabant Apostoli. 3. 726

Panem, & Vinum consecrandum offerimus in sacrificio Missa, ex quo per consecrationem, Verum sacrificium Deo immolandum est. 3. 829. Vide & Oblatio.

Per consecrationem corpus Christi accipit formam cibi. 3. 726

Ad essentiam consecrationis non requiritur nisi materia, forma, & minister, reliqua non sine peccato omitti possent. 3. 486

Ad consecrationem requiritur certa ministrorum ordinatio. 3. 487. & sequentib.

Ante consecrationem rectè dici potest in Missa, panis & Vinum sacrificia sancta, & illibata. 3. 828

Post consecrationem, an Eucharistia rectè dici possit antitypon respectu corporis, & sanguinis. 3. 195. 478. & 479

Post consecrationem non remanet amplius substantia panis. Vide & Panis. Ad Verba consecrationis solebat populus respondere alta voce, Amen. 3. 470. 784

Post consecrationem etiam olim, ostendebatur populo Eucharistia, & conceptis Verbis inuocabatur, fortasse illis Verbis, Kyrie eleison. 3. 194. 470. 471. 525

De consecranda Eucharistia habemus mandatum in Scriptura. 3. 489. 490

De consecratione Eucharistia quid blasphemant haeretici. 3. 145. Vide loca citata de consecratione Chrismatis.

Christum Verò nullis Verbis consecrasset, fuit quondam opinio Innocentij III. qua refellitur ab ipsomet. 3. 475

CONSENSVS.

CONSENSVS internus sine signo externo, non sufficit ad Matrimonium. 1. 86

Consensus peccati. Vide & Peccatum.

CONSVETUDO.

CONSVETUDO vniuersa Ecclesia, perpetua, non potest cum Verbo Despugnare, & quanti sit facienda. 1. 145

CONTEMPTVS.

CONTEMPTVS sui parit contritionem. 4. 135

CONTINENTIA.

CONTINENTIA perpetua imperatur Ministris Altaris. 3.

493

Continentia an imperata à S. Paulo. 1. 325. 326

- Continentium status, altior est statu Matrimonij.* 5. 97
Incontinentibus omnibus lex Christi displicet: nec tamen propter eos immutanda est. 5. 187

CONTINUATIO.

- CONTINUARI, & diuidi est eorum, quæ multa sunt.* 3. 282

CONTRADICTION.

- CONTRADICTIONIS implicatio repugnat potentia Dei.* 3. 269
Quæ implicant contradictionem excluduntur ab iis quæ Deus facere potest. 3. 269
Illæ implicant contradictionem, quæ pugnant cum essentia rei. 3. 270
Contradictiones, quæ videntur esse si ponatur unum corpus in pluribus locis, solvuntur. 3. 284

CONTRITIO.

- Contritionem esse actionem bonam & liberam, &c.*
Doctrina Catholica de contritione. 4. 127
Varia hæreticorum paradoxa de contritione. 4. 128. *contra quæ* 129. & seq.
Contritio non est terror ex minis legis conceptus. 4. 129. 131.
Vide 4. 69. 104. 105. 106. & 128
Contritio non est passio, sed actio, & calibera, non coacta. 4. 131
Contritio ad Euangelium maximè pertinet. 4. 133
Contritio non spoliât hominem bonis operibus; & peccatis, ac maledictionibus replet: sed contra potius, & ipsa est opus bonum, & à peccatis liberat, et bona opera, ac benedictiones adducit. 4. 135
Contritio non est prior fide, neq; etiam ipsa attritio nisi fide precedente illo modo haberi potest. 4. pag. 9. & 17
Contritio ut per signa manifestatur, pars est Sacramenti penitentia. 4. 100. *contritionem autem quendam actum esse virtutis penitentiæ, et per hoc partem, ac veluti membrum penitentia actualis, probatur.* 4. 110. & 116
Contritio fieri potest ut iisdem verbis detegatur, & Confessio explicetur: Veruntamen in illis verbis duo signa sensibilia continentur, & planè aliud est Contritio verbo expressa, & aliud Confessio verbo explicata. 4. 100
Contritio est pars materialis, & integralis Sacramenti penitentia,

sentia, & cuius generis partium integralium. 4.99.100.
102. Vide etiam 109. & seq.

In contritione includitur Confessio, qua soli Deo fit. 4.282

Nemo est, qui ut oportet ingemiscat, qui non cupiat ea remedia anima sua vulneribus applicari, qua Deus pro temporum varietate instituit. 4.312

Contritio, & bonus motus cordis in suscipientibus Sacramentum. 1. pag. 10. & 11

Contritio accedentium ad baptismum Ioannis. 4.70.71

Contritio an sine speciali Dei auxilio haberi possit.

Contritio sine speciali Dei auxilio haberi non potest. 4.137.
138. & seq.

Contritio donum est Spiritus sancti. 4.38. item opus Dei est etiam aduersariis consentientibus. 4.136.137

Contritio est opus nostrum, & opus Dei. 4.32

Contritio an includat odium peccati præteriti.

In Contritione includitur odium, et detestatio peccati præteriti, idq; probatur ex Scripturis & Patribus. 4.141. & seq.
soluuntur obiectiones. 4.144

Renouatio Vitæ, ita ut non amplius incurratur in peccata, est signum Veræ contritionis. 4.145

Ad contritionem requiritur explicitum, & formale propositum Vitæ melioris. 4.149. et an aliqui sint iustificati sine hoc proposito, sed tantum cum detestatione peccatorum. 4.152.153.
Virtualis autem contritio sufficiet, quando aliquis post accuratam discussionem conscientia sua, non potest ad memoriam peccata sua lethalia renocare, & quando aliquis neque peccati lethalis conscientiam habet, neq; otium habet Vitam suam excutiendi, ut si forte rapiatur subito ad martyrium. 4.163.164

Contritio est dolor de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero. 4.151.153. neq; erit Vera contritio, qua dolorem adferat de peccato præterito sine proposito non peccandi de cetero. 4.155. Vide etiam 4.69. natura ipsa hoc suggerit. 4.151.157

Neq; facile conceditur dari posse casum, ut quis ex Vera dilectione Dei peccata defleat, & eorundem indulgentiam possulet, quin saltem animo proponat Deum non amplius offendere. 4.156

Contritio

Contritio duritiem, & tumorem, ac proinde peccati affectum secum non patitur, immò ferè semper contritio cum humilitate coniungitur. 4.130. est autem contritio effectus humilitatis, & discussionis, & cognitionis sui. 4.135

De necessitate contritionis.

Contritio saltem imperfecta, omnino necessaria est in adultis, necessitate mediæ, ad remissionem peccatorum, & iustificationem obtinendam. 4.158.159

De contritione præceptum diuinum extat. 4.131.159. solvuntur obiectiones contra necessitatem contritionis. 4.161. & sequentib.

Contritio Deo gratissima est, & habet promissionem gratia et Vita. 4.131. & 134

Contritio sola interior sufficit illi ad salutem, qui angustiis temporis, aut alia de causa legitimè impeditus, confiteri, aut satisfacere nequit. 4.110.115

Contritionem prædicarunt Christus & Apostoli. 4.133.134

De quantitate contritionis.

Quod hæretici dicunt de contritione Catholicorum, videlicet quòd ad desperationem viam sternat, vel certè dubios atq; incertos de sua iustificatione homines reddat, in ipsos verissimè convenire ostenditur, quippe qui ad desperationem adigunt penitentes. 4.165.166.167. Vide etiam 4.27. & 30

Non requiritur ad eam contritionem, qua sit futura sufficiens ad remissionem peccati, ut aequalis sit magnitudini ira diuina. 4.168

Dolor de peccatis debet esse summus, saltem (ut Theologi loquuntur) appreciatiuè. 4.169

Non est necesse, ut contritio sit dolor summus intensuè. 4.170

Non requiritur certus gradus intensiõis, neq; mora vlla temporis ad veram contritionem. & per veram contritionem potest homo quouis tempore iustificari. 4.172

Neq; illud exigitur, ut tot sint actus contritionis, quot sunt peccata; modo de omnibus, qua post examen menti occurrunt, ex animo doleamus. 4.173

Vilissimum tamen est, peccata singula, amarissimè, & longo tempore ita deslere, ut contritio non solum appreciatiuè, sed etiam intensuè, & extensuè, ut sic loquamur, summa dici possit.

possit.

4.173

Dolor de peccatis offensionis aquare non potest; proportio tamen seruanda est inter peccata, & dolorem de peccatis. 4.169

Dolor contritionis debet aquare, aut excedere Voluptatem quam peccando accepimus. 4.169

Dolor summus intensius est, quando Voluntas summo conatu detestatur aliquid. appreciatiuus dolor est quando Voluntas pluris aestimat detestationem alicuius mali, quam cuiuscunque boni consequutionem, aut alterius mali detestationem. ibid.

Dolor ex contritione susceptus, adeo Vehemens esse potest, & doloris Vehementia, cum scelerum magnitudine aquare, commensurari possit. 4.21

Dolor rationalis, & sensualis in contritione. prior necessarius requiritur, posterior non item. 4.22.169

Contritio perfecta esse debet, tantusque dolor ex peccatis concipiendus, ut maior nequeat cogitari, ita ut toto corde, tota mente, atque omnibus Viribus doleamus; neque ob Vltius boni creati iacturam maiori, aut aequali dolore afficiamur. 4.22

Contritionem, & ceteros actus penitentis, non exigimus perfectè, nisi quatenus Vires humana à Deo adiuta se extendunt. 4.30. Vide etiam 4.27

Contritio amara esse debet, & laboriosa. 4.222.223. Vide & Penitentia.

Vtrum contritio peccata remittat.

Contritio causa est remissionis peccatorum. 4.175. & Verius videtur non solum esse dispositionem ad iustificationem, sed meritum etiam de congruo iustificationis. ibidem. Vide praeterea 4.27.34.108.168

Vnde, quando contritio dicitur meritum, precium, satisfactio pro peccato, de merito, precio, & satisfactione ex congruo intelligitur. 4.180

Contritio est antidotus peccatorum, & Via ad gratiam, & salutem. 4.136.137

Verè contritis promittitur perfecta peccati purgatio. 4.394.

395

Contritio, confessio, satisfactio, qua sunt actiones penitentis, solum concurrunt ad remissionem peccatorum efficiendam, quate-

quatenus vim sacramentalem à verbo absolutionis, à quo formantur, participant. 4. 47

Contritio qua ex charitate oritur, effectus et proprietates charitatis habet, nempe efficere filios, & amicos Dei, implere legem & rectè vivere. 4. 184. 185

Contritio vera sufficit ad amicitiam Dei recuperandam. 4.

404

Contritionem perfectam vel imperfectam in nobis esse, certitudine fides scire non possumus. perfecta tamen contritio à multis haberi potest, & à plurimis re ipsa habetur. 4. 11. 27. 137. & 168. Vide & Certitudo. & & Peccatum.

Vtrum contritio ante absolutionem sacerdotalem peccata remittat.

Contritione perfecta, qua ex fide, spe, & charitate procedit cum voto Sacramenti suscipiendi, remittuntur peccata ante sacerdotis absolutionem. 4. 181. 182. & seq.

Soluntur XVII. obiectiones, qua videntur probare non statim post veram contritionem, qua ex charitate procedit, posse haberi remissionem peccatorum, sed charitatem, & contritionem haberi ante hanc remissionem, & veram charitatem cum reatu peccati mortalis haberi posse. 4. à pag. 186. & usque ad 198

Per contritionem licet peccata remittantur: non tamen frustra homines contriti baptizantur, vel reconciliantur; neq. falsa est forma Sacramenti: Ego te baptizo, ego te absolvo. 4. 198. Vide qua dicuntur de absolutione Magdalena, qua iam erat iustificata. 4. 70. 71. & 187. & de baptismo Pauli qui iam erat electus & as electionis. 4. 188. 189.

Contritio reconciliat hominem Deo ante susceptionem Sacramenti: tamen ea reconciliatio non est tribuenda soli contritioni, sed contritioni cum voto Sacramenti suscipiendi, quod votum semper in ea includitur. hac autem contritio cum solo Sacramenti voto culpam quidem purgat, sed reatū totius pena temporalis raro admodum tollit. 4. 198

Contritionis dolor aliquando tam vehemens esse potest in aliquo penitente, & per eum peccata omnia, quo ad culpam, & penam plenissime deleantur. 4. 71. 343. & 391

Per actum contritionis & est opus penale, semper aliquid pena temporalis, pro qua satisfaciendum erat, remittitur.

tur.

4.343.197

Per contritionem licet pœna aeterna sit remissa: Verè tamen remittitur etiam per absolutionem sacerdotis, quia in voto, & pacto huius absolutionis remissa fuerat.

4.197.198

Vtrum omnia peccata deleantur per contritionem.

Nulla est peccatorum multitudo, vel grauitas, quæ per Veram penitentiam non expiatur.

1.199.200.201

Soluuntur obiectiones, ac de peccato in Spiritum sanctum, quod irremissibile dicitur, disputatur.

4.202. & seq.

Vtrum contritio, siue attritio, quæ oritur ex timore seruili, sit bona.

Contritio imperfecta ex timore pœna orta, bona est, atque utilis.

4.212.222

neq; dici potest hypocrisis, vel homines hypocrisis facere.

Dolor peccati ex solo timore legis, & pœnarum profectus, non est ita liber, ac voluntarius, ut est ille, qui oritur ex amore iustitia, & Dei, simpliciter tamen liber ac voluntarius est.

4.219

Dolor iste etiamsi aliquo modo extortus dici queat: non ideo tamen est malus, neq; peccatum auget, sed bonus est, & a peccato retrahit.

4.219

Dolor, & odium peccati perfectum est illud, quod ex amore Dei, iustitiaq; procedit, & ideo dolor, siue odium ex timore pœna conceptum, non contritionem, sed attritionem vocamus.

4.221

CONVERSIO AD DEVM.

Vide paulò antè §. Contritio.

CONVERSIO ad Deum idem est, ac voluntas placendi Deo per observationem mandatorum.

4.150

Conuersio ad Deum ex toto corde, ut dicit motum cordis in Deum, possibilis est.

4.168

Conuersio ex toto corde est interna & perfecta conuersio.

4.170.171. & sine mora veniam peccatorum accipit. 4.182.

183. Vide etiam 4.317

Conuersio est dispositio quadam, ad quam ex pacto & promissione Dei sequitur iustificatio.

2.37

Conuer-

Conuersio perfecta ad Deum, qua includat contritionem Veram, & charitatem, & simul etiam desiderium, seu votum baptismi, rectè baptismus flaminis dicitur, & baptismum a qua saltem in necessitate supplet. 2. 36. Vide ibidem in quibus conueniat cum baptismo.

Conuersio ista licet baptismus quoddam sit: non tamen est Sacramentum. 2. 38

Ad conuersionem plurimum inuuant terrores à lege incussi. 4. 104. 105

Post conuersionem impij, eius impietas illi non nocet ad obtinendam & conseruandam gratiam Dei: nocet tamen quoad penam temporalem, qua remanet dimissa culpa. 4. 372

Conuersio vt dicit mutationem, vel transmutationem in genere, vel in particulari de panis mutatione in corpus Christi. vide v.

Transubstantiatio.

Conuersio, creatio, & annihilatio quomodo differant inter se. 3. 336. 347. 348. 350

Conuersio tribus modis fieri potest. 3. 349. item conditiones requisita ad Veram conuersionem. 3. 346. & seq.

Conuersio vxoris Loth in statuam salis. 3. 347. 348. 399

Conuersio aqua in Vinum. 3. 399. & 400. item ligni in lapidem. 3. 389

Conuersiones naturales in quo differant à supernaturalibus. 3. 349

Conuersiones, quas Gentiles, à suis Magis factas iactabant, non fuerunt Vera conuersiones. 3. 347

Ad Veram conuersionem non requiritur, vt id, in quod conuertitur, de nouo producat, sed satis est, si vnum alteri succedat. 3. 349

In conuersione attenditur precipue terminus à quo. 3. 350

Conuersio panis in corpus Domini, est perfectissima conuersio, & distinguitur ab omnibus aliis mutationibus. 3. 349. 399. Vide 3. 360

Conuersio triplex, productiua, adductiua & conseruatiua. conuersio panis in corpus Christi, est adductiua. 3. 350. 400

Conuersio ista panis in corpus Christi, licet terminetur in subiectum, tamen non est generatio. 3. 399

Subiectum in quo recipitur actio diuina conuersionis panis in corpus

- corpus Christi, partim est panis, partim corpus Christi.* 3. 351
Vide omnino qua dicuntur 3. 392
Aliud est transire de vno ad aliud, aliud transire, vel cōuertere vnum in aliud, & hoc secundo modo panis transis, vel conuertitur in corpus Christi. 3. 386
In conuersione corpus Christi incipit esse in Sacramento, nō per mutationem sui, sed per mutationem panis in ipsum. 3. 351

C O N V I V I V M.

- CONVIVIVM ob refrigerium pauperū, quod αἴμα πικρὸν appellatur.* 3. 589. *Vide ad hoc propositum qua dicuntur* 3. 501. 561. 568. 569. 772. 773. *qua notantur in verbo Corinthij.*

C O P V L A C O N I V G A L I S.

Suprà & Coitus.

- COPULA coniugalis non est Sacramentum, neq; pars essentialis Sacramenti Matrimonij, ita & sine illa Sacramentum esse non possit; sed tantum pars integralis, & ideo ante copulam, appellatur Matrimonium ratum non consumatum Sacramentum.* 5. 88. 89
Copula coniugalis quando subsequitur post sponsalia per verba de futuro, affectu maritali; tunc illa copula tenet vicem verborum, consensum mutuum exprimentium, & ideo ad formam Matrimonij pertinet. 5. 90
Sine copula coniugali, coniugium, Sacramentū quidem est, sed aliqua ex parte imperfectum, & non consumatum. 5. 89
Copula cōiugalis actus beatificus ab Augustino dicitur, quando coniuges vtuntur eo actu, non ad libidinem explendā, sed ad sobolem ad Dei gloriam propagandam. 5. 91
Per copulā coniugalem an acquiritur gratia Spiritus sancti ex opere operato, & ex opere operantis, &c. 5. 90. 91

C O R.

- COR & caput, partes integrales hominis, sine quibus essentia hominis consistere non posset.* 4. 100
Cor sursum habere debemus: 3. 129
Cor contritum, & cor carneum in Scriptura idem est. 4. 130
Cor lapideum, & cor durum idem est. 4. 133
Cor lapideum auferre, & dare cor carneum, proprium est Testamenti noui. 5. 186
Cor non indurat Deus impertiendo malitiam, sed non impertiendo misericordiam. 4. 216

- Cor nostrum scindendum, & conterendum.* 4. 132. 133
Corde nostro maior est Deus. 3. 268
Conceptam in corde Veritatem extingui sinere, graue peccatum est. 3. 238

CORINTHI.

- CORINTHIUM incestuosum S. Paulus reprehendit, neq. propriè illum absoluit, sed absolutionem à Corinthiis datam approbavit.* 4. 73. 5. 257. & 258
Corinthij stebantur & traq. specie ad Communionē, quia Paulus vel Domini exemplo, vel aliunde ostendit & tradidit licitam esse communionem sub & traq. specie (sed non docuit esse necessariam omnibus.) 3. 555. 556
Corinthij reprehenduntur à Paulo, quod quidā ex eis adferrēt ad Ecclesiam sumptuosam cānam, quamsumerēt post communionem mysteriorum, & eam seorsim ab aliis, maxime pauperibus absumerēt. 3. 501. 561. 772. 773. eosdem arguit quasi Pauli nomine Theophylactus. 3. 568. 569
Hac Corinthiorū cāna erat illius generis, quod Graci ὀψῆς vocabant. 3. 589. & ab eodem Paulo vocatur cāna Domini, quia fiebat ad representandam cānam Domini & ultimā cum discipulis, & etiam quia fiebat in loco sacro, & quia cōiungebatur cum Eucharistia communicatione. 3. 772. 773

CORNELIVS.

- CORNELIVS Centurio non habuit Sacramentum Confirmationis ante baptismum, sed effectum Sacramenti Confirmationis ab ipso Deo immediate sine Sacramento.* 5. pag. 7
Idem accepit ante baptismum remissionem peccatorū. 4. 195
Cornelius Iansenius cap. 59. Concordia contra communem opinionem ait, in 6. cap. Ioannis non agi de sacramentali educatione & potu corporis & sanguinis Domini. 3. 39

CORPV S.

- CORPV S. Unum sumus, quia de vno pane participamus, & quia per baptismum accepimus vnum spiritum.* 1. 186. 2. 63. 105. & 128
Corpus omne, quantum est; & quia quantum, extensum. 3. 280. Vide 287
Corpus nullum existens in loco naturaliter, id est, secundum modum naturae suae convenientem, potest esse ubique totum. 3. 280

Corpus non potest separari à modo suo essentiali, ita ut fiat in se indivisibile, sed potest à modo accidentario, ita ut non occupet locum indivisibilem. Et potest esse alicubi, Et locum non occupare.

3. 305. Et 288. Et seq.

Corpus cur possit loco non extendi, spiritus autem non possit.

3. 305

Corpus ut circumscriptivè sit in aliquo loco quid requiratur.

3. 282

Corpus unum in pluribus locis positum, habet unum esse substantiale, sed multa esse localia, Et solum ea multiplicantur qua consequuntur esse locale.

3. 284

Contradictiones qua videntur esse si ponatur unum corpus simul in diversis locis, solvuntur.

3. 284. 285

Corpus trium cubitorum, quomodo possit occupare spatium sex vel novem cubitorum.

3. 283. 285

Corpus magnum non posse esse in parvo loco, an dicatur in Scriptura.

3. 126

Corpus quibus modis possit esse praesens, Et tamen, non tangi nec videri.

3. 118

Corpus grave non ponderare, coloratum non videri, lucidum non lucere, Et calidum non calefacere, de his habentur exempla.

3. 288. 298. 299. Et 300

Corporis castigatio Deo grata est.

4. 344. 345. 346. 358

Corporis mystici signum est Eucharistia.

3. 232. 240

Corpori quis honor habendus.

4. 338

Corpora magnitudinem habentia extensa sunt, quia occupant certum spatium loci.

3. 302

Corpora qua sunt infra caelum, Et quatenus naturaliter existunt, ita sunt in loco, ut pendeant à loco.

3. 302. 303

Ratio cur corpora non videantur posse esse in pluribus locis simul, non tam est moles quam unitas.

3. 274

Corpora nostra quomodo fiant immortalia, Et incorruptibilia per assumptionem Eucharistia.

3. 143. 145. 146. 147. Vide qua dicuntur

3. 50. 111. 112. Et 140

Corpora damnatorum ab igne corporali comburuntur, Et non dissoluntur.

3. 298

Corporum penetratio.

3. 287. 288

CORPVS CHRISTI IN SANCTIS- simo Eucharistiae Sacramento.

- CORPVS** & sanguis Christi adest in Eucharistia post Sacramenti consecutionem vna cum anima, ac diuinitate. 3. 515. 516. idq; Verè, realiter, & substantialiter. 3. 22. 23. 286. & 287
- Anima**, & diuinitas, non sunt in Eucharistia ex vi consecrationis, sed ex naturali concomitantia. 3. 286. & 515. concomitantiam damnantes, refutantur. 3. 513. & seq. & 576. eorumq; argumenta soluuntur. 3. 519
- Diuinitas** non est per accidens in hoc Sacramento, neq; diuina hypostasis. per accidens autem fortasse esset anima, & sanguis sub specie panis. 3. 534
- Ex vi Verborum Sacramenti**, tantum adest corpus sub specie panis, & sanguis sub specie vini, & per naturalem concomitantiam sub utraq; specie est totus Christus. 3. 22
- Magnitudo** & figura vnita sunt corpori Christi, & quidem naturaliter, & inseparabiliter. 3. 286
- Corpus Christi**, immò totus Christus existit in Eucharistia, cū magnitudine, & omnibus accidentibus, excepta relatione ad locum cælestem, quam habet & est in cælo, & iis, qua ad existentiam in eo loco consequuntur. 3. 286
- Tota magnitudo, forma, & figura corporis Christi**, Verè adest in Sacramento, licet locum non repleat, & à nobis videri non possit. 3. 288. 302
- Corporis Christi partes, & membra** non se penetrant, sed ita distincta sunt, & disposita inter se, & & figuram, & ordinem habeant corpori humano conuenientem. 3. 286
- Corpus Christi viuū, esse in Eucharistia** probatur. 3. 516. et seq. **Virum** possit Deus de potentia absoluta efficere, & solum corpus Christi sine anima in specie panis existat. ibid.
- Corpus Christi in cælo** habet modum existendi naturalem, in Sacramento autem, non naturalem, sed sacramentalem. 3. 23
- Modus existendi totius Christi in Sacramento**, est ad modum substantia. 3. 23. & 24
- Corpus Christi propter modum existendi in Eucharistia** peculiarem, non dicit vllum ordinem ad corpora circumstantia. 3. 23. 24. non enim habet modum existendi corporum, sed potius spirituum, cū sit totum in qualibet parte. 3. 25. Vnde dicemus corpus Christi, & est in Eucharistia, esse Verum, reale, naturale, animatum, quantum, coloratum, &c. sed non dicemus esse sensibile, visibile, tangibile, & extensum, licet

licet tale sit in cælo.

ibid.

Corpus Christi in Eucharistia esse verè, realiter, & substantialiter rectè dicemus, sed non dicemus corporaliter, id est, eo modo, quo suapte natura existunt corpora, nec sensibiliter, mobiliter, &c.

ibid.

Corpus Christi in Eucharistia rectè dicemus esse, contineri, manere, reperiri, sumi, & percipi. at non rectè dicemus, corpus Christi in Eucharistia extensum esse, occupare locum, &c.

ibid.

Corpus Christi in Eucharistia, quànvis per se non videatur, nec tangatur, nec moveatur: tamen ratione specierum siue accidentium, quibus coniunctum est, potest dici videri, tangi, moveri, attolli, deponi, deferri, collocari in altari, vel in pixide, transferri à manu ad os, & ab ore ad stomachum, item manibus tractari, frangi, dentibus atteri, & manducari, qua omnia fiunt mediantibus speciebus. 3. 26. 27. 251. 253. 359. 372. 387. 388. & 667

Regula de modo loquendi in hac materia habetur. 3. 24. et seq.

Corpus Christi est in Sacramento, & extra Sacramentum, est cum Sacramento, & sine Sacramento, vel est non cum Sacramento, qua omnia sunt vera, & nullo modo contradicentia, contra Pseudo Martirem.

3. 110

Corpus humanum, quomodo possit non occupare locum, & proinde sub speciebus modici panis contineri. 3. 126. & 232. Vide supra v. Corpus. & paulo antè ubi de existentia Christi in Sacramento Eucharistia.

Corpus Christi quod possit esse in multis locis, aut sub modica specie panis, non oritur ex aliqua dote corporis gloriosi, sed ex infinita Dei potentia.

3. 128

Corpus unum posse esse simul in pluribus locis, idq; non implicare contradictionem, præsertim de corpore Christi, ut est in cælo, & in altari, probatur.

3. 269. & seq.

I. Probatur ex Scriptura qua testatur, Deo nihil esse impossibile.

3. 270

II. Ab exemplo Scriptura, nempe à variis apparitionibus factis Petro & Paulo.

3. 270. 271. & 272

III. Ex testimonio Patrum, qui rem unam in pluribus simul locis esse posse docent.

3. 273

IV. Ab exemplis Dei, & anime rationalis.

3. 274

V. Ex mysteriis nostræ fidei difficilioribus, vel aequè difficilioribus.

- lioribus, videlicet, Trinitatis, Incarnationis, Resurrectionis mortuorum, creationis, & aternitatis. 3. 275. 276. 6. à simili. 3. 277
- Soluiuntur obiectiones aduersariorum, quibus probare conatur hoc implicare contradictionem. 3. 278. & seq.
- Hereses autem ipsorum habentur 3. 265
- Regula cognoscendi quid Deus possit. 3. 266. 267
- Corpus Christi non est in Sacramento localiter, nisi ratione dimensionis panis. 3. 274
- Corpus Christi vere ipsa presens adesset in Eucharistia, Deum & voluisse, & fecisse probatur. 3. 307. & seq.
- Corpus Christi, & in Sacramento re ipsa poneretur, non fuit necessarium absolute: fuit tamen vile, & non frustra positum est. idq; ex multis similibus probatur. 3. 322. 323
- Corpus Christi verè contineri in Eucharistia, probatur. 3. à pag. 28. & que ad finem secundi libri de Eucharistia. Vide etiam 3. 23. 100. & 6. Transsubstantiatio.
- Corpus Christi, cum sit in cælo, & in Sacramento, contendit Petrus Martyr Sacramentum esse in cælo. Vide sophisma 3. 109. 110
- Corpus Christi in Eucharistia dicitur res cælestis. 3. 143. 145
- Corpus Christi in Eucharistia, nihil differt à corpore illo, quod in cælo ab Angelis adoratur. 3. 208
- Corpus Christi simul esse in cælo & in altari, miraculo tribuitur. 3. 209. 210
- Corpus Christi & est in altari, non continuatur cum corpore, & est in cælo; nec tamen est discontinuum, vel diuisum ab illo. 3. 282
- Corpus Christi diuisum est à seipso respectu loci, sed non respectu propriae substantiæ, siue quantitatis. 3. 282. Vide etiam 277. & 278
- Corpus Christi potest esse, & est per Dei potentiam in multis locis; & potest redigi ad vnum solum locum, quemadmodum ante Sacramenti institutionem in vno solo loco erat, & post mundi consummationem in vno solo loco erit. 3. 280
- Corpus Christi quod in cælo est, quomodo etiam incipiat esse sub speciebus panis. 3. 350. 351
- Corpus Christi incipit esse in altari, & bi antea non erat, non per generationem, nec per motum localem, sed per conuersio-

nem panis in ipsum.

3. 283

Corpus Christi per conuersionem panis nō producitur, sed tantum fit praesens. 3. 350. Vide & Conuersio. item corpus Christi succedit substantia panis, non producitur. 3. 399. 400.

Vide etiam 349

Corpus Christi fit ex pane, tanquam ex termino à quo, nō tanquam ex materia. 3. 399. 400

Corpus Christi, & cum pane verè adesset in Eucharistia, potuisse Deum efficere, Scotus affirmat. 3. 377

Corpus Christi non est in pane, 'ut in vase, aut in loco, sed est & substantia sub accidentibus, excepta informatione. 3. 358.

§ 372

Corpus Christi verum, & mysticum significatur in pane Eucharistia. 3. 75

Corpus Christi sub specie panis contentum, verè & propriè est Sacramentum, siue sumatur, siue seruetur in pixide. 3. 403.

§ sequentib.

Contentum sub speciebus panis est corpus Christi, & hic est sensus illorum Verborum: Hoc est corpus meum. 3. 80.

81. 82

Corpus Christi sub specie panis, eidem corpori in specie sua, siue corpus & cibus, eidem corpori & victima opponitur. 3.

168. § 169

Corpus Christi ex carne Virginis factum, & ex pane factum, sunt & unum, & idem. 3. 400

Aliud est Christi corpus ex pane conficere, quod sacerdotes faciunt; aliud absolutè Christi corpus efficere, quod sacerdotes non faciunt. 3. 399

Corpus & sanguis Domini, & sunt sub illis speciebus, signa sunt eiusdem corporis, & sanguinis, & fuerunt in cruce.

3. 196

Corpus Christi & est in Eucharistia, est typus ac symbolum sui ipsius, & fuit in cruce, & & nunc est in caelo. 3. 161. 196.

231. § 235

Corpus Christi in Eucharistia, quādo incipiat esse virtute Verborum. 3. 84. 85

Et quando desinat esse. Vide infra & Species. 3. 111

Corpus Domini fieri mystica prece, aut inuocatione diuini nominis, aut certa consecratione, passim dicunt Patres. 3. 470.

471. Vide supra & Consecratio.

- Corpus Christi in Eucharistia, quomodo habeat suas dimensiones, faciem, &c. & tamen spatium non contineatur, explicatur exemplo.* 3. 304
- Corporis Christi dimensiones, in Eucharistia, non cōmensurantur dimensionibus hostia, sed existunt sine ordine ad locum, eo ferè modo, quo anima est in corpore.* 3. 306
- Corpus Christi licet in propria specie, & immediatè non attingatur ab illo sensu, nec ab ipsa mente, nisi per fidem, tamen in specie aliena, & mediatè attingitur oculis, manibus, lingua, & ipso etiam pectore.* 3. 321. 385
- Corpus Christi in Eucharistia, cadente hostia non propriè cadit, sed locum mutat.* 3. 326
- Corpus suum Christus quare vocat panem. Vide & Panis.*
- Corpus Christi dabatur Iudæis in figura, nobis autem in veritate.* 3. 186. Vide & Manna.
- Corpus Domini secundum quendam modum, quare sic vocatur ab aliquibus.* 3. 231
- Corpus Domini, & sanguis, sine ordine ad species, nō habet rationem Sacramenti.* 3. 427
- Est tam species panis, & Vini, quàm corpus, & sanguis Domini ad essentiam Sacramenti Eucharistia pertineant; ratio tamen Sacramenti magis cōuenit speciebus, & continent corpus, quàm corpori Christi, & est sub speciebus.* 3. 427
- Corpori Domini, & est sub speciebus, magis cōuenit ratio sacrificij, nec non pignoris, & alimenti diuini, quàm speciebus, & continent corpus Domini.* 3. 428
- Corpus, & sanguis Domini, etiam præcisè sumpta, nō sunt duo instrumenta formaliter conferendi gratiam, sed vnum, & est eadem virtus in corpore, & sanguine, idq; habetur ex coniunctione ad diuinitatem.* 3. 534
- Corpus Domini non solum in ore fidelium, sed etiam in altari & vasis sacris, agnoscunt Scriptura, & Patres.* 3. 406. 407. 414. & sequentib.
- Corpus Domini non conseruatur ab hæreticis, quia non agnoscunt Sacramentum in usu.* 3. 154
- Corpus & sanguis Domini, est hæreditas Christi nobis relicta.* 3. 573
- Corpus Christi ministratur à sacerdote, quod successit sacrificiis antiquis.* 3. 225

Corpus quod sumitur in Eucharistia vocatur completium omnium Veterum sacrificiorum. 3. 225

Corpus Christi excellit sacrificiis Veterum infinita distantia. 3. 193

Corpus & sanguis Domini sunt id sacrificium, quod in Missa proprie offertur, & sacrificatur. 3. 680. 682. & seq. & 720

Corpus Christi & Victimæ. Vide & Victimæ.

Corpus & sanguis Christi sumitur in cæna, & caro, & sanguis Victimæ pro nobis oblata. 3. 667. Vide etiam 3. 100

Corpus & sanguis Christi sunt in cæna, & cibus & potus. 3. 668

Corpus Christi accipit formam cibi per consecrationem. 3. 726

Corpus Christi dicitur cibus, & Vita hominum. 3. 151

Corpus Christi datum Apostolis manducandum in Ultima cæna, non fuit panaceum, & vocant aliqui, sed carneum. 3. 338.

Vide de hoc errore corporis panacei 3. 330

Corpus carneum an prædicetur de pane. 3. 338. 339

Corpus Christi datum discipulis in Ultima cæna, fuit mortale, sed datum illis modo immortalis, & impassibilis. 3. 236. 237

Corporis sui figuram dedit Christus Apostolis, id est, explicuit, siue implevit, quam in pane Hieremias posuerat. 3. 152.

153

Corpus suum cum dicat Christus, esse in Eucharistia, illudque nos verè sumere, credendum omnino est, quia cum sit Deus mentiri non potest. 3. 85. 87. 188. 206. 242. & 397

Corpus Unum quomodo possit toti mundo communicari: & tamen semper integrum manere. 3. 197. Vide de sumptione corporis Domini in & Communio.

Corpus Christi intrat per os communicantium, & corruptis in stomacho speciebus, sine ulla sui lésione desinit ibi esse; sicut ante consecrationem panis, sine ulla detrimento suo ibi non erat. 3. 111

Corpus Christi nullam in se lésionem patitur, neque esse suum naturale amittit cum manducatur Eucharistia; amittit tamè esse sacramentale, & desinit esse cibus sensibilis. 3. 726

Corpus Christi non leditur ex eo quod ab impiis communicatur. 3. 325. neq; ulla alio modo ladi potest in Sacramento existens. 3. 326. 327. proinde non cadit in terram, non teritur, non roditur, non putrescit, &c. ibid. & Vide 3. 340

Corpus Domini non dari indignis fuit hæresis Berengarianorum qua refutatur. 3. 333. Calvinista etiam dicunt non

- manducari nisi à piis hominibus.* 3. 344
- Corpus Christi Verè manducatur ore corporali, & non solum ore spirituali per fidē, & gratiam, seu energiam (Vt loquuntur Calvinista) & effectum: & consequenter manducatur non solum à piis, sed etiam ab impiis.* 3. 343
- Corpus Christi sumitur ab impiis sacramentaliter tantum; seu in signo visibili tantum (Vt loquitur S. Augustinus) seu corporali instrumento, non autem utiliter, & fructuose, non enim spiritualiter nutriuntur, gratis videlicet, & remissione peccatorum.* 3. 107. 108. 155. 190. 193. 220. 222. 228. 234. 237. 238. 242. 243. 256. 324. 325. 329. 333. & 406
- Corpus Christi à fidelibus manducatur non ad corpus nutriendum more ciborum corporalium, sed ad animam sustentandam, & alendam.* 3. 111. 112. *Vide quæ dicuntur.* 3. 50. 90. 164. 167. 159. 176. 191. 207. 321. 322. & 337
- Corpus Christi non solum animis nostris, sed etiam corporibus Verè coniungitur, ac corporaliter, realiter & propriè sumitur.* 3. 87. 101. & 184
- Aliqui dixerunt non posse perire eos, qui comedebant corpus Christi in Vera Ecclesia constituti. contra quos Augustinus.* 3. 108. *qui quidem Augustinus per corpus Christi interdum accipit corpus Christi mysticum.* 3. 108
- Corpus Christi quod erat in terris, idem quoad substantiam manducatur; non idem quoad modum, speciem & qualitatem.* 3. 226
- Corpus suum, Christum creare, sanctificare, & dividere, quomodo hoc intelligere debeamus.* 3. 166
- Sacerdos dicit, accipe corpus, &c.* 3. 188. & 248
- Illæ actio, qua corpus Domini super altare ponitur ad Dei honorem, Vera, ac realis oblatio est, etiam si Verbis non dicatur, offero, vel offerimus.* 3. 669. 725. & 779
- Corpus Christi cur dicatur (in Verbis consecrationis) est, & non fiat.* 3. 85
- Corporis, & sanguinis Domini sacramentalis manducatio & potus habetur in 6. cap. Ioan.* 3. à pag. 38. & seq.
- Corporis nomine propriè in forma Eucharistia, solum corpus intelligitur, & nomine sanguis, solus sanguis; nec tamen distrahatur corpus à sanguine, Vt initio notauimus in hoc eodem Verbo Corpus Christi.* 3. 93
- Corporis nomen quomodo accipiat in illa propositione (Hoc est*

est corpus corpus meum.) 3. 73. *Et seq. varia hæreticorum expositiones habentur.* 3. 55. 56. *eorumq; argumenta solvuntur.* 3. 85. 86. *Et* 87

Corporis Christi consecratio. Vide & Consecratio. item corporis Christi præsentia, in terris, qualis. 3. 237

Corpori Christi & niri hypostaticè species sacramentales, error est. Vide etiam absurda. 3. 26. 27

Ex & nione sacramentali panis, & corporis Christi non oritur communicatio idiomatum. 3. 71. *Et* 72

Corpori Christi quis cultus adhibendus in Eucharistia. Vide & Adoratio. Et & Cultus. Vide etiam 3. 115

Corpus Christi extra Sacramentum Eucharistiæ.

Corpus Christi in Scriptura, nusquam accipitur, nisi vel pro corpore vero, & naturali ipsius, vel pro corpore mystico; pro signo vel figura corporis nunquam. 3. 73

Corpus Christi, re ipsa, ac de facto non est & bique, neq; & nquam erit, sed & no in loco est localiter, nimirum in cælo; in multis sacramentaliter; in multis aliis nullo modo. 3. 278

Inter corpus Christi & Deum ipsum dua sunt differētia quoad existentiam in loco. 3. 279

Corpus Christi potest esse in pluribus locis etiam localiter, & & isibiliter. 3. 282. *item circumscriptivè, & definitivè.* 3. 283

Corpus Christi non est & bique diffusum, & & bique est, habet suam formam, & figuram humanam, & partium situm, ac dispositionem, quamvis hac figura, forma, & dispositio partium in cælo conspiciatur, & bi locū replet; in Sacramento autem sit quidem, sed non repleat locum, nec & ideri à nobis possit. 3. 301. 302

Corpus verum habuisse Christum, & in eo fuisse veram divinitatem & veram carnem, probatur ab Athanasio. 3. 175

Marcionista vero sinxerunt corpus Christi non verum, sed phantasticum. contra quos. 3. 139. 293. *Et* 299

Corpus Christi non erat in & tero Matris, vel in præseps & & itima, sed & & iuens infantulus. 3. 668

Corpus Christi extra Sacramentum solum spiritualiter manducatur, quomodo ab impiis manducari non potest. 3. 161

Corpus Christi cum transiit per iannas clausas, vel se cum alio corpore penetravit, vel non occupavit locum. 3. 291. *egressus corporis Christi ex clauso sepulchro.* 5. 277. 279

Corpus

Corpus Christi post resurrectionem, sole isto caelesti lucidius. 3.

299

Corpus Christi post resurrectionem, & dum ascendebat in caelum, & ista dici non poterat, & multò minus nunc, & in caelis & uiuit. 3. 669

Corpus suū iam gloriosum & immortale an indicauerit Christus maiori reuerentia tractandum, quàm antea. 3. 124

Corpori Christi in multis, similis & aequalis est, & ueritas diuini & uerbi. 3. 238

CORRUPTIO.

CORRUPTIO, & annihilatio differunt. 3. 385. 385

Corruptio specierum in Sacramento Eucharistia. & uide & Species.

CREATIO.

CREATIO, quomodo distinguatur à conuersione, & annihilatione. 3. 336. item à generatione. 3. 399

Creatio mundi an sit opus minus nobile, ac difficile, iustificatione impij. 1. 217. & 224. 3. 250

Creationis mysterium confertur cum Eucharistia. 3. 276

Creator, & creatoris filius probatur Christus ex Eucharistia. 3. 141. 142

Creatura an possit & instrumentum concurrere ad creationem. 1. 117. 222. & 224

Creari, quid propriè dicatur. 1. 223

CRUX & CRUCIS sacrificium.

CRUX, signum Christi crucifixi. 3. 199

Crux semper manere solet in altari, in culminibus, in parietibus, in & asis. 3. 199

Crucis Christi figura, fuerunt omnia sacrificia & uetera. 3. 613. 697. 3. 199. 4. 397

Crucis mysterium Iudaicū scandalum, & c. 3. 327

Crucis sacrificium, est sacrificium omnium perfectissimum, & ipso etiam sacrificio Missa praestantius. 3. 626

Crucis sacrificium perfectissimum fuit, & consumauit in perpetuum sanctificatos. 3. 626

Crucis sacrificium si per se consideretur, non est secundum ordinem Aaron, nec secundum ordinem Melchisedech. 3. 626

Crucis sacrificium dici potest secundum ordinem Melchisedech ratione ipsius sacerdotis Christi, à quo offerebatur. 3. 627

Crucis sacrificium non fuit impletuum figurarum Testamenti & c.

ti Veteris, nisi quoad ipsam maturationem, & paucas alias
ceremonias. 3. 645

Crucis sacrificium factum ex immolatione, fuit aliquando, &
postea desit esse, nec potest rursus fieri, nisi per novam im-
molationem. 3. 669. & 676

Item semel peractum est, & deinde desit esse, neque mansit
postea, nisi per effectum, & virtutem. 3. 697

Crucis sacrificium quamvis Verissimum sacrificium fuerit;
non fuit tamen eiusmodi, quale requiritur ad legem, seu re-
ligionem constituendam, & conservandam, qualem in ter-
ris &que ad mundi consummationem Christus esse voluit.
3. 697. 698

Crucis sacrificium, non est proprium Christiana religionis, sed
commune omnibus Veris religionibus, qua ab initio mundi
fuerunt. 3. 697

Crucis Christi sacrificium propriè fuit actus religionis. 3. 604

Crucis sacrificium respectu Christianorum est invisibile, cum
sola fide, non oculis cernatur. 3. 697

Crucis sacrificium habet vim infinitam ad sanctificandum, at-
que inde sequitur, non esse opus alio sacrificio crucis, aut eius-
dem crucis repetitione: non tamen sequitur non posse, sine
crucis Christi iniuria, multiplicari sacrificia represen-
tativa sacrificii crucis, & eius fructum nobis applicantis. 3.
629. 710. 740

Crucis sacrificium non solum vim habuit sanctificandi futuros
homines, sed etiam prateritos. *ibid.*

Crucis sacrificij effectus perpetuus. 3. 631

Crucis sacrificium factum nobis dicitur, quia pro nobis obla-
tum. 3. 684

Crucis sacrificium remisit omnia peccata praterita, praesentia,
& futura, ex eo quod precium acquisivit sufficientissimum
pro peccatis totius mundi. 3. 712. 713. 740

Crucis sacrificium est singulariter propitiatorium. 3. 730

Crucis sacrificium vim habuit ab initio mundi, & habebit &f-
que ad mundi consummationem. 3. 730

Crucis sacrificium non iustificavit immediatè peccatores, sed
placavit Deum, & impetravit, ut per debita media pecca-
tores ad salutem perducerentur. 3. 738

Crucis sacrificium fuit meritorium, satisfactorium, & impe-
tratorium verè, & propriè. 3. 739

Crucis

- Crucis sacrificium, quare fuerit infiniti valoris, sacrificium autem Missa sit finiti.* 3. 741. *discrimen inter utrumque sacrificium.* 3. 739. 740
- Crucis sacrificium nos Deo reconciliauit, ac de impiis, & inimicis, iustos & amicos Dei nos fecit, nosq; ab aeterno interitu liberauit, & uitam sempiternam acquisiuit, & gratiam nobis dedit, qua Deo pro temporali pena satisfacere ipsi possemus.* 4. 389. 395. 396
- Crucis sacrificij fructum, ut facilius, suauius, ac plenius consequeremur, placuit Deo varia media instituere, & varia instrumenta iustificationis.* 3. 711. 713
- Crucis oblatione, consummata fuerunt pena, & afflictiones, quas in cruce Christus passurus erat, & consummata fuerunt Prophetarum oracula, qua passionem eius prädixerunt.* 3. 713
- Cruci inclinatur caput, & incuruantur genua, in signum humilitatis, & reuerentia.* 3. 801
- In sacrificio crucis, Christus Verè se ipse sacrificauit, quia se occidendum obtulit, licet non se ipse occiderit, manibus suis, sed aliorum.* 3. 723
- In sacrificio crucis destruebatur ad honorem Dei ipsum esse naturale Christi in forma humana.* 3. 741
- In sacrificio crucis, offerens, est ipsa persona filij Dei per se.* 3. 741
- In sacrificio crucis Christus Dominus in silentio oblationem perfecit.* 3. 782
- In Cruce septem tantum sententias loquutus est Christus, & tot sunt etiam sententia, qua in canone nostra liturgia pronunciantur.* 3. 782
- Christo in Cruce existenti an quadrent conditiones testatoris.* 3. 642. 643. *Vide & Testamentum.*
- Precium infinitum, quod in cruce acquisiuit Christus, quo totus mundus continuo saluari potuisset, quare non nisi quibusdam, & in certa mensura applicari voluerit.* 3. 742
- Per Christi crucem omnes homines redèpti sunt, & ab omni malo culpa, & pena liberati per solutionem precij sufficientis.* 3. 830
- Per sacrificium crucis peccata omnia remittuntur, atque ex eo sacrificio vim habent Baptismus, & Sacramenta cetera, quibus homines iustificuntur.* 4. 405
- Ex sacrificio crucis spiritum gratia haurimus, sine quo pro reatu pena temporalis satisfacere non possemus.* 4. *ibid.*
- Crucis signum. Vide & Signum Crucis.*

C V L P A.

*Vide & Pana, & & Peccatum.**CVLPAE & pana remissio per redemptionem Christi.* 3. 830*Pro culpis omnibus satisfecit Christus.* 4. 12*Pro culpa non exigitur ab hominibus satisfactio, gratis enim nos a culpa iustificat Deus.* 4. 324

C V L T V S D E I.

CULTVS merè humanus, & proprio ingenio inuentus damnatur à Paulo. 1. 327*Cultus interior, & exterior, quem Deo debemus, quis nam sit, & quis nobilior.* 3. 602 & 700*Cultus proprius Dei, id est, qui soli illi omnium consensu debetur, est sacrificium propriè dictum.* 3. 696. *idq, est summus cultus, qui Deo tribui possit.* 3. 699. & 700*Cultus Iudaici, & Christiani differentia.* 1. 329. 330. 331. *omnia genera honoris, & cultus, quibus Hebraei Deum colebāt, nunc re ipsa retinent Christiani.* 3. 700*Cultus summi interni, signum & protestatio, est ipsum sacrificium.* 3. 700*Cultus corporis Christi aliquando anteponendus est eleemosynis in pauperes.* 3. 115*Cultum internum requirebat Deus etiam à Iudaïs.* 1. 330*Cultum externum docet & commendat Deus.* 1. 322. *Vide & Caremonia.* (684. 688. 698*Cultu latría honoratur Deus in oblatione Eucharistia.* 3. 673.*Ad cultum Dei semper ab omni religione, siue vera, siue falsa sacrificia adhibita sunt.* 3. 695. 696. & seq.*De cultu Dei in generali tantum nos Christus instruxit.* 1. 327*Doctrina de cultu Dei à quibus petenda nec ne.* 1. 327

C V R A T I O.

CVRATIONIS donum non erat alligatum aetati, aut dignitati. 5. pag. 12

S. C Y P R I A N V S.

S. CYPRIANVS falsò accusatur à Kemnitio, quòd non fecerit Christum auctorem omnium Sacramentorum. 1. 123. 124. & *siue illo pudore audet eundem S. Cyprianum martyrem celeberrimum, Montanistam hareticum facere.* 2. 146*Cyprianus improbabat Sacramenta tradita ab hareticis, & schismaticis, id est, ab iis, qui essent extra Ecclesiam: at non impro-*

- improbabat Sacramenta traditâ à malis ministris intra ipsam Ecclesiam. 1. pag. 8. Vide totam eius sententiam explicatam. 1. 142. & seq. item 275. 310. & 2. pag. 45
- Cyprianus ex eo quod in sola Ecclesia Catholica dari potest, & accipi Spiritus sanctus, colligebat Sacramenta hæreticorum non esse Vera & rata. contra quod argumentatur Augustinus. 2. 166
- Cyprianus aut correxit errorem suum, aut illum texit & bere charitatis. 4. 164
- Cypriani præcipua causa erroris fuit, quia non distinguebat inter Sacramenta, & eorum & sum, & effectum. 1. 143
- Cyprianum refutari ab Augustino, quod crederet martyrium iustificare, eo modo, quo facit Baptismus; est impudens mendacium Kemniti. Augustinus enim laudat Cypriani sententiam. 2. 30
- Sermones de operibus Cardinalibus Christi, qui habentur inter opera Cypriani, non sunt ipsius. 2. 160 168

CYRILLVS.

- CYRILLVM Hierosolymitanum duo tantum Sacramenta agnoscere est mendacium Kemniti. 1. 300
- De catechesibus Cyrilli nemo unquam dubitavit, nisi temerarius Kemniti, qui etiam dubitavit de fide & probitate illius sancti Viri, de quo extat egregium testimonium. 2. 169
- Cyrilli Alexandrini quatuor libri in Ioannem periere, quos supplens Clichtonius. 3. 243

D.

DÆMON.

- D.** DÆMON dare non potest rebus Virtutes, sed operatur ad earum præsentiam. Controuersia 1. pag. 107
- Dæmon si forte Sacramentum aliquod ministraret, illud iterandum esset. 1. 129. & 130
- Dæmon potest esse auctor coniugij, quod attinet ad Voluntatem suscipientium; licet eiusdem coniugij auctor sit Deus; quod attinet ad Sacramenti essentiam. 5. 200
- Dæmon sibi sacrificium non exigeret, nisi Deo vero deberi sciret. 3. 602
- Dæmones coercentur per exorcismos. 1. 307. 308. 310. 2. 133
- Dæmones tenentur, & affliguntur ab igne corporali. 3. 281. 298
- Dæmo.

Damonibus etiam conuenit terreri.

4. 106. 116. § 130

In Damonibus terrendis tribus modis operatur signum crucis.

1. 313

A Damonis seruitute liberamur per Baptismum.

2. 95

*Contra omnes insidias Damonum, frons est munienda, & ar-
manda signo crucis.*

1. 266. 312. § 319. Vide 2. pag. 133

D A M N A T I.

DAMNATORVM pena continent multa miracula. 3. 297. 298

D A V I D.

DAVID punitus pena mortis filij, ob peccatum prateritum. 4.
328. 332. 372. 393

Dauidis pena sponte suscepta.

4. 335. 372. § 375

Dauidis lachryma, & dolor. 4. 358. § 403. Vide 6. Lachryma.

Dauidis conuersio, & iustificatio.

4. 152. 401. 402

Dauidis adulterium cum Bersabca.

5. 217

Dauidis uxorem fuisse Abisag non constat.

5. 270

Dauidis uxore gentilis. 5. 222. § quare.

5. 225

*Dauidis filia Thamar minus malum existimauit à fratre duci
in uxorem, quam vi stuprari.*

5. 270

D E C I M Æ.

DECIMAE immediatè sacerdotibus offeruntur.

3. 600

Decima an rectè numerentur cum sacrificiis Veteris legis. ibid.

Decimas accepit Melchisedech.

3. 623. § 625

D E F U N C T I.

*DEFUNCTIS conuenit communio per societatem & coniun-
ctionem in corpore mystico.*

3. 831

*Pro defunctis oratio qua dicitur in sacrificio Missa, ex Aposto-
lica traditione descendit.*

3. 821. 824

D E V O T I O.

*DEVOTIO, & pi a affectio interna, conseruatur, nutritur, &
augetur car. moniis Ecclesiasticis.*

1. 319

D E V S.

*DEVS est causa efficiens principalis, in Sacramentis, & om-
ni no indepēdens, in qua est potestas auctoritatis.* 1. 123. § 171

*Deus solus potuit determinare qua ad essentiam Sacramento-
rum pertinent.*

1. 109

Deus nō alligatur Sacramētis in iustificatione, sed contra. 1. 214

*Deus non aufert ho. minibus ob eorum peccata, potestatem or-
dinis, neq; iurisdict. ionis; similiter neq; naturales potentias*

- ad opera naturalia, neque supernaturalem potestatem ad opera supernaturalia, in quibus non consistit meritum operantis.* 1. 146
- Deus est Deus eorum qui sunt, siue sint boni, siue mali, siue beati, siue damnati.* 1. 248
- Deus saepe peccatores non punit in hac vita, saepe etiam iustos affligit. Et contra in rebus bonis, saepe quibus non est daturus gratiam suam Et vitam aeternam, dat bona temporalia, Et iis quibus est daturus vitam aeternam non dat huiusmodi bona.* 1. 253
- Deus dicitur proiicere, delere, non videre, non imputare, tege-
re peccata, Et non recordari iniquitatum eorum, quibus amicitiam suam, gratiamque restituit. Vide 2. 36. Et 4. 149.* 183. 393
- Deus quod attinet ad reatum culpa, Et poena aeterna, ita istos respicit, ac si nusquam peccassent, licet ob eorum utilitatem, aliisq; de causis, aut eos ipse temporaliter castiget, aut ut se ipsi castigent, velit. 4. 371. 372. 393. Vide de panis sponte assumptis, Et à Deo immixtis. V. Poena.*
- Deus honorandus Et colendus animo per actus interiores, Et corpore per actus exteriores.* 1. 321
- Deus docet Et commendat religionem, qua est pars iustitia, Et proinde cultum externum, qui est pars quadam religionis. 1. 322. de cultu Dei Vide 1. 327. Et V. Cultus Dei.*
- Deus in multis non habitat, qui eum norunt, Et contra in multis habitat, qui eum non norunt.* 2. 63
- Deus in nobis inhabitat per scientiam, Et charitatem.* 2. 75
- Deus est ubique.* 3. 109. 110. 279. Et 280
- Deus simul est in infinitis locis, et scire est una eaq; simplicissima.* 3. 275
- Inter Deum Et corpus Christi dua sunt differentia quoad existentiam in loco.* 3. 279. 280
- Deus ita est in loco, ut non dependeat à loco, sed potius locus dependeat à Deo.* 3. 302. 303
- Deus quia ubiq; est, non mouetur cum rebus, in quibus est, nec per se, nec per accidens.* 3. 343
- Deus quomodo sit in aliis rebus, Et in Eucharistia.* 3. 582
- Deus loquutus est olim in anigmate, nunc autem aperte.* 3. 155
- Deus potest facere, quidquid non implicat contradictionem.* 3.

- Deus posset alium mundum creare, qui istum, qui nunc est, nulla ex parte contingeret.* 3. 275
- Deus quomodo incipit esse in rebus, qua de nouo nascuntur in mundo.* 3. 283
- Deus à quibus contumelia afficiatur.* 3. 327
- Deus per metaphoram obliuisci dicitur, quando non iuuat, & contrà recordari, quando iuuare incipit.* 3. 832
- Deus diligendus est propter se, timendus aut propter aliud.* 4. 224
- Dei liberalitas, & consuetudo. cum enim diligit, diligendo facit bonum, & pulchrum, infundendo gratiam, &c.* 1. 269
- Dei mandata impossibilia non sunt.* 2. 95
- Dei sedes cælum.* 3. 109
- Dei prouidentiam respectu earum rerum qua sunt infra lunam ob indignitatem, qui nam negauit.* 3. 326
- Dei adoratio non est alligata certo loco.* 3. 580
- Dei reconciliatio cum genere humano, fuit proximus & principalis finis mortis Christi.* 3. 606
- Dei iustitia & misericordia in diuinis literis passim coniuncta pradicantur.* 4. 340
- Quidquid sumus Dei sumus, & quidquid habemus à Deo habemus.* 4. 323
- Deo debetur gratiarum actio ob eius beneficia.* 1. 136
- Deo quare repugnet habitare in templis manufactis.* 3. 125
- Deo nihil est impossibile.* 3. 241. Vide 269. 270. 288
- Regula inuestigandi quid Deus possit.* 3. 266. & seq.
- Deo Patri, & Filio saepe multa tribuuntur; & tamen ea non negantur de Spiritu sancto, licet non exprimaturs tunc Spiritus sanctus.* 3. 531
- Deo honorem deferre obligamur, ob infinitam eius Maiestatem, ob offensam in ipsum commissam, ob beneficium acceptum, & ob beneficia sperata.* 3. 607
- Deo in signum humilitatis, & reuerentia inclinatur caput, & genua incuruantur.* 3. 801
- Deo, quoties dicatur in Scriptura, Memento.* 3. 832
- Deo multa offerri dicuntur in Scriptura, quæ non possunt dici illo modo sacrificia.* 3. 599
- Deum esse, colendum esse, inuocandum esse, illi sacrificia deferenda, & similia; qua in genere apud omnes sunt, & semper fuerunt eadem, ex bono natura sunt.* 3. 696
- In Deo tres persona.* 1. 274

- Ad Deum accedens, quid debeat dicere.* 2. 64
Differentia inter instrumenta, quibus ſtitur Deus, & quibus ſtuntur homines. 1. 220. 221
Deus Mahuzim quis ſit. 3. 586. 587

DIACONVS.

- DIACONVS apud Gracos oſtendit populo oblata continuo poſt conſecrationem.* 3. 470
Diaconus in liturgiis Gracorum, poſtquam clamauerat Sancta ſanctis, arcebantur catechumeni, & peccatores. 3. 501
Diaconi ab & ſu Alba prohibentur. 3. 792
Diaconi Dalmaticis ſti ſolent. 3. 792
Diaconi ſoliti erant canere Euangelium ex loco altiore. 3. 812
Diaconi ordinati ab Apoſtolis. 5. 35. & 47
Diaconi in abſentia Epiſcoporum poſſunt baptizare, Euchariſtiam dare, reconciliare pœnitentes publicos, predicare, & ferè omnia munera Epiſcoporum, & Presbyterorum in eorum abſentia exercere. 5. 47
Diaconi ad hierarchiam pertinent, & populis præſſe dicuntur, & nà cum Epiſcopis, & Presbyteris. 5. 47
Diaconi primi ex occasione ordinati fuerunt, ſed non ex occasione inuentus eſt ordo Diaconorum. 5. 49
Diaconi non fuerunt tempore Apoſtolorum ſolùm miniſtri menſarum. 5. 49
Diaconi ab antiquiſſimis tēporibus ſunt miniſtri Altaris. ibid.
Diaconi primi fuerunt ferè ordinati ad quadam miniſteria per manus impoſitionem, non autem fuerunt ordinati ad legendum Euangelium, quia non erat opus. 5. 57
Diaconi nunc per & varias caremonias ordinantur ad & varia miniſteria. 5. 57
Diaconorum character. 5. 49
Diaconorum conſecratio, eſt ordinatio. 5. 48
Diaconorum quorundam ſuperbia comprimitur. 3. 492
Diaconis nunquam fuit licitum conſecrare Euchariſtiam. 3. 420. neq; ſnquam legimus conſecraſſe. 3. 492. 693
Diaconis docere, & Sacramenta miniſtrare conuenit; nec tamen hac de cauſſa, à Veteribus dicuntur ſacerdotes. 3. 693
Diaconos ſemper coniungit Paulus cum Epiſcopis. 5. 47
Diaconos illos non ordinauit Chriſtus; ſicut ordinauit Epiſcopos, & Presbyteros: tamen inſtituit hoc Sacramentum. 5. 148
Diaconatus non includitur eſſentialiter in Presbyteratu, ſicut Presby-

<i>Presbyteratus in Episcopatu.</i>	§. 46
<i>Diaconatus semel acceptus, nunquam amittitur.</i>	§. 48
<i>Diaconatus materia, est traditio libri Euangeliorum.</i>	1. 49
<i>Diaconatus an sit Verum Sacramentum.</i>	§. 47

S V B D I A C O N V S.

<i>SUBDIACONI poterant ordinari à Chorepiscopis, illis videlicet, qui erant Veri Episcopi, non autem illis, qui erant tantum Presbyteri.</i>	§. 51
<i>Subdiaconi si uxores duxerint in monasteriis includi iubentur.</i>	§. 210
<i>Subdiaconi non ministrant Eucharistiam, neq; facere possunt qua Diaconi; non pertinent propriè ad Hierarchiam, neque eorum ordinatio habet manus impositionem.</i>	§. 50
<i>Subdiaconorum ordo quando institutus.</i>	§. 51
<i>Subdiaconatus an sit Sacramentum.</i>	§. 50
<i>Subdiaconatus an imprimat characterem. Item habet annexum solenne votum continentia.</i>	§. 50
<i>Subdiaconatus olim licet esset Sacramentum: non tamen dici poterat ordo sacer, quia subdiaconis non licebat tangere sacra Vasa, neque ex subdiaconis eligi poterant Episcopi, nunc Verumq; illis concessum est.</i>	§. 50. 51

D I E S F E S T I.

Vide & Festi dies.

D I L E C T I O.

Vide & Amor.

<i>DILECTIO Dei super omnia ex naturalibus Viribus haberi non potest.</i>	4. 37. 38
<i>Dilectio Dei super omnia Vltima est dispositio ad gratiam & peccati remissionem, & propterea tantum est prior natura, & nullo puncto temporis gratiam precedit.</i>	4. 187
<i>Dilectio Dei ex toto corde.</i>	4. 167. 168. 170. & 171
<i>Diligentes Deum ex toto corde, sine Vlla mora, Veniam peccatorum consequuntur.</i>	4. 182. 183. & 187
<i>Dilectio magna causa est magna indulgentia.</i>	4. 187
<i>Dilectio nostra in Deum, mandatorum observatio, & dilectio perfecta Dei in nos qua beatitudinem confert, sunt tres gradus statuti à Domino ad Vitam aeternam.</i>	4. 188
<i>Dilectio imperfecta, quam habent homines ante remissionem peccatorum, distinguitur à Vera charitate, per quam servantur omnia mandata, & qua cum reatu mortalium pec-</i>	catorum

- catorum esse non potest.* 4. 192
*Per inchoatam dilectionem Dei, qui disponuntur ad gratiam
 nondum obtinent remissionem peccatorum, quam obtine-
 bunt per dilectionem Dei super omnia.* 4. 189
*Datur homini aliquid dilectionis, quod nondum charitas dici
 potest, & per illud disponitur ad veram charitatem.* 4. 194
Dilectionis, quomodo tribuatur iustificatio. 4. 175

DILVVIVM.

- DILVVIVM fuit figura Baptismi.* 3. 194. 195

DIMENSIO.

- DIMENSIONES corporis Christi sub speciebus panis.* 3. 306.
Vide & Corpus Christi, & & Magnitudo.

DIONYSIVS.

- DIONYSIVS Arcopagita cur quatuor tantum Sacramenta
 exponat.* 1. 296. & 300. 5. 38
*Dionysius Arcopagita non tribuit doctrinam Chrismatis, Eth-
 nicis, aut Iudeis (ut illi falso obiicit Brentius) sed Apostolis
 Christi.* 2. 178. 3. 157
Dionysius Arcopagita antiquus, & venerabilis Pater. 3. 134

DISTANTIA.

- DISTARE inter se, qua dicantur.* 3. 306

DIVINITAS, & res diuinæ.

- DIVINITAS licet sit ubiq, & peculiariter in templis, dicitur
 tamen verissime non habitare in templis manufactis.* 3. 125
Diuinitas ubiq, est prasens: & tamen non sordescit in sordibus.
 3. 326
Diuinitas ladi non potuit ex omnibus Christi passionibus. 3. 327
Diuina res non sunt metienda humano iudicio. 3. 120. 121
*Ad diuinam institutionem sue mandatum, per accidens est,
 quod sit scriptum, & non scriptum.* 1. 52

DIVISIO.

- DIVISIO, & indiuisio in se, & ab aliis.* 3. 277

DIVITES, & DIVITIÆ.

- DIVITES difficile saluantur.* 3. 289. 290
*Diuites reprehenduntur à Paulo, qui non dignabantur com-
 municare epulas suas lautiores cum pauperibus.* 3. 501. 568.
 772. & 773
*Diuitia cum in pauperes expenduntur, à pena liberant homi-
 nes, qua sepe manet dimissa culpa.* 3. 830
Diuitia

Diuitia saepe dantur à Deo iis, quibus non est daturus gratiam suam, & Vitam aeternam. §. 253

D I V O R T I V M.

DIVORTIVM est solutio Matrimonij consummati quoad thorum, & cohabitationem, manente Vinculo conjugali. §. 144. 162. 163. 164

Hac solutio fieri potest ex consensu propter altiore[m] statum acquirendum; & sine consensu ob crimen adulterij, hæresis, & ob inductionem ad peccandum. §. 145. 163. & 173

Causa autem diuortij non potest esse, morbus & xoris ab initio matrimonij, captiuitas, vel distantia regionis. §. 170. Vel rixa & contentiones. §. 168. & 186

Diuortium etiam fit ob adulterium Viri. Unde libertas diuortium faciendi ob crimen par est viro, & & xori. §. 145. & 164

Mulieri precipitur ne ipsa sit causa diuortij. §. 164

Diuortium quo ad thorum tantum propria auctoritate potest fieri, quoad cohabitationem vero, non nisi Ecclesia iudicio fieri potest. §. 146

Diuortium bene concessum ab Ecclesia, & iusta est dimissio & xoris, quam Ecclesia decernit. §. 145. 147. 151. & 171

Lex ista de diuortio, non est solius Pontificis, sed etiam Christi. §. 169. & causam de diuortio Christus non remisit ad politicum magistratum sed ipse iudicauit. §. 282

Diuortium non prohibuit Christus si causa iusta adsit, sed alterum coniugium post diuortium. §. 165. Vide 166. & 168

Interrogauerunt Christum Pharisei, num liceret & xorem dimittere quacumque ex causa. §. 159

Diuortium propter solam fornicationem fieri posse, Dominus concessit; tum quia sola fornicatio est propria ratio solutionis Matrimonij, cetera enim adducta communes sunt Matrimonio cum aliis omnibus confederationibus; sed sola fornicatio directe opponitur fidei conjugali, & substantia ipsius Matrimonij; tum quia Dominus loquebatur de dimissione non ad certum tempus, sed perpetua; & causa perpetua diuortij nulla est, nisi fornicatio, per quam liberatur alter coniux a debito reddendo per omnem Vitam. §. 148. 149

Diuortium, seu dimissio & xoris quoad thorum in causa fornicationis à Domino conceditur; quoad Vinculum vero non conceditur; negat autem Dominus licitam esse talem dimissionem quoad Vinculum, sine causa fornicationis, id est, posse dimitti & xorem

non fornicariam; sed non dicit esse licitam, si adsit causa fornicationis. §. 158

Dominus enim, solum expressit unam speciem adulterij, eamque gravissimam, aliis pratermissis, quia id requirebat locus, & tempus illius disputationis habita cum Phariseis. §. 154. 159. & 174

Diuortium in causa fornicationis, quatuor de causis potest fieri illicitum. §. 146. ex illicitis diuortiis quod gravius. §. 174

Difficultas pro diuortio. §. 159. 160

Diuortium quando iustum est, periculum fornicationis, cui obicitur dimissus, non imputatur dimittenti, qui vitatur iure suo; sed ei qui dedit causam, cur dimitteretur. §. 150

Persona innocens, aut potest non dimittere coniugem, vel certe post dimissionem per diuortium, potest reconciliari; aut cogitur dimittere, nec potest reconciliari. & quidquid dicatur, semper habet remedium pro continentia; neque illi sit iniuria si diuortium executioni mandetur. §. 169. 170. & 171

Diuortium Christianorum nunquam tale debet esse, quin spes reconciliationis maneat. §. 167

Quia Uxor est in domo Viri, ideo diuortium facit mulier discedendo ab eo, non eum ex domo eiciendo. & contra maritus quia est in domo sua, diuortium facit dimittendo, non recedendo. §. 164

Diuortium non soluit Vinculum matrimonij. §. 162. 163. 164

Diuortium facillime fieret si Vinculum matrimonij solui posset. §. 168

Nullo diuortio aut repudio, sed sola morte, Vir & Uxor à Vinculo coniugij liberari queunt. §. 160. 162

Si post diuortium in causa fornicationis liceret parti innocenti aliud matrimonium inire, etiam nocenti licere deberet, neutri tamen licet. §. 168

Uxore per diuortium separata, priuatur Vir & su coniugij sine culpa, sed non sine causa: causa autem subest maxima, quia Vinculum prioris manet, & quia Christus prohibet, & quia fieret iniuria proli, &c. §. 169

Post diuortium cogitur homo esse cælebs, quia cogitur stare promissis, quod requirit Vinculum matrimonij. §. 182

Post diuortium ad alias nuptias transire non licet. §. 161. 164. 166. 168. & hoc a quæ prohibetur viro, ac mulieri. §. 142. 179.

180. 181

Post

*Post diuortium aliqui Episcopi concesserunt secundas nuptias,
Et ex duobus malis eligerent minus malum.* 5.177

*Post diuortium transiens ad secundas nuptias Fabiola (apud
B. Hieronymum) mortaliter peccauit, licet ex ignorantia
Vigoris Euangelij, Vel ardore concupiscentia id fecerit. Un-
de postea publicam fecit penitentiam pro hoc crimine.* 5.
178. 179

*Hoc dogma de prohibitionem coniugij post diuortium, tempore
B. Augustini non erat aliquo generali Concilio explicatum,
Et ideo facilius excusari poterant, si quis in hac re erras-
sent.* 5.180

*Patres Concilij Mileuitani, desiderarunt legem aliquam im-
perialem, qua punirentur seuerè à temporali potestate,
transcuntes post diuortium ad alias nuptias.* 5.181

*Canones, qui loquuntur de coniugio, quod parti innocenti con-
ceditur post mortem coniugis prioris, falsò assumuntur à
Remissio ad probandum aliud Matrimonium cōcedi posse
post diuortium.* 5.181. 182

DOCTORES.

In Doctoribus, Prætoribus, Et aliis huiusmodi, quæ relatio sit,
1. 269

DOCTRINA.

DOCTRINA Vera qua sit. 3. 270

Doctrina fides quomodo examinanda. 1.139

Doctrina Ioannis Et Christi an fuerit eadem. 2.124

*Doctrina nouitas est primaria conditio hæresis, atq; hac noui-
tas quibus coniecturis conuincatur.* 3.307

*Doctrina antiquitas est primaria conditio Veritatis Catholi-
cæ.* 3.307

*Doctrinam Scholasticorum, Philippus Melanchthon per con-
septum vocat doctrinam Monachorum.* 4.377. Et 378

DOGMA,

*DOGMA Vocantur non qualibet de Deo sententia, sed so-
lùm ea, quæ habent peculiarem difficultatem, siue ad credē-
dum, siue ad operandum.* 3. 61

*Dogmata præcipua non nisi propriis Verbis tradi solent in di-
uinis literis.* 3.60. 61

Dogmata ex figuris fabricari possunt, quando ex Scripturis

iuxta communem Patrum consensum intellectis, colligitur explicatio. 3.624

DOLOR.

Vide & Contritio.

DOLOR summus potest duobus modis intelligi, intensiue, & appreciatiue. 4.169

Dolor de peccatis debet esse summus saltem appreciatiue: non tamen requiritur, ut sit intensiue summus. 4.170

DONATISTÆ.

DONATISTARVM hæresis. 1.142.3.333.638.639

DV BIV M.

DVBIVM de remissione peccatorum, unde oriatur. 4.10.11.

Vide & Certitudo. & & Peccatorum remissio.

DVRANDVS.

DVRANDVS corrigendus, quando dicit, non omnia Sacramenta constare rebus & verbis, sed solum quadam. 1.82.83.84

Durandus existimauit charactere non esse aliquid reale distinctum ab anima; qua sententia vix distinguitur ab hæresi huius temporis. 1.260

Durandus errauit opinando in Eucharistia Sacramento substantiam corporis Christi esse absque magnitudine. 3.286.
Vide de hoc & alio errore eiusdem. 3.291.294.296.329.
& 394

Durandus etiam errauit asserendo solam materiam panis remanere in Sacramento Eucharistia. refertur hic error. 3.329. & refellitur. 3.334

Durandus asseruit solam Confessionem partem esse materialem Sacramenti penitentia. 4.99

Durandus voluit Episcopatum idem Sacramentum esse cum Presbyteratu. 5.43

Durandus solum sacerdotium voluit esse Sacramentum Ordinis. 5.47

Durandus Sacramentum Matrimonij male dicit esse Sacramentum æquiuocum. 5.64. et 92. eius argumenta soluntur. 5.93. et seq.

E.

EBION.

E *BIONIS hæresis.*

Controuer. 3. pag. 516.

ECCLE-

ECCLESIA,

- ECCLESIA* quomodo dicatur sponsa. 1. 286. 5. 70
- Ecclesia* intelligitur per Hierusalem. 3. 651
- Ecclesia* est media inter Synagogā, & cælestem patriam. 1. 237
- Ecclesia* vera quare non possit esse apud hæreticos. & ex ipsorum doctrina conuincuntur ipsimet affirmare non esse apud ipsos Veram Ecclesiam. 1. 280. Vide 3. 307. & seq.
- Nota* Ecclesia ex sententia hæreticorum huius temporis, est sincerus Sacramentorum usus. 1. 280. & 290
- Quadam* quasi nota, quibus Ecclesia ab aliis sectis distinguitur, sunt caremonia Ecclesia. 1. 320
- Ecclesia* vera illa est, in qua est vera confessio peccatorum, 3. 268
- Ecclesia* potest instituere novas caremonias, nō quidem ad iustificandum impium, sed ad alios effectus spirituales. 1. 314. Vide errores circa hoc 1. 311. atq; hæ caremonia non possunt omitti sine peccato mortali etiam citra scandalum. 1. 316. Vide & Caremonia.
- In* Ecclesia orta sunt grauissima dissensiones propter caremonias. 1. 317
- Ecclesia* habet potestatem mutandi et instituendi circa Sacramenta, salua tamen eorum substantia, & saluis iis quæ sunt de iure diuino ordinata. 1. 124. 3. 576. 5. 273
- Ecclesia* Latina semper latinè Sacramēta administravit, idq; sapientissimè institutum est. 1. 322
- Ecclesia* Romana à Petro didicit, qualiter diuina mysteria celebrari debeant. 3. 447
- Ecclesia* vetus tribus modis testatur cōmunionem sub vna specie esse licitam. 3. 540. & seq. Ecclesia etiam posterior id asserit. 3. 546
- Ecclesia* rectè facit p̄cipiendo cōmunionem sub vna specie. 3. 575
- Ecclesia* non propriè sacrificat, exercendo actum sacerdotalem, sed tantum offert sacerdoti rem sacrificandā, aut curat fieri sacrificium, aut certè consentit in sacrificium, & voluntate ac desiderio offert, cum sacerdos offert. 3. 736
- Ecclesia* tota offert omnia sacrificia, quæ à sacerdotibus omnibus offeruntur, sed non eodem modo. nam aliqui offerunt solum habitualiter, aliqui actu, aliqui causaliter, quia causalia sunt ut sacrificium fiat, deniq; Minister ipse offert, ut sacerdos verus, sed ministerialis. 3. 736
- Eccle-

- Ecclesia sola rectè offert Deo oblationem cum gratiarum actione.* 3. 142
- Ecclesia habet potestatem soluendi, & ligandi.* 1. 138. 4. 233. hanc negarunt Nouatiani. 3. 327
- Ecclesia ab antiquissimis temporibus statuit Matrimonia contracta post votum solenne, irrita esse. eaq; leges ferre potuit de gradibus cognationis, & causam habuit cur has leges conderet.* 5. 214. & 271
- Ad Ecclesia iudicium pertinent causse matrimoniales.* 5. 281
- Ecclesia quomodo possit ordinare de materia Matrimonij.* 5. 99
- Ecclesia accepit potestatem à Deo coercendi Damones per exorcismos.* 2. 133. 134
- Ecclesia quod ius acquirat super homines.* 2. 52
- Ecclesia militans est corpus Christi.* 3. 111
- Ecclesia semper fuit vnum corpus mysticum: non tamen semper eodem Sacramento adiungebantur homines huic corpori.* 2. 128
- Ecclesia non potest errare in Scriptura exponenda.* 3. 639
- Ecclesia nomen habetur in omnibus liturgiis.* 3. 826
- Ecclesia gubernanda cura, Apostolis, & successoribus commissæ.* 5. 214
- Ecclesia, & synagoga comparatio.* 3. 699
- Ecclesia & Christi coniunctio significata in Sacramento Matrimonij.* 5. 66. Vide & Matrimonium.
- Ecclesia consensus in aliqua re, est argumentum veritatis nostræ fides.* 3. 310
- Ecclesia consensus in doctrina de Eucharistia.* 3. 309
- Ecclesia diligentia in controuersia de Eucharistia examinanda & veritate retinenda.* 3. 311. 312. 313
- Ecclesia facta promissio Spiritus sancti per manus impositionem.* 2. 152. qui quidem Spiritus sanctus initio nascentis Ecclesiæ dabatur visibiliter, nunc autem tantum inuisibiliter, et hoc rationabili de caussa. 2. 153
- Promissio absoluta de fouenda perpetuò Ecclesiæ.* 2. 105
- Ecclesiam esse, & nunquam interire potuisse probatur.* 3. 310. 311
- Qualis sit vera Ecclesia, hæretici videre non possunt.* ibid.
- In Ecclesia sunt diuersa officia, nec omnia omnibus conueniunt.* 1. 131
- In Ecclesia sunt boni, & mali.* 3. 638. & 639

- In Ecclesia loqui, B. Paulo est exhortari.* 3. 783
In Ecclesia quando adhiberi capta sunt instrumenta musica. 3. 803
In sola Africa esse Ecclesiam iactabant Donatista. 3. 639
Quod in omni Ecclesia servatur, nec in aliquo Concilio institutum, sed semper servatum, ac retentum est, id certissime creditur, ex Apostolica traditione descendere. 3. 749
Ingressus in Ecclesiam non est ratio, cur baptismus repeti non possit. 1. 271
Extra Ecclesiam non est salus. 2. 52

E F F E C T V S.

- EFFECTVS, tam in rebus naturalibus, quàm artificialibus, non est similis instrumento.* 1. 147
Effectus formalis à sua propria causa separari nequit. 3. 300.
 305. 397

E L E E M O S Y N Æ.

- ELEEMOSYNÆ non sunt sacrificia proprie dicta; sed sacrificia tantum spiritualia dici possunt.* 3. 594. 595. 602. 605. 649. 651. 656. 958. 679. § 844. Vide &. *Sacrificia spiritualia.*
Eleemosyna, & alia quæ fiunt ad peccata purganda, nihil profunt sine percepto baptismo. 2. 104
Eleemosyna disponunt hominem peccatorem ad reconciliationem cum Deo. 4. 350. § *quomodo tribuatur illis & iustificandi.* 4. 155. 156. 176. 317. § 386
Eleemosyna sunt subsidium ad redimenda peccata. 4. 385. *item eleemosynis possunt redimi pœna temporales alterius vitæ.* 4. 332. Vide etiam 4. 333. 334
Eleemosyna sunt opera satisfactoria. 4. 342. § *sequentib. item* 336. 357
Eleemosyna sine charitate nō profunt ad vitam æternam: absolūtè tamen aliquam adferunt utilitatem. 4. 190
Eleemosyna à pœna liberant homines, quæ sæpe manet dimissa culpa. 3. 830
Eleemosynis in pauperes aliquando anteponendum esse cultum corporis sui Dominus satis apertè docuit, cùm factum Magdalena laudauit. 3. 115
Ad eleemosynas commendandas non referuntur verba canonis. 3. 832. 834. 836. 845
 ELEMEN-

ELEMENTVM.

ELEMENTVM quare sic Vocetur materia Sacramentorum.

1.42.48.49. & 84

*Elementum & Verbum requiruntur ad Sacramenti effecti-
onem.* 3.413

*Elementum & Verbum cōcurrunt propriè ad effectiōnem Sa-
cramenti Eucharistia; in ipsa autem re effecta manent, sed
alio modo. nam elementum manet quoad externas species,
& Verbum manet quoad Virtutem: sicut etiam in mīstione
elementorum, manent elementa, sed alterata, & secundum
multos manent solum, quoad Virtutes, non quoad substan-
tiam.* 3.413

Elementum in Sacramento penitentia quod sit. 4.65.66.67

*Elemēsi nomine Vocatur circumcisio, & caremonia legales à
S. Paulo.* 1.232

*Aliquando in solo elemento, aliquando in Verbo, aliquando in
utroq; est Virtus sacramentalis.* 1.222

ECLIPSIS.

ECLIPSIS Paulo frequentissima. 5.147. & 175

ENERGV MENI.

ENERGV MENI non admittuntur ad communionem. 3.504

EPISCOPATVS.

EPISCOPATVS sine presbyteratu null⁹ est, nec ordo superior. 5.46

*Episcopatus si est Sacramentum à Presbyteratu distinctū, fa-
cile erit defendere Episcopum iure diuino maiore esse Pres-
bytero, tam ordine quàm iurisdictione.* 5.44

*Episcopatus est vnus ordo cum Presbyteratu, genere, non spe-
cie.* 5.45

*Episcopatus includit in sua ratione, & essentia sacerdotium,
loquendo de potestate Ordinis.* 5.45. & 46

EPISCOPVS.

EPISCOPVS est summus, seu primus sacerdos. 5.45

*Episcopus non potest ordinari, qui vel antea non sit Presbyter,
vel certè tunc simul accipiat vtramq; ordinationem.* 5.46

*Episcopus non habet, vt possit consecrare Eucharistiam, ex sua
vltima ordinatione: tamē id habet ex alia ordinatione pra-
cedente, quæ est etiam de essentia Episcopatus.* 5.45

*Episcopus potest duo Sacramenta conferre, nimirum Confir-
mationem, & ordines sacros, quæ nō possunt vlli alijs ordines
infe-*

inferiores conferre.

5.43

Episcopus solus est proprius, & ordinarius Sacramenti Confirmationis minister iure diuino. 2.155. & 190. ex dispensatione tamen Presbyteri quoque possunt hoc Sacramentum conferre.

2.190.194

Episcopus solus consecrat, & conficit Chrisma. 2.173.175. & per unctionem Chrysmae dat Spiritum sanctum.

2.181

Episcopus idipsum facit, cū dicitur confirmare vel chrismare, quod Apostoli faciebant, cū dicebantur imponere manus distinguitur tantum persona à personis, & illa particularis impositio manus, ab ista, qua modò est.

2.182

Episcopus est minister ordinationis.

5.58

Episc. nomine sacerdotis absolutè, à Veterib. intelligebatur.

5.43

Presbyteri etiam aliquando intelliguntur nomine Episcoporum.

2.193.5.47

Episcopus esse non potest, qui in episcopatu filios facit.

5.212

Episcopi, siue episcopalis ordinatio, Sacramentum est Verè, & propriè dictum.

5.42. & seq.

Episcopi ordinatio, est caremonia imprimens nouum characterem spiritualem, & conferens gratiam.

5.43.44

Solennitas in ordinatione Episcopi.

5.44

Episcopi ordinatio integra consurgit ex duplici ordinatione; & character episcopalis & perfectus, non est vna simplex qualitas, sed quid compositum ex duplici characterè.

5.45

Episcopi character integer & perfectus, est maior presbyterali, quia illum includit.

5.46

Episcopi character ex vltima ordinatione acceptus, si conferatur cum characterè, quam habuit ex ordinatione presbyterali, iste est maior intensiue, ille extensiue, quia ad plura se extendit.

5.46

Episcopi character, siue sit alius à presbyterali, siue idem extensior, et maior, est potestas absoluta, & perfecta, & independens conferendi Sacramenta Confirmationis, et Ordinis.

2.149

Episcopi dicuntur Mediatores.

3.682

Episcopi soli simpliciter & absolute succedant Apostolis.

2.191.

192.3.557

Episcopi & Presbyteri soli in Ecclesia habentur propriè, & nominantur sacerdotes.

3.596.603.682. & 693

Episcopi inter Missarum solennia, cū ordinant sacerdotes, pronuntiant Verba consecrationis alta voce.

3.781

Episco-

Episcoporum proprium est iure diuino predicare: tamen eorum concessione predicant etiam Presbyteri, & aliquando etiam Diaconi. 2. 194

Episcoporum quadam esse propria Dominus voluit; Et inde eorum eminentia supra ceteros appareret; & quia sic voluit honorare episcopalem dignitatem. 2. 195

Episcopis peregrinis in signum pacis & communionis, antiquissimus fuit usus mittendi Eucharistiam. 3. 414. 425

Inter Episcopum, & Presbyterum tantum discrimen ponitur à Scriptura, quantum est inter Principem, & eius subditos. 2. 195

Chorepiscopi, alij erant veri Episcopi, sed in aliena diœcesi morabantur; alij tantum Presbyteri. 5. 51

EPISTOLA.

EPISTOLAE lectio in Missa. 3. 811

Epistola Clementis Romani, Melchiadis, & Eusebii Emisensii sunt apud nonnullos dubia, vel etiam supposititia. 2. 168

ESAV non inuenit penitentiam. 4. 203

ENS, & ESSENTIA.

ENS & Verum, obiectum mentis nostra. 3. 267. 268

Ens per accidens, & ens per se. 1. 39. & 40

Esse, id est, existentia accidentis, distinguitur ab eius essentia. 3. 395

Vltimum sui esse, primum sui esse, primum non esse, & vltimum non esse. huiusmodi dicendi in qua cadunt. 3. 84

Essentia in indiuisibili consistunt. 3. 288

Est, hac particula, in illa propositione; Hoc est corpus meum, non accipitur pro significat; sed proprie, ita ut nihil significet, nisi, est. 3. 70. & seq. haeticorum varia expositiones siue verius deprauationes habentur. 3. 55. 56. argumenta ipsorum diluuntur. 3. 84. 85. 88

Est. Catholici dicunt quidem colligi ex hac voce transubstantiationem, sed non dicunt, Est, poni pro transubstantiari, ut contendit calumniator Calvinus. 3. 70. Vide 3. 84

Cur dixerit, olim Deus: Fiat lux, & Christus non dixerit: Fiat corpus, sed, est corpus. 3. 85

In locis parabolarum, similitudinum, & visionum, &c. sine vllotropo potest accipi (est) pro significat. 3. 71. 88. & 92

ET.

ET, hac cōiunctio in Scriptura saepe accipitur pro disiunctivā.
3.551. item apud Hebraeos saepe locum obtinet particula caus-
salis, nam ponitur ו pro וְ ne pro chi, וְ pro enim. 3.615

EVANGELISTAE omittunt quidem interdum aliquid, aut addunt, quod alij Evangelista non omiserunt, aut non addiderunt; sed nunquam ita omittunt, ut sententia reddatur falsa. 5. 126. F. 8. 155

Evangelista multa tacerunt, quae procul dubio facta sunt, & adducuntur exempla.

Evangelista certis de causis sibi notis, aliquando mutant ordinem Verborum.

Euangelista an tradant integras formas Sacramentorū. 3. 483

Evangelistas errasse in describenda celebratione Paschatis Christi, est ingens blasphemia Græcorum. 3. 434

EVANGELIUM legis nouæ promulgatio. 2. 28. 92

Euangelium quod prædicabāt Apostoli, appellabatur suū. 1. 146

*Euangelium continet consolationem pro iustis. 4.115. item ter-
rorem, & minas ira Dei contra peccatores. 4.134. 138*

*Euangelium antequam scriberetur, fuerunt Vera Sacramenta
Baptismus & Eucharistia.*

Euangelium suum quare scripsit Marcus, & Lucas. 5. 156

Euangelium soliti erant Diaconi canere ex loco altiore. 3. 812

Euangelij lectio in Missa antiquissima est.

Iubentur omnes stantes, euangelium audire. *ibid.*

Ad euangelij lectionem quare adhibetur incensum. 3. 804.

3. *ceri accensi ab Acoluthis.* 3.794.795

*Euangelij tantum predicatione exerceri clauium potestatem
falsum est.* 2.107

SACRAMENTVM.

Quae conferunt ad hoc Sacramentum, Vide in his omnibus locis videlicet & Accidens, Caro, Cæna, Communio, Consecratio, Corpus Christi, Manducatio, Panis, Species, & Trãsubstantiatio.

De vera, ac reali, & substantiali præsentia corporis & sanguinis Domini, in hoc non minus admirabili, quàm venerabili Eucharistiæ Sacramento.

Præsentia corporis Domini in Eucharistia probatur primò ex solo verbo Dei. 3. à pag. 28. & seq. Secundo ex Patribus. à pag. 130. & que ad finem 2. libri. Tertiò ex iudicio rationis; toto tertio libro.

Hæreses contraria huic reali præsentia habentur 3. 11. & seq. et 133. Vide etiam 1. pag. 2. 3. 4. 5. 87. 88. & 89

Sententia Catholica Ecclesia est hæc: In almo sancta Eucharistia Sacramento, post panis & vini consecrationem, Dominum nostrum Iesum Christum verum Deum, atq; hominẽ, verè, realiter, & substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium contineri. 3. 21

Singula verba huius decreti aliquid continent quo damnentur hæreticorum sententia. 3. 22. 23

Ex huius Catholica sententiæ expositione deducuntur aliquot regula de modo loquendi in hac materia. 3. 24

Deinde ex figuris Testamenti Veteris demonstratur 1. præsentia corporis Domini in Eucharistia. 3. 28. Vide 3. 276

Refellitur solutio aduersariorum ad hoc argumentum. 3. 32

11. *Ex promissione Domini, qua habetur apud Ioannẽ, cap. 6. Vbi probatur agi de Eucharistia.* 3. 38. & 53. & veritas corporis Domini in Eucharistia ex eodẽ capite probatur. 3. 44. & solvuntur obiectiones. 3. 46

111. *Ex ipsa institutione Sacramenti, qua habetur Matth. 26. referantur varia expositiones verborum Domini: Hoc est corpus meum.* 3. 54

Probatur propriè, & non figuratè explicanda esse illa verba: Hoc est corpus meum. Ut sensus sit, Hoc (id est) quod his speciebus continetur, est verè & propriè corpus ipsum meum verum, & naturale. 3. 57. & sequentib. 80. 81. 82. 151. 152. & 204

Explicantur verba institutionis, & refelluntur hæreticorum depravationes. 3. 65. Vide etiam 3. 89. & 81

Solvuntur argumenta, quibus aduersarij probare conantur verba institutionis esse figuratè accipienda. 3. 78

14. *Probatur veritas corporis Domini in Eucharistia ex locis Scriptura, qua continent & sum huius Sacramenti.* 3. 98. solvuntur

nuntur item argumenta aduersariorum deprompta ex Verbo Dei. 3. 109

Eucharistia figurata primum in lege natura, deinde in lege Moſis, & in Euangelio, tum promiſſa, poſtea inſtituta, denique frequentata & commendata eſt. 4. 241

Eucharistia non eſt ſola figura, ſed re ipſa corpus Chriſti. 3. 139.
& realem præſentiam eiſdem requirit. 3. 116

Eucharistia dicitur Teſtamentum, & quomodo. 3. 95. 508. 509. 705. 706

In inſtitutione Eucharistia, eſt Sacramentum, teſtamentum, pactum, lex & dogma. 3. 58. 59. & 60. de pacto Vide 1. 274

Eucharistia celebratio, non eſt noua inſtitutio Teſtamenti, ſed repræſentatio eiſdem. 3. 95

Ad inſtituendum & conſciendum Sacramentum Eucharistia dicta ſunt illa Verba: Hoc eſt corpus meum. 3. 86

Propria acceptioni Verborum Eucharistia, ſeu præſentia Chriſti in Eucharistia non repugnat articulus Aſcenſionis. 3. 64

Et promiſſio Spiritus ſancti, non fuit cõtra præſentiam Chriſti in Eucharistia. 3. 123

In Eucharistia habetur Chriſti præſentia inuiſibilis. 3. 114. 115

In Eucharistia, Chriſtus in propria ſpecie nõ videtur, nec tangitur, ſed in ſpecie aliena. 3. 207

In Eucharistia totum Chriſtum eſſe, cur non mirati ſint Apoſtoli, & nunc tot miſſa Catholicorum. 3. 87

In Eucharistia non eſt nuda caro, ſed diuinitati vnita, & per Spiritum Dei viua, & viuificans. 3. 119

In Eucharistia eſſe carnem Domini rectiſſimè probatur, quia Chriſtus eſt Deus, qui potuit præſtare id quod dicebat. 3. 180

In Eucharistia eſt caro illa qua crucifixa eſt, & eſt corpus illud, quod pro nobis ad mortem traditum eſt. 3. 335. 338. 339. 340

In Eucharistia quomodo ſit Chriſtus, & in aliis rebus Deus. 3. 582

In Eucharistia Chriſti corpus fuiſſe credimus, etiã ante Chriſti reſurrectionem. 3. 128

Ex Eucharistia probatur Vera carnis reſurrectio. 3. 143. 144. 324

In Eucharistia eſt Veritas ſanguinis, cuius figura præceſſerat in Teſtamento Veteri. 3. 214. Vide & Sanguis.

Chriſtus ob omnipotentiam ipſius nõ concluditur in pixide, aut ſpeciebus panis: tamen totus ibi reuera eſt. 3. 126

Ex iudicio rationis eadem veritas probatur.

- Primò, an possit fieri, & corpus Christi præsens constituatur in Eucharistia.* 3. 265
- Hæreses habentur ibidem. Qua sit regula cognoscendi quid Deus possit.* 3. 266
- Possit unum corpus simule esse in pluribus locis.* 3. 269. *solvuntur obiectiones.* 3. 278
- Proponitur & explicatur altera difficultas, qua in eo posita est, quod corpus alicubi sit, & non occupet locum.* 3. 285. *Solvuntur obiectiones.* 3. 301
- Secundò ostenditur Deum voluisse, & fecisse, & re ipsa corpus Domini in Eucharistia præsens adesse.* 3. 307
- Solvitur obiectio de prompta ab inutilitate realis præsentiæ.* 3. 320
- Solvitur obiectio desumpta ab indignitate rei.* 3. 325
- Errores Scholasticorum circa mysterium Eucharistia.* 3. 286
- In hoc mysterio maximè locum habet dilemma quoddam sancti Augustini.* 3. 321
- In Eucharistia licet sit corpus Domini secundum substantiam: non tamen est ibi eo modo, quo fuit in cruce, nisi per similitudinem.* 3. 231
- In Eucharistia Christum fide tenemus, oculis non videmus.* 3. 116
- Hoc mysterium sola fide comprehenditur.* 3. 241
- Et solus fidelibus est notum.* 3. 230
- Ideo quidam non credunt hoc mysterium, quia non habent spiritum, & quia carnali iudicio metiuntur res divinas.* 3. 121
- In Eucharistia, quomodo sensus fallantur.* 3. 118
- In Eucharistia Christum esse in gloria Patris dupliciter intelligi potest.* 3. 122
- Ad mysterium Eucharistia defendendum, satis est, si unum corpus possit esse quocunque modo in pluribus locis.* 3. 274. *quomodo autem corpus Christi sit in Eucharistia.* 3. 286. 288. *Vide & Corpus Christi.*

De modo, ac ratione existentia Christi
in Eucharistia.

Sitne ratio existentia Christi in Eucharistia, conversio panis & vini in corpus & sanguinem Christi, quæ ab Ecclesia Catholica dicitur transubstantiatio; an potius assumptio panis,

panis & vini ad vnionem hypostaticam corporis & sanguinis Domini; aut omnipræsentia, siue vbiquitas, vt quidam loquuntur, humanitatis Christi, an aliquid aliud.

Recensentur varia de hacre sententia. 3. 328. *Et refelluntur varij errores.* 3. 328. *Et seq.*

Explicatur Et probatur sententia Catholica de transubstantiatione. 3. 346. *refelluntur obiectiones aduersariorum.* 3. 375. *Vide & Transubstantiatio.*

Ratio proxima, qua in Eucharistia sit corpus Christi est totalis conuersio substantia panis Et vini, in corpus Et sanguinem Domini. 3. 346

De ipso Sacramento Eucharistiæ, vbi primùm de natura disputatur, quid sit propriè Sacramentum Eucharistiæ, & num extra vsum sit verè corpus Dñi sub specie consecrati panis; vel sitne res aliqua permanens, an actio transiens.

Aduersariorum sententia negant esse rem permanentem, sed dicunt esse actionem transeuntem. Et hoc est dogma Lutheranorum. 3. 345. *Et 402*

Probatur ex Verbis institutionis Dominica, Sacramentũ Eucharistia esse rem permanentem, Et in eo corpus Domini permanentiter existere. 3. 403

Idem probatur ex dissimilitudine Baptismi, Et Eucharistia, Eucharistiam esse rem permanentem. 3. 410

Probatur eadem Veritas testimoniis Patrum. 3. 414. *Et diluuntur responsiones aduersariorum ad testimonia Patrum.* 3. 419

Explicatur quid sit propriè Sacramentum Eucharistia. 3. 426. *Vide 1. pag. 86*

Sacramenti Vocabulum si accipiat amplissimè pro omni signo rei sacra sanctificantis animam; tunc cõsecratio Eucharistia Sacramentum dici potest. 3. 426

Si Sacramentum accipiat paulò strictius, pro signo rei sacra sanctificantis animæ; hoc modo sumptio Eucharistia Sacramentũ dici potest. nam significat quidem internam manducationem, sed non est causa. causa enim illius refectionis spiritualis, siue gratia, non potest esse actio nostra, sed esse debet actio Dei per ministrum Ecclesiasticum. 3. 426

Sola species panis, Et vini non habent integram Sacramenti rationem, propriè enim, Et strictissimè accipitur Sacramentũ pro signo non solũ significante, sed efficiente etiam anima

- sanctitatem, quomodo vox Sacramenti, non conuenit, nisi Sacramentis nouæ legis propriè dictis. 3. 426
- Corpus Domini, & sanguis sine ordine ad species, nō habet rationem Sacramenti. 3. 427. Vide 3. 111
- Et si tam species panis & vini, quàm corpus & sanguis Domini ad essentiam Sacramenti Eucharistia pertineant; ratio tamen Sacramenti magis conuenit speciebus, & continent corpus, quàm corpori Christi, & est sub speciebus. 3. 427 Vide etiam 3. 579
- Ratio sacrificij, nec non pignoris, & alimentij diuini, magis conuenit corpori Domini, & est sub speciebus, quàm speciebus, & continent corpus Domini. 3. 428
- Eucharistiam esse Sacramentum probatur. 1. 282
- Eucharistia nō solum est Sacramentū refectiōis, seu mutationis, sed præterea est memoriale omnium miraculorum, & quasi compendium uitæ, passionis & resurrectionis Domini. 3. 323
- Eucharistia est signū, symbolum, representatio, ac typus mortis Christi; seu carnis & sanguinis, & visibiliter in cruce, illa suffixa, ille effusus est. 1. 38. 55. 134. 137. 274. 3. 37. 97. 508. 515. 522. 573. 574. 632. 634. & 641
- Eucharistia quomodo sit signum representans carnem Christi & morientem in cruce, & sanguinem & in cruce effusum, 3. 134. & 204
- Eucharistia Sacramentum vnum est, quia est vna caro Christi, & vnus sanguis. 3. 134
- Eucharistia Sacramentum constat materialiter ex signo, & re significata, re ipsa presente, & cum signo coniuncta. 3. 170
- Res significata est caro Christi, & panis exteriore specie sua corpus Domini significat. 3. 170
- In Sacramento Eucharistia habemus Christum sub signis, & imagine velatū, in cælo autē videbimus sine illo signo. 3. 191
- Eucharistiam paradoxum existimarunt infideles. 3. 179
- Eucharistiam esse instrumentum excitanda fidei, sicut baptismus, & solum Dei Verbum, passim affirmant, & passim refutantur aduersarij. 3. 143. 144
- Similiter sape respondet ad Scripturas & Patres, quæ probant Veritatem Catholica fidei, tropicè & figuratè omnia esse explicanda. 3. 45. 57. Vel panem esse figurā veri corporis & sanguinis pro nobis traditi, & effusi. 3. 75. Vel symbolicè Patres loqui. 3. 207. Vel in cælo esse Christi carnem propriè, in terra autem

autem symbolicè. 3. 209. *Vel carnem Christi fide tantum suscipi, non ore.* 3. 69. 101. 133. 143. 178. 290. 221. 228. *deniq, audent etiam dicere Eucharistiã repræsentrare corpus Christi; seu in hoc Sacramento esse nudum signum; seu esse corpus tantum significatiuè, vel figuram corporis.* 3. 198. 135. 142. 149. 155. 203. & 352. atq, his omnibus locis citatis refutantur euidenter istorum hominum mendacia & blasphemia.

Eucharistiã non negamus esse Sacramentum, & proinde signum, sed negamus nihil aliud esse, nisi signum. 3. 233. 234. *est enim signum rei inuisibilis, sed præsens.* 3. 234. 235

Eucharistiã, figuram corporis in cruce suspensã vocauit Augustinus, quod Græci dixerunt antitypon. 3. 235. *Vide* 3. 194. 195

Eucharistiã esse fidelium societatem dixit idem Augustinus, quatenus est signum corporis Christi mystici. 3. 232.

2:4

Eucharistiã aliter significari per hoc Sacramentum, aliter per sonos & literas. 3. 233

Eucharistiã à materia rectissimè posse nominari Sacramentum panis & vini.

Eucharistiã numerari tertio loco, & quare. 1. 305

Illius excellentia super alia Sacramenta. 1. 304

In Eucharistiã Sacramento multa considerari possunt. 3. 426

In Eucharistiã triplex res sacra demonstratur. 1. 35

E*UCHARISTIA non consistit in actione, sed in re permanente, seu non est actio transiens, sed permanens.* 3. 412. 413. 4. 66

Eucharistiã, vel corpus Domini, non vocatur fractio, consecratio, distributio, vel manducatio; sed res permanens, id est, panis consecratus. 3. 411

Eucharistiã publicè, & in toto mundo consecratur, & asseruatur. 3. 113. & 541

Dominus non iussit Eucharistiã à se cõsecratam differri in crastinum, sed postea per Apostolos id iussit. 3. 422. 424

In hoc Sacramento aliud est fieri, aliud esse. 3. 413

Eucharistiã asseruatur in pixide, gestatur, & adoratur. atque hac non repugnant diuina institutioni, de manducatione.

3. 409

Conseruatur aliqua pars huius Sacramenti, non, & non manducetur, sed & tempore opportuno manducetur; nimirum & deferatur ad ægros. 4. 409. 414. 420. 422

Eucharistia diligenter conservanda à sacerdote, ne putredo aliqua inueniatur. 3. 422. *Et sub clausibus debet seruari propter abusus.* 3. 417

Hac consuetudo seruandi Eucharistiam, seruata est à Patribus, Et ab omni Ecclesia. 3. 421. *neque unquam fuit derogata.* 3. 414

Non debent nimis multa particula Sacramenti conservari. 3. 422. 423

Quod superest ex Sacramento Eucharistia, comburendum est, si temporis diuturnitate, aut alia de causa consumi requirit. 3. 423

De materia Eucharistiæ.

Sitne azymo pane, an fermentato Sacramentum conficiendū. 3. 428. *Et seq. Vide & Azyma.*

Vtrum Christus instituerit primo die azymorum Sacramentū Eucharistia, an vero ante eum diem. 3. 429

Referuntur varia sententia. 3. 430. *Et seq.*

Probatum Christum instituisse Sacramentum 14. die mensis, secundum legē, Et secundum morem Hebraeorū. 3. 437. *et seq.*

Soluntur argumenta Græcorum, Et aliorum, qui quocunque modo eis fauent. 3. 440

Eucharistia materia panis, Et Vinum. 5. 98

Panis Et Vinum non concurrunt, ut pars Sacramenti, sed ut subiectum, circa quod agit sacerdos, et in quo recipitur actio consecrantis. 1. 87. *Vide etiam 86*

Vinum temperandum aqua in sacro calice. 3. 453. *Vide 1. 312. referuntur sententia, seu potius errores.* 3. 451. *soluntur argumenta.* 3. 458

Hoc Sacramentum constare debet ex re terrena, Et celesti. 3. 427

De forma Sacramenti Eucharistiæ.

Græcorum, Et Hæreticorum errores de hac re. 3. 463. 464. *Et sequentibus.*

Solia Domini Verbis fit consecratio. probatur exemplo Domini, ac Apostolorum. 3. 467. *ex traditione Ecclesia.* 3. 470. *ex Patribus ibid. Et ex ratione.* 474. *Vide 1. pag. 83. Et 91*

Soluntur argumenta Græcorum, Et Lutheranorum contra formam consecrationis Eucharistia. 3. 476. *Et seq. item mendacia Kemniti.* 3. 485

Verbum

Verbum quod cum elemento Sacramentum facit in Eucharistia, non est concionale, sed consecratorium. 1. à pag. 87. & seq. ad 100

Verbum & elementum in qua differentia concurrant ad hoc, & ad alia Sacramenta constituenda. 3. 413

Verba respectu rei consecrata non sunt pars essentialis, sed principium productivum. 1. 87

Verba sacramentalia mutant panem in carnem. 1. 198. Vide *Verba sacramentalia in litera V.*

Verba qua dicuntur in mysterio Eucharistia, dicuntur Verba benedictionis. 1. 97

Eucharistia sit operante inuisibiliter Spiritu sancto, vel per invocationem Spiritus sancti. 3. 223. 247. 254. 257. 363

Eucharistia consecrari dicitur duplici re, caelesti una, nempe corpore Christi, & altera terrena, nempe accidentibus, qua sensu percipiuntur. 3. 143. 145. & 427

Eucharistia etiam post consecrationem rectè dicitur antitypon corporis, & sanguinis. 3. 195

Eucharistia consecratio in ordine ad manducationem ordinatur. 3. 409

Eucharistiam consecrare nusquam Diaconis licuit. 3. 420

Eucharistiam instituit Christus, cum ipse primus illam consecrauit. 3. 469

Post consecrationem demonstratur populo. 3. 194. 470. 791

Ad Eucharistiam conficiendam necessaria est consecratio. 3. 99

In consecratione requiritur praesentia panis. 1. 222

In consecratione Eucharistia non reperitur actio propria, & naturalis. 1. 221

In Eucharistia quod Sacramentum facit non sunt humana preces, sed Verbum Domini. 3. 474

De Ministro Eucharistiae.

Vide & Sacerdos.

Hæreticorum sententia. 3. 487

Ad Eucharistiam conficiendam ita necessaria est ordinatio sacerdotalis, ut sine ea nullo modo confici possit. probatur ex Verbis Domini. 3. 489. *ex traditione & consensu Ecclesiae.*

491. *ex antiquitate Ecclesiae.* 3. 493

Præceptum conficiendi Sacramentum Eucharistia, non omnibus Christianis est impositum, sed solis Apostolis, eorumque successoribus. 3. 489. 490. Vide *expositionem illorum Verbo-*

rum Luca 22. Hoc facite in meam commemorationem. *supra*
in indice scripturarum. atq; adeò hoc verum est, ut neq; ipsi
B. Virgini fuerit concessum hoc ministerium consecrandi
Eucharistiam. 3. 492

Eucharistia si consecretur à legitimo sacerdote non in ordine
ad manducationem: seruatis tamen iis, qua ad Sacramenti
essentiam requiruntur, Verum Sacramentum conficeretur,
licet malè faceret. 3. 410

Eucharistia qua conficitur à malo sacerdote, nihil minus ha-
bet, ab ea, qua conficitur à bono. 3. 333. 334. 472. 473

Per ministros suos quotidie conficit Christus Sacramentum
Eucharistie. 3. 487

Minister non viturni si Verbis in consecratione. 1. 222

De fine, seu effectu, vel fructu Eucharistiæ.

Vide omnino qua dicuntur in Verbo Communionis, & de
effectu & præparatione.

Eucharistia & Sacramentum, propriè non est instituta ad pec-
cata remittenda, sed ad vitam spiritualem per baptismum
acquisitam, alendam, & conseruandam, quod species ipsa
sacramentalis testantur. 3. 48. & 731. 5. 92

Eucharistia non habet pro effectu remittere peccata mortalia,
quorum homo conscientiam habet. 3. 495. 499. & 503. sed ha-
bet pro effectu nutrire animam, & præseruare illam à pec-
catis, & alia qua sequuntur ex augmento gratia, & chari-
tatis, quam secum adfert hoc Sacramentum. 3. 498. item ope-
ratur in nobis ut non consentiamus peccatis. 1. 198. & dici-
tur panis quotidianus, quia medicina est contra peccata
quotidiana. 3. 510

Gratiam etiam confert gratum facientem, & consequenter
delet peccata mortalia, si qua inueniat in eo, qui non indi-
gnè accedit, & quorū conscientiam non habet. 3. 507. 508. 509

Vide etiam de gratia promissione, & causalitate in hoc Sa-
cramento. 1. 53. 186. & 283. 3. 496

Per rē Sacramenti Eucharistia intelligitur gratia iustificans,
id est, effectus carnis Christi spiritualiter reficientis. 3. 107

Præsentia Domini in Eucharistia per ineffabilem, atq; inui-
sibilem gratiam. 3. 116

Eucharistia virtus comparatur cum spiritu illo, seu genitale
virtute, qua corruptum granum resurgere facit. 3. 147

Eucha-

- Eucharistia nihil confert si sine fide percipiatur.* 1. 270
- Eucharistia finis, & effectus praeipuus est alere animam non corpus, licet per instrumentum corporis sumatur.* 3. 50. 111. 112. Vide 1. 263
- Vnde dicitur cibus mentis, non ventris; cibus & potus spiritalis; cibus, & potus animorum.* 2. 160. 3. 116. 458. 499. 507. 509. 4. 66
- In Eucharistia applicantur Christi merita per modum cibi & potus, ad reficiendam & nutriendam animam, & praeservandam à morbis.* 3. 509
- Eucharistia finis, est unio nostra cum Christo, per affectus, & voluntatis confederationem.* 3. 168. & 178
- Vnde dicitur Sacramentum pacis & unitatis.* 3. 577
- Per hoc Sacramentum Christus nobis unitur, non solum per charitatem, sed etiam vere & corporaliter.* 3. 101
- Per hoc Sacramentum Christus fecit, ut essemus unum cum illo.* 3. 183
- In hoc Sacramento significatur unio Christi cum Ecclesia.* 3. 457. 460. & 500
- Eucharistiam sumentes participes fiunt mensa Domini, & fiunt socij Christi.* 3. 772
- Duplex est effectus Eucharistia, interna refectio, & unio fidelium inter se, & cum Christo.* 3. 523. Vide expositionem illius loci 1. Corinth. 10. Vnum corpus, &c. in indice scripturarum.
- Eucharistia finis est etiam commemoratio mortis Christi, qua commemoratio fieri potest per representationem, & significationem (quod fit consecrando, & offerendo Deo Eucharistiam) altero modo per memoriam & narrationem, & hoc modo potest fieri commemoratio manducando, & bibendo corpus & sanguinem Domini.* 3. 573. 574. 632. 634. 641. Vide 1. pag. 35. 38. 55. 75. 134. 137. & 272
- Per Eucharistiam non solum commemoramus passionem Domini, sed accipimus pignus aeternae gloriae.* 3. 168
- Principaliter in Eucharistia representatur corpus & sanguis Domini; secundario autem populi.* 3. 173
- Eucharistia non potest sumi nisi à baptizatis.* 3. 634
- & non potest comedi & trahi extra Ecclesiam.* 3. 635.
- Eucharistia est refectio, & viaticum peregrinantium ad vitam patriam.* 3. 634.
- Eucha-*

- Eucharistia Sacramentum diuersum est à Sacramentis ceteris
in fine, & effectu aliorum Sacramentorum.* 3. 503
*Comedere Christi carnem quantum ad effectum & fructum,
& manere in ipso per fidem & charitatem idem est.* 3. 168
In Eucharistia reperitur significatio, & causalitas. 3. 523
Per hoc Sacramentum quomodo terra dicatur fieri cælum. 3. 210

De vsu Eucharistiæ.

- Id est, de communione sub vna, vel altera specie. Vide etiam &
Communio. & ea quæ dicuntur* 3. 98. & seq.
*Vsus primarius Sacramenti Eucharistia est ipsa communica-
tio, seu participatio Eucharistia.* 3. 409. 424. 425. 426. 511.
& 576
Hæreticorum sententia habentur. 3. 511
Totus Christus est sub vtraque specie. 3. 513
Tota Sacramenti ratio in vna specie inuenitur. 3. 521
*Non maior vtilitas sumitur ex communione sub vtraq; specie,
quàm sub vna.* 3. 526
*Non repugnare diuinis literis, seu cum Christi mandato, com-
munionem sub vna specie.* 3. 534
Soluuntur obiectiones ex Scriptura petita. 3. 550. *refelluntur
obiectiones ex Patribus.* 3. 561. & *obiectiones ex ratione.* 572
*Ecclesia iustis de causis præcepit communionem sub vna spe-
cie.* 3. 575
*Institutio huius Sacramenti non complectitur solum essentiam
Sacramenti, sed etiam vsum Sacramenti.* 3. 410
*Apud veteres non fuisse alium Sacramenti vsum, quàm ad
manducandum, & volunt hæretici moderniores, falsum est.*
3. 424. *Vide alios vsus Eucharistia, etiam ad sanitatem cor-
poralem impetrandam, & alia.* 3. 425
Eucharistia ritus apud Lutheranos, & Calvinistas quis sit.
1. 88. 89
Eucharistia necessaria necessitate mediæ ad bene esse. 1. 117
Eucharistia quo tempore caperit frequentari. 1. 53
Eucharistia qua de causa repeti possit. 1. 270
*Eucharistia præcepti vis non consistit in modo sumendi, sed in
ipsare, quæ sumenda est.* 3. 54
*Hoc præceptum ad solos adultos pertinet, qui quidem, aut re-
ipsa si possunt, aut saltem desiderio, tenentur hoc Sacramen-
tum aliquando percipere.* 3. 48
*Præceptum de Eucharistia sumptione ex illis verbis; Accipite,
edite,*

edite, &c; Hoc facite, &c. licet non obliget omnes: tamen preceptum est, saltem quo iubeantur Apostoli tunc illam accipere, & etiam preceptum est, & quando sumimus hoc, aut illo modo sumamus. 3. 59. Vide etiam 3. 551

Eucharistiam sumere iubemur in memoriam Dominica passionis. 3. 97. Vide 1. 38. 55. 134. 137. 274

Circa Sacramentum Eucharistiae, multa Dominus per se non iussit, quae postea per Apostolos iussit. 3. 422

Eucharistiam an sumpserit Christus. 2. 128

In Eucharistia an aliquando sit propinatum Venenum. 3. 392.

393

Ex Eucharistia communicatione monentur femina Christiana, & non nubant gentilibus Maritis. 3. 148

Eucharistia loco dabatur catechumenis panis benedictus. 2. 135.

De veneratione Sacramenti Eucharistiae.

Hereses habentur. 3. 57. & seq.

Christum in Eucharistia esse adorandum probatur. 3. 579

Soluuntur obiectiones hæreticorum. 3. 581. Vide etiam 3. 801

Christo in Eucharistia existenti adsumunt semper chori Angelorum. 3. 122. *in eaq; Eucharistia colitur Christus.* 3. 200. &

201. & adoratur cultu latræ. 3. 427

Christo in Eucharistia existenti, non potest exhiberi tale obsequium, quale illi exhibuit Maria Magdalena. 3. 115. *Ubi de suffitu, & auro in honorem, & cultum Eucharistiae.*

Eucharistiam cur tanto honore prosequimur, aquam Verò baptismi non item, cum & utrumq; sit Sacramentum. 3. 104

Eucharistiam simpliciter, & bona fide adorare debemus, & & sic nullum est periculum idololatriæ. 3. 582

De Eucharistia ut sacrificium est.

Vide & Missæ sacrificium.

Eucharistia consideratur & sacrificium, & pignus diuini amoris, & & Sacramentum. 3. 521

Eucharistia etiam significatio triplex. 3. 522

Eucharistia aliquo modo est holocaustum, aliquo modo hostia pacifica, aliquo modo hostia pro peccato. 3. 526

Eucharistia est Sacramentum, quatenus est signum externum & visibile inuisibilis gratiæ, & refectiois, qua nobis confertur, dum Eucharistiam rite sumimus, eadem est testamentum, quatenus est instrumentum publicum diuinæ voluntatis,

luntatis, & promissionis; eadem est victima & sacrificium quatenus Deo offertur. 3. 705. 706. Vide etiam 3. 58. 59. 60. 95. 508. & 509

Eucharistia est sacrificium religionis Christiana. 3. 324

Eucharistia ut sacrificium significat Christi passionem. 3. 522

Eucharistia ut sacrificium instituta est ad remissionem peccati. 3. 731

Eucharistia necessario Christi corpus re ipsa continet, ut possit Verè, & propriè Deo Patri à nobis offerri, & proinde esse sacrificium Verè & propriè dictum. 3. 701

Eucharistia si nihil aliud esset, quàm Sacramentum, non prodesset nisi sumentibus: at quia est etiam sacrificium, offertur etiam pro salute Vivorum, & mortuorum. 3. 694

Eucharistia instituta in cæna, celebratur in memoriam transitus Domini per passionem ad Patrem; & in memoriam nostræ liberationis de potestate Satana, qua per ipsam Christi mortem facta est. 3. 632. 633

Eucharistia aliquando intelligitur per Pascha. 3. 635

Eucharistia celebrationem Dominus subiunxit post caremoniam Agni paschalis. 3. 633

Eucharistia consecratio, & oblatio, est immolatio, per Agni paschalis immolationem figurata. 3. 633

Eucharistia sacrificium est verum & proprium sacrificium in Ecclesia. 3. 649. 651. 673

Eucharistia sacrificium, per sacrificia onium, & boum aliquando intelligitur. 3. 651

Eucharistia manducatio, qua fit à sacerdote, ut est Sacramenti perceptio, illi soli prodest: ut autem est sacrificij consummatio, prodest illis omnibus, pro quibus oblatum est sacrificium. 3. 742

Eucharistia distributio post sacrum peractum, non est ita necessaria, ut non possit sacrificium Eucharistia sine hac dispensatione offerri. 3. 768. & seq.

In institutione Eucharistia Christus ut sacerdos egit, & Verè sacrificavit. 3. 612. & *victima, quam nunc assidue Christus offert, non est aliquid terrenum, sed aliquid celeste, nimis-rum sacratissima Eucharistia.* 3. 630

Eucharistia est pignus amoris, quatenus significat, & exhibet Christum presentem. 3. 522

Pignus

Pignus amoris erga sponsam Ecclesiam. 3. 324. atque hac satis de Eucharistia.

EV TYCHES.

EV TYCHETIS hareses. 3. 248. 279. 280. 384. 385

EXOMOLOGESIS.

EXOMOLOGESIS, confessio est, & sola, & cum adiunctis aliis Penitentia partibus. 4. 260. 261

EXORCISMVS.

EXORCISMVS est adiutatio Demonum certis precibus facta, & recedant ab homine baptizando. 2. 133. 134. Vide 1. 307. 308. 310

Exorcismi ad quod genus caremoniarum reuocentur. 1. 307. 308

Exorcismi habent spirituales effectus. 1. 310

Exorcismi non gignunt fidem in infantibus, & somnauit Lutherus. 2. 67. § 71

Exorcizandi sunt paruuli ante baptismum. 1. 310

Exorcizandi officium ordinarium in Ecclesia. 2. 134

EXPIATIO.

EXPIATIO aqua lustrationis, qua fuerit. 1. 190

Expiationes, & sacrificia pro peccato in Veteri lege. 1. 82

EXSVFFLATIO.

EXSVFFLATIO est caremonia, qua adhibetur catechumenis ante baptismum. 2. 134

Exsufflationis caremonia & sus est Christus, cum potestatem remittendi peccata Apostolis tribuit. 4. 236

EXTENSIO.

EXTENSIO, & coextensio. Vide & Locus. & & Magnitudo.

F.

S. FABIANVS.

S. FABIANVS Papa, & martyr aperte dicit, Christum ipsum instituisse, & Chrisma conficeretur ex oleo admixto balsamo. 2. 172. defenditur idem sanctus à mendacio Martini Kemnitij. 2. 182. 183

FACERE.

FACERE aliquando accipitur pro sacrificare. 3. 664

FACVLA.

FACVLA.

FACVLA vna, quomodo posset illuminare totum mundum. 3.

284

FESTI DIES.

FESTI dies, & dies naturales, apud Hebraeos diuerso modo considerantur. 3.436.441

Festi dies additi à Synagoga, absq; institutione diuina. 1.315. &

333

Festus dies Azymorum. Vide & Azyma, & & Pascha.

Festorum dierum translatio apud Hebraeos an fieri poterat. 3.

431.432.437

Festus dies Corporis Christi. 3.424.578.582.583.584

Festus dies sanctorum Innocentium. 2.32

De diebus festis fuerunt olim dissensiones in Ecclesia. 1.318

Novos dies festos introducere licet Ecclesia, neq; illi inueniuntur in Testamento nouo ab ipso Christo instituti, vel imperati. 3.583

Die festo solenni Hebraorum fuit occisus Christus. 3.436

Dies octauus in festis, qua habent octauam, vocari posset dies festus secundo primus. 3.439

Dies Pentecostes numerandi sunt, à primo die prophano post festum prima diei azymorum. 3.45

FIDELES.

FIDELES dicimur ab habitu fidei, non ab actu. 2.75

Fideles sunt vnum inter se per fidem. 3.182

Fideles post baptismum proprie dici solent credentes. 4.251

Fidelibus tantum notum est Sacramentum Eucharistia. 3.230

FIDES.

FIDES figurata per herbam hyssopi. 1.190

Fides longè aliter definita ab impio Luthero, quàm definita fuerit à B. Apostolo Paulo. 4.10

Fides in intellectu. 1.262. 2.75

Fides est lumen cordis. 2.75

Fides est remedium ad salutem necessarium. 2.73

Fides non potest oriri in mente, nisi ex diuina reuelatione, qua quidem, aut immediatè sit à solo Deo, aut per organum verbi prædicati, aut lecti. 2.71

Fides cordis, & confessio oris. 2.17

Fides ita est donum Dei, vt neq; contritione, qua ex fide nascitur,

tur, neq; Vllo alio opere, tanquam ex merito possit acquiri.

4. 10

Fides, quamvis informis, donum Dei est; & est iustificationis initium, & iustitia fundamentum. 4. 190

Fides informis, si semper maneat informis, non prodest, quia non saluat: multum tamen prodest, si ei spes & charitas adiungantur. 4. 190

Fides potest esse sine charitate, & proinde homo cum Vera fide potest damnari. 2. 88

Fides & dilectio inchoata, & pœnitentia saltem imperfecta sine affectu ad peccatum, requiritur ante baptismum aqua; & ante martyrium. 3. 32. 34

Fides sola non operatur in martyrio, & pœnitentiâ. 2. 37

Fides paruulorum. Vide V. Infans. & fides adultorum. V. Adulti. 2. 57

Fides actualis nulla in rigore necessaria est ad baptismum nec suscipientis, nec dantis, nec offerentis. Vide hæresim Lutheri; requirentis actualem fidem in paruulis, qui baptizantur. quæ confutatur Variis in locis. 1. 61. 72. 96. 104. 176. 210. 214. & præsertim 66. 70. & seq.

Non tamen sine Vlla fide iustificantur infantes. 2. 73. sed in baptismo infunditur eis habitus fidei, spes, & charitatis. 2. 74. & fidei Sacramentum habent, licet non habeant fidem actualem, Vnde fidei actualis & propria defectum, supplet Sacramentum. 2. 60

Fidei Sacramentum dicitur baptismus. 3. 231. 232

Non dantur Vlli noui motus, & inclinationes similes attributis fidei in baptismo paruulorum. 2. 71

In fide Ecclesia baptizantur infantes. 2. 76

Fides aliena, quid prosit infantibus. 2. 77

Fides in adultis requiritur Vt dispositio ad Sacramentum fructuosè percipiendum, in eorumq; iustificatione. 1. 104. 171. 172. 173. 176. 183. 203. 204. & 214. 4. pag. 9. est etiam dispositio ad baptismum. 1. 183

Fides & motus internus non efficiunt gratiam; sed ipsum Sacramentum Vt instrumentum Dei. licet & fides & motus internus in adultis requiratur. 1. 171. & seq. & 190

Fides & pœnitentia requiruntur in suscipiente Sacramenta; & qua de causa. 1. 171. 174. 176

Fides & pœnitentia iustificant, Vt dispositiones, Vel Vt causa

- meritoria de congruo.* 1. 114
- Fides non est pars pœnitentia, licet ad eam efficiendam necessariò requiratur.* 4. 106. & seq. Vide etiam 4. 36. 37. 101. 112. 115. & 116
- Fides, & pœnitentia cooperantur ad impetrandam remissionem peccatorum.* 4. 388
- Fides suscipientis Sacramenta, & rectus usus.* 1. pag. 8. 9. 10. 11. & 171
- Fides Sacramenti cum voto eiusdem quando sufficit.* 1. 116
- Fides cum est perfecta & vna formaliter mundat.* 1. 110
- Fides & Sacramenta quomodo videantur paria.* 1. 114
- Fides & probitas Ministri non requiritur, ut Sacramenta efficaciter esse possint.* 1. 140. & seq. item 173
- Fides et memoriâ baptismi suscepti, non dimittit peccata.* 2. 98. 99. 100. 101
- Qua fides requiratur in baptismo.* 2. 76
- Fides sine operibus quomodo prodest.* 3. 324
- Fides necessaria ad remissionem peccatorum obtinendam.* 4. 33
- Fides qua per dilectionem operatur dicitur sola valere, quia sola perfecte iustificat, & saluat.* 4. 190
- Fides qua petit remissionem peccatorum, & inchoat iustificationem, aliquid valet.* 4. 190
- Fides dici potest manus nostra, & quomodo.* 1. 116
- Fides non dat virtutem mundandi elemento, sed solum disponit subiectum.* 1. 104. 120 & 172
- Sed verbum ut est res spiritualis, & sola fide cognoscibilis dat virtutem elemento.* 1. 104
- Fides quem locum habeat in negotio iustificationis.* 4. 35. Sine fide non contingit iustificatio. 2. 73. 4. 47. Hac propositio: *Fides meretur iustificationem, ab Augustino retractata non fuit, ut quidam volunt.* 4. 180. meretur autem iustificationem de congruo. 4. 180
- Fidei etiam quomodo tribuatur iustificatio.* 4. 156. 175. Vide etiam 1. 9. 10. 11. 13. & 171
- Fidei actibus, cum speciali Dei auxilio factis, mereri possumus aliquo modo remissionem peccatorum, & gratiam bene operandi.* 4. 179
- Fides, qua quis certo credat sibi remissa esse peccata, ex Evangelio colligi non potest, cum hoc nihil aliud sit quam figmentum Lutheri.* 4. 37. Vide qua dicuntur, 4. pag. 11. & 27. & 6.
- Certitudo.* Fides

Fides excitatur per Verbum, per scripturam, & concionem. 1.

159.183. & 204

Fides Catholica amplitudo & dignitas. 1. 13

Fides confessio distinguit populum Dei ab aliis. 1. 163

Fides dogmata quomodo examinanda. 1. 139

Fides Verè causa est, audire Verbum Dei. 1. 183

Fides articuli in symbolo Apostolorum. 1. 281

Fides professio exterior Deo placeat. 1. 321

Fides externa professiones sunt baptismus, & cæna Domini.

2. 60

Fides professio est una ex caeremoniis, qua fit catechumenis. 2.

132

Fides effectus initio Ecclesia erat operatio miraculorum: nunc tamen licet cessauerit iste effectus: non tamen fides est otiosa, & inanis, quia habet effectum suum principalem, qui est iustificare. 2. 153

Fides confirmatio datur in Sacramento Confirmationis. 2. 150.

170.171.173

Fides contactus, ubi significatus. 3. 124

Fides nostra mysteria, qua Philosophi impossibilia indicabant, fideles verissima esse credunt. 3. 268

Fides nostra Veritas, à quibus argumentis sumatur. 3. à pag. 307.309. & seq.

Fides firmus assensus ad ea omnia, qua Deus Verbo suo revelavit, penitentiam antecedere debet. 4 pag. 9.17. & 22

Fides initium non est ex nobis. 4. 180

Fides vis maior infidelitate. 2. 22

Fides nihil tribuitur in scriptura, quod non tribuatur etiam Sacramento. 1. 191

Fides omnia tribuunt Lutherani, & Calvinista, apud quos nihil est certius, & communius, quàm sola fide sine Sacramento, homines iustificari, vel illa sola immediate apprehendi, & applicari hominibus gratiam iustificationis. quod principium sapissimè ab ipsis inculcatur, & sapissimè etiam refutatur. 1. 68. 117. 118. 119. 120. 121. 181. 483. & sequentibus. 2. 72. & 98. refelluntur ipsorum argumenta ex scripturis. 1. 206. ex Patribus. 1. 209. ex ratione. 1. 213. 215. & sequens ad 225

Fidem autem istam secundum ipsos alunt, atq; excitant Sacramenta, qua etiam secundum eosdem non sunt vera causa

gratia, iustificationis, & remissionis peccatorum; nisi quatenus excitant istam fidem, vel obiectivè mouent ad fidem apprehendentem Christi iustitiam, & Dei benevolentiam. ista haereses & habentur, & refelluntur. 1. 66. & sive ad 73. 117. 177. & 181. Vide etiam 1. 183. 185. 187. 192. & sive ad 199. Vide praesertim 200. & sive ad 205

Fidem autem solam in particulari dicunt esse dispositionem ad Sacramentum Eucharistia dignè sumendum, & nihil aliud requiri. 3. 494. & seq. & 504. Vide qua dicuntur contra hoc. 3. 506

Item fidei excitanda instrumentum prater baptismum, & Verbum Dei, volunt esse Eucharistiam. passim refellitur hac ipsorum cantilena. Vide 3. 141. 142. & 488. & nullum alium fructum requirunt in Sacramentis, prater istam excitationem, vel confirmationem fidei. 3. 527. 530 & 581

Item per fidei excitationem qua fit in concionibus volunt remitti peccata. 4. 53. Vide etiam contra hoc, qua dicuntur & de Absolutione.

Fidem nos simpliciter à Contritione separare, atq; adeò excludere à Sacramento Pœnitentiae, falsissimè hanc calumniam nobis imponunt Lutherani, & alij. 4. 10. 17. 19

Fidem proponentis auctoritas, miraculis confirmatur. 1. 57

Fidem non posse consistere cum illo peccato mortali, & contra peccata destruere fidem. similiter posse hominem, dum peccat, retinere fidem, & per hoc non amittere gratiam etiam praesentem, sunt varia haereses qua confutantur. 2. 87. 88

Fide simpliciter caret, qui in vno articulo haereticus est. 1. 280

Fide nisi recipiantur nostra Sacramenta, non potest impleri eorum promissio. 1. 243

Fide sola percipere corpus Domini in Eucharistia an profit. 3. 324. Vide 3. 52. & 116

Fide illustrante credimus Christum Dominum in Eucharistia. 3. 87. 227. & 230

Fide & intelligentia, à Deo inspirata, debent accipi verba explicantia, & tradentia res divinas. 3. 120

Falsum est quod Kemnitius asserit, nihil esse pro articulo fidei proponendum, quod non ex manifestis scripturis probari possit. 3. 376

Multis mysteriis fidei hoc est commune, ut tantum habeamus ex scripturis esse aliquid, & tamen ignoremus modum. 1. 168

Vide

- Vide praesertim* 1. 218. 219
- Sine fide Virtutum opera, an censeantur bona.* 3. 108
- Ex fide proderant Sacramenta Vetera.* 1. 228. 234. *Et quomodo*
Veteres Patres fuerunt iustificati. 1. 228. 230. 243
- Ad fidei exercitium valent caeremonia Ecclesiastica.* 1. 319
- Ad fidem pertinet, infantes posse baptizari.* 2. 58
- Ad fidem solum obligari Christianos, Et in hoc esse summam*
libertatis Evangelica, est haeresis Lutheri. 2. 89. 90
- Ad fidem confirmandam rerum inuisibilibus, satis est si exter-*
num signum vere percipiat, etiam si non sequatur effectus
eius signi, ut est res naturalis. explicatur exemplo. 3. 382
- Ad fidem prima Vocatio.* 3. 506
- Per fidem etiam homo generatur spiritualiter.* 1. 275
- Per fidem Et charitatem Deus in nobis habitat.* 2. 75
- Per fidem manducauerunt Christum Patres Veteres.* 3. 37. 40
- Per fidem recipi eundem fructum, ex solo Symbolo Eucharistia*
contra haereticos negatur. 3. 322
- Operatio, qua mentes nostra excitantur ad fidem, in menti-*
bis nostris est. 3. 223
- Initiatio quadam fidei, non est ratio, cur baptismus repeti*
non possit. 1. 275

F I G U R A.

- FIGURAM corporis sui, quomodo dicatur Christus dedisse.* 3. 152
- Figuram implere, non est illud ipsum quod lex praescribit agere,*
sed aliquid aliud ei substituere excellentius, ad quod signi-
ficandum figura illa praecepsit. 3. 634
- Figura necessario inferiores esse debent rebus figuratis.* 3. 28
- Figura Variis modis per scripturas possunt explicari.* 3. 638
- Figura ac typi aliarum rerum Sacramenta dici possunt largo*
modo. 1. 288
- Figura, siue signa, Et Verba, nullam vim naturalem habent*
aliquid efficiendi. 1. 106
- Figura non qualibet dicuntur antitypa, sed illa tantum, qua*
nihil ferè differunt à Veritate. 3. 194. 196. *Vide* 1. 35
- Figuras impleuit Christus.* 3. 153. 154. *Et seq.* Et 335
- In figura omnia contingebant Iudaïs.* 1. 46. 189. 3. 535
- Ex figuris dogmata fabricari possunt; quando ex scripturis iux-*
ta communem Patrum consensum intellectis, colligitur ex-
plicatio. 3. 624
- Per figuras, Et typos externos legis, sapissimè in scriptura de-*
scribuntur.

- scribuntur res futura, & quando, & quomodo.* 3. 65L
Figurata Verba, vbi locum non habent. 3. 57. & seq.
Figurata testimonia scriptura, quia possunt Variis modis exponi, non faciunt fidem, nisi ex alio loco scriptura certò constet, quemadmodum sint accipienda. 3. 638
Figuratè quomodo corpus Christi manducari dicitur. 3. 51
Figuratum figura respondere debet. 3. 535

FILIVS DEI.

Vide & CHRISTVS.

- FILIVS DEI quomodo Vocetur representator.* 3. 150
Filius Dei est in Patre naturaliter per diuinitatè. 3. 181. 182. 183
Filius Dei secundum Spiritum viuit propter Patrem, quia Vita Patris, qua Spiritus est, Verè tribuitur Filio. 3. 181
Filius Dei dedit nobis eundem honorem, quem habet ipse à Patre, hoc modo, quia fecit ut essemus vnum cum illo, per mysterium Eucharistia, sicut ipse est vnum cum Patre. 3. 183
Filiù Diuinitas quomodo oppugnata ab Arianis. 3. 327
Filium Dei ex Patre generari, sine ulla paterna substantia diminutione, quomodo probet Hilarius. 3. 292
Ad Filium Dei diriguntur quadam collecta in Missa. 3. 811

FILII S.

- FILII Christi sunt per Baptismum.* 2. 21. 63
Filiù Abrahæ qui dicantur. 2. 21
Filiù ira qui dicantur. 2. 20
Filiù Christianorum non nascuntur liberi à reatu peccati originalis, atq; adeò sancti, neq; possunt saluari sine baptismo. 2. 16. 18. 24. & 25. *Vide responsiones ad argumenta aduersariorum,* 2. 20. 21. 22. 24
Filiù qui nascuntur ex coniugio inter fidelem & infidelem, quomodo sancti dici possunt. 2. 22. & 23
Filiù licet Patri obedientiam, & reuerentiam debeant: tamen quando vsum liberi arbitriù habent, liberi sunt, & sui iuris, non minus, quàm Pater, in iu qua ad statum Vita pertinent. 5. 195
Filiù peccant quando sine iusta, & rationabili causa parentibus insciis, vel iniustis matrimonia contrahunt. 5. 196
Filiù debent obedire parentibus per omnia, etiam in contrahendo coniugio, si iustè, & secundum Deum precipiant; & ideo qui id non faciunt, peccant, sed non continèd Matrimonium est irritum. 5. 195. 201. 202

Tribus

Tribus modis potest intelligi, & Pater dicatur Filium cogere ad Matrimonium. 5. 197

Filiorum mors quanto opere sentiat à parentibus. 4. 169. 171

Filiorum coniugia ad parentum providentiam maximè pertinent. 5. 197. 199. & 202

Pater irritare potest vota filia, qua in domo parentum habitat, & adhuc est in aetate puellari. 5. 202. 203

Filiorum consensus, etiam si solus sit, ad Matrimonium firmum acratum efficiendum sufficit; nec potest à parentibus vel Magistratu eiusmodi Matrimonium irritari. 5. 194

Filios Dei per gratiam nqs facit Vera Pœnitentia. 2. 99. item charitas. 4. 184. & hac de causa discernuntur filij Dei à filiis Diaboli. 4. 184

Filios suos aliis nutriendos, multa matres dederunt. 3. 207

Filios non solum procreare, sed etiam educare, & instituere ad Matrimonium pertinet. 5. 78

Filios instituere in fide, & religione Dei, tenebantur in Testamento Veteri Hebraei: tamen hic finis erat extrinsecus matrimonio illorum; intrinsecus autem est Matrimonio Christianorum. 3. 83

Filios spirituales, semper Christus & Ecclesia per Baptismum gignunt, per Eucharistiam nutriunt, & per confessionem roborant. 5. 78

FLAGELLA.

FLAGELLA diuinitus immissa, si a quo animo tolerentur, non parum valent ad satisfactionem. 4. 376

FLAGELLATIO.

FLAGELLATIO, & percussio sui in pœnitentiam, laudatur. 4. 344

FOEMINÆ.

FOEMINÆ Christianæ, quæ ratione admonita, ne nuberent Gentilibus Maritis. 3. 148

Fœminis in casu necessitatis baptizare licet. 2. 41. 45. 46. 47

FORMÆ.

FORMA sacramentalis sex modis variari potest. 1. 111

Forma vltima imprimatur à primo agente. 2. 192

Forma substantialis introducit dispositionibus præmissis. 3. 392. 393

Vltima dispositio ad formas naturales, natura tantum præcedit ipsas formas. 4. 187

- Forma solius mutatio dicitur à Græcis μεταμόρφωσις.* 3. 376
- Formam panis, nonnulli imperiti acceperunt externam figuram.* 3. 337
- Forma singulorum Sacramentorum habentur & ubi agitur de singulis Sacramentis.*
- Forma Verborum nunquam Sacramentum irritum reddunt, nisi re vera desit integritas substantialis: tamen aliunde potest contingere, & cum sola corruptione accidentali non perficiatur Sacramentum, si is qui accidentaliter mutat formam velit introducere novum ritum.* 1. 112
- Formas substantiales separatas, ponentes, reprehenduntur ab Aristotele.* 3. 394
- Formis Sacramentorum non ita aptè tribui solet nomen Sacramenti, quàm materia, licet forma aut sola, aut præcipuè vim efficiendi contineat.* 4. 47
- A forma res & unaquæq; accipit esse, & nomen.* 3. 338

FORNICATIO.

- FORNICATIO quædam spiritualis dicitur idololatria.* 5. 133.
148. 176
- Ex fornicatione affinitas contrahitur.* 5. 277
- Ex causa fornicationis separari potest & uxor à viro quoad thorum, & cohabitationem tantum.* 5. 145
- Ex causa fornicationis & uxorem posse dimitti; duabus de causis Christus dixit.* 5. 148. 149
- Is qui fornicationis periculum timent, & liberi sunt, dicit Paulus, & unusquisq; uxorem suam habeat.* 5. 188
- Ob fornicationem spirituales, videlicet infidelitatē, soluitur coniugiū inter infideles contractū, quando alter convertitur ad fidem, quia coniugium illud Sacramentum non erat.* 5. 176

FRACTIO.

- FRACTIO panis habetur sæpe in scriptura.* 3. 538. 539. 553. 558. 663. 771. 795
- Fractio hostiæ ad distribuendum, & ad significandum ordinatur.* 3. 777
- Fractio Sacramenti ad essentiam sacrificij Missæ non pertinet, sed solum ad integritatem.* 3. 722. *Item est caremonia.* 3. 802
- In fractione non consistit Sacramentum Eucharistiæ.* 3. 407. 408. 411. 412
- Frangere est dare iuxta morem scripturæ.* 3. 74. *Vide etiam* 3. 100. & 134 *Frangi*

Frangi dicitur corpus Christi in Eucharistia, ratione specie-
rum. 3.665.666.667. & 850

Fregit panem Dominus & ante consecrationem, & statim à
consecratione. 3.719

F R A T E R.

FRATER à fratre cur non distet longius in ordine cognationis
transverso, quàm filius à patre in ordine recto. 5.240

Fratris ad fratrem non esse transitum per patrem in linea
transversa cognationis, & quomodo eorum distantia sit co-
gnoscenda. *ibid.*

F R O N S.

FRONS est locus pudoris. Ideo datur signaculũ crucis in fron-
te in Sacramento Confirmationis, & non erubescamus Do-
minum confiteri. 2.177. Vide etiam 2.155. 161. 171. 184.
 185.

Frontis Chrismatio, an sit loco impositionis manuum Apostolo-
rum. 2.181. 182

In fronte perficitur Confirmatio. 2.145. 185

F V R T V M.

FVRTVM semper est malum, excepta <ltima necessitate.
 5.244.

G.

G A L A T Æ.

GALATÆ defecerunt à fide semel accepta. 4.73.74
 G E H E N N A.

GEHENNAE timor, quàm bonus & <tilis. 4.214. & <que
 ad 219.

*Gehenna pœna complectitur pœnam damni, pœnam sensus, &
 <triusq; aternitatem.* 4.326

G E N E R A T I O.

GENERATIO corporalis & <piritualis. 1.275.276

Generatio distinguitur ab alteratione, augmentatione, latio-
ne, & creatione. 3.399

G E N T I L E S.

GENTILES quomodo dicantur fuisse sine Deo, sine Christo, si-
ne spe, & sine promissionibus. 1.248

Gentiles Viri sancti ante Christi aduentum paucissimi erant.

3. 648. Vide 1. 231. & 248

Gentiles, quam obisciebant Christianis. 1. 298. 3. 137. & 139

Gentiles non putabant corpora post resurrectionem supra aerem ascensura. 3. 300

Gentiles cognouerunt Deum, sed non sicut Deum glorificauerunt. 3. 649

Gentes contraxerunt coniugia in gradibus prohibitis. 5. 257

Gentes omnes naturaliter abhorrent à coniugiis iure natura prohibitis. 5. 265. Vide hos gradus. 3. 263

Gentiles consueuerant ad aras Idolorum discumbere, & etiam de reliquiis immolatorum domi sua conuiuium instruerent. 3. 674

Gentiles ne nostris sacris interessent cauebant olim Christiani. 3. 690

Gentiles Monogamiam coluerunt. 5. 131

Gentes omnes cum in vno aliquo principio conueniunt, id sine dubio, non ex corruptione natura, sed ex bono natura, id est, ex eo lumine prodit, quod Deus illi inseruit. 3. 696

Gentilium sacra irridentur. 1. 28

Gentium Vocatio ad fidem. 1. 282

Gentiliū caremonia mirum in modū differebant à nostris. 1. 323

Gentilium Ecclesia figuram gessit Magdalena. 3. 124

Gentilium Idolis cur conueniat habitare in templis manufactis. 3. 125

Gentilium conuersiones facta à suis Magis non erant Vera. 3. 347

Gentilium idololatrarum sacrificia immunda. 3. 649

Gentilium mensa, Damoniorum mensa vocatur. 3. 675. Vide etiam 3. 672. 673

Gentilium matrimonia sunt Vera, & legitima, & remoto Sacramento, paria sunt cum Matrimonis fidelium, sunt enim tantum contractus civilis, & in officium natura. 5. 71. 77. 84. & 111

Gentilium coniugia cum fidelibus. 2. 22. 23. 3. 148

Gentium superstitiones puniuntur à Deo leonibus. 2. 43

Gentilibus data lex abstinendi à sanguine & suffocato. 1. 315

Gentilibus omnibus Polygamia prohibita est saltem post Christi aduentum. 5. 140. Vide 5. 137

Cum Gentilibus matrimonia iungere non licet fidelibus. 5. 219.

Et quo iure sint irrita si iungantur. Et aliqua exempla Testamenti Veteris. 5. 221. 223. 225

A Gentilium sacrificiis conatus est Apostolus auertere Corinthios. 3. 108

Ad Gentilium mensam communem permittebat Paulus fidelibus accedere; non autem ad mensam demoniorum, Et ad esum idolothytorum. 3. 675

Apud Gentiles extant satisfactionis vestigia. 4. 375

Apud Gentiles duo genera vxorum. 5. 134

Apud Gentiles nulla fiebant repudia. 5. 168

G L O R I A, &c.

De hymno Angelico: Gloria in excelsis. 3. 808

De Versiculo, Gloria Patri, Et Filio, Et c. 3. 807

G R A D V A L E.

GRADVALE cur sic dicatur in Missa. 3. 812

G R A D V S.

GRADVS coniugij quinam sint iure natura prohibiti. 5. 266

Gradu eo inter se coniungi, vel distare personas in ordine transuerso cognationis, quo stipite coniunguntur, vel ab eo distat, Et si inaequaliter a stipite distent, tunc eo gradu inter se distabunt, quo distat a stipite ille, qui est remotior. 5. 229

Persona remotior a stipite in linea transuersa cognationis distat aequaliter ab omnibus personis alterius lateris, persona Verò propinquior inaequaliter. 5. 242

G R A T I A.

GRATIA propria est Testamenti noui. 4. 134

Gratia Dei multiplex. 4. 348. 349. Et 385

Gratia Dei vocatur Vita aeterna. 4. 383

Gratia opponitur propriè illis tantum operibus, quae ex propriis Viribus liberi arbitrij sunt. 4. 386

Gratia Dei dicitur hereditas. 3. 509

Gratia iustificans comparatur oleo. 1. 264

Gratia iustificans non propriè creatur; sed educitur de potentia obedientiali. 1. 222

Gratia Et Virtus Sacramentorum. 1. 18

Gratia iustificans Et p̄sens demonstratur in Sacramentis. 1. 35. 65

Atque hac sola per Sacramentum noua legis essentialiter significatur. 1. 36

Qua gratia requiratur Et nobis prosint Sacramenta. 1. pag. 8.

Et 9.

Gratia

- Gratia qua datur per Sacramenta à solo Deo est.* 1. 115
- Gratia qua datur per Sacramenta, imputanda est Virtuti ipsorum Sacramentorum, & institutioni Christi.* 1. pag. 7. 1. 120
- Gratia distinguenda est à charactere inter effectus Sacramenti.* 1. 148
- Gratia & iustitia ad nos Venit per Sacramenta tanquam per manus, sed diverso modo.* 1. 216
- Gratia prima non potest conferri alteri certò & infallibiliter ex meritis vnius.* 1. 250
- Gratia est effectus principalis Sacramentorum.* 1. 264. & 271. 3. 527. & 529
- Gratia Martyris qualis sit.* 2. 32. 33
- Gratia plus potest, quàm culpa.* 2. 52
- Gratia iustificationis aut est charitas cum fide et spe, aut quadam alia qualitas cum qua infallibiliter còiuncta sunt tres illa Virtutes.* 2. 75
- Gratia baptismi.* 2. 91. Vide & Baptismus, & de effectibus.
- Gratia Spiritus sancti, per manus impositionem, & unctionem Chrismatis.* 2. 147. 186. & 211. Vide & Confirmatio, & manus impositio.
- Gratia iustificans est effectus carnis Christi spiritualiter reficientis.* 3. 107
- Gratia per Baptismum acquisita, per Eucharistiam conservatur.* 3. 323
- Gratia non datur secundum nostra merita.* 4. 179
- Gratia dilectionis, per quam homo vitare potest omnia peccata mortalia, siue omnia mandata servare, non precedit, sed simul infunditur cum remissione peccatorum.* 4. 191
- De gratia consequutione dubitamus ob nostram indispositionem.* 1. pag. 7.
- Gratia promissio in Sacramentis.* 1. 53. 54. 241
- Gratia promissionem nò obsignat Sacramentum instar sigilli, neque confirmat instar miraculi ad excitandam & alendam fidem iustificantem.* 1. 56. & sequ. ad 61. contra Kemnitium.
- Gratia predestinationis promissio non rectè ponitur in definitione Sacramenti à Caluino.* 1. 69
- Gratie signum, & causa, est Sacramentum.* 1. 130
- Et qua causa, physica ne an moralis.* 1. 219. 220. & seq. Vide etiam 1. 168. 171. & ubicumque tribuimus Sacramentis ve-

ram efficientiam, infra ubi de efficientia Sacramentorum.
Quod conferant gratiam ex opere operato. 1. à pag. 181. & seq.
ad 225. Vide opus operatum. & 1. 169. 170. 171

An Sacramentum conferat primam gratiam. 1. 170

Gratia alia est qua datur ob dispositionem, alia qua datur ex
ut Sacramenti. 1. 174. & 214

Gratia oblatio non fuit eadem in baptismo Ioannis & Chri-
sti. 2. 112. 124

Gratia causa interioris nos reficientis, non potest esse actio no-
stra, sed esse debet actio Dei per Ministrum Ecclesiasticum.
3. 426

Gratia quilibet gradus sufficit ad implenda mandata. 3. 527

Gratia opponitur meritum ex iustitia. 4. 180

Gratiam in Sacramentis ut in vasis contineri, quomodo intel-
ligendum. 1. 14. & 18

Gratiam significare aliis dandam, non est Sacramenti ut Sa-
cramentum est, sed ut typus rei futura. 1. 45

Gratiam non efficiunt fides, & motus internus, sed ipsum Sa-
cramentum ut instrumentum Dei, licet & fides, & motus
internus requiratur in adultis. 1. 171. 172. 173. & 214

Gratiam quomodo habuerunt Veteres Patres. 1. 228

Gratiam infundendo, Deus hominem diligit, & diligendo fa-
cit bonum. 1. 269

Gratiam dari secundum nostra merita, fuit haeresis Pelagia-
na. 4. 137

Quod gratiam propriis meritis acquiri dicamus, saepe nobis
falsissimè imponunt haeretici. 4. 12. 14. & 19

Gratia gratis data in peccatoribus interdum inveniuntur. 1.
146. 2. 150

Gratiarum actio Deo debita ob eius beneficia. 1. 136

Pro gratiarum actione, erant hostia in Testamento Veteri. 3.
728. 734. & nunc est nostrum sacrificium Missae. 3. 729. Vide
etiam 734. 745. & 756

Gratias agere & benedicere, an idem sit. 3. 65

Gratias agere Christus non consueverat, nisi cum aliquid ma-
gnum facturus esset. & quando gratias egerit. 3. 66

Ad gratiam, in homine est capacitas naturalis. 1. 223

Ad gratiam potest homo redire per veram penitentiam. 2.

99. 105

Ad gratiam Dei disponi debemus per contrariam actionem
volun-

- Voluntatis quam habuimus in peccato.* 4. 161
Ad gratiam Ultima dispositio, est dilectio Dei super omnia, qua natura tantum pracedit ipsam gratiam. 4. 187
Per gratiam Deus inhabitat in multis qui eum non norunt, Et sunt infantes baptizati. 2. 63
Sine gratia & speciali Dei auxilio, Contritio haberi non potest. 4. 137
A Gratia excidere non posse hominem semel Verè iustificari fuit hæresis Caluini, qua breuiter refutatur. 2. 86

GRAVE.

- Vi graue non ponderet, Deus efficere potest.* 3. 288. 289

GRÆCI.

- GRÆCI idem semper senserunt cum Latinis de numero Sacramentorum.* 1. 291
Graci rectè faciunt cum graca lingua Etuntur in administratione Sacramentorum. 1. 323. Vide 3. 780
Graci nunquam à Latinis dissenserunt de Veritate corporis Domini in Eucharistia. 3. 309. 310
Graci conueniunt cum Latinis in Veritate transubstantiationis. 3. 367. 370. 371. sed questio est de Verbis quibus fiat illa ineffabilis mutatio. 3. 370
Graci contendunt non solum Verbis institutionis & consecrationis Eucharistia; sed quibusdam aliis precibus confici Sacramentum. 3. 464. refelluntur. 3. 468 471. 472. et seq. et 476 Qua sint illa Verba, vel illa preces. 3. 468. 472. 475. & præsertim 476. 477
Graci vna oratione & tramq; speciem consecrant. 3. 475
Graci fatentur Christum cōsecrasse Eucharistiam illis Verbis: Hoc est corpus meum, sine aliis precibus. 3. 475
Graci reliquias Eucharistia dabant innocentibus pueris manducandas. 3. 423
Graci & que ad hunc diem seruant Eucharistiam ad integrum annum. 3. 541
Graci reprehenduntur, quòd sacrificium Missæ ex præsanctificationis celebrabant. 3. 423. Vide etiam 3. 429
Gracorum forma in baptismo exponitur. 1. 113. 2. 10
Gracorum & Latinorum controuersia, sine azymo pane an fermentato Sacramentum Eucharistia conficiendum. 3. 428. & seq. eorum sententia de fermentato refertur. 3. 430.

- Refellitur.* 433. *simul cum argumentis.* 3. 440
- Gracorum mos & Verba Domini: Hoc est corpus meum, &c. Hic est sanguis meus, &c. alta voce proferantur, & populus ad utraq; respondeat, Amen. & Diaconus demonstret populo oblata.* 3. 470. 784
- Ex his ritibus declaratur apud Gracos consecrari panem & Vinum per sola Verba Dominica, licet contrarium sentiant aliqui ipsorum doctores.* 3. 470
- Gracorum liturgia. Vide & Liturgia.*
- Gracorum Voces in nostra Missa quæ sint.* 3. 807
- Gracorum liturgia antiquiores an habeant nomen Papa.* 3. 826.
- Gracis falsò imponitur, quod solo Vino & tantur in Sacramento altaris.* 3. 452. 457
- Gracis solenne est primam syllabam producere cum tres breues in aliqua voce occurrunt.* 4. 43
- Gracos non solere confiteri peccata nisi soli Deo, falsum est.* 4. 257. 258
- Vsus confessionis privata in Ecclesia Graca.* 4. 304
- Gracos non habuisse usum unctionis sacerdotalis &que ad annum M. C C. mendacium est. hanc tamen caremoniam aliquando neglexerunt.* 5. 59
- Gracos consentire nobiscum de Veritate Sacramenti Matrimonij.* 5. 79
- Iidem tamen in causa adulterij Matrimonia malè dissoluit quoad vinculum.* 5. 151. & seq.
- Apud Gracos communio præsanctificatorum fiebat in tota quadagesima excepto die Dominico & Sabbatho.* 3. 548
- Iidem post annum communicare soliti.* 3. 770. 776

G R E G O R I V S.

- S. GREGORIUS Papa fuit & limus eorum, qui ad canonem aliquid adiunxerunt.* 3. 819
- Gregorij locus corruptus lib. 3. epist. 26. &bi dicit se permittere & baptizandos &ngant. &ult dicere & baptizatos &ngant.* 2. 190
- Gregorio apparuit Christus.* 3. 273
- Gregorij Nazianzeni consilium, quòd Baptismus parvulorum differri debeat &sq; ad tricennium, non est probatum a-
liis Patribus.* 2. 59

H.

HABITATIO.

H

ABITARE significat indigentiam loci.

3. 125

HÆREDITAS.

HAEREDITAS Christi dicuntur eius merita, & gratia Dei.

3. 509

Hæreditas Christi nobis relicta, est corpus & sanguis ipsius.

3. 572

HÆRESSES.

HAERESIS conditio primaria est novitas doctrina, & hæc quibus coniecturis convincatur.

3. 307

Hæreses quare diu durare non possunt.

1. 281

Hæreses inter opera carnis numerantur.

3. 121

Hæretica fraudes.

3. 540. 541

HÆRETICI.

HAERETICI sunt falsi Propheta.

1. 139

Hæretici Verè caro sunt, et nolunt subiicere iudiciū suum Verbo Dei.

3. 121

Hæretici humana ratione omnia metiuntur, & nihil volunt credere, nisi quod intelligunt. 3. 121. Vel quod in divinis literis continetur.

3. 296. 298. & 490

Hæretici tanquam indigna & stulta omnia nostra mysteria irriserunt. 3. 325. illis applicatur Domini dictum: Erratis nescientes Scripturam, &c.

3. 326. & alia 327

Hæretici quæ ratione ad conversionem inducuntur.

4. 74

Hæretici non habent remissionem peccatorum formaliter: habent tamen ministerialiter.

1. 147

Hæretici an Verè baptizent, fuit olim dissensio. Vide & Baptismus & & Cyprianus. & & Sacramentum.

1. 317

Hæretici distinguuntur à Catholicis cæremoniis.

1. 320

Hæretici possunt oleum consecrare, si habent Veram ordinationem.

2. 177

Hæretici quare offerre Deo non possint oblationem cum gratiarum actione.

3. 142

Hæretici sacrificium de Ecclesia tollere cupiunt Diabolo id eis suggerente.

3. 700

Hæretici, præsertim Lutherani, audire cupiunt, pœnitentiam agi suavisiter, dormiendo & potando.

4. 222

Hære-

- Hæretici non sunt quicunq; errāt in fidei doctrina, sed qui pertinaciam ad errorem adiungunt.* 5. 180
- Hæretici qui sunt in articulo, fide simpliciter carent.* 1. 280
- Hæreticorum doctrina recens, & hoc seculo nata.* 1. pag. 13
- Hæreticorum Sacramenta ab illis collata an rata sint.* 1. a pag. 14. & seq.
- Hæreticorum reconciliatio per manus impositionem.* 2. 165
- Hæreticorum frons, non est frons.* 3. 178
- Hæreticis facile est sine teste quidlibet asserere, & proclive ac familiare illis est, mentiri.* 4. 14
- Hæreticos committere peccatum in Spiritum sanctum credibile est.* 4. 208
- Cum hæreticis contrahere Matrimonia non licet: si tamen contrahantur irrita non sunt.* 5. 218. & seq. 223. 224. 143. 176
- Apud hæreticos non potest esse Vera Ecclesia.* 1. 280. 3. 491

H E B R Æ I.

- Hæbræi tres habent Voces, quibus Sacramenta sua significare solent.* 1. 27
- Hebræi Veteres quomodo iustificabantur.* 1. 230
- Hebræi non habent genus neutrum, nec in pronominiibus, neq; in nominibus.* 3. 82
- Hebræi habuerunt baptismū in anigmate, dum transirent mare rubrum.* 3. 155
- Hebræi non erant precipue solliciti de cruce, sed de morte Christi in genere.* 3. 435
- Hebræi mortem intulerunt Christo in die festo.* 3. 436. 441
- Hebræi reprehenduntur, quod pro Deo, Idola colebant, & pro azymis fermentum offerebant.* 3. 442
- Hebræi cum Agnum immolabant luna 14. ad Vesperam, obscuritatem suam prophetabant.* 3. 444
- Hebræi & plurimum simplicem cōiunctionem ponunt; cum tamen subintelligant negationem præcedentem.* 3. 551
- Hebræi valde se efferebant ad sacerdotium Aaronicum.* 3. 623
- Hebræi non erant capaces mysterij Eucharistia. ideo Paulus ad illos scribens, non meminit oblationis panis & vini.* 3. 623
- Hebræi quo genere honoris, & cultus Deum colebant.* 3. 700
- Hebræi consecrabantur Deo per Circumcisionem.* 1. 46
- Hebræi tanquam paruuli sub elementis mundi seruientes.* 1.

- Hebraei praeſtabant gentibus incircumciſis; quod illi habuerint Dei legem, & oracula.* 1. 231
Hebraei quomodo manducarunt eandem eſcam, & biberunt eundem potum. 1. 250. 251. 252. & 256. 3. 33. 126. 127. 237. 592.
Hebraei & Turcae baptizare poſſent in caſu neceſſitatis. 1. 138
Hebraei, ſine vera fide, & deuotione, ſape ſigno crucis adiuti ſunt. 1. 313
Hebraei obligabantur ad legem Veterem, & ſq; ad publicam promulgationem Euangelij, licet ſimpliciter lex Vetus ceſſauerit in morte Chriſti. 2. 28. 5. 163
Hebraei quare ad memoriam reuocabant exitum ab Aegypto, quando redibant ad penitentiam. 2. 102
Hebraei omnia noſtra myſteria irriſerunt. 3. 325
Hebraei & Pagani, quid ridebant in Chriſtiana religione. 3. 327
Hebraei ſalutando dicebant: Dominus tecum, aut Vobis cum 3. 808
Hebraei ſolebant inungere corpora mortuorum. 5. 24
Hebraei tenebantur inſtituere filios ſuos in fide & religione Dei. 5. 83
Hebraeorum baptiſmata Verè tollebant ſordes carnis. 1. 187
Hebraeorum ſacrificia ſignificabant Chriſti mortem. 1. 272
Hebraeorum ſynagoga caremonias, & dies feſtos inſtituit, quos Deus non inſtituerat. 1. 315
Hebraeorum & Chriſtianorum diſcrimen quoad caremonias attinet. 1. 329. & 330
Hebraeorum cætuſ dicitur ſynagoga, qua tamen erat Vera Eccleſia antequam Chriſtum negaret. 2. pag. 6
Hebraeorum infantes qui ante octauum diem moriebantur, an haberent aliquod remedium. 2. 24
Hebraeorum teſtimonia de Veritate, tempore & duratione noſtri ſacrificij Miſſæ. 3. 622. 628
Hebraeorum menſa cum menſa Domini, & eorum ſacrificia, cum ſacrificio Eucharistiæ, quantum differant. 3. 672. 673
Hebraeorum populuſ habuit ſacrificia propriè dicta. 3. 699
Hebraeoruſ conſuetudo de ſacrificiis pro mortuis offerendis. 3. 747
Hebraeorum caremonia, quadam ipſorum propria, quadam communes cum Gentilibuſ. 3. 803
Hebraeorum conſuetudo conſitendi peccatum in ſpecie, & cum ſuis

ſuis circumſtantiis.

4. 247

Hebraorum connubia cum Chriſtianiſ prohibentur. 5. 219. 220

*Hebraorum lex nō erat neceſſaria omnibus; multiq; inter Gen-
tes ſaluari poterant, dum lex vigeret.* 5. 224

Hebraorum exempla, qui matrimonia iunxerunt cum Gentilibus. 5. 222. 223. 225

Hebraorum Sacramenta qualia. 1. 45. 46. & 82. *eorum res non debent conferri cum noſtris, ſi imago pſta cum homine viuo, ſed ſi viri parvuli conferuntur cum viris perfectis.* 1. 46

Hebrais quomodo contingebant omnia in figura. 1. 46

Hebrais circumciſio eſt quidem ſignum quoddam; non autem ſignaculum iuſtitia fides, ſi fuit Abrahamo. 1. 74

Hebrais data circumciſio ſi diſcernerentur ab aliis. 1. 237.

& ſeq. 265

Hebrais erant Samaritani ſi hæretici. 1. 147

Hebrais dabatur Chriſti corpus in figura, nobis autem in Veritate. 3. 186. *ſi de V. Manna.*

Hebrais non licitum interficere quemquam in die feſto. & licuit illis alio tempore blaſphemos occidere. 3. 435

Hebrais, & omnibus Gentibus fuit olim conceſſa diſpenſatio de pluralitate vxorum ſimul. 5. 78. & 140

Hebrais fuit conceſſum repudium, quo Vinculum Matrimonij ſolvebāt: ſed poſtea à Domino apertiſſimè fuit reuocatum. 5. 183. & ſeq.

Hebrais connubia cum Gentilibus prohibebantur. 5. 223. 225

Hebrais non fuit admodum reſtringenda lex coniugij. 5. 273

Multa in Hebrais tolerari poterant, quorum ſtatus puerorum erat; qua in Chriſtianiſ toleranda non ſunt. 5. 187

Ab Hebraorum caremoniis, qua Verè elementa erant et egena, reuocat nos Paulus. 1. 232. 233 & ſq. ad 236. 2. 173

In caremoniis Hebraorum tria Dominus reprehendere ſolitus eſt. 1. 328

Non ſolum cultum externum, ſed etiam internum ab eis requirebat Deus. 1. 330. 331

Ab Hebrais Chriſtiani acceperunt Thēris religionem. 3. 804

Cum Hebrais commercium, præcipuè circa ritus religionis, Chriſtianiſ prohibitum. 3. 446

Cum Hebrais factus quod Deus iniit, ſancitum eſt ſanguinis aſperſione. 3. 94. 641. & 642

Apud Hebraeos menſes omnes numerantur à Nouilunio. 3. 430

Apud hebraeos an sit mos mutandi dies festos, ne duos continuos habeant. 3. 431. 432. & 437

Apud hebraeos aliter dies festi, aliter dies naturales considerantur. 3. 436

Apud hebraeos offerebatur ouis viua, & ouis mortua. 3. 720. 725

Apud hebraeos summum quid fuit scire caeremonias. 1. 320

Apud hebraeos Sadducaei ipsi Christo quaestione ridiculum proponere ausi sunt contra resurrectionem. 3. 325

Apud hebraeos per omne sabbathum adhuc hodie leguntur in synagogis lectiones ex Prophetis. 3. 811

Apud hebraeos duo genera vxorum. 5. 135

Hebraica seruitus. 1. 327

Hebraica phrasi vnum dicitur pro primo, & sabbathum pro hebdomada. 3. 795

Et apud illos locum obtinet particula ׀ pro ׀ & pro enim. 3. 615

Hebraica vocabula per Gracos ad nos deuenerunt. 3. 588

Voces hebraicae retentae, sunt Alleluia, Amen, Osanna, Pascha, Sabaoth, Sabbathum, Satan.

HELIAS.

HELIAS reliquit Helisae vestem, & Christus reliquit nobis carnem suam. 3. 209. 210

HERODES.

HERODES, qui legem Moysi profitebatur, illam observare tenebatur quo tempore vixebat. 5. 258

Herodis crimen non fuit tantum incestus, sed etiam adulterium. 5. 258

S. HIERONYMVS.

S. HIERONYMVS amore pudicitiae mirè ardebat. 5. 122

Hieronymus non refutat sententiam Tertulliani & Cypriani, qui dicunt in Confirmatione dari Spiritum sanctum; Et impudentissimè affirmat Kemnitius. 2. 146. 147

Hieronymus omisit literalem expositionem illius loci Ephes. 5. Mundans eam lauacro aqua, &c. & solum exposuit mysticè. 1. 94

Idem docet in epist. ad Hedibiam q. 6. nulli hominū notā esse horam, qua Dominus resurrexerit: cum tamen ex Euangelio satis constet qua hora fuerit reuolutus lapis à monumento. 3. 295. Idem

Idem exponendus est quando dicit; Homo aquã prebet: Deus autem Spiritum sanctum. 4. 211

Idem quomodo intelligendus quando dicit in dialogo contra Lucifer. ob honorem sacerdotij fieri, Et soli Episcopi manus imponant, non ob legis necessitatem. 2. 195

H O C.

Pronomen, Hoc, quid significet in illius Verbis: Hoc est corpus meum. Et; Hic est calix, &c. expositiones varia hæreticorũ habentur 3. 55. argumenta ipsorum refelluntur 3. 79. & seq. ad 84. Vide præterea 3. 67. 68. 151. 152. 204. 352. 354. 357. 379. 383. 463. 467. 480. & 481

Pronomen, Hoc, quomodo accipiat secundum codices Græcos & Latinos. 3. 79

Catholici etsi conueniant in re: non tamen conueniunt in modo explicandi, quid propriè demonstret illud pronomen. 3. 79. 80. 81. 82

H O L O C A V S T V M.

H O L O C A V S T V M fuit præstantissimum sacrificium. 3. 607

Holocaustum significat statum perfectorum. 3. 607

Holocaustum sacrificium dicitur etiam honorarium, cuius finis est solus Dei cultus, atq; honor. 3. 728

Holocaustum offerebatur propriè in reuerentiam diuinæ Maiestatis, & ideo totum cremabatur, Et resolutum in vapore, totum sursum ascenderet. 3. 607

De ratione holocausti erat combustio. 3. 722. 723

H O M I C I D I V M.

H O M I C I D I V M absolutè sumptum, quid malum sonat apud omnes: tamen si addantur circumstantia potest non sonare malum. 5. 245

H O M O.

H O M O multis modis potest esse instrumentum alicuius agentis. 1. 155

Homo in hoc mundo non debet querere certitudinem de sua salute Vel iustificatione, infallibilem; qua non cõuenit huic statui. 1. 160

Homo duobus modis ministrat Sacramenta. 1. 211

Homo quibus modis Etatur instrumentis. 1. 220. 221

Homo, cum homini iniungit aliquod officium, non tribuit ei aliquod internum, quo fiat aptus ad illud officium. at Deus

- contrario modo se habet.* 1. 269
- Homo sapiens potest commori Christo.* 1. 212
- Homo non solum per baptismum, sed etiam per fidem & Verbum Dei generatur spiritualiter.* 1. 275
- Homo configuratur Christi passioni per baptismum fluminis. Vide expositionem locorum Coloss. 2. Consepulti in baptismis, &c. & Ephes. 3. De lauacro aqua. & præterea 2. pag. 5*
- Configuratur similiter per baptismum sanguinis, nempe Martyrium 2. 31. & per baptismum fluminis.* 3. 36
- Homo purius Sacramenta instituere non potest. 2. 210. Vide infra & Sacramentum.*
- Homo Verè, & propriè non dicitur spiritualis, & immortalis, sicut Verè & propriè dicitur corporalis & mortalis.* 3. 72
- Homo terrenus, terrena cogitat.* 3. 121
- Homo factus ad imaginem Dei.* 3. 202
- Homo quantum distet à Deo in potentia.* 3. 267
- Homo si produceretur à Deo ex nihilo, non esset diuersa materia ab aliis hominibus.* 3. 400
- Hominis imbecillitas & fallacia in intelligendo.* 3. 268
- Homines saepe circa substantias sensibiles falluntur, ut patet in glaciè, qua videtur crystallum, &c.* 3. 389
- Item decipiuntur in iudicanda magnitudine stellarum, in figura baculi in aqua, &c.* 3. 390
- Homines pii intentius aliquando dolent ob mortem charorum, quàm ob peccata.* 4. 169. & 171
- Homines pii semper sunt in timore, & humiliter de se sentiunt.* 4. 196
- Homines interdum per nutus loquuntur.* 5. 110
- Homines nascuntur carnales, & peccatores, & serui peccati, nec possunt saluari, nisi per Christi passionem certis mediis applicatam.* 2. 16. & 24
- Homines Verè baptizatos, vel semel Verè iustificatos, non posse amplius peccare, vel excidere à gratia, fuit hæresis Caluini.* 2. 85. & 86
- Homines polluti non poterant in Testamento Veteri edere de carnibus sacrificij, & de panibus propositionis.* 3. 103
- Hominum imaginatio fallitur in mysterio Eucharistia.* 3. 389
- Hominum fidelium tres status; perfectiorum, proficientium, &* incip.

incipientium. 3. 607

Ex parte hominum singulorum requiritur generatio, augmentatio, & nutritio. 1. 293

Hominibus reuerentia externa exhibentur. 3. 602. 697

Hominibus frana libidinis relaxare, peſſimum eſt. 5. 178

HONOR Dei Vide & Cultus Dei.

HOROLOGIVM Achaz, non fuit Sacramentum & Cultu Luſheru. 1. 76. 226. 227. & 242. Vide etiam 1. 17. & 49

H O S T I Æ.

HOSTIÆ. Vide & Victima.

Hoſtia pacifica partim cremabantur, partim manducabantur à ſacerdotibus; partim ab iis, qui donauerant. 3. 697

Hoſtia pro peccato, dicebantur ea, qua offerebantur pro expiatione peccati, & hæc partim cremabantur, partim in ipſo atrio ſancto à ſacerdotibus manducabantur, & erant multa genera. 3. 607

Hoſtia non ſolum pro delicto; ſed etiam pacifica, tum pro actione gratiarum, tum etiam votiuæ pro beneficio impetrando. 3. 734

Hoſtia adductio ad ſacrificium, idem & aleæ, quod oblatio. 3. 614

Hoſtia meliores nunc offeruntur, quàm in antiquo Teſtamento. 3. 639

H V M I L I T A S.

HVMILITAS præcipitur. 1. 289

Humilitas & innocentia commendatur in ſtatura pueri. 2. 50

Humilitas Chriſti in baptiſmi Ioannis ſuſceptione. 2. 127

Humilitas ſerè ſemper cum contritione coniungitur. 4. 130

Humilitas & ſui cognitio, contritionem parit. 4. 135

Humilitatis ſignum eſt inclinatio capitis, & genuum incurratio. 3. 801

H Y M N V S.

HYMNI cantus. 3. 802. *Hymnus Angelicus.* 3. 808

HYPERBOLICÆ loquutiones qua ſint. 4. 370

HYPOCRATICVM eſt id, quod non ſit ex corde, ac ſincere. 4. 222

HYSSOPVS fidem ſignificat. 1. 190

I.

S. I A C O B V S.

- I** A C O B V S non instituit Sacramentum extrema Unctio-
nis, sed hortatur ad Usum illius Sacramenti. 5. 19
Eius epistola canonica est. 5. 9

I D I O M A.

- I** D I O M A T V M mutua communicatio non fit inter Christum
& accidentia panis in Sacramento Eucharistia. contra eos
qui dicunt Unionem Christi cum accidentibus panis esse
hypostaticam. 3. 26. 27
I d i o m a t u m communicatio tribuit soli supposito attributa & tri-
usque natura; non autem attributa & unius natura accommo-
dat alteri. 3. 27
I d i o m a t u m communicatio non est inter naturas & unitas, sed in
solo supposito communi. item est mutua, & non solum comu-
nicat nomina naturarum, sed proprietatum. 3. 72
I d i o m a t u m communicatio non oritur ex & unionem sacramentali
panis & corporis Christi. 3. 71

I D O L O L A T R I A, & I D O L V M.

- I** D O L O L A T R I A fornicatio spiritualis dicitur. 5. 133. 148
Propter peccatum Idololatria totus populus in captivitatem
Babylonicam ductus est. 4. 395
Propter peccatum adorati Vituli multa hominum millia in-
terfecta sunt. 4. 329. Idololatrarum pena. 5. 257
Idolorum cultus ex corruptione natura est. 3. 696
Idolorum altare intelligitur per mensam Damoniorum. 3. 675
Idolorum artifices ad sacerdotium, & vel diaconatum promoti,
reprehenduntur à Tertulliano. 3. 149
Idolis cereos Ecclesia Ariani adolebant. 3. 795
Idolis Gentilium cur conveniat propriè habitare in templis
manu factis. 3. 125
Idolum erat locus, & ibi erat Idolum. 3. 674
Idolothya Gentiles comedebant. 3. 673. 674. 676. 772. Vide
1. 255

I E I V N I V M.

- I** E I V N I V M actus religionis dici potest. 1. 306. ad quod genus
ceremoniarum renovetur. 1. 308
Ieiun-

- Ieiunium* Et cetera quæ sunt ad peccata purganda, nihil pro-
sunt sine percepto baptismo. 2. 104
Ieiunium est opus satisfactorium. 4. 342
Ieiunium multum confert ad orationem. 3. 799
Ieiunium sabbathi Roma seruabatur tempore S. Augustini. 1.

308

- De ieiuniorum temporibus* fuerunt olim dissensiones in Ec-
clesia. 1. 318
Ieiunium frangeret comedendo Eucharistiam, si in ea rema-
neret substantia panis. 3. 373
Ieiunium nō solueret, qui inter ablucendum aliquas aqua gut-
tas traiceret ad stomachum. 3. 796
Ieiunium debet seruari ante sumptionem Eucharistia, & cel-
ebrationem Missæ. 3. 796
Ieiunius possunt redimi pœna temporales alterius Vita. 4. 332
Ieiunare, est Domino administrare. 3. 672

S. I G N A T I V S.

- S. I G N A T I I epistola cuius auctoritatis sint. 3. 132
Græcis codicibus S. Ignatij non est multum fidendum. 3. 561

I G N I S.

- IGNIS* diuina Virtute aliquando non calefecit. 3. 299. 300
Ignis corporalis, spiritus & animas urit, & quomodo. 3. 281. 298
Ignis corporalis quomodo comburat corpora damnatorum, &
non dissoluat. 3. 299
Ignis nomine potest intelligi Spiritus sanctus in linguis igneis,
Vel ignis purgatorij, Vel ignis diuini iudicij, Vel ignis tribu-
lationum. 1. 184. 2. pag. 8. 114. & 174
I M A G I N A T I O hominum fallitur in mysterio Eucharistia. 3.

391

I M A G O.

- I M A G O* quæ è regione respondet exemplari, appellatur antity-
pon. 3. 194. 195. Vide 1. 35
Imago quomodo dicatur esse in Euangelio, & Veritas in cale-
stibus. 3. 190. 191
Imagini quando censeatur fieri iniuria. 3. 103. & 149
Imagines depictæ aut sculptæ, representant ratione figura, aut
forma, aut colorum. 3. 204
Ad imaginem Dei factus homo. 3. 202
Contra imagines inuehuntur Calvinista: & tamen postea sa-
erile-

crilegium esse volunt indignè sumere figurata (Et ipsi blasphemant) corporis Christi, quod eam in iura in Christum ipsum redundet.

3. 103. Vide similia 3. 135. 162. & 201

IMMOLATIO.

Vide & Oblatio.

IMMOLATIO non est sola Passio Christi, sed etiam consecratio & oblatio Eucharistia.

3. 633

Immolatio facit aliquid esse victimam.

3. 668. 669

Immolatio noua nunc requiritur, Et Christi corpus incipiat esse victima; cum victima per immolationem crucis facta desierit esse victima.

3. 669. 676

Immolationes dicuntur sacrificia ex rebus inanimis, sed solis, Et ex farina, pane, sale, thure.

3. 606

Immolatio ibi fieri dicitur, ubi animal viuū occiditur.

3. 724

Immolatus est semel tantum Christus cruentè, & in propria specie; nunc autem non propriè, sed per representationem immolatur.

3. 685

IMMUNDITIAE legalis expiatio.

1. 249

IMPEDIMENTVM Matrimonij.

IMPEDIMENTA, quae Matrimonium contrahendum impediunt, & contractum dirimunt.

5. 189

Impedimenta, quae contrahendum impediunt, sed contractum non dirimunt.

5. 190

Impedimenta quae reddunt personam inhabilem absolutè, & quae respectu certis Matrimonij.

5. 189

IMPII.

IMPII non sunt membra viua corporis mystici.

3. 108

Impiorum opera saepenumero Deus remunerat temporali mercede.

4. 372

Impiis post conuersionem, impietas non nocet ad obtinendam & conseruandam gratiam Dei; licet penam temporalem, qua remanet dimissa culpa, secum ferant.

4. 372. 393

IMPOENITENTIA.

IMPOENITENTIA finalis propriè est peccatum in Spiritum sanctum secundum S. Augustinum.

Impenitentiam aliquando esse speciale peccatum, aliquando circumstantiam peccati.

4. 164

Impenitentes grauissimè accusantur in scripturis.

4. 160

IMPOSSIBILIVM, conditionalis voluntas haberi potest.

4. 147

IMPO-

IMPOSTORES, qui se nomine Christi venditabunt, cauendi. 3. 112

IN, hac particula aliquando significat causam instrumentalem, non continentiam. 3. 96

INCANTATIONES Magica in duobus damnantur. 1. 106

I N C A R N A T I O.

INCARNATIO Verbi dicitur Sacramentum pietatis. 1. 282

Incarnationis mysterium confertur cum mysterio Eucharistia.

3. 276. Vide 3. 50 & 237

Incarnationem negantes. 3. 327. Vide & Marcionista.

In Incarnatione Deus sibi uniuersam naturam nostram. 3. 181. 397.

Vide 3. 146

Ad Incarnationis fidem pertinent illa Verba: Ego sum panis & uita, &c. 3. 50. 52. 53. 54

I N C E N S V M.

INCENSVM quare adhibetur in Missa sacrificio. 3. 804

Incensi nomine significatur oratio. 3. 652. 658. 659. & 804

INCLINATIO corporis, & genuum incuruatio in signum humilitatis. 3. 801

INDIGNITAS rei fuit fundamentum Iudais, Paganis, & Haereticis, negandi multa mysteria fidei, qui confutantur. 3. 325. 326. 327

I N D V L G E N T I Æ.

INDVLGENTIAE conceduntur habentibus contritionem, cum proposito confessionis sacramentalis suo tempore faciendae. 4. 185

Indulgentia non soluunt nos diuinis praeceptis, & mentitur Philippus Melanchthon, sed faciunt, & pro his poenae, quae nobis per indulgentiam condonantur, non teneamur praecepto illo, de faciendis dignis poenitentiae fructibus. 4. 382

Indulgentiam sumentes debent esse in statu gratiae. 4. 186

I N F A N S.

INFANTES non poenunt, nec possunt ponere obicem incredulitatis ad susceptionem baptismi. 1. pag. 9. & 10

Infantes dum baptizantur, non habent actualem fidem, neque illos nouos motus, & inclinationes similes actibus fidei, & dilectionis. 2. 70. 71. Vide haeresim Lutheri qui non erubuit affirmare infantes actu credere dum baptizantur, passim refutatam.

1. 61. 72. 96. 104. 176. 210. 214. 2. 66

Infantes

- Infantes non iustificantur sine ulla fide, sed in baptismo illis infunditur habitus fidei, spei, & charitatis.* 2. 73. 74
- Infantes actu credunt, partim re ipsa dum baptizantur, partim aliena fide.* 2. 75
- Infantes verissime per Verbum in Sacramento mundantur, etiam si non valeant corde credere, & ore confiteri.* 1. 104. 176
- Infantes vere mundantur etiam si baptizentur, vel offerantur ab infidelibus.* 1. 104. 2. 71
- Infantes baptizantur in fide parentum, vel Ecclesie.* 1. 105. 2. 76. & verissime, atq; efficacissime baptizantur. 1. 324
- Infantes baptizantur in remissionem peccatorum.* 1. 193
- Infantes baptizandi etiam ante octauum diem; si vita periculum immineat, et peccati remissionem accipiant.* 1. 196
- Infantes pereunt si absq; baptismo de hac vita recedant.* 2. 16 18. 58
- Neq; enim datur illis aliud remedium prater baptismum.* 2. 16. 24. 25
- Infantes cum baptizantur incipiunt esse fideles, & intrant in Ecclesiam, & ad quid obligentur.* 2. 21. 53. 54. 75
- Infantes Iudaorum qui ante octauum diem moriebantur, an haberent aliquod remedium.* 2. 24
- Infantes aliqui an sint baptizati à Christo, à Ioanne, & à Paulo.* 2. 56
- Infantes habent fidei Sacramentum per quod saluantur.* 1. 209. 2. 60
- Infantes quomodo fidem profiteantur.* 2. 60. & quomodo induunt Christum per baptismum. 2. 61
- Infantes fiunt spirituales per Sacramentum spirituale.* 2. 62. 65
- Infantes quomodo sint fratres Christi, & nostri.* 2. 63
- Infantes vocis eiulatu, & motibus corporis reluctantur baptismo, quia non intelligunt, quid agatur ibi.* 1. 61. & 2. 71
- Infantes per baptismum non solum purgantur, sed etiam illuminantur.* 2. 75
- Infantes in ipso baptismo communicant corpori Christi, & per susceptionem baptismi, implent etiam preceptum de sumptione Eucharistie.* 3. 49
- Infantes non solum non obligantur ad communionem re ipsa, sed nec in voto explicito, cuius non sunt ulla modo capaces, sed tantum in voto implicito, quod votum infantes habendum baptizantur.* 3. 49

- Infantes dum baptizantur ius accipiunt ad Eucharistiam percipiendam.* 3. 50
- Infantes hoc ipso quod renascuntur in Christo, appetunt cibum renatorum; suo tamen loco, & tempore percipiendum.* 3. 50
- Infantes non communicant spiritaliter, nec sacramentaliter in re, sed sacramentaliter in voto implicito, ex quo sequitur, ut non sit omnino idem illis baptizari, & communicare.* 3. 50
- Infantes non obligantur ad praeceptum sumptionis Eucharistiae per illa Verba (Nisi manducaueritis, etc.) quia non egent conservatione vitae, cum eam non possint amittere sine usu rationis.* 3. 48. & 551
- Infantes credunt simpliciter id, quod eis dicitur, & non valent ipsi per se intelligere tropos.* 3. 224
- Infantibus Christianorum non imputari peccatum originis, & posse saluari sine baptismo, atque adeo nasci sanctos, fuit haeresis Caluini, & aliorum.* 2. 16. confutatur 2. 16. 18. & 19. argumenta solvuntur. 2. 20. & q. ad 24
- Infantes habere peccatum originis, quomodo efficacissime se probare putauerit S. Augustinus.* 1. 319. Vide 2. 51. 64. & 65
- Infantibus parentum voluntas est illis loco recta rationis, quam habere deberent, si essent adulti.* 2. 54
- Infantibus sufficit fides aliena, & aliorum consensus, sicut eis obsuit peccatum alienum.* 2. 57. 65. & quid prodest illis fides aliena. 3. 77
- Infantibus in baptismo nomen imponitur.* 2. 137
- Infantibus in infantia baptizatis cum pervenerint ad annos discretionis, quid praescribant rerum omnium novatores haeretici.* 2. 142
- Infantibus hoc tempore statim post baptismum non datur Confirmatio, neque Eucharistia, ut olim dabatur.* 2. 168. 170. 3. 49. 50. 528. & 543. ac recte Ecclesia illos non communicat, cum non possint discernere corpus Domini. 2. 58. 62. 65. Adultis autem datur. 1. 295. 300. 2. 157. 159
- Infantibus infunditur occulta gratia, cum baptizantur. & ipsum baptizari illis est credere, atque in illis post baptismum habitare dicitur Deus.* 2. 75.
- Infantibus licet imperfectis, quomodo conveniat Sacramentum quod est perfectum.* 2. 60
- Infantibus, forte reprobis, si detur baptismus, non prophanatur Sacramentum.* 2. 57
- Infan-*

- Infantium exemplo efficacissimè probant Catholici, Sacramentorum efficaciam non pendere ab illa qualitate suscipientis.* 1. 175
- Infantes predestinatos sine baptismo saluari ineptissimè dicunt Calvinus, & Martyr.* 2. 20. 25. & 73
- Infantes esse baptizandos probatur contra Anabaptistas.* 2. 49. & seq. 51. 55. 57. 58
- Infantes tunc rectè vocari, cum in numerum Vocatorum adscribuntur.* 2. 53
- Cur tot infantes perire sinat Deus, cum sine sua culpa non baptizentur.* 2. 24. 25
- Consilium aliquorum de differendo baptismo infantium & seq. ad triennium, non sequuntur Patres.* 2. 59
- Infantes baptizari à Calvinistis qua de causa.* 1. 72
- In infantibus propter incapacitatem non potest servari ille ordo, ut prius doceantur, deinde baptizentur.* 2. 55. Vide expositionem illius loci Matth. 28. Euntes docete, &c.
- In infantibus baptizatis inhabitat Deus; cum tamen infantes Deum non norint.* 2. 63
- In infantibus baptismus mortificat peccatum.* 2. 64
- In infantibus baptismus efficit testimonium bona conscientia fundamentaliter tantum.* 2. 64
- Infantis aetas idonea ad regnum cælorum.* 2. 50

INFIDELLES.

- De Infidelibus non indicant Christiani, sed de fidelibus tantum.* 2. 56
- An etiam pro infidelibus data sit potestas remittendi peccata.* 4. 55. & 55

INNOCENTIVS III.

- INNOCENTII Papa III. laus.* 1. 258. 259
- Innocentij III. tempore inuentam esse transubstantiationem falsissimè aduersarij iactant.* 3. 359. & 367
- Illumque Confessionem instituisse crassissimè mentiuntur.* 4. 293
- An aliquando idem opinatus sit Christum nullis verbis consecrasse.* 3. 475
- 88. INNOCENTIVM dies festus. & eorum Martyrium.* 2. 32. 33. 52. & 76

INSTRUMENTVM.

INSTRUMENTVM alicuius agentis multis modis potest esse
 unus homo. 1. 155

Instrumenta quibus creditur Deus, quinque modis differunt ab
instrumentis quibus creditur homines. 1. 220. 221

INTELLECTVS.

INTELLECTVS humani imbecillitas. 3. 268

In intellectu an possit contingere error in particulari apprehendendo unum pro alio. 3. 390

Intelligendi facultas est potentia, qua per diuinam potentiam potest tolli ab homine, absq; eo quod desinat esse homo. 3. 303.

304

INTELLIGENTIAM inuuant carencia. 1. 319

INTENTIO Ministri conferentis Sacramenta. Vide & Baptismus, & de Ministro. & & Minister. & & Sacramentum. Vide pro nunc 1. a pag. 150. 159. & 163

S. IOANNES BAPTISTA.

S. IOANNES Baptista exultauit in utero. 2. 78

Præcursor Domini fuit. 2. 119

Efficacissimè prædicabat. 2. 116. & prædicabat baptismum Penitentia, id est, quod incitabat, & inuitabat ad penitentiam; quam qui agerent & oporteret, consequerentur remissionem peccatorum. 2. 125. Vide supra & Baptismus.

Penitentia quam prædicauit Ioannes Baptista non fuit Sacramentum, quia defuit illi & verbum absolutionis, confessioni peccatorum adiunctum. 4. 70

Confessio tamen, qua illi fiebat, fuit figura confessionis, qua Christi Ministri facienda erat. an illa confessio esset omnium peccatorum in specie, & quare fiebat simul cum baptismo Ioannis. 4. 247. 248

Ioannes non imposuit finem legi, illam abrogando, sed imposuit finem, quia fuit ipse Vltimus Propheta Veteris Testamenti.

5. 258

Toto tempore Ioannis lex Moysi vigeat. 5. 258

Ioannis Baptista, sanctitas, & vita asperitas. 4. 345

Ioannis mors incidit in ipsum initium coniugij Herodis cum Herodiade. 5. 258

Ioannis doctrina non fuit eadem cum doctrina Christi, nisi in eo sensu, quod nihil contrarium Christo docuit Ioannes. 2. 124

Ioannis baptismus in quo differebat à baptismo Christi. 1. 53.

54. 181. 182. Vide & Baptismus, & de hac differentia.

IOAN-

Ioannem baptistam à Christo baptizatum non levis est coniectura: certum est autem, eum à Christo solum spiritu baptizatum, quod si non fuit baptizatus aqua, non est mirum, quia mortuus est, antequam lex de baptismo Christi obligaret. 2. 129

S. IOANNES EVANGELISTA.

S. IOANNES Apostolus, & Euangelista sacerdotio functus est. 3. 691. 692

Ioannes Euangelista nominatur ante consecrationem in canone Missæ. Ioannes autem baptista nominatur post consecrationem. 3. 847

Ioannes Euangelista non solet ea repetere, quæ alij Euangelistæ scripserunt; nisi forte cum aliquid circa eandem historiam addendum iudicat. 4. 55

Ioannes Euangelista pro quodam adolescente in multa crimina delapso, se longo ieiunio maceravit. 4. 378

I O C V S.

Ioco Sacramenta conferre duobus modis potest. 1. 159

I O R D A N I S.

IORDANIS aqua ascendebant. 3. 299

In Iordane dedit Christus vim sanctificandi aquis, atq; ibi baptismum instituit, cum à Ioanne baptizaretur. 2. 27

IRENAEVS quare aliquorum tantum Sacramentorum meminerit, non omnium. 1. 298

I R I S.

IRIS est signum commemoratiuum. 1. 75. 76. non est Sacramentum. 1. 226. 227. Vide similia. 1. 17. & 49

In Iride non sunt verè colores, sed lumen reflexum. 3. 390

I V D A S.

IUDAS non est membrum Diaboli, sed est instrumentum Christi Sacramentum administravit. 1. 131

Iudas etsi reprobus: tamen baptizabat, nec rebaptizabantur quos ille baptizauerat. 1. 147

Iudas solo corpore comedit cibum Eucharistia. 3. 50

Iudas cur dicatur à S. Augustino comedissee panem Domini, Apostolos autem panem Dominum. 3. 107. 108. & 237

Iudas non habuit tres Penitentia partes, quas Catholici in Sacramento Penitentia requirunt. 4. 117

Iuda socij qui sunt. 3. 115

IUDAEVS

IYDAEVS. Vide & Hebraeus.

I V D E X.

IUDICIS corpus, sensus, prudentia & voluntas sunt instrumenta Regis.

I. 155

Iudicum imperia efficacia.

I. 156

Iudicare & discernere dogmata cuius sint.

I. 135, 139

Contemptibiles, quare dicat Paulus eligi ad indicandum.

3.

775

I V D I C I V M.

IUDICIJ futuri timor.

4. 213. & seq. 217

In die iudicij sine vniuersalis, sine particularis, nulla erit vtilis penitentia.

4. 202

In die iudicij omnia peccata nostra à Satana in medium proferentur.

4. 263

I V L I A N V S.

IULIANVS apostata, etiam sine vera fide, & deuotione signo crucis est adiutus.

I. 313

I V R A M E N T V M.

IURAMENTVM aliquando idem est, quod Sacramentum.

I. 30

Iuramentum Dei, & nostrum, in quo differant.

I. 70

Iuramentum licet sit de re mala absolute: tamen mutatis circumstantiis potest variis modis honestari.

5. 245

Iuramento quando vti liceat.

I. 70

Iuramento Dominus confirmauit oportere manducari ipsius carnem.

3. 41

IURISDICTIONIS, & ordinis potestas non auferitur hominibus à Deo, ob eorum peccata.

I. 146

IVS natura continet duo genera praeceptorum.

5. 138, 139

I V S T I F I C A T I O.

IUSTIFICATIO ab haereticis tribuitur soli fidei sine Sacramentis.

I. 67, 68, 117, 118, 119, 120, 121, 177. & seq. 206. Vide & Fides.

Iustificatio quam in Sacramentis accipimus, non tribuitur dignitati, aut merito operis nostri; sed institutioni diuinae, & operi Christi.

I. 122

Iustificatio fit à Deo, à verbo, à fide, à Christi passione; sed diuerso modo.

Vide I. pag. 9, 10, 11. & 13. I. 171. & 216

Iustificatio impij est opus maiori misericordia, quam sit creare caelum.

I. 217. & 224. 3. 250

Iustificatio qua fit in Sacramentis, vtrum fiat in vltima parte

Q

sensi-

sensibili, an Verò in instanti illo quo finitur actio sacramentalis. I. 217. 224

Iustificatio ex opere operato, an sit propria Sacramentorum nostra legis, an communis cum Sacramentis legis Veteris. exponitur sententia hæreticorum. I. 225. deinde explicatur Catholicorum sententiâ qua ait, Sacramenta Vetera non iustificasse ex opere operato. I. 228. Vide & Sacramentum.

Iustificatio ex opere operato convenit non solum baptismo flaminis, sed etiam sanguinis, videlicet Martyrio. 2. 32

Iustificatio ex opere operantis convenit baptismo flaminis. 2. 34. 36

Quam vim habeant iustificandi Martyriû & Pœnitentiâ. 2. 27

Ad hoc ut iustificent nostra Sacramenta debent habere annexam promissionem absolutam gratiæ. I. 241

Veteres Patres quomodo iustificati. I. 228. 330

Vetera sacrificia non iustificabant. I. 230. 231

Iustificatio quam recipit aliquis, dum percipit Sacramenta, multa continet, ex parte Dei, Christi, Ministri, susipientis, & Sacramenti. quid autem propriè, actiue, proxime, & instrumentaliter efficiat gratiam. I. 171

Causa instrumentales iustificationis sunt Sacramenta, & hoc ex opere operato. I. à pag. 167. & seq. ad 225

An Minister Sacramenti habeat in se vim efficientem respectu iustificationis. I. 157

Actio Ministri est illa qua utitur Deus tanquam instrumento ad iustificandum. I. 222. Vide de hac actione, qua sit, & quomodo eleuetur à Deo ad attingendum effectum supernaturalem. I. 220. & 221

Iustificatio Sacramentorû, non est per excitationem fidei, more concionis, sed immediatè efficiendo sanctitatem. I. 201. & seq. Vide I. 211. quomodo dicatur homo iustificari per ministerium Sacramentorum.

Iustificatio formalis per fidem, cum est perfecta, & viva. I. 210

In iustificatione quomodo concurrât fides & Sacramenta. I. 214

Iustificatio actiua, est Sacramentorum fides Verò, & pœnitentiâ iustificant & dispositiones, vel & causâ meritoria iustificationis de congruo. I. 214

Iustificatio adultorum non contingit sine fide. 2. 73. 4. pag. 9.

35. 36

Parvulos autem iustificari in fide parentum, vel Ecclesiæ, quomodo.

- quomodo sit intelligendum. 2. 76
- Iustificatio per Christum latius patet, quam iustificatio per Baptismum.* 2. 106
- Iustificationis qua sit in baptismo tres effectus.* 1. 264
- Iustificatio per propriam, & nobis inhaerentem iustitiam.* 2. 106
- Iustificatio ipsa dicitur redemptio à malo culpa per applicationem precij in cruce soluti; & hac redemptione plurimi egent, licet sint redempti per solutionem precij à Christo factam in cruce.* 3. 330
- Iustificatio à peccatis nō potest acquiri propriis meritis.* 3. 608.
- & nihil eorum, qua iustificationem precedant, siue fides, siue opera, ipsam iustificationis gratiam promerentur, & ideo gratis per Christum homines iustificantur.* 2. 91. 4. 27. 35. & 37. 108. & 180
- Inter ea, qua ad iustificationem disponunt, ponitur primò loco fides.* 4. 106
- Actus pœnitentiæ, qui est à Spiritu sancto ad iustitiam nos disponit, & suo modo caussa est iustificationis.* 4. 178
- Ille gratis non iustificaretur, qui ex opere proprio, id est, solius liberi arbitrij vi acquisito, iustificaretur.* 4. 179
- Ex operibus cum auxilio Dei speciali factis, possumus mereri aliquo modo iustificationem, & gratiam bene operandi, ante iustificationē autē, nulla agnoscuntur merita, nisi mala.* 4. 179
- Contritio est dispositio iustificationis, non meritum.* 4. 27. 108. 109. 178. & 180
- Iustificatio in Sacramento Pœnitentiæ donatur gratis per fidem, ob Christi passionem, & mortem; non autem ex operibus nostris, contritio enim, confessio, & satisfactio, qua requiruntur, sunt opera, non merita iustificationis & dispositiones iustificandi.* 4. 34
- Confessio peccatorum hoc tempore necessaria est ad iustificationem, qua tempore Patrum Testamenti veteris necessaria non erat.* 4. 310
- Iustificatio prima per Baptismum, & secunda per pœnitentiæ Sacramentum in quo differant.* 4. 341. 357. 370. 386. 388
- Iustificatio lapsorum post baptismum, est vera peccatorum remissio, & reconciliatio.* 4. 387
- In prima & secunda iustificatione cooperantur opera nostra per modum impetrationis, & dispositionis.* 4. 388
- Iustificatio impij per baptismū, & Pœnitentiæ Sacramentum,*

- peccata remittit per Christi merita, præcedente fide, & Pænitentia, ac Deo corda excitante, & adiuuante, ut serio conuertantur, & pænitentiam, & oportet, agant. 4. 73
- Iustificatio nostra pendet à virtute sanguinis Christi, siue cum baptizamus, siue cum reconciliamur, siue cum potamur, sed per diuersa externa signa, atq; adeò Sacramenta. 4. 83. neq; iustificamur ex vi satisfactionis nostra. 4. 389
- Iustificationis & varia instrumenta. 3. 711. 713
- Iustificatio potest contingere per solam contritionem. 4. 110. 115. tamen gratis iustificamur, licet contritionis merito iustificemur, quia ipsa contritio donum Dei est. 4. 179. & quia meritum quod agnoscitur ante remissionem peccatorum, non est de condigno, sed de congruo, neque illi merces ex iustitia, sed ex benignitate respondet, & non est merxium simpliciter, sed aliquo modo. 4. 180
- Meritum de condigno sequitur iustificatum, non autem præcedit iustificandum. 4. 180
- Iustificatio, & remissio peccatorum ad hoc ut obtineri possit ab adultis, necessaria est necessitate mediæ contritio, saltem imperfecta. 4. 158. 159
- Ad iustificationem vera charitas sufficit, qua charitas sine vera contritione, in eo, qui peccati mortalis conscientiam habet, nullo modo existere potest. 4. 162
- Ad iustificationem sola charitas sufficere dicitur, quia nunquam est sola, sed chorum aliarum virtutum partim sequitur, partim præcedit. 4. 162
- Per actum dilectionis, in quo contritio virtute continetur, in duobus casib; quis potest à peccatis occultis iustificari. 4. 163
- Quouis momento possunt homines per veram pænitentiam iustificari. 4. 172
- Iustificatio finis est Pænitentia. 4. 108. 112
- Pænitentia à peccatis, & mandatorum observatio in voto scilicet, & proposito, via quadam est ad iustificationem. 4. 150
- Iustificari potest homo per veram pænitentiam cum voto Baptismi, antequàm baptismum reipsa percipiat. similiter potest iustificari per veram pænitentiam cum voto Sacramenti suscipiendi, ante sacerdotis absolutionem. 4. 181. 182. & seq.
- Iustificatio in articulo mortis per veram contritionem, & desiderium percipiendi Sacramenta, quando non adest qui reconcilet. 4. 186

- Ultima dispositio ad iustificationem, & peccatorum remissionem est ipsa dilectio Dei super omnia, qua natura praece-
dit ipsam gratiam.* 4. 187
- Iustificationis ordo an bene enumeretur.* 4. 188
- Iustificationis vis tribuitur à scriptura diuersis rebus, nō quod sola illa iustificare, & saluare possint: sed quod illa vim suā habeant ad iustificationem, & salutem: si tamen cetera non desint.* 4. 155. 156
- Iustificationis mundatio comparatur rebus Verè, & propriè mundis.* 1. 188. 2. 82. 83
- Iustificationis causa est contritio.* 4. 174. 175. & seq. *Vide etiam* 4. 114
- Vtrum autem iste actus poenitentiae, & etiam fidei, & dilectionis sit tantum dispositio, & non meritum neq; de condigno, neque de congruo; vel sit dispositio, & meritum de congruo.* 4. 175
- Iustificationis varij modi enumerantur, & Baptismus, Martyrium, elemosyna, iniuriarum condonatio, conuersio peccatoris, charitas, & Poenitentia siue Confessio. Sed hi modi nō sunt omnes & singuli per se sufficientes ad peccati remissionem, sed pleriq; eorū includunt alios saltem in voto.* 4. 317
- Iustificationis propria certitudo infallibilis, non est huius vitæ.* 1. 160
- Iustificationis iam accepta sigillum accipere quid sit secundum Calvinum.* 1. 185
- Iustificationem hominis solis precibus fieri, fuit hæresis Messalianorum.* 1. pag. 3. & 177
- Iustificationem sequitur testimonium bonæ conscientiae.* 1. 264
- In iustificatione Deus non est alligatus Sacramentis, sed contrā; Sacramenta sunt alligata Deo. & sine Sacramentis potest Deus iustificare.* 1. 214
- In sua iustificatione fideles cooperantur Deo.* 1. 224
- De iustificatione peccatorum, gratiarum actio.* 3. 607
- Homo iustificatus, quod non possit amplius excidere à gratia, fuit hæresis Caluini.* *Vide* 2. 85. & 86
- Homo iustificatus per gratiam Dei, non solum potest implere legem, sed etiam aliqua alia opera Deo gratissima facere, qua imperata non sunt.* 4. 378
- Opera bona qua fiunt post iustificationem, non omnia sunt inter partes poenitentiae numeranda.* 4. 108

De operibus iustificatorum videtur loqui B. Paulus in epistola ad Galatas. 4. 146

Homo iustificatus, operante in ipso Christi spiritu & virtute, satisfacere Deo potest, & debet pro reatu pena temporalis. 4. 31. 346. 348. 349. 388. 389

IUSTITIA.

IUSTITIA & peccatum simul habitare non possunt. 2. 83

Iustitia, & gratia ad nos venit per Verbum & Sacramenta, tanquam per manum Dei, & quomodo. 1. 216

Iustitia quæ in actionibus versatur duplex est. 4. 323

Iustitia perfecta & absoluta inter Deum, & homines esse non potest. 4. 323

Iustitia & misericordia passim coniunctæ prædicantur. 4. 341. & 356

Iustitia potentialis officium est compensare iniuriam Deo factam, ut inde reconciliatio consequatur. 4. 154

Iustitia, Vita Vivere incipimus per Christi resurrectionem. 1. 209

Iustitiam non operatur nisi iustificatus. 4. 185

Iustitia, & sapientia esuriri, & sitiri. 3. 532

IUSTVS.

IUSTVS quomodo ex fide vivat, 1. 206

Iusti fuerunt multi ante Christi aduentum. 1. 231

Iusti aliquando affliguntur, & peccatores non puniuntur. 1. 253

Iusti quotquot fuerunt ab initio mundi, ob sacrificij crucis participationem iusti fuerunt. 3. 697

Iusti etiam indigent, ut Christus eos quotidie lavet à peccatis venialibus. 1. 288

Iustorum opera meritoria Vita æterna. 4. 353

Iustorum calamitates. & Calamitas.

Iustorum penitentia. 4. 109. 114

Iustis iustitia non prodest post aversionem à Deo. 4. 372. 393

In iustis & sanctis timor Gehenna locum habet, & laudatur. 4. 213. 214. 215. 216

K.

KALENDARIVM.

KALENDARII error ante correctionem. 3. 432
Kalendarij accommodatio apud Hebræos, ut nunquam accidat dies prima azymorum fersa II. vel IV. vel VI. 3. 432.
 438. & seq.

KYRIEE-

KYRIEELEISON.

KYRIEELEISON. 3. 194. *de huius invocationis antiquitate posita in sacrificio Missæ.* 3. 807

L.

L A C.

Lac dici potest, potus cibalis, qui & sitim, & famem sedat. 3. 532
 Lactis & mellis, seu vini delibatio post baptismum, non est amplius in usu hac cæremonia. 2. 139

L A C H R Y M Æ.

LACHRYMÆ pro satisfactione. 4. 352. 340
 Lachryma David. 4. 403
 Lachryma Petri. 4. 402

L A I C I.

LAICI an possint baptizare in extrema necessitate. 2. 38. & seq. & seq. ad 47. 3. 492
 Laici si tentent consecrare Eucharistiam nihil efficient. 3. 489. 490. 491. & 492
 Laici non tenentur divino iure ad utramque speciem sumendam. 1. pag. 6
 Laicorum, siue populi communio, vide & Communio sub una specie.
 Laicorum ius ad communicandum à Prelatis datur, & ab iisdem tollitur, & modus præscribitur. 3. 564. vide 3. 527
 Laicis, & populo datur cibus spiritualis, qui est integra, & totalis refectio, & virtualiter continet cibum & potum. 3. 526. 523. 536. & populus nihil perdit sumendo tantum unam speciem. 3. 526
 Laicis prohibetur tangere, & servare sacra vasa. 3. 493. & 542

L A T R I A.

LATRIAE cultus Deo adhibebatur per sacrificia lenitica. 4. 398
 Latria cultu honoratur Deus oblatione Eucharistia. 3. 673. 684. 688. & 698

L A T R O.

LATRO saluatus est sine baptismo aqua. 1. 122. neque tamen baptismo caruit. 4. 195
 Latro bonus fide & conversione cordis ad Deum iustificatus est. 2. 30. 37. & 60. cuius contritio qua fuerit. 4. 157

LAUDIS sacrificium nouum, & spirituale Deo placet. 3. 423.
Vide & Sacrificium.

*LAVRENTIUS Valla, Veluti praeursor quidam Lutherana
 factionis videtur fuisse.* 4. 40

*LAZARI historia fuit figura Confessionis, & Absolutionis sa-
 cramentalis.* 4. 248. 249. 250

*LEO Vario modo consideratus in scriptura, modo bonam, modo
 malam habet significationem.* 3. 458

*S. LEO forte existimauit Agar non fuisse veram uxorem A-
 braha,* 5. 133. 135. 136

LEPRA.

*LEPRA, Et neq, nullus alius morbus corporalis, iusta causa est
 diuortij inter coniuges.* 4. 244

*Lepra corporalis cum lepra spirituali, videlicet peccato, com-
 paratio.* 4. 233. 273

*Leprosi cogebantur in Testamento Veteri se sacerdotibus sisse-
 re,* 4. 243

*Lex de purgatione leprosi, non merè politica, sed maxima ex
 parte caremonialis erat,* 4. 245

*Titulus de coniugiis leproforum in iure canonico nihil habet
 commune cum legibus leuiticis de leprosis.* 4. 244

LEVITICVS.

LEVITICI praecepta. Vide & Praeceptum.

*Leuiticus Pontifex per victimam intrabat sanctuarium, &
 exibat, &c.* 3. 711

LEX.

Vide & Praeceptum. & & Testamentum.

*LEX omnis habuit materiam Sacramentorum determinatam
 à Deo, 1. 110. Vide & Sacramentum, Vbi de differentia Sa-
 cramentorum noua legis, & Veteris.*

Lex vetus cur dicatur Moysis. 1. 125

*Lex vetus Et à noua distinguitur non habet promissionem gra-
 tia.* 4. 134

*Similiter non iustificat, est litera occidens, dicitur in seruitu-
 tem generasse, deniq, dicitur vetus testamentum.* 1. 245

Lex vetus quare dicebatur iugum. 1. 327

*Lex vetus usque ad Christi mortem vim suam retinuit, & in
 morte Christi cessauit, illiq, finem imposuit Christus, illam
 abrogando, Vnde non amplius obligat. 2. 28. 5. 161. 163. &*

- Lex Vetus obligauit Iudaeos &sq; ad publicam promulgationem Euangelij: & quandiu lex illa viguit, non potuerunt Iudaei iugum eius à se excutere.* 2.28.5.162
- Lex Vetus toto tempore Ioannis viguit.* 5.258
- Lex diuina, quae in Leuitico habetur, ad Christianos non pertinet quatenus Mosayca & Leuitica iudicialis est, cum sit per Christum abrogata, sed solum quatenus continet aliquo modo legem naturae.* 3.234.254.256
- Legis Veteris & noua comparatio.* 3.699
- In lege Veteri fuit facta restrictio Matrimonij quoad personas contrahentes.* 5.83
- In lege Veteri permissione Dei licita erat Polygamia & libellus repudij.* 5.83
- Leges de Matrimonio quae erant communes populo Iudaorum, non debent esse communes nobiscum.* 5.273
- In lege Veteri non inuenitur praeceptum ita prohibens coniugia cum infidelibus, ut ea redderentur irrita, nisi apud Esdras.* 5.223
- In lege Veteri quomodo dicatur fuisse Umbra; imago in Euangelio, & Veritas in caelestibus.* 3.190.191
- In lege Deus gradatim processit.* 1.229
- Lex NOVA dicitur iustificare, vel conferre gratiam, dicitur spiritus viuificans, libertatem asserere, & nouum Testamentum.* 1.243.4.134
- Lex Euangelica quando est condita, & quando cepit obligare.* 2.28.29
- Lex Euangelica non iubet adulteros occidi.* 5.157
- Lex media inter Veterem, & nouam nulla fuit.* 2.109
- Lex Dei facilis & possibilis.* 2.97
- Legis Euangelica promulgatio figurata in promulgatione legis Veteris.* 2.29
- Legis Euangelica observatio est vnus ex gradibus ad vitam aeternam requisitis.* 4.188
- Legem implere nemo potest, nisi regeneratus, iustificatus, & filius Dei effectus.* 4.185
- Omnia mandata seruandi gratia datur homini in iustificatione.* 4.191
- Legem esse translata[m] sacerdotio translato colligitur.* 3.646
- Legem politicam non tulit Christus, ferre tamen potuit, si voluisset, & quod per se potest, etiā per vicarios potest.* 5.273

- Ad legem diuinam seruandam omnes tenentur, etiam sine baptismo.* 2. 54
- Ad legem diuinā non obligari Christianos, sed solum ad fidem fuit haresis Lutheri.* 2. 89. & 90. confutatur. 2. 92
- Inter legem, seu religionem, & sacrificium maxima coniunctio.* 3. 695
- Lex Ecclesiastica an obliget in conscientia.* 1. 316. 2. 93. & sequentibus.
- Leges circa Matrimonia maximè propriè ad principē Ecclesiasticum pertinent; ad politicum autem nō pertinent, nisi cum consensu, et subordinatione ad principem Ecclesiasticū.* 5. 215
- Leges de Matrimonio non sunt merè politica, sed etiam spirituales.* 5. 273
- LEX comparatur Siro.* 5. 161
- Lex nulla in terris remaneret, si nullum iam in terris sacerdotium remaneret, eadē enim ratio sacerdotij et legis est.* 4. 245
- Legis verba perspicua, & propria esse debent, nō admixta tropis.* 3. 59. & 60
- Legis proprium est terrere. Vide & Terror.* 2. 29
- De essentia legis est promulgatio.* 2. 29
- A lege non datur occasio, ut nitamur in vetitum; sed à lege occasio accipitur.* 4. 229
- Leges odiosa non sunt laxanda, sed restringenda.* 5. 249
- Leges humana non pugnant cum baptismo.* 2. 93
- Leges Romanorum non sunt confirmata à Deo.* 5. 259
- Leges Caesaris positivæ sunt.* 5. 260
- Non omnes leges ad ius natura pertinent, in quibus Moses, & Caesar conveniunt.* 5. 259. 260
- LIBAMENTA dicuntur sacrificia rerum liquidarum, & vini & aqua.* 3. 607
- LIBELLVS repudiij.* 5. 78 83. 160. & 168. Vide & Repudium.
- LIBERTAS Evangelica qua sit secundum Lutherum.* 2. 89. Vide 2. 92
- LIBERI arbitrij usus requiritur ad Matrimonium contrahendum, qualis etiam requiritur ad peccandum, ad merendum, ad Vivendum.* 5. 195
- LIBRI Canonici nō possunt sciri ex Scripturis quot sint, sed ex Conciliis.* 1. 182

LINGVA.

LINGVA Latina habet plus Generationis, quàm habeat Vulgaris.

gari.

1. 325

Lingua latina cur nos utamur in Sacramentis, & hæretici lingua Vulgari.

1. 91

Lingua latina Sacramenta administrare licet non sit de iure diuino: id tamen sapientissimè institutū est ab Ecclesia, quæ semper latinè Sacramenta administravit.

1. 323. 323

Lingua Vulgari Sacramenta administrare nulla est necessitas.

1. 324. immò multa sunt incommoda.

1. 324. 325

Lingua Vulgaris & sua nusquam legitur fuisse in administratione Sacramentorum, nisi apud hæreticos.

1. 323. 324

Linguam latinam non fuisse Vulgarem probatur.

1. 323

Lingua Sclauonica posse diuina officia celebrare, Morauis à summo Pontifice concessum est. Bohemis autem idem presentibus negatum est.

1. 324

LINGVÆ IGNEÆ.

LINGVÆ ignea, qua apparuerunt Apostolis in die Pentecostes repræsentabāt effectus Sacramenti Confirmationis.

2. 174

Lingua ignea super Apostolos significabant donum eloquentiæ.

3. 164

LITERÆ capitales versus Sybillinorum, qua de causâ faciunt IΧΘΥΣ, id est, piscis.

1. 189

LITURGIA.

Λειτουργία munus, seu ministerium publicum significat, & pro ministerio sacrificij Eucharistia offerendi à Patribus Græcis accipitur.

3. 588. 673

Quod Græci λειτουργία, Latini Missam appellant.

3. 588. 672

Liturgia quadam, licet dicatur Clemētis, alia Iacobi, alia Basilij, alia Chrysostomi, alia Ambrosij, alia Gelasij seu Gregorij (nostra videlicet Romana) alia Isidori: notamen isti auctores liturgiam de integro composuerunt, sed ad meliorem formam redegerunt.

3. 819

Liturgia nostra latina S. Petri censetur.

3. 405. 470. 484

Liturgia nostra antiquior Euangelio Luca, & epistolis Pauli ad Corinthios.

3. 484

Liturgia antiqua in toto Oriente non inueniuntur, nisi Græca, aut Chaldaica: in toto autem Occidente nulla sunt, nisi Latine.

3. 780

Liturgiam qui exposuerint.

3. 693

Liturg.

Liturgiam Gracam alium ordinem habuisse, quàm modò habeat, improbabile non est. 3. 476. 478.

Liturgia S. Clementis, Basilij & aliorum, qui utebantur, Verum Sacramentum habebant, licet illa liturgia Variarent in aliquibus Verbis, qua habentur in liturgia Romana. 3. 483.

Integra forma ponuntur in liturgiis. *ibid.*

Liturgiis, Patres Veteres celebrarunt mysterium Eucharistia. 3. 693.

LOCVS.

Locvs vnus non potest capere duo corpora sibi adæquata simul. 3. 277.

Locum replere est actus quidam, non potentia. 3. 304

Locum occupare, est quid posterius ipsa magnitudine. 3. 288

Loco coextendi conuenit magnitudini. 3. 287

Loco extendi est actus formalis extensionis in se. 3. 305

Extensio, & distinctio quoad locum, impediri potest. 3. 307

In loco circumscriptiuè esse, quid sit. 3. 282. 283

Quid sit etiam esse in loco definitiuè. 3. 283

In loco esse, & non pendere à loco quid sit. 3. 303

In pluribus locis quare possit esse aliquid, & non in pluribus temporibus. 3. 282

In pluribus locis posse esse vnum corpus probatur. 3. à pag. 269.

localiter non posse esse vnum corpus in duobus locis existimauit S. Thomas: sed sacramentaliter tantum. 3. 277. Vide etiam ipsius opinionem. 3. 282

Vnitas videtur ratio, cur tam corpora, quàm spiritus non videantur posse esse in pluribus locis. 3. 274

Loca discontinua sunt cælum & terra: nò autem corpus Christi ut est vtròque, est discontinuum vel diuisum à se ratione substantia propria, siue quantitatis; sed solum est diuisum à se respectu loci. 3. 282

LOQVVTIO est actio corporis viuientis per instrumentũ linguæ, & palati. 1. 130

LOTIO.

LOTIO pedum, quam Dominus instituit, non est Sacramentum. 1. 287. & seq. quid mysticè significauerit. *ibid.*

Lotio pedum Neophytorum erat olim caremonia, qua nũc exoleuit. 2. 140

Lotio,

Lotio, & renouatio interior per baptismum. 2. 57. Vide & *Baptismus.*

LUCIDVM, ne luceat, Deus potest efficere. Vide exempla. 3. 299.

LVDOVICVS Vines falsò dixit neminem olim admotum sacro Baptismo, nisi atate adulta. 2. 48. & 52

L V X.

LVX primo die creata à Deo, mansit sine sede, & subiecto, corpore videlicet solari, tribus diebus. 3. 394

Lux primigenia, à lumine, quod per aquam, & aërem diffundebatur distinguitur. 3. 395

LVXURIOSIS, confessio peccatorum, est illis remedium pro comescenda libidine. 4. 278. 279

LYRANVS fallitur in expositione illius loci Exodi 4. Et dimisit eam. 2. 42

M.

M A G I A.

MAGICA signa nullam habent vim naturalem. 1. 106. 107

Magica signa quomodo agant. 4. 221

Magica incantationes damnantur in duobus. 1. 106

Magiam, & incantationem non verentur impudentissimi huius temporis heretici, vocare verba sacramentalia. 3. 466. 482

MAGIS, superiores sunt omnes Christiani. 3. 207

M A G N I T V D O.

MAGNITUDO potest intelligi, atq; etiam definiri sine loco, et potest esse sine loco. 3. 288. 303. & 304

Magnitudinis officium, & functio quadam est replere locum, & expellere alia corpora. 3. 289

Magnitudinis de essentia non est occupare locum. 3. 289

Magnitudini tria conueniunt. 3. 287

MANDATO diuino per accidens est quod sit scriptum, vel nō scriptum. 1. 52

M A N D V C A T I O.

MANDVCATIO sacramentalis corporis Domini in Eucharistia habetur in 6. cap. Ioannis. 3. 38. & seq.

Mandu.

Manducatio spiritualis extra Sacramentum, datur in cibum spiritus, & spiritualiter distribuitur, quomodo impij manducare non possunt. 3.161.168.176

Manducatio spiritalis per fidē incarnationis, qua sit. 3.50.237
Si fide tantum manducaremus Christi carnē, & non corporis instrumento; esset in mente, & animo nostro tantum. 3.181.

Manducatio carnis Christi sine dubio. 3.200

Manducationis carnis Christi promissio & impletio. 3.40

Item iussio, à Domino inramento confirmata. 3.41. Vide etiā 409. & 422

Vis precepti de manducatione carnis sub specie panis per modum cibi, & de potu sanguinis sub specie vini, nō consistit in modo sumendi, sed in ipsa re, qua sumenda est. 3.54

Manducationem Angelorum in corpore assumpto mirabilem esse. 3.202

Ante manducationem fuit confectum Sacramentum Eucharistia incana. 3.404.405

MANICHÆI.

MANICHÆI non tribuebant Christo corpus Verum. 3.234.280

Contra istos solitus est disputare S. Augustinus ex eorū principis. 3.234. & 280

Manichæi communicabant sub vna specie, sed non propter eam causam, propter quam communicant fideles. 3.540.567

M A N N A.

MANNA Iudaorum non erat eiusdem virtutis cum Eucharistia. contra Caluini blasphemiam. 1.250.251. & seq.

Manna Iudaorum non fuit Sacramentum. contra eundem. 1.45.243.251.252. & seq. Vide alia huiusmodi. 1.17. & 49

Manna Iudaorum erat figura Eucharistia. 1.189. 3.31. Vide qua dicuntur 3.99.103.107.231. & 525

Manna vocatur panis in Scriptura. 3.379

Manna vocatur etiam cibus spiritualis propter causam, & propter significationem. 1.253

Manna producebatur per miraculum opera Angelorum, et hoc modo dicebatur panis Angelorum. 1.254

Manna fuit memoriale mirabilem, qua in deserto Hebraei cōtigerunt. 3.324

MANVS IMPOSITIO.

Vide & Confirmatio.

MANVS IMPOSITIO cum oratione fuit medium, seu organum, seu signum sensibile, constans ex rebus & verbis, quibus applicabatur promissio Spiritus sancti, & hoc donum quod dabatur tunc omnibus baptizatis per manus impositionem, fuit illud idem, quod promissum fuit Apostolis. 2. 148. 152. Vide qua dicuntur de manus impositione in Sacramento Confirmationis. 1. 83. 92. 186. 282. & 295. 264. & 189

Manus impositio Apostolorum fuit Sacramentum, contra Calvinum. 2. 149. & seq. & manus impositionis Sacramentum vocatur Confirmatio. 2. 155

Manus impositio numeratur cum baptismo, cum fide, poenitentia, & cum aliis rebus qua pertinent ad salutem, & ad fundamentum religionis. 2. 150

Manus impositio est causa gratiae. 1. 186. & 283

Per manus impositionem dabatur omnibus ipse Spiritus sanctus, & id quod Dominus promiserat, videlicet gratia roborans & confirmans in fide: donum autem linguarum & curationum, fuit additamentum quoddam quod non omnibus dabatur. 2. 150. Vide etiam 2. 148. & 1. 211. & 283

Per manus impositionem licet non detur Spiritus sanctus visibiliter ut olim dabatur: datur tamen invisibiliter. 2. 153. & sequentibus. Vide etiam de visibili descensu. 2. 114. & 149. 5. 55.

Promissio Spiritus sancti per manus impositionem non solis Apostolis, sed toti Ecclesiae perpetuo facta. 2. 151. 152. & solis Episcopis concessum est. 2. 155. 156. 192. Episcopus autem bis manus imponit confirmandis. 2. 154

Manus impositio rectissime dicitur ipsa unctio Chrismatis & signatio, impositio enim manuum coniuncta etiam fuit cum unctione, & signo crucis. 1. 283. 2. 154. 179. & sequentibus. & 5. 54

Manus impositio, & baptismus erant duae actiones diverso tempore factae. 1. 182

Manus impositio non est abolita ut hallucinatur Kemnitius. 2. 170. Vide etiam 2. a pag. 147. & seq.

MANVS impositio reconciliatoria nihil est aliud, nisi oratio super hominem; id est, non est consecratio aliqua, qua maneat & characterem imprimat, unde repeti non possit, sed est tantum

- tantum ceremonia adiuvans orationem.* 2. 167
- Manus impositio reconciliatoria distincta erat in Ecclesia occidentalis, à manus impositione confirmatoria.* 2. 165
- Per manus impositionem confirmatoriam, vel reconciliatoriam, vel (ut sic loquar ordinatoriam) semper datur gratia, & Spiritus sanctus, nisi ponatur obex.* 2. 166. & ad varios effectus datur. 2. 167
- Per manus impositionem, ordinationem, & reconciliationem intelligit interdum S. Augustinus.* 2. 166. 4. 60
- Manus impositio, qua fieri solet à sacerdote in penitentis reconciliatione non est de essentia Sacramenti penitentiae.* 4. pag. 9.
- Manus impositio interdum accipitur pro ipsa penitentia actione, in qua frequenter manus imponebantur, unde prescribatur, ut singulis diebus iuniorum manus à sacerdote penitentibus publicis imponerentur.* 4. 90
- MANVS impositio vocatur à Paulo etiam ordinatio.* 2. 181
- De impositione manuum, qua in ordinatione fit, extant exempla in Scriptura.* 5. 34
- Manus impositio ad essentiam Sacramenti Ordinis pertinet.* 5. 52
- Manus impositio traditur pro symbolo externo ordinationis à Scriptura.* 5. 53
- Manus impositionis ritum, Apostoli ceperunt primi & surpare in ordinationibus.* 5. 35. 36. & 57
- In hac manus impositione datur Spiritus sanctus, & gratia sacramentalis.* 5. 54. & 55
- MANVS impositio, & benedictio sacerdotalis est ceremonia, qua fit Catechumenis ante baptismum.* 2. 135
- MANVS impositio super victimam in Testamento Veteri.* 3. 603. 645

M A N V S.

- MANVS impositio fuit aliquando ad meritos corporales depellendos.* 1. 168. 2. 151
- MANVS Dei dicuntur Verbum, & Sacramenta, & quomodo.* 1. 216
- Manuum lotio ante sacrificium Missae, est symbolum puritatis animi, qua pollere debent sacerdotes.* 3. 802
- Manuum elevatio est una ex ceremoniis Missae.* 3. 800. Vide etiam de manuum elevatione. 1. 321. 3. 651. 652
- Manibus suis seipsum nemo portare potest, Christus autem.*
R solus

solus seipsum portavit in Sacramento Eucharistia. 3. 226.

§ 407.

MARCIONISTARVM *hæreses.* 3. 139. 293. 299. 325. 327. 338.
384. 385. 389. § 390

MARE RVBRVM.

MARIS *rubri transitus non erat Sacramentum.* 1. 45. 243. 251.

252. § seq. neq; habebat eandem vim cum nostro Baptismo.

1. 255. *Vide etiam* 1. 17. § 49. *fuit tamen figura Baptismi.*

1. 189.

MARIA MAGDALENA.

MARIA MAGDALENA *putavit Christum hortulanum esse.* 3. 391

Maria Magdalena contritio; § conuersio. 2. 37. 4. 171. 173.
§ 223.

Maria Magdalena absolutio. 3. 469. 476. 477. 482. 483. 4. 70. 71.
90. 106. 184. § *praesertim* 186. 187. § 373. 5. 37

Maria Magdalena obsequium Christo praestitum fuit honoris;
§ *utilitatis.* 3. 115. 116

Maria Magdalena, quare prohibuit Christus ne seipsum tan-
geret post resurrectionē. § *multa de Magdalena.* 3. 123. 124.
125. § 506

MARITVS *qui sit adulter, ob adulterium uxoris illam dimi-*
tere non potest, neq; etiam illam potest dimittere, si post co-
gnitum adulterium cum ea rem habuerit, aut caussa fuerit,
ut fornicaretur, aut fornicatio coniugis fuerit sine crimine,
videlicet per vim, vel per ignorantiam putando esse suum
virum. 5. 146

Maritus si sit etiā ipse adulter, facilius poterit ignoscere uxori
adultera. 5. 170

Mariti etiam sine sua culpa tenentur ad perpetuum celibatū
post diuortium uxoris. 5. 170

MARTYRES.

MARTYRIS *gratia qualis.* 2. 32. 33

Martyres futuri, quare debeant armari. 3. 531. 563

Martyres dicuntur mediatores. 3. 692

Martyres in agone martyrii constituti, timore Gehenna ante
oculos mentis proposita, vincere soliti erāt earum pœnarum
timorem. 4. 214

Martyres saepe per actum dilectionis iustificari possunt. 4. 163

Mar-

Martyres primitiva Ecclesia dicuntur nostris azymis signati.

3. 447.

Martyres ceperunt publicè innocari, & eorum nominibus dies festi coli, & Basilica erigi ab initio planè Ecclesia.

3. 824

Martyrum passiones differunt à passione Christi in quatuor.

3. 605. 606

Martyrum passiones dici possunt sacrificia largo modo.

3. 605

Martyrum memoria solennis celebratio, quando caput.

3. 761.

762.

Martyrum celebratio in lectionibus, & concionibus.

3. 835

Martyribus non offeruntur sacrificia, neque eriguntur templa, & altaria, licet hac fiant in eorum memoriam, & honorem.

3. 754 755

M A R T Y R I V M

MARTYRIVM rectè dicitur, et est quoddam Baptisma.

1. 197.

2. 30. & convenit cum Baptismo aqua in tribus.

2. 31

Baptismus autem sanguinis dicitur.

1. 298

Martyrium est configuratio mortis Domini; remittit omnem penam peccato debitam, ita ut continuo perveniant ad coronam Martyres; Unde Ecclesia nunquam orat pro animabus illorum; & ex probabiliori sententia ex opere operato confert primam gratiam, & quomodo.

2. 31. 32. 4. 391

Martyrium vim iustificandi habet non ex se, sed ex pacto, & promissione Christi.

2. 37. 4. 317

Martyrium & Sacramenta diverso modo iustificant.

2. 33

Martyrium licet baptisma quoddam sit: non tamen est Sacramentum.

2. 38

Mors imminens per martyrium non solum non impedit, sed etiam excitat peccatorum recordationem.

4. 163

Ante martyrium requiritur fides, & dilectio saltem inchoata, & penitencia saltem imperfecta, sine affectu ad peccatum.

2. 32. 34

Martyrium infantium, & Sanctorum innocentium.

2. 32

M A T E R I A.

MATERIA est subiectum accidentium.

3. 334

Materia Sacramentorum, quare vocetur elementum.

1. 42. 48.

49. & 84

Materia Sacramentorum est totum elementum cum sua significatione

R 2.

- ficatione. & totum Verbum cum sua significatione est forma. 1. 84
- Materia & forma Sacramentorum non possunt mutari ab Ecclesia, quia sunt de essentia. 1. 84
- Materia propriè dicta more philosophorum in nullo Sacramento inuenitur: inuenitur tamen res quadam, quæ instar materia dici potest. 4. 95. Vbi explicatur quare dicantur quasi materia actiones penitentis.
- Duplex acceptio materia in Sacramentis. 4. 96. 97
- Materia & forma nomina in Sacramentis largo modo accipienda, & inuenta sunt à posterioribus doctoribus ad rem facilius explicandam. 1. 87. 4. 93
- Materia Sacramentorum aptius tribuitur nomen Sacramenti, quàm forma. 4. 47
- Materia prima non remanet post conuersionem panis in corpus Christi. 3. 349
- Materia in alteratione panis Eucharistia non requiritur; sed in corruptione eiusdem panis requiritur quidem, sed substituitur à Deo in illo ipso instanti, quo desinunt esse illa species, & in quo aliud generatur, et hoc sine miraculo. 3. 392
- Nihil materia deperit ex tot panum consecratione. 3. 392
- Materiam panis remanere in Eucharistia informatam Christi anima, fuit hæresis Durandi, quæ refertur. 3. 329. & refellitur. 334. & seq.
- Materiam remotam Sacramenti penitentia esse peccata, siue hominem peccatorem; & proximam actus penitentis. Vide & Confessio. & V. Penitentia. item 4. 88. 91.
- De materia singulorum Sacramentorum Vide loca notata in singulis etiam Sacramentis.
- MATRIMONII SACRAMENTVM.**
- Vide quæ dicuntur in hoc eodem indice in Verbis istis, Coniugium, Coniux, Consanguinitatis gradus, Mulier, Nuptia, Polygamia, & Vxor.
- De erroribus hæreticorum, & de statu questionis, an videlicet in Matrimonio inueniantur illa tria, quæ requiruntur in Vero & proprio Sacramento, nempe Symbolum externum, promissio gratia, & mandatum siue institutio diuina. 5. 62. 63. Vide etiam 1. pag. 4. & 15.
- Matrimonium est Sacramentum propriè dictum. quod probatur ex diuinis literis. 5. 64. ex Patribus. 5. 72. & 92. & ex ratione.

- ne. 5. 76. solvuntur argumenta aduersariorum. 5. 81. & seq.
- Matrimonium à Deo est institutum, non solum. Ut est coniunctio masculi & femina, quatenus refertur ad genus propagandum, sed ut ea coniunctio refertur ad rem aliquam sacram significandam.* 5. 64. 65.
- Matrimonium hoc modo consideratum, est à Christo institutum, quia est signum rei sacrae, cui est annexa certa promissio gratiae. neque enim potest ullus homo aut Angelus eiusmodi signum instituere.* 5. 65.
- Matrimonium est signum rei sacrae, & proinde non solum civilis contractus, sed etiam mysterium quoddam, & Sacramentum, quod ad Christum, & Ecclesiam referatur.* 5. 66. & seq. ad 69. Vide etiam 5. 76. 77. & 81.
- Matrimonium habet etiam gratia promissionem, quia non solum est signum coniunctionis Christi & Ecclesiae per naturae conformitatem, sed etiam per spiritualem charitatem, qua Christus Ecclesiam diligit, & sanctè gubernat, neque potest hoc significare, nisi inter virum & uxorem prater civilem contractum, sit etiam unio spiritualis animorum. haec autem unio sine gratia Dei haberi non potest.* 5. 70. 71. Vide etiam 77. 78. & 81.
- Matrimonium quando contrahitur per Verba de praesenti, in illo confertur gratia.* 5. 90.
- Gratiam quam confert Matrimonium, quomodo prima & secunda dici possit.* 5. 97.
- Matrimonium ex se quidem res naturalis est, & civilis: tamen ex adiuncta significatione, et efficientia gratiae, sacrum est.* 5. 111.
- Matrimonium Christianorum non minus ad placitum, & ex diuina institutione significat, quàm alia Sacramenta.* 5. 94.
- Matrimonium est summus amicitiae gradus.* 5. 193.
- Vocatur donum Dei.* 5. 72.
- Male comparatur à Caluino agricultura, sutoria artis, atque constrina.* 5. 63. 75. 79. & 84.
- Bene autem comparatur cum baptismo, quoad rationem tantum Sacramenti.* 5. 75. & cum Eucharistia, quod non solum est Sacramentum dum fit, sed etiam dum permanet. 5. 101. 112.
- An excellat in aliqua re ceteris Sacramentis.* 1. 304.
- Et cur ultimo loco ponatur.* 1. 305.
- Matrimonium necessarium ad bene esse non singulis hominibus, sed Ecclesia in vniuersum, posita diuina institutione.* 1. 118.

- Matrimonium in lege Veteri tantum restrictum quoad personas contrahentes.* 5.83
- Matrimonium cur omissum à Rabano in enumeratione Sacramentorum.* 1.301
- Matrimonium legitimum, nunquam à Catholicis pollutio, aut immundities vocatur.* 5.86
- Turpitudine autem, immundities, et inquinatio qua in matrimonij actu inuenitur, est ratione concupiscentia, et rebellionis membrorum. Unde instrumenta eius actus in Levitico, turpitudinis vocabulo nominantur.* 5.86
- Matrimonium Sacramentum est totum ac plenum, quantum ad partes essentielles, in contractu per Verba de presenti, copula autem pars essentialis non est.* 5.88
- Quando autem post sponsalia per Verba de futuro subsequitur copula conjugalis affectu maritali, illa copula tenet eo tempore vicem Verborum consensum mutuum exprimentium, Et ideo ad formam Matrimonij pertinet.* 5.90
- Matrimonium inter beatissimam Virginem, Et S. Ioseph, Verum conjugium, sine ulla copula fuit.* 5.88
- Matrimonio soli inuenimus in Scripturis tributum nomen Sacramenti. 1.282. habemus etiam nomen Sacramenti, ritum externum, id est, contractum visibilem inter Virum Et familiam, institutionem diuinam, Et gratiam annexam.* 1.286
- Matrimonio convenit definitio Isidori Et Magistris. 1.48. Vide 1.16. Et 221*

MATRIMONIUM non Sacramentum, & illegitimum.

- Matrimonium fuit ab initio mundi, Et nunc etiam est apud infideles, et contractus civilis, Et in officium natura; sed non fuit, nec est Verum Sacramentum, nisi in Ecclesia, apud Christianos.* 5.70.74.106.143. Et 176
- Opinio contraria, videlicet apud Iudaos in lege Veteri fuisse etiam Sacramentum, Et à Christo non tam institutum, quam confirmatum, tuto defendi non potest.* 5.82.83
- Matrimonium in statu innocentie fuit institutum in officium natura; in statu natura corrupta fuit illi additum ut esset remedium; in lege nova à Christo institutum fuit in Sacramentum.* 5.82
- Matrimonium infidelium potest esse Verum, Et legitimum, sed*

non ratum (quia non est Sacramentum) nec omnino insolubile; sed si ambo coniugati conuertantur ad fidem, & baptizentur, Matrimonium eorū fit ratum, et omnino insolubile, & proinde Sacramentum. §. 99. Vide etiam 142. & 176

Post baptismum autem siue iterum contrahant, siue persistant in contractu antiquo, ille consensus mutuum signo aliquo, aut saltem ipsa copula expressus, Sacramentum coniugij facit in eis, qui iam post baptismum capaces Sacramento- rum effecti sunt. §. 100

Matrimonium fidelium, cum altera, vel altero, viuentē priore coniuge dimissa, quacūq; ex causā, omnibus seculis fuisse illicitum. §. 165

Matrimonium cum ea, quam vir antē polluit per adulterium, quibus casibus sit irritum. §. 216

Matrimonia iungere cum infidelibus, vel hæreticis, non licet fidelibus. §. 218

Matrimonia fidelium cum infidelibus, vel hæreticis non esse irrita iure diuino, naturali, vel positio, vel aliqua lege Ecclesia. §. 221

Matrimonia sine sacerdote, aut testibus contracta in fora exte- riore dicuntur illegitima. §. 90. & 118

Matrimonia clandestina olim Theologi dixerunt esse vera ma- trimonia. §. 107. Concilium Verò Tridentinum inhabiles fe- cit Christianos ad ea matrimonia contrahenda. §. 108

Matrimonij materia & forma.

Matrimonium si cōsideretur dum sit, tota eius essentia in signis exprimentibus consensum mutuum consistit; corpora autem coniugum non concurrunt nisi ut materia circa quam. §. 101

In Verbis amborum coniugum, qua inuicem determinant, & determinantur, distinguitur materia & forma, quatenus enim determinant forma dici possunt, & quatenus deter- minantur materia. §. 102. Vide 1. 48

Matrimonium si consideretur iam factum, & celebratum, ipsi cōiuges simul cohabitantes, siue externa coniugum socie- tas, & coniunctio, est materiale symbolum externum re- presentans Christi & Ecclesia indissolubilem coniunctio- nem. §. 102. 112

Materia & forma Sacramenti Matrimonij est res naturalis, si physice consideretur; & supernaturalis, si sacramentali- ter. §. 114

- Materia & forma huius Sacramenti non est expressa à Damiano, quia non nouum symbolum instituit, sed humanum & visitatum contractum euexit ad Sacramenti dignitatē.* 5. 104
- Deus an possit dici auctor matrimonialis cōiunctionis.* 5. 200
- Materia non solum circa quam, sed etiā ex qua Sacramentum matrimoniū constat, sunt persona contrahentes.* 5. 102
- Materia Sacramenti matrimoniū est coniunctio legitimarum personarum; quæ sint autem legitima persona, Ecclesia determinat, & eo modo materiam, & fundamentum præparat Sacramenti matrimoniū.* 5. 98
- Materia Matrimonij se tenet ex parte suscipientis.* 1. 222

Matrimonij forma.

- Matrimonij forma quomodo ex Scripturis monstrari possit.* 5. 105.
- Matrimonij forma sunt ipsa Verba coniugum consensum & utriusque significantia.* 5. 102. & 107
- Illa Verba: Ego te accipio in meam, possunt esse, & sunt forma & causæ Sacramenti matrimoniū: sed non sunt ipsa matrimonium.* 5. 113. & 115. *Matrimonium enim definitur maris & femina coniunctio, indiuiduam vite consuetudinem retinens.* 5. 115. Vide 1. 16. & 48.
- Matrimonij Verba ex diuina institutione significant effectum spirituales, nimirum spirituales Unionem Christi cum Ecclesia, & cum anima.* 5. 114
- Matrimonij Verba determinata sunt, quæ mutuum consensum sufficienter exprimant, siue id pluribus, siue paucioribus Vocibus fiat.* 5. 114
- Matrimonij Verba quomodo sint sacra apud Christianos.* 5. 111.
- Matrimonij Verba à sacerdote prolata nō sunt de essentia matrimonij.* 5. 106
- In matrimonij Sacramento regulariter Verba coniugum adhibentur; nonnunquam Verò sufficiunt nutus, & litera quæ locum Verborum tenent, modò sufficienter exprimatur consensus utriusque partis. & hoc est peculiare in hoc Sacramento, ut forma sint tam Verba propriè dicta, quàm etiā impropriè & nutus.* 1. 86. 93. & 322. 5. 110. 114. & 117
- Ad Matrimonium consensus internus non sufficit sine signo externo.* 1. 86. 5. 189
- Matri-

Matrimonij Minister.

Matrimonij Sacramentum, quia contractus etiam est, non eget alio Ministro prater ipsos contrahentes, qui mutui consensus significatione contractum efficiunt. Unde & inter absentes, inter mutos, & per procuratorem celebrari potest. §. 95.

110. & 131

Matrimonij Ministri sunt ipsi coniuges contrahentes à quibus forma pronuntiatur, in qua consensum suum inuicem exprimunt. Minister verò Ecclesiasticus ex decreto Ecclesia requiritur, ut consensum coniugum exquirat, & eundem approbet, & declaret; & benedictione sacerdotali confirmet.

Controu. 1. pag. 300. §. 103. 106. 107. 111. 116. & 117

In eadem personam concurrunt causa materialis, & efficiens, quia id exigit natura contractus, qui de personis contrahentium sit; neque est impossibile, aut absurdum, ut aliquando idem sit agens, & patiens, praesertim secundum partes diuersas.

§. 103. 111. & 113

Matrimonij Sacramentum ministrantes in peccato mortali, am peccent mortaliter.

§. 117

Antequam Matrimonium contrahatur, multi laudabiliter peccatorum suorum confessionem praestant.

§. 112

Matrimonij finis, effectus, & bona.

Matrimonij fines quatuor, susceptio & educatio prolis; domestica societas, & communicatio operum, quae ad vitam necessaria sunt; ut sit coniugium in remedium contra concupiscentiam; & ut sit Sacramentum Christi & Ecclesia. 1. 263.

§. 78. & 129

Ad Matrimonium non pertinet solum procreare liberos, sed etiam educare, & instituere.

§. 78. & 83

Matrimonij Christiani quatuor bona, contra quatuor mala, quae sine gratia Dei in Matrimonio evitari non possunt. mala sunt non seruare coniugi fidem, odium & rixa, immunditia quadam, & turpitudine ex rebellionem membrorum; & intemperantia. quibus opponitur fides, dilectio, sanctificatio, & sobrietas.

§. 72

In matrimonio multa sunt, quae animum à rebus diuinis necessario auocant.

§. 87. & 89

Ad onera matrimonij toleranda pecunia accipi & dari potest in contractu civilis, qui in Matrimonio consideratur.

§. 97

Matrimonij vnitas.

De Matrimonij Vnitate, siue de polygamia, qua Vnitati opponitur, multarum Vxorum successiue & simul. Vide §. 119. & V. Polygamia. Nuptia, & Vxor.

Matrimonij firmitas.

Vide V. Diuortium.

Matrimonium infidelium solubile est, etiam quoad Vinculum, si alter coniugum conuertatur ad fidem, & alter nolit cohabitare sine iniuria creatoris, quia coniugium illud Sacramentum non erat.

§. 142. 176

Immo Paulus non tantum permittit coniungi deserto ab infideli aliud Matrimonium inire, sed etiam permittit simpliciter, etiam si cohabitare velit: solum enim consulis, non autem praecepit Et coniux fidelis non dimittat coniugem infidelem, si is cohabitare velit.

§. 142. 143. 283

Matrimonium legitimum, & consummatum ante Baptismum contractum, potest dissolui; non autem potest dissolui si post Baptismum contrahatur.

§. 77. & 143

Matrimonium non soluitur propter haeresim; cum tamen haereticus species infidelitatis sit, quia illud Matrimonium est contractum post Baptismum, & ideo insolubile, quia Sacramentum.

§. 143. & 176

Matrimonium fidelium consummatum, an solubile sit quoad Vinculum varia sententia adferuntur.

§. 151

Matrimonium consummatum inter fideles, solui potest quoad thorum, & cohabitationem, manente Vinculo coniugali, quae solutio dicitur diuortium.

§. 144

Matrimonium ratum non consummatum, soluitur etiam quoad Vinculum per ingressum in religionem.

§. 144

Matrimonij Vinculum dicitur mutua quedam obligatio, quae Vir ita efficitur maritus Vnius femina, ut non possit esse alterius illa viuente; & femina ita efficitur Vxor Vnius Viri, ut non possit esse alterius illo viuente.

§. 150

Ex hoc Vinculo consequuntur cohabitatio & societas lecti, & mensa.

§. 150

Hoc Vinculum solui non potest nisi per mortem.

§. 70. 75. 160.

& seq.

Matrimonij inter fideles contracti, & consummati Vinculum adeo est insolubile, ut neq; causa fornicationis dirimi possit; & ideo viuente priore coniuge, nunquam est licitum

ad

ad alias nuptias aspirare. §. 154. 165. 167. §. 168. Vide etiam de hoc vinculo quod manet etiam in iis qui se mutuo separantur. §. 75. 73. §. 77. neq; potest solui quantumvis dirimatur potestate Ecclesiastica. §. 94

Si licitum esset aliud Matrimonium inire viuentē altero coniuge iniuria afficeretur proles, & aperiretur aditus infinis repudiis etiam iniustis. §. 167. 168

Matrimonij omnimoda insolubilitas in vni nuptiis, non potest referri in causam primariam, & certissimā, nisi in signum coniunctionis Christi cum Ecclesia, idque ex diuina institutione. §. 76. 77. §. 167

Vnio planē insolubilis vnius cum vna, viri & femina est res Sacramenti matrimonij. §. 76. 93. 108

Vnio quam significat & efficit Sacramentum Matrimonij, est vnio non solum corporum, sed etiam animorum per veram & diuinam charitatem, & proinde est vniō sacrans, & sanctificans animas, nisi ponatur obex. §. 94. III. §. 112

Matrimonij Vinculum insolubile; cum sit res difficillima, habet etiam Dei gratiam ad superandam difficultatem. §. 77

Matrimonij impedimenta.

Impedimenta quae impediunt Matrimonium contrahendum, sed non dirimunt contractum, non aduersantur essentia Matrimonij, sed solennitati, aut ornamento alicui accidentario. §. 588

Ecclesia vetitum, nec non tempus feriatum

Impediunt fieri, permittunt facta teneri. §. 190

Impedimenta, quae impediunt contrahendum, & dirimunt contractum, ipsi essentia Matrimonij contraria sunt, & his verbis continentur:

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,

Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,

Si sis affinis, si fortē coire nequibis,

Hac socianda vetant connubia, facta retractant. §. 189

Ad hac reducuntur carentia & sui liberi arbitrij, votum continentia simplex, sponsalia, instructio catechumeni per traditionem Catechismi, & sex crimina, incestus, raptus aliena sponsa, coniugium sacrilegum cum sanctimoniali, cades uxoris, homicidium presbyteri, & Baptismus proprij filij. & post Concilium Tridentinum Matrimonia clandestina.

§. 191

Aegritudo quod impedimentum sit.

§. 141. §. 182

An requiratur necessariò ad Matrimonium filiorum consensus parentum.

Solo consensu parentum, Matrimonium inter filios celebrari non potest; Et ideo non potest pater filium ad coniugium cogere.

§. 193

Illorum necessariò consensus requiritur, qui Matrimonij formam pronunciant.

§. 193

Filiorum consensus, etiam si solus sit, ad Matrimonium firmum, ac ratum efficiendum sufficit, nec potest à parentibus, vel à Magistratu Matrimonium irritari.

§. 193

In Matrimonio qua fiunt inuitis parentibus, nihil deest eorum qua ad essentiam Matrimonij pertinent, adest enim consensus, proinde intentio Ministri, adest materia, nempe persona contrahentes, Et forma, id est, Verba seu signa mutui consensus.

§. 194

Ad Matrimonium contrahendum non requiritur necessariò consilij maturitas, sed solum & solus liberi arbitrij.

§. 195

Solam pubertatem in contrahentibus, canones exigunt.

§. 195.

201. 203

Matrimonium seruorum inuitis Dominis firmum, ac ratum est.

§. 195

Matrimonium filiorum siue consummatum siue non, à parentibus irritari non potest.

§. 196. 201

Præceptum de Matrimonio filiorum parentibus potius datur in Testamento Veteri, quam filiis.

§. 197

Ad Matrimonium non solum consensus, sed consensus liberri- mus contrahentium exigitur.

§. 197

Peccant filij, quando sine iusta, Et rationabili causa parentibus insciis, vel inuitis Matrimonia contrahunt.

§. 196. 200

Matrimonium ut sit Verum Et ratum requiritur materia Et forma à Deo instituta, ut autem sine peccato, immo cum merito, Et laude celebretur, requiritur ut coniuges maturo consilio, Et de sententia maiorum simul contrahant.

§. 200

In contrahendo Matrimonio debent obedire filij parentibus, si iuste, Et secundum Deum agere velint; Et ideo qui id non faciunt, peccant, sed non continuo Matrimonium est irritum.

§. 201

Matrimonium non solum est Sacramentum, sed etiam est ciuile

lis

lis contractus, ratum erit licet contra patris praeceptum contrahatur. §. 201

Ratio naturalis docet Matrimonium non debere iniussu parentum celebrari: tamen ius natura non docet, irritum esse Matrimonium si iniussu parentum fiat. §. 203

Lex civilis non multum refert, quid in hac parte statuerit, cum Concilium Tridentinum definierit Matrimonium inuitis parentibus contractum, modò non sit clandestinum, ratum esse. §. 204

Matrimonium ut sit Verum & ratum requiruntur dicta. Ut autem Deo sit grati, & ipsis conjugibus utile, media à Deo instituta sunt, parentum & amicorum consilia, matura deliberatio, & sacerdotis benedictio. §. 203

Matrimonij quaedam conditiones non necessariae. §. 204

Raptus est impedimentum impediens contrahendum coniugium, sed non dirimens contractum. §. 206

Matrimonij impedimenta, quæ inhabilem simpliciter faciunt contrahentem, id est, votum, & ligamen.

De impotentia coeundi, & ligamine cum uxore iam ducta clarum est esse huiusmodi impedimenta. §. 206. 221

Ordo saceris ideo censetur impedimentum, quia ex decreto Ecclesiae annexum habet votum solenne castitatis. §. 207

Votum simplex impedit Matrimonium contrahendum, non autem dirimit post ipsum votum contractum. §. 207. 208

Votum solenne iure Ecclesiastico & positivo dirimit matrimonium post ipsum votum solenne celebratum. §. 210. & seq. 213. & seq. Ecclesia autem non solum potuit hoc impedimentum statuere, sed etiam causam habuit id statuendi. §. 215

Ligamen sponsaliorum non dirimit sequens Matrimonium. §. 208. & seq.

Qui sponsalia cum una contraxit, adhuc est sui iuris, cum se nulli donauerit, licet donaturum promiserit, & licet peccet frangendo fidem: tamen matrimonium cum altera per verba de presenti, tenet. §. 209

Qui uxorem alicui diuitem aut nobilem promittit, si eatalis non sit, grauiter in proximum peccat; matrimonium tamen contractum irritum non erit. §. 209

Ecclesia potest huiusmodi contractus legitimos, vel illegitimos decreto suo reddere, personas habiles, vel inhabiles efficiendo, atq; hoc non est mutare Sacramenti essentiam, sed ratum vel

Vel irritum facere contractum humanum; qui in Sacramento Matrimonij perquiritur. §. 214

Potestas impedimenta Matrimonij constituendi, maxime proprie ad principem Ecclesiasticum pertinet, ad politicum autem non pertinet, nisi cum consensu, & subordinatione ad principem Ecclesiasticum. §. 215

Leges qua erant accommodata populo Testamenti Veteris abrogatae sunt. §. 214

De impedimento criminis.

Impedimentum est si quis cum ea coniugium contrahat, quae polluit per adulterium. & in tribus casibus tantum hoc est verum, extra quos non dirimitur matrimonium inter adulteros contractum. §. 216

Crimen homicidij sine adulterio dirimit Matrimonium, quando in morte alterius coniugum procuranda conueniunt qui inter se coniugium inire cupiunt. §. 217

De cultus disparitate.

Non licet fidelibus cum infidelibus, aut etiam haeticis Matrimonia iungere. §. 218

Matrimonium inter fidelem, & infidelem, non est irritum iure diuino, naturali vel positivo, vel certe aliqua lege Ecclesiae. §. 221. & seq.

Matrimonium inter fidelem & infidelem non baptizatum irritum est ex more populi Christiani, & iuris legibus obtinente. §. 223

Potest summus Pontifex, si causa id postulet, cum fidele dispensare, & cum infidele Matrimonium contrahat. §. 224

Exempla sanctorum, qui in lege natura, in lege scripta, & in lege gratia cum infidelibus matrimonia inierunt. §. 222. 223. & quibus modis responderi possit ad haec exempla. §. 225

Cultus disparitas in lege Veteri erat impedimentum dirimens saltem intra certas nationes. §. 223. 224

Maiores est cultus disparitas inter Christianos, & infideles, quam inter Iudaeos & infideles. §. 224

Tempore B. Augustini ita inualuerat consuetudo iungendi matrimonia cum gentilibus, & peccatum non putaretur. §. 225

De impedimento cognationis, quid sit cognatio, & quot eius gradus. §. 226

Cognat.

Cognatio, & consanguinitas est Vinculum eorum, qui ab Uno aliquo per sanguinis propagationem descendunt, ita ut omnes eundem sanguinem participant, & ad Unum stipitem reducantur. §. 226. 239

Affinitas inter eos est, qui non per propagationem, sed per Unionem duorum in carnem Unam coniunguntur. §. 226

Sententia adferuntur intra quos gradus cognatio, siue etiam affinitas Matrimonij contractum iure impediatur. §. 232. & seq.

Ratio supputandi gradus cognitionis, qua utuntur sacri canones optima est. §. 239

In recta linea tot numerantur sunt gradus, quot sunt persona, Una dempta. §. 227. 240

In ordine transuerso si duo aequè distent à stipite, tot gradibus inter se distant, quot à stipite cuius illorum distat. §. 240

Et maior est propinquitas filij ad patrem, quam fratris ad fratrem, si sic loqui liceat, intensiue, non extensiue. §. 241

In linea transuersa inaequali, tot gradibus inter se distant collaterales, quot gradibus distat à stipite ille, qui est remotior. §. 241. 242

Non obligant iure diuino Christianos praecepta omnia, quae de gradibus habentur in Leuitico. §. 244

Graduum supputatio non extenditur in infinitum. §. 229

Gradus praefixi in Leuitico primus scilicet & secundus. §. 230

Praecepta Leuitici de gradibus consanguinitatis non habent vim legis naturalis, nisi agatur de gradibus nudè sumptis, & multi ex illis gradibus si considerentur ut variis circumstantiis mutari possunt, non erunt iure naturali prohibiti, neque diriment iure natura Matrimonium. §. 245. 257.

261

Exempla sanctorum, qui in lege natura, in gradibus in Leuitico prohibitis connubia iunxerunt, quia non omnia illa praecepta Leuitici fuerunt naturalia, neque omnia obligarunt ante legem datam. §. 247. 257

Intra eundem gradum non omnia Matrimonia erant illicita in Testamento Veteri. §. 248. 249. 250

Expansis inflatis contrahentibus in gradibus prohibitis in Leuitico, non sequitur omnia illa praecepta esse naturalia, cum etiam in iudicialibus, & caeremonialibus addantur similes panae. §. 259

Matr-

Matrimonium in primo gradu affinitatis & consanguinitatis in linea recta pœna mortis puniebatur. §. 246. 257

Matrimonium in primo gradu consanguinitatis in linea transversa eandem pœnam mortis merebatur. §. 246

Matrimonium in primo gradu affinitatis in linea transversa. §. 246. 247

Matrimonia in secundo gradu consanguinitatis in linea transversa. §. 246. 283

Matrimonia quædam in eodem gradu permissa, & quædam prohibita in leuitico arguunt prohibitionem illam non fuisse iuris natura, sed iudicialem, & positivam. §. 248. & quæ sint ista coniugia. §. 248. Vide exempla. §. 250

Matrimonium cum uxore fratris sui iam defuncti sine liberis præcipitur à Domino Deut. 25. & tamen ab eodem Leuit. 8. prohibetur tale matrimonium. quomodo concilientur hæc duo loca Vide §. à pag. 251. & seq. 258. 260. & 261

Summus Pontifex iure dispensauit cum Rege Anglorum, & uxorem fratris sui defuncti accipere posset. §. 252. Vide 254
Innocentius III. dispensauit ut in Liuania retinere possent uxores fratrum defunctorum. §. 261

Matrimonium cum sorore uxoris mortua prohibet lex ciuilis; quod non prohibebat lex Moysi. §. 260. Vide etiam §. 248

Soluantur argumenta quibus hæretici probare conantur omnia præcepta Leuitici de gradibus cognationis esse naturalia, & proinde indispensabilia. §. 256

Iure natura interdicta sunt coniugia in primo gradu consanguinitatis, tam in recta linea, quàm in transversa: & in primo gradu affinitatis in recta linea tantum, & ab homine indispensabilia sunt. §. 262

Inter ascendentes & descendentes omnia coniugia sunt prohibita. §. 262. Vide etiam §. 231

Ordo coniugiorum iure natura prohibitorum. 1. filij cum Matre. 2. Patris cum filia. 3. fratris cum sorore germana ex utroque parente. 4. fratris cum sorore ex altero tantum parente. 5. Priuigni cum Nouerca. 6. Vitrici cum Priuigna. §. 244. 251. 263. 265. 267

Matrimonia in his gradibus indispensabilia sunt ab homine, quia putamus à Deo dispensabilia esse ista coniugia omnia, in quouis gradu. §. 262 264

Omnia & sola ista coniugia puniuntur in Leuitico & ultimo suppli-

supplicio. & nulla extant exempla sanctorum Veterum, qui in his gradibus contraxerint; neq; unquam ab Ecclesia facta est talis dispensatio; quamvis non defuerint, qui carnali quandoquerent.

§. 264

In gradibus autem iure natura non prohibitis, non semel facta leguntur dispensationes ab Ecclesia.

§. 265

Omnes gentes aut a coniugiis praedictis naturaliter abhorrent, aut si qua sunt, qua eis indulgent, ab aliis fere & barbarae indicantur.

§. 265

Nulla fuit opus dispensatione in coniugiis filiorum Ada cum sororibus, cum tale coniugium prohibeatur, excepta illa summa necessitate generis propagandi.

§. 266

Recte Catholica Ecclesia coniugia prohibuit olim & ad septimum, postea vero & ad quartum gradum consanguinitatis, & affinitatis.

§. 271. Vide etiam §. 231

Ecclesia potest leges ferre de gradibus cognationis, & causam habuit cur eiusmodi leges ferret.

§. 271

Matrimonij leges non sunt merè politicae, sed etiam spirituales. & Christus de Matrimonio aliquas leges tulit, cum sustulit polygamiam, & repudium.

§. 273

Matrimonij lex non erat admodum restringenda populo hebraeorum, & qua illi concedebatur non debet nobis esse communis.

§. 273

Per Matrimonij actum cum consanguineis tolleretur reuerentia, quae eis debetur.

§. 271

Lex de prohibitione & ad septimum gradum non fuit incognita antiquitati, & exempla adducuntur.

§. 274

Matrimonium & que ad quartum gradum restringitur, quia experientia docet, non posse hoc tempore tot graduum prohibitionem sine ingenti dispendio conservari.

§. 275

Accedit congruentia ex quatuor humoribus, quibus homines constant.

§. 276

Cognatio spiritualis, (quae ex Baptismo, & Confirmatione oritur) & legalis (quae ex adoptione) publica iustitia (quae ex sponsalibus) & affinitas ex fornicatione, merito ab Ecclesia inter impedimenta Matrimonij referuntur. §. 276. Vide praeterea §. 231. & 277

De duobus impedimentis non dirimentibus, id est, de interdicto, & tempore feriato.

Per Ecclesia interdictum intelligitur Matrimonium clandestinum

stinum quod non solum prohibitum est in Concilio Tridentino, sed planè irritatum, ac illegitimum redditum est. §. 278.
Vide §. 194. & seq. 198. & seq.

Tempus feriatum temperavit Trident. Videlicet ab Adventu Domini & sive ad Epiphaniam, & à die Cinerum & sive ad octavam Pasche solennes nuptias interdixit. §. 279

Illis temporibus non interdicitur celebratio Matrimonij per Verba de presenti; atque etiam consummatio; sed solennis tantum sponsa deductio, & publica pompa. §. 280

De causis Matrimonialibus.

Quædam sunt omnino politica, & de dotibus, de successioneibus, de hereditatibus, &c. & hæc ad Magistratum politicum simpliciter pertinent. §. 281. 282

Quædam sunt omnino spirituales, & de partibus Sacramenti, de benedictionibus, &c. atque hæc ad solam Ecclesiam pertinent. §. 282

Quædam partim sunt politica, partim spirituales, & de gradibus, de divitiis, & hæc ad Magistratum politicum pertinere possunt, sed cum subordinatione ad Ecclesiasticum: simpliciter autem ad principem Ecclesiasticum pertinent. §. 282

283

De cæremoniis Sacramenti coniugij.

Matrimonij ritus, & cæremonia indicant rem esse sacram. §. 78. 79

Matrimonij cæremonia externa est ipsa externa & visibilis cõiunctio viri & femina, quæ per solennia Verba coram Ecclesia fieri solet. §. 85

In Matrimonio duplex est benedictio sacerdotalis, & neutra est de essentia Matrimonij, & neutra est Sacramentum. §.

115. 117. 118

I. *Benedicuntur noni sponsi in Ecclesia à sacerdote.* §. 284

II. *Offertur pro eis oblatio Eucharistia.*

III. *Velamine obnubuntur.*

IV. *Vitta partim candida, partim purpurea simul iunguntur.*

V. *Annulo à sacerdote benedicto, sponsus sponsam donat.*

VI. *Variis precibus coniugium, recens contractum, Domino commendatur.*

VII. *Cohortatione sacerdotali monentur officij, & honestè in matrimonio se gerant.*

S. MATTHIAS CHR ante consecrationem in canone cum aliis Apostolis nō sit nominatus. nominetur autem post consecrationem. 3. 848

MEDICORVM more non curabant Propheta & Apostoli. 5. 11

MEDIUM sufficiens ad salutem, est mandatorum observatio.

4. 160

MELCHIADES.

MELCHIADIS Papa laus. 2. 145. contra islum inuehitur Calvinus. 2. 145. 163. & quā falsò. 2. 155

MELCHIOR CANVS.

MELCHIOR CANVS non dubitauit asserere non omne Matrimonium inter Christianos legitime contractum esse Sacramentum; sed illud solum, quod à Ministro Ecclesiastico sacris & solennibus Verbis celebratur. quā opinio nullo modo defendi potest, & refutatur. 5. 105. 109. & seq.

MELCHISEDECH.

MELCHISEDECH Vt Abrahamo maior, illi benedixit, 3. 616. 622. & 625

Melchisedech an dederit panem & Vinum comedēdum Abrahamæ, an solum Deo obtulerit, & postea dederit. 3. 537. 614. 628

Illum, aliquod sacrificium obtulisse etiam habet canon Missæ. 3. 840

Melchisedechi sacrificij mentio nusquam habetur nisi Gen. 14. eius autem sacerdotij Variis in locis. 3. 611. 614

Melchisedechi sacerdotium & sacrificium distinctum ab Aaronico, & similitimum sacerdotio Christi. 3. 611. 612. 614. 623

Eius sacerdotium & sacrificium fuit figura sacerdotij Christi, & sacrificij incruenti ab eo instituti. 3. 611. 612. 640

Eius panis & Vinum intelliguntur non pro prophanis cibis, sed sanctificatis, & Deo prius oblatis. 3. 599. 615. 628.

Eius sacrificium incruentum, purum, & simplex fuit sub specie panis & vini, & per se panem & Vinum in sacrificium obtulit. 3. 611. 625

Et quia tale, scilicet incruentum & proprium religionis suæ, instituit & obtulit Christus, ideo Verè & propriè est sacerdos secundum ordinem Melchisedech. 3. 616. 627. 628

Melchisedechi, & Christi comparationes. 3. 623. Vide 3. 625

Melchisedechum fuisse Spiritum sanctum est error auctoris quasi. Ver. & noui test. apud Aug. 1. 210. 3. 628

Cetera qua dicuntur de Melchisede cho sunt communia cum aliis: Videlicet quod benedixerit. 3. 616. 622. 625

Quod decimas acceperit. 3. 623. 625

Quod non fuerit unctus oleo sensibili, nec successerit alteri, nec ei alius successerit. 3. 612. 625

Quod non scribatur eius genealogia, & inde sit typus aternitatis sacerdotij Christi. 3. 612. 613. 623. 625

MEMENTO Domine quoties habeatur in scriptura. 3. 832

MENDACIVM.

MENDACIA multum valent ad auctoritatem detrahendam.

1. pag. 5

Mendacia & calumnia hareticorum circa Sacramenta. 1. pag.

5. & seq.

Mendax & falsarius, qui corrumpit Dei Verba, aut praecepta.

1. 333

MENSA.

MENSA Domini, est quoddam altare. 3. 673

Mensa Eucharistia, est verum altare ad sacrificandum creatum. 3. 676

Mensa sacra dicitur altare in terris. 3. 174 406

Mensa Damoniorum qua sit. 3. 675

MENSES omnes numerantur apud Hebraeos à Nouilunio. 3. 430

MERITVM.

MERITVM humanum vocatur opus ex solo libero arbitrio factum. 4. 179

Meritum ex condigno & simpliciter, non praecedit iustificandum, sed sequitur iustificatum. 4. 180. Vide qua dicuntur & Iustificatio. & 4. 27. 34. 35. & 108

Merito de condigno & simpliciter, respondet merces ex iustitia, merito autem de congruo, respondet ex benignitate. 4. 180

Mereri possumus aliquo modo remissionem peccatorum ex operibus cum auxilio Dei speciali factis, ut actibus fidei, orationis, &c. 4. 179

Merita vnius non possunt alteri conferre primam gratiam certò, & infallibiliter. 1. 250

MERITVM CHRISTI.

MERITVM Passionis Christi, est vera, atq; unica peccatorum medicina. 4. 30

Meritum Christi concurrit ad remissionem peccatorum. 4. 10. 11

Merita

Merita Christi quomodo applicantur in diuersis Sacramentis.

3.509

Merita Christi significantur per cinerem &acca rufa. 1.190

Merita Christi quibus applicantur, omnes saluantur. 1.266

A merito Christi pendet Vis omnium Sacramentorum. 4. 47

Ex merito passionis Christi an Veteres Patres iustificati sint.

1.228.230

Aliter per Christi intercessionem, & merita; & aliter per Sanctorum merita, & preces, nos à Deo misericordiam expectamus, & petimus.

3.760

M E R S I O.

MERSIO trina in Baptismo est &na ex caremoniis qua Baptismum comitantur. 2.137. *Pro regionum Varietate &na, &el trina mersio adhibetur.*

2.138

MILITES priuati aliquando appellabantur Imperatores. 3.171

MIMVS quidam, cum gratia irridendi mysteria Christianorum Baptismum postulasset, per iocum accedit ad Baptismum; serio deinde baptizatus est.

1.160

M I N I S T E R.

Hereses circa Ministrum Sacramentorum. 1.125. & seq.

Minister Sacramentorum homo esse debet, non autem Angelus, siue bonus, siue malus.

1.129

Minister Verus Sacramentorum (Baptismo, & Matrimonio exceptis) non est quilibet homo etiam baptizatus, sed is solum qui ritè in Ecclesia ordinatus est.

1.131

Minister Sacramentorum operatur Virtute, & auctoritate diuina.

1.145

Minister non est praeipuus auctor in Baptismo, sed Christus. 1.

145.181.202. & 219

Minister quod instrumentum sit.

1.155. & 163

Duobus modis homo ministrat Sacramenta.

1.211

Ministri fides & probitas non requiritur, Vt Sacramenta efficacia esse possint. 1.140. & seq. item 164. 165. *errores in contrarium habentur.* 1.141. & seq. *quomodo autem concurrant Ministri potestas, voluntas, & probitas.*

1.171

Ministri actio dantis Sacramentum propriè est actio sacramentalis.

1.122

An in ipso Ministro sit Virtus operatiua efficienter, & instrumentaliter, Vt est in Sacramentis.

1.157. & 221

Ab hominibus instrumentaliter dari potest Spiritus sanctus.

1. 211. Vide 1. 148

A dignitate Ministri pendent Sacramenta, si de dignitate Ecclesiastica loquamur, secus si de morali. 2. 193

Ministri Sacramentorum intentio qualis. 1. 113. *suprà* & *Intentio, & ubi de Ministro Baptismi.*

Ministri intentio requiritur ad determinandam indifferentiam forma Sacramentorum. 1. 154. *requiritur etiam, quia est instrumentum animatum, & ratione utens, & instrumentum per voluntatem, & intentionem, qua sitollatur, desinit esse instrumentum.* 1. 156. 163

Ministri intentio si non requireretur, qua absurda sequeretur. 1. 156

Intentio quantum ad substantiam, vel quantum ad effectum illius actionis sacramentalis. 1. 162

An ab intentione Ministri pendeat efficacia verborum. 1. 157. *Vide* 1. 164

Intentio finis in Ministro est intentio actionis perfecta. 1. 153

In Ministro non requiritur necessario actualis intentio, nec sufficit habitualis, sed virtualis requiritur, & sufficit; quamvis danda sit opera, ut actualis habeatur. 1. 152

MIRABILIA.

MIRABILIA in Inferno. 3. 297

Mirabilia que narrantur de Archimede. 3. 268

Mira via Missa pro aliis oblata. 3. 735

MIRACULA.

MIRACULA ad confirmandam fidem, confirmant auctoritatem proponentis fidem. 1. 57

Miracula recte adhibentur ad probandum Deum aliquid promississe. 1. 76

Miracula initio Ecclesia necessaria erant ad fidem plantandam & nutriendam. 2. 153

Miracula non semper necessario pendent à fide. 5. 17

Miracula de ingressu Christi in mundum, per non reseratum Matris iterum, & ingressu ad discipulos ianuis clausis. 3. 293. *de isto* 2. *Vide etiam* 3. 291. 292

Miracula quibusdā verbis faciebant Christus, & Apostoli, qua non à quocunq; prolata fuissent, eandē vim habuissent. 1. 130

Miracula Christi refert scriptura. 1. 281

Miracula Christus Dominus operabatur variis modis. 3. 533

Miracula

Miracula facta in confirmationem Sacramenti Chrismatis. 2.

162

Miracula septem in confirmationem Veritatis corporis Domini in Eucharistia. 3. 316. 317. & seq. Vide alia. 3. 252. 259. 541. 546. & 785

Miracula ostensa ut credamus in specie panis esse corpus, etiam cum sanguine. 3. 519. & 550

Miracula de penetratione corporum. 3. à pag. 289. & seq.

Miracula pro Confessione confirmanda. 4. 249

Miracula facit Deus non solum per se, sed etiam per Ministros suos. 4. 390

Miracula qua sunt ad sepulchra Martyrū, quomodo fiāt. 3. 763

Miracula ut intelligerentur fieri virtute Dei, ad illa patranda utebantur Propheta, & Apostoli rebus noxiis natura sua, aut certè non salutaribus. 5. 11

Miracula ut dicantur actus nostri, inauditum est. 4. 251

Miraculorum omnium memoriale est Eucharistia Sacramentum. 3. 323

Miraculorum donum qui habent, efficaciter imperant morbis, & Daemonibus. 1. 156

Miraculorum, & linguarum donum, non dabatur omnibus per manus impositionem Apostolorum. 2. 150

In Miraculis Christi non requirebatur, ut homines scirent modum quo curandi essent, satis erat ut scirent, & crederent tactum simbria, & verbi gratia, ad ferre sanitatem. 1. 168

MISERICORDIA.

MISERICORDIA, & iustitia passim in scriptura coniuncta pradicantur. 4. 341. 356

Misericordia commendatio. 4. 403

MISSÆ SACRIFICIUM.

Vide & Sacerdotium, & Sacerdos, & & Sacrificium.

MISSA, huius vocis antiquitas, & etymologia contra haeticos. 3. 586

Missa est vox latina, & à latinis primum & surpata in celebratione mysterij Eucharistia, Graci λειτουργία dicunt. 3. 588

Missa sacrificij Syri, & Moronita Chaldaica lingua celebrant idq̃ ܡܨܝܚܐ, id est, sanctum seu sacrum appellant. 3. 588

Missa ut à missione, seu dimissione populi dicitur, ita etiam simpliciter pro missione accipitur. 3. 589. 590

- Missa accipitur pro diuino officio lectionum, precum, & aliorum id genus, quod celebratur in Ecclesia ante dimissionem Catechumenorum.* 3. 590
- Missa accipitur etiam pro ea parte liturgie, quae est ab offertorio &sq; ad finem, quae propriè dicitur Missa fidelium.* 3. 590
- Missa accipitur pro tota celebratione Mysterij, & comprehendit simul Missam Catechumenorum, & fidelium.* 3. 591
- Missa accipitur etiam pro ipsis collectis, seu precibus quae dicuntur in liturgia.* 3. 591
- Missa olim vocabatur collecta.* 3. 809
- Missa, incruenta latria vocatur.* 3. 684. 688
- Missa vocatur etiam iuge sacrificium, quia iugiter, & quotidie celebratur.* 3. 647. 756. & 760
- Missae etiam dicitur Dei datum, & donum.* 3. 842
- MISSAE diuersorum haeticorum formula, quae sit.* 3. 608. 609
- Ad Missa nomen saepe adduntur epitheta.* 3. 687

Missae an sit sacrificium.

- Explicatur status controuersia, & sententia adferuntur Catholicorum, & Haeticorum.* 3. 608. *Vide alias haereses dicentes: Missam non appellari sacrificium.* 3. 646. 648. 672. 677. 678. 679. 680. 688. 689
- In Missa offerri Deo verè, & propriè corpus, & sanguinem Domini, sub specie visibili panis & vini, verumq; sacrificium, probatur fusissime. I. testimonio scripturarum.* 3. 611. & seq. *II. testimonio Patrum.* 3. 676. *III. ratione.* 3. 695. *soluuntur obiectiones.* 3. 704. & seq.
- In qua parte Missa propriè cõsistat essentia sacrificij Missae.* 3. 718
- Negari non debet, panem & vinum aliquo modo in Missa offerri; & proinde pertinere ad rem, quae sacrificatur.* 3. 720. *item* 3. 684.
- Corpus & sanguis Domini sunt id sacrificium, quod in Missa propriè offertur, & sacrificatur.* 3. 720
- Panis, & corpus Domini, vinum, & sanguis Domini, non sunt duo sacrificia, sed vnum.* 3. 720. *Vide* 3. 502. & 461
- Oblatio panis, & vini consecrationem praecedens, ad integritatem, & plenitudinem sacrificij pertinet; non tamen ad essentiam.* 3. 721. *Vide* 3. 461
- Hac oblatio est eleuatio illa hostiae consecranda coram Deo quae fit in offertorio.* 3. 801
- Oblatio*

Oblatio quæ sequitur consecrationem ad integritatem sacrificij similiter pertinet, non ad essentiam. 3. 722

Fractio Sacramenti ad essentiam non pertinet, sed solum ad integritatem. 3. 722

Sacramenti consumptio, & à populo fit, non est pars sacrificij, & autem fit à sacerdote sacrificante, pars est essentialis, sed non tota essentia. 3. 722

Consecratio Eucharistia ad essentiam sacrificij pertinet. 3. 723.
Vide 3. 771

Vera sacrificandi actio, quæ Christo summo sacerdoti per Ministros suos tribuitur in sacrificio Missæ debet admitti in Ecclesia, cur Christus sit sacerdos secundum ordinem Melchisedech. 3. 611. & seq.

Missæ sacrificium est Verè secundum ordinem Melchisedech, tum quia est incruentum, tum quia Missa Christum representat in specie panis & vini, quod autem substantia interior sit diversa, non refert. 3. 627. 628

Missæ sacrificium successit sacrificio Aaronico, & Iudaicis sacrificiis. 3. 645. 649

Missæ sacrificium duraturum & usque ad mundi consummationem. 3. 612. 613. 616. 645. 666

In omni loco offerri debere prædicitur. 3. 648. 653. 656. 662

Deo placet, atq; ita mundum est ut nullius Ministri malitia pollui possit. 3. 652. 653. 659

Est etiam oblatio noua, quæ antea non fuerat in usu Iudaicis. 3. 653. 658. 662. 687

Est typicum respectu sacrificij crucis, sed respectu sacrificiorum Iudaicorum, Verum dicendum est. 3. 662

Iugiter commemorat sacrificium crucis. 3. 700

Necessarium est ad religionem constituendam, ad Deum cultu supremo, & illi soli debito honorandum, & ad sacrificium crucis commemorandum. 3. 669. 3. 711

Missæ sacrificium dicitur immolatio, non quod proprie nunc imoletur Christus, sed quia est representatio immolationis, & quia habet effectum similem, cum ipsa Vera, & reali Christi occisione. 3. 686

In Missa Christus non moritur, nisi in Sacramento, seu in signo representante unicam illam mortem quam aliquando obiit. 3. 713

In Missa representamus memoriam, & similitudinē cruentæ

- immolationis Christi facta semel tantum Verè, & propriè in ara crucis in propria specie; qua representatio non impedit, quo minus in Missa offeratur Verum & proprium sacrificium. 3. 669. 685. Vide 3. 231. & 574
- Missæ sacrificium non est noua Testamenti Christi institutio, sed est repetitio illius eiusdem; quod Christus aliquando fecit, & sua morte confirmauit, & Apostolis frequentari mandauit in cæna. 3. 642. 714. 718. 731. 742
- In Missa annuntiatur mors Domini, sed id non tam Verbis, quàm oblatione & participatione corporis Domini faciendum est. 3. 660. 670. 725. 779. 782. & 843
- Missæ sacrificium est oblatio Eucharistia ex pane & vino confecta, & causa huius sacrificij est memoria passionis Domini, & gratiarum actio. 3. 655
- Primarius finis huius actionis & sacrificij est Deum immediate colere cultu illi soli debito, nempe latria. 3. 673. 684. 688. 780. sacrificium Missæ fieri nequit, nisi panis consecretur & consumatur. 3. 423
- Missæ sacrificium est Verum & proprium, quia Verum sacrificium fuit, quando Dominus se ipse in vltima cæna sub specie panis & vini Deo Patri obtulit, & id ipsum iussit fieri ab Apostolis et eorum successoribus, vsq; ad mundi consummationem. 3. 663. 664. 706. 716. 742
- Missæ sacrificium probatur Verum & proprium ex altaribus. 3. 673. & 92 ad 676. & 689. Vide 726.
- Missæ sacrificium licitum est Deo offerre solis sacerdotibus. 3. 679.
- Atq; hoc sacrificium, quod in Ecclesia à sacerdotibus offertur, nō est ipsa consecratio & dispensatio Eucharistia, & est quædam actio sacra ad communionem populi ordinata. 3. 681. 682. 683. 684.
- Neq; est sacrificium, oblatio, & immolatio, quia est commemoratio quadam, & representatio veri sacrificij, nimirum mortis Christi. quasi Christus dicatur in cæna immolari, nō quod re vera in se propriè imoletur, sed quod inmoletur in Sacramento, id est, in imagine & similitudine. nam hoc est Calumni & Remnitij hæresis. 3. 685. & sequentib. Seq; dicimus hoc sacrificium, esse ipsum Domini corpus & sanguinem. 3. 680. 681. 682. quod in altari & Verum & proprium sacrificium Deo offertur. 3. 683. 834. & non solum esse

esse sacrificium commemoratiuum, sed verum & proprium.
3. 686. 687.

Missæ sacrificium propriè dictum, debet esse in Ecclesia iisdem de causis, quibus Hebræi sacrificium propriè dictum habebant. 3. 699. 700. 731

Missæ sacrificium offertur in persona Christi. 3. 726. 740. 741

Missæ sacrificium offertur à Christo, ab Ecclesia, et à Ministro. sed nõ eodem modo. nam Christus offert ut primarius sacerdos, qui offert per sacerdotem hominem, et per suum Ministrum. Ab Ecclesia autem offertur vario modo, videlicet habitualiter, & hi sunt absentes. actu, & actuali desiderio offerendo, & sunt presentes. causaliter iubendo & rogando ut offeratur. & ministerialiter à Ministro, qui offert ut sacerdos verus, seu ministerialis. 3. 736. 741

Missæ sacrificium habet quatuor conditiones veri sacrificij. 3. 668. 669.

Missæ sacrificium quam coniunctionem habeat cum lege, seu religione. 3. 695

Sine hoc sacrificio religio consistere non potest. 3. 742. item 3. 695. & seq. ad 698.

Missæ sacrificium si non esset, nullum restaret sacrificium propriè dictum in Ecclesia. 3. 697. 698

Missam esse sacrificium, orbis terra credidit, ab annis et minimum mille etiam aduersariorum testimonio. 3. 702. 703

Missæ sacrificij substantia à Christo instituta demonstratur. 3. 717. item 3. 487. & 678.

Apostoli ritum celebrandi ordinarunt, & præter orationem Dominicam, quam subnectebant consecrationi, multa alia addiderunt. 3. 722

Ad Imperatorem non pertinet leges ferre de ritu sacrificandi. 3. 785

Hoc mysterium celebratum est liturgiis Veterum. 3. 693

Missæ sacrificium, verum est, & tamen non exigit hostia occisionem. 3. 714

In Missa offertur quidem Christus, qui est res viuens, & offertur in forma rei viuentis, quantum ad representationem, ubi solum requiritur mors representata, non autem mors re ipsa: sed ut est reale & propriè dictum, offertur in forma panis & vini iuxta ordinem Melchisedech, & proinde in forma rei inanimæ. 3. 714

- In Missa sacrificio rectissime dici potest sanguis Christi sub specie vini fundi, dum offertur, & donatur Deo in sacrificium.* 3. 715. Item 666
- Res sacra qua Deo offertur ad Veram, realem & externam mutationem, & consumptionem ordinatur, quod erat necessarium ad rationem sacrificij.* 3. 725. 726. 741. Vide 3. 423. Vide & Consecratio, & & Sacrificium.
- Christus potest dici consumere hoc Sacramentum, quatenus ad consummandum tradit.* 3. 723
- In sacrificio Missa Verè dicere possumus Deo; Offero tibi hoc munus, seu; Accipe Domine hoc sacrificium.* 3. 683
- Missæ sacrificium potest vocari sacrificium spirituale, non quod non sit Verè & propriè sacrificium, sed tum quia à Spiritu sancto est, non ab humano sensu excogitatum; tum etià quia non constat Victimæ terrena, sed cælestis, nō carnali modo per gladium & ignem, & sanguinis effusionem, sed modo spirituali per Verborum benedictionem, & consecrationem sacrificatur.* 3. 657. 659. & 662
- Missæ sacrificium dicitur sacrificium laudis, quia per illud Deus magnoperè laudatur, & grata illi aguntur pro beneficiis, Unde & sacrificium Eucharisticum nominatur, id est, oblatum ad agendas gratias pro beneficiis acceptis.* 3. 834. Vide etiam 3. 657. & 729
- Missæ oratio, & sacrificij oblatio, propriè ad Patrem dirigitur; & tamen totum sacrificium toti Trinitati offertur.* 3. 810.
- Panis & Vinum offertur in sacrificio Missæ, ut sit materia sacrificij propitiatorij.* 3. 828. 829. Vide & Oblatio.
- Sacerdos autem orat, ut illa oblatio panis & vini sit materia sacrificij futuri, & ut eam benediscat, & sanctificet Deus.* 3. 835. 837. 838
- Item ut Deus benignè respiciat munus iam sanctificatum, ut à nobis offertur.* 3. 839. & ut omnes utiliter sumant. 3. 842.
- In sacrificio Missæ duplex oblatio, & duplex acceptatio.* 3. 831.
- Missæ sacrificium ad Deum per manus Angelì deferri nihil aliud est, nisi Angelorum intercessionem iuvare, & commendari Deo nostrum obsequium, & cultum, quem illi immolando adhibemus.* 3. 841. 844
- Missæ*

Missæ sacrificium quod Deo Vero immolatur in terris, in cælo recipitur. 3. 841. hoc autem deferri in cælum spiritualiter intelligendum est. 3. 845

Missæ an sit propitiatorium sacrificium.

Missæ sacrificium non solum propitiatorium est pro pænis, sed etiam pro culpis, nec pro culpis leuibus, sed pro grauibz atque adeò mortalibus. 3. 728. 729. Et sequentibz. Vide 3. 738

Missæ sacrificium non est opus nostrum, sed Christi: ipse enim est primarius, Et sempiternus sacerdos, qui seipsum per Eucharistiam Patri obtulit in sacra cæna, Et quotidie per ministros suos se offert in sacrificium. 3. 663. 667. 670. 704. 705. 706

Missæ sacrificium non est in iniuriam crucis, neq; potest tolli aut dici supernacaneum, ob infinitum Valorem, et sufficientiam sacrificij crucis. 3. 709. 710. 711

Missæ sacrificium applicat precium, Et fructum mortis Christi, Et sacrificij Crucis, Et remittit peccata in ordine ad illud idem sacrificium crucis. 3. 710. 712. 713. 714. 715. 716. Et 737. 740

Missæ sacrificium dicitur hostia pro peccato. 3. 712. Et offertur in nostram vtilitatem. 3. 684. Et applicat promissiones Testamenti noui, inter quas est remissio peccatorum. 3. 731. offertur pro peccatis viuorum Et defunctorum. 3. 509. Et 3. 694. Et vbi sacrificium peccata remittit. 3. 731. Item pro pænis tollendis. 3. 740. Et vsq; ad diem iudicij durabit, quia postea non erunt, quibus peccata remittantur. 3. 733

Missæ an sit impetratorium sacrificium.

Missæ sacrificium non solum pro remissione peccatorum offertur, sed etiam est impetratorium spirituum, et temporalium beneficiorum: Unde pro peccatis, pro pænis, pro impetratione omnis generis beneficiorum offerri potest. 3. 700. 734. 735. Et seq. 742. Vide etiam 3. 497. Et 780

Missæ sacrificium propriè solum est impetratorium, quia Christus nunc immortalis nec mereri, nec satisfacere potest. dicitur tamen propitiatorium, quia impetrat remissionem culpa; satisfactorium, quia impetrat remissionem pæna; meritorium, quia impetrat gratiam benefaciendi, ac merita acquirendi. 3. 739

Missæ an sit propitiatorium sacrificium.

Missæ sacrificium non solum propitiatorium est pro pænis, sed etiam pro culpis, nec pro culpis leuibus, sed pro grauibz, atq; adeo mortalibus. 3. 728. 729. & seq. Vide 3. 738

Missæ sacrificium non est opus nostrum, sed Christi, ipse enim est primarius, & sempiternus sacerdos, qui seipsum per Eucharistiam Patri obtulit in sacra cæna, & quotidie per ministris suos se offert in sacrificium. 3. 663. 667. 670. 704. 705. 706.

Missæ sacrificium nõ est in iniuriam crucis, neq; potest tolli aut dici superuacaneum ob infinitum valorem, & sufficientiam sacrificij crucis. 3. 709. 710. 711

Missæ sacrificium applicat precium, & fructum mortis Christi, & sacrificij crucis, & remittit peccata in ordine ad illud idem sacrificium crucis. 3. 710. 712. 713. 714. 715. 716. & 737. 740.

Missæ sacrificium dicitur hostia pro peccato. 3. 712. & offertur in nostram vtilitatem. 3. 684. & applicat promissiones Testamenti noui, inter quas est remissio peccatorum. 3. 731. offertur pro peccatis viuorum & defunctorum. 3. 509. & 3. 694. & ut sacrificium peccata remittit. 3. 731. item pro pænis tollendis. 3. 740. & usq; ad diem iudicij durabit, quia postea non erunt quibus peccata remittantur. 3. 733

Missæ an sit impetratorium sacrificium.

Missæ sacrificium non solum pro remissione peccatorum offertur, sed etiam est impetratorium spirituum, & temporalium beneficiorum. Vnde pro peccatis, pro pænis, pro impetratione omnis generis beneficiorum offerri potest. 3. 700. 734. 735. & seq. 742. Vide etiam 3. 497. & 780.

Missæ sacrificium proprie solum est impetratorium, quia Christus nunc immortalis nec mereri, nec satisfacere potest, dicitur tamẽ propitiatorium, quia impetrat remissionem culpa; satisfactorium, quia impetrat remissionem pæna; meritorium, quia impetrat gratiam benefaciendi, ac merita acquirendi. 3. 739

Missæ sacrificij efficientia.

Missæ sacrificium nõ habet vim solum, aut potissimum ex opere operantis, sed etiam ex opere operato. 3. 737

Missæ sacrificium non habet vim ex opere operato ad modum
Sacræ-

- Sacramentorum.* 3.737
- Missæ sacrificium vim habet per modum impetrationis: & eius propria efficientia est impetrare.* 3.739
- Missæ sacrificij valor finitus est.* 3.740
- Missæ sacrificium impetrat ut ex merito sacrificij crucis detur hominibus græcia, & donum penitentia per quod homo ad Sacramentum accedere velit, & per illud iustificetur.* 3.738. & 743. prodest impenitentibus per modum impetrationis. 1.175
- Missæ sacrificium in quo differat à sacrificio crucis. & cur valor sacrificij crucis sit infinitus, & valor sacrificij Missæ sit finitus.* 3.626. 739. & 741
- Missæ plurimæ ad eandem rem impetrandam offeruntur, quia valor Missæ finitus est.* 3.740
- Missæ sacrificium præcipuam vim habet ut à Christo summo sacerdote offertur.* 3.739. & licet ad illud non sit necessaria bonitas Ministri offerentis: tamen alicuius offerentis bonitas necessario requiritur. 3.740
- Missæ sacrificium ut à Christo offertur, vim habet ex opere operantis; sed infallibiliter. Ut autem offertur ab homine vim habet ex opere operato.* 3.740
- Per unam oblationem sacrificij incruenti siue per se, siue per ministrum oblatis, cum posset Christus qualibet à Deo, & pro quibuscunque impetrare, quare noluit, nisi ut pro singulis oblationibus applicaretur certa mensura fructuum passionis suæ.* 3.741
- Missæ sacrificij efficacia licet infallibilis sit: multis tamen de causis euenire potest, ut non operetur auxilium diuinum, vel non impetret beneficia temporalia.* 3.743

Missæ sacrificium pro quibus offerri debeat & possit.

- Missæ sacrificium certum offerri posse pro iis qui sunt intra Ecclesiam.* 3.744
- Offerri etiam potest indirectè pro iis qui sunt extra Ecclesiā.* 3.744. 745. & præsertim pro Regibus Paganis, siue Ethnicis. 3.746. quorum exempla habentur. 3.743. 745
- Pro damnatis & paruulis defunctis sine baptismo non potest offerri.* 3.744. neque pro excommunicatis, & consequenter pro hæreticis directè & expressè offerri non potest. 3.746.

Pro hæreticorum tamen, siue infidelium aliorum conuersione, per intentionem sacerdotis, directe intendentis, offerre pro augmento, unitate, & pace illius Ecclesiæ, quæ inter hæreticos, vel ethnicos cõuersatur. 3. 46. *offeritur etiam pro peccatoribus, & pro obduratis.* 1. 175. 3. 738. *pro absentibus, & pro presentibus, & pro iter facientibus.* 3. 774. 832.

Item offeritur pro populo.

3. 769

Missæ sacrificium rite offerri potest pro defunctis in Purgatorio degentibus.

3. 747. & seq.

Oratio pro defunctis in sacrificio Missæ ex Apostolica traditione.

3. 821. & 824

Missæ sacrificium annuum pro defunctis.

3. 750. 751. 778

Missæ sacrificium non prodest Sanctis ad culpæ, vel pænæ remissionem, nec ad gratiæ, vel gloriæ essentialis augmentum.

3. 754.

Sed offeritur pro eorum honore.

3. 754

Missæ sacrificium non offeritur Sanctis, & proinde neq; templa, neq; altaria eriguntur Sanctis, licet in eorum memoriam ista omnia fieri possint.

3. 754

Missæ sacrificium non est per se institutum tanquam ad finem proprium & præcipuum, ad Sanctos honorandos, vel inuocandos.

3. 755

Missæ institutioni non repugnat, ut in ea nominentur, & honorentur Sancti. 3. 756. *neq; repugnat eiusdem institutioni, ut in ea inuocentur Sancti, eo modo, quo ab Ecclesiâ Catholica inuocari solent.*

3. 757

In Missæ sacrificio petimus à Deo, tum ut Sanctos pro nobis orare faciat, tum ut illos pro nobis orantes exaudiat.

3. 758.

759.

In Missæ sacrificio Sanctos nominamus, ut pro eorum victoria Deo sacrificium gratiarum actionis offeramus.

3. 756. 760

De Missis priuatis.

Missæ priuata dicitur à loco. 3. 763. 764. *à tempore in profectis diebus.* 3. 764. 765. *à fine pro aliqua re particulari.* 3. 765. 770. *à paucitate eorum qui interfunt.* 3. 766. *similiter dicitur priuata à distinctione publica, & solennis, quæ dicitur in summo Altari.* 3. 767. 768. *deniq; dici potest priuata, in qua solus sacerdos communicat. & hanc præsertim noluit illo modo admittere hæretici, contendentes nunquam posse*

Deo

Deo sacrificium offerri, quando nulli adsunt qui communicare velint, sed eorum argumenta solvuntur. 3. 771. Et probatur dictam Missam privatam esse licitam. 3. 768. 769. Vide 1. pag. 12.

Missæ sacrificium ex Veteri consuetudine celebrari solitum sine communione alicuius, vel aliquorum præter ipsum sacerdotem. 3. 769. 770. 773. 774.

De Missæ sacrificij essentia est consecratio, Et consummatio. at dispensatio nec est de essentia, nec de integritate, sed solum suo loco Et tempore necessaria. 3. 772.

Et licet hac dispensatio Eucharistia post sacrificium fuerit in usu. 3. 771. non tamen sequitur Missam sine communione populi esse illicitam. 3. 772. Vel eos qui Missa intersunt Et non communicant; nihil utilitatis capere. 3. 772.

Prodest enim adstantibus, Et iis qui non communicant; sed tantum intersunt, audiunt, Et cum deuotione spectant, quod agit sacerdos. 3. 773. 774. Vide etiam 3. 765. 770.

In Missa multi communicant spiritualiter. 3. 768.

Et semper in Missa est communio Ecclesiæ, si per communionem intelligas fructum communem sacrificij. 3. 778.

Missæ Et sacrificium est, perfecta est sine communicantibus; modo sacrificium à sacerdote consummetur. sed Et ad populum nutriendum speciali pabulo ordinatur, magis perfecta Et legitima est; ubi communicantes adsunt, quam ubi desunt. 3. 774. 776. 777.

Missæ nostræ non excludit communicantes, immò optat Concilium Trident. Et qui adsunt communicent. 3. 773.

Neque unquam est privata actio sacerdotis, sed semper est communis toti Ecclesiæ, quia à communi Ministro pro communi omnium utilitate offertur. 3. 777.

Missæ sacrificio debet adesse unus qui respondeat. 3. 770. 777.

Missæ interesse post concionem. 3. 775.

Missæ interesse iussunt omnes laici singulis diebus dominicis Etq; ad sacerdotis benedictionem. 3. 774. 854.

Reprehenduntur qui sacrum non frequentant. 3. 208.

Missæ unius celebratio, uno tantum in loco, in feria V. cæna Domini; 3. 778.

Sacrificium occultum dicitur sacrificium schismaticorum. 3.

778.

Ter sacra celebrant sacerdotes in die Natalis Domini. 3.

373.

De genere linguæ.

Ad Missam pertinent lectio Scripturarum, & publica oratio; Sacramenti Eucharistia consecratio & dispensatio, & sacrificij oblatio. atq; hac oblatio magis in re, quàm in verbis consistit. 3. 779

Hac oblatio Vera & realis est illa actio, qua corpus Domini ad Dei honorem offertur in Altari, etiam si Verbis nō dicatur, offero, vel offerimus. 3. 669. 725. 779

Missæ sacrificium non est offerendum lingua Vulgari. & incommoda qua inde oriuntur. 3. 779. 780

Antiqua liturgia non inveniuntur in toto Oriente, nisi Græca, aut Chaldaica, & in toto Occidente, nisi Latina. 3. 780

Missæ præcipua pars est secreta, neque sunt omnia necessarii in Missa alta voce pronuncianda, neque id repugnat institutioni Christi, Et aliqua submissa voce dicantur. 3. 780. & sequentibus.

Missæ sacrificium Verè erit externum, & sensibile, etiam si Verba, quibus id efficitur, sentiri non possunt. 3. 783. *Verba requiruntur Et Victimæ præsentiam nobis exhibeant.* 3. 783. *hæc Verba instituit Christus, Et re ipsa exhiberentur, libertate relicta Ecclesiæ, Et modum recitandi constitueret.* 3. 783.

Qui sacrificium Missæ Deo offert, cum Deo agit, non cum hominibus. ibid.

Missæ sacrificij tempore imitanda est Anna mater Samuelis, quæ ita orabat, Et labia mouerentur, sed Vox penitus non audiretur. 3. 784

Missæ non nisi in locis Deo sacratis celebrantur. 3. 793

Pœna sacerdotum celebrantium post cibi sumptionem. 3. 798.

& Dei vindicta in illos. 3. 799

Missæ sacrificium nos manè offerimus ad celebrandam resurrectionem Domini; Christus autem vespere celebravit, quia sic prædictum fuerat à Prophetis. 3. 797

De cæremoniis Missæ.

Quid sentiant hæretici.

1. pag. 12. 3. 786. & seq.

Nulla

Multa caremonia sunt ex traditione Apostolica, quæ traditio
cum incipiat post Ascensionem Christi, non mirum si in Ul-
timæ cænæ Domini non fuerint adhibita. 3. 789

Liturgia Græcorum, & Ambrosiana, plures caremonias conti-
net, quàm nostra Romana. 3. 789

Tota essentia sacrificij Missæ à Christo instituta est, & proinde
sine his caremoniis, quas Ecclesia addidit, sunt celebratum
verum & ratum sacrificium. 3. 790

Caremonias, quæ Missam præcedunt, esse antiquas & pias.

3. 790.

De Vestibus sacris. 3. 791

De templis & aris, & consecratione eorundem. 3. 793

De Vasis sacris, & Calicibus, Pallis, Patenis, &c. 3. 793

De Cereis, quibus in Missa ad Evangelium, & ad oblationem
corporis Domini utimur. 3. 794. 795. neque unquam cele-
bratur sine lumine. 795

De die celebrandi. 795. De hora, nimirum ab aurora & que
ad meridiem. & de ieiunio necessario ad sacrificium cele-
brandum. 3. 796. quid contra dicant hæretici. 3. 795

Caremonia quæ sunt in Missa, & in actione consistunt. 3. 800

De iis quæ referuntur ad Deum.

Elevatio manuum. Elevatio oculorum. 1. 321. 3. 484. 651.

652. 801.

Adoratio per inclinationem corporis totius, aut per genuum
incurvationem. 3. 801

De iis quæ referuntur ad sacrificium. &c.

Elevatio hostiæ consecranda coram Deo, quæ fit in Offerio-
rio. 3. 721. & 801

Ostensio Sacramenti ad populum. 3. 194. 470. & 791

Fractio, & commixtio 3. 802. Vide & Fractio. & & V. 800.

De iis quæ erga seipsum sacerdos adhibet.

Insignis pectoris, & lotio manuum paulo ante consecratio-
nem. 3. 803

De iis quæ sunt erga populum.

Salutatio per Dominus vobiscum. & dimissio populi per Ite
Missæ est. 3. 802. habentur infra:

De iis, quæ erga ea quæ leguntur in Missa.

Cantus, & instrumenta Musica. 3. 802. 803

De iis quæ sunt communes multis rebus. 3. 803. 804. 805

Aspersio aqua benedicta, Thurificatio, Osculû, et signû Cru-
cis, T 2 De-

- De iis qua recitantur in Missa Catechumenorum.* 3.805
Missæ in quatuor partes diuidi solet. Primò ab initio &sq; ad Offertorium, qua dicitur solet Missa Catechumenorum. 3.805.
Vide de hac Missa. 3.718. & 745. *Secundò ab Offertorio &sq; ad consecrationem, qua dicitur à Græcis ὁ ἄρχιεπίσκοπος, & à Latinis Canon minor. Tertiò à consecratione &sq; ad communionem, qua dicitur Canon maior. Quarto à consecratione &sq; ad finem.*
- De Psalmo, Iudica, & Confessione.* 3.805.806
De Introitu, qui constat ex Antiphona, Psalmo cum Gloria. 3.801.
De Gloria Patri, & Filio, &c. 3.807
De Kyrie eleison, hanc supplicationem Græci Litaniam vocant. 3.807.808
De salutatione populi per illa Verba; Dominus vobiscum seu, Pax vobis; quod ab Episcopis dicitur. 3.808.809
De Gloria in excelsis. 3.808
De Collecta, & de eius nomine, antiquitate, & forma. 809.810.
De responsione, Amen. 3.811. *De epistola.* 811
De Graduali, Alleluia, Tractu, Sequentia seu Prosa. 3.811.812.
De lectione Euangelij, & quod stantes audire tenemur Euangelium. 3.813
De caremonia petenda benedictionis ante Euangelium, & de excitatione populi per illa Verba; Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum. & responsione, Gloria tibi Domine. 3.813.814
De symbolo, quo tempore ceperit esse in usu canendi in Missa. 3.814
De Offertorio. quod habet quinque orationes.
- I. *Suscipe sancte Pater, &c.* 3.720. & 814
  - II. *Offerimus tibi Domine.* 3.814
  - III. *Veni sanctificator.* 3.721. & 815
  - IV. *In spiritu humilitatis.* 3.815
  - V. *Suscipe sancta Trinitas.* 3.815
- De Prefatione. cur dicatur alta voce; Per omnia secula seculorum, cum hoc pertineat ad superiores orationes silentio decitatas.* 3.816. *Vide* 3.129
De Cantico, Sanctus, Sanctus, Sanctus. 3.816
De sa-

De sacro Canone. Et primò de nomine. appellatur autem Canon, Regula, Legitimum, Et Ordo. 3.817.818

Canonis Verba diuersa fuerunt, Et hodie sunt apud Græcos, Et apud quasdam Latinorum Ecclesias. 3.819

Ordo sacrificij celebrandi relictissime Canon nominatur. 3.819.

De Auctore. S. Petrus fuit primus qui ad Verba Domini adiunxit certas preces, Et S. Gregorius Papa fuit vltimus, qui id fecit. 3.819. *Et licet sit multorum auctorum: tamen partes omnes ita aptè inter se iunguntur, et coherent, Et vnus auctoris videatur.* 3.820. *Vide* 3.486. *Et* 825

De Antiquitate. Totus Canon, partim quoad sententiã, partim etiam quoad Verba inuenitur in auctoribus, qui ante M. C. vel C C. annos floruerunt. 3.824

Cur in toto Canone nulla sit mentio Confessorum aut Virginum, non Martyrum. *ibid.*

Verba Et particula addita ad sacrum Canonẽ à summis Pontificibus, diligenter scriptores annotarunt. 3.825

De Veritate Canonis, Et de singulis eius partibus. Et primum De Veritate prima orationis Canonis, quæ incipit:

Te igitur clementissime Pater. Et seq. ad illud; Hanc igitur oblationem. 3.810.826. *Illud; Memeto Domine, Et illud, Communicantes, sunt partes prima orationis.* 3.826

Prima oratio Canonis continet nomina eorum pro quibus offertur, nimirum pro Ecclesia, Papa, Episcopo loci (Rege etiam in aliquibus locis) Et omnibus orthodoxis in genere, Et particularibus personis, sed secreto.

Deinde continet nomina Sanctorum, in quorum honorem offertur sacrificium, Et sunt SS. Apostoli Et Martyres. 3.826

Singula clausula explicantur. 1. est. Vti accepta habeas, Et benedicas. 3.831

II. Hac dona, hac munera, hac sancta sacrificia. 3.827

III. Sancta sacrificia illibata. 3.828

IV. Qua tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta Catholica. 3.828.

V. Memento Domine famulorum, famularumq. tuarum. 3.832.

VI. Quorum tibi fides cognita est, Et nota deuotio. 3.819

VII. Pro quibus tibi offerimus, Vel qui tibi offerunt pro redemptione animarum suarum. 3.829

- ¶ III. Pro quibus ista offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis. 3.832.833
- IX. Reddunt tibi vota sua, aeterno Deo Vno & Vero. 3.834
- X. Communicantes. 3.831
- XI. Et memoriam Venerantes. 3.835
- De Veritate secunda orationis Canonis.*
- Hanc igitur oblationem seruitutis nostra. 3.745
- In quibus verbis continentur quatuor partitiones. I. Ut oblationem nostram Deus placatus accipiat. II. Ut dies nostros in sua pace disponat. III. Ut à damnatione nos eruat. IV. Ut in electorum grege nos numeret. 3.835
- De Veritate tertia orationis Canonis.*
- Quam oblationem tu Deus in omnibus benedictam, adscriptam, ratam, acceptabilemq; facere digneris. 3.476.831.837.838.
- Ut nobis corpus & sanguis fiat dilectissimi filij tui. 3.477
- Qui pridie quam pateretur. 3.481
- Accipit panem in sanctas ac venerabiles manus suas; benedixit, fregit, deditq; discipulis suis; accipite, & manducate. Vide 3.352.404.448.482.483. & 747. illud de elevatione oculorum paulò antè est notatum, & de caeremoniis qua fiunt in Missa.
- Hoc est corpus meum. 3. à pag.54. & seq.339.379.383.401. & seq.467. & seq.480.481.
- Hic est enim calix, &c. 3.58.93.403.467.555.665.715.731.
- Vide plura loca in indice Scripturarum.
- Hac quotiescunq; feceritis in mei memoriam facietis. 3.96.478.489.490.557.560. plura in illud Luca 22. Vide supra in indice locorum sacra Scriptura.
- De Veritate quarta orationis Canonis.*
- Vnde & memores Domine nos serui tui. 3.722.839.842.843
- Supra qua propitio ac sereno vultu respicere digneris. 3.616.839.843.
- Sicut accepta habere dignatus es munera pueri tui iusti Abel, & sacrificium Patriarcha nostri Abraha. 3.840
- Et quod tibi obtulit summus sacerdos tuus Melchisedech. 3.840
- Iube hac perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum. 3.477.479.841.844. & 845
- Ut quotquot ex hac altaris participatione sumpserimus. 3.777.841. & 842.

- Panem sanctum Vita aeterna, & calicem salutis perpetua.* 3.
842. Vide etiam 3. 721.
- Offerimus praeclara maiestati tua, de tuis donis ac datis.* 3.
842. 843.
- De Veritate quinta orationis Canonis.*
Memento etiam Domine, &c. 3. 846
- De Veritate sexta orationis Canonis.*
Nobis quoque peccatoribus. & extenditur usque ad Per omnia
secula seculorum. 3. 847
- Partem aliquam, & societatem donare digneris cum sanctis*
Apostolis & Martyribus. 3. 848
- Ioanne, Stephano, Matthia.* 3. 847. 848
- Per quem hac omnia Domine bona creas, &c.* 3. 166. 848
- De IV. parte Missae. & primò de oratione Dominica, qua legi-*
tur post Canonem. 3. 849. Vide & Oratio Dominica. infra.
- Hac commixtio & consecratio.* 3. 850
- Fiat accipientibus nobis in Vitam aeternam.* 3. 851
- Agnus Dei, &c.* 3. 822. & 851. Vide etiam 3. 211
- Tres orationes ante communionem non praescripsit ordo anti-*
quus Missae, sed deuotio religiosorum inuexit. 3. 852
- Quod ore sumpsimus Domine. & Corpus tuum Domine quod*
sumpsimus, &c. 3. 853
- Ite Missa est.* 3. 590. 802. & 853. Vel, *Benedicamus Domino.*
3. 853.
- Placeat tibi sancta Trinitas.* 3. 853
- Benedicat vos omnipotens Deus.* 3. 854

M O N O G A M I A.

- MONOGAMIA, id est, uxoris unitas. Vide infra & Polyga-*
mia. 5. 123
- Monogamia etiam ab Ethnicis obseruata.* 5. 131
- MONTANI haereses à quibus conscripta.* 2. 146. Vide 4. 226
- MORBORVM curatio.* 5. 11. 23. 25. 26

M O R S.

- MORS ipsa saepe infligitur homini in penam alicuius peccati*
actualis (esse autem in vniuersum, penam peccati originalis
dubium non est.) 4. 328. 329. 330. 332
- Et non solum mors naturalis, sed Violenta.* 3. 354
- Mors imminens siue per martyrium, siue alia ratione excitat*
peccatorum recordationem. 4. 163

In articulo mortis si non adsit, qui reconciliet, per Veram contritionem, cum desiderio Sacramenti percipiendi iustificatur homo. 4. 146

Nunquam homo magis indiget auxilio, & praesidio, quam in articulo mortis. 5. 21

MORS CHRISTI.

Vide & Crux. & & Passio.

MORS Christi significata per cinerem vacca rufa. 1. 190

Mors Christi concurrit in Sacramentis, & causa meritoria. 1. 171. 202. *Vide etiam* 1. 13. & 63

Mors Christi representatur in Baptismo, Eucharistia, & sacrificiis Iudaorum. 1. 272

Representatur in Baptismo. 1. 35. 64. 189. 233. 257. 272. 2. 5. 14. 61. 64. & 83. *In Eucharistia Verò.* 3. 574. *Vide & Eucharistia.*

Mors Christi sacrificium fuit propriè dictum. 3. 604. 605. *Vide* 3. 692.

Mors Christi in ipso die solenni Hebraorum. 3. 436. 443. 450.

De morte Christi in genere, erant solliciti Hebrai. 3. 435

In negotio mortis Christi principes & sacerdotes tota nocte occupati fuerunt. 3. 444

Mors Christi non fuit Testamentum, sed confirmatio Testamenti. 3. 95. *Vide & Testamentum.*

Mors & passio Christi quomodo differat à passionibus Martyrum. 3. 605. 606

Mors Christi totum precium nostra redemptionis acquisivit, & propterea nos omnes à morte redempti sumus, quod attinet ad sufficientiam precij pro omnibus persoluti, & per sacrificium Missae precium illud applicatur. 3. 716

Mors Christi, qua per se ad omnia peccata abolenda sufficeret, nemini prodest, nisi per fidem, & Sacramenta, ceteraque instrumenta diuinitus instituta, singulis applicatur. 4. 389. *Vide & Crucis sacrificium. & & San- guis.*

Morte Unica Christus peccata totius mundi purgavit, & cæli aditum omnibus hominibus patefecit. 3. 711. *Vide* 4. 396

Usque ad Christi mortem lex antiqua vim suam retinuit. 3. 28.

MORTIFICATIO.

MORTIFICATIO & vivificatio ad eum sensum, quo à Caluino & Beza accipiuntur, non rectè ponuntur penitentia partes. 4. 108

Mortificatio vitiorum est sacrificium iustitia. 4. 351

MORTVI.

MORTVORVM corpora vngebantur ab Hebrais. 5. 24

Mortuos sepelire, opus charitatis est. 3. 441

Pro mortuis offertur sacrificium Missa. 3. 694. 695

MOYSES.

MOYSES promulgator legis veteris. 1. 136. & cur lex veteris dicatur Moysi. 1. 124. & 125

Moyes pro populo idololatra orauit, & exauditus est. 4. 202

Moyse precepta de gradibus in cognatione prohibitis. 5. 246. & seq.

Moyse pœna propter peccatum. 4. 332

Moyse mors. 4. 330. *Moysem* occidere voluit Dominus, quia filium suum non circumciderat. 1. 246. Vide etiam 2. pag. 41. 42. 43

MOTIO, & vsus Dei in Sacramentis. 1. 220. 221

MOTVS novos, & inclinationes similes actibus fidei, & dilectionis dari in baptismo paruulorum, est merum figmentum. 2. 68. 71. 72. & 78

MV L I E R,

Vide supra & *Famina.*

MV L I E R dicitur à Paulo saluari per filiorum generationem. id est, in filiorum generatione. 5. 71

Mulier, & *Vir*, pares sunt quantum ad fidem, & debitum coniugale. 5. 128

Mulier vna multis *Viris* simul nubere non potest. 5. 129

Mulieris nomine intelligimus coniugatam. 5. 162

Mulieris vnius occasione, magna infamia nota ordini sacerdotali aliquando iniusta est. 4. 303

Mulieri precipitur ne ipsa sit causa diuortij. 5. 164

Mulierem esse voluit Deus, ut propagari posset genus humanum. 5. 187. 188

Mulierem omnino non tangere, & vsque ad finem vitæ castitatem colere, in Testamento nouo durum non iudicatur. 5. 186

Mulieribus concionandi munus non conuenit, cum earum sit

T 5 sub-

subesse, non praesse. I. 137. prophetare aliquando ex gratia gratis data illis conuenit. I. 136. baptizare etiam possunt in casu necessitatis, & ex permissione, non ex officio. I. 138. offerre autem sacrificium non possunt. 3. 679

A mulieribus qua requirat B. Paulus. 5. 72

MUNDATIONIS omnis & unde ariatur. I. 103

MUNDVM Deus conuerit per homines rudes. I. 122

MVSICA instrumenta, quando in Ecclesia adhiberi capta sunt. 3. 802

M V T A T I O.

MVTATIO & transmutatio. Vide & Conuersio.

Mutatio formae sacramentalis sex modis contingere potest. I.

III. & seq.

M Y S T E R I V M.

MYSTERII etymologia, & notio. I. 27

Mysterij nomen in scriptura reperitur. I. 23

Mysteria difficiliora ad credendum. 3. 275

Mysteria aliqua & iliter, & non frustra facta, licet non absolute necessaria. 3. 322. 324

Mysteriis multis fidei hoc est commune, & tantum habeamus ex scripturis esse aliquid; & tamen ignoremus modum. I. 168. 218. 219

N.

N A T V R A.

N*ATVRA humana in Christo non est confusa cum diuinitate. 3. 279*

Naturarum diuersarum praedicatio. 3. 339

N E C E S S I T A S.

NECESSITAS quotuplex. I. 116. & seq. 2. 15

Quam necessitatem habeant singula Sacramenta. I. 117. 120

N E C T A R I V S.

NECTARIUS quis fuerit. 4. 297. Deq; ipsius factio circa Confessionem & poenitentiam publicam, quid mentiatur Calvinus. 4. 295. Veritas historia probatur. 4. 298. & seq.

N E O P H Y T I.

NEOPHYTI tria Sacramenta eodem die percipiunt. I. 295. & 300. 2. 157. 159. 3. 419. 503

Neophytorum Vestis alba quod genus caeremoniarum sit. I. 307. 2. 159

Neophy-

Neophytos hortatur Augustinus, Et credant corpus Domini in Eucharistia. 3. 239. *Initia Neophytorum.* 4. 79

NESTORIS haresis. 3. 356

NINIVITARVM conuersio & pœnitentia. 4. 107. III. 118. 136. 153. 176. 222. 333. 336. 344. & 376

NISI, hac particula quomodo & surpetur. 5. 172. 174

N O E.

NOE diluuium fuit figura baptismi. 1. 187. 189

Noë sacrificium & sacerdotium. 3. 601. 631. 697

N O M E N.

NOMINA fingere in rebus diuinis periculosissimum est. 1. 26
Nomina noua imponere, licuit Conciliis certis de causis, Et de nomine ὀνόματι τοῦ θεοῦ, *& transubstantiatio.* 3. 375. 376. *& stultum est de nomine litigare, cum de re constat.* 3. 375

Nomen autem operis operati nullam habet nouitatem, nisi quod est contra regulam grammatica. 1. 169

Nomen mutatur panis post Consecrationem. 3. 244. *Vide* 3. 164. 170. 187. 189. 190. & 216

Nomina imponuntur baptizatis. 2. 136

Nomina substantiua, qua dicuntur de Christo, siue eius corpore extra Sacramentum, dicuntur etiam de ipso Et est in Sacramento. 3. 24

Nomina adiectiua que dicunt ordinem ad corpora circumstantia, non dicuntur de Christi corpore, Et est in Eucharistia, licet dicantur de eo, Et est in cælo; alia Verò dicuntur. 3. 24

Nomina substantiua significant naturam rei, abstrahendo à modo. 3. 24

Nomine Christi aliquid facere, in scriptura intelligitur auctoritate Christi facere. 1. 92

In nominibus, & pronominiibus, Hebraei non habent genus neutrum. 3. 82

NORVEGIS concessum Et sine Vino sacrificarent. 3. 549

N O V A T I A N I.

NOVATIANI quo argumento negarunt Ecclesia potestatem absoluendi. 4. 32. & 48. *alia ipsorum hareses habentur.* 2. 143. 4. 199. 204. 226. 298. & 302.

NOVATVS & Novatianus distinguuntur. 4. 49

NOVITAS doctrina, est signum haresis. 3. 307

NOX

NOX Paschalis ob infinitam ardentium cereorum multitudinem, quibus illuminabatur, vocatur à Nazianzeno antitypa firmamenti caelestis, quod idem dici potest de solennitate, qua in eadem nocte Roma fit in platea Agonis. 1. 35

N V M E R V S.

NUMERVS, Verbi gratia, quaternarius non potest separari, à modo quaternarij essentiali, sed potest ab accidentali, & quomodo. 3. 305

Numerus septenarius Sacramentorum respondet numero peccatorum, & numero virtutum. 1. 292

Numerus septenarius Sacramentorum an legatur in Scripturis, & Patribus. 1. 282. 294

Numeri septenarij celebritas in expiationibus. 1. 293

In mysteriis numerorum, non fuit tam curiosus S. Augustinus & Calvinus dicit. 1. 298

N V P T I Æ.

NVPTIÆ dicuntur à Velamine, quo sponsi à sacerdote in Ecclesia operiuntur. 5. 285

Nuptia secunda, immò & tertia, & quarta & alia deinceps, sunt licita, & vera matrimonia, atque adeò Sacramenta.

5. 120

Nuptia secunda, aliquid minus bonum est, quàm in viduitate permanere. 5. 122

Nuptia secunda post diuortium concedi non possunt. 5. 177. & qui ad illas transferunt, mortaliter peccauerunt. 5. 178. & viuente coniuge ad alias nuptias transire non licet. 5. 142.

154. 179. 180. 181

Damasi tempore fuit Roma par coniugum, quorum alter viginti uxores sepeliera, altera maritos viginti & unum.

5. 122

Nuptiarum secundarum celebritati interesse prohibetur Presbyteri. & reprehenduntur, qui celebritatem, qua primis nuptiis debetur, etiam secundis adhibent. & simul a Veteribus Patribus qd signum incontinentia, aliqua penitentia datur iis, qui saepe Matrimonia contrahebant. 5. 121. 177

Nuptiis secundis benedictio non datur, quia benedictio in primis nuptiis data, non perit. 5. 116. 120. 121

Nuptias esse bonas, & esse à Dco, probatur. 5. 64

N V T R I T I O.

NVTRITIO conuertit cibum in hominem. 3. 349. & 386
Nutritio

Nutritio anima, & praeservatio à peccatis, est praecipuus effectus Eucharistia. 3. 498. *Vide de hac nutritione anima.* 3. 50. 90. III. II. 2. 164. 167. 321. 322

Alimentum animorum esse Christum exactius, & clarius significatur in sumptione duarum specierum. 3. 530

In spirituali refectioe, non distinguitur cibus, & potus, sed una & eadem res, & nutrit, quod est cibi officium, & refrigerat, siue irrigat, & inebriat mentem, quod est officium potus. 3. 523. 526. 532

Nutritionis spiritualis signum, quod sit. 3. 164. 167. 413. & 523
Species Sacramenti in magna quantitate sumpta an nutrirent corpus. 3. 382. *Vide & Species.*

In liturgiis Græcorum petitur, ut panis ille consecratus per effectum nutritionis spiritualis fiat etiam nobis corpus Domini. 3. 477

NUTVS aliquando Vicem Verborum tenent. 1. 86. 93. 322. 5. 110. 114. & 117

O.

OBEDIENTIA.

OBEDIENTIA anteponitur sacrificiis. 1. 331
Inobedientiam suam quomodo Adam compensauit. 4. 355

OBICEM ponere in Sacramentis, quid sit. 4. 161

OBLATIO.

OBLATIO est genus ad sacrificium. 3. 601. & in quo differrat. 3. 598. & 603

Oblatio externa est sacrificium. distinguitur autem duplex oblatio. 3. 601

Oblatio Christi cruenta in cruce, quia sufficientissima, & infiniti precij, non repetitur. cetera quia finiti valoris, repetuntur. 3. 629

Oblatio Christi per se, vel per suos Ministros, non quidem cruenta sed aliquo modo, necessaria est ad aeternum Christi sacerdotium. 3. 629

Oblatio Victimæ, quam nunc Christus facit, non est aliquid terrenum, sed caeleste, nimirum sacratissima Eucharistia. 3. 630

Oblatio ipsiusmet Christi in Ultima cena sub specie panis, &
Vini

OMNES. hac particula non semper in scriptura accipitur & universalissime, pro omnibus hominibus, sed saepe pro omnibus certis alicuius generis. 3. 553

Omnis & triusque sexus. in his verbis non inesse barbariem probatur. 4. 294. 295

OMNIPOTENTIA Dei. 3. 266. & seq.

OPVS OPERATVM.

OPVS OPERATVM non est reprehendendum. 1. 168

Opus operatum Verè quid sit. 1. pag. 20. 169. 170. 171. & seq. ad 176. & 229. 3. 736. & 853

Illud habet vim ex opere operato, quod ex se valet, modò fiat sicut lex praescribit, quidquid sit de bonitate, & vel malitia operantis Ministri. illud Verò habet vim ex opere operantis, quod vim habet ex bonitate, & deuotione eius, qui operatur. 3. 736

Opus operatum distinguitur à merito. 1. 14

Opus operatum, quomodo excludat fidem, & motum internum. 1. 173

Ex opere operato duplex valor. 3. 736

Ex opere operato conferunt gratiam Sacramenta noua legis. 1. 171. 181. & seq. Vide & Sacramentum.

Ex opere operato nullum Sacramentum legis natura aut scripta iustificauit. 1. 230. & seq. sed & utilia fuerunt ex opere operantis. 1. 228. & 234

Ex opere operato confert gratiam tam baptismus aqua, quam sanguinis. 2. 32

Ex opere operato, & ex opere operantis vim habet sacrificium Missae. 3. 737. & 740

Ex opere operato signum crucis operatur in demonibus terrenis. 1. 313

OPVS BONVM, & SATIS- FACTORIVM.

OPVS ex solo libero arbitrio factum, vocatur meritum humanum. 4. 179

Opera, qua dicuntur & ita, sunt opera instituta, bona, ac & ita aeterna meritoria. 4. 190

Opera non imputantur meritoria & ita aeterna, sine charitate. 4. 193

Opera

- Opera iustorum sunt meritoria Vita aeterna.* 4. 353. 354. *quomodo dicantur iustificare.* 1. 229. *Et esse testimonia adepta iustitia.* 1. 60
- Opera bona impiorum, saepe numero Deus remuneratur temporali mercede.* 4. 372. 393
- Opera bona cum fide magis prosunt quam sola fides.* 3. 324
- Opera bona, quae à nobis fiunt, non intelliguntur nomine sacrificij à Malachia descripti.* 3. 649
- Opera bona, seu opera virtutum, non sunt sacrificia proprie dicta.* 3. 593 *Et seq.*
- Opera bona Deo offerre, commune est omnibus piis hominibus.* 1. 135
- Opera bona, quae à nobis procedunt, omnia esse immunda Et peccata, est haeresis confutata.* 3. 652
- Opera bona poenalia per spiritum Christi facta, ex condigno reatum poenae temporalis expurgant.* 4. 383
- Opera nostra cooperantur tum in prima remissione peccatorum, quae fit in baptismo; tum in secunda in poenitentia Sacramento per modum impetrationis Et dispositionis.* 4. 388
- Opere nostro, ex divina gratia auxilio procedente, salutem adipisci possumus.* 3. 852
- Opera laboriosa, quibus reatus poenae temporalis expiatur, sponte suscipi possunt.* 4. 334. *bonis autem operibus posse redimi reatum poenae temporalis.* 4. 331
- Opera quibus reatus peccati praeteriti expiatur, recte à sacerdotibus iniunguntur.* 4. 338
- Opera laboriosa, seu poenalia, quae fiunt ad redimendam poenam temporalem, cuius reatus saepe remanet post culpam dimissam, verè satisfactoria dicuntur, atque illis verè Et proprie Domino satisfiit.* 4. 346. 349
- Opera laboriosa, quae cum Dei auxilio fiunt à poenitentibus, siue ex congruo, siue ex dispositione, concurrunt, Et prosunt ad culpae remissionem, Et mortis aeternae liberationem.* 4. 379
- Opera laboriosa iustorum ad reatum poenae temporalis requiruntur, vel saltem eorum votum.* 4. 404
- Opera laboriosa, poenitentibus olim ante absolutionem imponebantur, Et explebantur, Et non tam ad culpam, quam ad poenam temporalem expiandam referri consueverunt.* 4. 339
- Opera satisfactoria esse orationem, ieiunium, Et eleemosynam.* 4. 342

- Opera supererogationis sunt Deo gratissima.* 4. 344. 345
Opera consilij & supererogationis, potest homo iustus facere per Dei gratiam. 4. 378
Opera Penitentia & afflictionis, suscepta pro animabus defunctorum. 2. 36
Non omnia opera bona, qua à iustificatis fiunt, ad partem penitentia pertinent. 4. 108
Operum bonorum, qua post culpa remissionem fiunt, primum est plena peccatorum remissio, quo ad omnem pena reatum. 4. 395
Opera qua fiunt in peccato mortali, neque sunt satisfactoria, neque unquam futura sunt, etiamsi is, qui ea fecit, in gratiam Dei redeat. 4. 384
Opera mala, an valeant accusare credentē. 2. 88. & vide etiam 89
Opera servilia prohibebantur in festo azymorum: non tamen opera pietatis. 3. 431. & 441

ORATIO.

- ΠΡΟΣΕΥΧΗ, id est, oratio, dicitur ab ΕΥΧΗ, id est, votum, quia solent promitti vota, id est, promissiones & oblationes ante orationem, ut oratio facilius impetret.* 3. 739
Oratio similitudinem habet cum incenso. 3. 652. 658. 659. 804
Oratio potest esse meritoria, & satisfactoria: tamen ex se, & ex proprio officio est impetratoria. 3. 739. & vide quomodo comparetur sacrificio Missæ. 3. 739. 740. & quod sit opus satisfactorium & vide 4. 342. & seq. & 454. & seq.
Ad orationem renovantur, qua Deo proximè exhibentur, ut laudes, gratiarum actiones, Contritionis & Confessionis actus. 1. 307. 4. 343
Oratio non est sacrificium propriè dictum. 3. 650. 679. & 680
Oratio sacerdotis instituta est in Veteri lege, ad facilius impetrandum. 1. 82
Oratio sacerdotis tanquam persona publica pro universo populo. 1. 139
Oratio prodest impænitentibus per modum impetrationis. 1. 175
Oratio est caremonia immediatè cultus Dei. 1. 308
Oratio vocalis est cultus Dei. 1. 321
Oratio prodest ei, pro quo fit, etiamsi ille non adsit, nec sciat, quid agatur. 3. 769
Oratio

- Oratio ad cælum expansis manibus.* 3. 800. 801. *Vide etiam*
1. 321. & 3. 651. 652
- Oratio flexis genibus exemplo Domini, & aliorum.* 1. 307. 321
& 3. 801
- Oratio erat finis, quare Christiani congregarentur.* 3. 810
- Oratio, qua in Missa dicitur, dirigi ad Patrē prescribitur.* 3. 810
- Oratio concludi debet per Christum.* 3. 810
- Oratio pro defunctis in sacrificio Missæ.* 3. 821. & 824
- Oratio peccatoris penitentis, non est inanis apud Deum; sed
eum placat, & Veniam impetrat.* 4. 178
- Oratio fieri potest pro omnibus quantumvis pessimis peccato-
ribus in hac Vita.* 4. 209
- Oratio difficulter exauditur pro peccato ad mortē, id est, gra-
uissimo, ex illorum videlicet genere, qua ordinariē non re-
mittuntur.* 4. 211
- Oratio, qua fit pro remissione peccatorum ab eo qui nondum
habet charitatem, non est frustra.* 4. 222
- Oratio serui Dei aliquando non exauditur. 4. 332. aliquando
Vero exauditur.* 4. 333
- Oratio fieri potest pro dormiente, indenuoto, & impenitente.*
3. 853
- Oratio fidei aliquando intelligitur oratio dictata à fide, &
qua sola fide intelligitur.* 5. 16
- Oratio nostra ad Deum ascendit per Christum.* 3. 841
- Oratio nostra ab Angelis defertur ad Deum.* 3. 841
- Oratio Sanctorum, est unum ex mediis nostra salutis.* 3. 758
- Oratio an dirigatur ad Sanctos in Missa sacrificio.* 3. 757. 758
- Oratio Deo fit, & gratiam habeat orationem.* 3. 652
- Orationis actibus, cum speciali Dei auxilio factis, mereri ali-
quo modo possumus ipsam remissionem peccatorum, & gra-
tiam bene operandi.* 4. 179
- Orationi, quomodo scriptura tribuat vim iustificandi.* 4. 155.
156
- Orationes offerentium paruulos ante Baptismum, non gignunt
fidem in paruulis, & somniauit Lutherus.* 2. 66. & 71
- Orationes nostra pro nobis ad Deum, & Sanctorum preces pro
nobis, non sunt superuacaneæ.* 3. 760
- Orationes fieri debent cum silentio, tempore sacrificij Missæ.* 3.
784
- Orationum nostrarum Valor, est ex opere operantis.* 3. 736

- Orationes & laudes Deo offerre, commune est omnibus piis hominibus.* 1. 135
- Orationes multorum Deus non exaudit, quia non bene orant.* 3. 52
- Orationibus omnium fratrum se commendabant olim pauperes publici.* 4. 262
- Ad orationem se totos collegerunt Apostoli post Ascensionem Domini.* 3. 487
- Ad orationem multum confert ieiunium.* 3. 799
- Ad orationem excitantur fideles, cum audiunt à sacerdote: Dominus Vobiscum.* 3. 808
- Ad orationem adhibita est manus impositio.* 5. 35
- Orare, est sibi & Deo loqui.* 3. 783
- Solis precibus homines iustificari, non Sacramentis, fuit hæresis Messalianorum.* 1. pag. 3. & 177
- Integro anno aliqui in oratione stabant.* 4. 346. integro die. 4. 344.

ORATIO DOMINICA.

- ORATIO DOMINICA ita composita est, ac si dicenda esset solum à multitudine congregata.* 3. 777
- Orationem Dominicam addebant Apostoli post consecrationem Eucharistia.* 3. 467. 719. 722. 749. 750. & 821
- Orationem Dominicam, aliqui ad canonem Missæ pertinere, sunt opinati.* 3. 849. legitur autem post canonem, & habetur in omnibus liturgiis. 3. 849
- Oratione Dominica potest satisfieri pro peccatis venialibus.* 4. 391
- ORDINIS Romani liber antiquissimus, & quo tempore scriptus.* 3. 547. & 823

ORDINIS SACRAMENTVM.

- ORDINATIONEM Sacramentum esse, qui negaverint ex hæreticis.* 5. 32. Vide etiam 1. pag. 3. 277. & 278
- Ordinationem Sacramentum esse probatur ex diuinis literis.* 5. 33
- Ritus, externumq; symbolum in hoc Sacramento est manus impositio.* 5. 33. 53. Vide etiam 1. 285
- Promissio gratia.* 5. 34. & 36. 1. 285
- Mandatum, & institutio.* 5. 34. 37. 1. 285
- Ordinationem Sacramentum esse à Christo institutum, quia est signum rei sacra, cui est annexa certa promissio gratia, cuiusmodi signum nullus homo, aut Angelus instituere potest.* 5. 36. 37. Deinde probatur ex traditione Ecclesiæ. 5. 38.
- ex ratione.* 5. 41

- Ordinatio Vocatur à Græcis ΧΕΡΟΤΟΜΙΑ, id est, manus imposi-*
tio. §. 35. & 55. & cur semper à Paulo ordinatio Vocetur
manus impositio. 2. 181
- Ordinatio Vera non habetur apud hæreticos, Unde ab illis ordi-*
nati cessare debent ab executione ordinum, ac si ordinati
non essent. 3. 488. 489. 491. §. 38
- Ordo an excellat omnibus Sacramentis in aliquo particulari.*
1. 304. & cur ponatur sexto loco. 1. 305
- Ordo necessarius est, non singulis hominibus, sed ipsi Ecclesia*
in vniuersum, necessitate medij simpliciter, posita diuina
institutione. 1. 118
- In hoc Sacramento homo adscribitur in numerum ducum &*
præpositorum militia Christi, & accipit potestatem distri-
bueri aliis bona domini sui. 1. 263
- Ordo imprimis Characterem. 1. 262. & non potest repeti si sit*
semel ritè collatus. 1. 262. 270. 271. 272
- Ordo sacer impedimentum est dirimens contractum Matrimo-*
nium. §. 207
- Ordinis, & iurisdictionis potestas nō auferitur ob peccata. 1. 146*
- Ordines omnes sunt Sacramenta. §. 51. 52.*
- Ordinis sacerdotum institutio, Episcoporum quidem in Apo-*
stolis, & Presbyterorum in LXXII. discipulis. §. 49
- Ad sacros ordines non possunt promoueri Bigami. §. 123.*
- In ordinatione Presbyterorum confertur potestas consecran-*
di Eucharistiam, qua dicitur potestas in corpus Christi; &
potestas absolueri à peccatis, qua dicitur potestas in corpus
Christi mysticum. §. 42. & 55
- In ordinatione Presbyterorum datur gratia, quia debet Pres-*
byster quadam Sacramenta administrare, qua sine gratia
non dignè ministrantur. Vide etiam & Presbyter. §. 44
- Ordinationem Presbyterorum conuenit inter omnes Catholi-*
cos, esse Verè & propriè Sacramentum. §. 42.
- Ordinatio episcopalis Sacramentū est Verè & propriè dictum.*
§. 42. & seq. & est caremonia imprimens nouum characte-
rem spirituales, & conferens gratiam. §. 43. 44. 45
- Ordinatio episcopalis integra consurgit ex duplici ordinatio-*
ne, & character episcopalis, & perfectus, non est vna sim-
plex qualitas, sed quid compositum ex duplici caractere. §.
45. Vide & Episcopus.
- De Diaconatu, & subdiaconatu. Vide & Diaconi. §. 47. & 50*

- Ordines minores Sacramenta esse probatur.* 5. 51
- Ordinationis materia est aliquod signum sensibile.* 5. 52
- Credibile est Dominum instituisse omnes materias ordinum, non quidem in particulari, sed generatim, monendo Apostolos, ut ordines conferrent per caeremoniam instrumentorum, quibus significaretur eorum potestas.* 5. 57
- Ordinationis forma sunt illa verba quae dicuntur, dum illud signum exhibetur.* 1. 93. 5. 52
- Non solum instrumentorum porrectio, et calicis, & patena in Presbyteratu, & libri Evangeliorum in Diaconatu; sed etiam manus impositio est materia essentialis Sacramenti Ordinis.* 5. 53. & seq.
- In manus impositione ordinatoria datur gratia, & Spiritus sanctus ad potestatem ministrandi Sacramenta.* 2. 166. 167
- Duae caeremoniae praecipuae conferuntur ab Episcopo in ordinatione, porrectio patena cum hostia, & porrectio calicis cum vino, cum illis verbis; Accipe potestatem offerendi sacrificium, etc. altera est post Missam, nimirum manus impositio, cum illis verbis; Accipe Spiritum sanctum, &c.* 5. 56
- Utraque caeremonia est essentialis, & per unam confertur una potestas, & per alteram altera, siue sint duo characteres, siue unus, qui in secunda caeremonia extendatur.* 5. 56
- Apostoli fuerunt primi, qui ceperunt usurpare illum ritum impositionis manuum, in ordinationibus.* 5. 57
- Effectus Sacramenti Ordinis, est potestas spiritualis perpetua, in cuius signum imprimitur character, & datur gratia gratum faciens.* 5. 57
- Minister ordinationis est Episcopus.* 5. 58
- Ordinatio à muto, vel ab absente Episcopo conferri non potest.* 5. 110

- Ordinatus Episcopus ab Angelis, S. Amphilochius.* 1. 130
- Caeremonia ordinationis sunt unctio, & rasura.* 5. 58. 59

ORIGENES.

- ORIGENIS haeresis, quòd omnia peccata Christianorum sine peccata in Spiritum sanctum, refutatur.* 4. 204
- Item peccata non tolli per baptismum, sed tantum tegi, tolli autem tandem per mortem, confutatur.* 2. 79
- Origenis quaedam loca quae contra Sacramentum Eucharistiae adferant haeretici.* 3. 156

O S C V L V M.

- O S C V L V M** pacis datur baptizatis. 1. 139
Osculum altaris, osculum Evangelij, & Ministri, & per eum
 & in universis cleri. 3. 804

O T H O.

- O T H O** Imperator creatus ab Innocentio III. & deinde depo-
 situs ab eodem. 1. 258
Othonis signum contritionis in morte. 1. 259
Ovium, serorum, & militum est signari caractere. 1. 263. 267

P.

- P**ACIFICI hostia erant duplicis speciei. Controv. 3. 607
P A C T V M.

- PACTVM** factum cum Abrahâ de circumcidendis masculis. 1. 245
Pactum Dei cum hebraeis confirmatum sanguinis aspersione. 3. 94. 641. & 642
Pactum Dei in Sacramentis. Vide & Promissio. 1. 171. 213. & seq.
Pactum Dei in baptismo. 1. 273. 274
Pactum & Testamentum Christi in ultima cœna. 3. 38. 39.
 & Testamentum.

P A N I S.

- PANIS** seu vox ἄρτος ab eleuando aut ab accidentali con-
 ditione sumpta est, aut non dicitur ἄρτος, quia eleuetur
 per fermentum; sed potius, quia eleuet naturam humanam
 nutriendo, & augendo corpora nostra. 3. 448
Panis nomen apud hebraeos frequenter intelligitur omnis ci-
 bus. 3. 53. 128. & 379
Panis nomen in scriptura commune est ad Azymum, & fermen-
 tatum. 3. 448. atq; in pane azymo Christum instituisse Sacra-
 mentum Eucharistiae probatur. 3. à pag. 428. & seq. Vide 1. pa. 15
Panis nomen variis modis accipitur apud Ioan. c. 6. 3. 52. & 161
Panis nomen variis modis accipitur à Paulo in eodem capite. 3. 127. 128. 379. 380
Panis nomine mysticè intelliguntur sermones Christi, seu Ver-
 ba Dei non visibilia, sed audibilia. 3. 156
Panis, quem protulit Melchisedech. 3. 29. 218. & 231
Deo oblati, deinde distributus Abrahæ & sociis. 3. 614. 628.
 Vide etiam de pane oblato ab Aarone. 3. 625
Panis propositionis. 3. 103. 500. 502. & 526

NOX Paschalis ob infinitam ardentium cereorum multitudinem, quibus illuminabatur, vocatur à Nazianzeno antitypa firmamenti caelestis, quod idem dici potest de solennitate, qua in eadem nocte Roma fit in platea Agonis. I. 35

N V M E R V S.

NUMERVS, Verbi gratia, quaternarius non potest separari, à modo quaternarij essentiali, sed potest ab accidentali, & quomodo. 3. 305

Numerus septenarius Sacramentorum respondet numero peccatorum, & numero Virtutum. I. 292

Numerus septenarius Sacramentorum an legatur in Scripturis, & Patribus. I. 282. 294

Numeri septenarij celebritas in expiationibus. I. 293

In mysteriis numerorum, non fuit tam curiosus S. Augustinus & Calvinus dicit. I. 298

N V P T I Æ.

NVPTIÆ dicuntur à Velamine, quo sponsi à sacerdote in Ecclesia operiuntur. 5. 285

Nuptia secunda, immò & tertia, & quarta & alia deinceps, sunt licita, & vera matrimonia, atque adeò Sacramenta. 5. 120

Nuptia secunda, aliquid minus bonum est, quàm in viduitate permanere. 5. 122

Nuptia secunda post diuortium concedi non possunt. 5. 177. & qui ad illas transferunt, mortaliter peccauerunt. 5. 178. & Viuente coniuge ad alias nuptias transire non licet. 5. 142. 154. 179. 180. 181

Damasi tempore fuit Roma par coniugum, quorum alter Viginti uxores sepeliserat, altera maritos Viginti & unum. 5. 122

Nuptiarum secundarum celebritati interesse prohibetur Presbyteri. & reprehenduntur, qui celebritatem, qua primis nuptiis debetur, etiam secundis adhibent. & simul à Veteribus Patribus ob signum incontinentia, aliqua penitentia datur iis, qui saepe Matrimonia contrahebant. 5. 121. 177

Nuptiis secundis benedictio non datur, quia benedictio in primis nuptiis data, non perit. 5. 116. 120. 121

Nuptias esse bonas, & esse à Deo, probatur. 5. 64

N V T R I T I O.

NVTRITIO conuertit cibum in hominem. 3. 349. & 386
Nutritio

Nutritio anima, & praeservatio à peccatis, est praeipuum effectus Eucharistiae. 3. 498. *Vide de hac nutritione anima.* 3. 50. 90. III. II. 2. 164. 167. 321. 322

Alimentum animorum esse Christum exactius, & clarius significatur in sumptione duarum specierum. 3. 530

In spirituali refectioe, non distinguitur cibus, & potus, sed una & eadem res, & nutrit, quod est cibi officium, & refrigerat, siue irrigat, & inebriat mentem, quod est officium potus. 3. 523. 526. 532

Nutritionis spiritualis signum, quod sit. 3. 164. 167. 413. & 523

Species Sacramenti in magna quantitate sumpta an nutrirent corpus. 3. 382. *Vide & Species.*

In liturgiis Græcorum petitur, ut panis ille consecratus per effectum nutritionis spiritualis fiat etiam nobis corpus Domini. 3. 477

NUTVS aliquando Vicem Verborum tenent. 1. 86. 93. 322. 5. 110. 114. & 117

O.

OBEDIENTIA.

O*BEDIENTIA anteponitur sacrificiis.* 1. 332
Inobedientiam suam quomodo Adam compensavit. 4. 355

OBICEM ponere in Sacramentis, quid sit. 4. 161

OBLATIO.

OBLATIO est genus ad sacrificium. 3. 601. & in quo differat. 3. 598. & 603

Oblatio externa est sacrificium. distinguitur autem duplex oblatio. 3. 601

Oblatio Christi cruenta in cruce, quia sufficientissima, & infiniti precij, non repetitur. cetera quia finiti valoris, repetuntur. 3. 629

Oblatio Christi per se, vel per suos Ministros, non quidem cruenta sed aliquo modo, necessaria est ad æternum Christi sacerdotium. 3. 629

Oblatio Victimæ, quam nunc Christus facit, non est aliquid terrenum, sed cæleste, nimirum sacratissima Eucharistia. 3. 630

Oblatio ipsiusmet Christi in Victimæ cæna sub specie panis, &
Vini

- Vini Deo Patri facta, fuit verum sacrificium. *Et* iussio huius oblationis. 3. 663. 664. 667. 670
- Oblatio *Et* immolatio dicenda est illa actio, qua Christi corpus ad Dei honorem super mensam ponitur, *Et* consumatur, (etiamsi verbis non dicatur offero, *Vel* offerimus) idque ad representandam eiusdem Christi passionem. 3. 670. *Vide* etiam 3. 669. 725. 779. 782. *Et* 843
- Oblatio dici non potest qualibet actio sacra. 3. 682
- Oblatio panis *Et* Vini duplex, una rei consecranda, altera rei consecrata, prima est preparatio ad secundam, *Et* requirit subsequens sacrificiū. 3. 681. 683. 815. 828. 831. 836. 842. 843. 849
- Per istam priorem oblationem in sacrificio Missæ panis *Et* Vinum dicuntur sancta, *Et* illibata, quia dedicantur ad usum divinum; *Et* quia pura ac sancta intentione offeruntur, quæ tamen fieri debent sanctiora per mutationem in corpus, *Et* sanguinem Domini. 3. 828
- Oblatio ista rectè dicitur offerri pro Ecclesia, quia est dedicatio rei, ex qua per consecrationem verum sacrificium Deo immolandum est pro Ecclesia. 3. 829. 833
- Oblatio panis *Et* Vini, *Et* sit materia sacrificij futuri, *Et* *Et* eam benedicat, *Et* sanctificet Deus, orat illum sacerdos. 3. 835. 837
- Oblatio panis *Et* Vini consecrationem præcedens ad integritatem, *Et* plenitudinem sacrificij pertinet; non tamen ad essentiam. 3. 721. 722. *Vide* qua sit ista oblatio in offertorio. 3. 801
- Oblatio panis consecrandi, non iisdem verbis facta est à Christo, atque à nobis sit. 3. 721
- Oblatio qua fit post consecrationem. 3. 839
- Oblatio qua fit cum participatione corporis Domini, non desinit esse vera *Et* realis oblatio, licet sit alterius oblationis commemorativa. 3. 687
- Oblatio externa, *Et* sensibilis requiritur ad sacrificium propriè dictum. 3. 726. 740. 779. 783
- Oblatio consecrata, ex parte rei, qua offertur, *Et* ex parte Christi principaliter offerentis, semper Deo placet; ex parte tamen Ministris, *Vel* populi astantis, qui simul etiam offerunt, potest non placere. 3. 839
- Oblatio gentium, oblatio fidei, sacrificia sunt improprie dicta. 3. 652

Oblatio Abelis. Vide & Abel.

Oblatio duorum minorum à sancta Vidua facta. 3. 740

Oblatio pro peccato, qua intelligatur apud Paulum. 3. 712. 713

Obrulit Christus peccata totius mundi, cum instar agni immaculati in cruce immolatus est. 2. 81. & 116

Obrulit se Christus Patri in cæna, & quotidie se offerri per Ministros suos in sacrificium. 3. 705

Oblatio priuatorum hominum soli Deo facta excluditur a ratione sacrificij. 3. 603

Oblationis nomine probatur nostrum sacrificium esse verum, & proprium sacrificium. 3. 650. 651. & seq.

Oblationis Verba submissa Voce pronuncianda. 3. 779. diriguntur ad Deum, & non ad populum. *ibidem.*

Oblationis Christi non qualibet iteratio excluditur, sed ea solum, qua mortem ipsius requireret. 3. 711

Oblationem visibilem Deo factam ministerio sacerdotis, reiciunt hæretici huius temporis, à sacrificio Missæ. 3. 608.

609

Oblatione Eucharistia honoratur Deus cultu latria. 3. 673

OCULORVM eleuatio Christo familiaris fuit. 3. 484. & 800

ODIUM peccati. 4. 221. *Vide & Contritio, & & Peccatum.*

OFFERTORIUM in Missa. 3. 814

OFFICIUM, & functio, non est de essentia alicuius rei creatæ. 3. 289

O L E V M.

O L E V M Catechumenorum. 2. 138. 139. 148

Olei Catechumenorum, olei infirmorum, & olei Chrismatis consecratio. 2. 175. 5. 19

Oleum salutis vocatur Chrisma, & est instrumentum applicanda gratia Christi. 2. 188

Oleum balsamo admixtum eiusq; consecratio. 2. 172. & 196

Oleum, quo crebantur Apostoli ad engendos agros. 3. 11. & 12. *Vide & Vnctio extrema. Vide etiam 5. 16. & 25*

Oleum consecrare an possint hæretici. 2. 177

Oleo comparatur Spiritus sanctus. 2. 174. *gratia iustificans.* 1. 264. & *charitas.* 1. 174. *Vbi aliqua proprietates olei enumerantur.*

Oleo sacro vti solitus erat Pontifex in omni ferè consecratione Pontificali. 1. 59

OMNES

OMNES. hac particula non semper in scriptura accipitur & universalissime, pro omnibus hominibus, sed saepe pro omnibus certi alicuius generis. 3. 553

Omnis & triusque sexus. in his verbis non inesse barbariem probatur. 4. 294. 295

OMNIPOTENTIA Dei. 3. 266. & seq.

OPVS OPERATVM.

OPVS OPERATVM non est reprehendendum. 1. 168

Opus operatum Verè quid sit. 1. pag. 20. 169. 170. 171. & seq. ad 176. & 229. 3. 736. & 853

Illud habet vim ex opere operato, quod ex se valet, modò fiat sicut lex praescribit, quidquid sit de bonitate, vel malitia operantis Ministri. illud verò habet vim ex opere operantis, quod vim habet ex bonitate, vel deuotione eius, qui operatur. 3. 736

Opus operatum distinguitur à merito. 1. 14

Opus operatum, quomodo excludat fidem, & motum internum. 1. 173

Ex opere operato duplex valor. 3. 736

Ex opere operato conferunt gratiam Sacramenta noua legis. 1. 171. 181. & seq. Vide & Sacramentum.

Ex opere operato nullum Sacramentum legis natura aut scripta iustificauit. 1. 230. & seq. sed & utilia fuerunt ex opere operantis. 1. 228. & 234

Ex opere operato confert gratiam tam baptismus aqua, quam sanguinis. 2. 32

Ex opere operato, & ex opere operantis vim habet sacrificium Missae. 3. 737. & 740

Ex opere operato signum crucis operatur in demonibus terrenis. 1. 313

OPVS BONVM, & SATIS- FACTORIVM.

OPVS ex solo libero arbitrio factum, vocatur meritum humanum. 4. 179

Opera, qua dicuntur & ita, sunt opera iustitia, bona, ac & ita aeterna meritoria. 4. 190

Opera non imputantur meritoria & ita aeterna, sine charitate. 4. 193

Opera

- Opera iustorum sunt meritoria Vita aeterna.* 4. 353. 354. *quomodo dicantur iustificare.* 1. 229. *Et esse testimonia adepta iustitia.* 1. 60
- Opera bona impiorum, saepenumero Deus remuneratur temporali mercede.* 4. 372. 393
- Opera bona cum fide magis prosunt quam sola fides.* 3. 324
- Opera bona, quae à nobis fiunt, non intelliguntur nomine sacrificij à Malachia descripti.* 3. 649
- Opera bona, seu opera virtutum, non sunt sacrificia proprie dicta.* 3. 593 *Et seq.*
- Opera bona Deo offerre, commune est omnibus piis hominibus.* 1. 135
- Opera bona, quae à nobis procedunt, omnia esse immunda Et peccata, est haeresis confutata.* 3. 652
- Opera bona penalia per spiritum Christi facta, ex condigno reatum poenae temporalis expurgant.* 4. 383
- Opera nostra cooperantur tum in prima remissione peccatorum, quae fit in baptismo; tum in secunda in poenitentia Sacramento per modum impetrationis Et dispositionis.* 4. 388
- Opere nostro, ex divina gratiae auxilio procedente, salutem adipisci possumus.* 3. 851
- Opera laboriosa, quibus reatus poenae temporalis expiatur, sponte suscipi possunt.* 4. 334. *bonis autem operibus posse redimi reatum poenae temporalis.* 4. 331
- Opera quibus reatus peccati praeteriti expiatur, recte à sacerdotibus iniunguntur.* 4. 338
- Opera laboriosa, seu penalia, quae fiunt ad redimendam poenam temporalem, cuius reatus saepe remanet post culpam dimissam, verè satisfactoria dicuntur, atque illis verè Et proprie Domino satisfi.* 4. 346. 349
- Opera laboriosa, quae cum Dei auxilio fiunt à poenitentibus, siue ex congruo, siue Et dispositiones, concurrunt, Et prosunt ad culpae remissionem, Et mortis aeternae liberationem.* 4. 379
- Opera laboriosa iustorum ad reatum poenae temporalis requiruntur, vel saltem eorum votum.* 4. 404
- Opera laboriosa, poenitentibus olim ante absolutionem imponebantur, Et explebantur, Et non tam ad culpam, quam ad poenam temporalem expiandam referri consueverunt.* 4. 339
- Opera satisfactoria esse orationem, ieiunium, Et eleemosynam.* 4. 342

- Opera supererogationis sunt Deo gratissima.* 4. 344. 345
Opera consilij & supererogationis, potest homo iustus facere per Dei gratiam. 4. 378
Opera Pœnitentia & afflictionis, suscepta pro animabus defunctorum. 2. 36
Non omnia opera bona; quæ à iustificatis fiunt, ad partem pœnitentia pertinent. 4. 108
Operum bonorū, quæ post culpæ remissionem fiunt, primum est plena peccatorum remissio, quoad omnem pœnæ reatum. 4. 395
Opera quæ fiunt in peccato mortali, neque sunt satisfactoria, neque unquam futura sunt, etiamsi is, qui ea fecit, in gratiam Dei redeat. 4. 384
Opera mala, an valeant accusare credentē. 2. 88. Vide etiam 89
Opera servilia prohibebantur in festo azymorum: non tamen opera pietatis. 3. 431. & 441

ORATIO.

- ΠΡΟΕΥΧΗ, id est, oratio, dicitur ab ΕΥΧΗ, id est, votum, quia solent promitti vota, id est, promissiones & oblationes ante orationem, ut oratio facilius impetret.* 3. 739
Oratio similitudinem habet cum incenso. 3. 652. 658. 659. 804
Oratio potest esse meritoria, & satisfactoria: tamen ex se, & ex proprio officio est impetratoria. 3. 739. Vide quomodo comparatur sacrificio Missæ. 3. 739. 740. & quod sit opus satisfactorium vide 4. 342. & seq. & 454. & seq.
Ad orationem renovantur, quæ Deo proximè exhibentur, & laudes, gratiarum actiones, Contritionis & Confessionis actus. 1. 307. 4. 343
Oratio non est sacrificium propriè dictum. 3. 650. 679. & 680
Oratio sacerdotis instituta est in Veteri lege, ad facilius impetrandum. 1. 82
Oratio sacerdotis tanquam persona publica pro universo populo. 1. 139
Oratio prodest impenitentibus per modum impetrationis. 1. 175
Oratio est caremonia immediatè cultus Dei. 1. 308
Oratio vocalis est cultus Dei. 1. 321
Oratio prodest ei, pro quo fit, etiamsi ille non adsit, nec sciat, quid agatur. 3. 769
Oratio

Oratio ad cælum expansis manibus. 3. 800. 801. *Vide etiam*

1. 321. § 3. 651. 652

Oratio flexus genibus exemplo Domini, & aliorum. 1. 307. 322.

§ 3. 801

Oratio erat finis, quare Christiani congregarentur. 3. 810

Oratio, qua in Missa dicitur, dirigi ad Patrē præscribitur. 3. 810

Oratio concludi debet per Christum. 3. 810

Oratio pro defunctis in sacrificio Missæ. 3. 821. § 824

Oratio peccatoris penitentis, non est inanis apud Deum; sed eum placat, & Veniam impetrat. 4. 178

Oratio fieri potest pro omnibus quantumvis pessimis peccatoribus in hac Vita. 4. 209

Oratio difficulter exauditur pro peccato ad mortē, id est, gravissimo, ex illorum videlicet genere, qua ordinariè non remittuntur. 4. 211

Oratio, qua fit pro remissione peccatorum ab eo qui nondum habet charitatem, non est frustra. 4. 222

Oratio servī Dei aliquando non exauditur. 4. 332. *aliquando vero exauditur.* 4. 333

Oratio fieri potest pro dormiente, indenuoto, & impenitente. 3. 853

Oratio fidei aliquando intelligitur oratio dictata à fide, & qua sola fide intelligitur. 5. 16

Oratio nostra ad Deum ascendit per Christum. 3. 841

Oratio nostra ab Angelis defertur ad Deum. 3. 841

Oratio Sanctorum, est unum ex mediis nostræ salutis. 3. 758

Oratio an dirigatur ad Sanctos in Missæ sacrificio. 3. 757. 758

Oratio Deo fit, si gratiam habeat orationem. 3. 652

Orationis actibus, cum speciali Dei auxilio factis, mereri aliquo modo possumus ipsam remissionem peccatorum, & gratiam bene operandi. 4. 179

Orationi, quomodo scriptura tribuat vim iustificandi. 4. 155.

156

Orationes offerentium parvulos ante Baptismum, non gignunt fidem in parvulis, & somniauit Lutherus. 2. 66. § 71

Orationes nostra pro nobis ad Deum, & Sanctorum preces pro nobis, non sunt superuacaneæ. 3. 760

Orationes fieri debent cum silentio, tempore sacrificij Missæ. 3. 784

Orationum nostrarum valor, est ex opere operantis. 3. 736

- Orationes & laudes Deo offerre*, commune est omnibus pijs hominibus. 1. 135
- Orationes multorum Deus non exaudit, quia non bene orant.* 3. 52
- Orationibus omnium fratrum se commendabant olim pauperes publici.* 4. 262
- Ad orationem se totos collegerunt Apostoli post Ascensionem Domini.* 3. 487
- Ad orationem multum confert ieiunium.* 3. 799
- Ad orationem excitantur fideles, cum audiunt à sacerdote: Dominus Vobiscum.* 3. 808
- Ad orationem adhibita est manus impositio.* 5. 35
- Orare, est sibi & Deo loqui.* 3. 783
- Solis precibus homines iustificari, non Sacramentis, fuit hæresis Messalianorum.* 1. pag. 3. & 177
- Integro anno aliqui in oratione stabant.* 4. 346. *integro die.* 4. 344.

ORATIO DOMINICA.

- ORATIO DOMINICA* ita composita est, ac si dicenda esset solum à multitudine congregata. 3. 777
- Orationem Dominicam addebant Apostoli post consecrationem Eucharistiae.* 3. 467. 719. 722. 749. 750. & 821
- Orationem Dominicam, aliqui ad canonem Missæ pertinere sunt opinati.* 3. 849. *legitur autem post canonem, & habetur in omnibus liturgiis.* 3. 849
- Oratione Dominica potest satisfieri pro peccatis venialibus.* 4. 391
- ORDINIS Romani liber antiquissimus, & quo tempore scriptus.* 3. 547. & 823

ORDINIS SACRAMENTVM.

- ORDINATIONEM Sacramentum esse, qui negauerint ex hæreticis.* 5. 32. *Vide etiam* 1. pag. 3. 277. & 278
- Ordinationem Sacramentum esse probatur ex diuinis literis.* 5. 33
- Ritus, externumq; symbolum in hoc Sacramento est manus impositio.* 5. 33. 53. *Vide etiam* 1. 285
- Promissio gratiæ.* 5. 34. & 36. 1. 285
- Mandatum, & institutio.* 5. 34. 37. 1. 285
- Ordinationem Sacramentum esse à Christo institutum, quia est signum rei sacra, cui est annexa certa promissio gratiæ, cuiusmodi signum nullus homo, aut Angelus instituere potest.* 5. 36. 37. *Deinde probatur ex traditione Ecclesiæ.* 5. 38.
- ex ratione.* 5. 41

- Ordinatio Vocatur à Græcis ΧΕΡΟΤΟΜΙΑ, id est, manus imposi-*
tio. §. 35. & 55. & cur semper à Paulo ordinatio Vocetur
manus impositio. 2. 181
- Ordinatio Vera non habetur apud hæreticos, Unde ab illis ordi-*
nati cessare debent ab executione ordinum, ac si ordinati
non essent. 3. 488. 489. 491. §. 38
- Ordo an excellat omnibus Sacramentis in aliquo particulari.*
1. 304. & cur ponatur sexto loco. 1. 305
- Ordo necessarius est, non singulis hominibus, sed ipsi Ecclesia*
in vniuersum, necessitate medij simpliciter, posita diuina
institutione. 1. 118
- In hoc Sacramento homo adscribitur in numerum ducum &*
præpositorum militia Christi, & accipit potestatem distri-
buerendi aliis bona domini sui. 1. 263
- Ordo imprimi Characterem. 1. 262. & non potest repeti si sit*
semel ritè collatus. 1. 262. 270. 271. 272
- Ordo sacer impedimentum est dirimens contractum Matrimo-*
nium. §. 207
- Ordinis, & iurisdictionis potestas nõ auferitur ob peccata. 1. 146*
- Ordines omnes sunt Sacramenta. §. 51. 52.*
- Ordinis sacerdotum institutio, Episcoporum quidem in Apo-*
stolis, & Presbyterorum in LXXII. discipulis. §. 49
- Ad sacros ordines non possunt promoueri Bigami. §. 123.*
- In ordinatione Presbyterorum confertur potestas consecran-*
di Eucharistiam, qua dicitur potestas in corpus Christi; &
potestas absoluendi à peccatis, qua dicitur potestas in corpus
Christi mysticum. §. 42. & 55
- In ordinatione Presbyterorum datur gratia, quia debet Pres-*
byter quadam Sacramenta administrare, qua sine gratia
non dignè ministrantur. Vide etiam & Presbyter. §. 44
- Ordinationem Presbyterorum conuenit inter omnes Catholi-*
cos, esse Verè & propriè Sacramentum. §. 42.
- Ordinatio episcopalis Sacramentū est Verè & propriè dictum.*
§. 42. & seq. & est caremonia imprimens nouum characte-
rem spirituales, & conferens gratiam. §. 43. 44. 45
- Ordinatio episcopalis integra consurgit ex duplici ordinatio-*
ne, & character episcopalis, & perfectus, non est vna sim-
plex qualitas, sed quid compositum ex duplici caractere. §.
45. Vide & Episcopus.
- De Diaconatu, & subdiaconatu. Vide & Diaconi. §. 47. & 50*

- Ordines minores Sacramenta esse probatur.* 3. 51
- Ordinationis materia est aliquod signum sensibile.* 5. 52
- Credibile est Dominum instituisse omnes materias ordinum, non quidem in particulari sed generatim, mouendo Apostolos, ut ordines conferrent per caeremoniam instrumentorum, quibus significaretur eorum potestas.* 5. 57
- Ordinationis forma sunt illa verba quae dicuntur, dum illud signum exhibetur.* 1. 93. 5. 52
- Non solum instrumentorum porrectio, et calicis, et patena in Presbyteratu, et libri Euangeliorum in Diaconatu; sed etiam manus impositio est materia essentialis Sacramenti Ordinis.* 5. 53. et seq.
- In manus impositione ordinatoria datur gratia, et Spiritus sanctus ad potestatem ministrandi Sacramenta.* 2. 166. 167
- Duae caeremoniae praecipuae conferuntur ab Episcopo in ordinatione, porrectio patena cum hostia, et porrectio calicis cum vino, cum illis verbis; Accipe potestatem offerendi sacrificium, etc. altera est post Missam, nimirum manus impositio, cum illis verbis; Accipe Spiritum sanctum, &c.* 5. 56
- Utraque caeremonia est essentialis, et per unam confertur una potestas, et per alteram altera, siue sint duo characteres, siue unus, qui in secunda caeremonia extendatur.* 5. 56
- Apostoli fuerunt primi, qui ceperunt usurpare illum ritum impositionis manuum, in ordinationibus.* 5. 57
- Effectus Sacramenti Ordinis, est potestas spiritalis perpetua, in cuius signum imprimitur character, et datur gratia gratum faciens.* 5. 57
- Minister ordinationis est Episcopus.* 5. 58
- Ordinatio à nullo, vel ab absente Episcopo conferri non potest.* 5. 110
- Ordinatus Episcopus ab Angelis, S. Amphilochius.* 1. 130
- Caeeremonia ordinationis sunt unctio, et rasura.* 5. 58. 59

ORIGENES.

- ORIGENIS haeresis, quod omnia peccata Christianorum sine peccata in Spiritum sanctum, refutatur.* 4. 204
- Item peccata non tolli per baptismum, sed tantum regi, tolli autem tandem per mortem, confutatur.* 2. 79
- Origenis quadam loca quae contra Sacramentum Eucharistiae adferunt haeretici.* 3. 156

O S C V L V M.

O S C V L V M pacis datur baptizatis.

2. 139

Osculum altaris, osculum Euangelij, & Ministri, & per eum
& universi cleri.

3. 804

O T H O.

O T H O Imperator creatus ab Innocentio III. & deinde depo-
situs ab eodem.

1. 258

Orthonis signum contritionis in morte.

1. 259

O V I V M, sermorum, & militum est signari caractere. 1. 263. 267

P.

P A C I T I C A hostia erant duplicis speciei. Controv. 3. 607

P A C T V M.

P A C T V M factum cum Abrahā de circumcidendis masculis. 1. 245

Pactum Dei cum hebraeis confirmatum sanguinis aspersione.

3. 94. 641. & 642

Pactum Dei in Sacramentis. Vide & Promissio. 1. 171. 213. & seq.

Pactum Dei in baptismo.

1. 273. 274

Pactum & Testamentum Christi in Ultima cena, 3. 58. 59.

& Testamentum.

P A N I S.

P A N I S seu vox αἶψα ab eleuando aut ab accidentali con-
ditione sumpta est, aut non dicitur αἶψα, quia eleuetur
per fermentum; sed potius, quia eleuet naturam humanam
nutriendo, & augendo corpora nostra.

3. 448

Panis nomen apud hebraeos frequenter intelligitur omnis ci-
bus.

3. 53. 128. & 379

Panis nomen in scriptura commune est ad Azymū, & fermenta-
tū. 3. 448. atq; in pane azymo Christum instituisse Sacra-
mentū Eucharistiae probatur. 3. à pag. 428. & seq. Vide 1. pa. 15

Panis nomen variis modis accipitur apud Ioan. c. 6. 3. 52 & 161

Panis nomen variis modis accipitur à Paulo in eodem capite.

3. 127. 128. 379. 380

Panis nomine mysticè intelliguntur sermones Christi, seu Ver-
ba Dei non visibilia, sed audibilia.

3. 156

Panis, quem protulit Melchisedech.

3. 29. 218. & 231

Deo oblatus, deinde distributus Abrahae & sociis. 3. 614. 628.

Vide etiam de pane oblato ab Aarone.

3. 625

Panis propositionis.

3. 103. 500. 502. & 526

Panis quo roboratus est Helias.

3. 29

Panis benedictus, qui dabatur catechumenis. 1. 237. 2. 135. &

3. 159

Panis multiplicatio à Domino facta.

3. 45. 66. & 537

Panis benedictio in Emaus.

3. 337. & 538

PANIS EUCHARISTICVS.

PANIS cur dicatur *Eucharistia*. 3. 127. 128. 136. 167. 169. 243. 379

Panis Eucharistia corpus Christi verum & mysticum significare debet.

3. 75

Panis consecratus, ex multis granis tritici factus, significat Unionem fidelium.

3. 460. 461

Et quatenus constet ex farina & aqua, significat Unionem Christi cum Ecclesia. 3. 524. *Vide expositionem illius loci.*

1. Cor. 10. *Vnum corpus multi sumus. supra in indice locorum sacra Scriptura.*

Panis triticeus, est materia ex qua Sacramentum Eucharistia conficitur. 3. 381. 429. 843. & quare.

3. 167. 170. 382.

Panis & Vini oblatio ante consecrationem in Missa. 3. 461. &

721.

Panis & Vinum offeruntur in sacrificio Missæ, ut sint materia sacrificij propitiatorij. & pro hoc orat sacerdos. 3. 828. 829. 835. 837

Panem fieri corpus Christi non petunt Græci absolute in suis precibus post consecrationem; sed tantum ut fiat nobis, id est stiliter.

3. 477

Panis & Vini substantia tota conuertitur in corpus & sanguinem Domini, ita ut nihil substantia remaneat, sed sola accidentia. 3. 328. *refutantur errores.* 3. 333. & seq. item 255. explicatur, & probatur veritas.

3. 346. 352. 368. 372

Contra hæresim de corpore panaceo.

3. 330. 338

Contra impanationem.

3. 329. & à pag. 352

Panis formam substantialem in Sacramento Eucharistia non remanere probatur.

3. 338. 372

Panis forma pro figura externa ab aliquibus accepta est. 3. 337

Panem assumi a verbo hypostaticè error est. 3. 329. 338. *Vide qua dicuntur*

3. 26. 27. & 71

Scotus affirmat potuisse Deum efficere ut verè adesset corpus Christi cum pane.

3. 377

Panis substantia non pertinet illo modo ad rationem Sacramenti Eucharistia.

3. 164. & 381

Cum

*Cum pane vero esse coniunctum corpus Christi verum, fuit
hæresis Lutheri. Vide quadam loca Patrum qua explican-
tur.* 3. 232. 233. 234. § 245

*Panis mutatur quoad internam substantiam, non quoad exte-
riorem naturam, & proprietates accidentium.* 3. 246

*Panis cōvertitur in corpus Christi: nō autem dici potest, transi-
t ad corpus Christi.* 3. 386. Vide & Conuersio.

*Panis substantiam mutari in virtutem carnis Christi, est mu-
tari in essentiam carnis Christi.* 3. 256

Panis mutatio in corpus Christi, fit diuina virtute. 3. 198. Vide
& Consecratio. item 3. 140. 147. 212.

*Panis quoad speciem exteriorē est in altari, ut oculi rectē iu-
dicant, quoad interiorem substantiam, est corpus Christi, &
fides rectē iudicat.* 3. 239. 248

*Panis benedictus, et benedictione mutatus, à Domino datus est
in cœna.* 3. 66. 82. 554. 558. 719. Vide & Fractio.

*Panis dicitur corpus Christi, non quod sit signum corporis, sed
quod nutriat animas nostras instar panis.* 3. 151

*Panis Eucharistia non est figura corporis Domini, sed quod o-
lim fuit figura in Testamento Veteri, nempe panis, nunc in
corporis veritatem est mutatum.* 3. 152. 153

*Panis consecratus, seu panis, quem Dominus discipulis porri-
gebat, non effigie, sed natura, id est, naturaliter & substan-
tialiter mutatus.* 3. 163. 164. 165. 167

Panis desinit esse panis post consecrationem. 3. 187. 189. 190

*Panis Eucharistia, post consecrationem non est communis pa-
nis, sed panis mutatus, & non triticeus; panis cœlestis, id est,
corpus Christi.* 3. 137. 138. 151. 161. 184. 197. 204. 250. 355. 387.
471. 472. § 562.

Panis iste consecratus est cibus mentis non Ventris. 3. 50. 111.
112. Vide & Eucharistia, & de fine & effectu.

*Analogia inter panem & corpus Christi, non requirit ut pa-
nis verè nutriat.* 3. 164. § 382

*Panis Eucharistia cur dicatur caro, & cur caro Domini dica-
tur panis.* 3. 169. § 170

*Panis Eucharistia & est verè corpus Domini, & signum eius-
dem, ut in cruce immolati.* 3. 161. 196. 231. 235

*Panis Eucharistia vocatur corpus Domini; ut ex nominis mu-
tatione intelligamus et credamus rei mutationē.* 3. 244. Vide
3. 379.

- Panis apud Paulum, post consecrationem, Verus cibus super-
substantialis vocatur.* 3.128.379
- Panis post consecrationem est Sacramentum.* 3.387.411.3.368.
387.411.4.47.
- Panis consecratus, quoad species externas, est Sacramentum,
quoad internam substantiam, est Verum & naturale Chri-
sti corpus.* 3.387
- Panis ritè consecratur, Verè & propriè est Sacramentum, siue
sumatur, siue seruetur in pixide.* 3.403. & seq.
- Pani consecrato conuenit tota definitio Sacramenti.* 3.413
- Panis consecratus: si foris in calicè decidat, non solet frangi, sed
relinqui ita integrum & seq. ad sumptionem.* 3.722
- Panis intingebatur olim sanguine Domini pro agrotis, & pro
aliis, qua intinctio postea damnata est.* 3.570
- Panis & corpus Domini, Vinum & sanguis Domini non sunt
duo Sacramenta, sed vnum.* 3.720
- Panis Eucharisticus non in secessum vadit.* 3.212. Vide loca
qua dicunt non esse panem communem.
- Panis substantia post consecrationem consumitur. externa ve-
rò forma consumitur dum manducatur.* 3.233
- Panis conuersio in corpus Christi, & significatio Verborum si-
multempore complentur. ordine tamen natura inuicem se
precedunt, & sequuntur.* 3.84.85
- Quid intersit inter substantiam panis, & corpus Christi sub
speciebus panis, sub quibus speciebus manducatur.* 3.88
- Panis consecrati nomine sumitur ipsum Christi corpus.* 3.100.
134.147. Vide qua dicuntur 3.77. & Christus vocat panem
suam carnem. 3.38.39.40. & seq. ad 48.
- Panis substantia in Eucharistia non annihilatur, sed in melius
commutatur.* 3.190.348.381.384.385
- Panis substantia desinit esse in instanti, quod instans non po-
test assignari, vel notari, nisi negativè.* 3.398
- Panis & vini symbola, seu signa rectè dicuntur corpus typicum
& symbolicum, accipiendo symbolum rei sacra, id est, cor-
poris Christi præsens in Eucharistia.* 3.160. Vide qua di-
cuntur 3.169. & 216.
- Non est absurdum vocari panem figurā corporis Domini ante
consecrationem, licet nondum sit Sacramentum.* 3.191
- Panis consecratio apud hæreticos nihil reale ponit in pane, sed
meram reflectam rationis.* 3.145

Panem representare corpus Christi, si aliquando dicatur à Patribus, per representare intelligitur corpus Christi præsens exhiberi. 3.150.204.217. & 218

Per panem & Vinum intelligimus corpus & sanguinem sub specie panis & vini. 3.169

In pane Eucharistia corrupto an requiratur materia, & si requiritur, quomodo substituatur à Deo. 3.392. Vide & Species.

Ex pane fit corpus Christi, non tanquam ex materia, sed tanquam ex termino à quo. 3.399

Panis manducatio. Vide & Eucharistia. & Manducatio.

PARABOLIS Domini de piscibus bonis & malis in iisdem retibus coniectis sunt Donatista; negantes esse bonos & malos in Ecclesia. 3.638

PARALYTICO peccata remittuntur. 4.403

P A R A S C E V E.

PARASCEVE apud Hebraeos non erat, nisi propter Sabbathum & propter preparationem ciborum. 3.442

In parasceue, hoc est, in fine feria sexta ad initiū Sabbathi sumunt Iudaei cenam quandam solennem. Unde ab ea cena, ipsa etiam feria sexta dicebatur ab eis cena pura. 3.446

In officio parasceues representatur accuratè passio Christi. 3.592

In parasceue non censetur sacrificium Missa celebrari, quia consecratio & oblatio deest. 3.719

In parasceue communicat sacerdos in una specie iam præsantificata. 3.545

P A R E N T E S.

PARENTVM solo consensu Matrimonium inter filios celebrari non posse. 5.193

Parentib. inuitis, quomodo possint filij, religionē amplecti. 5.197

P A S C H A.

PASCHA Iudaorum opponitur Paschati Christianorum. 3.217.218. & 440.

Pascha vocantur interdum Victimæ Paschales. 3.441

Interdum etiam Eucharistia. 3.635.636

Pascha suum comedit Christus eodem die quo Hebraei, nimirum 14. die mensis primi, atq; eo ipso tempore, quo abieciatur fermentum ex toto Israëli, Sacramentum Eucharistiae instituit. 3.433. & sequentib. & refutantur aliorum sententia ibidem.

Et nota erratum impressionis, in Controuer. 3. pag. 445. Versu 23. & 24. Vbi enim dicitur XIII. luna, debet dicere XIV. & Vbi dicit in diem decimum quartum luna, debet dicere decimum quintum.

Pascha distulerunt manducare in nocte feria quinta Principes & Sacerdotes, propter negotium mortis Christi procuranda. 3. 444

Paschatis Iudaorum solennitas incipiebat die XIV. post Vesperam, à nouilunio mensis primi, id est, Martij, & durabat VII. diebus. 3. 430. 443. Vide 436. & 437

Et hac celebratio habetur in Exodo, in Leuitico, & Numeris. 3. 429. 430. 433. 434. 437.

Singulis diebus Pascha, quam immolabantur. 3. 441

Paschatis festus dies non poterat anticipari, neque postponi. 3. 429. Vide etiam 430.

Paschatis festus dies agebatur in memoriam & honorẽ transitus Domini. 3. 90

Paschatis Hebraorum die, occisus est Christus. 3. 436. 443

Paschatis caremonia, quanti fiat ab Ecclesia. 1. 317. 320

Paschatis & Pentecostes tempore, dabatur ordinariẽ Baptismus. 3. 138. & Confirmatio. 2. 198

Paschatis nox vocabatur antitypa firmamenti caelestis. 1. 35

Pro termino Paschalis nos habemus lunam XIV. post æquinotium Vernum. 3. 432

PASSIO CHRISTI.

PASSIO CHRISTI commemoratur in Sacramentis. 1. 35. 3. 460.

Passio Christi representatur in sacrificio Altaris. 3. 161. 196. 231. 235.

Passio Christi potuit impediri per diuinam potentiam. 3. 267. 322.

Passio Christi prædicta à Moyse, quoad locum, diem, & horam. 3. 442

Passio Christi debuit eodem die peragi, quo Agnus immolabatur. 3. 443. 444. 450

Passio Christi differt à passionibus Martyrum, ratione personæ, ætus, formæ, & finis. 3. 605. 606

Passio Christi est immolatio. 3. 633 Vide 3. 461

Passionis Christi figura fuit immolatio Agni Paschalis. 3. 442. 450. 634. 641.

Passio-

Passionis Christi circumstantia aliqua conferuntur cum circumstantiis immolationis Agni. 3.634.635

Per Christi passionem certis mediis applicatam saluamur. 2.24. & morimur peccato. 1.209

Signum purgationis, quam eramus habituri per Christi passionem, fuit illa lotio pedum, quam Dominus instituit. 1.288

In passione sua Christus non instituit Testamentum, sed in ultima cena. 3.30.31.633

Ex omnibus Christi passionibus Diuinitas laedi nullo modo potuit. 3.327

Ex passione Christi vim habent omnia Sacramenta. 1.13. & 63

PASTOPHORIVM quid sit. 3.414. & 422

P A S T O R.

PASTOR noster Christus. 3.708

Pastor nullus pauit oves suas, carne & sanguine suo, & Christus fecit. 3.207

P A T E R.

PATER & Filius, & Spiritus sanctus cum sint vna numero essentia, necessario vna persona diuina est in alia. 4.204

Propter essentiae vnitatem, semper in Patre intelliguntur Filius, & Spiritus sanctus. 3.810

Ad Patrem dirigitur Oratio, seu Collecta, & sacrificij Missae oblatio. 3.810

P A T R E S.

PATRES Testamenti Veteris, quomodo habuerint gratiam, fuerint iustificati, & impleuerint legem. 1.228.230.243. 327.331.

Patres Testamenti Veteris in Manna an sumpserint virtutem, & rem Sacramenti, quam nos in Eucharistia sumimus. 3.107.

PATRES Theologi quid appellent Eucharistiam. 3.411

Patres cur consecrationem docent preces. 3.479

Cur probent Verum Christi corpus per experientiam sensuum. 3.390. *Quomodo vtebantur Eucharistia.* 3.424. & *qua scripserint hyperbolicè.* 4.370

Patres Graeci quid intelligant nomine Exomologesis. 3.260

Patrum testimonia parum prodesse haereticis. 3.561

Patrum testimonia multum valere ad probandam Veritatem. 3.130.

Patres antiquos, quinam haeretici approbent, vel reiiciant. 3. 677. 688.

Ex Verbis apertis sanctorum Patrum, sunt exponenda ea, quae videntur obscura in aliis. 3. 260

PATIENTIA in persecutionibus est sacrificium improprie dictum. 3. 649 650. Vide & *Sacrificium spirituale.*

PATRIARCHÆ TESTAMENTI

VETERIS.

PATRIARCHAE non lubrico carnis, sed amore posteritatis operam uxoris dederunt. 5. 132. 135. 137. 140. 141. & 264

Patriarcha licet ut homines peccauerunt: non tamen peccaverunt in lege natura, contrahendo matrimonia in gradibus in Levitico postea prohibitis. 5. 248

Patriarcharum nuptia cum multis feminis, seu polygamiam, Sacramentum Christi & Ecclesia fuisse, non nisi improprie, & materialiter dici potest. 5. 76

Patriarcharum tempore polygamia erat licita ex dispensatione Dei. 5. 78. 83. 127. 135. 136. & *quare illis sit permissa.* 5. 132. Vide & *Polygamia.*

Patriarchas unam tantum uxorem legitimam habuisse, ceteras vero concubinas eorum fuisse, probabile non est. 5. 132. *sed magis probabile est, omnes fuisse illis veras uxores, & quod aliquis erat illicitum, Dei dispensatione, factum est licitum.* 5. 135. 136. 137

S. PAULVS.

S. PAVLVS Verè & proprie vidit Christum oculis corporalibus, in apparitione illi facta in terris, vel in aëre propinquo. 3. 271. & seq. & *excacatus est ex illius aspectu.* 3. 299

Paulum licet conuersus, & vas electionis factus, rectè ab Anania persuadetur, ut baptizetur, & abluit peccata. quia debuit facere omnia, quae ad peccata remittenda Dominus instituerat. 4. 188. 189

Paulus cur non meminerit sacrificij panis & vini in epistola ad Hebraeos. 3. 622. 623

Pauli epistola ad Hebraeos quibus Hebraeis scripta. 3. 623

Paulo imposuit nomen Ananias. 2. 151. 193

Paulum ut ceteros Apostolos, immediatè à Deo accepisse Confirmationem, sine humana impositione manuum, valde probabile est. 2. 194

P A V P E R E S.

- PAUPERES dicuntur esse corpus Christi.* 3. 215
Vide quæ dicuntur in illud Matth. 26. Pauperes semper habebitis vobiscum. supra in indice. locorum sacra Scriptura.
Pauperes amandi. 4. 359. *Vide & Eleemosyna.*
Ob refrigeriũ pauperum excogitatum fuit quoddam conuiuium, quod ὀψῆς appellatur. 3. 589. *Vide & Corinthij.*
In summa pauperum Ecclesia necessitate, vasa sacra vendere licet. 3. 794

P A X.

(4. 390

- PAX & tranquillitas conscientia sequitur iustificationẽ.* 1. 264.
Pax datur confirmato ab Episcopo. 2. 198
Pacis osculum datur baptizatis. 2. 139
Pacis vinculum seruandum in vnitatem spiritus. 2. 125

P E C C A T O R.

- PECCATORES, seu lapsi post Baptismum quoties in peccata labuntur, toties per Sacramentum penitentia reconciliari possunt.* 4. à pag. 52. & seq. *hæresis contraria habetur.* 4. 32. et 48
Peccatores omnes ad se Dominus inuitat. 3. 506. 4. 200
Peccatores diuina voce excitati, figurantur per Lazarũ. 4. 248
Peccatores aliquando in hac vita non puniuntur. 1. 253
Peccatores quanti facere debeant Baptismum Christi. 2. 127
Peccatores ante & post Baptismum, quomodo differant. 4. 340
Peccatores nullo modo à fide obediẽtia, passionis et satisfactionis Christi abducendi sunt, ad fiduciã actionis propria. 4. 47
Peccatores in primitiua Ecclesia puniebantur à Deo visibilibus panis. 2. 153
Peccatores & Catechumeni arcebantur in liturgiis Græcorum post illa verba Diaconi; Sancta sanctis. 3. 501
Peccatores publici post Baptismum, si ad sacram Eucharistiam accedere vellent, quid facere debeant. 4. 302
Ritus reconciliandi lapsos post Baptismum. 4. 46. *Vide & Penitentia, vel Penitens.*
Peccatores quare non semper conuertantur, pro quibus sacrificium Missæ offertur. 3. 743
Peccatorum cor durum & tumidum, per contritionem mollescit, & humiliatur. 4. 130
Peccatorum typus fuit Maria Magdalena. 3. 124.
Peccatoribus penitentibus profunt Sacramenta. 1. pag. 8
Pecca-

Peccatoribus etiam cōuenit sacerdotium seu ministerium eternum. 1. 135

Peccatoribus timorem incutiunt Scriptura. 4. 215

Peccatoribus supplicia comminatur Deus. 4. 132

Peccatoribus Christus pñitentiam imperauit, modum autem & tempus, et similia definitioni Ecclesia reliquit. 4. 374

Peccatoribus publicis, pñitentia publica, solennis, & non solennis imponebatur, quando autem, & quomodo, habes 4. 120.

Peccatoribus certam multam imponi voluit Deus per Ministros suos in Sacramento pñitentia. 4. 340

Peccatores cum Deus vult ad pñitentiam ducere, à timore pñarum incipere solet. 4. 221. Vide etiam 4. 216. & seq.

A peccatoribus efficaciter Verbum Dei predicari potest. 1. 147. Vide 3. 103.

A peccatoribus quare Dominus noster se tangi passus est dum hic vineret. 3. 306. Vide etiam 3. 123. 124. 125.

PECCATVM ORIGINALE.

PECCATVM ORIGINALE in paruulis ante Baptismũ, quomodo efficacissimè se probare putauerit sanctus Augustinus. 1. 319. 2. 51

Peccatum originale non imputari filiis fidelium, fuit hæresis Caluini. 2. 16. contra quam. 2. 19. 20. & 21.

Peccatum originale non est materia pñitentia. 2. 58

Peccatum originale, & reliqua omnia, si qua sint admissa, cum omnibus pñis peccato debitis, remittuntur tam per Baptismum, quàm per Martyrium. 2. 31. & seq.

PECCATVM ACTVALE, ET MORTALE.

PECCATVM, quod committitur per actualem auersione propria voluntatis à Deo; requirit, si remitti debeat, actualem conuersionem propria voluntatis in Deum. 2. 54. 4. 161

Peccatum per scientiam, & per ignorantiam. 4. 81

Peccatum lethale infinitam indignationem; & pñam meretur. 4. 168

Peccatum mortale non potest esse simul cum charitate. 2. 83. 4. 182. 183.

Peccatum mortale per lepram corporalem significatur. 4. 233. 234. 235. 273. item per Vinculum. 4. 248. 250. item per sansem. 4. 274. Pecca-

Peccatum in Deum, amicitiam simul et iustitiam Violat. 4. 324

Per peccatum, infinitum bonum, quod in nobis est, laedimus.

4. 323. 324. 348.

Per peccatum offendimus Deum & Sanctos. 3. 806

Peccati nomen in Scriptura, saepe accipitur pro pœna, siue pœna reatu. 4. 350. *& cum absolutè loquitur de peccatis, de omnibus peccatis intelligi solet & debet.* 4. 252

Peccati tria instrumenta; cor, lingua, manus. peccamus enim corde, verbo, & opere. 4. 113

Peccata mortalia omnia homo vitare potest per gratiam dilectionis, qua gratia non precedit, sed simul infunditur cum remissione peccatorum. 4. 191

Peccata nostra omnia, etiam occultissima in die Iudicij à Satana in medium proferenda sunt. 4. 263

Peccata omnia causa quadam sunt, quas cum Deo ipso habemus, & ideo non possumus sine sacerdotum iudicio, quibus Deus hanc curam commisit, cum Deo reconciliari. 4. 235

Peccata omnia ad tria reuocantur. 4. 343

Peccata frequentissime Deus tum per se, tum per Apostolos & Prophetas, peccatoribus in memoriam reuocabat. 4. 142

Peccatorum recordationem excitat mors imminens. 4. 163

Peccata Scribarum & Pharisaorum arguebat Christus. 4. 142

De peccatis mortalibus toto vita tempore penitentia agentes laudantur. 4. 26

Peccare non posse hominem verè baptizatum, fuit error Ioviniani. similes errores Vide 2. 85. 86. 87. & 88

Peccatorum numero respondet numerus Sacramentorum. 1. 292

PECCATVM IN SPIRITVM SANCTVM.

PECCATVM in Spiritum sanctum, non sunt omnia peccata Christianorum. 4. 202. *neque est finalis impenitentia.* 4. 106. *& 203. neq; peccatum ex malitia.* 4. 206

Sed propriè nihil est aliud, quàm veritatè cognitam, & manifestam, Spiritu sancto illustratè, ex malitia improbare, & tanquam Dæmonsacram, & detestabilem calumniari. 4. 207

Peccatum in Spiritum sanctum est blasphemiam in Spiritum sanctum. 4. 208

Peccatum Petri & Pauli non fuit in Spiritum sanctum; sed tale fuit peccatum Iudeorum lapidantium Stephanum; & tale esse etiam multis hæreticorum, credibile est. 4. 207

Peccatum in Spiritum sanctum dicitur irremissibile, non abso-

luse, sed quia ordinariè, & ut plurimum non curatur, cum directè resistat, & repudiet gratiam Dei, & cum sit peccatum ex malitia. 4. 210

Peccatum ad mortem dicitur id, quod est gravissimū, & quod ordinariè non remittitur, sed punitur aterna morte. 4. 211

PECCATVM VENIALE.

PECCATA VENIALIA sunt veluti sordes, qua pedibus adharent. 1. 288

Peccata Venialia vitam anima non extinguunt, sed debilitāt. 3. 509. 510.

Peccata Venialia, quotidiana cum sint, quotidiana quoq; de eis penitentia agenda est. 4. 26

Peccata Venialia remittuntur in Eucharistia. 3. 509. 510

Peccata Venialia, possintne purgari per caremonias quasdam Ecclesia, per modum impetrationis tantum, an etiam per applicationem Christi meritorum ex opere operato. 1. 314

Peccatorum Venialium Veniā impetrat qui baptizatus est, si eam petat per gratiam, quam in Baptismo accepit. 2. 104

Peccatorum reliquia dicuntur peccata qua interdum ex ignorantia remanent post omnia Sacramēta, siue mortalia, siue Venialia sint, item quidam torpor, moror, aut tristitia, qua ex peccato relinqui solet. 5. 28. 29

PECCATI POENA.

Vide & Pana.

PECCATVM nullum manet impunitum. 4. 394

Pro peccato pana septem annorum imponebatur, & pro differentibus peccatis differentes pana. 4. 374. 375

In panam peccati saepe infligitur homini mors ipsa. 4. 328

Afflictiones huius Vita, non sunt ita connexa cum peccatis, ut non possint esse separata. 1. 253

In panam peccati multis de causis imponitur peccatoribus multa a sacerdotibus. 4. 340. 341

Ob peccatum Vnius non punitum ut oportebat, saepe in totum populum Dei furor accenditur. 4. 342

PECCATI ODIVM.

PECCATI odium. 4. 221. item dolor, & detestatio. Vide & Contritio. Detestationi peccati quomodo tribuatur iustificatio. 4. 156. 174. 175. & quomodo propositum Vita melioris includat. 4. 148. 150. 151. De odio sunt peccata. 2. 84

PECCA-

PECCATI REMISSIO.

PECCATA non tolli per Baptismum, sed tantum tegi, tolli autem tandem per mortem, fuit hæresis Origenistarum. 2. 79

Peccata remitti per memoriam Baptismi, est hæresis Calvinistarum, & multorum Lutheranorum. 3. 503

Peccata remittuntur per Baptismum, ex opere operato, id est; & Sacramento. 1. 182. & seq. ad 188. & 192. & seq. ad 199. 2. 81 et seq. 99
Vide an promittatur in Sacramento remissio peccatorum. 1. 56. Vide etiam 1. 53. 54.

Peccata Baptismo ablueri secundum novum tropum Calvini, nihil est aliud, nisi accipere testimonium, seu sigillum acceptæ justificationis, idq. ad fidem roborandam et confirmandam. contra quod figmentum vide 1. pag. 185. Vide alia. 4. 53. et 387

Peccatorum remissio tribuitur Baptismo Christi, & immediatus eius effectus. hoc autem non tribuitur Baptismo Ioannis. 2. 125. Vide 2. 112. 116. 117. 118

Peccata futura non delentur per Baptismum. 2. 99. 103. 4. 84

Peccata post Baptismum commissa, cum non possint remitti per Baptismum iam præteritum, quarendum est aliud remedium magis arduum, & difficile, id est, Sacramentum penitentiae. 2. 99

Peccata mortalia qui commiserant, tenentur iure divino Penitentiam agere, & reconciliationem cum Deo querere. 4. 164. 131. 132. & 231.

Peccata, siue homo peccator est materia remota Sacramenti penitentiae, cum ad peccata delenda, siue ad hominem peccatorem curandum Absolutio à sacerdotibus impendatur. 4. 88. et 94

Causa efficiens remissionis peccatorum est Absolutio, et quomodo concurrant actiones penitentis. 4. 47. Vide & Absolutio:

Peccata remittendi potestas data Apostolis. 4. 54. 55

Potestas remittendi peccata datur Ecclesiae Præpositis; fidelibus tantum baptizatis peccata remittendi; eosq. certo ritu post Baptismum reconciliandi. 4. 56

Peccata remittendi potestas non fuit in Testamento Veteri. 4. 68
In remedium peccatorum post Circumcisionem perpetratorum non erat data Iudæis circumcisio, sed sacrificia, expiationes & confessiones peccatorum. 4. 78. Vide 1. 230. 234. 248. 3. 730. 765. 829.

Peccata expiabantur sacrificiis Veteribus quoad penam temporalem, & quoad immunditiam legalem; non quoad tul-

- pam, & pœnam Gehenna. neq; pro omnibus peccatis erant instituta sacrificia, sed pro aliquibus.* 1. 249. 4. 397
- Peccatorum remissio non promittebatur in Veteribus Sacramentis.* 1. 242. & particulariter Circumcisionem nō habuisse hanc promissionem annexam. 1. 247
- Sacrificiis pro peccato respondet nostrum Sacramentum pœnitentia.* 1. 82. & vide sacrificia pro peccato. 1. 234. 248. 3. 728. 730. 731. 765 & 829.
- Peccatorum remissio est una ex promissionibus Testamenti novi.* 3. 731
- Peccata omnia postquam fideles olim priuatim sacerdoti confessi erant, ad quam priuatā confessionem solum tenebātur; consueuerant etiam peccata aliqua grauiora publicē confiteri, & publicam pœnitentiā suscipere, iuxta sacerdotis consilium.* 4. 302. & vide de publica pœnitentia. 4. 119
- Peccata autem occulta, secreta habebantur à presbytero ad confessiones audiendas constituto.* 4. 300
- Neq; unquam Roma fuit huiusmodi ritus, ut peccata occulta publicarentur; sed tantum in angulo Campania. qui quidē & postea sublati est.* 4. 301
- Ad Veteres Canones de confessione priuata hanc appendicem addiderunt multi Episcopi, ut tenerentur peccatores publici qui ad Eucharistiam accedere vellent, Presbytero pœnitentiarario priuatim omnia sua peccata cōfiteri; et deinde ad eius arbitrium publicē in Ecclesia, tanquā in theatro, peccata publica pandere, et pœnitentiā publicam agere.* 4. 300. 301. 302. 314.
- Totum hunc ritum de Presbytero pœnitentiarario, de publica pœnitentia, & publica confessione, abrogauit Nestorius.* 4. 303. 307.
- Peccata dicitur Deus proiicere, delere, non videre, non imputare, tegere, & non recordari iniquitatum eorum, qui ad ipsum redeunt per pœnitentiā; non quia non eos puniat temporali aliqua pœna; sed quia non retinet cum illis inimicitiam.* 4. 149. 183. 371. 372. 393. & vide si placet 2. 36.
- Peccata omnia, siue ante Baptismum, siue post Baptismū commissa, Christi sanguine, & redemptione purgantur.* 4. 341. 357. 370. & 386. 388. 715. seu per Christi meritum. 4. 34. & per sacrificium crucis. 4. 405. & vide & Crucis sacrificium. & vide etiam 1. 209. & 272.

Peccata post Baptismum commissu, merito passionis Christi delentur quoad culpam, & pœnam aternam tollendam: ex parte tamen nostra requiruntur opera laboriosa, quibus pro reatu pœna temporalis diuina iustitia satisfiat. 4. 370. Vide etiam 4. 341. 357.

Ad peccatorum remissionem requiritur precium liberationis, & ut precium in particulari applicetur hominibus. 3. 712. Vide etiam 3. 714. 715.

Peccatorum remissio, quod attinet ad reconciliationem amicitia, & pœnam mortis aterna, gratuita est, sed quoad pœnam temporalem, ita est gratuita, ut etiã per satisfactionem acquiri posse non dubitemus. 4. 382. 383

Peccatorum gratuita remissio; & redemptio peccatorum per opera bona, in Scripturis utrumq; habetur. & cur gratuita remissio dicatur. 4. 385

Peccatorum plena remissio, quoad omnem pœna reatum, primum est operum bonorum, qua post conuersionem, & culpa remissionem fiunt. 4. 395

Peccatorum plena, atq; integra remissio, quoad culpã, & pœnam aternam, tum temporalem non habetur, nisi completis canonice satisfactionibus per opera laboriosa. 4. 369. Vide 4. 399

Satisfacere autẽ pro peccatis in Deum commissis nemo illi potest, nisi aliqua acceptatio aut donatio intercedat. 4. 323. 324

Peccatorum nulla est multitudo, vel grauitas, qua per veram pœnitentiam non expiatur. 4. 199. & seq.

Peccata in Deũ difficilior expiatur, quàm in homines. 4. 202

Peccatorum venia non acquiritur meritis satisfactionum; nemo enim potest Deo satisfacere, nisi reconciliatus. 4. 29

Peccatorum venia, & vera medicina, est meritum passionis Christi, eaq; medicina applicatur per verbum Absolutionis iis, qui per contritionem & confessionem, ac satisfaciendi propositum ad eam percipiendam ritè præparantur. 4. 31

Peccatorum remissionis causa efficiens, non ab ipso humano ac proprio opere pœnitentis, sed in ipso verbo, per sacerdotem nomine Dei pronunciato constituitur. 4. 33

Ad obtinendam remissionem peccatorum necessaria fides. 4. 33

Peccatorum remissio per Contritionem & Confessionem. Vide V. Conuersio, Contritio et Confessio. & vide etiã 4. 64. 66. et 97

A peccatis occultis & obliu, de quibus Contritio formalis haberi nequit, liberamur per virtuales displicentiam post

- diligentem inquisitionem.* 4.163.164
- Peccatorum remissionem possumus aliquo modo mereri ex o-*
peribus cū auxilio Dei speciali factis. 4.179. Vide 4.349.350
- Nemo sanctus est, nisi post remissionem peccatorum.* 4.185
- Pro peccatis venia sunt lachryma, & fletus.* 4.356
- Peccatorum redimendorum subsidia.* 4.385
- Peccatorum mortalium remissio quando fiat in Eucharistia.* 3.
507.508. Vide etiam 3.490.494. & 503.
- Qua fiunt ad peccata purganda nihil prosunt sine percepto*
Baptismo. 2.104
- Peccatorum spiritualis remissio.* 2.21. Vide 1.247
- Vnum peccatum non remittit Deus, quoad culpam & penam*
aternam, quin remittat omnia. 1.249
- Ad remissionem peccatorum, concurrebat Christi meritum, & vir-*
tus Sacramenti, & propria dispositio per ipsam peniten-
tiam, qua sine actu fidei, aliarumq; virtutum haberi non
potest. 4.19
- De propria dispositione solum dubitari potest, num ea sit qua-*
lis requiritur. 4. non autem de mortis Christi precio, & de
Sacramenti efficacia. 4.11
- Certitudo, qua haberi potest de remissione peccatorum, mo-*
ralis est & humana, nec tam fidei, quam fiducia. & qua
haccarent, non sunt propterea infideles, neq; ideo inutili-
ter Sacramenta percipiunt. 1.203. 4.11. 27. hoc longe aliter
docent haeretici. 4.11.36.37
- Credere sibi remitti, aut remissa esse peccata, ad Confessionē*
nō requiritur. quod dicitur cōtra Lutheranos. 4.102.106.107
- In prima peccatorum remissione, qua fit per Baptismum, con-*
donatur omnis culpa et pœna, et proinde nulla est necessaria
satisfactio; in 2. Verò qua fit per penitentiam, necessaria est
satisfactio, cum, remissa culpa et pœna aterna, remaneat re-
atus pœna temporalis. 4.388. Vide etiam 4.341.357.370.386
- Ad primam & secundam remissionem peccatorū cooperantur*
opera nostra per modū impetrationis & dispositionis. 4.388
- Peccata nostra abluit Christus in Iordane.* 2.127
- Peccata quomodo cauere debeamus post Baptismum.* 2.95.104.
Vide etiam 1.35.64. 2.14.61.83.104
- A peccatis quomodo deterreat nos Apostolus.* 2.108
- A peccatis absterrētur homines etiā iusti, timore gehēna.* 4.213
- A peccatis cauere debemus, tum propter malum peccati, tum*

quia incertus est peccantium exitus.

4. 203. 204

Praeservatio à futuro peccato dicitur redemptio.

3. 830

Pro peccato offerre sacerdotis est.

3. 731. 732

Ob peccata non aufert Deus hominibus potestatem ordinis, neque iurisdictionis. 1. 146. neque aufert naturales potentias ad opera naturalia; neq; supernaturalem potestatem ad opera supernaturalia.

1. 146

Peccatorum mortificatio aliquando significatur nomine aqua.

2. 17.

PICTORIS tinctio penitentiam indicat.

3. 802

PENTECOSTES. Vide supra 6. Festi dies.

PERSAE qui connubia cum parentibus, & sororibus permittebant, ab omnibus reprehenduntur.

5. 265

S. P E T R V S.

1. P E T R V S super aquas ambulavit.

3. 299. 300

Petri timor mundanus. 4. 213. eius peccatum non fuit in Spiritum sanctum.

4. 208

Petri contritio cum proposito non peccandi de cetero. 4. 155. 173.

223. hac contritio orta est ex Christi aspectu.

4. 140

Petri confessio, fictus & lachryma.

4. 317. 318. & 402

Petri charitas in negatione Christi dicitur sopita, quia statim rediit.

4. 194

Petri Umbra, Et etiam Pauli sudarium conferebant sanitatem corporalem.

2. 151

Petro esse summum sacerdotem in toto orbe terrarum, fuit ordinarium munus.

2. 192

Petro apparuit Christus.

3. 272. 273

A Petro Romana Ecclesia didicit, qualiter diuina mysteria celebrari debeant.

3. 447. 819

P E T R V S L O M B A R D V S.

P E T R V S L O M B A R D V S Magister sententiarum laudatur.

1. pag. 8. 4. 368. idem defenditur à calumniis Caluini.

2. 145

Petri Lombardi textus in lib. 4. dist. 26. emendandus.

5. 89

Idē, quando negat omnia Sacramenta esse à Christo instituta, per institutionem intelligere voluit promulgationē. 1. 122. 125

Petri Lombardi opinio de duplici genere baptizatorum à Ioanne erronea censetur.

2. 108

P E T R I a Soto opinio de Matrimonio non tam à Christo instituto, quàm confirmato, quod erat legitimum, suo defendi non potest.

5. 82

PHANTASMA tangi nequit.

3.390

Phantastica corpora qua sint.

3.385

PICTURA.

PICTORES saepe decipiunt oculos, vel imaginationem intuituum.

3.118

Pingi possunt corpora humana apparentia, licet Verè humana non sint, et patet de imaginibus Angelorum.

3.133

PISCIS nomen græcè ἰχθὺς quod mysterium contineat.

1.189

PLATINA.

PLATINA saepe reprehenditur; quòd Martinum Polonũ sequutus in varios errores inciderit.

4.294

Idem in Vita Sixti I. falsò dixit Leonem III. fuisse primum qui eius adhibuit.

3.804

POENA.

POENA qua passim ponebatur contra eos, qui aliquã caremoniam omisissent. Et pœna qua dabatur pro transgressione precepti de circumcisione.

1.246

Pœna aeterna licet sit remissa per contritionem; tamen Verè remittitur per Absolutionem, quia in Voto Et pacto huius absolutionis remissa fuerat.

4.197

Pœna illa qua luenda restat post culpa remissionem, est illa ipsa pœna sensus, quam in Gehenna pati debuisset peccator, remota solum aeternitate.

4.326

Pœna Gehennæ complectitur pœnam damni, pœnam sensus, Et utriusq; pœna aeternitatem.

4.326

Pœna tota remittitur simul cum culpa in Baptismo.

4.341:357.

370. 386. 388.

Post remissionem culpam per pœnitentia Sacramentum, saepe remanet debitum luenda pœna temporalis, tum in alia Vita, tum etiam in præsenti.

4.327.401

Pœna temporalis Purgatorij nostris operibus redimi potest.

4.377-379.382.

Pœna temporalis huius Vita, certis peccatis à Deo infligi solet.

4.327. Et seq.

Pœna temporalis, qua puniuntur homines à Deo, Et ultio est peccatorum, Et simul remedium contra futura.

4.328

Pœna sponte suscepta Et fructus dignus pœnitentia.

4.355

Pœna septem annorum pro peccato.

4.374-375

Pœna

Pœna aterna reatus in reatû pœna temporalis mutatur, quando quis perfecte ad Deum conuertitur. 4. 197

Pœna gehenna timor bonus & utilis. 4. 214. 215. 216. à pœnarum timore incipere solet Deus, cùm peccatorem ad penitentiam adducit. 4. 221

Pœna temporalis remissio ad gratiam, & iustitiam pertinet; quia debetur remissio pœna temporalis satisfactioni, si fiat, sed gratia qua non debetur, præcedit, & fiat. 4. 383

Pœna temporales alterius Vita, qua in Purgatorio luenda essent, redimi possunt ieiuniis, precibus, elemosynis, aliisque piis ac laboriosis operibus huius Vita. 4. 332

Pœna temporales huius Vita interdum non possunt redimi, sed necessario perpatiende sunt. 4. 332

Potest aliquando reatus pœna temporalis, qui interdum remanet post amicitiam cum Deo reformatam, bonis operibus tolli. 4. 333

Pœna & opera laboriosa in hac Vita sponte suscipi possunt, quibus reatus pœna temporalis expiatur. 4. 335. 376. 399. 401

Pœna debent à sacerdotibus iniungi, & reatus peccati præteriti expiatur. 4. 338

Pœna vindicta nomine intelliguntur à Paulo. 4. 353

Pœna temporales à Deo immissa post reconciliationem. 4. 328.

332. 772. 393. 399. 401

Hæ pœna, quibus Deus amicos suos affligi sinit, & sunt materia Virtutis, & elisio peccatorum. 4. 331. Vide etiam 4. 26.

& 334

Soluntur argumenta Caluini, quibus probare conatur omnem temporalem pœnam nobis remitti, quotiescunque nos Deus in gratiam recipit. 4. 392. & seq.

Pœna damnatorum continent multa miracula. 3. 297. 298

Pœnam temporalem non semper deprecantur Propheta, cùm Veniam peccatorum petunt. 4. 399

Pœnam omnem, & culpam Christus remittebat, nec satisfactionem exigebat. 4. 311. 313. 373. 402

Pro pœnis omnibus, & etiam pro culpis satisfecit Christus. 4. 12

P O E N I T E N S.

Pœnitentes certitudinem moralem, & humanam, seu fiduciam quandam possunt habere, sibi esse remissa peccata post perceptionem Sacramentorum. 4. 10. 11. 27. item 1. 203

Pœnitentes, Christum super omnia diligentes, consequuntur remiss-

Pœnitentia latina vox, non est apud Ciceronem; sed tamen est
verbum pœnitendi, a pœna dictum. Et essam pœnitentia, im-
cludens detestationem facti, & desiderium puniendi. 4.44

Voces hebraeae ׀׀׀׀׀ *graca* μεταμέλειος, *Εμεο*
τανοειρ, *Ε* *latina*, *penitentia*, *secundum scriptura*, *Ε* *bo-*
norum auctorum *Ε* *sum*, *non solum mentis mutationem*, *au-*
erroris agnitionem, *sed etiam detestationem peccati prae-*
teriti, *Ε* *vindictam sponte assumptam significant.* 4. 41. 42.
Ε *seq.* 144. 145. 154

Pauitencia Vera potest vel in sola mentis conuerfione, & interna peccati defefatatione confiftere; & etiam externis fignis, mærore, lachrymis, confeffione, corporis afflictatione fe prodere. 4.45

*Pœnitentia interna, nisi habeat adiuncta signa externa, Sa-
cramentum dici non potest: potest autem, & ut plurimum
solet Vera pœnitentia habere adiuncta signa externa. 4. 45*

Pœnitentia signis externis manifestata, accedente ad eã Verbo Absolutionis, est Sacramentum non a legis propriè dictũ. 4. 46

Penitentia & Sacramentum, à merito obedientia, Passionis, & Satisfactionis Christi pendet; neq; absq; fide in Christum illius à peccatis absolui, vel reconciliari cū Deo potest. 4. 47

Penitentia ipsa, qua in actione consistit, Sacramentum appellatur, quia nomen Sacramenti, materia aptius tribui solet, quam forma. 4. 47

Pœnitentia Sacramentum est propriè dictum. 4. à pag. 52. & seq. 1. 284

Hæreticorum sententia habentur. 1. pag. 3. 4. § 277. 4. 34. 35. 48. § seq.

Soluntur argumenta Caluini & Kemnity. 4. 61

Quae requiruntur in Sacramento propriè dicto, illa omnia in-
veniuntur in hoc Sacramento. 452

*Pœnitentia Sacramentum habet symbolum, seu ritum exter-
num, cuius duplicem, confessionem pœnitentis, & Verbum
Absolutionis.* 1. 284. 4. 52. 58. 64. 66

Penitentia Sacramentum habet promissionem gratiae. I. 284.
4. 53. 58. 64. 134

Penitentia Sacramentum habet mandatum, seu institutio-
nem diuinam. I. 284. 4. 57. 58. 6374

*Penitentia Sacramentum nulla habet alia signa præter Ver-
ba. nam forma est Absolutio; materiæ remota sunt peccata;
materia*

- materia proxima sunt actus penitentis, id est, Contritio, Confessio, & Satisfactio, quatenus signo externo produntur.* 1. 85. 4. 66. 67
- Elementum, quod in omni Sacramento requiritur, quod sit in hoc Sacramento.* 4. 65. 66
- Pœnitentia Sacramentum à Christo institutum post resurrectionem, & idcirco in Testamento Veteri non fuit potestas remittendi peccata; neque Nathan, aut Sllus alius, & Dei Minister, peccatores absoluit: sed tantum à Deo iam absolutum prophetica virtute cognouit, & renunciauit.* 4. 33. 67. 68. 69
- Pœnitentia varia definitiones. 4. 57. & seq. atq; octo conditiones, quas requirit Kemnitius in Sacramento (qua referuntur controu. 1. pag. 50. & refelluntur à pag. 51. & seq.) ipso inuito ostenduntur conuenire Sacramento Pœnitentia.* 4. 58. & idem fit de definitione Sacramenti, qua adfertur à Caluino, qua habetur 1. 66. & ostenditur quadrare Sacramento Pœnitentia. 4. 59
- In hoc Sacramento, quid sit Sacramentum tantum, quid res tantum, quid res & Sacramentum.* 4. 63
- Pœnitentia est præterita mala plangere, & plangenda non committere. hac & alia definitiones, qua habentur 4. 20. 105. 107. 144. 151. & 153. explicantur.* 4. 114. & 115
- Caluini autem definitio refellitur.* 4. 26
- Pœnitentia Sacramentum an in aliquo excellat ceteris Sacramentis. 1. 304. & cur enumeretur quarto loco.* 1. 305
- Pœnitentia Sacramentum, quam analogiam habeat cum resignificata.* 1. 34
- Pœnitentia Sacramentum habet formam iudicij.* 3. 110
- In Sacramento Pœnitentia sacerdotes potestate iudiciaria, sed ministeriali, & Christi Ministri, non & Reges, & Domini peccatores absolunt.* 4. 68
- Pœnitentia Sacramentum non habet fundamentum, testimonium, aut exemplum in concionibus Baptista, & in toto Testamento Veteri.* 4. 69. 71
- Pœnitentia Sacramentum, & vtiliter percipiatur, dolendum est de peccato præterito, & propositum concipiendum vita melioris; consiendenda sacerdoti omnia peccata mortalia, qua ad mentem post examen venerint, & multa subeunda quam sacerdos imponet.* 4. 16. 141. 144. 145. 147. & 154

Pœnitentia integra, præter internam conuerſionem, & gemitum, externos etiam labores, atque opera ſatisfactoria comprehendit. 4. 401

Per Pœnitentiam non ſignificatur ſola reſipiſcentia. 4. 401

Ad Pœnitentiam requiritur mentis conuerſio, oris confeſſio, & peccati ſindiſta. 4. 351

Pœnitentia amaritudo, & labor. 4. 223. *Viſde & Contritio.*

Pœnitentia ſine gratia Dei acquiri non poteſt. 4. 137. *& ſeq.*

Pœnitentia ſecundum habitum debet eſſe perpetua; ſecundum actum Verò, non item. 4. 21. *certis autem temporibus agenda.* 4. 164 231

Pœnitentia priuata toties iterari poteſt, quoties quis in peccatum lapſus fuerit. 4. 26

Pœnitentia perpetua pro certis criminibus imperata in Veteribus canonibus. 4. 26

Pœnitentia tempus non eſt niſi in hac Vita; in die autem iudicij ſiue vniuerſalis, ſiue particularis, nulla erit & talis pœnitentia. 4. 202

Pœnitentia agenda ab omnibus peccatis. 4. 150. *nec pœnitentia vnius peccati Deo placet, nec vera pœnitentia eſt vbi in alijs durat obſtinatio.* 4. 26

Pœnitentia vera certiffimum argumentum eſt, Vita nouitas. 4. 145

Pœnitentia digni fructus qui ſint. 4. 351. 352. 355. 381

Ad pœnitentiam cohortatur nos Paulus. 4. 72

Pœnitentia Sacramento reſpondebant ſacrificia pro peccato in Veteri lege. 1. 82

Pœnitentia in ſcripturis non dicitur niſi à peccatis, ſiue ab operibus mortuis; nec pœnitentia eſt omnium hominum, ſed peccatorum tantum, iuſtus enim Deus non poſuit pœnitentiam. 4. 109. 114

Pœnitentiæ Sacramentum an à Sacramento Baptiſmi diuerſum ſit.

Hæretici dixerunt Baptiſmum eſſe Pœnitentiæ Sacramentum, & lapſos poſt baptiſmum reconciliari poſſe per baptiſmi memoriam. 4. 76. 77. *Viſde* 2. 99. 103. 3. 503. *quibus locis refutantur.*

Si quis Sacramenta confundens, ipſum Baptiſmum, Pœnitentiæ Sacramentum eſſe dixerit, quaſi hæc duo Sacramenta diſtincta non ſint, atque adeò Pœnitentiam non rectè ſecundum

- dam post naufragium tabulam appellari, anathema sit, & inquit Trident. 4. 77. 78. & seq. solvuntur obiectiones. 4. 85
- Non sine magnis fletibus** & laboribus ad eam integritatem reconciliationis pervenire possunt, qui post Baptismum, Pœnitentiam agunt, ad quam facili negotio per Baptismum antè pervenerant. 4. 80. 81. Vide 1. 99. 100. 101. & seq.
- Pœnitentia est secunda tabula post naufragium.** 2. 98. 99. 4. 20. 25. 80. 81. 86
- Pœnitentia** & perfecta conversio dicitur baptismi flaminis. 2. 36
- Pœnitentia est baptismus quidam laboriosus.** 4. 20
- Pœnitentia in quo differat à vero baptismo.** 4. 34. 341. 370. 386. 387. item vide qua ratione comparetur cum Confirmatione. 1. 161. & cum extrema unctione. 5. 27
- Pœnitentia necessaria** iis, qui post baptismum lethaliter delinquant. 1. 117. & per pœnitentiam curari quidem possunt qui post baptismum labantur, non autem renouari; quod est proprium baptismi. 4. 79
- In Sacramento Pœnitentia homo accipit medicamentum contra morbos, & vulnera peccatorum.** 1. 263. & applicantur Christi merita per modum emplastri vel pharmaci ad curanda vulnera. 3. 509. Unde per illud recuperatur gratia amissa post baptismum. 2. 99. & culpa actuales purgantur, idq; ex Christi sanguine. 4. 12. 23
- Pœnitentia & baptismus instituta ad peccatum immediate tollendum.** 3. 738
- Pœnitentia via est ad iustificationem, & proinde prior est iustificatione.** 2. 37. 4. 108. 146. & 178
- Pœnitentia finis est iustificatio.** 4. 112
- Quid intersit inter iustitiam vindicantem, & Pœnitentiam reconciliantem.** 4. 112
- Pœnitentiam requirit, & efficit charitas.** 4. 162. Vide 4. 154
- In Pœnitentia Sacramento iustificatio donatur gratis per fidem sine operum merito, ob Christi passionem, & mortem.** 4. 33. 34
- Pœnitentia donum Dei est, & quomodo iustificationis gratiam per illud mereamur.** 4. 24. 180. Vide 6. Contritio.
- Pœnitentia actibus cum speciali Dei auxilio factis, mereri aliquo modo possumus ipsam remissionem peccatorum, & gratiam bene operandi.** 4. 179
- Pœnitentia perfecta, qua ex fide, spe, & charitate procedit, tribuitur remissio peccatorum, etiam ante absolutionem.** 4. 182

De partibus essentialibus Sacramenti Pœnitentiæ.

De Absolutione, quæ sine dubio ad partem essentialem huius Sacramenti pertinet, Vide & Absolutio. 4. 47. 88. item 93. 94

De Materia remota nimirum peccatis, Vel homine peccatore, similiter Vide & Peccatum. dicuntur enim Materia remota, seu circa quam operatur Sacramentum Pœnitentiæ, siue subiectum in quod agit Virtus sacramentalis. Et actiones pœnitentis materia vocatur, ex qua Sacramentum adiuncta forma constituitur.

4. 94

Non nisi absurdè dici potest, Pœnitentiæ Sacramentum ex Baptismo Et Absolutione constare.

4. 89

Nullus est ritus à Ministro adhibitus, præter Verbum Absolutionis, qui Sacramenti huius materia rectè dici possit.

4. 89

Actio pœnitentis quasi materia, Et Verbum sacerdotis quasi forma Sacramenti Pœnitentiæ, rationem atque essentiam complent.

4. 89. Et 91

Dicuntur autem ista actiones quasi materia, quia non sunt res aliquâ solida permanens, Et tractabilis, qualis in multis aliis Sacramentis cernitur.

4. 96. 97

Huius Sacramenti materia Et forma aptissimè, Et elegantissimè explicatur. 1. 85. Et 87. Requiritur autem Verba pro forma.

1. 93

De materia Sacramenti Pœnitentiæ nihil certi in Ecclesia fuisse ante centum annos, est maximum mendacium Rementij.

4. 93

Manus impositio qua fit à sacerdote in pœnitentis reconciliatione, similiter signum crucis super ipsum pœnitentem manu sacerdotis expressum, Et motus ille visibilis lingua, Et labiorum, qui in Verborum pronuntiatione exercetur, nullo modo ad essentiam huius Sacramenti pertinet.

4. 90. 91

Minister Verò huius Sacramenti propriè est sacerdos, qui formam Absolutionis pronuntiat, Et à quo pœnitens interrogatur, Et iniunctam satisfactionem accipit. Pœnitens autem licet aliquid faciat ad Sacramentum illud pertinens non tamen Minister, sed Ministri cooperator dici debet.

4. 93

Pœnitentiæ Sacramentum peti debet à proprio animarum suarum pastore, Vel certè ab eo, qui à communi Pastore totius Ecclesiæ ad id munus facultatem habet.

4. 16

- Pœnitentia* *et* *virtus* est, non componitur ex partibus, cum sit habitus quidam simplex, proinde non sunt partes, sed actus eius *Contritio*, *Confessio*, *et* *Satisfactio*. 4. 99. *et* 109
- Pœnitentia* *et* *Sacramentum* duabus partibus constat, materiali, *et* formali. Ad materiale pertinent illi actus pœnitentia virtutis, qui sunt etiam pœnitentia actiones: Ad formalem verò absolutio sacerdotis. 4. 100. *et* seq.
- Pœnitentia* post baptismum, materia Sacramenti est, *et* confessionem singulorum peccatorum, atq; opera quadam laboriosa exigit. 4. 73
- Hæreticorum sententia* *Varia*, de partibus *Pœnitentia*, siue de actionibus in homine pœnitente necessariis, *et* absolutionem percipere possit, referuntur. 4. 101. *Veritas* confirmatur. 4. 104. *et* solvuntur obiectiones contrariae. 4. 114
- Terror* animo incussus à lege, quem Lutherani contritionem; siue mortificationem appellant, non rectè inter partes pœnitentia numeratur. 4. 104. *Vide* supra de hoc errore 4. 35. 36. 39. *et* 102
- Pœnitentia* non est *terror* ex minis incussus, sed effectus, seu fructus quidam eius *terroris*. 4. 105. 112. 115. 116
- Terrores* sine pœnitentia, *et* pœnitentia sine *terroribus* aliquando esse potest. Unde non debent inter partes pœnitentia numerari, *et* illi soli motus, siue actus, qui ex ipsa virtute pœnitentia prodeunt, sunt pœnitentia partes. 4. 106. 107
- Fides* non est pars pœnitentia, licet ad eam efficiendum necessario requiratur. 4. 106. *Vide* etiam 4. 9. 17. 22. 36. 37. 102
- Fides* *et* pœnitentia cooperantur ad impetrandam remissionem peccati. 4. 388
- Non sunt omnia bona opera, qua post mortificationem fiunt, inter partes pœnitentia numeranda. 4. 108. *Vide* 4. 103
- Non rectè ponuntur pœnitentia partes, mortificatio, *et* *visificatio*, ad eum sensum, quo à Calvino *et* Beza accipiuntur: 4. 108. quorum hæresis habetur. 4. 104
- Tres sunt partes pœnitentia, *Contritio*, *Confessio*, *et* *Satisfactio*. 4. 109. *et* seq. *et* in particulari *Vide* in propriis locis.
- Partes pœnitentia dicuntur esse tres, quia totidem sunt pœnitentis actiones, qua in Sacramento reconciliationis, ad remissionem peccati exiguntur. 4. 109 110. 115
- Pœnitentia* veluti tria instrumenta sunt tres istæ partes, quemadmodum tria sunt instrumenta peccandi, cor lingua, manus. 4. 113

Pœnitentia tres illa partes, adiuncta forma Absolutionis, peccata remittunt, non tamen ea remittunt simulantibus (& mentitur Remittitur) sed Verè ac serio pœnitentiam agentibus, contritis, confessis, atque ad satisfactionem subeundam paratis. 4. 117

Actiones pœnitentis non habent vim sacramentalem iustificandi, nisi & instrumenta sunt Dei. 4. 32. 33. 47. & 95

Actio pœnitentis signum est sensibile gratia iustificantis à Deo institutum, & ex eiusdem promissione concurrit ad remissionem peccati. 4. 92

Pœnitentia Sacramentum consistit essentialiter in actu eius qui sanctificatur, atque ita tres illa partes, quæ sunt partes materiales, in actione pœnitentis consistunt. 4. 21

Actio pœnitentis non est pars Sacramenti, nisi quatenus potestati sacerdotali subiicitur, & à sacerdote dirigitur, & iubetur. 4. 29. 47. & 98

Tres ista pœnitentia partes, non solum requiruntur in ordine ad Sacramentum, sed etiam extra Sacramentum suo quodam modo sunt ac fuerunt necessaria in omni lege. 4. 110.
Vide exempla Niniuitarum, & Niniuitæ, & etiam Danidis. 4. 111. 118

Pœnitentia, & conuersio hominum ad Deum, non absimilis esse debet illi, quæ est filij ad parentem, serui ad Dominum, & uxoris ad Virum, in quibus inueniuntur tres ista partes. 4. 113

Pœnitentia partes visibiles in Verbo Dei fundata sunt. 4. 116.
& qualis sit ista pœnitentia de qua hic agimus. 4. 112

Indignatio & vindicta inter alios actus pœnitentia numerantur. 4. 147

Actus ille, quo nolumus Deum offendisse, & propositum vitandis peccatis, pœnitentia actus sunt, cum absolute charitatis etiam sint. 4. 154

Actus pœnitentia suggerit natura ipsa. 4. 151. 157

POENITENTIA non sacramentalis.

POENITENTIA & Virtus, non componitur ex partibus, cum sit habitus simplex. 4. 99. cuius iustitia pars sit. 4. 154

Pœnitentia & Virtus semper necessaria fuit, & semper in usu, at & Sacramentum à Christo institutum, in solo Testamento nouo locum habet. 4. 69

Extra Sacramentum facile fieri potest, si sine confessione, & satisfactione, per internam cordis pœnitentiam quis iustifi-

- cetur. 4. 110. 115. *Et quoniam momento temporis.* 4. 172
- Pœnitentia Niniuitarum.* 4. 136. *Vide supra & Ninivita.*
- Pœnitentia quam Christus & Ioannes Baptista prædicarunt, idem Sacramentum non fuit, quia defuit illi pars essentialis Sacramenti potissima, nimirum Verbum Absolutionis, confessioni peccatorum adiunctum.* 2. 124. 4. 33. 69. 133. 134. *Vide etiam 4. 87. Vbi de Baptismo Ioannis, qui dicebatur pœnitentia.*
- Pœnitentia qua baptismum præcedit, Sacramentum non est, neque distinctam illam ac particularem peccatorum confessionem, neque laboriosa illa opera necessario postulat.* 4. 72. 73. *neque hoc Sacramentum pœnitentia percipere possunt, qui baptismum carent.* 2. 104
- Pœnitentia necessaria in baptismo adultorum qualis.* 1. 171. 2. 58. 4. 56. *Et 161*
- Pœnitentia optima, noua Vita, prouerbiū explicatur.* 4. 145
- Pœnitentia Sacramentum non fuit in Testamento Veteri.* 4. 19. 67. *Et 69. neque etiam post aduentum Christi, cuiquam est Sacramentum, ipsa pœnitentia; ante Baptismum.* 4. 19
- Pœnitentia falsa exempla in scripturis.* 4. 203
- Pœnitentiam esse rem amaram, & asperam.* 4. 222
- Pœnitentiam in die mortis, vel iudicii esse nimis seram, & inutilem.* 4. 202. 203
- POENITENTIA publica ea est, in qua peccatum commissum publicatur, & pro eo publicè coram Ecclesia peragitur satisfactio.* 4. 119. *privata vero illa est, in qua peccatum soli detegitur sacerdoti, & satisfactio occulte, ac priuatim iniungitur peragenda.* 4. 119
- Peccatum occultum publicare, & pro eo pœnitentiam ita publicam iriponere non licet.* 4. 119
- Pœnitentia publica instituta erat, & pœnitentes publica illa confusione accepta, partem pœnæ, qua peccatis eorum debebatur, luerent.* 4. 308
- Pœnitentiam publicam sustulit Nestorius.* 4. 303. 306. 307
- Super pœnitentes publicos Presbyter quidam pœnitentiarius constituebatur.* 4. 298. 299. 301. 302. *Vide quæ notantur supra in & Peccatum.*
- Pœnitentia solennis, seu humillima, seu communiter publicæ, non nisi pro grauissimis criminibus, quæ totâ civitatem concurbaf-*

urbassent, magnumque scandalum attulissent, imponi consueverat. 4. 120

Publica autem non solennis, pro publicis peccatis, licet non ita grauibus imponi consueverat. 4. 120

Pœnitentia solennis semel tantum concedebatur; publica vero non solennis saepius. 4. 23. 120. 121. Vide etiam 4. 262

Pœnitentia publica ritus post Christi Ascensionem institutus est. 4. 118

Pœnitentia solennis sacerdotibus imponi non poterat, (secus dicitur de non solenni) & contra qui pœnitentiam solennem egissent, ad Ordines promoueri nequibant. 4. 121

Pœnitentia solennis non poterat imponi coniugatis sine mutuo consensu, quod locum non habet in pœnitentia non solenni; 4. 122

Pœnitentia solennis à solo Episcopo indicebatur, & ab eodem reddebatur pax pœnitentibus, at pœnitentiam non solennem Presbyteri quoque iniungere poterant, & pœnitentes reconciliare. 4. 122

In reconciliatione pœnitentium imponebatur manus, quæ manus impositio non erat Sacramentum. 2. 164. 165. 166. 167

Pœnitentibus ante plenam satisfactionem, pax non dabatur. 4. 356

Et ante absolutionem, & antequam ad Eucharistiam accederent, imponebantur opera laboriosa, & satisfactiones, & simul etiam ab ipsis explebantur. 3. 504. 4. 339. 381

Pœnitentia solennis Varij ritus: Habitus enim pœnitentium erat certus, quo distinguerebantur à ceteris, nempe pulla vestis, cilicium, & caput detonsum, exceptis feminis. 4. 123. & Unde hoc ortum habuit. 4. 355

Locus pœnitentium Varius erat pro Varietate criminum, nam aliqui postponebantur omnibus catechumenis, aliqui anteponebantur, aliqui æquabantur, aliqui etiam in fundum Ecclesia reiciebantur. 4. 123. 124

Pœnitentia publica imponebatur prima die Quadragesimæ, & singulis annis in V. feria maioris hebdomadæ reconciliabantur, & communicabant. 4. 124

Pœnia pœnitentium Varia. I. Abstinentia à participatione minorum mysteriorum. 3. 504. 4. 125. II. negatio cleri-

catus. III. abſtinentia à nuptiis. IV. negatio acceſſus ad militiam ſecularem. V. non poterant eſſe ſuſceptores in baptiſmo aut Confirmatione. VI. Unctione infirmorum carebant. VII. ſingulis diebus ieiuniorum ad Eccleſiam venire debebant ſubmittentes capita ſacerdotibus, quibus manus imponerent. VIII. debebant mortuos ſepelire. IX. diebus Dominicis, & tempore Paſcha, quando fideles ſtantes orabant, ipſi genua ſteſcebant. & aris aggeniculari eſt caremonia pœnitentium. 3. 779. X. non poterant ire ad balnea, neq; ad conuiuia, & inuitati reſuſabant. 4. 125
Pœnitentes olim ſolebant abſcicere ſe ad pedes omnium fratrum, ut eorum precibus ſe commendarent. 4. 262

POLYGAMIA.

Circa polygamiam tam & xoris cum multis viris, quàm viri cum multis & xoribus, nullus homo diſpenſare poteſt, & maximè poſt Euangelium prædicatum. 5. 138
Poteſt Deus diſpenſare circa polygamiam & nius viri cum pluribus & xoribus, non autè & nius & xoris cum multis viris. 5. 138
Vi Deus dicatur diſpenſare circa polygamiam, non requiritur externa aliqua loquutio, ſed ſcriptura, nec ſufficit, quod reſta ratio dicat alicui illam eſſe licitam: ſed requiritur peculiaris inſpiratio Dei. 5. 138
Diſpenſatio circa polygamiam, indicata eſt à Deo primis aliquot Patribus; deinde illorum verbo, aut exemplo ad ceteros peruenit. 5. 139
Probabile eſt diſpenſationem conceſſam omnibus gentibus, non autem ſolis hebrais. 5. 140
Probabile eſt, diſpenſationem hanc ante Chriſti aduentum ceſſaſſe; ſed ſi non antè ceſſauerit, certum eſt à Chriſto omnino eſſe ſublatam, ita ut iam non ſolum Chriſtianis, ſed etiam aliis Gentibus omnibus polygamia prohibita ſit. 5. 137. 140
Polygamia multarum & xorum ſimul, prohibita à primùm iure naturali, deinde iure diuino Euangelico. 5. 123. 124. & ſeq. 136. 138
Polygamia ſeu & xorum pluralitas permiſſione & diſpenſatione Dei licita fuit aliquando in Teſtamento Veteri. 5. 76. 78. 83. 127. 135. 136. & dicitur fuiſſe licita propter propagationem generis. 5. 132. 135. 137. 140. 141
Polygamia, tempore Patriarcharum quando erat licita, non requirebatur conſenſus prioris & xoris ad aliam ducendam, &

- Et nunc etiam si adsit cōsensus uxoris, illicita tamē est.* §. 127
Polygamiam multarum uxorum simul, omnino excludit Matrimonium initio institutum. §. 125. 131
Polygamia tum ex parte viri, tum ex parte uxoris, iuri natura, et rationi Matrimonij repugnat. §. 128. 129. 130. 131. 138
Polygami in iure civili etiam ab Imperatoribus gentilibus infamia nota, aliisq; penis afficiuntur. §. 131
Polygamia multarum uxorum successive licita est. §. 119. 120
PONDERARE non est de essentia grauis. Et Deus potest efficere ut non ponderet. 3. 289. Et 299

P O N T I F E X.

- PONTIFEX ferre potest leges politicas.* §. 273
PAPAE nomen in liturgiis graecorum, et in nostra. 3. 826

P O P U L V S.

- POPVLVS Dei in quibus distinguatur ab aliis populis.* 1. 63.
 Et 116
Populus significatur nomine aqua. 3. 457. 460. 461
Populi saluatio in sacrificio Missa. 3. 802. 808. 809
Populi dimissio, per Ite Missa est. 3. 802. 853
Populi communio, vide & Communio in vna specie.

P O T E N T I A.

- POTENTIA Dei qua regula examinetur.* 3. pag. 266. 267
Potentia naturalis, et obedientialis, qua sit. 1. 223

P O T E S T A S.

- POTESTAS ordinis et iurisdictionis non aufertur ob peccata.* 1. 146
Potestas ligandi et soluendi Ecclesiae data à Christo. 1. 148. 4. 233

P R A E C E P T V M.

- PRAECEPTVM aliquod prohibens potest dici naturale, quia est de re intrinsece mala, et hoc propriè habet vim legis, et est omnino indispensabile.* §. 244. 254
Præceptum aliquod prohibens potest dici naturale, quia est de re mala semper, et apud omnes, excepta extrema necessitate, extra quam etiam hoc est indispensabile, et habet vim legis naturalis. §. 245. 255
Præceptum aliquod prohibens potest dici naturale, quia sit de re mala, si res illa absolute consideretur; et hoc modo habent vim legis; qua tamen possit mutatis circumstantiis fieri bona, quomodo non habent vim legis, cum res illa mutabiles sint. §. 245. 255
 T 3 Pra-

- Præcepta omnia Levitici de gradibus cognationis, naturalia sunt aliquo modo, nimirum si nudè ac solitarie sumatur gradus cognationis, sine circumstantiis; quæ sufficiunt ad matrimonia in illis gradibus honestanda.* §. 256. §. 245
- Præcepta Levitici non omnia sunt naturalia, & ideo in quibusdam possunt per Ecclesiam dispensari.* §. 244
- Soluntur argumenta in contrarium.* §. 256
- Præcepta Levitici non obligant Christianos, quatenus propriè levitica, id est, positiua & iudicialia sunt; sed tantum quatenus naturalia.* §. 244. 245
- Præcepta naturalia illa sunt, quæ solo lumine naturali, sine aliquo discursu, aut certè per discursum rationis facillimum cognoscuntur, & apud omnes sunt eadem, tum quoad notitiam, tum quoad rectitudinem.* §. 244
- Præcepta quæ indigent lumine supernaturali, dicuntur diuina positiua.* §. 244
- Præcepta quæ per discursum humanum à principe constituuntur, dicuntur humana, & talia non sunt eadem apud omnes.* §. 244
- Præcepta legis Veteris non sustulit Christus, sed ea mutauit in meliora, & consilia addidit.* 3. 699
- Præcepta Des plurima, quæ pro tēpore data erant, quæq; statui Synagoga tantum conueniebant, Christus immutauit.* §. 187
- Præcepta multa sunt in scriptura, quæ dantur &niuersa Ecclesiæ, sed ad implenda per aliquos, non per singulos.* 3. 552
- Sicne præceptum aliquod diuinum, vel Ecclesiasticum, quod irritet matrimonia cum Gentilibus.* §. 221
- Præcepta propriè dicta distinguere debent à cohortationibus.* 3. 59. 60. 61
- Præceptorum obseruatio sufficiens est medium ad salutē.* 4. 160
- Præceptorum affirmatiuorum &is.* 3. 771. 4. 164
- Præceptorum, quæ ad ius natura pertinent, duo genera.* §. 138

PRÆDESTINATIO.

- PRAEDESTINATIO non impletur, nisi per ea media, quæ in scripturis nobis sunt reuelata.* 2. 73
- Prædestinationis gratia an promittatur in Sacramentis.* 1. 69
- Prædestinatum, semel Verè iustificatum non posse &nuquam excidere à gratia, est Caluini hæresis.* 2. 86. Vide alios ineptissimos errores, nimirum paruulos prædestinatos nasci sanctos, & sine baptismo posse saluari si moriantur. qui confutantur.

2. 20. 25. *Et parvulos predestinatos iustificari sine fide.* 2. 73

PRÆDICATIO VERBI DEI.

Vide & Concio.

PRÆDICATIO publica Verbi Dei, ad sacerdotem propriè dictum pertinet. 1. 135 138. *non autem ad omnes Christianos.*

1. 133. 136. *neq; etiam ad mulieres.*

1. 133. 136. 137

Prædicatio licet propria sit Episcoporum iure diuino: tamen eorum concessione prædicant etiam Presbyteri, & aliquando etiam Diaconi.

2. 194

Prædicatio Verbi Dei sacrificium spirituale.

3. 647

Prædicatio efficax Verbi Dei ab improbis.

1. 147

Verbum non prædicatur nisi intelligentibus.

1. 216

Per prædicationem Verbi Dei excitari fidem, & sic remitti peccata, est signum hæreticorum nostri temporis.

4. 33

Atque eadem prædicandi ministerium, & annuntiandi penitentiam, interpretari audens potestatem soluendi, & ligandi datam Ecclesie.

4. 233

Prædicatio Penitentia.

4. 133. 134

Prædicatio Christi & Ioannis Baptista, ab illis verbis exordium sumit, Penitentiam agite.

4. 146

PRÆFATIO in Missa quid sit.

3. 815. 816

PRÆCES mystica vocantur forma Sacramentorum. 2. 182. 3.

140. 143. 471. 479

Præces humana, quæ antecedunt has formas vel sequuntur, non faciunt Sacramentum.

3. 474. 475

PRESBYTER.

PRESBYTERI seu senioris nomen in Testamento nouo ferè ubiq; accipitur pro Ministro Ecclesiastico.

5. 16

Presbyteri nomine aliquando intelliguntur Episcopi.

5. 47

licet scriptura tantum discrimen ponat inter Episcopum, & Presbyterum, quantum est inter subditos & principem.

2. 195. *& quæ ratione Episcopi sint maiores Presbyteris.*

5. 46

Presbyteri & Episcopi tantum habentur in Ecclesia, & nominantur veri sacerdotes.

3. 596. 603. *Vide etiam* 5. 43. 45

Presbyteri non possunt signare Chrismate baptizatos in fronte.

2. 155. *ex dispensatione tamen possent.*

2. 190. 194. *neq; illis licet Chrisma conficere.*

2. 173. 175

Presbyteri in aliqua succedunt Apostolis, nempe in sacerdotio; non autem in omnibus, neq; absolutè.

2. 192. 193

- Presbyteri, qui in Christi familia Patres sunt, propriè ac per se immolant: populus autem per illos immolat, & simul voluntate, & participatione in sacrificium consentit.* 3. 641
- Presbyteralis ordinatio Verum Sacramentum.* 5. 42. atq; in illa datur gratia. 5. 44
- Presbyteralis character est potestas absoluta, perfecta, & independens, quoad Sacramentum Baptismi, & Eucharistia: est tamen potestas inchoata, imperfecta, & dependens à voluntate superioris, quoad Sacramentum Confirmationis.* 2. 194
- PRIMITIAE non rectè numerantur cum sacrificiis Veteris legis.* 3. 600
- PRINCIPATVS omnis natura sua diligit singularitatem.* 5.

130

P R I V S.

- PRIVS potest esse sine posteriori.* 3. 270. 277. 278. 282. 284. 287. 300. 305. 397. & posterius non est de essentia prioris. 3. 288. 303. 304

- PROFERRE, seu adducere, pro adductione hostia ad sacrificium usurpatur, & idem est, quod offerre.* 3. 614

P R O M I S S I O.

- PROMISSIO gratia in Sacramentis quæ sit.* 1. 53. 54. 55. 56. 57. & seq; ad 61
- Promissio remissionis peccatorum an detur in Sacramentis nova legis.* 1. 53. 54. 56
- Promissio remissionis peccatorum, nullo modo erat annexa circumcisioni, sed ea erat promissio temporalis.* 1. 247
- Promissio facta à Deo cuiusdam peculiaris protectionis, & terrena felicitatis, Israelitico populo.* 1. 247. 2. 21
- Promissio temporalis & terrena, facta in Testamento Veteri comedenti manna, aut bibenti aquam, aut transeunti per mare rubrum.* 1. 252. 353
- Promissio Dei absoluta de fouenda perpetuè Ecclesia.* 2. 105
- Promissio absoluta de missione Messia.* 2. 105
- Promissio Spiritus sancti per manus impositionem, toti Ecclesia perpetuè facta.* 2. 152
- Promissio Christi de manducatione carnis suæ in Sacramento Eucharistia, quod promissum impleuit in Ultima cæna.* 3. 53. 40
- Promissio consortij regni, & gloria.* 2. 122
- Promissio clauium. 4. 233. concessio.* 4. 235
- Pro-*

Promissio diuina alligata Verbis Euangelicis, non humanis precibus. 3. 475

Promissio in Testamento Christi sacrificium esse non potest. 3. 705.

Promissio absoluta gratia debet esse annexa Sacramentis, ut possint iustificare. 1. 241

Promissio promissionem quomodo confirmet. 1. 58

Promissio gratia praedestinationis, non rectè ponitur in definitione Sacramenti à Caluino. 1. 69

Promissio annexa Sacramentis Veteribus, quomodo impleretur. 1. 243

Promissio in Baptismo facta, est sufficiens ad suum effectum. 2. 97.

Veritas promissionis in Baptismo nobis facta, licet perpetua sit: tamen conditionata est, non absoluta. 2. 102. 104. 105

Promissionis impletio est effectus actionis imperatae. 3. 406

Promissiones omnes in Scriptura includunt conditionem aliquam. 1. 71

Promissiones Dei expectantur patienter à iustis. 1. 106

Promissiones Testamenti Veteris & noui debent esse diuersae.

1. 242. 243. Vide 1. 213. Vide etiam, si vis, qua dicunt aduersarij de promissionibus annexis Sacramentis. 1. 266. 265. & de promissionibus in aliquibus caeremoniis legalibus. 1. 226.

233. responsiones habentur. 234. 235. 236. & an Verbis institutionis Eucharistia sit annexa promissio. 3. 405. 406

Promissionibus Dei nihil est certum. 1. 57. 58

PRONOMEN.

PRONOMEN (Hoc) 3. 67 68. & 79. Pronomen (Meum) 3. 78.

& Pronomina demonstratiua, quid demonstrant. 3. 80

In pronominebus, & in nominibus, Hebraei non habent genus neutrum. 3. 82

PROPHETÆ.

PROPHETÆ falsi sunt hæretici. 1. 139

PROPHETÆ Veri, non consueuerunt curare more Medicorum. 5. 11

Prophetare cuius sit proprium. 1. 136. & prophetandi donum spiritus vocatur. 1. 148

PROPOSITIO.

PROPOSITIO vniuersalis qua sit. 3. 111

- Propositio sacramentalis duobus modis sumi potest.* 3.85.86
Propositiones Variae de Christo. 3.339.342.354.355.356
Propositiones quaedam in mysterio Eucharistiae. 3.339.342.353.
 354 & seq. ad 360.383.392. Vide & ibi de pronomine, Hoc.
Propositiones Philosophorum de conversione Unius in aliud. 3.348
In propositione affirmatiua, necesse est, ut pro eodem suppo-
natur subiectum & predicatum. 3.353

PROPOSITVM.

- PROPOSITVM Vita melioris, esse simul actum charitatis, &*
pœnitentia. 4.154
Propositum formale, & explicitum Vita melioris, ad contriti-
nem requiri. 4.148
Sine proposito Vita melioris neminem iustificatū fuisse. 4.152
PROSA, seu sequentia in Missa, qua sit. 3.813
PROVIDENTIA Dei erga res minimas. 3.326
PSALMORVM liber multos auctores habuit. 3.820
PUBLICANI contritio & pœnitentia. 3.802. 4.152.153.178.
 223. & 402
PVLPIA ad Euangelij lectionem, seu cantum. 3.812
PVNITIO. Non solum culpa, sed etiam causa abesse oportet.
ut quis nullo modo puniri possit. 5.169

Q.

QVANTITAS.

- Q**VANTITAS si abstrahatur à substantia, nullam in-
 uoluit contradictionem. 3.303.305
Quantitas nō potest existere, nisi quantitatiuē in se,
quantum ad essentialē modum: tamen bene potest existe-
re non quantitatiuē in ordine ad locum. 3.305
Quantitas remanens in Sacramento Eucharistiae, est subie-
ctum accidentium. 3.354.392
Quantitas tota corporis Domini, quomodo sit in Sacramento
Eucharistiae. 3.301.306
Quantitatis essentiā non destrui si alicubi ponatur, et locū non
occupet, vide & Magnitudo. & prater ea 3.303.304
QVARTODECIMANI reprehenduntur, 3.444
QVASI, hac vox non semper extenuat rem, de qua agitur. 4.96

R.

RAPTUS, est impedimentum impediens cōtrahendum
coniugium, sed non dirimens contractum. 5. 206
RECONCILIARI dicitur tam is, qui laesit, quàm is,
qui laesus est. 5. 164. & 175

R E D E M P T I O.

REDEMPTIO quinque modis accipitur in Scriptura. 3. 830.
Vide 4. 349. 356.

Redemptionis precium intelligitur per sanguinem. 1. 295

REGENERATIO qua fit per Baptismum, appellatur à Paulo
dies redemptionis. 1. 265

R E G E S.

REGES pessimi in Testamento Veteri, quinam fuerint. 4. 201

Regum & Principum instrumenta. 1. 155

Regum & Iudicum imperia efficacia. 1. 156

Regibus anteponuntur sacerdotes. 3. 492

Pro Regibus, & pro quibus sit offerendum Missa sacrificium.
3. 746. Vide etiam 3. 734. 745. 756. 757. & 826.

R E G V L A.

REGVLA inuestigandi quid Deus possit. 3. 266. 267. & seq.

Regulam generalem non facit vnum exemplum. 2. 78

Regula sex de modo loquendi in Eucharistia. 3. 24. 25. 26

R E L A T I O.

RELATIO non producit, sed cōsurgit ad productionem fun-
damenti proximi. 1. 260

Relatio rationis qua fit. 1. 260

Relationes ad loca multiplicantur in eodem corpore posito in
diuersis locis. 3. 284

R E L I G I O.

RELIGIO nulla esse potest sine Sacramentis. 1. 38. 46

Religio vera à falsis quibus rebus distinguatur. 1. 63

Religio qua est nobilissima moralium virtutum, tres habet a-
ctus. 1. 306

Religio conseruatur caremoniis Ecclesiasticis. 1. 319. 320. & ca-
remonia sunt religionis actus. 1. 320. id sunt caremonia re-
ligionis, quod sulcarnibus, & cortex medulla. 1. 319

Religionis actus, est sacrificare. 3. 594. 602. 604

Inter

- Inter religionem & sacrificium externum ac propriè dictum
qua coniunctio sit.* 3. 695. 696. 697. 698
- RELIGIOSI** olim, cùm alium Vocarent, dicere solebant: Deo
gratias. 3. 808
- REMEDIVM** pro masculis & fæminis. 1. 232
- REPETITIO** eiusdem rei, præsertim variis Vocibus, multum
facit ad affectum exprimendum. 3. 827. 839
- REPRAESENTANDI** Verbum ambiguum est, & Patres vî-
tur saepe hac Voce ad significandum rem aliquam Verè &
propriè præsentem exhiberi. 3. 150. 204. 217. 218. Vide etiam
3. 459.

R E P V D I V M.

- REPVDIVM** in Veteri lege probabilius fortè est soluisse Vin-
culum Matrimonij. 5. 78. 83. 144. 160. 162. & præsertim 184.
& sequentibus.
- Hanc concessionem Iudais factam Dominus apertissimè re-
nucavit.* 5. 186. Vide 5. 154 & seq.
- Repudia** nulla fiebant apud Ethnicos. 5. 168
- Causam de Repudio Christus iudicavit.* 5. 282
- Repudiata** fuit Agar ab Abrahamo. 5. 185. Repudiata post
mortem secundi mariti, ne possèt unquam reduci à priore
marito, lex prohibebat. 5. 184. 185
- Lex vetus non prohibebat nuptias repudiatarum cum aliis
viris.* 5. 184. immò colligitur aliis licuisse ducere repudia-
tam. 5. 185

R E S.

- RES**, ut materia Sacramenti nouæ legis. 1. 83. & materia de-
terminata. 1. 108. 109. 110
- Res mirabilis** confirmatur re mirabiliori, Vel a què mirabili.
3. 46.
- Res** denominatur ab exteriori specie. 3. 164. & 216
- Res** permanens manet omni actione cessante. 3. 409. Vide 3.
403. 411. & sequentib.
- Res** non pendet quoad esse suum ab usu. 3. 410
- Res** eadem alio & alio modo considerata in Scripturis, nunc
bonam, nunc malam habet significationem. 3. 458
- Res** perfectæ quomodo possunt conuenire imperfectis. 2. 60
- Res** nouæ & futura, quando describuntur in Scriptura per
typos & figuras. 3. 651
- Res,

Res, Verbis præstant; & inter res, sacra prophanis; & inter sacras, publica priuatis, & inter publicas ea quarum ipsa substantia in Dei honorem consumitur, quàm ea, quarum solus usus. 3.699

Res naturales si ad aliquod significandum referantur, caremonia dici possunt. 5.85

Res inanimas salutare in signum gratulationis, ac si uiuerent, & sentirent, & sitatissimum est. 2.197

Res carere potentia magis absurdum est, quàm actione. 3.304.

RESIPISCENTIA: Vide Vbi de penitentia. 4. à pag. 39. 144. 145.

RESTITUTIO est cessatio ab iniuria, respicit damnum re ipsa illatum, & in rebus versatur. 4.323

RESURRECTIO.

RESURRECTIO CHRISTI per quid representetur. 3.196. 200. 850.

Resurrectio Christi die Dominica. 3.795

Post resurrectionem suam Christus Verè uiuit, neq; illo modo amplius est moriturus. 3.516. post resurrectione Christi corpus uictima dici non potest. 3.669

Item post resurrectionem suam Christus Verè comedit & bibit. 3.111. 112. 118. 336. 337. & permisit se tangi à mulieribus. 3.123. prohibuit tamen se tangi à Maria Magdalena, & rationes redduntur. 3.124. 125

Quibus rationibus post resurrectionem suam probauerit se habere verum corpus. 3.118

Contra resurrectionem, questionem ridiculam Christo proponere ausi sunt Sadducei. 3.325

Veram corporis Christi resurrectionem qui hæretici negauerint. 3.293. & 326

Resurrectionis testis quomodo fuerit Paulus. 3.272

RESURRECTIO Vera carnis nostra, quomodo probetur ex mysterio Eucharistia. 3.146. & 324. Vide etiam 3.219. 276

Resurrectio carnis probatur ex eo quod omnia Sacramenta per corpus transeunt ad animam. 3.149

Post resurrectionem corpora ascensura supra aërem non putarunt Gentiles. 3.300

Post resurrectionem corpora beatorum ascensura in cælum. 3.296. item dicuntur futura spiritualia, quia talia erunt quoad

quoad effectum, non quoad substantiam. 3. 108
In Ultima resurrectione fiet redemptio à corruptione & aru-
nis omnibus huius Vita. 3. 830

ROMANI.

ROMANOS hæretici asserunt, Deos colere innumerabiles, &
plurima Idola. 3. 587. *contra quos hæreticos disputatur in 1.*
Tomo. Vide nostrum indicem in primum Tomum. & Sancti.
Romanorum politiam à Deo esse confirmatam, Verum non
est. 5. 259

ROS abenedicta non est Sacramentum. 1. 17. & 49. *similia*
Vide 1. 243. 251. 252. & seq. ad 256.

RVDES.

RVDES quomodo possint indicare de doctrina Pastoris vel præ-
dicatoris. 1. 135. 139

Rudibus loco scripturæ & picturæ sunt caremonia. 1. 319

RVPERTI Abbatis error circa doctrinam de timore. 4. 212

S.

SABBATVM.

S*ABBATVM phrasi hebraica accipitur pro hebdomada. &*
Unum pro primo. Unde dicitur dies Dominica Una Sab-
bati, quia est prima dies hebdomada. 3. 795

Sabbatum secundo primum vocabatur septima dies azymo-
rum. 3. 438

Sabbatum in Dominicam mutarunt Apostoli, initio Ecclesia,
ne videremur iudaizare. 1. 320

Sabbati cinisium Roma tempore S. Augustini. 1. 308

In Sabbato à quibus abstinebant Iudæi. 3. 441. 442

In Sabbato Pascha & Pentecostes cõfertur Baptismus & Con-
firmatio. 2. 138. & 198

SACERDOS.

SACERDOS Angelus Domini dicitur. 4. 242. & *Regibus an-*
teponitur. 3. 492

Sacerdos dicitur ministerio Angelico. 3. 213

Sacerdos superat Angelos in potestate consecrandi Eucharis-
tiæ. 3. 492

Sacerdos per modum deprecationis vocatur mediator. 3. 692.
 736.

Sacerdos ordinatur ad sacrificium. 3. 591

Sacer-

Sacerdos vocatur Minister Ecclesia, & eius Ministerium, sacerdotum. 3. 691. *& in sacrificio Missa non est propriè Minister Ecclesia; sed Christi principalis Mediatoris & Sacerdotis.* 3. 735. 736

Nomen sacerdotis qua ratione usurpetur apud Patres. 3. 691. 692. 693.

Sacerdos in lege natura, in lege scripta, & in lege gratia quis sit. 3. 603. 616. 137. 641

Sacerdos fuit Melchisedech, Iob, Helias, & alij. 3. 625

Sacerdos fuit Christus secundum ordinem Melchisedech, non secundum ordinem Aaron. 3. 605. 611. 626. 627. 693. *& Ut sacerdos se gessit in institutione Eucharistiae.* 3. 612. *et nõ quomodo unq; est sacerdos secundũ ordinem Melchisedech; sed in aeternum, id est, respectu eius sacrificij, quod in aeternum duraturum, & perpetuò frequentandum.* 1. 137. 3. 627. *neq; alia ratione dicitur in aeternũ, nisi per Ministros sacrificet, cum certum sit eum per se propriè non sacrificare.* 3. 709

Sacerdos secundum ordinem Aaron nõ dicitur Christus; quia non instituit sacrificium sui ipsius, sub forma vituli, vel agni, secundum ritum Aaronicum, sed sub forma panis, etc. 3. 627. *Vide & Melchisedech.*

Sacerdos dicitur Christus etiam in ipsa cruce: sed ratione sacrificij crucis Christus non dicitur sacerdos nec secundum ordinem Melchisedech, nec secundum ordinem Aaron. quia obtulit se in cruce sub ipsa sua humana forma, non sub forma panis, vel agni aut vituli. 3. 626. 627

Sacerdos cum sit Christus in aeternum, debet habere aliquid, quod offerat aliquo modo, vel per se, vel per suos ministros. & hoc est sacratissima Eucharistia. 3. 629. 630

Vnde sacerdotes perpetuò permansuri &que ad mundi consummationem. 3. 646

Sacerdos in actione liturgia aliquando agit personam suam, nimirũ &sq; ad illa verba; Qui pridie quàm pateretur, &c. à quibus verbis &sq; ad finem consecrationis, agit personam suam & Christi. 3. 481

Sacerdos ritè ordinatus est verus Minister cõficiendi Eucharistia, & sine vera ordinatione confici nõ potest. 3. 489. 490. 491

Sacerdos per verba Domini & instrumenta Dei, consecrationem efficit. 3. 480. *& in persona Christi consecrat, seu quod idem est, Christus consecrat per os sacerdotum.* 3. 469. 472.

475. 481. 489. *Et* 726. *Et* à bonitate, *vel* malitia sacerdotis, non pendet consecratio. 3. 333. 334. 472. *Et* seq.
- Sacerdos si post consecratam unam speciem in sacrificio, ad cō agrotare incipiat, *et* prosequi nequeat, alius sacerdos succedat, *et* perficiat sacrificium. 3. 522. Vide etiam 3. 722
- Sacerdos si post consecratam unam speciem, recordetur se esse in peccato mortali, aut non esse ieiunum, aut esse excommunicatū, doleat corde, cum proposito faciendi quod postea debet, *et* nullo modo imperfectum sacrificium relinquat. 3. 522.
- Sacerdos, cum nō uno haustu, sed duobus aut tribus sumit sanguinem Domini, non plus gratia accipit, quam qui uno tantum haustu ebibit. 3. 530
- Sacerdos quando solus communicat in sacrificio Missæ, illud rectè dici potest tunc priuatum sacrificium, *et* quomodo. neque est necesse *et* populus semper communicet. 3. 768. solvuntur argumenta contraria. 3. 771
- Sacerdos nullus succedit Christo in eadem dignitate *et* potestate, quia nunquam moritur; tamen ipso vivente multi inferiores ordinantur, qui sint eius administri. 3. 709
- Sacerdos aliter est minister publicus sacrificando, aliter concionando, *et* Sacramenta administrando. 3. 769
- Sacerdos publicè orare debet, *et* intercedere pro populo. 1. 139
- Sacerdos pro infirmis orare debet. 4. 255
- Item petit spiritum humilitatis *et* contritionis. 3. 815
- Sacerdos duos ordines facit eorum, quos Deo commendat in sacrificio Missæ. 3. 832
- Sacerdos orat, *et* Deus acceptet, sanctificet, *et* benedicat sacrificium. 3. 479. 835. 837. 838. *et* Deus benignè respiciat munus quod ab ipso offertur. 3. 839. *et* quotquot sumpserint, *et* utiliter sumant. 3. 842. *et* consecratio facta sit nobis ad vitam eternam salutaris. 3. 850. denique pro se ipso orat. 3. 847. 852.
- Sacerdos siue presbyter quidam certus pœnitentibus olim praefectus est ab Episcopis. 4. 298. *Et* qua fuerit eius functio non est omnino certum. 4. 299
- Hic debebat esse valde secretus, *et* audiebat omnia omnino pœnitentium peccata; *et* qua occulta erant, secreta habebat; qua autem publica, licet multis fortasse incognita, illius consilio ea palam in Ecclesia tanquam in theatro pandebantur.

bantur.

4. 300. 302. 314. 315

Hic presbyter pœnitentiarius, non omnibus fidelibus, qui quocumq; modo pœnitentiam agebant, sed solis publicis pœnitentibus prepositus fuit. 4. 301. 302. Vide qua notauimus supra in V. Peccatum, & de pœnitentia publica, & præterea 4. 219. 220. & seq. 302. 303. 306. 314.

Sacerdotis proprium munus est offerre sacrificium. 3. 596. 601. 679.

Item illius est concionari, baptizare, consecrare, absoluerè, sacrificare, orare pro aliis, & iudicare de doctrinis. 1. à pag. 134. & seq. ad 140. 5. 283.

Item illius est offerre pro peccato.

3. 731. 733

Sacerdotis consumptio, combustionis holocausti respondere censetur. 3. 722. 723. & non tam est comestio & ictima quàm consummatio sacrificij.

3. 536. & 722

Sacerdoti sumentis Eucharistiam, prodest illa manducatio, Et est Sacramenti perceptio; Et autem est Sacramenti consummatio, prodest is omnibus, pro quibus est oblatum sacrificium.

3. 742

Sacerdotis communio. Vide supra, & de communione in & traque specie. Vide 3. 522. 526. 533. 567.

Sacerdotis Absolutio. Vide etiam V. Absolutio.

Sacerdotis oratio, & sacrificium pro peccato in Veteri lege; quid efficiebat.

1. 82

Sacerdotes propriè dicti in Testamento Veteri, non erant nisi filij & posterij Aaronis.

1. 135. 137. 3. 596

Sacerdotes nō sunt omnes Christiani in Ecclesia, sed certi quidam deputati ad sacrificium. 3. 596. 669. Vide 3. 654. omnes baptizatos aquè esse sacerdotes, fuit hæresis Lutheri. 1. 126. 127. qua confutatur. 1. 131. 132. eius argumenta etiam soluntur. 1. pag. 133. & seq. Vide etiam 3. 654.

Sacerdotibus solis licitum est sacrificium Missæ offerre. 3. 679. quod est ipsum Domini corpus & sanguis.

3. 680

Sacerdotes instituti sunt Apostoli in illis verbis; Hoc facite in meam commemorationem.

3. 489. 490

Sacerdotes succedunt Apostolis. 2. 192. 193. 3. 557. Vide qua dicuntur 3. 708. 709.

Sacerdotes prohibentur soli celebrare Missam; nisi habeant & num secum qui respondeat.

3. 770. 777

Sacerdotes plurimi quotidie celebrabant in Veteri Ecclesia. 3. 765. 767 770.

Z

Sacer-

- Sacerdotes in die Natalis Domini, ter sacrificium Missæ offerre debent.* 3. 767
- Sacerdotes celebrantes post sumptionem cibi, puniuntur pæna depositionis à propria dignitate; & pæna excommunicationis.* 3. 798
- Horribilis vindicta, quam Deus exercuit in sacerdotem quendam, qui die Natalis Domini Missas celebrare præsumpsit non ieiunus.* 3. 799
- Sacerdotes olim initiabantur sacris, absq; ulla certa procuratione animarum.* 3. 770
- Sacerdotes Vocari à Deo censendi sunt.* 3. 717
- Sacerdotes Veteres eleuabant coram Deo, id, quod offerebant, quod etiam nostri faciunt.* 3. 801. Vide 3. 721
- Sacerdotes quidam, quare olim nominabantur Scholastici.* 3. 821
- Sacerdotes distribuunt Eucharistiam.* 3. 188. 248. 250
- Sacerdotes instituti à Christo iudices super terram, cum ea potestate, & sine ipsorum sententia, nemo post Baptismum lapsus reconciliari possit: ipsi autem nequeunt recte iudicare, nisi peccata agnoscant.* 4. 231
- Hæreses contra hanc potestatem habentur* 4. 32. 48. 231. 232. & confutantur. 4. 233. 234 & seq.
- Sacerdotes potestate iudiciaria, sed ministeriali; & Christi ministri, non & Reges ac Domini, peccatores absoluunt.* 4. 68. *qua potestas non aufertur eis propter peccatum.* 4. 20. Vide 1. 135
- Sacerdotes soluere, ligare, & retinere possunt.* 4. 235. 236. 272. 273
- Ut in Veteri lege cognitio lepræ corporalis: ita in noua cognitio lepræ spiritualis, seu peccati, ad sacerdotes pertinet.* 4. 243. & sequentib. 273. & 274. *ad quos & ministros spirituales, spirituales leprosi accedere, & morbos suos deiegere debent.* 4. 244
- Sacerdotes, qui ministri sunt Christi, iuxta leges sibi traditas, coguntur pœnitentibus mulctam iniungere.* 4. 373. *quam mulctam ipsi recusare non possunt absque peccato.* 4. 381. atq; hoc in clauum potestate continetur. 4. 339
- Et hac potestas ligandi illis data ad ea omnia & vincula se extendit, quæ necessaria, vel utilia sunt ad salutem hominum renatorum, ac nominatim ad vinculum satisfactionis.* 4. 383
- Sacerdotes certæ paræciæ præfati, non possunt sacramentum pœni-*

- pœnitentia hominibus, sibi non subiectis, administrare, & si administrant, & peccant, et irrita est absolutio.* 5. 99
- Sacerdotes muti, vel absentes, absolueri non possunt.* 5. 110
- Sacerdotes prohibentur accipere pecunias, pro benedictione nubentium.* 5. 116
- Sacerdotes post susceptum sacrum ordinem uxores ducere non possunt. illis enim Matrimonium interdicitur, non propter Sacramenti sanctitatem, sed propter impedimenta, & seculares curas, quæ necessario Matrimonium consequuntur.* 1. pag. 16. 5. 86. 87. 88. & 181
- Pœna ipsorum si contrahere audeant.* 5. 212
- Sacerdotes aram tenere consueverant.* 3. 597
- Sacerdotes spirituales, & improprie dicti, distinguuntur à proprie dictis.* 1. 135 3. 491. 492
- Sacerdotes quidam reprehenduntur, qui solam aquam in calice Dominico potabant.* 3. 421
- Sacerdotes Testam. Vet. ipsa occisione animalium offerebant.* 3. 670. Vide 3. 654
- Sacerdotum multiplicatio non repugnat, cum Unitate & æternitate sacerdotij Christi.* 3. 708. 709. Vide 3. 767
- Sacerdotum nomine, absolutè, Episcopos, Veteres intelligebant.* 5. 43
- Sacerdotum duos ordines instituit Christus, id est, Episcoporum in Apostolis, & Presbyterorum in LXXII. discipulis.* 5. 45. 49
- Sacerdotibus communicauit suas clauēs Christus, nempe Veram potestatem ex auctoritate soluendi et ligandi.* 4. 234. 338. 381. 383. quam exercere non possunt, nisi præterea iurisdictionem ab Episcopo accipiant. 4. 297
- Sacerdotibus rectè dici potest, Mundamini, qui feritis Vasa Domini, & sancti estote.* 5. 86. 87. 442
- Sacerdotibus omnibus, calicis sumptio ex aquo conuenit.* 3. 569. Vide 3. 501
- Sacerdotibus qui Missam celebrare tenentur, nec habenti cui peccata sua lethalia confiteantur, contritio cum proposito Confessionis, ad Eucharistiam non indignè percipiendam, sufficit.* 4. 182
- Sacerdotibus debet peccator se sponte subiicere.* 4. 113
- Sacerdotibus imponi non poterat pœnitentia publica solennis, sed tantum publica non solennis.* 4. 121

Sacerdotibus tamen depositis potuisse pœnitentiam solennem iniungi, improbabile non est. 4.123

Sacerdotibus immediatè offerebantur, & offeruntur decima. 3.600.

SACERDOTIVM.

SACERDOTIVM, seu ministerium Ecclesiasticum, esse merè officium, hæretici dixerunt. 3.630. similiter sacerdotium, & sacrificium verum non esse amplius in terris, sed esse translatum in cælum, Calvini hæresis est, qua refertur & refellitur. 3.631.632

Sacerdotium æternum non dicitur, cum nō iugiter sacrificatur. 3.631. pro constituenda æternitate sacerdotij Christi non sunt sufficientes quinque rationes Kemnitiij. 3.629. 630. & sequentib. sed necesse est, ut sapius Christus offerat, vel per se, vel per suos Ministros, non quidem cruentè, sed aliquo alio modo. 3.629.630.698

Id autem quod offert, non est terrenum quid, sed cæleste, nempe sacratissimū Eucharistia sacrificium, quod ab ipso Christo per ministerium humanū Deo iugiter offertur. 3.630.631

Sacerdotium Christi cum sit æternum, debet etiam dari sacrificium æternum, quod nō potest esse aliud quàm sacrificium Missæ. 3.612.613

Sacerdotium & sacrificium relativa sunt. 3.595. & 614

Sacerdotium Christi & Christianorum, ideo vocatur secundū ordinem Melchisedech, quia in specie panis & vini consistit. 3.617. & seq.

Ad sacerdotium maximè pertinet oblatio panis & vini, cum sit proprius eius actus. 3.625

Sacerdotium translatum est lege translata. 3.646

Sacerdotium Testamenti Veteris in Christum est translatum, sed Christus non per se, sed per suos Ministros in terris fungitur sacerdotio. 4.244. Vide somnia Lutheri. 3.707

Sacerdotium Leviticum translatum in sacerdotium secundū ordinem Melchisedech, quod æternum est, & in Ecclesia perpetuò vigere debet. 3.698

Sacerdotium novum prædictum venturum, post cessationem et electionem sacerdotij Aaronici. 3.645.646

Sacerdotij Aaronici & Melchisedechi differentia. 3.611. 612. 614. 623. 624. 625. Vide 1.137.

Sacerdotium gratiam conferre, nec tamen expedire omnibus fieri

fieri sacerdotes.

3. 528

Sacerdotium beatorum in cælo, non esse nisi ad offerendas laudes.

1. 135

Sacerdotio fungebatur Christus, etiam ante incarnationem eo modo quo poterat, nimirum per typos et figuras (Et esset ipse Unus ab initio mundi, & seq. ad finem, summus sacerdos) quanto magis post incarnationem, quando re ipsa à Patre sacerdos est appellatus, & sacerdos sine successore, non debet & seq. ad mundi consummationē ab officio sacrificandi cessare.

3. 613

Sacerdotio fungebantur omnes patres familias in immolatione Agni Paschalis.

3. 603. 637. 641

SACRAMENTALIS propositio duobus modis sumi potest.

3. 85. 86.

SACRAMENTARI.

SACRAMENTARIORVM doctrinā esse nouam & hereticā.

3. 307

Sacramentariorum parentem fuisse Berengarium. Vide & Berengarius.

SACRAMENTVM.

Heretici quidam Sacramenta omnia de medio tollere conati sunt. Controuer. 1. pag. 2. & 4.

Alij Sacramenta omnia, virtute tantum & efficacia, quantum in ipsis fuit, spoliarunt.

1. pag. 3. 4. 167. 177. & 226

Non desunt multi, qui tollāt e medio aliqua Sacramēta, licet non omnia (atq. hoc falsò imponit Veteribus Patribus mendax Calvinus. 1. 15.) Vide 1. pag. 3. 5. 88. 277. 278. 279. 280. 2. 164. 3. 503. Vide præterea errores notatos in singulis Sacramentis. Baptismo & Eucharistia exceptis.

Denique alij multi certa Sacramenta, non quidem tollunt: tamen non rectè intelligunt, vel administrāt.

1. pag. 4. 5. 88. 89. & seq. 108. & seq. 125. & seq. 141. 150. 302. & 309. 3. 487. 488.

Vide errores circa singula Sacramenta in locis propriis.

Mendacia & calumnia recentium hereticorum circa varia Sacramenta.

1. pag. 5. ac Martini quidem Lutheri. 1. pag. 6.

Philippi Melancthonii. 1. 11. Ioannis Caluini. 1. 13. Martini

Remitiij. 1. 16. deniq. Tilemanni Heshusij. 1. 19.

Magis perniciosus est error circa Sacramenta, quàm circa alia dogmata.

1. 290

In Sacramento Veritatis nihil decet esse falsum, hac propositio explicatur.

3. 389. 381

Sacramenti nomen & significatio.

1. Sacramenti nomine abhorrent haretici huius temporis. 1.

21. 22. & 282

Sacramenti nomen est & surpandum & conseruandum. 1. 23.

26. & 282

Sacramenti nomen quot locis Scriptura habeatur. 5. 66

Sacramenti nomen nō est attributum in Scripturis & illi Sacramento, nisi Matrimonio. & contra, inuenimus nomen Sacramenti in Scripturis tribui multis rebus, quæ omnium cōsensu non sunt Sacramenta. 1. 282

Sacramenti nomen, materia aptius tribui solet, quàm forma, licet forma, aut sola, aut præcipue vim efficiendi contineat. 4. 47.

Sacramenti & mysterij etymologia, & notio. 1. 27. 35. 5. 66

Sacramenta cur dicta sint Verba Visibilia à B. Augustino. 1.

33. & 212

Omnia nomina similia Sacramento actionem significant, non signum, ut patet de nomine Sacramenti, calceamenti, Vestimenti, & ornamenti. 1. 44

Omnia, quæ mysticum sensum habent, & figura sunt, ac typi aliarum rerum, Sacramenta largo modo dici possunt. 1. 288. 296. & 301

Sacramenta vocantur testamenta, & quare. 3. 95

Sacramenta comparantur annulo & baculo. 3. 259. 260

Sacramenta duo significata in sanguine & aqua, quæ fluxerūt ex latere Christi. 3. 459

Sacramenta tribus modis accipi possunt. 3. 426

Debet esse analogia inter Sacramentum, & rem cuius Sacramenta sunt. 3. 381

Sacramenta nouæ legis significant triplicem rem sacram, gratiam iustificantem, Passionem Christi & causam gratiæ; & Vitam æternam, & effectum gratiæ. 1. 35. essentialiter autem significant gratiam iustificantem. 1. 36

Sacramenti significatio non est vna simplex, sed sunt duæ partiales, ex quibus vna totalis componitur. 1. 84. significare gratiam alius dandam, non est Sacramenti, ut Sacramentum est, sed ut figura, & typus rei futura. 1. 45

Sacramenti magis proprium est sanctificare, quàm significare. 1. 44. Vide paulo post de efficientia Sacramentorum.

Sacramentum, Et Sacramentum est, dicit ordinem ad eum qui Sacramento initiatur, non ad alios. 1. 45

Sacramenti natura.

Quid requiratur ad Sacramentum noua legis constituendum.

Ad Sacramentum noua legis constituendum necessario requiritur, Et sit signum. 1. 32. quodnam Et quale. 1. 156. 177. 200.

201. 3. 204. 235. Vide V. Signum.

Sensibile. 1. 33. Et 52. 3. 381

Voluntarium, siue datum; non naturale. 1. 33

Rei sacra, non prophana. 1. 33

Signum sanctitatis, quae tunc fiat, dum adhibetur; atq; hoc ex Vi ipsius Sacramenti; ita Et Sacramentum sit causa instrumentalis sanctificationis. 1. 36. Vide Vbi de effectu Sacramentorum.

Similitudinem gerens rei significata. 1. 33. 3. 231. 381

Deniq; ad rationem Sacramenti pertinet, Et sit caremonia religionis statuta, Et solennis, quae hominem Deo consecret. 1. 33. 37. 45

Ut aliquid dici possit absolute, Et Verè Sacramentum, satis est, si significet refectionem aliquam spiritualem, Et eandem re Vera efficiat. 3. 523

Sacramenta sunt signa visibilia, Et sunt instrumenta sanctificationis. 3. 701. infra Vbi de effectu.

Esse signum, Et causam proximam inuisibilis gratiae requiritur ad rationem Sacramenti nouae legis. 3. 412

Sacramentum colligitur non ex quolibet signo, sed tantum ex signo à Deo instituto, Et cui sit annexa gratia. 5. 81

De ratione Sacramenti in genere non est, Et consistat in aliqua re, quae extrinsecus applicetur. 5. 94. neque de illius ratione est, Et qui illud habet, aliquid supernaturale efficiat. 5. 49. sed satis est, Et sit caremonia aliqua conferens gratiam, Vel signum à Deo institutum, cui sit annexa gratia, Et id solum necessario Sacramenti natura postulat, Et externa signa, ad spirituale effectum aptè representandum exhibeantur. 4. 52. Et 66

In Sacramentis nullum ducitur exemplum tropi. 3. 60. 62. 63

Quid sit Sacramentum, quid res tantum, quid res simul Et Sacramentum, in Baptismo Et quibusdam aliis inueniuntur; in quibusdam aliis non ita facile distingui possunt. 4. 63.

Vide 3. 110

Sacramentum esse in cælo contendit Petrus (falsus) Martyr. 3.

109. qui refutatur. 3. 110.

Sacramenta omnia quo cultu Veneranda.

3. 579

Sacramenta quomodo differant à sacrificiis.

3. 593. 595. 701

In quolibet Sacramento inuenitur Symbolum externum, promissio gratia, & institutio, & mandatum diuinum. 1. 282. præterea Vide alia loca quæ notantur in singulis Sacramentis.

Sacramentum aliquod esse Verum Sacramentum, & à Deo institutum probamus (etiam si non haberetur expressa mentio in Scripturis de huiusmodi institutione) quando est signum rei sacra, cui sit annexa certa promissio gratia. tale autem signum nullus homo, aut Angelus instituere potest. Vide præsertim 1. 109. 110. 282. 2. 110. 148. & sequentibus. 3. 28. & seq. 4. 52. & sequentibus. & 5. 65. & seq. plura notantur in singulis Sacramentis.

Sacramenti definitio formalis, & artificiosa.

Sacramentum, physicè quidem definiri non potest, moraliter autem (quomodo à Theologo consideratur) definiri potest. 1. 39. & 40.

Ex multis Catholicorum definitionibus Sacramenti illa Catechismi Romani optima est, quæ sic habet: Sacramentum est res sensibus subiecta, quæ ex Dei institutione sanctitatis & instituta, tum significanda, tum efficienda vim habet. 1. 42. similem Vide 1. pag. 282. & 4. 57.

Definitio hac, an conueniat Vniuocè Sacramentis legis Veteris & nouæ, siue Sacramento in genere, an Sacramentis tantum nouæ legis. 1. 43

Sacramentum est genus Vniuocum ad Sacramenta legis Veteris et nouæ: proinde Sacramenta Vetera erant simpliciter & absolute Sacramenta. 1. 45

Definitio Sacramenti ex beato Augustino desumpta, nempe sacra rei signum, conuenit Vniuocè Sacramentis tum Veteribus, tum nouis. 1. 47. similiter conuenit etiam sacrificio. 1. 41. & 45

Definitio Sacramenti conuenit ritibus non paucioribus, nec pluribus, quàm septem. 1. 182

Refelluntur definitiones hæreticorum. 1. à pag. 50. Vide 4. 53. & 57. ac primò refellitur definitio

Lutheri.

Lutheri. l. 50. eius & sectatorum argumenta habentur. l. 76.

Vide 488. 489

Kemnitj.

l. 50. & 51. & sq. ad 62

Carolstadtj.

l. 62

Anabaptistarum.

l. 64

Zuinglianorum.

l. 65

Caluini. l. 66. eius argumenta. Vide

l. 73

Sacramenti causæ intrinsecæ, videlicet

Materia & forma.

Sacramenta Veteris legis probabile est non habuisse res, & Verba, sed solas res. l. 82

In Sacramentis omnibus noua legis inueniuntur res & materia, & Verba & forma. l. 83. 3. 413

Non solum quod est materiale in Sacramento; sed ipsum totum Sacramentum rectè dicitur constare ex rebus & materia, & Verbis & forma. l. 83

Vt Sacramenta constare dicantur rebus & Verbis, non est necesse, & res non sint Verba, & Verba non sint res, sed satis est si aliquid fungatur vice rei, aliud vice Verbi. l. 85. 3. 109

Non est necesse, & in omni Sacramento res & Verba ita coniungantur, & partes essentielles eiusdem rei. l. 86

Res sensibilis, & significatio pertinent ad rationem, & essentiam Sacramenti. l. 39

Res certa & determinata ab ipso Deo, in Sacramentis esse debent. l. 109. & nulla pars essentialis Sacramentorum tolli potest. 3. 574

Sacramentorum materia in omni lege fuit determinata à Deo, sed non eodem modo. l. 110

Sacramentorum materia, quare vocetur elementum. l. 42. 48.

49. & 84

Sacramenti nomen, materia aptius tribus solet, quàm forma, licet forma, aut sola, aut præcipue vim efficiendi contineat.

4. 47

In Sacramentis nomen materia & forma inuenta sunt à posterioribus Doctoribus ad rem facilius explicandam. 4. 93

In Sacramentis non inuenitur materia propriè dicta, & considerant Philosophi; sed res quadam instar materia. 4. 95

Sacramentorum materia duobus modis potest considerari; & est pars quadam Sacramenti, & & cum materia rerum naturalium unde nomen accepit. similitudinem habet. 4. 96. 97

Ad omnia Sacramenta requiruntur Verba, & signa, quæ vicem Verborum gerunt. 1. 109. Vide 1. 85

Sacramenti Verbum, quod diuina ordinatione annectitur, & quasi vestitur signo, & inde fiat Sacramentum, non est promissorium, sed assertorium, & deprecatorium. 1. 55

Similiter neque est instructionis; sed inuocationis, & consecrationis. 1. 91. 97. & 98. *neque est concionale.* 1. 56. & 88. 3. 464

Verbum quod cum elemento Sacramentum facit, non est concionale, sed consecratorium. 1. 87. 93. *soluuntur obiectiones Caluini.* 1. 100. 107. 108. Vide 1. 177. 180. 181. 183. & 197. 3. 467. 470 & 486

Qua pertinent ad essentiam Sacramentorum, solius Dei est determinare. 1. 109

In omnibus Sacramentis requiritur ad essentiam Sacramenti certa forma Verborum in ipsa celebratione mysterij, qua non tam instruat circumstantes, quàm consecret, & sanctificet elementum. 1. 91. 97

Verba in Sacramentis nouæ legis à Deo ita determinata sunt, ut nihil addere, minuire, aut mutare liceat. 1. 110. 3. 58

Verba sacramentalia debent esse determinata quoad sensum, non quoad numerum syllabarum, & sonum vocis. 4. 94. 5.

114

Forma Sacramentorum Variatio sex modis contingere potest, & iudicium de istis mutationibus habetur. 1. 111. & seq.

Forma sacramentalis duplex integritas. 1. 111

Forma cum mutatur substantialiter, non perficitur Sacramentum. 1. 112

Potest contingere cum sola mutatione accidentali, non perficitur, quando videlicet habet quis intentionem introducendi nouum ritum. 1. 112

Forma sacramentalis vis posita est in sensu, non in sono aut numero literarum. 2. 185

Forma Sacramenti est totum Verbum cum sua significatione; & totum elementum cum sua significatione est materia. 1. 84

Forma Sacramenti dicitur Verbum Vita. 1. 208. & habet annexam diuinam promissionem. 3. 474

Formas Sacramentorum omnium, cur non expressè ponant Patres, aut describant. 2. 186. 187

Forme Sacramentorum passim à Patribus vocantur preces mysticae.

mystica.

2. 187. 3. 140. 143. 471. 479. 659

Sacramenta non nascuntur, sed fiunt per mysticam precem.

3. 411

*Quomodo Ultima particula Verborum forma operetur in Vir-
tute omnium precedentium, & in qua parte, vel in quo in-
stanti fiat iustificatio.*

1. 217. 224. 225

*Sacramenta omnem vim suam habent à Verbo, & Verbum est
Virtus spiritalis, & sola fide cognoscibilis.*

1. 105

*Sacramenta cum omnem vim suam habeant à Verbo, nihil ad-
dere possent ipsi Verbo.*

1. 59

Sacramenta cur dicta sint Verba Visibilia à B. Augustino.

1. 33.

212

*Triagenera Verborum sunt in Sacramentis, institutionis, pro-
missionis & consecrationis: & hac Ultima sunt de essentia;
& ratione horum, sunt Sacramenta nostra signa clariora
Veteribus.*

3. 35

*Verba sacramentalia nullam vim habent naturalem, ideo re-
quiritur divina institutio.*

1. 106

*Verbum appellandum est potius sigillum Sacramenti, quàm
Sacramentum sigillum Verbi.*

1. 59

*Verbum & Sacramentum dici possunt manus Dei, per quam
ad nos venit gratia, & iustitia, sed non eodem modo.*

1. 216

*Non est necesse ut Verba ab iis percipiantur, qui Sacramen-
tum suscipiunt, modo percipiantur ab iis, qui ea ministrant.*

3. 783

*Sacramentum componitur ex materia & forma, & ex parti-
bus essentialibus.*

1. 84

*In Sacramentis consideratur ens quoddam per accidens, &
quoddam suo modo Unum per se. 1. 39. & 49. atq; hoc Unum
ex genere & differentia, materia & forma componi dici-
tur.*

1. 40

*Sacramentum propriè non est compositum aliquod physicum,
neque artificiosum; sed cum utroque habet similitudinem
quandam.*

1. 83. 84

*Sacramentum habet quandam similitudinem cum rebus na-
turalibus, quæ ex materia & forma constant: tamen non est
re Vera compositum naturale.*

1. 86

Sacramentorum finis & necessitas.

*Sacramentorum finis primarius Calvinistis est obsignare pro-
missio-*

missiones ad alendam fidem. 1. 66. 67. refelluntur eorum argumenta. 1. 73. & seq.

Sacramenta quadam instituta sunt principaliter ad iuvandum in bono, ut Eucharistia, Confirmatio, & Ordo: quadam ad peccata delenda aut vitanda, ut Pœnitentia, Unctio infirmorum, & Matrimonium: quadam ad utrumq; effectum, ut Baptismus, qui cum sit nova generatio, includit simul vitam gratia, & mortem vitiorum. 5. 97. Vide etiam 5. 91

Sacramenta omnia gratiam gratum facientem conferunt, & omnis gratia gratum faciens vim habet peccata delendi, & auxilium ad bene vivendum tribuit. 5. 97. Vide etiam 4. 10. 11

Sacramenta non sunt instituta ad confirmandam promissionem, sed ad significandam, & conferendam gratiam. 5. 84. 85. Vel ut sint signa & causa instrumentales gratia. 1. 115
In institutione Sacramenti requiritur promissio; non autem in usu Sacramenti. 1. 213. Vide supra & Promissio.

Sacramenta quomodo instituta sunt ad confirmandam fidem rerum invisibilium, per signa visibilia. 3. 381. 382. Vide etiam 3. 327

Sacramenta instituta sunt ad iustificandos homines, & ad mundandos interius. 1. 63. 64. 66. & 115. 4. 66. Vel in remedium peccati, & ad iustificandum & perficiendum hominem in vita spirituali. 1. 293

Instituta sunt ut ex illis significetur nobis moralis quadam certitudo remissionis peccatorum: non tamen infallibilis. 1. 203

Utile fuit instituere sensibilia signa ad iustificandos homines; quia ista congruunt naturæ humanae, & ut sic clarius apparet, gratiam quæ datur per Sacramenta, à solo Deo dari, & ut sic sunt instrumenta iustificationis, & signa quibus discernuntur fideles ab infidelibus. 1. 115. 116

Sacramenta dicuntur caremonia diuina, & à Deo instituta ad iustificandum. 1. 307. & 316. & sancti dicunt esse manducationes ad spiritualia & invisibilia. 1. 33

Nulla Sacramenta habent absolutam necessitatem; sed omnis eorum necessitas pendet ex precepto, & institutione diuina, adiuncta naturali congruentia. 1. 117

Omnia Sacramenta necessaria sunt necessitate precepti, licet non singulis. 1. 117

Baptis-

Baptismus & *Pœnitentia* necessaria sunt, posita institutione diuina, necessitate mediÿ simpliciter, *Baptismus* quidem omnibus, *Pœnitentia* iis, qui post baptismum lethaliter delinquant. 1. 117

Eucharistia, *Confirmatio*, & *Extrema Unctio* necessaria sunt necessitate mediÿ ad bene esse, posita diuina institutione. ibi.

Ordo necessarius est, non singulis hominibus, sed ipsi *Ecclesia* in vniuersum, necessitate mediÿ simpliciter posita diuina institutione. 1. 118

Matrimonium necessarium est ad bene esse, non singulis hominibus, sed *Ecclesia* in vniuersum. 1. 118

Sacramenta non sunt superflua ad salutem, sed necessaria, contra *Anabaptistas*, & *Zuuinglianos*, qui *Sacramenta* & *utilia* esse volebant ad discernendos fideles ab infidelibus, non autem ad salutem consequendam. 1. 118. Vide etiam 1. 62. 63.

& seq.

Sacramenta quadam adeò sunt necessaria, ut sine ipsis, vel eorum voto non possit salus contingere, contra *Lutheranos* & *Caluinistas*, & qui soli fides tribuunt huiusmodi necessitatem. 1. 118. Vide etiam 1. 122. 214. & suprà & *Fides*.

Sacramentorum causa efficiens.

Sacramenta noua legis sunt instituta immediate à Christo, & promulgata, ac ministrata ab Apostolis. Similiter *Sacramenta* legis Veteris à Deo immediate sunt instituta, & à Moyse solum promulgata. 1. 123. 124. Vide 3. pag. 86. & 5. pag. 95

Nullus homo purus *Sacramenta* præsertim nouæ legis instituire potest. 1. 109. 110. 283. 2. similiter 110. 3. 227. 5. 65

Sacramenta noui Testamenti à Christi institutione pendent, & à ritu, & verbis quæ ille præscripsit. 3. 342. & 409

Sacramenta Christiana quando instituta, & quando ceperunt obligare. Vide suprà & *Baptismus* ubi de institutione, necessitate, & obligatione, quæ habetur 2. 25. 26. 27. 28. & 29

Sacramenta Christi esse capita illius bestia *Apoc. 17.* est blasphemia impudentissima *Kemnitij*. 1. 295

Omnipotentia requiritur in eo, qui *Sacramenta* instituit, ut verè perficiant, quod *Sacramenta* significant, id est, iustificent hominem. 3. 165

Sacramentorum causa Ministerialis.

Vide suprà & *Minister*.

Minister

Sacerdotibus tamen depositis potuisse pœnitentiam solennem iniungi, improbabile non est. 4.123

Sacerdotibus immediatè offerebantur, & offeruntur decima. 3.600.

SACERDOTIVM.

SACERDOTIVM, seu ministerium Ecclesiasticum, esse merè officium, hæretici dixerunt. 3.630. similiter sacerdotium, & sacrificium Verum non esse amplius in terris, sed esse translatum in cælum, Caluini hæresis est, qua refertur & refellitur. 3.631.632

Sacerdotium æternum non dicitur, cum nō iugiter sacrificatur. 3.631. pro constituenda æternitate sacerdotij Christi non sunt sufficientes quinque rationes Kemnitij. 3.629. 630. & sequentib. sed necesse est, ut sapius Christus offerat, vel per se, vel per suos Ministros, non quidem crueniè, sed aliquo alio modo. 3.629.630.698

Id autem quod offert, non est terrenum quid, sed cæleste, nempe sacratissimū Eucharistia sacrificium, quod ab ipso Christo per ministerium humanū Deo iugiter offertur. 3.630.631

Sacerdotium Christi cum sit æternum, debet etiam dari sacrificium æternum, quod nō potest esse aliud quàm sacrificium Missæ. 3.612.613

Sacerdotium & sacrificium relativa sunt. 3.595. & 614

Sacerdotium Christi & Christianorum, ideo vocatur secundū ordinem Melchisedech, quia in specie panis & vini consistit. 3.617. & seq.

Ad sacerdotium maximè pertinet oblatio panis & vini, cum sit proprius eius actus. 3.625

Sacerdotium translatum est lege translata. 3.646

Sacerdotium Testamenti Veteris in Christum est translatum, sed Christus non per se, sed per suos Ministros in terris fungitur sacerdotio. 4.244. Vide somnia Lutheri. 3.707

Sacerdotium Leviticum translatum in sacerdotium secundū ordinē Melchisedech, quod æternum est, & in Ecclesia perpetuò vigere debet. 3.698

Sacerdotium nouum prædictum venturum, post cessationem et eiectionem sacerdotij Aaronici. 3.645.646

Sacerdotij Aaronici & Melchisedechi differentia. 3.611. 612. 614. 623. 624. 625. Vide 1.137.

Sacerdotium gratiam conferre, nec tamen expedire omnibus fieri

feri sacerdotes.

3. 528

Sacerdotum beatorum in cælo, non esse nisi ad offerendas laudes.

1. 135

Sacerdotioungebatur Christus, etiam ante incarnationem eo modo quo poterat, nimirum per typos et figuras (Ut esset ipse Unus ab initio mundi, &sq; ad finem summus sacerdos) quanto magis post incarnationem, quando re ipsa à Patre sacerdos est appellatus, & sacerdos sine successore, non debet &sq; ad mundi consummationē ab officio sacrifici cē cessare.

3. 613

Sacerdotioungebantur omnes patresfamilias in immolatione Agni Paschalis.

3. 603. 637. 641

SACRAMENTALIS propositio duobus modis sumi potest.

3. 85. 86.

SACRAMENTARII.

SACRAMENTARIORVM doctrinā esse nouam & hereticā.

3. 307

Sacramentariorum parentem fuisse Berengarium. Vide & Berengarius.

SACRAMENTVM.

Heretici quidam Sacramenta omnia de medio tollere conati sunt. Controuer.

1. pag. 2. & 4.

Alij Sacramenta omnia, virtute tantum & efficacia, quantum in ipsis fuit, spoliarunt.

1. pag. 3. 4. 167. 177. & 226

Non desunt multi, qui tollāt ē medio aliqua Sacramēta, licet non omnia (atq; hoc falsò imponit Veteribus Patribus mendax Caluinus. 1. 15.) Vide 1. pag. 3. 5. 88. 277. 278. 279. 280. 2. 164. 3. 503. Vide præterea errores notatos in singulis Sacramentis. Baptismo & Eucharistia exceptis.

Denique alij multi certa Sacramenta, non quidem tollunt: tamen non rectē intelligunt, vel administrāt.

1. pag. 4. 5. 88. 89.

& seq. 108. & seq. 125. & seq. 141. 150. 302. & 309. 3. 487. 488.

Vide errores circa singula Sacramenta in locis propriis.

Mendacia & calumnia recentium hereticorum circa varia Sacramenta.

1. pag. 5. ac Martini quidem Lutheri. 1. pag. 6.

Philippi Melancthonij. 1. 11. Ioannis Caluini. 1. 13. Martini

Remnitij. 1. 16. deniq; Tilemanni Heshusij. 1. 19.

Magis perniciosus est error circa Sacramenta, quàm circa alia dogmata.

1. 290

In Sacramento Veritatis nihil decet esse falsum. hac propositio explicatur.

3. 389. 381

Sacramentum, Et Sacramentum est, dicit ordinem ad eum qui Sacramento initiatur, non ad alios. 1. 45

Sacramenti natura.

Quid requiratur ad Sacramentum noua legis constituendum.

Ad Sacramentum noua legis constituendum necessario requiritur, Et sit signum. 1. 32. quodnam Et quale. 1. 156. 177. 200.

201. 3. 204. 235. Vide V. Signum.

Sensibile. 1. 33. Et 52. 3. 381

Voluntarium, siue datum; non naturale. 1. 33

Rei sacra, non prophana. 1. 33

Signum sanctitatis, quae tunc fiat, dum adhibetur; atq; hoc ex Vi ipsius Sacramenti; ita Vi Sacramentum sit causa instrumentalis sanctificationis. 1. 36. Vide Vbi de effectū Sacramentorum.

Similitudinem gerens rei significata. 1. 33. 3. 231. 381

Deniq; ad rationem Sacramenti pertinet, Et sit caremonia religionis statā, Et solennis, quae hominem Deo consecret. 1. 33. 37. 45

Ut aliquid dici possit absolute, Et Verè Sacramentum, satis est, si significet refectionem aliquam spiritualem, Et eandem re Vera efficiat. 3. 523

Sacramenta sunt signa Visibilia, Et sunt instrumenta sanctificationis. 3. 701. infra Vbi de effectū.

Esse signum, Et causam proximam inuisibilis gratiae requiritur ad rationem Sacramenti noua legis. 3. 412

Sacramentum colligitur non ex quolibet signo, sed tantum ex signo à Deo instituto, Et cui sit annexa gratia. 5. 81

De ratione Sacramenti in genere non est, Et consistat in aliqua re, quae extrinsecus applicetur. 5. 94. neque de illius ratione est, Et qui illud habet, aliquid supernaturale efficiat. 5. 49. sed satis est, Et sit caremonia aliqua conferens gratiam, Vel signum à Deo institutum, cui sit annexa gratia, Et id solum necessario Sacramenti natura postulat, Et externa signa, ad spiritualem effectum aptè representandum exhibeantur. 4. 52. Et 66

In Sacramentis nullum ducitur exemplum tropi. 3. 60. 62. 63

Quid sit Sacramentum, quid res tantum, quid res simul Et Sacramentum, in Baptismo Et quibusdam aliis inueniuntur; in quibusdam aliis non ita facile distingui possunt. 4. 63. Vide 3. 110

Sacramentum esse in caelo contendit Petrus (falsus) Martyr. 3.

109. qui refutatur. 3. 110.

Sacramenta omnia quo cultu Veneranda.

3. 579

Sacramenta quomodo differant à sacrificiis.

3. 593. 595. 701

In quolibet Sacramento inuenitur Symbolum externum, promissio gratia, & institutio, & mandatum diuinum. 1. 282. præterea Vide alia loca quæ notantur in singulis Sacramentis.

Sacramentum aliquod esse Verum Sacramentum, & à Deo institutum probamus (etiam si non haberetur expressa mentio in Scripturis de huiusmodi institutione) quando est signum rei sacra, cui sit annexa certa promissio gratia. tale autem signum nullus homo, aut Angelus instituere potest. Vide præsertim 1. 109. 110. 282. 2. 110. 148. & sequentib. 3. 28. & seq. 4. 52. & sequentib. & 5. 65. & seq. plura notantur in singulis Sacramentis.

Sacramenti definitio formalis, & artificiosa.

Sacramentum, physice quidem definiri non potest, moraliter autem (quomodo à Theologo consideratur) definiri potest. 1. 39. & 40.

Ex multis Catholicorum definitionibus Sacramenti illa Catechismi Romani optima est, quæ sic habet: Sacramentum est res sensibus subiecta, quæ ex Dei institutione sanctitatis & instituta, tum significanda, tum efficienda vim habet. 1. 42. similem Vide 1. pag. 282. & 4. 57.

Definitio hæc, an conueniat vniucè Sacramentis legis Veteris & nouæ, siue Sacramento in genere, an Sacramentis tantum nouæ legis. 1. 43

Sacramentum est genus vniucum ad Sacramenta legis Veteris et nouæ: proinde Sacramenta Vetera erant simpliciter & absolute Sacramenta. 1. 45

Definitio Sacramenti ex beato Augustino desumpta, nempe sacre rei signum, conuenit vniucè Sacramentis tum Veteribus, tum nouis. 1. 47. similiter conuenit etiam sacrificio. 1. 41. & 45

Definitio Sacramenti conuenit ritibus non paucioribus, nec pluribus, quàm septem. 1. 182

Refelluntur definitiones hæreticorum. 1. à pag. 50. Vide 4. 53. & 57. ac primò refellitur definitio

Lutheri.

Lutheri. l. 50. eius & sectatorum argumenta habentur. l. 76.

Vide 488. 489

Kemnitij.

l. 50. & 51. vsq; ad 62

Carolstadij.

l. 62

Anabaptistarum.

l. 64

Zuinglianorum.

l. 65

Caluini. l. 66. eius argumenta. Vide

l. 73

Sacramenti causse intrinsecæ, videlicet

Materia & forma.

Sacramenta Veteris legis probabile est non habuisse res, & Verba, sed solas res. l. 82

In Sacramentis omnibus noua legis inueniuntur res & materia, & Verba & forma. l. 83. 3. 413

Non solum quod est materiale in Sacramento; sed ipsum totum Sacramentum rectè dicitur constare ex rebus & materia, & Verbis & forma. l. 83

Vt Sacramenta constare dicantur rebus & Verbis, non est necesse, & res non sint Verba, & Verba non sint res, sed satis est si aliquid fungatur vice rei, aliud vice Verbi. l. 85. 3. 109

Non est necesse, & in omni Sacramento res & Verba ita coniungantur, & partes essentielles eiusdem rei. l. 86

Res sensibilis, & significatio pertinent ad rationem, & essentiam Sacramenti. l. 39

Res certa & determinata ab ipso Deo, in Sacramentis esse debent. l. 109. & nulla pars essentialis Sacramentorum tolli potest. 3. 574

Sacramentorum materia in omni lege fuit determinata à Deo, sed non eodem modo. l. 110

Sacramentorum materia, quare vocetur elementum. l. 42. 48. 49. & 84

Sacramenti nomen, materia aptius tribus solet, quàm forma, licet forma, aut sola, aut præcipuè vim efficiendi contineat. 4. 47

In Sacramentis nomen materia & forma inuenta sunt à posterioribus Doctoribus ad rem facilius explicandam. 4. 93

In Sacramentis non inuenitur materia propriè dicta, & considerant Philosophi; sed res quadam instar materia. 4. 95

Sacramentorum materia duobus modis potest considerari; & est pars quadam Sacramenti, & & cum materia rerum naturalium unde nomen accepit similitudinem habet. 4. 96. 97

Ad omnia Sacramenta requiruntur Verba, vel signa, quæ vicem Verborum gerunt. 5. 109. Vide I. 85

Sacramenti Verbum, quod diuina ordinatione annectitur, & quasi vestitur signo, ut inde fiat Sacramentum, non est promissorium, sed assertorium, vel deprecatorium. I. 55

Similiter neque est instructionis; sed invocationis, & consecrationis. I. 91. 97. & 98. neque est concionale. I. 56. & 88.

3. 464

Verbum quod cum elemento Sacramentum facis, non est concionale, sed consecratorium. I. 87. 93. solvuntur obiectiones Caluini. I. 100. 107. 108. Vide I. 177. 180. 181. 183. & 197.

3. 467. 470 & 486

Qua pertinent ad essentiam Sacramentorum, solius Dei est determinare. I. 109

In omnibus Sacramentis requiritur ad essentiam Sacramenti certa forma Verborum in ipsa celebratione mysterij, quæ non tam instruat circumstantes, quàm consecret, & sanctificet elementum. I. 91. 97

Verba in Sacramentis non a legis à Deo ita determinata sunt, ut nihil addere, minuere, aut mutare liceat. I. 110. 3. 58

Verba sacramentalia debent esse determinata quoad sensum, non quoad numerum syllabarum, & sonum vocis. 4. 94. 5.

114

Forma Sacramentorum Variatio sex modis contingere potest, & iudicium de istis mutationibus habetur. I. III. & seq.

Forma sacramentalis duplex integritas. I. III

Forma cum mutatur substantialiter, non perficitur Sacramentum. I. 112

Potest contingere cum sola mutatione accidentali, non perficitur, quando videlicet habet quis intentionem introducendi novum ritum. I. 112

Forma sacramentalis vis posita est in sensu, non in sono aut numero literarum. 2. 185

Forma Sacramenti est totum Verbum cum sua significatione; & totum elementum cum sua significatione est materia. I. 84

Forma Sacramenti dicitur Verbum Vita. I. 208. & habet annexam diuinam promissionem. 3. 474

Formas Sacramentorum omnium, cur non expressè ponant Patres, aut describant. 2. 186. 187

Forme Sacramentorum passim à Patribus vocantur preces mystica.

mystica.

2. 187. 3. 140. 143. 471. 479. 659

Sacramenta non nascuntur, sed fiunt per mysticam precem.

3. 411

Quomodo Ultima particula Verborum forma operetur in Virtute omnium precedentium, & in qua parte, Vel in quo instanti fiat iustificatio.

1. 217. 224. 225

Sacramenta omnem vim suam habent à Verbo, & Verbum est Virtus spiritualis, & sola fide cognoscibilis.

1. 105

Sacramenta cum omnem vim suam habeant à Verbo, nihil addere possent ipsi Verbo.

1. 59

Sacramenta cur dicta sint Verba Visibilia à B. Augustino.

1. 33.

212

Triagenera Verborum sunt in Sacramentis, institutionis, promissionis & consecrationis: & hac Ultima sunt de essentia; & ratione horum, sunt Sacramenta nostra signa clariora Veteribus.

3. 35

Verba sacramentalia nullam vim habent naturalem, ideo requiritur divina institutio.

1. 106

Verbum appellandum est potius sigillum Sacramenti, quam Sacramentum sigillum Verbi.

1. 59

Verbum & Sacramentum dici possunt manus Dei, per quam ad nos venit gratia, & iustitia, sed non eodem modo.

1. 216

Non est necesse & Verba ab iis percipiantur, qui Sacramentum suscipiunt, modò percipiantur ab iis, qui ea ministrant.

3. 783

Sacramentum componitur ex materia & forma, & ex partibus essentialibus.

1. 84

In Sacramentis consideratur ens quoddam per accidens, & quoddam suo modo Unum per se. 1. 39. & 49. atq; hoc Unum ex genere & differentia, materia & forma componi dicitur.

1. 40

Sacramentum propriè non est compositum aliquod physicum, neque artificiosum; sed cum utroque habet similitudinem quandam.

1. 83. 84

Sacramentum habet quandam similitudinem cum rebus naturalibus, qua ex materia & forma constant: tamen non est re Vera compositum naturale.

1. 86

Sacramentorum finis & necessitas.

Sacramentorum finis primarius Calvinistis est obsignare promissio-

missiones ad alendam fidem. 1. 66. 67. refelluntur eorum argumenta. 1. 73. & seq.

Sacramenta quadam instituta sunt principaliter ad iuvandum in bono, & Eucharistia, Confirmatio, & Ordo: quadam ad peccata delenda aut vitanda, & Pœnitentia, Vñctio infirmorum, & Matrimonium: quadam ad utrumq; effectum, & Baptismus, qui cum sit nova generatio, includit simul vitam gratia, & mortem vitiorum. 5. 97. Vide etiam 5. 91.

Sacramenta omnia gratiam gratum facientem conferunt, & omnis gratia gratum faciens vim habet peccata delendi, & auxilium ad bene vivendum tribuit. 5. 97. Vide etiam 4. 10. 11.

Sacramenta non sunt instituta ad confirmandam promissionem, sed ad significandam, & conferendam gratiam. 5. 84. 85. Vel ut sint signa & causse instrumentales gratia. 1. 115. In institutione Sacramenti requiritur promissio; non autem in usu Sacramenti. 1. 213. Vide supra & Promissio.

Sacramenta quomodo instituta sunt ad confirmandam fidem rerum invisibilium, per signa visibilia. 3. 381. 382. Vide etiam 3. 527.

Sacramenta instituta sunt ad iustificandos homines, & ad mundandos interius. 1. 63. 64. 66. & 115. 4. 66. Vel in remedium peccati, & ad iustificandum & perficiendum hominem in vita spirituali. 1. 293.

Instituta sunt ut ex illis significetur nobis moralis quadam certitudo remissionis peccatorum: non tamen infallibilis. 1. 203.

Utile fuit instituere sensibilia signa ad iustificandos homines; quia ista congruunt natura humana, & ut sic clarius apparet, gratiam qua datur per Sacramenta, à solo Deo dari, & ut sic sunt instrumenta iustificationis, & signa quibus discernuntur fideles ab infidelibus. 1. 115. 116.

Sacramenta dicuntur caremonia divina, & à Deo instituta ad iustificandum. 1. 307. & 316. & sancti dicunt esse manifestationes ad spiritualia & invisibilia. 1. 33.

Nulla Sacramenta habent absolutam necessitatem; sed omnis eorum necessitas pendet ex precepto, & institutione divina, adiuncta naturali congruentia. 1. 117.

Omnia Sacramenta necessaria sunt necessitate precepti, licet non singulis. 1. 117.

Baptis-

Baptismus & Pœnitentia necessaria sunt, posita institutione diuina, necessitate mediÿ simpliciter, Baptismus quidem omnibus, Pœnitentia iis, qui post baptismum lethali ter delinquant. 1. 117

Eucharistia, Confirmatio, & Extrema Vnctio necessaria sunt necessitate mediÿ ad bene esse, posita diuina institutione. ibi. Ordo necessarius est, non singulis hominibus, sed ipsi Ecclesia in vniuersum, necessitate mediÿ simpliciter posita diuina institutione. 1. 118

Matrimonium necessarium est ad bene esse, non singulis hominibus, sed Ecclesia in vniuersum. 1. 118

Sacramenta non sunt superflua ad salutem, sed necessaria, contra Anabaptistas, & Zuuinglianos, qui Sacramenta vtilia esse volebant ad discernendos fideles ab infidelibus, non autem ad salutem consequendam. 1. 118. Vide etiam 1. 62. 63. & seq.

Sacramenta quadam adeò sunt necessaria, vt sine ipsis, vel eorum voto non possit salus contingere, contra Lutheranos & Calvinistas, & qui soli fidei tribuunt huiusmodi necessitatem. 1. 118. Vide etiam 1. 122. 214. & suprâ & Fides.

Sacramentorum causa efficiens.

Sacramenta noua legis sunt instituta immediate à Christo, & promulgata, ac ministrata ab Apostolis. Similiter Sacramenta legis Veteris à Deo immediate sunt instituta, & à Moyse solum promulgata. 1. 123. 124. Vide 3. pag. 86. & 5. pag. 95

Nullus homo purus Sacramenta præsertim nouæ legis instituire potest. 1. 109. 110. 283. 2. similiter 110. 3. 227. 5. 65

Sacramenta noui Testamenti à Christi institutione pendent, & à ritu, & verbis quæ ille præscripsit. 3. 342. & 409

Sacramenta Christiana quando instituta, & quando ceperunt obligare. Vide suprâ & Baptismus vbi de institutione, necessitate, & obligatione, quæ habetur 2. 25. 26. 27. 28. & 29

Sacramenta Christi esse capita illius bestia Apoc. 17. est blasphemiam impudentissimam Remnitiÿ. 1. 295

Omnipotentia requiritur in eo, qui Sacramenta instituit, vt verè perficiant, quod Sacramenta significant, id est, iustificent hominem. 3. 165

Sacramentorum causa Ministerialis.

Vide suprâ & Minister.

Minister

Minister Sacramentorum homo esse debet, non autem Angelus, siue bonus, siue malus. 1. 129

Minister Verus & Ordinarius Sacramentorum (Baptismo & Matrimonio exceptis) non est quilibet homo etiam baptizatus, sed is solum, qui recte in Ecclesia ordinatus est.

1. 131

Si fortè Angelus bonus ministraret aliquod Sacramentum, illud habendum esset ratum. secus dicendum de Angelo malo, seu Diabolo. 1. 129. 130

Soluantur argumenta Lutheri. 1. 133

Sacramenta Vetera non omnes poterant administrare. 1. 133

Sacramenta populis administrare, ad sacerdotem pertinet. 1.

135. *Vide qua dicuntur*

3. 672 684 691 692

Minister Sacramenti propriè dicitur, qui vel totum, vel potissimam Sacramenti partem conficit. 4. 97

Sacramentis commune est, ut ab alio dentur, ab alio accipiantur. 3. 701

Sacramenta per non sacerdotes an contulerit Christus. 5. pag. 7.

& quomodo sacerdos agat personam Christi.

3. 481

Ministri qualitas.

Non requiritur fides aut probitas Ministri, ut Sacramenta efficacia esse possint. 1. à pag 140. & seq. ad 150

Error eorum, qui dixerunt Sacramenta, quæ ab hæreticis, & schismaticis dabantur post separationem eorum ab Unitate Ecclesia, rata non esse, exponitur. 1. 141. refutatur à Patribus, Conciliis, & Doctoribus. 1. 143. 144. & rationibus.

1. 145

Soluantur obiectiones hæreticorum. 1. 147. & seq. Vide etiam

1. 113. & 122. *quibus locis habes Sacramenta ab hæreticis tradita, esse Valida.*

Sacramenta, si de dignitate morali loquamur, non pendent à dignitate Ministri: si autem de Ecclesiastica, pendent. 1. 173. 2. 193. an pendeant à qualitate suscipientis, paulò post ubi de effectu.

Sacramentorum Minister operatur Virtute, & auctoritate divina. 1. 145

Hæc auctoritas & potestas Ministro non aufertur à Deo, ob eius peccatum, vel infidelitatem. 1. 145. 146

Hæc auctoritas conferendi Sacramenta, est gratia gratis data,

qua

qua non pugnat cum improbitate vitæ. I. 146. neque datur in Utilitatem habentis, sed aliorum. I. 146

Sacramentorum efficacia non pendet à qualitate Ministri accidentali: sed à qualitate essentiali. I. 131

Sacramenta semper sunt Ecclesia, etiamsi interdum extra Ecclesiam inveniuntur. I. 149

• Ministri intentio.

Hæreticorum sententia negantium requiri intentionem Ministri in Sacramentis, habentur. I. 69. & 150. argumenta Verò. I. 158

Sententia Catholicorum dicentium requiri intentionem faciendi, quod facit Ecclesia Christi Vera in genere, simul explicatur, & vindicatur à mendaciis aduersariorum. I. 113. 151. 152. & seq. confirmatur hac Veritas ex sententia Ecclesie. I. 154. & solvuntur obiectiones. I. 158. & seq.

In Sacramentis quomodo non debemus dubitare de intentione Ministri, & acquiescere debeamus, non requirendo aliud. I. 160. 161 & 164

Sacramenta duobus modis possunt conferri per iocum. I. 159. 160

Sacramentorum effectus.

An Sacramenta nouæ legis sint Vera causa iustificationis ex opere operato. I. 167. 214. & de modo. I. 168. 218

Quid sit conferre gratiam ex opere operato. I. 169. 3. 737. Vide supra & Opus operatum.

Quod Catholici & Concilium Tridentinum rectè sentiant de opere operato. I. 172

Sententia hæreticorum de efficacia Sacramentorum. I. 177

Sacramenta nouæ legis conferre gratiam ex opere operato probatur fusissimè. I. à pag. 181. & seq. solvuntur obiectiones. I. 206. & seq.

Sacramenta vim habent ex opere operato: tamen requirunt bonum motum, id est, fidem & penitentiam ex parte suscipientis. 3. 853

Sacramenta non obsignant instar sigilli, neque confirmant instar miraculi promissionem gratiæ, & volunt Lutherani & Calumista. I. 51. 56. 66. & seq. eorum argumenta refelluntur. I. 73. 74 & seq.

Sacramenta quomodo vocentur sigilla, & signacula. I. 79. 80
Promissio

- Promissio gratia in Sacramentis requiritur necessario, & hoi duobus modis intelligi potest.* I. 53
- Atque hac gratia in quolibet Sacramento noua legis infunditur.* I. 16
- Similiter hac gratia in presenti percipitur: non autem Sacramentum est signum iam percepta.* I. 65
- Promissio de efficacia Sacramenti inuenitur in Verbo Dei, quantum ad omnia Sacramenta, intelligendo per Verbum Dei etiam traditiones.* I. 54
- Sacramenta nusquam dicuntur testimonia promissionum & gratia.* I. 59. 60. 61
- Sacramenta aliter sunt causa gratia, quam concio Lutheranorum & Calvinistarum, per solam excitationem fidei, quorum haereses habentur.* I. 177. & 180. & confusatio habetur. I. 181. 183. & seq. 189. Vide 3. 381. 382. 527. 530. & supra de Verbo concionalis haeticorum. I. 56. 87. 88. 93. 100. 107. & 108
- Sacramenta esse signa, & Verè iustificare, non excitando fidem more concionis, sed immediate efficiendo sanctitatem, probatur rationibus.* I. 201
- Sacramentorum vim consistere in excitanda, vel alenda fide, ne semel quidem dicit scriptura, sed semper explicat consistere in purgandis peccatis, & mundanda anima.* I. 191
- Sacramenta contrario modo se habent ad fidem ac Verbum.* I. 204
- Sacramenta & fides, quomodo videantur paria.* I. 214
- Sacramenti fides, cum voto eiusdem, quando sufficit.* I. 210
- Sacramentum Verè percipitur sine fide: non tamen percipitur fructus, & res Sacramenti.* I. 70
- Sacramenta dicuntur signa efficacia, seu instrumenta, vel causa instrumentales iustificationis, qua tunc fiat, dum Sacramentum adhibetur, atq; hoc ex vi ipsius Sacramenti.* I. 14. 36. 37. 44. 53. 54. 59. 60. 64. 65. 71. 130. & praesertim ubi agitur de efficacia Sacramentorum. I. à pag. 167. & seq.
- Sacramenta esse causas efficientes physicas gratia, sed instrumentales, & quomodo physica sint, & non morales, & illa actio sacramentalis eleuetur ad attingendum effectum supernaturalem, ac de instrumentis quibus utitur Deus, & quibus utuntur homines. Vide I. pag. praesertim 219. 220. & seq. similiter I. 168. 171. & ubicunq; notauimus Sacramenta habere veram efficientiam gratia.*

Sacramenta simul sunt instrumenta iustificationis, & signa, quibus discernuntur fideles ab infidelibus: solus tamen & precipuus Sacramentorum & sus, non est distinctio religionis Vera à falsis: legimus enim Sacramenta instituta ad iustificandos homines.

I. 63. & 116

Sacramenta sunt quidem symbola quadam, quibus discernimur ab infidelibus: tamen ab hæreticis, vix per Sacramenta distinguì possumus.

I. 320

Sacramenta necessario requiruntur ad iustificationem.

I. 109. II7. II8. II9. 120. 122. & 214

Sacramenta habent vim adferendi primam iustificationem.

I. 69

In qua parte; & in quo instanti illius actionis sacramentalis fiat iustificatio.

I. 217. 224. & 225

Sacramenta dicuntur consecrare & sanctificare, seu initiare hominem Deo, siue (quod idem ferè est) esse signum rei sacrae, non cuiuscunq;, sed rei sacrae sacantis, & iniantis hominem Deo.

I. 26. 28. 31. 44. & 65

Homini Verè conuenit posse iustificari per Sacramenta, sed non alia actione, quàm illa qua Deus ipse & titur ad iustificandum.

I. 211

Sacramentum distinguitur à re Sacramenti, id est, gratia.

I. 176

Distinguitur & sus Sacramenti ab effectu, & inter effectus distinguitur character à gratia.

I. 148. distinguitur etiam gratia à virtute.

I. 18

In Sacramentis gratia continetur & in & asis, & quilibet alius effectus in sua causa, omne autem quod cõtinet, saltem metaphorice & as dici potest.

I. 14

Significare gratiam aliis dandam, non est Sacramenti & Sacramento est, sed & figura, & typus rei futurae, nam Sacramentum, & Sacramento, dicit ordinem ad eum qui Sacramento initiat, non ad alios.

I. 45

Ex Sacramentis significatur nobis moralis quadam certitudo remissionis peccatorum: non tamen infallibilis.

2. 203

Sacramenta gratiam conferunt non ponenti obicem.

I. 10. 71.

neque Scotus est auctor istius sententia; & Lutherus dicit.

I. 10

Sacramenta semper augent gratiam in quocunque statu suscipiantur.

5. 97

Sacramenta ex se efficacia sunt: tamen potest fieri, & nobis non sint efficacia ob nostram indispositionem.

I. 203

De gratia Sacramenti non est dubitandum, sed de nostra dispositione, & consequutione gratia, neq; enim efficacia Sacramenti pendet ex nostra dispositione, sed ex divina institutione. 1. 7. 53. 54. & 71

Sacramenta prosunt peccatoribus, iis scilicet, qui penitentiam agere volunt, non autem prosunt impenitentibus. 1. 8

Gratia autem iustificans, qua datur in ipsa perceptione Sacramenti, requiritur ut Sacramenta prosint. 1. 9

Sacramenta non prosunt sine baptismo, nec dari possunt aut debent non baptizatis, sine peccato. 5. pag. 7.

Sacramenta non prosunt nisi suscipientibus, etiam si multi alij praesentes sint. 1. 205

Sacramenti susceptio ad sanctificandum susipientem ordinatur. 3. 742

Qui unum Sacramentum habent, arceri possunt ab alio, licet utrumq; sanctum, & Deo gratum sit, quando unus ministerium, alterius functionem impedit, ut patet in Matrimonio, quod sacerdotibus interdicitur. 5. 89

Sacramentorum efficacia, non pendet ab ulla qualitate susipientis, non enim fides, & penitentia efficiunt gratiam sacramentalem, neq; dant efficaciam Sacramenti, sed tollunt obstacula, quae impedirent. 1. 171. 172. 173. 174. 175. 4. 20. neq; pendent ab ulla qualitate ministris. Vide paulo antè de causa ministerialis.

Sacramentum non prephanatur, etiam si detur reprobo. 2. 57

Sacramenti sanctitas non polluitur per malos mores eorum, qui Sacramenta suscipiunt. 5. 84

Fides susipientis Sacramenta, & rectus usus Sacramentorum. 1. pag. 8. 9. 10. 11. 13. & 171

Sacramenta operantur in nobis, ut non consentiamus peccatis. 1. 198. *Admonent homines bonorum operum.* 1. 64. *rectè adhibentur non intelligentibus.* 1. 201. *non minus sunt efficacia si dentur lingua graeca, aut latina, quam non intelligat, qui Sacramentum suscipit, quàm si dentur lingua vulgari, quam omnes intelligunt.* 1. 204

Sapientissimè institutum est, ut in Ecclesia latina, latine Sacramenta administrètur; non est autem de iure divino quod lingua Sacramenta administrèntur. 1. 322

Sacramentum vere perficitur, quavis lingua utamur, modò sensus sit idem. 1. 106

Sacra

Sacramentum est signum, & caussa infallibilis gratia: non autem id habent elementa, & verba naturaliter; sed solum & à Deo assumuntur, & instrumenta iustificationis. 1.

130

Sacramenti signum sensibile satis est, & aliquo sensu percipitur. 1. 32. & 52. Vide & Signum.

Sacramenta sunt quadam res operantes, qua mundant, lauant, sanctificant, iustificant, regenerant. 1. 68. Vide in indice locorum sacra Scriptura in illa loca Ioan. 3. Ephes. 5. ad Titum 3. & Actor. 22.

Sacramenta licet res corporea, & crassa sunt: possunt tamen agere in animam, non ex natura sua, sed ex virtute Dei. 1. 217. 223. & 1. etiam 193

Sacramenta ad animam pertinent, ad corpus per accidens. 3. pag. 7

Virtus in Sacramentis quo modo sit corporalis & spiritalis. 1. 217. 221. 222. 225

Virtus sacramentalis, aliquando est in elemento, aliquando in verbo, aliquando in viroq. 1. 218. 223

Sacramenta sic sunt spiritalia, & homines spirituales ex animalibus efficiant. 2. 65

Patres saepe dicunt Sacramenta non operari, nisi prius in eis descendat Spiritus sanctus. 1. 221

Sacramentorum effectus præcipue pendet à virtute Spiritus sancti, & semper Spiritus sanctus assistit suis Sacramentis. 1. 148. Vide de caussa primaria effectus sacramentalis. 3. 481

Sacramenta non solum pendent à Deo in institutione, sed etiam in ipso usu, ipse enim est, qui per ministros suos baptizat, consecrat, &c. 1. 202. Vide in indice scripturarum illud Ioan. 1. Hic est qui baptizat. 1. 145. 181. & 202. 2. 26. 115. 116

Motio & usus Dei in Sacramentis, non solum est virtus agentis instrumento impressa, sed est tota virtus, & ratio per quam agunt. 1. 220. 221

De recto usu Sacramentorum qui disputent. 1. pagina 8. Vide etiam de hoc usu 1. 11. 64. 171. 213. & Vbi notauimus Sacramenta non obsignare instar sigilli. 1. 51. 56. 66 & 73

In Sacramentis distinguitur usus ab effectu. 1. 148

- Solus & precipuus Sacramentorum & sus non est admonere homines bonorum operum & virtutum.* 1. 64
- Sincerus Sacramentorum & sus ad notas Ecclesia pertinet, ex sententia omnium hæreticorum huius temporis.* 1. 280. 290
- Sacramenta non solum pendent à Deo & institutore, & principali agente, sed etiam à Christi passione, & morte.* 1. 202
- Sacramenta fluxerunt à Christi latere perfoſſo.* 1. 202. *Vide etiam* 1. 63. 294. 295
- Vim habent ex meritis, & passione Christi, & eiusdem Christi meritis per fidem nobis applicantur.* 1. 13. 63. *item ex sacrificio Crucis.* 4. 405. *Vide & Crucis sacrificium.*
- Sunt Christi instrumenta, quibus ille nobis applicat meritum sua passionis.* 1. 167. *item sunt instrumenta authentica, quibus applicatur nobis ius ad hereditatem, immò etiam ipsa hereditas saltem ex parte.* 3. 95
- Sacramenta sunt alligata Deo, non Deus Sacramentis.* 1. 214
- Per Sacramenta trahimus homines ad Deum.* 1. 215
- Sacramenta nõ solum offerunt, sed etiam præbent testimonium benevolentia.* 1. 70
- Sacramenta ex Verbo Dei discuntur, non contrà.* 1. 58
- Sine Sacramentis religio esse non potest.* 1. 38. 46
- Sacramenta duratura donec mundus finiatur.* 1. 38. 53
- Sacramenti effectus datus Apostolis sine Sacramento, idque ex singulari privilegio. nam Spiritus sanctus non fuit datus illis ministerio Sacramentorum.* 2. 179
- Difficultates aliqua circa Sacramenta, licet sint in intelligibiles: tamen facile obstruuntur ora hæreticorum.* *Vide* 1. 168. 218. & 219
- Sacramentum & martirium diuerso modo iustificant.* 2. 38. *neque martirium & conuersio in Deum sunt Sacramenta, licet baptismata quadam sint.* 2. 38

Sacramentorum veteris, & nouæ legis differentia.

*Conuenit inter omnes Catholicos & hæreticos, sex & minimum esse differentias inter Sacramenta legis nouæ & veteris. I. quòd nunc sint alij ritus externi. II. quòd nunc sint pauciora Sacramenta. III. quòd faciliora. IV. quòd nobilio-
ra. V. quòd illa fuerint figura nostrorum. VI. quòd illa
sint*

sint data ad tempus, nostra quandiu mundus durabit. 1. 225.

226

Heretici huius temporis nullum ferè ponunt discrimen in effectu principali, qui est iustificare à peccatis, quanquam inter se non satis conveniunt. 1. 226. 227

Catholici omnes conveniunt, Sacramenta Veteris legis, quæ propriè Mosaica dicuntur, non contulisse gratiam ex opere operato, seu iustificasse eo modo quo iustificant Sacramenta novæ legis. 1. 228. *Et probatur hac Veritas.* 1. à pag. 230. *Et seq. Et obiectiones aduersariorum solvuntur.* 1. 244

An Verò saltem iustificarent ex opere operantis, communiter affirmant Theologi. 1. 228. 234

De circumcissione autem, quæ non est propriè Sacramentum Mosaicum, sed legis natura, est peculiaris quaestio, Et probabilior videtur illa opinio, quæ asserit vi suam non iustificasse ex opere operato. 1. 229. 230. *Vide & Circumcisio.*

Sacramenta legis Veteris non fuerunt sacrificium Abel. 1. 242.

Arca Noë. 1. 45. *Neque Iris, seu Arcus cælestis.* 1. 75. 226.

227. *Et 242. Maris rubri transitus.* 1. 45. 243. 251. 252. 253.

254. 255. *Manna.* 1. 45. 243. *Et 251. Petra ex qua fluxit*

aqua in deserto. 3. 62. *Cæremonia Zelotypia.* 1. 82. *Serpens*

anem. 1. 45 *Signum roris in vellere Gedeonis.* 1. 76. 226. *Et*

242

Denique Sacramentum non fuit (ut volunt heretici) signum in reuersione solis datum ab Isaia Regi Achaz. 1. 76. 226. *Et*

242

Sed Sacramenta Vetera erant, Circumcisio (quæ fuit legis natura.) 1. 46. 82. *Et 100*

Unctio sacerdotalis, seu ordinationis ritus. 1. 46. 82

Ritus agni Paschalis. 1. 46. 82. *Et 110*

Et sacrificia pro peccato. 1. 82. *Et 243*

Similiter neque nunc sunt Sacramenta Benedictio Monachorum, Aqua benedicta, Rosa benedicta, Ens benedictus, Agnus Dei, Benedictio Herbarum, Campanarum, Imaginum, Inunctio Regalis, Consecratio Templi, Cæmeterij Et Altaris. 1. 17. *Et 49*

Sacramenta Vetera erant simpliciter, Et absolutè Sacramenta. 1. 45. 46. *quod nostra sint Sacramenta vide* 1. 281. *Et seq. Et in singulis Sacramentis.*

Sacramenta Veteris legis, non ideo Sacramenta sunt, quia signifi-

- gnificant gratiam iustificantem, sed quia significant & efficiunt sanctitatem legalem: Verè autem significabant & efficiebant quandam consecrationem. 1. 45. & 46
- Sacramenta legis Veteris non efficiebant gratiam iustificantem, sed legalem munditiam, & introducebant in populum Dei.** 1. 110. Vide de sacrificiis legis Veteris, quæ non valuerunt ad expiationem peccati, quoad culpam & pœnam gehenna, (nisi quatenus erant signa protestantia fidẽ in Christum) sed valuerunt quoad pœnam temporalem, & quoad immunditiam legalem. 1. 249. Vide & Sacrificium.
- Sacramenta legis Veteris non contulisse gratiam ex opere operato, paulò antiù est notatum.** 1. 228. sed hoc esse proprium Sacramentorum nouæ legis, suprà etiam notauimus. 1. pag. 167. 181. & seq.
- Sacramenta Vetera dicuntur egea, & infirma elementa, nihil Valere, & nihil esse.** 1. 232. 233. 234. 235. 236. 240. 241. Item dicuntur carnalia, & umbras ac figuras habuisse. 1. 233. 236. 237. 238
- At Sacramenta legis noua dicuntur saluare, regenerare, mundare, iustificare, conferre gratiam, & asserre libertatem.** 1. 60. 63. 66. 93. 186. 191. 206. 208. 234. 243. 244.
- Sacramentum est genus vniucum ad Sacramentum legis Veteris & nouæ.** 1. 45. Vide suprà de definitione Sacramenti.
- Sacramenta nostra & Vetera sunt paria quoad significationem, seu rem significatam, quia nimirum eundem Christum omnia significant.** 1. 225. 3. 125. Vide quæ mentiatur Pseudomartyr. 3. 144
- Sacramenta Vetera non habuerunt annexam promissionem absolutam gratiæ, ideo non iustificabant.** 1. 241. de nostra Vide & Promissio.
- Sacramenta sine promissione, & fide nihil prodesse, non tantum conuenit Veteribus, sed etiam nouis Sacramentis.** 1. 234
- Promissio in Sacramentis, quæ sunt instituta ad iustificandum, non potest impleri, nisi fide recipiatur: at promissio annexa Sacramentis Veteribus implebatur, etiamsi homines non crederent.** 1. 243
- Sacramenta legis Veteris à Deo immediate instituta sunt, & à Moyse solum promulgata.** 1. 123. 124. 226. De auctore no-
strorum Vide suprà ubi de causa efficiente.

Sacramenta Vetera non erant instituta ad perficiendum hominem in Vita spirituali, nec ad remedium peccati (excepta circumcissione) sed solum ad significanda mysteria Christiana, & alios quosdam fines. 1. 295

Sacramenta Vetera probabile est, non habuisses & Verba, sed solas res. 1. 82. 150. & 256. Vide supra de materia & forma Sacramentorum: Et nostra excellunt antiquis ratione Verborum. 3. 34

Sacramenta Vetera habuerunt determinatas res à Deo. 1. 110

Sacramenta Vetera, non omnes poterant administrare. 1. 133

De ministro Sacramentorum nostrorum, paulò antè.

Nullum Sacramentum legis Veteris imprimebat characterem in anima. 1. 263. Vide de characterè. 1. apag. 257

Nostra Sacramenta excellunt antiquis Utilitate & Virtute, non sola significatione. 1. 241

Sacramentis nostris & signa sunt, extrinseca sunt illa prerogativa, quòd sint durabiliora antiquis, quòd significant rem prateritam, & quòd ad plures pertineant: comparatio autem facienda est in ipsa significatione, si propria, & intrinseca dignitas signorum quaritur. 3. 34

Pro comparatione nostrorum Sacramentorum cum Veteribus, Scriptura & Patres comparant rem cum re. 3. 35

Non est abutendum Sacramentis: si enim Iudai puniti sunt quòd contempserint figuras Sacramentorum Veterum, quanto iustius puniendi sunt Christiani, qui contemnunt Sacramenta ipsa. 1. 255

Sacramentum medium inter legem Veterem, & novam dari non potest. 2. 109

Sacramenta legis Veteris non sustulit Christus, sed mutavit in meliora. 3. 699

Sacramentorum alter effectus, qui est character.

An aliqua Sacramenta imprimant in anima indelebilem characterem. Vide supra & Character.

Quid sentiant haeretici de characterè. 1. 258. *sententia &*

- Et doctrina Catholicorum de charactere. l. 259. Characterem esse demonstratur. 1. 264. Et seq.
 Vera causa, quare quadam Sacramenta repetantur, Et quadam non repetantur, est character: imprimentia enim characterem non repetuntur. l. 262. 270. refutantur alia causa. 1. 271. 272. Et seq.

Sacramentorum numerus & ordo.

- Quid sentiant aduersarij de numero Sacramentorum. l. pag. 3. 5. 88. sed precipue 277. 278. 279. 280. 2. 164
 Sententia Catholicorum una est, ac semper fuit, septem esse proprie dicta Sacramenta, qua Veritas probatur l. a pag. 281. Et seq. ad 292. Et seq.
 Sacramenta noua legis non sunt plura quam septem. 1. 287
 Argumenta aduersariorum diluuntur. 1. a pag. 294
 Nomen septenarij numeri Sacramentorum, non est in scripturis Et Patribus: sed tantum res ipsa Variis in locis ab ipsis traduntur. 1. 281
 Græci idem omnino senserunt cum latinis, de numero septenario Sacramentorum. 1. 291

Sacramentorum nouæ legis inter se comparatio & ordo.

- Sacramentorum similitudo inter se, Unde petenda. 4. 66
 Nullum Sacramentum est, quod non habeat aliquid proprium, in quo ab omnibus aliis distinguatur. 5. 95
 Sacramenta noua legis sunt eiusdem generis, sed non eiusdem speciei. 3. 413
 Sacramentorum diuersitas Unde cognoscatur. 4. 82. 83. 84
 Concilium Tridentinum dicit anathema iis, qui septem Sacramenta noua legis paria faciunt, ita Ut non sit vnum alio dignius. 1. 302. Et Concilium precipue intendit damnare errorem Lutheranorum de paritate baptismi, Et Eucharistia. 1. 303
 Septem Sacramenta, licet sint eiusdem generis, Et proinde omnia Verè Et proprie Sacramenta: tamen differunt specie, Et secundum Varias rationes nullum est quod alicui non praestet. 1. 303
 Baptismus excellit omnibus, quoad effectum remittendi peccata. 4. 103
 Confirmatio excellit omnibus, Et ipsi etiam Baptismo, quoad effectum gratia ad bene operandum. 1. 303
 Eucha-

Eucharistia excellit omnibus, quoad ipsam substantiam Sacramenti. 1.304

Pœnitentia excellit ceteris necessitate, solo Baptismo excepto.

1.304.

Extrema Unctio aliquo modo excellit Pœnitentia, quoad effectum gratia, sicut Confirmatio, Baptismo. 1.304

Ordo excellit omnibus, excepta Confirmatione, ratione Ministris. 1.304

Matrimonium excellit significatione. 1.304

Simpliciter tamen Eucharistia omnibus excellit. 1.304

Eucharistia consistit in re permanēte, cetera omnia in actione. 3.413. 427. 483. 529. & 701. 4.410. 411

Ordo quem servat Concilium in Sacramentis numerandis, nō est ordo dignitatis. 1.305

Sacramentorum cæremoniæ.

Vide supra & Cæremonia.

De nomine, definitione, & partitione cæremoniarum. 1.306

De statu causæ, & hæreticorū erroribus & mendaciis. 1.308

De explicatione & probatione veritatis. 1.312

De obiectiōibus aduersariorum. 1.325

SACRIFICIVM.

Vide supra in & Aaron, Abel, & Melchisedech, & de eorum sacrificiis. item & Crucis sacrificium, Eucharistia & Missa sacrificium. & etiam & Oblatio.

SACRIFICIVM propriè dictum, non est qualibet cæremonia, vel quodlibet opus virtutis ad honorem Dei factum. 3.593. 594. & seq. neq; est quavis oblatio Deo facta. 3.598. 599. nec qualibet sacra actio, sed ea solùm, qua Deores aliqua offertur, cum certo quodam solenni ritu, & reali illius rei consumptione. 3.682. 683.

Nec in verbis, sed in oblatione rei consistit. 3.783

Neque decima, & primitia cum sacrificiis Veteris legis propriè numerantur. 3.600

Neq; Patres appellāt sacrificium id quod est solùm figura vel commemoratio sacrificij. 3.601

Sacrificium in genere, est oblatio externa facta soli Deo, qua ad agnitionem humana infirmitatis, & professionem divina Maiestatis, à legitimo Ministros aliqua sensibilis & permanens ritu mystico consecratur & transmutatur. 3.601. 602. & seq.

- Sacrificium pro actione acceptum, species est oblationis. Et sacrificium est id quod propriè et per se ad actionem sacerdotis pertinet. 3.601. sacrificare Et offerre, vel facere aliquid, pro eodem accipitur. 3.601.607.664*
- Sacrificium dici potest ipsa Victimam, qua sacrificatur. 3.601*
- Sacrificium in Scriptura aliquando intelligitur per adorationem. 3.660.661*
- Sacrificium absolute positum, significat Verum Et proprium sacrificium. 3.659*
- Sacrificium est actus proprius Et elicitus religionis. 1.308. 3.594.602.604*
- Sacrificium proprium religionis, debet ipsam perpetuò comitari. 3.696.697. Et quod sit sacrificium Christiana religionis. 3.324. Et 698*
- Sacrificiū est signum et protestatio summi interni cultus. 3.602. 595. Et 700. et iisdem de causis debemus nos habere Verum sacrificium, quibus Et Hebraei habuerunt. 3.699. sacrificia non omnino sustulit Christus, sed mutavit. 3.699*
- Sacrificium et sacerdotium: sacrificium et altare relativa sunt 3.695.596. Et sacrificium ordinatur ad sacerdotium. 3.614*
- Sacrificium omne, oblatio quadam est, sed non contra. 3.598. Et ad sacrificium necessaria est oblatio aliqua. 3.721.726*
- Sacrificium præter oblationem requirit mutationem Et consumptionem rei, qua offertur. 3.598.603.604.723. Vbi de differentia sacrificij Et oblationis.*
- Sacrificium externū est signum, quo protestamur cultū internum soli Deo debitū. 3.602.604.696. Vide V. Cultus latræ.*
- Sacrificium offerre non est cuiuscunq, sed publici, ac certi hominis, qui communi nomine id peragat. 3.596.603*
- Sacrificium Et sacrificare nō sunt idem Latiniis, quod Græcis ἱεργειν, Et ἱεργειν.* 3.682
- Sacrificium Deo deferendum esse, est quoddam primum principium à Deo nobis ingentum, Unde ex lumine Et instinctu natura non corrupta sed bona procedit. 3.695.696. Et sacrificandum esse multis optimi Et sanctissimi Viri censuerunt, Et Noë, Abraham, Iob, Et Melchisedech. 3.696.729.730*
- Sacrificium rei viventis, Et qua in forma rei viventis offertur, requirit occisionem, at cum forma sacrificij est rei inanimata, non potest requiri occisio, sed solum consumptio rei illi*

conueniens requiritur.

3.714

Sacrificium ratione materia diuiditur in victimas seu hostias, immolationes & libamenta.

3.606

Sacrificium ratione forma & finis diuiditur in holocausta, hostias pro peccato, hostias pacificas.

3.607

Sacrificium potest distingui in inuisibile siue internum, & visibile siue externum, & quae sint, & quod magis Deo placeat.

3.601.602. Vide etiam 3.597

Sacrificium internum est verum sacrificium ratione dignitatis, & ratione affectus, non ratione forma & essentia sacrificij propriè dicti.

3.597.601.602

In omni sacrificio propriè dicto requiritur res aliqua sensibilis, quae offeratur, nec in sola actione sacrificium consistere potest.

3.594.603

Sacrificium quoddam fuit Agni Paschalis celebratio.

3.637.641

Sacrificium verum non est translatum in caelum, ut vult Calvinus.

3.632

Sacrificium apud nos Deo vero offertur.

3.646

Sacrificium quod Hebraei קרבן appellant, ex simila, oleo, & thure conficiebatur.

3.650

Sacrificium orantis & supplicantis est, & quomodo sit simile orationi.

3.739. Vide 3.342. & 769

Sacrificium actio quadam est, non res permanens, & rei oblatio.

3.740

Sacrificium vespertinum apud David usurpatur pro vero & externo sacrificio.

3.651

Iuge sacrificium, erat verè & propriè sacrificiū apud Hebraeos & fuit typus nostri sacrificij Missae.

3.647.648

Iuge sacrificium dicitur ablaturus Antichristus.

3.696

Sacrificiū verum & reale, veram & realem mortem, aut destructionem rei immolata desiderat.

3.723.724.725.726

Sacrificium propriè dictum fuit mors Christi.

3.604.605.606

Sacrificij nomen vnde dictum. 3.598. tribuitur aliquando rei permanenti.

3.682

Sacrificij nomen quare non usurpabatur ab Apostolis.

3.692

Sacrificij & Sacramenti differentia.

3.701.704

Sacrificij prima mentio vbi habeatur.

3.601

Sacrificij quadruplex diuisio.

3.592. Vide 3.606

Sacrificij veri quatuor conditiones.

3.668.669

Sacrificij veri finis est placare Deum generi humano.

3.606

Sacri-

De gratia Sacramenti non est dubitandum, sed de nostra dispositione, & consequutione gratia, neq; enim efficacia Sacramenti pendet ex nostra dispositione, sed ex diuina institutione. 1. 7. 53. 54. & 71

Sacramenta prosunt peccatoribus, iis scilicet, qui penitentiam agere volunt, non autem prosunt impenitentibus. 1. 8

Gratia autem iustificans, qua datur in ipsa perceptione Sacramenti, requiritur & Sacramenta prosunt. 1. 9

Sacramenta non prosunt sine baptismo, nec dari possunt aut debent non baptizatis, siue peccato. 5. pag. 7.

Sacramenta non prosunt nisi suscipientibus, etiam si multi alij praesentes sint. 1. 205

Sacramenti susceptio ad sanctificandum susipientem ordinatur. 3. 742

Qui vnum Sacramentum habent, arceri possunt ab alio, licet vtrumq; sanctum, & Deo gratum sit, quando vnius ministerium, alterius functionem impedit, & patet in Matrimonio, quod sacerdotibus interdicitur. 5. 89

Sacramentorum efficacia, non pendet ab illa qualitate susipientis, non enim fides, & penitentia efficiunt gratiam sacramentalem, neq; dant efficaciam Sacramenti, sed tollunt obstacula, qua impedirent. 1. 171. 172. 173. 174. 175. 4. 20. neq; pendet ab illa qualitate ministris. Vide paulo antè de causis ministeriali.

Sacramentum non prephanatur, etiam si detur reprobo. 2. 57

Sacramenti sanctitas non polluitur per malos mores eorum, qui Sacramenta suscipiunt. 5. 84

Fides susipientis Sacramenta, & rectus & sus Sacramentorum. 1. pag. 8. 9. 10. 11. 13. & 171

Sacramenta operantur in nobis, & non consentiamus peccatis.

1. 198. *Admonent homines bonorum operum.* 1. 64. *rectè adhibentur non intelligentibus.* 1. 201. *non minus sunt efficacia si dentur lingua graeca, aut latina, quam non intelligat, qui Sacramentum suscipit, quàm si dentur lingua vulgari, quam omnes intelligunt.* 1. 204

Sapientissimè institutum est, & in Ecclesia latina, latine Sacramenta administrètur; non est autem de iure diuino quod lingua Sacramenta administrètur. 1. 322

Sacramentum vere perficitur, quauis lingua & amur, modò sensus sit idem. 1. 106

Sacra-

Sacramentum est signum, & causa infallibilis gratia: non autem id habent elementa, & verba naturaliter; sed solum & à Deo assumuntur, & instrumenta iustificationis. 1.

130

Sacramenti signum sensibile satis est, & aliquo sensu percipitur. 1. 32. & 52. Vide & Signum.

Sacramenta sunt quadam res operantes, qua mundant, lauant, sanctificant, iustificant, regenerant. 1. 68. Vide in indice locorum sacra Scriptura in illa loca Ioan. 3. Ephes. 5. ad Titum 3. & Actor. 22.

Sacramenta licet res corporea, & crassa sunt: possunt tamen agere in animam, non ex natura sua, sed ex virtute Dei. 1. 217. 223. & 1. etiam 193

Sacramenta ad animam pertinent, ad corpus per accidens. 3. pag. 7

Virtus in Sacramento quo modo sit corporalis & spiritalis. 1. 217. 221. 222. 225

Virtus sacramentalis, aliquando est in elemento, aliquando in verbo, aliquando in utroque. 1. 218. 223

Sacramenta sic sunt spiritalia, & homines spirituales ex animalibus efficiant. 2. 65

Patres saepe dicunt Sacramenta non operari, nisi prius in ea descendat Spiritus sanctus. 1. 221

Sacramentorum effectus præcipue pendet à virtute Spiritus sancti, & semper Spiritus sanctus assistit suis Sacramentis. 1. 148. Vide de causa primaria effectus sacramentalis. 3.

481

Sacramenta non solum pendent à Deo in institutione, sed etiam in ipso usu, ipse enim est, qui per ministros suos baptizat, consecrat, &c. 1. 202. Vide in indice scripturarum illud Ioan. 1. Hic est qui baptizat. 1. 145. 181. & 202. 2. 26.

115. 116

Motio & usus Dei in Sacramento, non solum est virtus agentis instrumento impressa, sed est tota virtus, & ratio per quam agunt. 1. 220. 221

De recto usu Sacramentorum qui dispuent. 1. pagina 8. Vide etiam de hoc usu 1. 11. 64. 171. 213. & ubi notamus Sacramenta non obsignare instar sigilli. 1. 51. 56. 66

& 73

In Sacramento distinguitur usus ab effectu. 1. 148

a i

Solus

sint data ad tempus, nostra quandiu mundus durabit. I. 225.

226

Hæretici huius temporis nullum ferè ponunt discrimen in effectu principali, qui est iustificare à peccatis, quanquam inter se non satis conveniunt. I. 226. 227

Catholici omnes conveniunt, Sacramenta Veteris legis, quæ propriè Mosaica dicuntur, non contulisse gratiam ex opere operato, seu iustificasse eodem modo quo iificant Sacramenta novæ legis. I. 228. *Et probatur hac Veritas.* I. à pag. 230. *Et seq. Et obiectiones aduersariorum solvuntur.* I. 244

An Verò saltem iustificarent ex opere operantis, communiter affirmant Theologi. I. 228. 234

De circumcissione autem, quæ non est propriè Sacramentum Mosaicum, sed legis natura, est peculiaris quaestio, Et probabilius videtur illa opinio, quæ asserit vi suæ non iustificasse ex opere operato. I. 229. 230. *Vide & Circumcissio.*

Sacramenta legis Veteris non fuerunt sacrificium Abel. I. 242.

Arca Noë. I. 45. *Neque Iris, seu Arcus cælestis.* I. 75. 226.

227. *Et* 242. *Maris rubri transitus.* I. 45. 243. 251. 252. 253.

254. 255. *Manna.* I. 45. 243. *Et* 251. *Petra ex qua fluxit aqua in deserto.* 3. 62.

Cæremonia Zelotypia. I. 82. *Serpens æneus.* I. 45

Signum rosis in vellere Gedeonis. I. 76. 226. *Et*

242

Denique Sacramentum non fuit (ut volunt hæretici) signum in reversione solis datum ab Isaia Regi Achaz. I. 76. 226. *Et*

242

Sed Sacramenta Vetera erant, Circumcissio (quæ fuit legis naturæ.) I. 46. 82. *Et* 100

Unctio sacerdotalis, seu ordinationis ritus. I. 46. 82

Ritus agni Paschalis. I. 46. 82. *Et* 110

Et sacrificia pro peccato. I. 82. *Et* 243

Similiter neque nunc sunt Sacramenta Benedictio Monachorum, Aqua benedicta, Rosa benedicta, Ensis benedictus, Agnus Dei, Benedictio Herbarum, Campanarum, Imaginum, Inunctio Regalis, Consecratio Templi, Cæmeterij Et Altaris. I. 17. *Et* 49

Sacramenta Vetera erant simpliciter, Et absolutè Sacramenta. I. 45. 46. *quòd nostra sint Sacramenta vide* I. 281. *Et seq. Et in singulis Sacramentis.*

Sacramenta Veteris legis, non ideo Sacramenta sunt, quia signifi-

gnificant gratiam iustificantem, sed quia significant & efficiunt sanctitatem legalem: Verè autem significabant & efficiebant quandam consecrationem. 1. 45. & 46

Sacramenta legis Veteris non efficiebant gratiam iustificantem, sed legalem munditiam, & introducebant in populum Dei. 1. 110. Vide de sacrificiis legis Veteris, qua non valuerunt ad expiationem peccati, quoad culpam & pœnam gehenna, (nisi quatenus erant signa protestantia fidè in Christum) sed valuerunt quoad pœnam temporalem, & quoad immunditiam legalem. 1. 249. Vide & Sacrificium.

Sacramenta legis Veteris non contulisse gratiam ex opere operato, paulò antiù est notatum. 1. 228. sed hoc esse proprium Sacramentorum noua legis, suprà etiam notauimus. 1. pag. 167. 181. & seq.

Sacramenta Vetera dicuntur egena, & infirma elementa, nihil valere, & nihil esse. 1. 232. 233. 234. 235. 236. 240. 241. Item dicuntur carnalia, & umbras ac figuras habuisse. 1. 233. 236. 237. 238

At Sacramenta legis noua dicuntur saluare, regenerare, mundare, iustificare, conferre gratiam, & afferre libertatem. 1. 60. 63. 66. 93. 186. 191. 206. 208. 234. 243. 244.

Sacramentum est genus vniuocum ad Sacramentum legis Veteris & noua. 1. 45. Vide suprà de definitione Sacramenti.

Sacramenta nostra & Vetera sunt paria quoad significationem, seu rem significatam, quia nimirum eundem Christum omnia significant. 1. 225. 3. 125. Vide qua mentiatur Pseudomartyr. 3. 144.

Sacramenta Vetera non habuerunt annexam promissionem absolutam gratia, ideo non iustificabant. 1. 241. de nostris Vide & Promissio.

Sacramenta sine promissione, & fide nihil prodesse, non tantùm conuenit Veteribus, sed etiam nouis Sacramentis. 1. 234

Promissio in Sacramentis, qua sunt instituta ad iustificandum, non potest impleri, nisi fide recipiatur: at promissio annexa Sacramentis Veteribus implebatur, etiamsi homines non crederent. 1. 243

Sacramenta legis Veteris à Deo immediate instituta sunt, & à Moyse solum promulgata. 1. 123. 124. 226. De auctore nostrorum Vide suprà ubi de causa efficiente.

Sacramenta Vetera non erant instituta ad perficiendum hominem in Vita spirituali, nec ad remedium peccati (excepta circumcissione) sed solum ad significanda mysteria Christiana, & alios quosdam fines. 1. 295

Sacramenta Vetera probabile est, non habuisses & Verba, sed solas res. 1. 82. 150. & 256. Vide supra de materia & forma Sacramentorum: Et nostra excellunt antiquis ratione Verborum. 3. 34

Sacramenta Vetera habuerunt determinatas res à Deo. 1. 110

Sacramenta Vetera, non omnes poterant administrare. 1. 133

De ministro Sacramentorum nostrorum, paulò antiè.

Nullum Sacramentum legis Veteris imprimebat characterem in anima. 1. 263. Vide de characterè. 1. à pag. 257

Nostra Sacramenta excellunt antiquis Utilitate & Virtute, non sola significatione. 1. 241

Sacramentis nostris Et signa sunt, extrinseca sunt illa prerogativa, quòd sint durabiliora antiquis, quòd significant rem prateritam, & quòd ad plures pertineant: comparatio autem facienda est in ipsa significatione, si propria, & intrinseca dignitas signorum quaritur. 3. 34

Pro comparatione nostrorum Sacramentorum cum Veteribus, Scriptura & Patres comparant rem cum re. 3. 35

Non est abutendum Sacramentis: si enim Iudai puniti sunt quòd contempserint figuras Sacramentorum Veterum, quanto iustius puniendi sunt Christiani, qui contemnunt Sacramenta ipsa. 1. 255

Sacramentum medium inter legem Veterem, & novam dari non potest. 2. 109

Sacramenta legis Veteris non sustulit Christus, sed mutavit in meliora. 3. 699

Sacramentorum alter effectus, qui est character.

An aliqua Sacramenta imprimant in anima indelebilem characterem. Vide supra de Characterè.

Quid sentiant haeretici de characterè. 1. 258. *sententia* &

- Et doctrina Catholicorum de charactere. 1. 259. Characterem esse demonstratur. 1. 264. Et seq.
 Vera causa, quare quadam Sacramenta repetantur, Et quadam non repetantur, est character: imprimentia enim characterem non repetuntur. 1. 262. 270. refutantur alia causa. 1. 271. 272. Et seq.

Sacramentorum numerus & ordo.

- Quid sentiant aduersarij de numero Sacramentorum. 1. pag. 3. §. 88. sed precipue 277. 278. 279. 280. 2. 164
 Sententia Catholicorum Una est, ac semper fuit, septem esse proprie dicta Sacramenta, qua Veritas probatur 1. à pag. 281. Et seq. ad 292. Et seq.
 Sacramenta nouæ legis non sunt plura quàm septem. 1. 287
 Argumenta aduersariorum diluuntur. 1. à pag. 294
 Nomen septenarij numeri Sacramentorum, non est in scripturis Et Patribus: sed tantum res ipsa Variis in locis ab ipsis traduntur. 1. 281
 Græci idem omnino senserunt cum latinis, de numero septenario Sacramentorum. 1. 291

Sacramentorum nouæ legis inter se comparatio & ordo.

- Sacramentorum similitudo inter se, Unde petenda. 4. 66
 Nullum Sacramentum est, quod non habeat aliquid proprij, in quo ab omnibus aliis distinguatur. 5. 95
 Sacramenta nouæ legis sunt eiusdem generis, sed non eiusdem speciei. 3. 413
 Sacramentorum diuersitas Unde cognoscatur. 4. 82. 83. 84
 Concilium Tridentinum dicit anathema iis, qui septem Sacramenta nouæ legis paria faciunt, ita Ut non sit Unum alio dignius. 1. 302. Et Concilium precipue intendit damnare errorem Lutheranorum de paritate baptismi, Et Eucharistia. 1. 303
 Septem Sacramenta, licet sint eiusdem generis, Et proinde omnia Verè Et proprie Sacramenta: tamen differunt specie, Et secundum Varias rationes nullum est quod alicui non præstet. 1. 303
 Baptismus excellit omnibus, quoad effectum remittendi peccata. 1. 103
 Confirmatio excellit omnibus, Et ipsi etiam Baptismo, quoad effectum gratia ad bene operandum. 1. 303
 Eucha-

Eucharistia excellit omnibus, quoad ipsam substantiam Sacramenti. 1.304

Pœnitentia excellit ceteris necessitate, solo Baptismo excepto.

1.304.

Extrema Unctio aliquo modo excellit Pœnitentia, quoad effectum gratia, sicut Confirmatio, Baptismo. 1.304

Ordo excellit omnibus, excepta Confirmatione, ratione Ministris. 1.304

Matrimonium excellit significatione. 1.304

Simpliciter tamen Eucharistia omnibus excellit. 1.304

Eucharistia consistit in re permanēte, cetera omnia in actione. 3.413.427.483.529. & 701.4.410.411

Ordo quem servat Concilium in Sacramentis numerandis, nō est ordo dignitatis. 1.305

Sacramentorum caremonia.

Vide supra & Caremonia.

De nomine, definitione, & partitione caremoniarum. 1.306

De statu causæ, & hæreticorū erroribus & mendaciis. 1.308

De explicatione & probatione veritatis. 1.312

De objectionibus aduersariorum. 1.325

SACRIFICIVM.

Vide supra in & Aaron, Abel, & Melchisedech, & de eorum sacrificiis. item & Crucis sacrificium, Eucharistia & Missa sacrificium. & etiam & Oblatio.

SACRIFICIVM propriè dictum, non est qualibet caremonia, vel quodlibet opus virtutis ad honorem Dei factum. 3.593.594. & seq. neq; est quavis oblatio Deo facta. 3.598.599. nec qualibet sacra actio, sed ea solùm, qua Deo res aliqua offertur, cum certo quodam solenni ritu, & reali illius rei consumptione. 3.682.683.

Nec in verbis, sed in oblatione rei consistit. 3.783

Neque decimæ, & primitiæ cum sacrificiis Veteris legis propriè numerantur. 3.600

Neq; Patres appellāt sacrificium id quod est solùm figura vel commemoratio sacrificij. 3.601

Sacrificium in genere, est oblatio externa facta soli Deo, qua ad agnitionem humana infirmitatis, & professionem diuinæ Maiestatis, à legitimo Ministro res aliqua sensibilis & permanens ritu mystico consecratur & transmutatur. 3.601.602. & seq.

- Sacrificium pro actione acceptum, species est oblationis. Et sacrificium est id quod propriè et per se ad actionem sacerdotis pertinet. 3.601. sacrificare Et offerre, vel facere aliquid, pro eodem accipitur. 3.601.607.664*
- Sacrificium dici potest ipsa victima, qua sacrificatur. 3.601*
- Sacrificium in Scriptura aliquando intelligitur per adorationem. 3.660.661*
- Sacrificium absolute positum, significat verum Et proprium sacrificium. 3.650*
- Sacrificium est actus proprius Et elicitus religionis. 1.308. 3.594.602.604*
- Sacrificium proprium religionis, debet ipsam perpetuò comitari. 3.696.697. Et quod sit sacrificium Christiana religionis. 3.324. Et 698*
- Sacrificiū est signum et protestatio summi interni cultus. 3.602. 595. Et 700. et iisdem de causis debemus nos habere verum sacrificium, quibus Et Hebraei habuerunt. 3.699. sacrificia non omnino sustulit Christus, sed mutavit. 3.699*
- Sacrificium et sacerdotium: sacrificium et altare relativa sunt 3.695.596. Et sacrificium ordinatur ad sacerdotium. 3.614*
- Sacrificium omne, oblatio quadam est, sed non contra. 3.598. Et ad sacrificium necessaria est oblatio aliqua. 3.721.726*
- Sacrificium prater oblationem requirit mutationem Et consumptionem rei, qua offertur. 3.598.603.604.723. Vbi de differentia sacrificij Et oblationis.*
- Sacrificium externū est signum, quo protestamur cultū internum soli Deo debitū. 3.602.604.696. Vide V. Cultus latræ.*
- Sacrificium offerre non est cuiuscunq, sed publici, ac certi hominis, qui communi nomine id peragat. 3.596.603*
- Sacrificium Et sacrificare nō sunt idem Latinis, quod Græcis ἱεργία, Et ἱεργεῖν. 3.682*
- Sacrificium Deo deferendum esse, est quoddam primum principium à Deo nobis ingenitum, unde ex lumine Et instinctu natura non corrupta sed bona procedit. 3.695.696. Et sacrificandum esse multis optimi Et sanctissimi viri censuerunt, ut Noë, Abraham, Iob, Et Melchisedech. 3.696.729.730*
- Sacrificium rei viventis, Et qua in forma rei viventis offertur, requirit occisionem, at cum forma sacrificij est rei inanimata, non potest requiri occisio, sed solum consumptio rei illi*

- conueniens requiritur. 3.714
- Sacrificium ratione materia diuiditur in victimas seu hostias, immolationes & libamenta.* 3.606
- Sacrificium ratione forma & finis diuiditur in holocausta, hostias pro peccato, hostias pacificas.* 3.607
- Sacrificium potest distingui in inuisibile siue internum, & visibile siue externum, & qua sint, & quod magis Deo placeat.* 3.601.602. Vide etiam 3.597
- Sacrificium internum est verum sacrificium ratione dignitatis, & ratione affectus, non ratione forma & essentia sacrificij proprie dicti.* 3.597.601.602
- In omni sacrificio proprie dicto requiritur res aliqua sensibilis, qua offeratur, nec in sola actione sacrificium consistere potest.* 3.594.603
- Sacrificium quoddam fuit Agni Paschalis celebratio.* 3.637.641
- Sacrificium verum non est translatum in celum, ut vult Calvinus.* 3.632
- Sacrificium apud nos Deo vero offertur.* 3.646
- Sacrificium quod Hebraei קרבן appellant, ex simila, oleo, & thure conficiebatur.* 3.650
- Sacrificium orantis & supplicantis est, & quomodo sit simile orationi.* 3.739. Vide 3.342. & 769
- Sacrificium actio quadam est, non res permanens, & rei oblatio.* 3.740
- Sacrificium vespertinum apud David usurpatur pro vero & externo sacrificio.* 3.651
- Inge sacrificium, erat verè & proprie sacrificium apud Hebraeos, & fuit typus nostri sacrificij Missae.* 3.647.648
- Inge sacrificium dicitur ablaturus Antichristus.* 3.696
- Sacrificium verum & reale, veram & realem mortem, aut destructionem rei immolata desiderat.* 3.723.724.725.726
- Sacrificium proprie dictum fuit mors Christi.* 3.604.605.606
- Sacrificij nomen vnde dictum.* 3.598. tribuitur aliquando rei permanenti. 3.682
- Sacrificij nomen quare non usurpabatur ab Apostolis.* 3.692
- Sacrificij & Sacramenti differentia.* 3.701.704
- Sacrificij prima mentio vbi habeatur.* 3.601
- Sacrificij quadruplex diuisio.* 3.592. Vide 3.606
- Sacrificij veri quatuor conditiones.* 3.668.669
- Sacrificij veri finis est placare Deum generi humano.* 3.606

De gratia Sacramenti non est dubitandum, sed de nostra dispositione, & consequuntione gratia, neq; enim efficacia Sacramenti pendet ex nostra dispositione, sed ex divina institutione. 1. 7. 53. 54. & 71

Sacramenta prosunt peccatoribus, iis scilicet, qui penitentiam agere volunt, non autem prosunt impenitentibus. 1. 8

Gratia autem iustificans, qua datur in ipsa perceptione Sacramenti, requiritur ut Sacramenta prosint. 1. 9

Sacramenta non prosunt sine baptismo, nec dari possunt aut debent non baptizatis, sine peccato. 5. pag. 7.

Sacramenta non prosunt nisi suscipientibus, etiamsi multis alijs praesentes sint. 1. 205

Sacramenti susceptio ad sanctificandum susipientem ordinatur. 3. 742

Qui unum Sacramentum habent, arceri possunt ab alio, licet utrumq; sanctum, & Deo gratum sit, quando unius ministerium, alterius functionem impedit, ut patet in Matrimonio, quod sacerdotibus interdicitur. 5. 89

Sacramentorum efficacia, non pendet ab ulla qualitate susipientis, non enim fides, & penitentia efficiunt gratiam sacramentalem, neq; dant efficaciam Sacramenti, sed tollunt obstacula, quae impedirent. 1. 171. 172. 173. 174. 175. 4. 20. neq; pendens ab ulla qualitate ministris. Vide paulo ante de causis ministeriali.

Sacramentum non prephanatur, etiamsi detur reprobo. 2. 57

Sacramenti sanctitas non polluitur per malos mores eorum, qui Sacramenta suscipiunt. 5. 84

Fides susipientis Sacramenta, & rectus usus Sacramentorum. 1. pag. 8. 9. 10. 11. 13. & 171

Sacramenta operantur in nobis, ut non consentiamus peccatis.

1. 198. *Admonent homines bonorum operum.* 1. 64. *recte adhibentur non intelligentibus.* 1. 201. *non minus sunt efficacia si dentur lingua graeca, aut latina, quam non intelligat, qui Sacramentum suscipit, quam si dentur lingua vulgari, quam omnes intelligunt.* 1. 204

Sapientissimè institutum est, ut in Ecclesia latina, latine Sacramenta administreretur; non est autem de iure diuino quae lingua Sacramenta administrentur. 1. 322

Sacramentum vere perficitur, quauis lingua utamur, modo sensus sit idem. 1. 106

Sacra-

Sacramentum est signum, & causa: infallibilis gratia: non autem id habent elementa, & Verba naturaliter; sed solum ut à Deo assumuntur, ut instrumenta iustificationis. 1.

130

Sacramenti signum sensibile satis est, ut aliquo sensu percipiantur. 1. 32. & 52. Vide & Signum.

Sacramenta sunt quadam res operantes, qua mundant, lauant, sanctificant, iustificant, regenerant. 1. 68. Vide in indice locorum sacra Scriptura in illa loca Ioan. 3. Ephes. 5. ad Titum 3. & Actor. 22.

Sacramenta licet res corporea, & crassa sunt: possunt tamen agere in animam, non ex natura sua, sed ex virtute Dei. 1. 217. 223. & 1. etiam 193

Sacramenta ad animam pertinent, ad corpus per accidens. 3. pag. 7

Virtus in Sacramentis quo modo sit corporalis & spiritalis. 1. 217. 221. 222. 225

Virtus sacramentalis, aliquando est in elemento, aliquando in Verbo, aliquando in utroq. 1. 218. 223

Sacramenta sic sunt spiritalia, ut homines spirituales ex animalibus efficiant. 2. 65

Patres saepe dicunt Sacramenta non operari, nisi prius in ea descendat Spiritus sanctus. 1. 221

Sacramentorum effectus precipue pendet à Virtute Spiritus sancti, & semper Spiritus sanctus assistit suis Sacramentis. 1. 148. Vide de causa primaria effectus sacramentalis. 3. 481

Sacramenta non solum pendunt à Deo in institutione, sed etiam in ipso Usu, ipse enim est, qui per ministros suos baptizat, consecrat, &c. 1. 202. Vide in indice scripturarum illud Ioan. 1. Hic est qui baptizat. 1. 145. 181. & 202. 2. 26. 115. 116

Motio & Usus Dei in Sacramentis, non solum est Virtus agentis instrumento impressa, sed est tota Virtus, & ratio per quam agunt. 1. 220. 221

De recto Usu Sacramentorum qui disputent. 1. pagina 8. Vide etiam de hoc Usu 1. 11. 64. 171. 213. & Vbi notandum Sacramenta non obsignare instar sigilli. 1. 51. 56. 66 & 73

In Sacramentis distinguitur Usus ab effectu. 1. 148
a i Solus

sint data ad tempus, nostra quandiu mundus durabit. I. 225.

226

Hæretici huius temporis nullum ferè ponunt discrimen in effectu principali, qui est iustificare à peccatis, quanquam inter se non satis conueniunt. I. 226. 227

Catholici omnes conueniunt, Sacramenta Veteris legis, quæ propriè Mosaïca dicuntur, non contulisse gratiam ex opere operato, seu iustificasse eomodo quo iustificant Sacramenta nouæ legis. I. 228. *Et probatur hæc Veritas.* I. à pag. 230. *Et seq. Et obiectiones aduersariorum soluantur.* I. 244

An verò saltem iustificarent ex opere operantis, communiter affirmant Theologi. I. 228. 234

De circumcissione autem, quæ non est propriè Sacramentum Mosaïcum, sed legis natura, est peculiaris quæstio, Et probabilius videtur illa opinio, quæ asserit vi suæ non iustificasse ex opere operato. I. 229. 230. *Vide & Circumcisio.*

Sacramenta legis Veteris non fuerunt sacrificium Abel. I. 242.

Arca Noë. I. 45. *Neque Iris, seu Arcus cælestis.* I. 75. 226.

227. *Et* 242. *Maris rubri transitus.* I. 45. 243. 251. 252. 253.

254. 255. *Manna.* I. 45. 243. *Et* 251. *Petra ex qua fluxit aqua in deserto.* 3. 62.

Cæremonia Zelotypia. I. 82. *Serpens æneus.* I. 45

Signum roris in vellere Gedeonis. I. 76. 226. *Et*

242

Denique Sacramentum non fuit (vt volunt hæretici) signum in reuersione solis datum ab Isaia Regi Achaz. I. 76. 226. *Et*

242

Sed Sacramenta Vetera erant, Circumcisio (quæ fuit legis natura.) I. 46. 82. *Et* 100

Vnctio sacerdotalis, seu ordinationis ritus. I. 46. 82

Ritus agni Paschalis. I. 46. 82. *Et* 110

Et sacrificia pro peccato. I. 82. *Et* 243

Similiter neque nunc sunt Sacramenta Benedictio Monachorum, Aqua benedicta, Rosa benedicta, Ensis benedictus, Agnus Dei, Benedictio Herbarum, Campanarum, Imaginum, Inunctio Regalis, Consecratio Templi, Cæmeterij Et Altaris. I. 17. *Et* 49

Sacramenta Vetera erant simpliciter, Et absolutè Sacramenta. I. 45. 46. *quod nostra sint Sacramenta vide* I. 281. *Et seq. Et in singulis Sacramentis.*

Sacramenta Veteris legis, non ideo Sacramenta sunt, quia signifi-

Sacramenta Vetera non erant instituta ad perficiendum hominem in Vita spirituali, nec ad remedium peccati (excepta circumcisione) sed solum ad significanda mysteria Christiana, & alios quosdam fines. 1. 295

Sacramenta Vetera probabile est, non habuisses & Verba, sed solas res. 1. 82. 150. & 256. Vide supra de materia & forma Sacramentorum: Et nostra excellunt antiquis ratione Verborum. 3. 34

Sacramenta Vetera habuerunt determinatas res à Deo. 1. 110

Sacramenta Vetera, non omnes poterant administrare. 1. 133

De ministro Sacramentorum nostrorum, paulò antè. Nullum Sacramentum legis Veteris imprimebat characterem in anima. 1. 263. Vide de characterem. 1. à pag. 257

Nostra Sacramenta excellunt antiquis Utilitate & Virtute, non sola significatione. 1. 241

Sacramentis nostris & signa sunt, extrinseca sunt illa prerogativa, quòd sint durabiliora antiquis, quòd significent rem prateritam, & quòd ad plures pertineant: comparatio autem facienda est in ipsa significatione, si propria, & intrinseca dignitas signorum quaritur. 3. 34

Pro comparatione nostrorum Sacramentorum cum Veteribus, Scriptura & Patres comparant rem cum re. 3. 35

Non est abutendum Sacramentis: si enim Iudai puniti sunt quòd contempserint figuras Sacramentorum Veterum, quanto iustius puniendi sunt Christiani, qui contemnunt Sacramenta ipsa. 1. 255

Sacramentum medium inter legem Veterem, & nouam dari non potest. 2. 109

Sacramenta legis Veteris non sustulit Christus, sed mutauit in meliora. 3. 699

Sacramentorum alter effectus, qui est character.

An aliqua Sacramenta imprimant in anima indelebilem characterem. Vide supra & Character.

Quid sentiant haeretici de characterem. 1. 258. *sententia* &

Et doctrina Catholicorum de charactere. I. 259. Characterem esse demonstratur. I. 264. Et seq.

Vera causa, quare quadam Sacramenta repetantur, Et quadam non repetantur, est character: imprimentia enim characterem non repetuntur. I. 262. 270. refutantur alia causa. I. 271. 272. Et seq.

Sacramentorum numerus & ordo.

Quid sentiant aduersarij de numero Sacramentorum. I. pag. 3. 5. 88. sed precipue 277. 278. 279. 280. 2. 164

Sententia Catholicorum una est, ac semper fuit, septem esse proprie dicta Sacramenta, qua Veritas probatur I. à pag. 281. Usq. ad 292. Et seq.

Sacramenta noua legis non sunt plura quam septem. I. 287

Argumenta aduersariorum diluuntur. I. à pag. 294

Nomen septenarij numeri Sacramentorum, non est in scripturis Et Patribus: sed tantum res ipsa Variis in locis ab ipsis traduntur. I. 281

Graci idem omnino senserunt cum latinis, de numero septenario Sacramentorum. I. 291

Sacramentorum nouæ legis inter se comparatio & ordo.

Sacramentorum similitudo inter se, Unde petenda. 4. 66

Nullum Sacramentum est, quod non habeat aliquid proprij, in quo ab omnibus aliis distinguatur. 5. 95

Sacramenta noua legis sunt eiusdem generis, sed non eiusdem speciei. 3. 413

Sacramentorum diuersitas Unde cognoscatur. 4. 82. 83. 84

Concilium Tridentinum dicit anathema iis, qui septem Sacramenta noua legis paria faciunt, ita Ut non sit vnum alio dignius. I. 302. Et Concilium precipue intendit damnare errorem Lutheranorum de paritate baptismi, Et Eucharistia. I. 303

Septem Sacramenta, licet sint eiusdem generis, Et proinde omnia Verè Et proprie Sacramenta: tamen differunt specie, Et secundum Varias rationes nullum est quod alicui non præstet. I. 303

Baptismus excellit omnibus, quoad effectum remittendi peccata. 4. 103

Confirmatio excellit omnibus, Et ipsi etiam Baptismo, quoad effectum gratia ad bene operandum. I. 303

Eucha-

Eucharistia excellit omnibus, quoad ipsam substantiam Sacramenti. 1.304

Pœnitentia excellit ceteris necessitate, solo Baptismo excepto.

1.304.

Extrema Unctio aliquo modo excellit Pœnitentia, quoad effectum gratiæ, sicut Confirmatio, Baptismo. 1.304

Ordo excellit omnibus, excepta Confirmatione, ratione Ministris. 1.304

Matrimonium excellit significatione. 1.304

Simpliciter tamen Eucharistia omnibus excellit. 1.304

Eucharistia consistit in re permanere, cetera omnia in actione. 3.413. 427. 483. 529. & 701. 4.410. 411

Ordo quem servat Concilium in Sacramentis numerandis, non est ordo dignitatis. 1.305

Sacramentorum cæremoniæ.

Vide supra & Cæremonia.

De nomine, definitione, & partitione cæremoniarum. 1.306

De statu causæ, & hæreticorum erroribus & mendaciis. 1.308

De explicatione & probatione veritatis. 1.312

De obsecrationibus aduersariorum. 1.325

SACRIFICIVM.

Vide supra in & Aaron, Abel, & Melchisedech, & de eorum sacrificiis. item & Crucis sacrificium, Eucharistia & Missæ sacrificium. & etiam & Oblatio.

SACRIFICIVM propriè dictum, non est qualibet cæremonia, vel quodlibet opus virtutis ad honorem Dei factum. 3.593. 594. & seq. neq; est quavis oblatio Deo facta. 3.598. 599. nec qualibet sacra actio, sed ea solùm, qua Deo res aliqua offertur, cum certo quodam solenni ritu, & reali illius rei consumptione. 3.682. 683.

Nec in verbis, sed in oblatione rei consistit. 3.783

Neque decima, & primitiæ cum sacrificiis veteris legis propriè numerantur. 3.600

Neq; Patres appellânt sacrificium id quod est solùm figura vel commemoratio sacrificij. 3.601

Sacrificium in genere, est oblatio externa facta soli Deo, qua ad agnitionem humana infirmitatis, & professionem divina Maiestatis, à legitimo Ministro res aliqua sensibilis & permanens ritu mystico consecratur & transmutatur. 3.601. 602. & seq.

Sacrificium pro actione acceptum, species est oblationis. Et sacrificium est id quod propriè et per se ad actionem sacerdotis pertinet. 3. 601. sacrificare Et offerre, vel facere aliquid, pro eodem accipitur. 3. 601. 607. 664.

Sacrificium dici potest ipsa Vittima, qua sacrificatur. 3. 601

Sacrificium in Scriptura aliquando intelligitur per adorationem. 3. 660. 661

Sacrificium absolute positum, significat Verum Et proprium sacrificium. 3. 659

Sacrificium est actus proprius Et elicitus religionis. 1. 308. 3. 594. 602. 604

Sacrificium proprium religionis, debet ipsam perpetuò comitari. 3. 696. 697. Et quod sit sacrificium Christiana religionis. 3. 324. Et 698

Sacrificiū est signum et protestatio summi interni cultus. 3. 602. 595. Et 700. et usdem de causis debemus nos habere Verum sacrificium, quibus Et Hebraei habuerunt. 3. 699. sacrificia non omnino sustulit Christus, sed mutavit. 3. 699

Sacrificium et sacerdotium sacrificium et altare relativa sunt 3. 695. 596. Et sacrificium ordinatur ad sacerdotium. 3. 614

Sacrificium omne, oblatio quadam est, sed non contra. 3. 598. Et ad sacrificium necessaria est oblatio aliqua. 3. 721. 726

Sacrificium prater oblationem requirit mutationem Et consumptionem rei, qua offertur. 3. 598. 603. 604. 723. Vbi de differentia sacrificij Et oblationis.

Sacrificium externū est signum, quo protestamur cultū internum soli Deo debitū. 3. 602. 604. 696. Vide V. Cultus latra.

Sacrificium offerre non est cuiuscunq, sed publici, ac certi hominis, qui communi nomine id peragat. 3. 596. 603

Sacrificium Et sacrificare nō sunt idem Latinis, quod Græcis ἱεργυία, Et ἱεργεῖν. 3. 682

Sacrificium Deo deferendum esse, est quoddam primum principium à Deo nobis ingenitum, Unde ex lumine Et instinctu natura non corrupta sed bona procedit. 3. 695. 696. Et sacrificandum esse multi optimi Et sanctissimi Viri censuerunt, Vt Noë, Abraham, Iob, Et Melchisedech. 3. 696. 729. 730

Sacrificium rei viventis, Et qua in forma rei viventis offertur, requirit occisionem, at cū forma sacrificij est rei inanimata, non potest requiri occiso, sed solum consumptio rei illi

conne-

- conueniens requiritur. 3.714
- Sacrificium ratione materia diuiditur in victimas seu hostias, immolationes & libamenta.* 3.606
- Sacrificium ratione forma & finis diuiditur in holocausta, hostias pro peccato, hostias pacificas.* 3.607
- Sacrificium potest distingui in inuisibile siue internum, & visibile siue externum, & quae sint, & quod magis Deo placeat.* 3.601.602. Vide etiam 3.597
- Sacrificium internum est verum sacrificium ratione dignitatis, & ratione affectus, non ratione forma & essentia sacrificij propriè dicti.* 3.597.601.602
- In omni sacrificio propriè dicto requiritur res aliqua sensibilis, quae offeratur, nec in sola actione sacrificium consistere potest.* 3.594.603
- Sacrificium quoddam fuit Agni Paschalis celebratio.* 3.637.641
- Sacrificium verum non est translatum in caelum, ut vult Calvinus.* 3.632
- Sacrificium apud nos Deo vero offertur.* 3.646
- Sacrificium quod Hebraei קרבן appellant, ex simila, oleo, & thure conficiebatur.* 3.650
- Sacrificium orantis & supplicantis est, & quomodo sit simile orationi.* 3.739. Vide 3.342. & 769
- Sacrificium actio quadam est, non res permanens, & rei oblatio.* 3.740
- Sacrificium vespertinum apud David usurpatur pro vero & externo sacrificio.* 3.651
- Iuge sacrificium, erat verè & propriè sacrificium apud Hebraeos & fuit typus nostri sacrificij Missae.* 3.647.648
- Iuge sacrificium dicitur ablaturus Antichristus.* 3.696
- Sacrificium verum & reale, veram & realem mortem, aut destructionem rei immolata desiderat.* 3.723.724.725.726
- Sacrificium propriè dictum fuit mors Christi.* 3.604.605.606
- Sacrificij nomen unde dictum.* 3.598. tribuitur aliquando rei permanenti. 3.682
- Sacrificij nomen quare non usurpabatur ab Apostolis.* 3.692
- Sacrificij & Sacramenti differentia.* 3.701.704
- Sacrificij prima mentio ubi habeatur.* 3.601
- Sacrificij quadruplex diuisio.* 3.592. Vide 3.606
- Sacrificij veri quatuor conditiones.* 3.668.669
- Sacrificij veri finis est placare Deum generi humano.* 3.606

- Sacrificia Veteris legis in mactatione ouium & boum sita erant.* 3. 601. Vide 3. 598
- Omnia qua in Scriptura dicuntur sacrificia, necessario destruenda erāt, si viuientia, per occisionem, si inanima solida, per combustionem, si liquida, per effusionem.* 3. 599
- Sacrificia legis Veteris, figura sacrificij nostri.* 3. 606. 640
- Item sacrificij crucis.* 3. 613. 686
- Sacrificia Vetera cōueniebant in re significata, nempe in Christo: tamen in signis diuersa erant.* 3. 611
- Sacrificia Vetera pollui potuerunt, nostrum autem pollui non potest.* 3. 653. aliud discrimen. 3. 252. 566. 775
- Sacrificia in templo Hierosolymitano tantum ab Hebraeis poterant offerri Deo.* 3. 661. 663
- Sacrificia Iudaica erant carnalia, quia in mactatione carnis & sanguinis effusione consistebant.* 3. 662
- Nostrum autem dicitur spirituale.* 3. 657. 659. 662
- Sacrificia Gentilium & Hebraeorum comparantur cum nostro.* 3. 672. 673
- Sacrificia offerre mulieribus non licet.* 3. 679
- Sacrificia à primis hominibus Deo oblata.* 3. 696
- Sacrificia non sunt primum in lege Moysis instituta, sed ex lege natura ortum habent.* 3. 700. 729
- Sacrificia Levitica satisfactiones quadam dici poterant, & munditiam legalem, & pœnam temporariam tantum expiabant; non autem culpam aut pœnam æternam.* 4. 353. 396. 397. Vide 1. pag. 230. 231. 249
- Sacrificia diuersi precij, pro æstimatione, ac mensura delictorum imperantur.* 3. 353. 397. 1. 249
- Sacrificia pro peccato, illi dicebantur offerre, qui offerebant materiam, ex qua sacrificium pro peccato faciendum erat.* 3. 829. Vide 1. 82. 234. 248. 3. 730. 731. 765
- Sacrificia priuata in Testamēto Veteri pro aliquo homine, vel negotio.* 3. 765
- Sacrificia dicebantur passim in lege Veteri oues adhuc viuētes, quando scilicet adducebantur, ut immolarentur.* 3. 828
- Sacrificia Iudaica, que pro peccato dicebantur, abrogata dicuntur, quia peracto sacrificio crucis, et precio acquisito, frustra adhiberentur figura promittentes id, quod iam habemus.* 3. 713. Vide 1. 82
- Sacrificia Vetera, & Vera sacrificia erant, & signacula promissionis*

- missionis Christi Venturi, & morituri.* 1. 272. 3. 705
- Sacrificia omnia habebant annexam promissionem de Christi morte futura pro expiatione peccatorum.* 1. 243
- Sacrificia Vetera non placebant Deo ex se, sed ex deuotione & obedientia offerentium.* 1. 249
- Sacrificia, & ablutiones Testam. Veteris.* 1. 234
- Sacrificia propitiatoria fuerunt in lege natura & Moysis.* 3. 729.
730. illa sacrificia propitiatoria non expiabant peccata quoad culpam coram Deo; sed expiabant maculas legales, & Deum propitiabant, quoad penas temporales; & etiā quoad culpas ex offerentium fide, cuius fidei protestationes erant illa sacrificia. 3. 731
- Sacrificia, & etiam Sacramenta Vetera significabant gratiam dandam aliis.* 1. 45
- Sacrificia spiritualia & improprie dicta, qualia sunt orationes, laudes, bona opera, eleemosyna, patientia in persecutionibus & similia, Scriptura non solet hoc nomine sacrificij absolute ponere, sed cum adiuncto aliquo, & sacrificium laudis, iustitia, &c.* 3. 593. 594. 595. 604. 605. 649. 650. 652. 656. 658. 659. 679. 680. 833. 834
- Ad sacrificij spirituale non requiritur Altare visibile.* 3. 646
- Sacrificium laudis recens & nouum, ac spirituale Deo placet, non autem Vetus.* 3. 422. Vide etiam 491
- Sacrificium improprie dictum dicitur oblatio Gentium, & oblatio fidei.* 3. 652
- Sacrificia spiritualia obnoxia erant pollutioni, & re ipsa saepe polluantur, cum ab opere nostro pendeant.* 3. 653
- Sacrificium spirituale qua ratione Vocari possit Eucharistia.* 3. 657
- Sacrificium iustitia est mortificatio vitiorum.* 1. 134. et 139. 4. 351
- Sacrificiorum finis generalis, est recognitio supremi Dominij ipsius Dei, & nostra subiectionis.* 3. 603
- Sacrificiorum precedentium Christum, finis erat representare sacrificium crucis & futurum.* 3. 669
- Sacrificiorum Veteris legis consecratio certo ritu, & caremonia mysterium continente, fiebat.* 3. 603
- Sacrificare significat sacrum facere.* 3. 603
- Sacrificiorum nonnulla caremonia.* 3. 603. 645
- Sacrificiorum participatio erat figura manducationis Eucharistia sub vna specie.* 3. 536
- Sacrifici-

- Sacrificiis Veteribus successit corpus & sanguis Domini.* 3. 214
Sacrificiis an anteponatur obedientia. 1. 332
In sacrificiis Veteribus offerebatur ouis viva, & ouis mortua. 3. 720. 725
In sacrificiis Veteribus plerumq; sola mente orabāt, & sacerdos solus intra Velum ingrediebatur, & sacrificabat. 3. 782
In sacrificiis Veteribus adhibebatur incensum. 3. 804
In sacrificiis Veteribus supplicabatur ab Hebrais, ut clementer Deus ipsorum sacrificia aspiceret. 3. 839
De sacrificij carnis non poterat edere, quicumq; aliqua immunditia pollutus erat. 3. 103. & 500
A sacrificiis Gentilium, intendit auertere B. Paulus Corinthios. 3. 108

S A L.

- SAL, oleum & spiritum, non anteponuntur aqua Baptismi, & nobis obiicit impudentissimè Lutherus.* 1. 310
Salis & aqua consecratio non prohibetur. 2. 10
Salis gustus est caremonia, qua fit Catechumenis ante Baptismum. 2. 135
SALVARE etiam res inanimas in signum gratulationis. 2. 197
SAMARITANI Hebrais erant heretici. 1. 147

S A N C T I.

- SANCTVS nemo est nisi post remissionem peccatorum.* 4. 185
Sancti & viri persecutionibus occultati. 3. 118
Sancti & viri semper maluerunt mori, quàm cogi ad aliquam caremoniam dimittendam. 1. 320
Sancti cum Christo alicubi sunt, non ubicunq;. 3. 121 122
Sancti & sint cum Christo in gloria, non est opus, ut sint etiā in Eucharistia. 3. 122
Sancti appellantur etiam ab hereticis BB. Bernardus, Franciscus, Dominicus, & Thomas Aquinas. 3. 313 314
Sancti agnoscunt nostras preces. 3. 806
Sancti inuocandi sunt à nobis. 3. 759
Sancti in cælo orare possunt, & orant. 3. 758
Sancti cum pro nobis orant, per Christum orant. 3. 760
Sancti, quomodo nos iuuant, quando miracula apud eorum sepulchra sunt. 3. 763
Sanctorū filij non nascuntur liberi à peccato originis. 2. 16. 18. 19
Sanctorū gratia per martyrium. 2. 32. 33. Vide & Martyrium:
Sanctorum quorūdam donum in Ecclesia, coercendi demones:

- Sanctorum communio.* 3. 757. 759. 831
Sanctorum Martyrum & Confessorum cultus, quo tempore capit. 3. 824
Sanctorum invocatio, & solennis celebratio. 3. 761. 762
Sanctorum consortium. 3. 848
Sanctorum honor & invocatio in sacrificio Missæ. 3. 753. *Vide* 3. 806
Sanctis sacrificia non offeruntur, neq; eriguntur altaria, neq; templa, licet hæc omnia fiant in eorum memoriam & honorem. 3. 754. 755
Sanctos viros, Deo amicissimos esse, & tamē in fide gravissimē errasse, nulla ratio hoc admittere potest. 3. 314. 368
Aliter per Christi intercessionem & merita, et aliter per Sanctorum merita & preces, nos à Deo misericordiam expectamus & petimus. 3. 760

SANCTIMONIALIS.

- SANCTIMONIALES ad nuptias transeuntes, quæ pœna puniuntur.* 5. 211. atq; illa nuptia vocantur incesta fœdera, & illa sacra Virgines vocantur adultera Christi. *ibid.*

SANGVIS.

- SANGVIS Christi precium nostrum.* 3. 230
Sanguis Testamenti Veteris, figura sanguinis qui nobis datur in Eucharistia. 3. 30. 31. 94
Sanguis Christi significatus nomine Vini. 3. 153. 171. 173
Sanguis Christi spiritaliter & sacramentaliter bibitur. 3. 157
Sanguis Christi quomodo hauriendus. 3. 352
Sanguis Christi effusus in remissionem peccatorum. 3. 508
Sanguis Christi quomodo sit sub specie panis. 3. 515. *Vide* V. *Corpus Christi.*
Sanguis manavit aliquando ex fractione hostiæ. 3. 519
Sanguis in paruo calice consecrari solitus. 3. 547
Sanguis Domini non omnibus dandus, pro quibus effusus est. 3. 555
Sanguis Christi dat incorruptionem. 3. 561
Sanguis & corpus Domini est hæreditas nobis relicta. 3. 573
Sanguis Testamenti noui apud Christianos, est sanguis Victimæ immolata, & verè ac propriè sacrificata. 3. 643. 644. 705
Sanguis Christi effundebatur in cana, id est, offerebatur & libabatur Deo in representationem effusionis futura in cruce. 3. 666
Sanguis

*Sanguis Christi hoc modo fundendus &que ad mundi consum-
mationem, id est, offerendus & libandus Deo in sacrificio
Missæ, non in propria specie, sed in specie Vini.* 3. 666. 715

Sanguis Christi in omnibus Sacramentis prodest. 4. 387

Sanguinis Veritas in Eucharistia. 3. 214. 458

*Sanguinis haustus in Ecclesia olim concedebatur etiam lai-
cis.* 3. 543

Sanguinem Christi & effusum representamus in calice. 3. 215.
230. 405. 457. 459

*Sanguinem Christi Verè sumunt, qui in &na specie (panis &i-
delicet) communicant.* 3. 523. 526. 530. & seq. 563. 565. 566.
567. 569. 570. 573. 574

*Non est necesse, & singuli de populo bibant sanguinem Domi-
ni sub specie Vini, sed satis est, si in Ecclesia aliqui sint, qui
id faciant.* 3. 563. 565

*Sanguis Domini non tribuitur peculiaris effectus, qui non
tribuat etiam corpori.* 3. 531. 563

Sanguinem illum ore percipiunt fideles, quo redempti sunt. 3.
225. Vide 3. 190

*Sanguine Christi &scimur, cum eum sumimus per modum ci-
bi sub specie panis.* 5. 563

*Sanguine Christi purgantur omnia peccata qua fiunt, siue an-
te, siue post Baptismum; sed aliter per Baptismum, aliter per
pœnitentia Sacramentum applicatur idem Christi sanguis.*
4. 341. 357. 370. 386. 387. 715. Vide 1. 215. & 2. 106. 107

*A virtute sanguinis Christi omnis nostra iustificatio pendet,
& idem Christi sanguis, & lauacrum, & precium, & pocu-
lum etiam dicitur.* 4. 83

*In sanguine Domini intingebantur olim species panis pro a-
grotis, qua intinctio postea damnata est.* 3. 570

*In corpore & sanguine Domini est eadem virtus conferendi
gratiam, & utrumq; omnem vim habet ex coniunctione ad
diuinitatem.* 3. 534

SANGVIS & aqua ex latere Christi, quid significavit. 3. 215.
230. 405. 457. 459. & 537

Sanguis quomodo dici possit Anima. 3. 234

Sanguinis aspersio in postibus Hebræorum. 3. 535. 536

Sanguinis potum prohibebat lex &etus. 3. 167. 225. 565

In sanguine hircorum & taurorum habere nō debemus. 3. 158

Pro sanguine brutorū animantiū sanguinē Christi habemus.
3. 211 Sanguis.

Sanguinis & suffocati lex.

1.315

SARAI binominis era; non fuit soror germana Abraha, sed Nepotis ex fratre.

5.266

SATANAE abrenunciatio.

2.132

S A T I S F A C T I O.

SATISFACTIO est actio, qua is, qui alterum laesit, tantum facit, quantum satis est ad iniuriam compensandam, sine quantum is, qui laesus est iuste exigit.

4.322

Satisfactio est iniuriam factam resarcire; respicit personam iniuria affectam, & in actionibus versatur.

4.323

Satisfactio aliquando fit ad perfectam aequalitatem, aliquando fit ad aequalitatem imperfectam.

4.323

Satisfactio perfecta non potest esse inter Deum & homines.

4.323.324.325

Satisfactio non offertur Deo, neque exigitur ab hominibus pro culpa, gratis enim nos à culpa iustificat Deus, & gratis amicitiam suam nobis restituit.

4.12.324.325

Ante gratiam gratum facientem adeptam, nullus Deo satisfacere potest.

4.325

Homo iustificatus, per opera propria pœnalia, Deo satisfacere potest, non ex rigore iustitiæ, sed gratia ipsius, eaq; multiplici, precedente & comitante; atq; id homini donante, ut habeat, inde ex propriis, & ad aequalitatem, ac per hoc iuste & ex condigno, pro pœna temporalis satisfacere valeat.

4.29.348.349.388.389

Satisfactio probatur ex traditione Veteris Ecclesiæ.

4.354. &

sequentib.

Soluuntur argumenta quadam Lutheri contra sententiam Ecclesiæ de satisfactione.

4.371.

Philippi Melancthonis ex

locis communibus.

4.375.

eiusdem ex Apologia Confessionis

Augustanæ.

4.380.

Caluini.

4.384.392. &

400

Satisfactio ex congruo, non ex condigno, tribui potest humanis actionibus.

4.325

Satisfactio est pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ, & in quo genere partium integralium.

4.99.100.101

Satisfactio potest fieri trius modis: pœnas & flagellas à Deo immissa patienter ferendo.

4.26.334.376

Opera laboriosa sponte assumendo.

4.334

Et multis à sacerdotum arbitrio iniunctam subeundo.

4.338

- Et doctrina Catholicorum de charactere. I. 259. Characterem esse demonstratur. I. 264. Et seq.
 Vera causa, quare quadam Sacramenta repetantur, Et quadam non repetantur, est character: imprimentia enim characterem non repetuntur. I. 262. 270. refutantur alia causa. I. 271. 272. Et seq.

Sacramentorum numerus & ordo.

- Quid sentiant aduersarij de numero Sacramentorum. I. pag. 3. 5. 88. sed precipue 277. 278. 279. 280. I. 164
 Sententia Catholicorum una est, ac semper fuit, septem esse propriè dicta Sacramenta, qua Veritas probatur I. à pag. 281. Et seq. ad 292. Et seq.
 Sacramenta noua legis non sunt plura quàm septem. I. 287
 Argumenta aduersariorum diluuntur. I. à pag. 294
 Nomen septenarij numeri Sacramentorum, non est in scripturis Et Patribus: sed tantum res ipsa Variis in locis ab ipsis traduntur. I. 281
 Græci idem omnino senserunt cum latinis, de numero septenario Sacramentorum. I. 291

Sacramentorum nouæ legis inter se comparatio & ordo.

- Sacramentorum similitudo inter se, Unde petenda. 4. 66
 Nullum Sacramentum est, quod non habeat aliquid proprij, in quo ab omnibus aliis distinguatur. 5. 95
 Sacramenta noua legis sunt eiusdem generis, sed non eiusdem speciei. 3. 413
 Sacramentorum diuersitas Unde cognoscatur. 4. 82. 83. 84
 Concilium Tridentinum dicit anathema iis, qui septem Sacramenta noua legis paria faciunt, ita ut non sit vnum alio dignius. I. 302. Et Concilium precipue intendit damnare errorem Lutheranorum de paritate baptismi, Et Eucharistia. I. 303
 Septem Sacramenta, licet sint eiusdem generis, Et proinde omnia Verè Et propriè Sacramenta: tamen differunt specie, Et secundum Varias rationes nullum est quod alicui non praestet. I. 303
 Baptismus excellit omnibus, quoad effectum remittendi peccata. I. 103
 Confirmatio excellit omnibus, Et ipsi etiam Baptismo, quoad effectum gratia ad bene operandum. I. 303
 Eucha-

Eucharistia excellit omnibus, quoad ipsam substantiam sacramenti. 1.304

Pœnitentia excellit ceteris necessitate, solo Baptismo excepto.

1.304.

Extrema Unctio aliquo modo excellit Pœnitentia, quoad effectum gratia, sicut Confirmatio, Baptismo. 1.304

Ordo excellit omnibus, excepta Confirmatione, ratione Ministerii. 1.304

Matrimonium excellit significatione. 1.304

Simpliciter tamen Eucharistia omnibus excellit. 1.304

Eucharistia consistit in re permanēte, cetera omnia in actione. 3.413. 427. 483. 529. & 701. 4.410. 411

Ordo quem servat Concilium in Sacramentis numerandis, nō est ordo dignitatis. 1.305

Sacramentorum caremonia.

Vide supra & Caremonia.

De nomine, definitione, & partitione caremoniarum. 1.306

De statu causa, & hæreticorū erroribus & mendaciis. 1.308

De explicatione & probatione veritatis. 1.312

De obsecrationibus aduersariorum. 1.325

SACRIFICIVM.

Vide supra in & Aaron, Abel, & Melchisedech, & de eorum sacrificiis. item & Crucis sacrificium, Eucharistia & Missa sacrificium. & etiam & Oblatio.

SACRIFICIVM propriè dictum, non est qualibet caremonia, vel quodlibet opus virtutis ad honorem Dei factum. 3.593. 594. & seq. neq; est quavis oblatio Deo facta. 3.598. 599. nec qualibet sacra actio, sed ea solum, qua Deo res aliqua offertur, cum certo quodam solenni ritu, & reali illius rei consumptione. 3.682. 683.

Nec in verbis, sed in oblatione rei consistit. 3.783

Neque decima, & primitia cum sacrificiis Veteris legis propriè numerantur. 3.600

Neq; Patres appellāt sacrificium id quod est solum figura vel commemoratio sacrificij. 3.601

Sacrificium in genere, est oblatio externa facta soli Deo, qua ad agnitionem humane infirmitatis, & professionem diuinæ Maiestatis, à legitimo Ministros aliquam sensibilis & permanens ritu mystico consecratur & transmutatur. 3.601. 602. & seq.

- conueniens requiritur. 3.714
- Sacrificium ratione materia diuiditur in victimas seu hostias, immolationes & libamenta.* 3.606
- Sacrificium ratione forma & finis diuiditur in holocausta, hostias pro peccato, hostias pacificas.* 3.607
- Sacrificium potest distingui in inuisibile siue internum, & visibile siue externum, & qua sint, & quod magis Deo placeat.* 3.601.602. Vide etiam 3.597
- Sacrificium internum est verum sacrificium ratione dignitatis, & ratione affectus, non ratione forma & essentia sacrificij propriè dicti.* 3.597.601.602
- In omni sacrificio propriè dicto requiritur res aliqua sensibilibus, qua offeratur, nec in sola actione sacrificium consistere potest.* 3.594.603
- Sacrificium quoddam fuit Agni Paschalis celebratio.* 3.637.641
- Sacrificium verum non est translatum in celum, & vult Calvinus.* 3.632
- Sacrificium apud nos Deo vero offertur.* 3.646
- Sacrificium quod Hebraei קרבן appellant, ex simila, oleo, & thure conficiebatur.* 3.650
- Sacrificium orantis & supplicantis est, & quomodo sit simile orationi.* 3.739. Vide 3.342. & 769
- Sacrificium actio quadam est, non res permanens, & rei oblatio.* 3.740
- Sacrificium vespertinum apud David vsurpatur pro vero & externo sacrificio.* 3.651
- Iuge sacrificium, erat verè & propriè sacrificiū apud Hebraeos, & fuit typus nostri sacrificij Missae.* 3.647.648
- Iuge sacrificium dicitur ablaturus Antichristus.* 3.696
- Sacrificiū verum & reale, veram & realem mortem, aut destructionem rei immolata desiderat.* 3.723.724.725.726
- Sacrificium propriè dictum fuit mors Christi.* 3.604.605.606
- Sacrificij nomen vnde dictum.* 3.598. tribuitur aliquando rei permanenti. 3.682
- Sacrificij nomen quare non vsurpabatur ab Apostolis.* 3.692
- Sacrificij & Sacramenti differentia.* 3.701.704
- Sacrificij prima mentio vbi habeatur.* 3.601
- Sacrificij quadruplex diuisio.* 3.592. Vide 3.606
- Sacrificij veri quatuor conditiones.* 3.668.669
- Sacrificij veri finis est placare Deum generi humano.* 3.606

- Sacrificia Veteris legis in mactatione ouium & bouum sita erant.* 3. 601. Vide 3. 598
- Omnia quæ in Scriptura dicuntur sacrificia, necessario destruenda erant, si uiuentia, per occisionem, si in anima solida, per combustionem, si liquida, per effusionem.* 3. 599
- Sacrificia legis Veteris, figura sacrificij nostri.* 3. 606. 640
- Item sacrificij crucis.* 3. 613. 686
- Sacrificia Vetera conueniebant in re significata, nempe in Christo: tamen in signis diuersa erant.* 3. 611
- Sacrificia Vetera pollui potuerunt, nostrum autem pollui non potest.* 3. 653. aliud discrimen. 3. 252. 566. 775
- Sacrificia in templo Hierosolymitano tantum ab Hebraeis poterant offerri Deo.* 3. 661. 663
- Sacrificia Iudaica erant carnalia, quia in mactatione carnis & sanguinis effusione consistebant.* 3. 662
- Nostrum autem dicitur spirituale.* 3. 657. 659. 662
- Sacrificia Gentilium & Hebraeorum comparantur cum nostro.* 3. 672. 673
- Sacrificia offerre mulieribus non licet.* 3. 679
- Sacrificia à primis hominibus Deo oblata.* 3. 696
- Sacrificia non sunt primum in lege Moysis instituta, sed ex legeneratione ortum habent.* 3. 700. 729
- Sacrificia Lenitica satisfactiones quadam dici poterant, & munditiam legalem, & pœnam temporariam tantum expiabant; non autem culpam aut pœnam aeternam.* 4. 353. 396. 397. Vide 1. pag. 230. 231. 249
- Sacrificia diuersi precij, pro æstimatione, ac mensura delictorum imperantur.* 3. 353. 397. 1. 249
- Sacrificia pro peccato, illi dicebantur offerre, qui offerebant materiam, ex qua sacrificium pro peccato faciendum erat.* 3. 829. Vide 1. 82. 234. 248. 3. 730. 731. 765
- Sacrificia priuata in Testamento Veteri pro aliquo homine, vel negotio.* 3. 765
- Sacrificia dicebantur passim in lege Veteri oues adhuc uiuentes, quando scilicet adducebantur, & immolarentur.* 3. 828
- Sacrificia Iudaica, quæ pro peccato dicebantur, abrogata dicuntur, quia per actum sacrificio crucis, et precio acquisito, frustra adhiberentur figura promittentes id, quod iam habemus.* 3. 713. Vide 1. 82
- Sacrificia Vetera, & Vera sacrificia erant, & signacula promissionis*

- missionis Christi venturi, & morituri.* 1. 272. 3. 705
- Sacrificia omnia habebant annexam promissionem de Christi morte futura pro expiatione peccatorum.* 1. 243
- Sacrificia Vetera non placebant Deo ex se, sed ex deuotione & obedientia offerentium.* 1. 249
- Sacrificia, & ablutiones Testam. Veteris.* 1. 234
- Sacrificia propitiatoria fuerunt in lege natura & Moysis.* 3. 729.
730. illa sacrificia propitiatoria non expiabant peccata quoad culpam coram Deo; sed expiabant maculas legales, & Deum propitiabant, quoad pœnas temporales; & etiã quoad culpas ex offerentium fide; cuius fidei protestationes erant illa sacrificia. 3. 731
- Sacrificia, ut etiam Sacramenta Vetera significabant gratiam dandam aliis.* 1. 45
- Sacrificia spiritualia & improprie dicta, qualia sunt orationes, laudes, bona opera, eleemosyna, patientia in persecutionibus & similia, Scriptura non solet hoc nomine sacrificij absolute ponere, sed cum adiuncto aliquo, ut sacrificium laudis, iustitiæ, &c.* 3. 593. 594. 595. 604. 605. 649. 650. 652. 656. 658. 659. 679. 680. 833. 834
- Ad sacrificij spirituale non requiritur Altare visibile.* 3. 646
- Sacrificium laudis recens & nouum, ac spirituale Deo placer, non autem Vetus.* 3. 422. Vide etiam 491
- Sacrificium improprie dictum dicitur oblatio Gentium, & oblatio fidei.* 3. 652
- Sacrificia spiritualia obnoxia erant pollutioni, & re ipsa saepe polluuntur, cum ab opere nostro pendeant.* 3. 653
- Sacrificium spirituale qua ratione vocari possit Eucharistia.* 3. 657
- Sacrificium iustitiæ est mortificatio vitiorum.* 1. 134. et 139. 4. 351
- Sacrificiorum finis generalis, est recognitio supremi Dominij ipsius Dei, & nostra subiectionis.* 3. 603
- Sacrificiorum precedentium Christum, finis erat representare sacrificium crucis et futurum.* 3. 669
- Sacrificiorum Veteris legis consecratio certo ritu, & caremonia mysterium continere fiebat.* 3. 603
- Sacrificare significat sacrum facere.* 3. 603
- Sacrificiorum nonnulla caremonia.* 3. 603. 645
- Sacrificiorum participatio erat figura manducationis Eucharistia sub vna specie.* 3. 536
- Sacrifici-

- Sacrificiis Veteribus successit corpus & sanguis Domini.* 3. 224
Sacrificiis an anteponatur obedientia. 1. 333
In sacrificiis Veteribus offerebatur ouis & uina, & ouis mortua.
 3. 720. 725
*In sacrificiis Veteribus plerumq; sola mente orabāt, & sacerdos
 solus intra Velum ingrediebatur, & sacrificabat.* 3. 782
In sacrificiis Veteribus adhibebatur incensum. 3. 804
*In sacrificiis Veteribus supplicabatur ab Hebrais, & clementer
 Deus ipsorum sacrificia aspiceret.* 3. 839
*De sacrificij carnibus non poterat edere, quicumq; aliqua im-
 munditia pollutus erat.* 3. 103. & 500
*A sacrificiis Gentilium, intendit auertere B. Paulus Corin-
 thios.* 3. 108

S A L.

- SAL, oleum & sputum, non anteponuntur aqua Baptismi, &
 nobis obiicit impudentissimè Lutherus.* 1. 310
Salis & aqua consecratio non prohibetur. 2. 10
*Salis gustus est caremonia, qua fit Catechumenis ante Baptis-
 mum.* 2. 135
SALVTARE etiam res inanimas in signum gratulationis. 2. 197
SAMARITANI Hebrais erant heretici. 1. 147

S A N C T I.

- SANCTVS nemo est nisi post remissionem peccatorum.* 4. 185
Sancti Viri persecutionibus occultati. 3. 118
*Sancti Viri semper maluerunt mori, quàm cogi ad aliquam ca-
 remoniam dimittendam.* 1. 320
Sancti cum Christo alicubi sunt, non ubiqueq;. 3. 121 122
*Sancti & sint cum Christo in gloria, non est opus, & sint etiā in
 Eucharistia.* 3. 122
*Sancti appellantur etiam ab hereticis BB. Bernardus, Franci-
 scus, Dominicus, & Thomas Aquinas.* 3. 313 314
Sancti agnoscunt nostras preces. 3. 806
Sancti innocendi sunt à nobis. 3. 759
Sancti in cælo orare possunt, & orant. 3. 758
Sancti cum pro nobis orant, per Christum orant. 3. 760
*Sancti, quomodo nos iuuant, quando miracula apud eorum se-
 pulchra fiunt.* 3. 763
Sanctorū filij non nascuntur liberi à peccato originis. 2. 16. 18. 19
Sanctorū gratia per martyrium. 2. 32. 33. Vide & Martyrium.
Sanctorum quorūdam donum in Ecclesia, coercendi demones:

- Sanctorum communio.* 3. 757. 759. 831
Sanctorum Martyrum & Confessorum cultus, quo tempore capit. 3. 824
Sanctorum invocatio, & solennis celebratio. 3. 761. 762
Sanctorum consortium. 3. 848
Sanctorum honor & invocatio in sacrificio Missa. 3. 753. *Vide* 3. 806
Sanctis sacrificia non offeruntur, neq; eriguntur altaria, neq; templa, licet hac omnia fiant in eorum memoriam & honorem. 3. 754. 755
Sanctos viros, Deo amicitissimos esse, & tamē in fide gravissimē errasse, nulla ratio hoc admittere potest. 3. 314. 368
Aliter per Christi intercessionem & merita, et aliter per Sanctorum merita & preces, nos à Deo misericordiam expellamus & petimus. 3. 760

SANCTIMONIALIS.

- SANCTIMONIALES ad nuptias transcentes, qua pœna puniuntur.* 5. 211. atq; illa nuptia vocantur incesta fœdera, & illa fœdera virgines vocantur adultera Christi. *ibid.*

SANGVIS.

- SANGVIS Christi precium nostrum.* 3. 230
Sanguis Testamenti Veteris, figura sanguinis qui nobis datur in Eucharistia. 3. 30. 31. 94
Sanguis Christi significatus nomine vini. 3. 153. 171. 173
Sanguis Christi spiritualiter & sacramentaliter bibitur. 3. 157
Sanguis Christi quomodo hauriendus. 3. 352
Sanguis Christi effusus in remissionem peccatorum. 3. 508
Sanguis Christi quomodo sit sub specie panis. 3. 515. *Vide* 6. Corpus Christi.
Sanguis manavit aliquando ex fractione hostia. 3. 519
Sanguis in paruo calice consecrari solitus. 3. 547
Sanguis Domini non omnibus dandus, pro quibus effusus est. 3. 555
Sanguis Christi dat incorruptionem. 3. 563
Sanguis & corpus Domini est hæreditas nobis relicta. 3. 573
Sanguis Testamenti novi apud Christianos, est sanguis Victimæ immolata, & verè ac propriè sacrificata. 3. 643. 644 705
Sanguis Christi effundebatur in cœna, id est, offerebatur & libabatur Deo in representationem effusionis futurae in cruce. 3. 666
Sanguis

- Sanguis Christi hoc modo fundendus & sique ad mundi consumptionem, id est, offerendus & libandus Deo in sacrificio Missæ, non in propria specie, sed in specie Vini.* 3.666.715
- Sanguis Christi in omnibus Sacramentis prodest.* 4.387
- Sanguinis Veritas in Eucharistia.* 3.214.458
- Sanguinis haustus in Ecclesia olim concedebatur etiam laicis.* 3.543
- Sanguinem Christi & effusum representamus in calice.* 3.215.230.405.457.459
- Sanguinem Christi Verè sumunt, qui in Vna specie (panis & idelicet) communicant.* 3.523.526.530. & seq. 563.565.566.567.569.570.573.574
- Non est necesse, ut singuli de populo bibant sanguinem Domini sub specie Vini, sed satis est, si in Ecclesia aliqui sint, qui id faciant.* 3.563.565
- Sanguini Domini non tribuitur peculiaris effectus, qui non tribuatur etiam corpori.* 3.531.563
- Sanguinem illum ore percipiunt fideles, quo redempti sunt.* 3.225. Vide 3.190
- Sanguine Christi vescimur, cum eum sumimus per modum cibi sub specie panis.* 5.563
- Sanguine Christi purgantur omnia peccata qua fiunt, siue ante, siue post Baptismum; sed aliter per Baptismum, aliter per penitentia Sacramentum applicatur idem Christi sanguis.* 4.341.357.370.386.387.715. Vide 1.215. & 2.106. 107
- A Virtute sanguinis Christi omnis nostra iustificatio pendet, & idem Christi sanguis, & lauacrum, & precium, & poculum etiam dicitur.* 4.83
- In sanguine Domini intingebantur olim species panis pro agrotis, qua intinctio postea damnata est.* 3.570
- In corpore & sanguine Domini est eadem Virtus conferendi gratiam, & utrumq; omnem vim habet ex coniunctione ad diuinitatem.* 3.534
- SANGVIS & aqua ex latere Christi, quid significauit.* 3.215.230.405.457.459. & 537
- Sanguis quomodo dici possit Anima.* 3.234
- Sanguinis aspersio in postibus Hebræorum.* 3.535.536
- Sanguinis potum prohibebat lex Vetus.* 3.167.225.565
- In sanguine hircorum & taurorum habere nō debemus.* 3.158
- Pro sanguine brutorū animantiū sanguinē Christi habemus.* 3.211

Sanguinis & suffocati lex.

1.315

SARAI binominis era; non fuit soror germana Abrahæ, sed Nepis ex fratre.

5.266

SATANAE abrenunciatio.

2.132

S A T I S F A C T I O.

SATISFACTIO est actio, qua is, qui alterum laesit, tantum facit, quantum satis est ad iniuriam compensandam, siue quantum is, qui laesus est iuste exigit.

4.322

Satisfactio est iniuriam factam resarcire; respicit personam iniuria affectam, & in actionibus versatur.

4.323

Satisfactio aliquando fit ad perfectam aequalitatem, aliquando fit ad aequalitatem imperfectam.

4.323

Satisfactio perfecta non potest esse inter Deum & homines.

323.324.325

Satisfactio non offertur Deo, neque exigitur ab hominibus pro culpa, gratis enim nos à culpa iustificat Deus, & gratis amicitiam suam nobis restituit.

4.12.324.325

Ante gratiam gratum facientem adeptam, nullus Deo satisfacere potest.

4.325

Homo iustificatus, per opera propria penalia, Deo satisfacere potest, non ex rigore iustitiæ, sed gratia ipsius, eaq; multiplici, præcedente & comitante; atq; id homini donante, ut habeat, inde ex propriis, & ad aequalitatem, ac per hoc iuste & ex condigno, pro pena temporali satisfacere valeat.

4.29.348.349.388.389

Satisfactio probatur ex traditione Veteris Ecclesiæ.

4.354. &

sequentib.

Soluntur argumenta quadam Lutheri contra sententiam Ecclesiæ de satisfactione.

4.371. Philippi Melancthonis ex

locis communibus. 4.375. eiusdem ex Apologia Confessionis

Augustanæ. 4.380. Caluini. 4.384.392. & 400

Satisfactio ex congruo, non ex condigno, tribui potest humanis actionibus.

4.325

Satisfactio est pars integralis Sacramenti Penitentiae, & in quo genere partium integralium.

4.99.100.101

Satisfactio potest fieri trius modis: penas & flagellas à Deo immissa patienter ferendo.

4.26.334.376

Opera laboriosa sponte assumendo.

4.334

Et multā, sacerdotum arbitrio iniunctam subeundo.

4.338

Satisfactio ante Absolutionem olim imponebatur, non tam ad culpam, quam ad penam temporalem expiandam referri solita. 4. 339. Vide 356

Satisfactio ex rigore iustitia requirit, ut satisfiat ex propriis, et ad aequalitatem, nulla videlicet praeviente, aut intercedente gratia eius, cui debetur satisfactio. 4. 348

Satisfactio non exigitur ante Baptismum, sed post. 4. 357

Sine satisfactione Sacramentum Pœnitentia mancum esset, & inutile. 4. 100

Satisfactio condigna esse debet, & eam proportionē cum peccatis exigit, ut verè peream offensio compensetur. 4. 359

Satisfactio nostra non requiritur solum ad exemplum, sed disciplinam politicam, ut aduersarij volunt. 4. 347. 365. 376. *sed ut iniuria Deo facta compensetur, & divina iustitia satisfiat.* 4. 362. 366

Satisfactio valet ad penam Purgatorij compensandam. 4. 377.

379. 382

Satisfactio à sacerdote ininncta pœnitenti, sine peccato recusari non potest. 4. 381. Vide etiam 4. 115

Satisfactio pars Sacramenti pœnitentia, à Deo instituta, et necessaria in re, & in voto. 4. 101. & 381

Satisfactio non solum non pugnat cum gratuita peccati remissione, sed potius ab ea gignitur. 4. 385

Satisfactio non ad resurgendum à morte peccati, sed ad reatum penam temporalem, qui post eam resurrectionem manet expiandum, adhibetur. 4. 387

Satisfactio necessaria est, non in prima remissione peccatorum, qua fit per Baptismum, sed in secunda qua fit per pœnitentiā, in qua post remissionem culpam & penam aeternam, manet reatus penam temporalem. 4. 388. Vide etiam 4. 341. 357 370. 386

Satisfactio est unum ex instrumentis diuinitus institutis, ad penam temporalem peccatorum expiandam. 4. 389

Satisfactio qua in hac vita spontè, & ex charitate suscipitur, tanti à Deo aestimatur, ut brevis huius vita labor, facile compenset longissimos cruciatus Purgatorij. 4. 390

Satisfactio pro peccatis venialibus, oratio Dominica, & multis aliis actibus contritionis fieri potest. 4. 391

Satisfactionis definitio. 4. 401

Satisfactionis nomine aliquando intelligitur excusatio, siue defen-

defensio.

4.402.404

Satisfactionis nomen reiciunt haretici. 4.327.332.347.348.365.
sed habetur pluribus in locis. 4.356. Vide 366

Satisfactionis opera in genere, non sunt caremonia, aut res inu-
tiles, sed res vtilissima, quarum in diuinis literis extant ex-
empla, promissiones, & precepta. 4.342.343

Satisfactionis operib⁹, nō soli Ecclesia, & aduersarij contendūt.
4.347.356. sed Deo & Ecclesia, fit satisfactio. 4.367.368. et 375

Satisfactionis opera, orationem videlicet, ieiunium et eleemo-
synam, & quæ ad hac reuocantur, quatenus à Deo nō impè-
rantur, sed sponte ad peccata expianda suscipiuntur, gra-
tissima sunt Deo, & exemplis Scripturarum, ac promissio-
nibus confirmantur. 4.344.345

Satisfactionis vestigia extant apud Ethnicos. 4.375

Satisfactionis opera ex alijs indebitis. 4.380

Satisfactionis opera nō in observationibus ab hominib. excogi-
tatis, sed in ieiunio, oratione et eleemosyna collocamus. 4.384

Satisfactionis opera neq³ sunt, neq³ futura sunt illa qua fiunt
in peccato mortali. 4.384

Operum bonorum qua post remissionem peccatorum fiunt, &
que satisfactoria dici solent, pramium est, plena peccatorum
remissio, quoad omnem pœna reatum. 4.395

Satisfactionis opera dicuntur in Scriptura fructus pœnitentia
& quomodo. 4.99.100

Satisfactioni æquiales vox redemptionis. 4.349.356

Satisfactionē oēm de medio tollere conati sunt Lutherani. 4.20

Satisfactionem in pœnam peccati aliquando fuisse mortem
ipsam violentam. 4.354

Satisfactionem obscurare legem, vel Euangelium, quàm falsò
dicatur ab hæreticis. contra quos 4.378.379

Per satisfactionem acquiri potest remissio pœna temporalis
post gratuitam culpa remissionem. 4.29.382.383

Nunquam fuit tempus, quo lapsi in Ecclesia sine satisfactio-
ne reciperentur. 4.384

Nō sufficit mores in melius mutare, & à malefactis recedere,
nisi etiā de iis, qua facta sunt, Deo satisfiat per pœnitentiā,
& opera laboriosa. 4.385. Vide 371. & seq.

Satisfactiones quæ dū dici poterāt sacrificia illa Leuitica; cum
tantum legalem, & pœnam temporariam expiarent. 4.396.

*Satisfactiones pro reatu pœna temporalis, bonis operibus huius
Vita.* 4. 333

*Satisfactiones nostra non sunt ex condigno compēsationes mor-
tis aeternae.* 4. 356. 379

*Operata tamen laboriosa qua cum Dei auxilio fiunt, siue ex cō-
gruo, siue vi dispositiones cōcurrunt, & prosunt ad culpa re-
missionem, & mortis aeternae liberationem.* 4. 379

SATISFACTIO CHRISTI.

*CHRISTVS satisfecit non solum pro culpis omnibus, sed etiam
pro pœnis.* 4. 12

*Christi satisfactio non eodem modo nobis applicatur, pro culpa
originali & pro actuali, neq; eodem modo pro pœna aeterna
& pro temporalis.* 4. 12

*Christi satisfactio nobis applicatur ad amicitiam Dei recupē-
randam, & pœnam sempiternam euadendam.* 4. 341

*Christi mors, precium & satisfactio fuit pro peccatis nostris,
ipse soluit precium, & satisfecit immediatē (& sic loquar)
pro culpa, & reatu mortis aeternae, eorum quibus sanguis
eius per Sacramentū applicatur: mediātē etiam pro pœna
temporalis, quatenus gratiam prabet, per quam ipsi nos Do-
mino satisfaciamus.* 4. 396

SCHISMATICORVM altare, & sacrificium occultum. 3. 778

SCHOLASTICI.

SCHOLASTICI olim qui fuerint appellati. 3. 822

*Scholasticos, de Sacramentis non tātū literam, sed etiam spi-
ritum tradere.* 1 pag. 7

SCIENTIA.

SCIENTIA infusa, & acquisita in quo differant. 1. 223

Scientia solet praebeere occasionem superbia. 4. 191

SCOTVS.

*SCOTVS existimauit Circumcisionem conferre gratiam ex
opere operato. 1. 229. contrarium asseritur. 1. 230. & seq. idem
circumcisioni tribuit impressionem characteris. 1. 263. &
characterem voluit esse relationem quandam realem, qua
sententia vix defendi potest. 1. 260. eius opinio circa pro-
nomen, Hoc, in verbis consecrationis, refutatur 3. 68. & 83.
neq; est probanda illa opinio ipsius, qua asserit transubstan-
tiationē non fuisse dogma fidei ante Conciliū Lateranense.
3. 378*

SCRI.

S C R I P T V R A.

- S C R I P T V R A S A C R A** intelligenda secundū Verborum proprietatem, & ubi non cogimur evidenti absurdo. 2. 18
- Scriptura** vocat ordinariēres & exteriorius apparent. 3. 128
- Scriptura** non est necesse, & semper apertissimē loquatur, sed satis est, si ita loquatur, & communem Patrum expositionē sequuti sententiam eius assequamur. 3. 624
- Scriptura** & ita solet nomine fractionis, cū loquitur de pane. 3. 667
- Scriptura** attribuit & im saluandi diuersis rebus. 4. 155. 156
- Scriptura** cū loquitur de peccatis, absolutē de omnibus peccatis intelligenda est. 4. 252
- Scriptura** semper dicit & im Sacramentorum consistere in purgandis peccatis, & mundanda anima. 1. 191
- Scriptura** an facta additio. 1. 332. 333
- Scriptura** Gothica editio an recepta. 1. 323
- Scriptura** proprius Verborum sensus nunquam dimittendus est, nisi cogamur ab aliqua alia Scriptura, vel ab aliquo articulo fides, vel à cōmuni totius Ecclesiæ explicatione. 3. 63. 89
- Scriptura** locus vnus, rectē explicatur per alium. 1. 94. 97. 3. 46. 47. & 61
- Scriptura** & pictura loco sunt caremonia rudibus. 1. 319
- Scriptura** tribus modis solere figuram aliquam explicare. 3. 638
- Scripturarum** ratione, lingua latina fuit communis omnibus. 1. 323
- In Scriptura** ita sape accipiuntur vocabula, & non substantiā rei, sed qualitatem, vel affectum significant. 3. 108
- In Scriptura** quomodo accipiat sape particula, Et. 3. 551. & particula, Omnes. 3. 553
- In Scriptura** per adorationem aliquando intelligitur sacrificium. 3. 660. 661
- In Scriptura** sape accipitur tempus præsens, aut præteritū pro futuro, sed sapius præsens pro præsenti. 3. 666
- In Scriptura** quoties dicatur, Memento. 3. 832
- In Scriptura** frequentissima est illa phrasis, per aliud, pro, in aliquo. 5. 71
- In Scriptura** Test. & c. quando describuntur res nouæ, & futura per typos & figuras. 3. 651
- In Scriptura** explicanda Ecclesia errare non potest. 3. 639

Argumenta ducta ab auctoritate negativa sacra Scriptura non sunt solida. 5. 81

De lectione Vulgata Scriptura. 3. 540

SCRUTINIVM Catechumenorum quod sit. 2. 131

SEDERE à dextris conuenit Christo ratione humanitatis. 3. 175

SENSVS.

SENSVS corporales falli nō possunt circa proprium obiectū, falli tamen possunt circa id, quod latet sub obiecto sensuum. 3. 118

Sensum non falli circa proprium obiectum. Hac propositio vera est, sed eget multis limitationibus. 3. 389. 390

Sensus diuisus, & sensus compositus. 3. 290

SEPULCHRVM. egressio Christi ex sepulchro. 3. 277. 278. 279. 295. 296. Vide si placet 3. 299. & 302

SEQUENTIA seu prosa in Missa, qua sit. 3. 812

SERMO noster constat Voce & significatione; non autem re significata. 3. 145

SERVORVM coniugium inuitis dominū, ratum ac firmum esse. 5. 195

SIGILLVM.

SIGILLVM efficax ad imprimendam gratiam, an sit Sacramentum. 1. 53

An instar sigilli obsignet Sacramenta, promissionē gratiæ. 1. 56

Sigillum Dei, an esse cognoscantur Sacramenta. 1. 58. 59. 73

Sigillum, seu signaculum iustitiæ fidei dicitur Circumcisio data Abraha. 1. 74. 207. 239

Sigillum & signaculum qua ratione Vocentur Sacramenta. 1. 79. 80. 185. & 213

Sigillum est signum practicum. 1. 200

Sigilli imago est character imprimens: in cera est character impressus. 1. 269

SIGNVM.

SIGNVM quid sit. 1. 32. 3. 164

Signorum genera. 1. 34. duo genera signorum Veterum distinxit Lutherus. 1. 226

Signum esse magis conuenit accidentibus, quàm substantiis, signum enim est id, quod per se, & immediatè, sensibus percipitur. 3. 164. 381

Signum & res signata, sunt opposita relativè. 3. 170

Signum

Signum visibile vocatur ab Augustino, quod sensu aliquo externo percipitur, etiam si is non sit sensus videndi, sed audiendi. 4 64

Signum esse quomodo conveniat Sacramentis. 1. 32. 200. & quod ad 205. 3. 204

Signum sensibile in Sacramentis, satis est, ut aliquo sensu percipiat. 152

Signum & causa infallibilis gratia est Sacramentum. 1. 139

Signa autem nuda esse, dixerunt haeretici. 1. 177. contra quos vide supra & Sacramentum.

Non ex quolibet signo Sacramentum colligitur, sed tantum ex signo a Deo instituto, & cui sit annexa gratia. 5. 65. 81

Signum esse quomodo conveniat Sacramento Eucharistia. 3. 523. Vide etiam 3. 161. 196. 231. 235

In signo sensibili Eucharistia nihil est falsi. 3. 391

Signum aut signaculum vocatur character. 1. 260

Signaculum promissionis in testamento Christi. 3. 705

Signum commemorativum & confirmativum. 1. 35. & 75

Signum impressum in fronte mulieris in Apocalypsi. 1. 282

Signa sacramentalia, vim habent à Deo operantia, quod significant. 1. 107

Signa theorica & practica qua sint. 1. 200. Vide 1. 156

Signa magica nullam habent vim naturalem aliquid efficiendi. 1. 106. & 107

SIGNVM CRVCIS.

Signvm crvcis est ab Apostolis institutum. 1. 312

Signum crucis non est Sacramentum. 1. 287. Vide 3. 116

Signum crucis est optimum signum distinguens Catholicos ab haeticis. 1. 320

Signum crucis in omni negotio adhibendum. 3. 805

Signum crucis est omnium communissima & antiquissima caeremonia in sacrificio Missa adhibita. 3. 805

Signum crucis tribus modis operatur in Damonibus terrenis. 1. 313

Signum crucis in fronte, significatū per asperersionem sanguinis in postibus Hebraeorum. 3. 536

Signum crucis quod in fronte inscribitur, quam figuram habeat, & quam virtutem, & vim contra Damones. 1. 266.

312. & 319

- Signum crucis in fronte & in pectore, est una ex caeremoniis, quæ fiunt Catechumenis ante Baptismum.* 2. 133
Signum crucis quod in Sacramento Confirmationis in fronte imprimitur, 2. 155. & 171
Sine signo crucis, nihil consecrari potest. 2. 196

SIGNIFICATIO.

- SIGNIFICARI interdum idem valet, quod appellari & dici.* 3. 190
Significatio melius apprehenditur per oculos, quam per gustum & sensum. 3. 527. 530
Significatio non operatur nisi in mente, excitando affectum aliquem dum apprehenditur. 3. 529
SIMILIA, debent esse similia in re, de qua disputatur, non autem in omnibus. 3. 146. & 422. 5. 161. & 163
SIRICIVM Papam non reprehendere Matrimonium legitimum. 5. 85

SITVS.

- SITVS extrinsecus.* 3. 278. 287. & 306. *Situs intrinsecus.* 3. 287. & 306
SOZOMENVS in historia multa est mentitus. 4. 296

SPECIES SACRAMENTALES.

Vide & Accidens.

- SPECIES, quæ sunt certa & determinata, demonstrantur formaliter in hac propositione (Hoc est, &c.) quamvis in obliquo, non in recto.* 3. 81. 83
Species seu accidentia panis & vini, dicuntur res, terrena, & quomodo. 3. 143. 145. 189. 252. 355. & 381
Species panis & vini, an dici possint corpus typicum. 3. 160. 190.
an dici possint gloria Dei. 3. 122
Species panis signa sunt corporis Domini, ob analogiam inter panem & Christum. 3. 164
Species exteriores panis corpus Domini significant. 3. 170
Non tam species externa, quam quod sub ipsis latet, considerandum. 3. 174. 175
Sub specie visibili panis ita latet Deus Verus, & latebat sub specie visibili carnis Christi, dum is in terris conuersaretur. 3. 165
Et quod continetur sub speciebus est corpus Christi. 3. 80. 81. 82. 261. *Vide supra & Corpus Christi.*

Species

Species exterior Eucharistia, licet panis & videatur: tamen Verè est ibi corpus Domini. 3. 205. 258. *& in specie aliena, non in sua Verè videtur & tangitur.* 3. 26. 216. 251. 207. 253. 388. *&* 850

Species panis & Vini dicuntur corpus Domini, quodam modo, id est, representative. 3. 232

Species, quoad exteriorem naturam, & proprietates accidentium non mutantur post consecrationem, consumitur tamen substantia, id est, desinit esse. 3. 213. 239. 246

Species donec integra manent, non separatur corpus Domini ab Eucharistia. 3. 326

In corruptione specierum Eucharistia substituitur à Deo materia, in illo ipso instanti, quo desinunt esse illa species, & in quo aliud generatur, & hoc sine miraculo. 3. 392

Species sacramentales corrupta, debent comburi. 3. 432

Quid fiat de speciebus corruptis in stomacho. Vide 3. III. 160. *&* 326

Species Sacramenti Eucharistia si in magna quantitate sumerentur, nutrent, non sine diuino miraculo. 3. 382

Species externa panis & Vini in Eucharistia & apprehenduntur quid vnum cum ipso Christo, quem continent, adorantur, adoratione latria, per se autem & proprie veneranda sunt culus quodam minore. 3. 579

Et si tam species panis & Vini, quam corpus & sanguis Domini ad essentiam Sacramenti Eucharistia pertineant; ratio, tamen Sacramenti, magis conuenit speciebus, & continent corpus, quam corpori Christi, & est sub speciebus. 3. 427. 523

& contra, ratio sacrificij, nec non pignoris, & alimentij diuini magis conuenit corpori Domini, & est sub speciebus, quam speciebus, & continent corpus Domini. 3. 428. Vide 3. 393

Species vni Verbo hypostatice, error est. 3. 26. 27. 71. Vide 329. 338. *&* seq.

In specie panis, Christus nihil patitur, & à nullo laeditur, recipitur enim, Verbi gratia, casus in terram, attritio dentium, rasio, putrefactio, & crematio, non in corpore Christi, sed in speciebus. 3. 326. 327. 328. 374. 387. 388

In specie panis Dominus oculis apparet mortalium. 3. 221. 223

In aliena specie & mystice ac sacramentaliter se ipsum portauit Christus. 3. 226. 227

Spiritus sanctus apparuit in specie columba, ob analogiam inter columbam, & Spiritum sanctum. 2. 115. 158. 3. 357. 382

Spiritus sanctus non egebat cæli apertione, cum descendit super Apostolos. 3. 297

Spiritus sanctus datus in insufflatione. 3. 356. 4. 236

Spiritus sanctus in omnibus liturgiis antiquis invocatur. 3. 199

Spiritus sancti promissio generalis toti Ecclesia facta per manus impositionem. 2. 152

Spiritus sanctus non promittebatur, ut suppleret omnem Christi presentiam, sed solum supplere debuit presentiam Christi inter homines humano modo conuersantis. 3. 123. neq; presentia corporalis Christi in terris impendebat aduentum Spiritus sancti; sed impendebat decretum illud Dei, quo statuerat, ut mors, & ascensio Christi praeccederent. 3. 323

Spiritus sancti gratia intelligitur nomine aquæ. 3. 47

Spiritus sancti donum esse, timorem gehenna, probabile est. 4.

218

Spiritus sancti missio in die Pentecostes. 2. 114. 115

Spiritus sancti nomine intelligi potest quodlibet eius donum.

1. 148

Spiritum sanctum Deum esse. 3. 278. 279

Spiritum sanctum solos Episcopos posse dare per unctionem Christismatis. 2. 155. 156. 185

Spiritum sanctum dari per manus impositionem, & per unctionem Christismatis, idem est. 2. 179. 180. 187

Spiritum sanctum docere nos de omnibus. 2. 158

Tribuitur Spiritui sancto operatio miraculorum, & illustratio animorum ad cognoscendam Veritatem. 4. 207

SPONSALIA non dirimunt sequens matrimonium. 5. 208

STATVS hominum tres; incipientium, proficientium, & perfectorum. 3. 607

S. STEPHANVS cur praeponatur S. Matthia, in canone Missæ.

3. 847

STUPRATORIS pœna. 5. 196. 202

SUBIECTVM quando est notum audientibus in particulari, non debet offerri per nomen vniuersale. 3. 68

S V B S T A N T I A.

SUBSTANTIA secundum se, neque ordinem habet ad locum, neq; ad corpora circumstantia. 3. 23

Sub-

- Substantia sub speciebus panis contenta, an assimiletur indiduo Vago.* 3. 83
- Substantia sensibilis est per accidentia.* 3. 164. 381
- Substantia sine accidentibus non nutrit.* 3. 164
- Substantia panis in Eucharistia non annihilatur, sed conuertitur in aliam.* 3. 190. 213. 250. 348. & 381
- Substantia panis in Eucharistia, discedit, adueniente alia.* 3. 213. & desinit in instanti. 3. 398
- Substantia & quantitas naturaliter seiungi nequeunt: & nullam inuoluit contradictionem, si unum sine altero sit.* 3. 305
- Substantia non potest separari à modo suo essentiali: potest tamen separari à modo suo proprio, sed non essentiali, qui est per se existere.* 3. 305
- Substantia cur non possit inharere.* 3. 397. & illi naturaliter conuenit subsistere. 3. 396
- Substantia nomine interdum intelligitur omnis essentia, & natura, Unde etiam natura accidentium hoc modo substantia appellatur.* 3. 245. 246
- In substantia panis & Vini non est significatio, & representatio Sacramenti Eucharistia, sed in accidentibus.* 3. 628. Vide 3. 164. & 381
- Circa substantias sensibiles homines falluntur sapissime.* 3. 389

S V C C E S S I V A.

- In successibus quod Vltimum detur.* 1. 224
- SUFFITVM quare adhibemus ad honorem Eucharistia.* 3. 115
- SYM, cs, est huius proprietates exponuntur.* 3. 70. 71
- SUPERBIA initium heresis.* 3. 315
- SUSCEPTORES in baptismo.* 2. 137. & in Confirmatione. 2. 197

S Y M B O L V M.

- SYMBOLVM Apostolicum, est Vna simplex fidei confessio, composita à duodecim Apostolis, singulis sententiam suam adicientibus.* 3. 820
- Symbolum Constantinopolitanum.* 3. 820
- Symbolum quo tempore cæperit esse in Vsucandis in Missa.* 3. 814
- Symbolum Apostolorum non solent aperte reiicere hæretici huius tempo-*

temporis.

3. 293

SYMBOLVM in Sacramentis non operatur, nisi per Virtutem sibi impressam, Vide & Signum.

S Y N A G O G A.

SYNAGOGA Ecclesia erat, antequam Christum negaret. 2. pag. 6.

Synagoga caeremonias, & dies festos instituit. 1. 315

Synagoga significatur per Agar. 3. 133

Synagoga lumen suum amisit Christo Veniente. 3. 444

Synagoga & Ecclesia comparatio. 3. 699

SYNDERESIS, quae male facta in corde flagellat. 4. 144

T.

T E M P L A.

TEMPLA non eriguntur Sanctis; sed in eorum memoriam & honorem fieri possunt. 3. 754-755

Templorum consecratio. 3. 792. ad quod genus caeremoniarum pertineat. 1. 308

Templorum ornatus deuotionem auget. 1. 319

In templo populus ociari non debet, sed orare. 3. 784

In templis manufactis habitare, an repugnet Deo. 3. 125

T E M P V S.

TEMPVS praesens, aut praeteritum profuturo. 6. 366

Temporum extremitas, significat a per & vespertinum tempus. 3. 443

In pluribus temporibus non potest esse aliquid. 3. 282

T E M P V S F E R I A T V M.

TEMPVS FERIATVM quid sit, & quomodo impediatur Matrimonium, eiusque & usus quam sit antiquus. 3. 279

Tempus feriatum, quomodo temperatum sit à Concilio Tridentino. 3. 279

T E N T A T I O.

TENTATIO Christi. 2. 158. Tentationes repellenda, timore futuri iudicii. 4. 213

TERRA quomodo fiat caelum per Sacramentum Eucharistiae. 3. 210

T E R R O R.

TERROR ex minis legis conceptus, non est contritio. 4. 129. 130
Terror

Terrores incussi à lege plurimum iuvant ad conversionem, sed partes Sacramenti penitentia non sunt. 4. 104. 105. 112. 115. 116. Vide etiam 4. 131. 132

Terrores pro peccatoribus.

4. 118. § 135

Terrores in corde duro esse possunt.

4. 130

TERTULLIANVS.

TERTULLIANVS quo tempore floruit.

4. 261

Idem in ultima aetate haeticus Montanista fuit. 2. 146. 3.

148

Idem cum contradicit aliis Patribus, non magnificanda est eius auctoritas, cum constet eum hominem Ecclesiam non fuisse.

3. 295

Idem cur duorum tantum Sacramentorum meminerit. 1. 299

Idem quomodo intelligendus quando dicit nihil referre inter eos, quos Ioannes in Iordane, & quos Petrus in Tybere tinxit.

2. 117

Eiusdem consilium de baptismo paruulorum differendo usque ad triennium, non est probatum aliis Patribus.

2. 59

Eidem falso imponitur à Kemnitio, quòd dixerit unctionem Chrismatis in Veteri Testamento institutam.

2. 182

TESTAMENTVM.

TESTAMENTVM debet fieri ab homine libero, ante mortem, coram testibus, & per aliquod publicum instrumentum, quod extet ad memoriam, qua omnia videmus adfuisse in ultima cena Christi.

Testamentum nouum à Christo in ultima cena conditum, & proinde figura Testamenti Veteris impleta. 3. 642. 643. Vide etiam 3. 58. & 704. *Testamentum verò nouum variis modis accipitur.*

3. 508

Testamentum Christi verbis propriis & apertis compositum. 3. 59. & *testamentum propriè accipitur in illis verbis, Hic calix nouus Testamenti.*

3. 94

Nihil solet magis propriè, simpliciter, & exquisitè explicari, quàm testamentum: idque patet tum in institutione Testamenti Veteris, tum in testamentis hominum in scriptura. 3.

58. 59

Testamentum hominis ita effertur, ut nemo audeat aliquid addere, vel demere.

3. 59

Testa-

- Testamentum Christi, simul testamentum & pactum fuit.* 3. 59
Testamentum Christi aeternum. 3. 484
*Testamentum condidit Christus proximus morti, atque co-
 legavit filiis suis; corpus & sanguinem suum.* 3. 573. & 705
*Testamentum, Sacramentum & sacrificium est Eucharistia,
 & sub qua ratione formali.* 3. 705-706
Testamenti Christi repetitio in Missa. 3. 714 733
Testamenti confirmatio fuit mors Christi. 3. 93
*Testamenti nomine appellari solent, ipsa voluntas testatoris,
 hereditas, seu bona à testatore legata, & authenticum in-
 strumentum, quo continetur voluntas testatoris.* 3. 94-95.
 508. & 509
Testamentum novum & vetus cur sic dictum. 1. 243
Testamentum vetus & novum cur sic vocentur sacra Biblia
 3. 95
Testamentum vetus non destruxit Christus, sed implevit. 3.
 153. & *qua ratione Testamentum vetus sit mutatum in no-
 vum.* 3. 211. 212
Testamenti Veteris Sacramenta. 1. 45. 46. *Vide & Sacramen-
 tum. Testamenti Veteris caremonia. Vide & Caremonia.*
*In dedicatione Testamenti Veteris continebatur promulga-
 tio legis coram populo, immolatio victimæ, & aspersio san-
 guinis.* 3. 644
*TESTATOR vivere debet &que ad completum, & ob signa-
 tum Testamentum; sui iuris esse debet; semper aliquid man-
 dat heredibus; aliquid promittit, seu relinquit, idque no-
 minatim exprimere solet; testes adhibet; disertis verbis ex-
 plicat se facere testamentum; denique instrumentum publi-
 cum conficit.* 3. 262. 643

T H E O L O G V S.

- T H E O L O G V M* esse apud veteres, nihil erat aliud, nisi scire,
 qua numina, quibus caremoniis colerentur. 1. 320
T H E O L O G I S nostris maior fides est adhibenda in iis, qua
 pertinent ad ius divinum, quam Canonistis. 3. 96

S. T H O M A S.

- S. T H O M A S A Q V I N A S,* vocatur sanctus ab ipso etiam Lu-
 thero. 3. 313
S. Thomæ quo annò natus. 3. 359
Idem

Idem non fuit auctor illius sententia, quòd in Sacramento altaris non sit substantia panis & vini, sed accidentia solum; nam multò antè quàm ipse nasceretur hac Veritas definita est. 1. pag. 6 & 7

Idem lib. 4. contra Gen. cap. 77. cùm ait esse quendam errorem, quòd omnes boni, & nulli mali possint esse donec Sacramentorum ministri, respexit ad errorem VValdensium, de quo 1. 144

Idem 3. par. quest. 64. art. 8. ad 2. cùm dicit non requiri mentalem intentionem ad perfectionem Sacramenti, sed sufficere externam prolationem Verborum; non loquitur de perfectione Sacramenti simpliciter, sed de perfectione coram hominibus, qua sufficit ad hanc certitudinem, & nentem pacandam, & non requirat aliud. 1. 164

Idem 3. par. quest. 64. art. 8. non ponit nisi habitualem, & actua- lem intentionem in ministro qui conficit Sacramenta, alij etiam trimembrem diuisionem faciunt, & addunt virtua- lem. 1. 153

Eius opinio de modo quo corpus Christi est in cælo & in altari, quomodo probanda. 3. 277. 282

Eidẽ falsò imponit Remnitius, quòd existimauerit alia Verba esse necessaria ad consecrationem, prater illa, Hoc est corpus meum. 3. 485

THOMAS CAIETANVS.

THOMAS CAIETANVS falsò docet significationem Sacramenti esse vnã tantum simplicem. 1. 84

Idem ait in cap. 6. Ioan. non agi de Sacramentali manducatione & potu corporis & sanguinis Domini, contra communem opinionem. 3. 39

Idem obscure loquitur de polygamia multarum vxorum simul. 5. 126. 127

Idem asseruit Matrimonia solui posse quoad vinculum in causa adulterij: timide tamen dixit, & breuiter rem attingens. 5. 154

Quadam eius subtilitas supernacanea. 3. 347

THVS.

THVS adoletur in Missa, ad Altare, ad Euangelium, ad Sacerdotem, ad Clerum & Populum, eiusq; primus & sus. 3. 804

THYMIAMA. 3. 804

TIMOR.

T I M O R.

TIMOR quadruplex, naturalis, mundanus, timor pœna peccatoribus inflicta cum timore offensionis diuina coniunctus; Et timor propriè seruilis, quo solius pœna fugienda caussa à peccatis abstinemus.

4. 214

Timor hic seruilis bonus est, atq; vtilis, Et à Deo excitatur.

4. 214. Et seq. atq; hunc timorem esse vnum ex septem donis Spiritus sancti probabile est.

4. 218

Timor cùm ex se retrahit hominem à peccato, est bonus Et sanctus, licet interdum corrupta hominis voluntas eo magis concupiscat, quo magis ab opere coercetur.

4. 220

Timor dicitur seruilis à forma seruitutis extrinseca, intrinseca autem subiecto suo.

4. 223

Timoris seruilis duplex gradus, vnus quando impedit opus peccati externum, sed non voluntatem; alter quando etiam voluntatem coercet.

4. 220

Timor mundanus non potest bonus Et sanctus nominari, quia est timor creaturarum.

4. 223

Timor seruilis licet cum peccato coniunctus sit: non est tamen peccati caussa: Timor mundanus Et est coniunctus cum peccato, Et est caussa peccati.

4. 224

Timor seruilis non potest esse nimius intensiue, sed appreciatiue: Mundanus autem, quia est timor mali creati finiti, ac temporalis, facile potest esse nimius, non solum appreciatiue, sed etiam intensiue.

4. 224

Timori quomodo tribuatur iustificatio.

4. 156

Timorem facere, vt magnificiamus eum, què timemus.

4. 283

TRACTVS in Missa quis sit.

3. 812

T R A D I T I O.

TRADITIO Et vsus Ecclesia Catholica recipi debent.

1. 91.
2. 11. Et 12

Traditio non minoris auctoritatis est apud nos, quàm scriptura.

2. 51. 55. Et 183

Traditio Apostolica cæpit post Christi ascensionem.

3. 789

Regula cognoscendi quando aliquid manat ex traditione Apostolica.

3. 749

Argumentum ductum à traditione quantum valeat.

1. 145

Traditio Apostolorum de Sacramento Confirmationis.

2. 144.

163. 183

- Traditio de miftione aqua cum vino in facro calice.* 3. 454
TRANSFIGVRATIO Christi. 3. 196
TRANSMVTATIO naturalis. 3. 348. *Vide & Conuerfio.*

TRANSVBSTANTIATIO.

- Septem errantium opiniones circa tranfubftantiationem.* 3. 329. 330. *refelluntur.* 3. 333. *Et primo Berengarianorum.* 333. *Durandi.* 334. *Aliorum fine nomine.* 337. *Ruperti.* 338. *Ioannis Parisienfis.* 341. *Et Vbiq̃istarum.* 342
Explicatur fententia Ecclefia Catholica, qua ait, rationem proximam Et propriam cur fit in Euchariftia corpus Domini, effe totalem conuerfionem fubftantia panis Et vini, in corpus Et fanguinem Domini. 3. 346. *Vide* 3. 328
Probat ex Verbo Dei tranfubftantiatio. 3. 352. *testimoniis Patrum.* 3. 359. *definitione Ecclefia.* 3. 367. *Et ex conuenientia rationis.* 3. 372
Refelluntur Kemniti obiectioes. 3. 375. *Et Petri Martyris.* 3. 383
Tranfubftantiatio eft vna actio. 3. 352. *terminatur ad fubftantiam, Et tamen non eft generatio, fed conuerfio fupernaturalis.* 3. 399. *Et fit in vltimo inftanti terminatiuo prolationis Verborum.* 3. 84. 85. 397
Tranfubftantiationis nomen licuit ponere Concilio Lateranenfis, Et ante hoc Concilium extabant nomina aequiualentia, vt conuerfionis, tranfmutationis, Et tranfelementationis. 3. 375. 376. 377
Tranfubftantiationis dogma ad fidem Catholicam pertinet. 3. 378
Tranfaccidentatio Lutheri. 3. 353. 373
TRIBVLATIO nomine ignis fignificatur. 1. 184. 2. 8. Et 114
TRISTITIAE nomine intelligitur aliquando non dolor de peccatis, fed mæror quidam ex obiurgatione, vel aliqua alia re natus. 4. 105. 146

TRINITAS.

- TRINITATIS innuocatio dicitur Verbum vite.* 1. 94. 97. *quomodo habeat vim operandi miracula.* 1. 104
Trinitatis innuocatio in Baptifmo. 1. 196. 197. 2. 110
Trinitatis myfterium confertur cum myfterio Euchariftia. 3. 275
Toti Trinitati facrificium Miffa offertur. 3. 810

T R I T I C V M.

T R I T I C V M appellauit Dominus Verba sua. 4. 132
Triticici grano comparantur corpora nostra. 3. 146. 147

T R O P V S.

T R O P I locum habent in Prophetiis, in laudationibus, & in cohortationibus. 3. 60. non autem in praeceptis vel dogmatibus. 3. 60. 61. neq; in Sacramentis. 3. 62. 63

Tropi non ponuntur in Verbis, nisi ratione peculiaris alicuius rei, vel natura, qua in vno verbo implicatur, & non in altero. 3. 71

T V N S I O pectoris, penitentiam indicat. 3. 802

V.

V A L E N T I N I A N V S Imperator, Polygamiam multarum Uxorū simul, malè introduxit. 5. 123

V A S.

V A S accipi potest pro instrumento. 1. 14. & 18

Vasa sacra prohibentur laicis, & tangere, & seruare. 3. 493. & 542

Vasa sacra vendere, in summa pauperum Ecclesia necessitate, licet. 3. 794

De Vasis sacris tum aureis, tum argenteis. 3. 793

V B I, siue situs corporum diuiduntur. 3. 278

V B I Q V I S T Æ.

V B I Q V I S T Æ docent, Christi corpus, per Unionem hypostaticam ad Verbum, semper re ipsa, & de facto esse vbiq; nec posse redigi ad vnum locum. hic error refellitur. 3. 280. 302. 339. & praesertim 3. 342. & seq. Vide etiam 518

Vbiquitas quare inuenta à Lutheranis. 3. 343. 346

V E L L V S Gedeonis non fuit Sacramentum. 1. 76. 226. 227. & 242

V E N E N V M in Eucharistia, an aliquando sit propinatum. 3. 392. 393

V E R B V M.

VERBA non solum sunt signa externa & sensibilia, sed etiam in genere signorum praestantissima sunt. 4. 66. Vide etiam 4. 64

Verba speculatiua & practica in quibus differant. 1. 156. & 200
Verba non habent ultimum esse, sed primum non esse. 3. 84. 397.

398

Verba per se, & naturaliter non sunt operatiua. 1. 106. & 156

Verborum repetitio magnam emphasim habet. 3. 827. 839

VERBUM Vita dicitur Trinitatis inuocatio. 1. 94. 97. *Vide* 3. 480

VERBUM Dei interpretandum ex consuetudine vniuersae Ecclesiae perpetua. 1. 145. *Vide* 3. 120

Verbum Dei efficaciter predicatur. 1. 147

Verbum Dei non predicatur nisi intelligentibus, nec prodest nisi intelligatur. 1. 216

Verbum Dei populis administrare ad sacerdotem pertinet. 1.

135. *item ad alios.*

2. 43

Verbum Dei non contemnendum. 3. 154

Verbum Dei praecedit fidem. 1. 183. 204. 216

Verbi diuini Veritas. 3. 238

Per Verbum Dei, siue intelligantur libri sacri, siue praecepta moralia, aut iudicialia, aut caeremonialia, semper inuenimus factam additionem. 1. 332. 333

Verba sua Dominus appellat triticum, ignem, & malleum. 4.

132

Verba Domini cum Verbis falsorum Prophetarum comparantur. 4. 132

Verba quaedam visibilia, sunt quaedam caeremonia. 1. 308

VERBUM sacramentale.

Triagenera Verborum sunt in Sacramentis, institutionis, promissionis, & consecrationis. 3. 35

Verba Sacramentorum ex diuina institutione pendunt, & à Christo instituta sunt. 1. 83. 91. 106. 110. 201

Verba Sacramentorum determinata. 1. 108. 109. 110

Verba sacramentalia non à quocunque prolata haberent vim conficiendi Sacramentum. 1. 130. 156. & 159

Verba Sacramentorum sunt Verba practica, cum sint instrumenta iustificationis & efficiant quod significant: quare requirunt potestatem & voluntatem, ac proinde intentionem. 1. 156. 159. 3. 80. 85. 86

Verba quacunque intentione prolata, licet possint excitare fidem: non tamen quacunque intentione prolata habere possunt effectum sacramentalem. 1. 159. 197

Verbi

- Verbi prädicationem eodem modo concurrere ad iustificatio-*
nem, quo Sacramenta, est Lutheranorum hæresis. I. 177. Et
Caluinistarū. I. 180. qui confutantur. I. 181. 183. Et 197. 198
Verba Visibilia cur dicta sint à S. Augustino Sacramenta. I. 212
Verba Sacramentorum expedit, Et conceptis Verbis, Et eodem
modo ab omnibus proferantur. I. 325
Verbum Et Sacramentum non eodem modo iustificat. I. 216.
Vide I. 103. Et 4. 156.
Verbum Et Sacramentum dici possunt manus Dei, per quam
ad nos venit gratia Dei Et iustitia, sed non eodem modo. I. 216
Virtus sacramentalis aliquando est in elemento, aliquando
in Verbo, aliquando in utroq;. I. 222
Sine Verbo Sacramenta nullam vim habent. I. 59. 76. 104. 105.
eiusq; Verbi efficacia. I. 57. 58
Verba institutionis Eucharistia. 3. à pag. 65. Usq; ad 98. 403
VERBUM quod diuina ordinatione annexitur Sacramentis
nunquam est promissorium, sed assertorium, vel deprecat-
orium. I. 55. Vide 3. 405. 406
Verbum Dei potius appellandum esset sigillum Sacramenti,
quàm Sacramentum sigillum Verbi. I. 59
Verbum promissionis requiritur in institutione Sacramenti,
non autem in ipso usu. I. 213
Verba sacramentalia nullam vim naturalem habent, sed ex
pacto, Et promissione Christi. I. 106
VERBUM consecratorium Et practicum dicitur Verbum vite.
I. 208. Verbum benedictionis. I. 97. quare lingua vulgari
proferatur à Lutheranis. I. 91. 97. hoc Verbum non est con-
ditionale, Et notauimus in V. Sacramentum. I. 87
Verba respectu rei consecrata non sunt pars essentialis, sed prin-
cipium productiuum. I. 87
Verba qua significant præsentiam corporis Domini in Euchar-
istia. 3. 25
Verba consecratoria, non habent perfectam significationem, ni-
si in ultimo instanti, quo proferitur ultima vox. Et Verba li-
cet non habeant ultimum instans positiuum; habent ramen
ultimum mutatum esse. 3. 84. 397
Verba Dei in principio creationis operabantur solum efficien-
ter, non autem sacramentaliter; Verba autem Christi ope-
rantur utroq; modo. 3. 85

- Verba Sacramenti Eucharistia dicta sunt ad instituendum, & conficiendum Sacramentum.* 3. 86
- Verba Christi sunt operatoria, & eiusmodi ut naturas verè mutare possint.* 3. 187. *dicuntur Verbum fidei, quia sola fide intelliguntur.* 5. 17. *quomodo dici possint panis.* 3. 156
- Verba consecrationis Eucharistia explicantur. Vide & Consecratio. & Vbi de pronomine, Hoc, qua Verba simpliciter necessaria ad consecrationem.* 3. 482. 483. 484
- Verba illa recitantur seorsim & certo ritu.* 3. 470. *dicuntur recitativè & significativè, & quid hoc sit.* 3. 467. 480. 481. *submissa voce pronunciantur.* 3. 779. 780. 781. 782. *& seq. Vide 4. 64. 65. Graci tamen alta voce pronunciant.* 3. 470. 484. *de illorum Verbis vide 3. 468. & & Graci.*
- Ex diuina institutione sunt vera instrumenta consecrationis.* 3. 466. *ex Domini precepto à nobis dici debent.* 3. 469
- Dicuntur ad panem benedicendum, & mutandum; non ad populum instruendum.* 3. 470. 471. 482
- Non possunt defendi ut vera, nisi per illa fiat transmutatio panis & vini in corpus & sanguinem Domini.* 3. 470
- Et solis illis Verbis à Domino institutis fit consecratio.* 3. 467. *& seq. 469. 470. & 783*
- Verba sacramentalia, magiam, & incantationem vocare, & blasphemare audent scelestissimi Calvinista.* 1. 105. 106. 3. 466
- Illà propositio S. Augustini: Accedat Verbum ad elementum & fiat Sacramentum, explicatur.* 1. 100. *& seq. Vide 197. 209. 223. 3. 403. 413. 427. 4. 67*
- Verba Sacramenti Pœnitentiæ, seu Absolutio, non referuntur potissimum ad instituendam & excitandam mentem.* 4. 64. 65

V E S P E R A.

- VESPERTINVM tempus significat temporum extremitatē.* 3. 443
- À Vespera luna 14 primi mensis incipiebat dies festus Pascha Hebræorum.* 3. 43
- À Vespera ad Vesperam celebrabant iidem suos dies festos.* 3. 436. *& 443*

V E S T I S.

- Vestis candida datur baptizatis.* 2. 139. *& 157*
- Vestes, & alia donantur amantibus, Christus autem donauit carnem suam nobis.* 3. 208
- Vestes sacra ad quod genus caremoniarū reuocentur.* 1. 308. 322

De Vestibus sacris, earumq; usu antiquissimo. 3. 791
Viam suam debet relinquere impius. 4. 156

V I C T I M A.

VICTIMA fuit Christus in cæna, & nunc est in altari. 3. 667.
 668

Victima non fit nisi per immolationem. 3. 669

Victima fuit Christus per immolationem crucis. 3. 669

*Victima non est corpus Christi in sacrificio Missæ absolute, sed
 Et est in specie panis.* 3. 726

Victimam in altari ponere, est re ipsa illam Deo offerre. 3. 725.

779. & supra 3. 669

Victima, seu hostia qua dicebantur. 3. 606

*VIDUÆ, qua ad ministerium Ecclesiæ assumptæ erant, repræ-
 henduntur à B. Paulo quod nubere vellent.* 2. 96. 5. 90.

188. 207. & 208

VIGILIAE ad quod genus caeremoniarum reuocentur. 1. 308.
 Vide 1. 318

V I N V M.

VINUM de vite est materia calicis. 3. 428

Quare non curamus utrum sit album vel rubrum. 3. 449

*Vinum solum in sacro calice offerendum docuerunt Armeni, &
 nunc Lutherani & Calvinistæ.* 3. 453

*Ita necessarium est aqua Vinum misceri in calice, Et non pos-
 sit id sine graui peccato omitti.* 3. 453. Vide 3. 802

*Vtrum sine aqua Sacramentum consistere posset, communis
 opinio pendet in partem affirmatiuam.* 3. 453. 462

Vinum aqua mistum Christus consecrauit. 3. 453. 457. 564. 720

*Vinum aqua admistum, est potius maxime conueniens natura
 humana.* 3. 458

*Vinum ex multis Vitis constatum, Vnionem fidelium inter se
 designat. quod autem in sacro calice aqua Vino misceatur,
 Vnionem Christicum Ecclesiæ representat.* 3. 524

Vinum in sacro calice consecrari solitum. 3. 547

Vinum debet esse in calice saltem quoad accidentia. 3. 173

*Vinum in sanguinem Domini commutatum Vocatur oblatio
 noui Testamenti.* 3. 721. & panis ac Vinum rectè dici pos-
 sunt sacrificia sancta & illibata, paulò ante consecrationem.
 3. 828

- Vinum est sanguis Christi, & sanguis Christi est Vinum, sunt diuersa propositiones.* 3. 171. 172
- Vinum significat Christum.* 3. 457. *& Vini nomine significatur sanguis Christi.* 3. 153. 173.
- Vini & aqua mistio quomodo in bonam & in malam partem accipi possit.* 3. 458. 459
- Hac mistio postquam imperata est, non est amplius res indifferens, sed necessaria.* 3. 462
- Vini species, quare non asseruantur, & species panis.* 3. 541. *& incommoda quae orirentur si communio daretur etiam sub specie Vini.* 3. 548
- Vini species est tantum pars materialis, & integralis Sacramenti Eucharistia, non autem essentialis.* 3. 574
- Vini penuria in aliquibus regionibus, & à Vino multi abhorrent.* 3. 549. 577
- Sine Vino sacrificare concessum Noruegis ab Innocentio III.* 3. 549
- VIR pro marito, Vide & Polygamia, & Mulier, & & Vxor.*

VIRGO.

- VIRGINALIS integritatis amissio in quo consistat.* 3. 294
- Qui Virginem nulli desponsatam vitiauerit, cogitur eam habere uxorem, si pater eam dare voluerit; sin minus, saltem dotare, & habetur in Exodo.* 5. 196. 202
- Virginitas carnis semel amissa, reparari nequit.* 3. 294
- Virgo placet Deo aliquo modo, quo non placet coniugata.* 5. 87
- Virgo à proposito continentia, non impedienda, neque cogenda Virum accipere, nisi quem ipsa elegerit, aut pater eius, ipsa consentiente.* 5. 205
- Beatissima VIRGO baptizata à Christo.* 2. 56
- B. Virgo mente & ventre Christum concepit.* 3. 324
- B. Virginis coniugium cum S. Ioseph, fuit verum coniugium sine ulla copula coniugali.* 5. 88
- B. Virginis uterus est porta illa clausa Ezechielis.* 3. 293. 295
- B. Virginis integritas in partu, & post partum.* 3. 292. 293. 294. 295
- Partus ex Virgine est praternatura ordinem.* 3. 187
- B. Virginis charitas.* 2. 35. *& votum Virginitatis.* 1. 322
- Ex carne B. Virginis, factum est corpus Christi tanquam ex materia.* 3. 399
- B. Vir-*

B. Virgini non fuit concessum ministerium & consecratio Eucharistia. 3. 495. 2. 679

Quid ausus sit attingere contra B. Virginem, nouorum paradoxorum seminator Lutherus. 3. 495

V I R T V S.

VIRTUS sacramentalis aliquando est in elemento, aliquando in verbis, aliquando in utroque. 1. 222. *hac Virtus quomodo sit corporalis & spiritalis.* 1. 217. 221. 222. 225

VIRTUTVM resurrectio, nomine spiritus aliquando intelligitur. 2. 17

Virtutum actus elicitus, externi, & imperati. 1. 306

Virtutum opera Deo placent, & apud eum primum merentur. 1. 320

Virtutum opera sine fide, qua sint. 3. 108

Virtutum opera ad honorem Dei facta non sunt sacrificia proprie dicta. 3. 593. 594. *sed cum addito, dicuntur sacrificium laudis, hostia spirituales, & vituli labiorum.* 3. 595. 604. 605. 649. 650. 656. 658

Virtutum numero respondet numerus Sacramentorum. 1. 292
Omnes Virtutes licet in animo consistant: principaliter tamen consumantur per actus exteriores. 1. 321

VISIBILE ad omnia sensibilia, & sensus ipse videndi ad omnem sensum transfertur. 1. 49

V I S I O.

VISIONES Prophetarum, & somnia diuinitus immissa. 3. 164

Visiones Petro & Paulo factae. 3. 270. & seq

V I T A.

VITA spiritalis in nobis conseruatur, & augetur per Sacramentum Eucharistia. 3. 323

Vita corporalis & spiritalis similitudo. 1. 292

Vita nouitas, est signum verae penitentiae. 4. 145. 156

Vita melioris propositum explicitum, & formale. 4. 149. et seq.

Vita aeterna opera meritoria, sunt opera iustitia bona. 3. 190

Vita aeterna vocatur gratia, & corona iustitia. 4. 383

Gradus ad vitam aeternam. 4. 183

Vitam rectam agit, qui charitatem habet. 4. 185

VMBRIS comparantur figura Testamenti Veteris. 3. 28

V N C T I O.

VNCTIO corporum apud Hebraeos non erat tantum honoris,
sed etiam utilitatis. 3. 114. 5. 24

Vnctio Catechumenorum oleo benedicto ante Baptismum, &
Chrismate post Baptismum. 2. 136. 139. 185

Vnctio Chrismatis. 2. 171. Vide & *Chrisma*, & & *Confirmatio*.

Vnctio sacerdotalis Testamenti Veteris. 1. 46. Vide etiam &
Ordo sacer. & 5. 58. & 60

Vnctio haeticorum cum ad Ecclesiam redibant, in Ecclesia O-
rientali, quamam erat. 2. 165

VNCTIONIS EXTREMÆ SACRAMENTVM.

Haetici qui hoc Sacramentum negarunt, habentur 1. pag. 3.
277. 278. 279. & praesertim 5. pag. 5

Haeticorum, id est, *Valentinianorum* ritus de *Vnctione* extre-
ma diuersus fuit à nostro. 5. 24

Vnctio extrema Sacramentum est Verè & propriè dictum. 5.
pag. 6. & sequentib.

Vnctio extrema an aliquo modo excellat ceteris Sacramentis.
1. 304. & cur quinto loco enumeretur. 1. 305

Vnctio extrema est Sacramentum institutum à Christo, quia
est signum rei sacra, cui est annexa certa gratia promissio.
cuiusmodi signum nullus homo aut Angelus instituere po-
test. 5. 8. 12. & 13

Vide etiam de ritu externo huius Sacramenti. 1. 285

De promissione gratia. 1. 249. & 285

Et de mandato. 1. 285

Hoc Sacramentum non instituit B. Iacobus, sed illud tantum
promulgauit. 1. 124. 5. 10. & 20

Vnctio de qua Marci 6. non erat eadem cum illa qua habetur
Iacobi 5. nisi eo modo quo dicuntur idem figura & figura-
tum, prior enim non erat Sacramentum extrema *Vnctionis*,
sed adumbratio Sacramenti futuri. 5. pag. 7. 8. 13

Hoc Sacramentum neque est institutum ab Innocentio pri-
mo, vel Felice IV. Ut mentiuntur Calvinus, & Kemnitius.
5. 17. & 25. sed Innocentius primus clarè dicit hanc *Vnctio-*
nem esse Sacramentum à Iacobo explicatū, & ideo non dari
iis, qui non sunt capaces aliorum Sacramentorum. 5. 18

Vnctio.

Vnctionis huius usus non fuisse in Ecclesia Græca usque ad annum M. C C. mendacium est Remisitj. 5. 59

Vnctio extrema semper duratura. 5. 15

Vnctionis extrema periclitantium de Vita, idem ritus tempore B. Iacobi & nostro. 5. 15. 16. & consuetudo Ecclesia explicat Verba Iacobi de qualitate olei, nempe benedicti, & in qua parte sit adhibendum. 5. 16

Vnctionis extrema necessitas, necessitate mediij ad bene esse.

1. 117

Materia huius Sacramenti est oleum olivæ ab Episcopo benedictum, ita ut consecratio & benedictio episcopalis sit de essentia materia huius Sacramenti. 5. 12. & 26

Non extant exempla antiqua Sanctorum, qui in extremis agentes, oleo benedicto perungi voluerint, quia res notissima, & quotidiana exempla non scribuntur. 5. 26

Doctrina de oleo benedicto ut huius Sacramenti materia, Apostolis tribuitur. 5. 25

Forma huius Sacramenti sunt illa Verba; Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti per usum, &c. 1. 93. 3. 26. 27

Effectus huius Sacramenti est sanitas corporis, si ita expedit animæ salutis, & abstersio reliquiarum peccatorum. 5. 27. reliquia peccatorum dicuntur peccata, quæ interdum remanent ex ignorantia, post omnia Sacramenta, siue mortalia, siue venialia sint. item quidam torpor, & mæror, & anxietas, quæ ex peccato relinqui solet. 1. 263. 4. 254. 5. 28. 29

Sanitas corporalis pertinet ad huius Sacramenti promissionem, sed conditionata, id est, si ea fuerit anima utilis. 5. 23. & licet interdum sanitatem adferat: tamen præcipue refertur ad animæ salutem. 5. 14

Ex eo quod in hoc Sacramento sæpe accidebat, ut homines curarentur, inde cæperunt quidam Viri sancti etiam extra Sacramentum uti oleo simpliciter signo crucis ab ipsis sanctificato ad curandos morbos. 5. 25

Minister huius Sacramenti est Presbyter, & consequenter Episcopus siis velit. 5. pag. 7. & 29

Quando minister utitur rebus & verbis, etiam Deus utitur rebus & verbis. 1. 222

Susci-

Suscipiens hoc Sacramentum debet esse Christianus, infirmus, & grauius infirmus, adultus, non excommunicatus, nec ante confessionem & absolutionem. 5. 30. Vide etiam 5. 7
Ceremonia sunt, recitatio litaniarum, aliarum quarundam precum ante vñctionem, & vñctio septem corporis partium. 5. 31

V N I O.

Vnio naturalis qua est inter animam & corpus in homine. 3. 71

Vnio nostra cum Christo in Eucharistia. 3. 168. 209. Vide 577
Ex naturali vñione Christi nobiscum per Sacramentum Eucharistia, concluditur naturalis vñio inter Deum Patrem, & Deum Filium. 3. 178. 181. 182

Vnio fidelium cum Christo, & inter se. 3. 523. 524
Fideles sunt vñnum inter se, non solo consensu, sed etiam naturaliter. 3. 182. Vide in illud 1. Corinth. 10. Vnum corpus, &c. in indice Scripturarum.

Vnum esse in alio naturaliter, est naturam vñius verè in altero esse. 3. 181. Vide etiam 3. 179

Vnum est id quod est indiuisum in se, & diuisum à quocunq; alio. 3. 277. Vnum non potest alicubi esse, vbi non sit alterum, quando aliqua manent inter se coniuncta. 3. 518. Vnitas an videatur ratio, cur vñnum corpus non possit simul esse in pluribus locis. 2. 274

Vnio personalis in Christo. 3. 356

Vnio Christi cum Ecclesia. 3. 457. 460. 492

Vnio hypostatica non trahit secum concomitantiam vñius naturae cum altera. 3. 339

Vnio hypostatica, donum est singulare. 3. 340

Vñionem hypostaticam qui soluere conātur, damnantur. 3. 516

Propter vñionem hypostaticam, vbiq; ista ponūt corpus Christi vbiq; refutantur. 3. 280. 282. Vide etiam 3. 269. & 288

Ex vñione hypostatica oritur communicatio idiomatum. 3. 71. & 72

Vñiri hypostaticè species sacramentales corpori Christi, error est, qui refertur & refellitur. 3. 26. 27. & 71. Vide etiam 3. 329. & 338

V O L V N T A S.

VOLUNTAS conditionalis rerum impossibilium haberi potest. 4. 147

Voluntas bona, qua ratione dicatur ipsa charitas. 4. 192

V O T V M.

VOTVM pro desiderio & Voluntate. 1. 222. 2. 36. Vide 3. 834

Votum non est humanum inuentum. 2. 97

De Votis aliquid tradidit Apostolus. 2. 96

Votum de re praecepta à Deo, & de non praecepta. 2. 96

Votum non sit irritum per Baptismum. 2. 96

Votum continentia sine consensu parentum fieri potest. 5. 194

Votum sponte factum Deus approbat, & sibi reddi iubet. 4.

345

Votum simplex impedit Matrimonium contrahendum. 5. 207

Votum simplex non dirimit Matrimonium post ipsum votum contractum. 5. 208

Votum solenne dirimit Matrimonium post ipsum votum celebratum. 5. 210

Votum perpetua continentia est licitum, & seruandum. 5. 207

Votum solenne in quo differat à simplici. 5. 213. & seq.

Vota solennia statum Vita mutant, magna deliberatione fiunt, publice, & coram testibus regulariter fiunt, & non solum Deo se obligant, qui hac faciunt; sed etiam sponte se subiiciunt Ecclesiae, & ab ea cogi possint per viam iudicij.

5. 215

Vota simplicia nec statum propriè mutant, & saepe sine magna deliberatione fiunt, & priuatim; neq; se Ecclesiae subiiciunt qui hac faciunt.

5. 216

V O X.

VOX, significationes Vocum ex etymologia potius haeretici deducunt, quàm ex communi Scriptura, & bonorum auctorum usu.

4. 41. 144. & 154

Vocum nouarum libertas periculosissima est. 1. 26

Vocandi Vel conuocandi modus per Voces Deo gratias, Alleluia, Ave Maria.

3. 808

V S V S.

VSV rei, nunquam est de essentia rei permanentis. 3. 576

Et res quoad esse suum non pender ab usu. 3. 410

Vsum ab essentia non distinguitur in Baptismo. 3. 410. 411. 413

V T I L I.

*V*TILE illud est, & non frustra sit, per quod nobis aliquid boni confertur. 3. 322

*V*tilem esse realem praesentiam corporis Domini in Eucharistia, probatur à pag. 320. & seq.

V X O R.

*V*ide & *Diuortium*, *Matrimonij firmitas*, *Nuptia*, & *Polygamia*.
*V*XOR viro indissolubili vinculo ita iungitur, ut quouis occurrente incommodo, & etiam amissa spe prolis seiungi nequeat. 5. 68

*V*xor fidelis dimitti potest quoad thorum & cohabitationem post consummatum Matrimonium certis de causis. 5. 144.
& seq. *V*ide & *Diuortium*. Vinculum tamen viuentis altero coniuge dissolui non potest. 5. 154. 160. 162

*V*xor virum adulterum, & vir uxorem adulteram quoad thorum relinquere potest. 5. 142. 179. 180

*V*xor qua ob viri adulterium alteri nupsit, non recipitur ad communionem, nisi post mortem prioris mariti. 5. 165

*V*xor & vir licet secundum leges mundi impares videantur in causa adulterij: tamen secundum legem Christi pares sunt. 5. 170

*V*xor à viro sine iusta causa discedere non debet, quod si discesserit, causae iustae inuenta, maneat innupta. 5. 147. 163. 175. *V*ide qua dicuntur & *Diuortium*. & si alteri iungatur verè mæchatur. 5. 126. 127. & tam est adultera & xor, si viuentem marito cum altero viro fuerit, quàm vir, si viuentis uxore fuerit cum alia femina. pares enim sunt & xor & vir quoad debitum coniugale. 5. 128. 155. 159. 160. 162. 165. 166. 180. 181

*V*xor licet sit viro subiecta; non tamen ut famula, sed ut socia, & collateralis; & ideo ipsa quoq; in domo potestatem habet. 5. 130

*V*xor & vir non coniunguntur solum ad procreandum, sed etiam ad cohabitandum, ut simul familiam regant, & officia domestica inter se partiantur. 5. 129

*V*xor si educatur infans vel inuitis parentibus, Matrimonium ratum est, & Parentes & Magistratus illud irritare non possunt. 5. 194

*V*xores